MUHAMMED HÜSEYİN (R.A.)

ALLAH'IN
EL EFÂLU'L HUSNA'SI
VE AŞK

1

"Allah'ın Fiilini, İşini Sevmeyenin
Allah'ı Sevmesi de Mümkün Olmaz "

1.BASKI

Editör - Sorumlu:
Serhat KAN

Hazırlayan:
Hasan ERGÜN

Basım Tarihi:
2025

ISBN: 978-605-69892-8-5

İKRA TV ve ERDEMLİ İNSAN YETİŞTİRME DERNEĞİ İLETİŞİM
Galaba Mahallesi Çubuk Cad. No: 89 Kat:1
Akyurt / ANKARA
Tel: 0850 304 55 64 - 0312 336 70 48
Web: www.ikratv.com - www.erdemliinsan.org.tr

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ 3

TAKDİM 7

1.Bölüm 11

2.Bölüm 43

3.Bölüm 69

4.Bölüm 101

5.Bölüm 129

6.Bölüm 161

7.Bölüm 197

8.Bölüm 227

9.Bölüm 259

10.Bölüm 287

11.Bölüm 317

12.Bölüm 343

13.Bölüm 373

14.Bölüm 405

15.Bölüm 435

16.Bölüm 469

17.Bölüm 495

18.Bölüm 525

19.Bölüm 555

20.Bölüm 587

21.Bölüm 609

ÖNSÖZ

"De ki: Allah'ın bizim için yazdığından başkası bize asla isabet etmez. O, bizim Mevlâ'mız (sahibimiz, dostumuz ve yardımcımız)dır. O hâlde mü'minler ancak Allah'a (güvenip) tevekkül etsinler."

(Tevbe /51)

Kulunu kendine çekmek için ona her anda muamelede bulunan ve kulu Hz. İnsan olsun, kendisine veli olsun, ayna olsun, halife olsun diye ona her anda kazanma imkânı veren Allah'a hamd olsun; çünkü O, Fââl'dır, kullarına karşı Latif'tir, Ekrem'dir.

Selât ve selam; Allah'ın nebîlerinin, resullerinin, Hz. Muhammed Mustafa (s.a.v.) Efendimiz'in, onun ehl-i beytinin, ashabının, Mürşid-i kâmillerin, bütün irşad ehlinin, mü'min ve mü'minatın, müslim ve müslimatın üzerine olsun.

İnsan hayatı zahirden ibaret zanneder. Bu yüzden insanlarla muhatap olduğunda işi başkalarının yaptığını düşünür ve başına gelen şeyler için "bunu falancalar yaptı" der, olayların arkasına, hikmetine bakmaz. Hâlbuki zahiri perdenin arkasında işi yapan Allah'tır ve Allah, kuluna kazanması için insanlar üzerinden ona muamelede bulunmuştur.

İnsannın Allah'la muhatap olmadığı tek bir an bile yoktur. Allah bu muhataplıkla güzel fiilleri kendisi üzerinde tecelli etsin diye ona fırsat verir. Örneğin; kul, yardıma ihtiyacı olan biriyle karşılaştığında bu sahneyi ona Allah hazırlamış ve ona "haydi, kuluma yardım et, güzelliğimi kazan" demiştir. Ya da biri kendisine yanlış yaptığında yine buna Allah müsaade etmiş ve bu

imtihanı ona göndererek "haydi, kulumu affet ki üzerinde isimlerim, fiillerim tecelli etsin" demiştir. Bu şekilde insan bütün hayatı boyunca ne yaşarsa yaşasın Allah'ın kendisine manevi olarak kazanması için gönderdiği imtihanlarla; yani Allah ile muhataptır.

Allah gün içinde kuluna yüzlerce defa "seni seviyorum" diye hitap eder. Bu hitabı da gün içerisinde insanlar üzerinden ona yaptığı muamelelerle, ikramlarla, güzelliklerle yapar. **"(Ey insan!) sana isabet eden her güzellik Allah'tandır"**[1] âyetinde Allah'ın da buyurduğu gibi insanın karşılaştığı bütün güzellikleri yapan Allah'tır ve insan her anda Allah'ın güzel fiilleriyle, ikramıyla, rahmetiyle karşı karşıyadır. İnsana da düşen; yaşadığı her şeyde Allah ile muhatap olduğunun farkında olması ve rabbinin kendisi için neler yaptığına şahid olmasıdır.

Herkes Allah'ın kendisini gördüğünü, izlediğini bilir; ama mesele hayata peygamberi bir bakışla bakıp Allah'ın bizim için neler yaptığını izlemektir. Eğer Allah'ın bizim için neler yaptığını izlersek "bugün Allah için ne yaptım" bakışından bir üst mertebeye geçer ve "bugün Allah benim için neler yaptı, bana ne büyük ikramlarda, nimetlerde bulundu" deriz, dolayısıyla rabbiyle muhatap olduğunu, her anda rabbiyle beraber olduğunu bilen ehlullahtan, arif kullardan oluruz.

Allah'a iman, yalnızca onun zatına ya da isimlerine iman değildir. Nasıl ki Allah'ın zatına ve El Esmâu'l Husnâ'sına iman etmek gerekiyorsa Allah'ın efâline de iman etmek gerekir. Başka türlü iman olmaz. Allah'ın El Efâlu'l Husnâ'sını, güzel fiillerini öğreneceğiz ki hayatımızı yaşarken tabi tutulduğumuz

[1] Nisâ /79

imtihanlarda Allah'ın bize hangi fiilleriyle muamele ettiğini ve bu fiillerin Allah'ın hangi esmâsından tecelli ettiğini bilelim, böylelikle yaşadığımız olayların rabbimizden bir imtihan olduğunu, ebedi hayatımızı, rabbimizin rızasını, cemalini, dostluğunu kazanmamız için bir imkân olduğunu bilelim ve bir musibete uğradığımızda "falanca böyle yaptı, bu yüzden başıma bunlar geldi" deyip insanları suçlamayalım. Perdenin arkasında bize kazanmamız için hayırla, rahmetle muamele eden rabbimizi, muamelenin sahibini görelim. Ya da "filancalar olmasaydı, bunu başaramazdım" deyip nimeti başkalarından bilmeyelim ve kazandığımız her nimeti bize rabbimizin ikram ettiğini anlayalım.

Eğer nimetlerin ve musibetlerin bize rabbimizden geldiğini idrak ederek hayatımızı yaşarsak işte o zaman rabbimizle muhatap olmuş, kesreti ortadan kaldırmış, vahdete girmiş, gerçek manada lâ ilâhe illallah: "Allah'tan başka ilâh yoktur." Lâ havle ve lâ kuvvete illa billah: "Allah'tan başka güç (kuvvet) sahibi kimse yoktur" demiş oluruz. Zaten Allah'a âbd olarak asıl gayemiz; hayatı yaşarken gerçek manada "lâ ilâhe illallah" demek ve hiç kimseye Allah'tan bağımsız bir varlık, bir güç, bir irade vermemek olmalıdır.

İnşallah El Efâlu'l Husnâ ve Aşk sohbetleri rabbimize kâmil manada imanı ve rabbimize marifeti, onunla beraberliği bize kazandırır. Biz de hayatımızı sadece rabbimizle beraber onun huzurunda durarak yaşarız.

TAKDİM

"Yeryüzünde (gerçekleşen) ve sizin başınıza gelen hiçbir musibet yoktur ki biz onu yaratmadan önce (o) bir kitapta (Levh-i Mahfuz'da yazılmış) olmasın. Muhakkak ki bu, Allah'a göre kolaydır. (Allah) Elinizden gidene üzülmeyesiniz ve size verdiği (nimetler)le de şımarmayasınız diye (böyle yapar)."

(Hadîd /22-23)

Bütün peygamberleri kulluklarının zirvesine çıkaran nimet; başlarına gelen her olayı rablerinden bir imtihan olarak bilmeleridir. Peygamberler yaşadıkları hiçbir musibeti, sıkıntıyı insanlardan bilmemiş, hepsini rablerinden bir imtihan olarak görmüş, bu nedenle kendilerine yanlış yapanları affedebilmiş ve onlara bıkmadan, usanmadan yardım etmeye devam edebilmişlerdir. Böyle olunca da rableri onlardan razı olmuş ve onları kulluklarında kemalata ulaştırmıştır.

İnsanın da yaşadığı her olayı rabbinden bilmesi, hayatı rabbinin istediği, razı olduğu gibi yaşayabilmesi için şarttır. Yoksa başına gelen musibetlerde hep birilerini suçlar, kimseyi affedemez, gönlü kinle, nefretle dolar, o zaman da gönlü cehenneme döner; ama yaşadığı her sıkıntının, rabbine halife olsun, onun güzel isimleri üzerinde tecelli etsin diye rabbinin kendisine rahmet muamelesi olarak geldiğini bilse bu defa sürekli olarak manevi nimetlerle, kazanma imkânlarıyla kuşatıldığını bilir, yaşadığı hiçbir şey için itiraz etmez, isyan etmez. Böyle olunca da rabbinin kendisine olan sevgisi, muhabbeti, yakınlığı karşısında hamd eder, şükreder, rabbinden razı olur.

Allah'ın fiilleri isimlerinden, isimleri de Allah'ın zatından tecelli eder. Onun için Allah'ın fiillerini anlamadan esmasını, esmasını anlamadan da zatını anlamak mümkün değildir. Bizim de rabbimizi tanıyabilmemiz için Allah'ın, kullarına, varlığa nasıl muamelede bulunduğunu ve Allah'ın fiillerinin nasıl tecelli ettiğini öğrenmemiz gerekir.

Biz de El Efâlu'l Husnâ ve Aşk sohbetlerini yaptık ki Allah'ın isimlerini onun fiillerinden, işinden anlamaya çalışalım ve Allah'ın her fiilinin saf aşktan tecelli ettiğini bilelim. Aksi takdirde Allah'ın işini, muamelesini beğenmeyince rabbimizi beğenmemiş oluruz; çünkü Allah'ın fiilleri onun isimlerinden, isimleri de zatından tecelli eder. Bu yüzden hayatımızdaki bir olay hakkında "böyle değil de şöyle olmalıydı" dediğimizde aslında rabbimize "bana yanlış yaptın, böyle bir muamelede bulunmamalıydın" demiş ve Allah'ın fiillerinden, esmasından, zatından yüz çevirmiş oluruz ki bu da bizim için felaket olur.

Şimdiye kadar Allah'ın El Efâlu'l Husnâ'sı hakkında bu kadar detaylı bir sohbet yapılmamış, Allah'ın güzel fiilleri yalnızca kısa bir şekilde kenarından, köşesinden anlatılmıştır. Hâlbuki Allah'ın fiillerini anlamadan esmasını, esmasını anlamadan da zatını anlamak mümkün olmaz. Biz de hep birlikte El Efâlu'l Husnâ ve Aşk sohbetlerini yaptık ki yediden yetmişse herkes rabbini güzel fiillerinden tanısın ve rabbine iman etmek "ben rabbimi tanımak, ona veli olmak istiyorum" diyen hiç kimse için eksik bir şey kalmasın.

El Efâlu'l Husnâ Allah'ın isimlerine, isimler de Allah'ın zatına açılan kapıdır. İnşallah El Efâlu'l Husnâ ve Aşk sohbetlerini gönlümüzü açarak okuduğumuzda kiminle muhatap olursak olalım rabbimizle muhatap olduğumuzu bilen ve insanlara değil

insanların sahibine, rabbimize nazar eden veli bir kul oluruz. Bununla beraber rabbimizin bizi izlediğini bilerek hayatımızı yaşarken, aynı zamanda rabbini izleyen ve rabbinin kendisi için neler yaptığına şahid olan arif bir kul, âbd oluruz inşallah.

1.Bölüm

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyai vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Daha önceki sohbetlerimizde hep beraber Allah'ın El Esmâu'l Husnâsı'nı nüzul sırasına göre âyetlerde geçtiği şekilde anlamaya, öğrenmeye; yani rabbimizi isimlerinden, onun kendisini tanıttığı gibi tanımaya çalışmış ve bu sohbetleri Kur'ân-ı Kerim'deki Nüzul Sırasına Göre El Esmâu'l Husnâ adıyla 7 cilt olarak kitap hâline getirmiştik.

El Esmâu'l Husnâ sohbetlerinde "Allah'ı isimlerinden tanımadıkça Allah'ı tanımış olmayız, sadece kendi zannımıza göre bir ilâh tasvir etmiş oluruz ki bu da âlemlerin rabbi olmaz, bizim kendi kendimize ürettiğimiz putumuz olur. Allah'ı tanımayı istiyorsak mutlaka onun kendisini tanıttığı gibi El Esmâu'l Husnâ'sından Allah'ı tanımamız gerekir" demiştik.

El Esmâu'l Husnâ ve diğer sohbetlerimizde Allah'ın isimlerinin sadece aşktan, muhabbetten tecelli ettiğini anladık inşallah. Allah'ın El Efâlu'l Husnâ'sı da sadece aşktan, muhabbetten, rahmetten, güzellikten tecelli eder. Bu nedenle sohbetimizin adı "Allah'ın El Efâlu'l Husnâ'sı ve Aşk" sohbetleridir.

Tefsiru'l Kur'ân Hikmetu'l Beyan sohbetlerinde âyetleri iniş sırasına göre tefsir ettiğimiz, El Esmâu'l Husnâ sohbetlerinde de Allah'ın isimlerini nüzul sırasına göre anlattığımız gibi Allah'ın El Efâlu'l Husnâ'sını da yine nüzul sırasına göre anlamaya ve rabbimizin her işinin saf aşktan, hayırdan, rahmetten, güzellikten ibaret olduğuna şahid olmaya çalışacağız.

Neden Allah'ın El Efâlu'l Husnâ'sını anlamalıyız?

Çünkü Allah'ın El Efâlu'l Husnâ'sını anlayıp hayatı Allah'tan bir imtihan olarak görmek iman meselesidir. Eğer bize her anda muameleyi yapanın Allah olduğunu bilmez, hayatı imtihan olarak anlamazsak sanki Allah mülkün maliki değilmiş, sanki fââl olan Allah değilmiş, her anda bir şe'ende, bir işte olan Allah değilmiş gibi zannederiz ki buna da iman denmez; ama yaşadıklarımızı Allah'tan bir muamele olarak görürsek karşımızdaki bir yanlış yaptığında ondan intikam almaya çalışmaz, aksine iman etmesi, doğru yapması, güzel yapması için ona yardımcı oluruz. Şayet zulmetmişse bu defa da onu zulmünden alıkoyarız.

Zaten baktığımızda insanlık olarak hâlimiz ortadadır. Genel itibariyle Allah'ı suçlayamadığımız için başkalarını suçlarız. Hâlbuki kiminle muhatap olursak olalım karşılaştığımız muamele Allah'tandır. Muameleyi Allah'tan görüp gereğini yaptığımız zaman Allah'ın her anda bir şe'nde, bir işte olduğuna iman etmiş oluruz ki böyle olunca da imanımız Allah'ın bizden istediği gibi bir iman olur.

Evet, Allah'ın fiillerini anlamaya çalışırken kendimizi de anlamamız gerekir; çünkü hepimiz Allah'ın yeryüzündeki halifesiyiz ve Allah güzel isimlerini, fiillerini bize de ikram etmiştir. Bu yüzden karşılaştığımız imtihanlarda Allah'ın sevdiği gibi yaptıkça Allah'ın güzelliğine, isimlerine, fiillerine kendi üzerimizde şahid oluruz. Şahid oldukça aslında kendimizi de tanımış oluruz. İşte, o zaman Allah'ın bizden istediği şekilde rabbimize kul olmuş, âbd olmuş oluruz. Yoksa ismimiz kul olur; ama nefsimiz ilâhlık iddia eder.

Belki de bütün mesele kendimizi tanıyamamamız, anlayamamamızdır. Kendimizi bildiğimizi ve bu bilgimizle de iman ettiğimizi zannediyoruz. Oysa ki bilmek, anlamak hiçbir zaman iman değildir. İman; sevmektir, sevdiğinin sevgisini kazanmak için her türlü fedakârlığı yapmaktır.

Evet, kendimizi tanımamız lazım, dedik. Hemen hemen herkes her şeyi bilir; ama kendini bilmez! İnsan en çok kendi kendine yakındır; ama buna rağmen kendini bilmez, tanımaz. Kendini tanıyabilmesi için mutlaka manevi bir yolculuk yapması gerekir.

Nasıl?

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *men arefe nefsehû fekad arefe rabbehû:*[1] *"Nefsine arif olan, rabbine arif olur (kendini tanıyan rabbini tanır)"* buyurmuştur. Demek ki insan kendini tanıyınca rabbini de tanıyormuş! Kendini tanımadan rabbini tanımak mümkün değildir. Kendini tanımak için de öncelikle insanın kendini, rabbini tanıyan ve hakikati kendisi üzerinde tecelli etmiş bir Mürşid-i kâmille beraber olup onunla birlikte kendini tanıma yolculuğu yapması gerekir. Buna da vuslat yolculuğu denir. Bu yolculuğu yapmadan hiç kimse ne kendini ne de rabbini tanıyabilir.

Herkes "ben zaten kendimi biliyorum" diyebilir; ama "ben kendimi biliyorum" demek kendini tanımak demek değildir. İnsanın kendini tanıması; kendi üzerinde rabbinin isimlerinin, fiillerinin güzelliğine şahid olması ve kendisindeki bütün güzel vasıfların Allah'ın isimlerinin tecellisi olduğuna iman etmesi demektir. İnsanın kendini tanıyabilmesi için de Allah'ın kendisine El Esmâul Husnâ'sıyla tecelli ettiğine şahid olması şarttır. Aksi hâlde kendini, dolayısıyla da rabbini tanıyamaz.

Evet, kendini bilenler rabbini biliyorsa bu durumda kendini bilmek iman demektir, marifetullah demektir. Allah âyet-i kerimelerde **"hiç bilenlerle bilmeyenler bir olur mu,"**[2] **"hiç (hakikate karşı) kör ile gören bir olur mu"**[3] buyurmuştur. Kendini

[1] El-Aclunî, Keşfu'l-Hafâ, 2, 262
[2] Zumer /9
[3] En'âm /50

bilenler; rabbini bilenlerdir, âlim olanlardır. Kendini bilmeyenler ise kör olanlardır; yani kendini bilenler görürken bilmeyenler de körler gibi hiçbir şey görmeyenlerdir.

Mesela; insanlara “sen kimsin” diye sorulsa mutlaka herkes kendine göre bir şeyler söyler. Hiçbir şey bilmeyenler bile “ben şu işte çalışıyorum, şimdiye kadar bunları yaptım” deyip kendi fiillerini saymaya başlar. Oysaki insanın işi insanın zatı değildir. İnsanın işi sadece kendisinin fiilidir. İnsan, kim olduğuna cevap verebilmek için fiillerinden bir önceye gitmeli; yani kendinden içeriye doğru bir adım atmalıdır; çünkü kendisindeki fiillerin tecelli etmesine neden olan bir şey vardır.

İnsanın fiilleri ya Allah’ın bir isminden, imanından, aşkından, muhabbetinden ya da nefsinden tecelli eder. Misal; biri, karşısındakine merhamet ettiğinde onun bu fiilinin arkasında Allah’ın Rahmân ve Rahîm isimleri bulunur. Zulüm ise Allah’ın Rahmân ve Rahîm isimleri tecelli etmediği için nefisten meydana gelen bir karanlıktır; yani rahmet olmayınca zulüm, iman olmayınca da küfür meydana gelir. Kul rahmet etmesi gereken bir olayla karşılaştığı zaman karşısındakine ya Allah’ın Rahmân ve Rahîm isimlerinin tecellisi olan merhamet etme fiiliyle rahmet eder ya da nefsiyle muamelede bulunur. Nefsiyle muamele edince de karşısındakine zulmetmiş olur; çünkü rahmet yoksa zulüm vardır.

İşte, insanın hayatı boyunca yaptığı bütün fiilleri bu şekilde ya Allah’ın bir isminden, imanından ya da nefsinden tecelli eder. Kul, kendinden içeriye doğru bir adım öteye gittiğinde bütün fiillerinin nereden tecelli ettiğini anlar, böylelikle kendini sadece fiillerinden değil isimlerinden de tanımış olur.

Aslında herkes kendini arar ve mutlaka kendini bulmalıdır. Kendini bulmayan, kendine yabancı olan biri rabbini asla bulamaz, anlayamaz. Bununla beraber kendi hakikatini kavrayamadığı gibi

varlığın hakikatini de kavrayamaz. Sonuç olarak rabbini, kendini, varlığı, hayatı anlayamaz.

Nasıl ki her şeyin bir hakikati varsa insanın da bir hakikati vardır ve insan kendi hakikatini bilmeli, kendini hakikatinden tanımalıdır. Sohbetimizin başında "insan en çok kendi kendine yakındır; ama buna rağmen kendini bilmez, tanımaz" demiştik. Eğer insan kendini bilmiyorsa ona kim olduğunu anlatmak gerekir. Yoksa kuru kuruya "insan kendini bilmiyor, tanımıyor" demekle bir yere varılmaz.

Peki, insan kimdir?

İnsan, Allah'ın yeryüzündeki halifesidir ve Allah'tan bir rûh taşır. Allah rûhla ilgili olarak âyet-i kerimelerde **"sana rûh hakkında soruyorlar. De ki: "Rûh, rabbimin emrindendir ve size ancak (onun hakkında) pek az bir ilim verilmiştir."**[4] Hz. Îsâ (a.s.)'ı tanıttığı âyette ise **"Meryem oğlu Îsâ Mesîh, ancak Allah'ın resulü, Meryem'e ilka ettiği kelimesi ve ondan bir rûhtur"**[5] buyurmuştur.

Okuduğumuz son âyette dikkat edersek Allah, rûh için "Allah'ın kelimesi" buyuruyor. Rûh, Allah'ın kendinden nefhettiği nefhay-ı ilâhidir ve Allah, insana onun hakkında pek az bir bilgi vermiştir. İnsan onu akılla ya da ilimle anlayamaz; çünkü rûhu bilmek bilgi işi değil, marifet işidir.

"Size rûhla ilgili pek az bilgi verilmiştir" demek "siz bu hâlinizle onu bilemezsiniz" demektir. O zaman bu bilgiye doğru bir yol olmalıdır. Bu yol da insanın kendi kendine doğru yaptığı manevi bir yolculuktur ki buna nefis tezkiyesi yolculuğu denilir. Zaten Mürşid-i kamile bu nefis tezkiyesi yolculuğunu yapmak için tabi olunur.

[4] İsrâ /85
[5] Nisa /171

Kul, bir Mürşid-i kâmile tabi olduğunda, Mürşid-i kâmil onu nefis tezkiyesi yolculuğuna önce Allah'ın fiillerinden başlatır. Öyle ki kul hem Allah'ı önce fiillerinden tanısın, kendisindeki güzel fiillerin Allah'a ait olduğunu tatsın hem de karşısına çıkan olayların; Allah'ın güzel fiilleriyle muamelede bulunması için kendisine imtihan olarak geldiğini, birer kazanma imkânı olduğunu bilsin ve itiraz edip isyan etmek yerine imtihanlara Allah'ın güzel fiilleriyle karşılık verebilsin. Sonra da bu fiillerden içeriye doğru bir adım daha atıp isimlere gelsin ve kendini Allah'ın isimlerinden tanısın.

Çünkü Allah'ın her fiilinin arkasında Allah'ın isimleri bulunur. Örnek vermek gerekirse; Allah birine rahmetle muamele ettiğinde bu fiilinin arkasında Allah'ın Rahmân ve Rahîm isimleri vardır. Rahmeti yapan Allah olduğu için isimlerin de arkasında Allah'ın zatı vardır; yani Allah, zatıyla, isimleriyle, fiilleriyle kuluyla muhatap olmuştur. Tabi, Allah bir fiiliyle kuluyla muhatap olduğunda o fiilde sadece bir isim tecelli etmez. Birçok isim tecelli eder; ama nihayetinde bütün isimlerin merkezi bir tanedir ve hepsi Allah'ın zatından tecelli eder.

İşte, aynısı insan için de geçerlidir. İnsan da bir fiilde bulunduğunda o fiilin arkasında fiilin tecelli ettiği bir isim vardır, ismin arkasında ise insanın kendi zatı vardır.

Daha iyi anlaşılması için izah edeyim.

Mesela; size âyetleri anlatıyorum. Anlatmak, okumak, öğretmek bir fiildir. Bu fiilleri işleyebilmem için Allah'ın bazı isimlerinin bende tecelli etmesi gerekir.

Peki, bu fiilimde Allah'ın hangi isimleri bende tecelli etmiş olur?

Sizlere anlatabilmem için öncelikle irade etmem, dilemem lazım. Allah bana tercih etme hakkını vermiş ya ben de size

anlatmadan önce anlatmayı diliyor, kendim için bu takdiri yapıyorum. Bu durumda Allah'ın Kadîr ismi benim üzerimde tecelli etmiştir.

Sonra size anlatabilmem için kendim okumuş, anlamış olmam; yani bir ilme sahip olmam lazım. O zaman üzerimde Allah'ın Âlim ismi tecelli etmiştir. Yetmez, size Allah'ın ne demek istediğini, âyetlerdeki hikmetini anlatmaya çalışıyorum. Bu da üzerimde Allah'ın Hakîm isminin tecelli ettiğini gösterir. Yine yetmez, aynı zamanda sizi sevmem ve sevdiğim için size anlatmam lazım. O zaman da üzerimde Allah'ın Vedûd ve İlâh isimleri tecelli etmiş demektir. Bir de sizi yetiştirmeye, büyütmeye, düzeltmeye, terbiye etmeye çalışıyorum, demek ki bir de üzerimde Rabb ismi tecelli etmiştir. Rabb ismi tecelli edecek ki ben de onunla gönülleri düzeltmeye, terbiye etmeye çalışabileyim. Bitmedi! Âyetler, Kur'ân manevi rızıktır. Bu durumda size anlatırken bir de üzerimde Allah'ın Rezzâk ismi tecelli etmiştir. Anlatmak fiilinde bile Allah'ın bu kadar ismi tecelli ediyorsa o hâlde insanın yaptığı her şey aslında Allah'ın isimlerinden ibaret demektir.

Evet, görüldüğü gibi bir fiilde Allah'ın isimleri tecelli ederken sadece bir isim tecelli etmez, birçok isim birden tecelli eder; ama âyetleri okuyan bir Mürşid-i kâmil değil de zahiri ilmi olan bir âlim olsaydı o zaman da kendisini dinleyenleri sevmek, terbiye etmek onu ilgilendirmez, anlatacaklarını okuyup geçerdi. Böyle olunca da karşısındakine âyetleri talim ettirmiş olmaz, sadece ilmini nakletmiş olurdu.

İnsanlara ilmi nakletmek farklı bir şey, anlattıklarını dinleyenlerin gönlüne yazmak, talim ettirmek farklı bir şeydir. Mürşid-i kâmil anlatırken âyetleri nakletmez, direkt olarak kulun gönlüne yazar.

Bir de size anlatışım Allah'ın rızasını, yakınlığını, ebedi hayatımı kazanmam içinse bu fiilimi Allah'ı sevdiğim için yapmış olurum; yani fiilim imanımdan kaynaklanmış olur; ama Allah için değil de başka herhangi bir şey için, dünya malını kazanmak için anlatmış olursam yaptığım Allah için olmaz. Ben de bu fiilimden Allah'ın nûrunu, güzelliğini, rızasını kazanamam.

Ameller niyetlere bağlıdır. Yaptığımız iş ne kadar güzel olursa olsun şayet amacımız Allah'ın rızası, cemali değilse Allah ona hiçbir şekilde karşılık vermez ve bizden amelimizi kabul etmez, böyle olunca da amelimiz bizi Allah'a yakınlaştırmaz, tam tersine bize kibir verir ve bizi Allah'tan uzaklaştırır.

İnsan gönlüne neyi alır, gönlünü neye tutarsa; neyi sever, neyi ister, neyi takdir ederse gönül aynasına da o yansır, bunun sonucunda da sevdiği o şey olur. Eğer insan, gönlünü Allah ile tutarsa, gönlüne Allah'ın sevgisini, muhabbetini alırsa Allah'a ayna, halife, kul olur, şeytana tutarsa bu defa da gönül aynasında şeytan görünür. Bununla ilgili olarak Mevlâna *"neyi seviyorsan osun sen. Bir lokma ekmeği seviyorsan, bir lokma ekmeksin sen"* demiştir. Biri ekmeği seviyorsa değeri ancak ekmek kadardır. Biri de Allah'ı seviyorsa ona paha biçilemez; çünkü Allah, onun gönlüne tecelli eder ve onun gönül aynasında Allah'ın isimleri, fiilleri görünür.

Biz de El Efâlu'l Husnâ ve Aşk sohbetlerini yapıyoruz ki kendimizi anlayalım, rabbimize dönelim ve gönül aynamızda Allah'ın isimleri, fiilleri görünsün. Tabi, koca bir deryayı bir tasa sığdırmak mümkün değildir. Bu yüzden Allah'ın güzel fiillerini yavaş yavaş öz itibariyle anlatacağız ki kendimizi basamak basamak tanıyabilelim.

Evet, kendimizi, insanı anlamamız, tanımamız lazım, dedik. İnsanın "ben" derken kim olduğunu ya da Allah'a nasıl ayna olduğunu bilmesi yetmez; çünkü bilmek iman değildir. İnsan kendi

hakikatini tatmalı, hissetmelidir. Allah ona "kulum, kendini anlat" dediğinde kendini Allah'ın isimleriyle, fiilleriyle anlatabilmelidir. Yoksa kuru bir bilgiyle "ya rabbi! Ben senin kulunum" demekle kendini anlatamaz. Allah ona "madem kulsun, haydi kulluğu anlat bakalım, hangi vasıflara sahipsin! Sende ne var ki melekleri sana secde ettirdim, yerde gökte ne varsa hepsini emrine, hizmetine verdim, bütün hayatın boyunca seninle bire bir, teke tek muhatap oldum, seni kendime davet ettim! Sende ne var ki seni bu şerefe layık kıldım! Madem kulsun haydi bunları anlat" derse, Allah'a cevap veremez.

Peki, kul "kendini anlat" sorusuna nasıl cevap vermelidir?

"Ben Allah'ın yeryüzündeki halifesi ve aynasıyım, Allah'ın doksan dokuz ismi bende tecelli etmiştir. Allah'ın şu ismi bende tecelli ettiği için şurada şu işi yapabildim" demeli ve işlediği her fiili neyden dolayı yaptığını bilmelidir. Öyle ki o fiilin arkasındaki isimlerini bilsin ve o isimlerin tecelli ettiği hakikatini tanısın. Yoksa kendini tanımadan rabbini, hayatı ve hayatın hikmetinin ne olduğunu; yani Allah'ın kendisinden ne istediğini anlayamaz.

İnsan, rabbini de hayatı da anlayabilmek için öncelikle kendini tanımalıdır. Bunun için de kendisine lazım olan yegâne şey imandır. İman, aşk, muhabbet, kul ile Allah arasındaki bağdır. Aşk; imtihanın, yaratılışın, bütün varlığın ve Allah'ın muradının tecelli etmesinin sebebidir. Onun için devamlı olarak "insan, aşktan ibarettir" diyoruz; çünkü insan bu aşkla rabbine döner, rabbinin sevdiği, razı olduğu gibi yaşar ve yine bu aşkla kendi hakikatine doğru yolculuk yapar.

Hepimiz bu dünyada kaybolmuş, kendi kendimizi kaybetmişiz. Allah'ın âyet-i kerimede **"Allah'ı unutan ve bu yüzden (Allah'ın da) onlara kendilerini unutturduğu kimseler gibi olmayın! İşte onlar fâsıkların ta kendileridir"**[6] buyurduğu gibi

[6] Haşr /19

rabbimizi unuttuğumuz için kendimizi unutmuşuz. Demek ki insanın kendisini unutmasıyla, rabbini unutması aynı şeymiş! Kendimizi bildikçe, tanıdıkça, anladıkça rabbimizi bilir, tanır, anlarız. Bu yüzden rabbimizi kendi üzerimizden anlamaya çalışacağız. Bunu da üzerimizde tecelli eden Allah'ın güzel fiillerini, isimlerini bilerek, anlayarak ve bizdeki bütün vasıfların Allah'a ait olduğuna iman ederek, şahid olarak yapacağız inşallah.

Evet, Allah'ın güzel fiillerini ve bu fiillerinin nasıl tecelli ettiğini anlamaya çalışıyorduk.

Allah, kuluna zatıyla muamele ederken önce kuluna yaptığı muamelesi, fiili görünür, o fiillerin arkasında ise isimleri, rahmeti, muhabbeti, rabliği vardır. Nasıl ki biraz önce kendi üzerimden verdiğim örnekteki gibi; yaptığımız bir fiilde bile Allah'ın birçok ismi tecelli ediyorsa Allah'ın bize varlık üzerinden yaptığı muamelesinde, fiilinde de Allah'ın birçok ismi aynı anda tecelli eder.

Nasıl?

Allah, tecelli ettiği bir fiilde öncelikle kulu için o fiille alakalı bir muamelede bulunmayı diler, takdir eder. O zaman öncelikle o kulu için Kadîr ismi tecelli eder. Allah, o muameleyi kulunu sevdiği için yapar. Dolayısıyla o fiilde bir de Allah'ın Vedûd ismi tecelli eder. Bununla beraber kulunu rahman olarak, rahim olarak terbiye eder ve onu kendine çeker; yani o fiilde Allah'ın Rahmân, Rahîm ve Rabb isimleri tecelli eder. Yetmez, kuluna yaptığı muameleyle onu yüceltir, yukarı taşır. Bu durumda bir de Râfi ismi tecelli eder. Ona verdiklerini Hafîz ismiyle de korur; yani orda aynı zamanda Allah'ın Hâfiz ismi tecelli eder. İşte, Allah'ın isimlerinin nûru bir fiille kulun gönlüne bu şekilde peş peşe tecelli eder.

Allah, isimleriyle tecelli ederken kuluna zatıyla muamele etmiştir. Yalnız, Allah, kuluna zatıyla muamele ederken önce

kuluna yaptığı muamelesi, fiili görünür, o fiillerin arkasında ise Allah'ın isimleri, rahmeti, muhabbeti, rabliği vardır.

Kısaca anlayacak olursak Allah'ın fiilleri Allah'ın isminden tecelli eder, Allah'ın isimleri de Allah'ın zatından tecelli eder. İnsan da ne bir eksik ne bir fazla aynen böyledir. İşlediği fiilleri, isimlerinden, isimleri de Allah'ın nefhettiği rûhundan tecelli eder. Tabi ki bu tecelli her kulda farklı farklıdır. Kim gönlünü Allah'a ne kadar açar, imanının gereğini ne kadar yerine getirirse Allah'ın isimlerini o kadar alır, kendisinden tecelli eden fiiller de buna göre olur.

İnsanı tanımaya çalışırken aslında Allah'ın bize nefhettiği rûhu tanımaya çalışırız; çünkü insanı insan yapan; Allah'ın kendisine nefhettiği rûhtur. Biri rûhunu perdelerse kendisinde geriye sadece hayvanlardaki gibi dünyaya ait çamurdan bir beden kalır. Unutmamamız lazım ki beden, insanın kendisi değildir, rûhun bineğidir ve insan onunla dünya hayatında fiillerde bulunup kazansın diye vardır. Kısacası beden, insana verilmiş bir binektir, sebeptir. Bu sebepten gaye ise Allah'ın neffettiği rûhun insanda açığa çıkması, zuhur etmesidir.

Peki, rûh insan üzerinde zuhur ederse ne olur?

İnsan; Allah'ın yeryüzündeki halifesi, velisi, Allah'a yakın olan, Allah'ın güzelliğinin üzerinde tecelli ettiği Hz. İnsan ve meleklerin secde ettiği bir varlık olur; ama Allah'ın nefhettiği rûh insan üzerinde zuhur etmezse bu defa insan hayvan olur, çamurdan bir varlık olur. İşte, çamurdan bir varlık olmadığımızı bilmemiz için hakikatimizi tanımamız ve Allah'ın bize rûhundan nefhettiğini anlamamız lazım.

İnsanın en cahil olduğu, en bilmediği, tanımadığı, göremediği şey kendi kendisidir. Zaten Allah peygamberleri insan kim olduğunu bilsin ve kendi kendisini tanısın diye göndermiştir. Mesela; baktığımızda ilk âyet Allah'ın "oku" emridir. **İkra'bismi**

rabbikellezî halak: "(Zatıyla ve sıfatlarıyla tecelli edip tüm mevcudatı) Yaratan rabbinin adıyla (kendini ve tüm mahlûkatı) oku (anla, idrak et)!" Hâlık olan rabbinin ismiyle oku, ismini oku. **Halakal insâne min alak:**[7] "(O) İnsanı alaktan (zahiren bir kan pıhtısından, manen de alakasından ve sevgisinden) yarattı."

Dikkat edilirse Allah "oku" buyurduktan hemen sonra insanı nasıl yarattığını beyan etti. Bu durumda ilk emir, senin kendini okumandır; çünkü kendini okumadan, anlamadan neyi bilirsen bil hiçbir şey bilmiyorsundur. Daha kendini bilmiyorken başka şeyleri nasıl bilebilirsin! Sadece bildiğini zannetmiş olursun.

Allah, varlığı senin için yaratmış ve senin hizmetine vermişse[8] senin de Allah'ın yeryüzündeki halifesi olarak varlığa karşı bir sorumluluğun vardır. Eğer kendini bilmezsen bu sorumluluğunun ne olduğunu, varlığa nasıl muamelede bulunman ve her birini nereye koyman gerektiğini anlayamazsın.

Her varlığın kendine ait özel bir yeri vardır ve onu oraya Allah koymuştur. Senin de varlığı koyacağın en doğru yer, Allah'ın onu koyduğu yerdir; yani Allah varlığı nasıl anlatmış, nasıl tanıtmışsa varlığa öyle nazar etmen gerekir; ama sen kendini bilmeyince rabbinin varlık üzerindeki muradını da bilemezsin ve varlığa karşı bakışın, tasavvurun bozuk olur. Bu yüzden baktığın şeyi göremez, anlayamazsın. Bakan kişi kör olunca nereye bakarsa baksın hiçbir şey göremez. Senin de tasavvurun bozuk olunca baktığın varlığı Allah'ın sana tanıttığı şekilde göremez, okuyamaz, dolayısıyla onu koyman gereken yeri anlayamazsın. Bunu anlayabilmen için önce kendini bilmen ve Allah'ın seni nereye koyduğunu anlaman şarttır. Bu da Allah'ı isimlerinden tanımakla mümkündür.

Peki, Allah'ı isimlerinden nasıl tanıyabilirsin?

[7] Alak /1-2
[8] Câsiye /13

Allah'ı isimlerinden tanımak için işe önce lâ ilâhe illallah: "Allah'tan başka ilâh yoktur" demekle başlaman lazım; ama Allah'ı sadece İlâh ismiyle tevhid etmen yetmez. "Lâ rahmâne illallah, lâ rabbe illallah, lâ malike illallah, lâ ehade illallah, lâ samede illallah" deyip Allah'ı her bir ismiyle tevhid etmen gerekir. Bir ismi bile Allah'a bağlamaz, örneğin "Allah'tan başka rezzak yoktur" demezsen Rezzak isminde Allah'a şirk koşmuş olursun ki o zaman da "lâ ilâhe illallah" demiş olmazsın.

Aynı şekilde Allah'ın bir ismi bile yarıdan bir fazla üzerinde tecelli etmezse o ismin yerine başka bir şey bırakırsın sonra o isimle ilgili sana gelen imtihanlara Allah'ın ismiyle muamele etmez, ismin yerine bıraktığın şeyle; yani zulümle, cimrilikle, anlayışsızlıkla, hoşgörüsüzlükle muamele edersin ve imtihanı kaybetmiş olursun. O isim, mutlaka yüzde elliden bir fazla, senin üzerinde tecelli etmelidir ki o isimle imtihana tabi tutulduğunda Allah'ın istediği gibi o isimle imtihana karşılık verebilesin.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"Kıyamet günü her bir kul için gözünün alabildiği yükseklikte doksan dokuz tane kitap konur"* buyurmuştur. Doksan dokuz kitap konmasının hikmeti nedir, doksan dokuz kitap yerine doksan sekiz tane yahut yüz tane kitap konsa olmaz mıydı?

Elbette ki olmazdı; çünkü bu doksan dokuz kitap, Allah'ın doksan dokuz isminin kitabıdır ve her bir kitapta Allah'ın bir isminden tabi tutulduğu imtihanlara insanın ne şekilde karşılık verdiği yazılıdır.

Nasıl?

Herkesin önüne Kıyamet günü Rahmân ismi için ayrı, Rahîm ismi için ayrı, Rabb ismi için ayrı, Afuvv ismi için ayrı, Kerîm ismi için ayrı kitaplar konur. Kısacası doksan dokuz ismin her biri için ayrı bir kitap vardır ve bu kitaplar bizim hayat kitaplarımızdır; yani hayatımızı yaşarken Allah'a halife olup olmadığımızın, Allah'ın

isimlerini üzerimizde gösterip göstermediğimizin, tabi tutulduğumuz imtihanlarda gerekeni yapıp yapmadığımızın kitabıdır.

Daha iyi anlaşılması için örnek vereyim.

Mesela; şu anda size Allah'ın âyetlerini okuyorum, sizde de Allah'ın Semi' ismi tecelli etmiştir. Öyleyse şu an söylediklerimi işitmeniz lazım. İşitmeniz yetmez bir de okuduğum âyetlere "bunları bana rabbim söylüyor" deyip imanınızla bakmanız ve âyetleri gönlünüze alıp "ben bu âyetlere iman etmiş miyim, etmemiş miyim, bu âyetler bende ahlaka dönüşmüş mü dönüşmemiş mi, bu âyetlerle amel ediyor muyum etmiyor muyum" deyip kendinizi muhakeme etmeniz gerekir. İşte Semi' isminin tecellisiyle gerekeni yapıp yapmadığınız bu şekilde Semi' ismi kitabının içinde yazılır.

Eğer rahmet etmeniz gereken bir imtihana tabi tutulduğunuzda rahmetle muamele etmişseniz Rahmân ve Rahîm isimlerinden imtihanı kazanmışsınız; ama rahmetle muamele etmemişseniz o zaman da kaybetmişsiniz demektir. Allah'ın hangi ismiyle alakalı bir imtihana tabi tutulduysak o imtihana karşı gösterdiğimiz tavır Kıyamet günü önümüze gelecek kitapta yazılır ve her bir isim için bir kitap vardır.

Allah âyet-i kerimede **"o gün insana (yapıp) önden gönderdiği ve (Allah'ın yap dediği; fakat onun yapmayıp) geri bıraktığı şeyler (tek tek) haber verilir"**[9] buyurmuştur. Hepimiz doğru da olsa, yanlış da olsa neler yaptığımızı biliyoruz; ama Allah bizi sadece yaptıklarımızdan değil bir de yapmadıklarımızdan hesaba çeker.

Yapmadıklarımızdan nasıl hesaba çekiliriz?

[9] Kıyâme /13

Yapmadıklarımız, tabi tutulduğumuz imtihanlarda gerekeni yapmayışımızdır. Mesela; bir imtihanla karşılaştığımızda bizim için kazanma imkânı önümüze gelmiştir; ama biz karşımızdakine Allah'ın isimleriyle muamele etmemişsek Allah Kıyamet günü bize "sana bu imkânı vermiştim, neden yapmadın" buyurur ve bizi yapmadıklarımızdan hesaba çeker.

Allah'ın isimlerinden imtihana çekileceğimize dair Resulullah (s.a.v.) Efendimiz Kıyamet gününden bir sahne anlatır.

"Allah Kıyamet günü bir kulu hesaba çekerken ona 'ben açtım, beni doyurmadın, elbisem yoktu, beni giydirmedin, susuzdum, bana su vermedin, hasta oldum, beni ziyarete gelmedin' buyurur. Kul bu hitaplar karşısında 'ya rabbi! Sen bunlardan münezzehsin. Neden beni böyle hesaba çekiyorsun' der. Bunun üzerine Allah ona 'falan yerde aç olan birini sana gönderdim ki onu doyurup kazanasın ve Kerîm ismim, Rezzak ismim, Rahmân ismim senin üzerinde tecelli etsin; ama sen gerekeni yapmadın (onu doyurmadın, içirmedin, giydirmedin, ona yardım etmedin). Sen bilmez misin ki ben kulumla beraberim. Kuluma bunu yapsaydın (ona elini uzatsaydın) bana yapmış olurdun; çünkü sana o muameleyi ben yapmıştım, muhatabın bendim. Eğer Gerekeni yapsaydın, bana cevap vermiş (muameleme karşılık vermiş) olurdun' buyurur." Görüldüğü gibi hesap zannedildiği gibi kolay değildir. Kıyamet günü her birimiz için yaptıklarımızın ve yapmadıklarımızın yazılı olduğu gözümüzün alabildiği yükseklikte doksan dokuz tane kitap konur ve hepsinden böyle hesaba çekiliriz.

Bunları kendimizi, insanı anlayalım diye böyle açık açık anlatıyoruz, yoksa sohbet edelim diye anlatmıyoruz. Önümüze gelen her şey Kıyamet günü karşımıza çıkacak. Bu yüzden ne yaşarsak yaşayalım hiçbirini sanki günlük hayatta yaşanan, sıradan, boş şeylermiş gibi düşünmeyelim. **"Allah, gökleri ve yeri**

(her şeyi yerli yerinde) hak (ve hikmet) ile yaratmıştır."[10] Allah bâtıl hiçbir şeyi yaratmamıştır, dolayısıyla bâtıl hiçbir muamelesi yoktur. İstisnasız her muamelesi haktır; çünkü her fiili, muamelesi isimlerinden, isimleri de zatından tecelli eder. Hâl böyleyken hâşâ hiçbir muamelesi bâtıl olabilir mi!

Her anda hak ile karşı karşıyayız, ya hakka hak ile cevap verip hakka yakın olur, hakkın yakınlığını, rızasını kazanırız ya da "bu gereksizdir, boş bir şeydir, olsa da olmasa da olur" der, nefsimizin istediği gibi karşılık veririz, böyle olunca da hakkı bâtıl sayarız ve bâtıla doğru yolculuk yapar, Allah'tan uzaklaşırız.

Allah'ın ne yarattığı herhangi bir şeyde ne de herhangi bir muamelesinde bâtıllık vardır. Böyle bir şeyi düşünmek bile küfürdür. Allah nimetlerini anlatırken âyet-i kerimede **"Allah'ın (sadece üzerinizdeki) nimetini saymaya kalksanız onu sayamazsınız"**[11] buyurmuştur. Yani "size verdiğim nimetleri tek tek sayın, demiyorum, toptan saymaya kalkışırsanız bile zaten sayamazsınız. Bari size ikram ettiğim nimetleri genel olarak görün.

Genel olarak hangi nimetleri görmeliyiz?

Öncelikle kendimizdeki nimetleri görmeliyiz. Her bir uzvumuz bir nimettir. **"Siz hiçbir şey bilmezken Allah sizi analarınızın karnından çıkardı. Şükredesiniz diye size kulaklar, gözler ve gönüller verdi.**[12] **Hâlâ şükretmeyecek misiniz"**[13] buyurdu Allah. Bize görmemiz için gözler, işitmemiz için kulaklar, konuşmamız için dil, dudak, kullanmamız için el, ayak verdiği, bize suret verdiği ve suretimizi güzel yaptığı için, bize gönül verdiği, fuad verdiği, tecelli ederek bizimle muhatap olacağı arşı verdiği için Allah'a şükretmemiz lazım.

[10] Câsiye /22
[11] Nahl /18
[12] Nahl /78
[13] Yâsîn /73

Kalp başka fuad başkadır. Fuad, gönül demektir. Allah âyetlerinde bazı şeyleri anlatırken "bunu ancak gönül sahipleri anlar"[14] yani gönlüyle bakanlar, gönlü Allah'ın arşı olanlar onu Allah'tan bilip anlar, buyurmuştur. İşte, bir de Allah bize kendisiyle anlayabileceğimiz bir gönül verdiği için şükretmeliyiz. Allah bize "hâlâ şükretmez misiniz" buyuruyor. Biz de kendimize bakalım ve "acaba Allah'ın bana verdiği nimetlere şükrediyor muyum etmiyor muyum" diye kendimizi muhakeme edelim.

Nimet sadece zahiri ikramlar değildir. Bize rabbimizin rızasını, yakınlığını kazandıracak her şey bizim için nimettir. Buna imtihanlar da dâhildir. Şu anda yaşayan bütün insanların hepsi birbiriyle imtihandadır ve hepsi aynı devirde yaşadıkları için birbirine karşı sorumludur. Aynı mekânda yaşayanlar birbirinden daha çok sorumludur. Mesela; bir asıl komşu vardır, bir yakın komşu, bir de uzak komşu vardır. İnsan, komşu olarak önce kendi semtinde, mahallesinde yaşayanlara karşı sorumludur. Sonra aynı şehirde, aynı ülkede yaşayanlar birbirine karşı sorumludur. Yetmez, aynı sınırda olan ülkelerde yaşayan insanlar da birbirine karşı sorumludur, genel düşündüğümüzde ise aynı dünyada yaşadığı için bütün insanlar birbirinden sorumludur. Bu yüzden dünyanın öbür ucundaki biri bir yanlış yapsa diğer ucundaki kişi bundan etkilenir. O hâlde hiç kimse herhangi bir şey için "bu beni ilgilendirmez" diyemez. Derse insanlara karşı sorumluluğunu anlamamış olur.

Hayatın bütün gayesi Allah'a âbd olmaktır. Senin de insanlara karşı en büyük sorumluluğun öncelikle insanları Allah'a kul olmaya, âbd olmaya davet etmektir. Tabi, insanları Allah'a kul olmaya davet ederken önce sen Allah'a kul olmalı ve kulluğun nasıl yapılacağını bilmelisin. Başka türlü öyle dil ile "haydi, Allah'a kul olun" demek yeterli değildir. Peki, Allah'a nasıl kul olalım, diye sorsak "bilmiyorum" dersen daha sen kul olamamışsındır.

[14] Bakara /269, Ra'd /19, Âli İmran /7

Bilmiyorsan o zaman anlatma! Bilmediğin, olmadığın şeyi neden anlatıyorsun, insanları hangi kulluğa davet ediyorsun! Sen neye kul olmuşsan insanları da ancak ona davet edebilirsin, ondan fazlasına davet edemezsin. O zaman bilmediğin şeyi anlatıp başını belaya sokma, bu yükün altına girme. Önce sen kendin Allah'a kulluğu öğrenmeye, anlamaya çalış, Allah'a âbd ol sonra insanlara öğrendiğin kadar yardımcı olursun.

Genel olarak baktığımızda ümmetin hâli ortadadır. Sorunun ne olduğunu aslında hepimiz net olarak görüyoruz. Bütün sorunlar bildiğimizi zannetmekten, cehaletten, Allah adına okumadığımızdan kaynaklanır. Ümmet olarak bildiğimizi zannediyoruz, oysaki bilmiyoruz. Allah "oku" diye emretmiştir; ama biz Kur'ân'ı Allah'ın beyan ettiği gibi değil sadece yüzünden okuyoruz sonra da "ben Kur'ân'ı okuyorum, biliyorum" diyoruz. Kur'ân'ı yüzünden okumak onu okumak değildir. Yaratan rabbinin adıyla okumak başka bir şeydir. Allah "oku" derken "insanı oku" buyuruyor. Eğer insanı okuyacaksak biz de insanız o hâlde okumaya önce kendimizden başlamalı, bize "bana kendini tanıt, sen kimsin" diye sorulduğunda kendimizi anlatabilmeliyiz. Bu da ancak kendimizi, rabbimizi tanımamızla mümkün olabilir. Eğer Allah'ı, Allah'ın isimlerini, efâlini, bize olan muamelesini bilmezsek kendimizi de rabbimizi de bilemeyiz, dolayısıyla kim olduğumuzu anlatamayız.

Kendimizi tanımak istiyorsak yapmamız gereken şey; tabi tutulduğumuz imtihanlara nasıl karşılık verdiğimizi anlamaya çalışmaktır. Her nasıl bir olayla karşılaşırsak karşılaşalım bize muameleyi yapan Allah'tır. Bizim de kendimizi hesaba çekip "Allah beni şurada bir imtihana tabi tuttu. Peki, bu imtihana karşılık ben ne yaptım! Karşımdakine gönlümdeki hangi isme ya da nefsimdeki hangi yanlışa göre karşılık verdim" dememiz lazım. Eğer güzel yapmışsak "Allah'ın hangi ismiyle onu yaptım" yanlış veya eksik yapmışsak da "bende Allah'ın hangi ismi tecelli

etmemiş ki karşımdakine böyle bir yanlış yapabildim" deyip gün içerisinde yaptıklarımızı muhakeme edelim. Yanlışımızı anladığımızda ise bu defa tövbe, istiğfar edip gönlümüzde zaten mevcut olan Allah'ın isimlerinin üzerindeki perdeyi aralayalım. Öyle ki bir daha benzeri bir imtihana tabi tutulduğumuzda ona Allah'ın isimleriyle karşılık verebilelim.

Yalnız, unutmamamız gerekir ki bunu da tek başımıza başaramayız. Zaten kendi kendimize başarabilseydik tabi tutulduğumuz imtihanlara Allah'ın isimleriyle karşılık verir, kendimizi, rabbimizi tanır ve bu sorunları yaşamazdık. Gönlümüzde mevcut olan isimlerin üzerindeki perdeleri kaldırmak için bize düşen; nefsimizi tezkiye edebilecek bir zatla beraber olmaktır ki o da Mürşid-i kâmildir. İşte, nefis tezkiyesi bizim işimiz değil Mürşid-i kâmilin işidir, bizim de bir Mürşid-i kâmile tabi olup işi onunla beraber yapmamız gerekir.

Allah, insanı kendisine âbd olsun diye yaratmış ve ona rûhundan nefhetmişken insan kendini unutmuş vaziyettedir. O kadar ki içimden feryad etmek, tek kelimeyle "ey kendini kaybetmiş insan kardeşlerim" demek geliyor. Kendimizi kaybetmişiz ve kendimizi bulmamız lazım. İsmail Fakirulllah (r.a.) Hazretleri buna *"bilmek, bulmak, olmak"* demiştir. Bilmeden bulunmaz, bulmadan olunmaz. Hepsi bu şekilde peş peşe gelir. Biz de kendimizi bileceğiz sonra bulacağız daha sonra ise olacağız inşallah.

Zaten bütün bunları kendimizi bilelim diye anlatıyorum. Gönlümüze bakıp kendimizi bulmaya, anlamaya çalışacağız. Bulursak olacağız. Yapmamız gereken şey; gönlümüzü açıp anlamaya çalışmaktır. Kendimizi bilir, bulur, kendi kendimiz olursak Allah'ın "fuad" dediği gönlümüzde, gönül arşımızda rabbimizin tecellisini buluruz. Bununla beraber efâlimizin Allah'ın isimlerinden tecelli ettiğine ve gönlümüzde Allah'ın isimlerinin

mevcut olduğuna, onların da zattan, aşktan, imandan tecelli ettiğine şahid oluruz inşallah.

Nasıl ki zahiri olarak insan yavaş yavaş büyüyorsa manevi olarak da yavaş yavaş büyür. Hiçbir şey bir anda olmaz. Biz de kendimizi, Allah'ın bize muamelesini, fiillerini, kendi fiillerimizin nereden tecelli ettiğini, aynı zamanda Allah'ın isimlerinin bizde ne kadar tecelli ettiğini yavaş yavaş anlayacağız, öğrendiklerimizin, anladıklarımızın sonunda ise kendimizi tanımış olacağız inşallah.

Allah bizi tabi tuttuğu imtihanlarda "kuluma cevap ver" demiyor. "Sana muameleyi yapan ve seninle muhatap olan benim. Ona bir şey yaptın mı bana yapmış olursun, bana cevap ver" buyuruyor. Bu yüzden âyet-i kerimede **"(ey mü'minler!) Verdiğinin kat kat fazlasını kendisine arttır(arak öde)mesi için (karşılığını sadece Allah'tan almak üzere malından infak edip) Allah'a güzel bir borç verecek kimdir?"**[15] buyuruyor. Allah'a güzel bir borç vermek demek hâşâ ona borca bir şey vermek değildir. Allah, kuluna verilmiş her şeyi kendisine verilmiş kabul eder. Yani Allah "kullarıma verdiğin her sadakayı, her infakı, her zekâtı, her kurbanı bana vermiş olur, kullarıma infak ettiğinde bana borç vermiş olursun. Ben de onları senin için katlarım, huzuruma geldiğinde ise hepsini katımda hazır bulursun" buyuruyor.

Sadece zahiri olarak yardım etmek için değil bir tebessüm için bile aynısı geçerlidir. Allah bir kula yaptığımız en ufak tebessümü bile kendine yapılmış bir güzellik olarak kabul eder ve kullarına yaptığımız muameleye göre bize muamelede bulunur. Biz Allah'ın kullarına nasıl davranırsak Allah'tan da o muameleyi hak ederiz. En ufak bir iyilik, güzellik bile yapmışsak niyetimize, imanımıza, o andaki gönül hâlimize göre Allah'tan bire on, bire

[15] Bakara /245, Hadîd /11

yüz, bire yedi yüz ya da hesapsız olarak katlanmış bir şekilde yaptıklarımızın karşılığını göreceğiz.[16]

Bilmek insanı yorar, aynı zamanda insana sorumluluğunu tattırır. Bu nedenle bilmek ağır bir şeydir. Kendini Allah'a karşı sorumlu zannetmeyenler "işte, namazımızı kılıyor, orucumuzu tutuyoruz, paramız olsa hacca da gider, zekâtımızı da veririz, daha ne yapalım" diyebilirler; ama istedikleri kadar böyle söyleseler de kulluk sorumluluğu bu değildir. Allah'ın insandan istediği kulluk böyle değildir. Kendimizi bilmeden, anlamadan bu hâl ile bir yere varamayız. Allah'ın muradının üzerimizde gerçekleşmesini istiyorsak kendimizi rabbimizin anlattığı, tanıttığı şekilde tanımalı ve Allah'ın bize nefhettiği rûhumuza kavuşmalı, o olmalıyız. Bunun için de rabbimizi efâlinden, isimlerinden tanımalıyız; çünkü rabbimizi tanırsak onun yeryüzüdeki halifesi, âbdi olarak kendimizi de tanımış oluruz.

Bu sohbetimizde Allah'ın El Efâlu'l Husnâ ve Aşk sohbetlerimize giriş olması için neden Allah'ın fiillerini anlamamız gerektiğini kısaca izah ettik. Şimdi de konumuzla ilgili olan bazı âyetleri hep beraber anlamaya çalışacağız inşallah.

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

"Hatırlayın ki rabbiniz size, eğer şükrederseniz muhakkak size (olan nimetimi) arttırırım ve eğer nankörlük ederseniz hiç şüphesiz azabım çok şiddetlidir, diye duyurmuştu."[17] Şükretmezseniz nimeti sizden alırım ve azabı tadarsınız.

Biraz önce söyledim; en büyük şükrü varlığımıza, gözümüze, kulağımıza, gönlümüze, elimize, ayağımıza, dilimize,

[16] Bakara /261
[17] İbrâhîm /7

dudağımıza yapmamız lazım. Şükredersek Allah onları bizim için artırır.

Nasıl?

Zahiri olarak gözümüz, kulağımız olduğu gibi bir de manevi gözümüz, kulağımız vardır. Eğer her şeye hikmetle bakar, Allah'ın âyetlerini okumaya, anlamaya, dinlemeye çalışırsak gönlümüzdeki manevi gözümüz, kulağımız çalışmaya başlar. Böyle olunca da Allah onu artırmış olur; ama şükretmezsek artık göremeyiz. "Göremeyiz" derken; insanın bir şeyi görmesi ayrı, hayvanın görmesi ayrıdır; yani insan ile hayvanın görmesi arasında fark vardır. Şükredemeyince bir şeye bakarken onu insanın görmesi gerektiği şekilde göremeyiz.

Peki, insanın varlığa karşı bakışı nasıl olmalıdır?

İnsan neye bakarsa baksın onun hakkında "bu, rabbini hamd ile tesbih ediyor. Bu, Allah'ın kuludur, Allah'ı zikrediyor, Allah'ı seviyor" demelidir. Taşlar da dâhil her şey için bu böyledir. Her şey Allah'a karşı sorumludur ve hepsi bu sorumluluğunun bilincindedir. Hepsi insana hizmet için yaratıldığını bilir, kulluğunu da ona göre yapar. Bundan dolayı Allah âyet-i kerimede **"o, göklerde ve yerde ne varsa hepsini kendi katından (bir lütuf olmak üzere) sizin hizmetinize vermiştir"**[18] buyurmuştur.

Evet, varlık, insanın emrinde olduğunu bilir ve kulluğunun gereğini de yapar. İnsan-ı kâmil, varlığa bakınca bunun böyle olduğunu görür; ama bir hayvan gibi varlığa bakan biri onu bu şekilde göremez. Varlığın sadece dış tarafını görür, onun hakikatinde ne olduğunu ise anlamaz. İşte, "şükretmezseniz nimeti alırım bu da sizin için azap olur" âyetini böyle anlamak lazım. Kul göz nimetine şükretmezse Allah ondan bu nimeti alır, dolayısıyla da kul hikmetle bakamaz. Bir gönlü vardır; ama gönlü

[18] Câsiye /13

çalışmaz. Allah ona bir emanet yüklemiştir; ama onun bundan hiç haberi yoktur.

Bu emanetin bir işe yaraması lazım; yani Allah'tan korkup hayâ edelim! Allah âyet-i kerimede **"biz (Allah'ın, rûhundan nefhedip kendisine halife olarak kulluk sorumluluğunu bilip yerine getirmeye çalışma) emaneti(ni) göklere, yere ve dağlara teklif ettik de onlar bunu yüklenmekten çekindiler, (bu sorumluluk karşısında haşyet ve) korkuya kapıldılar; ama insan onu yüklendi"**[19] demiş, bize bir emanet yüklediğini buyurmuşsa o zaman bu emanetin ne olduğunu, nerede olduğunu anlamak gerekmez mi! Şu emaneti bir kontrol edeyim, yerinde duruyor mu durmuyor mu, acaba emanete ihanet edip onu kaybettim mi kaybetmedim mi" demek gerekmez mi!

Bu emanet nedir?

Bu emanet; Allah'ın kendinden nefhettiği rûhtur. Allah "insan, emaneti taşıyabilecek vasıftadır ve meleklerin secde edeceği varlık olabilir" buyurmuş, ona böyle büyük bir şeref vermiştir. Bir de insanı, emaneti taşıyabilecek vasıfta yaratmış ve bu emaneti taşıması için onu hazırlamıştır.

Allah "emaneti yerlere, göklere dağlara yükledim de onlar bu emaneti kabul etmediler (edemediler) ama insan emaneti yüklendi" âyetiyle bize "sen göklerden de, yerden de, dağlardan da büyüksün, sen şereflisin" buyuruyor. Göklerin, yerin alamadığı, yüklenemediği emaneti yüklendiysek demek ki onlardan büyükmüşüz! Allah bize "şerefinizi, kıymetinizi bilin" buyuruyor.

Peki, Allah sadece melekleri mi insana secde ettirmiştir, diğer varlığı secde ettirmemiş midir? -Elbette ki onları da ettirmiştir. Cinleri de, melekleri de secde ettirmiş hem de hepsine **"ona rûhumdan nefhettiğim (üflediğim) zaman hemen onun için**

[19] Ahzab /72

secdeye kapanın”[20] buyurmuştur. Ama kul emanete sahip çıkmaz, emanetle bir ve beraber olmaz, emaneti tanıyıp anlamazsa emaneti kaybetmiş, aynı şekilde emanete ihanet etmiş, hainlik yapmış, emaneti taşıyamamış olur. Emaneti kaybedince de değil yerden, gökten büyük olmayı, küçücük bir şey olur. Manevi olarak emanetten dolayı büyüktü; ama emanetin şerefini taşımayınca emanete haksızlık etti, zulmetti, dolayısıyla şerefini kaybetti!

Allah, peygamberini gönderip vahyini indirmiştir ve kullarını bu vahyiyle kendisine davet edip “kulum, Hz. İnsan ol, meleklerin secde ettiği varlık ol, sana yüklediğim emanetin hakkını ver, sana nefhettiğim rûh ol, sen zaten osun” buyurur. Bize de düşen; Allah’ın bizim üzerimizdeki muradını yerine getirip kendi hakikatimiz olmak ve emanetimizin gereğini yerine getirmektir. Öyle birkaç rekât namaz, birkaç günlük oruçla cennete gireceğimizi asla zannetmeyelim; çünkü Allah’a, kendi kendimize, Allah’ın yüklediği emanete, gönderdiği peygambere, indirdiği kitaba karşı sorumluluğumuz vardır ve öncelikle bu sorumluluğu yerine getirmemiz lazım.

Allah bizden tabi tutulduğumuz imtihanlara karşılık güzel yapmamızı ve birbirimiz üzerinden Allah’ın rızasını, yakınlığını kazanmamızı istiyor. Bu dünyaya dedikodu yapmaya, gıybet etmeye, birbirimizi eleştirmeye, çekiştirmeye, birbirimize iftira atmaya, düşman olmaya ve birbirimizi öldürmeye gelmemişiz. Allah bunların hepsini yasaklamış ve bu amellerin hepsi için “şeytana âbd olmak, şeytana kul olmak, şeytanın peşinden gitmek, kendini kaybetmek” buyurmuştur. İnsan bu değildir. Böyle yapanlar sebebi her ne olursa olsun Allah’a mazeret gösterip kurtulamaz. Allah ona tek kelimeyle “sen beni dinlemedin” der ve o da kaybeder.

[20] Sâd /72

Bize düşen; insanı başka şeylere değil sadece kendi kendisine ve Allah'a davet etmek, bir de hayatımızı yaşarken Allah'ın sevdiği, razı olduğu gibi yapmaktır. Allah bize "şükrederseniz nimetimi artırırım, şükretmezseniz de azabım çok şiddetlidir" buyuruyor; yani "ben senin rabbinim, seni ben büyütüyorum, sana öğreten, seni terbiye eden, seni yetiştiren benim. Manevi olarak büyümek mi istiyorsun, o zaman rabliğimi kabul ediyorsan şükret. Şükret ki seni büyüteyim, verdiğim nimeti artırıp katlayayım; ama beni rab olarak kabul etmezsen nankörlük yaparsın o zaman da sana verdiğimi kaybedersin" buyuruyor. Allah ne söylediyse doğru olan, güzel olan odur. Allah'ın vahyi karşısında "belki şöyle de olur" demek, bundan başka bir şey düşünmek yanlıştır.

Bir de Allah işi yavaş yavaş, parça parça, bölüm bölüm, basamak basamak yapar. Kulunu büyütürken de aşağı indirirken de yavaş yavaş büyütür ya da yavaş yavaş aşağı indirir. Kul; rabbini, insanlığını kaybeder; ama aşağıya basamak basamak indiği için kaybettiğinin farkına bile varamaz. Bu yüzden Allah âyet-i kerimede **"(resulüm!) sen bu sözü (Kur'ân'ı) yalan sayan kimseyi bana bırak! Biz onları, bilemeyecekleri bir yerden tedrici olarak (yavaş yavaş, hak ettikleri azaba) yaklaştıracağız"**[21] buyurmuştur. Ama azaba kulun kendisi yaklaşmış, kendisi azabı tercih etmiştir.

"Mûsâ (devamında) dedi ki: Eğer siz ve yeryüzünde olanların hepsi nankörlük etseniz de (iyi bilin ki) şüphesiz Allah ğaniyydir, hamîddir (zengin, kerim ve her şeyin kendisine muhtaç olduğu, bütün hamdların ve övgülerin sadece kendisine ait olduğu tek zattır)."[22] Allah hiçbir şeye ihtiyacı olmayan ve hamda layık olandır. Allah, şükretmenizi buna ihtiyacı olduğu için değil sizin için istiyor.

[21] Kalem /44
[22] İbrâhîm /8

Zaten her şey onu hamd ile tesbih eder; ama Allah'ın, insandan istediği şey insanın kendi iradesiyle şükretmesi, hamd etmesi ve Allah'ın rabliğini kabul etmesidir.

Allah, güzel sözün nasıl bir şey olduğuna dair misal verir. **"Görmedin mi, Allah temiz (hoş ve güzel) bir sözü nasıl misal getirdi: (Güzel söz) Kökü (yerde) sabit, dal(lar)ı ise gökte olan tertemiz bir ağaç gibidir. (O ağaç ki) Rabbinin izniyle her zaman yemişini verir."**[23] Allah insanlar için böyle örnekler veriyor ki insanlar düşünsün, öğüt alsın, anlasın ve gerekeni yapsın.

Güzel sözün kökü yerdedir, dalları da gökte meyvesini verir.

Nasıl?

Güzel söz denince Allah'ın âyetlerini veya kaynağını Allah'ın vahyinden alan sözleri anlamak gerekir. Güzel sözün kökü yerde sağlamdır; yani güzel söz asla sarsılmaz, hiç kimse ona bir zarar veremez ve hiçbir şekilde kurumaz.

İnsanın, başkalarını Allah'a davet ederken bir âyet okuması, bir âyeti tefsir etmesi veya bir hadis okuması güzel sözdür. Biri Allah'a davet ederken bunlardan herhangi birini yaptığında güzel bir söz söylemiş olur. Bu güzel sözün de kökü ağaç gibi, yerde sağlam vaziyettedir, dalları ise göktedir, meyvesini verir; yani birini âyetlerle Allah'a davet ettiğinde ona söylediği sözler o kulun gönlüne bir tohum gibi ekilir sonra da o tohum büyür, bu defa o kul gider, başkalarını Allah'a davet eder, insanlara öğretir. Bu şekilde güzel söz meyve vermeye devam eder. Aynı zamanda bu güzel söz gökte huzura gider.

Allah bir de kötü, yanlış söze misal verir. Allah güzel olmayan sözlerin gerisine pis, murdar, habis söz buyurmuştur. **"Kötü (ve çirkin) bir sözün misali ise; (gövdesi ekili olduğu) yerin**

[23] İbrâhîm /24-25

üstünden koparılmış, o yüzden ayakta durma imkânı olmayan kötü (durumdaki) bir ağaca benzer."

Güzel sözün kökü Allah'ın vahyidir, dolayısıyla yeri sağlamdır. Bir söz ki Allah'ın vahyinden kopmuşsa onun kökü kesilmiştir ve yeri toprağın üstündedir, bu nedenle toprağa tutunma imkânı yoktur.

"**Allah, sağlam bir söz (olan kelime-i tevhid, la ilâhe illallah sözüy)le iman edenleri hem dünya hayatında hem de âhirette sapasağlam (dimdik ayakta) tutar."**

İman edenler o güzel söze sapasağlam tutunur, sarılırlar. O güzel hâllerinden, sözlerinden dolayı sürekli meyve vermeye devam ederler. Güzel sözleri onlar öldükten sonra da meyve vermeye devam eder; çünkü Allah onlara yardım eder ve köklerini sabit kılar. **"(Hem kendine hem de başkalarına zulmeden) Zalimleri ise Allah dalâlette bırakır. Allah dilediğini yapar."** Kim nasıl bir muamele istiyorsa Allah ona muameleyi öyle yapar.

"Allah'ın (iman) nimetini küfürle değiştirenleri ve sonunda kavimlerini helâk yurduna konduranları görmedin mi? Onlar cehenneme yaslanacaklardır. Orası ne kötü varılacak yerdir!"[24]

Nankörlük yapanların, küfredenlerin, Allah'ın nimetini küfürle, nankörlükle değiştirenlerin; yani Allah'ın kendilerine ikram ettiği nimetlere sanki nimet değillermiş gibi muamele edenlerin yeri cehennemdir ve onlar oraya yaslanırlar.

Allah kötü sözü anlatıyor. Biri Allah'ın vahyinin dışında bir şey söylüyorsa söylediği söz kötü bir sözdür. Âyet devam ediyor. **"Çünkü onlar, (insanları) Allah'ın yolundan saptırmak için ona**

[24] İbrâhîm /26-29

(mülkünde ortak olan) eşler koştular." Böyleleri Allah'ın yolundan saparken insanları da Allah yolundan saptırırlar.

Kim Allah'ın vahyinin dışında bir şeyler konuşursa Allah'a "sen dur, biraz da ben konuşayım, sen böyle söyledin ama; dur benim de fikrim var, bence şöyle olması lazım" demiş olur. Bu da Allah'a şirk koşmaktır. Böyle olanlar hem kendileri Allah'a şirk koşarlar hem de başkalarını Allah'ın yolundan saptırırlar; çünkü insanlara Allah'ın vahyinin dışında bir söz söylemeseler insanlar Allah'ın vahyini dinleyecek, Allah'ın yolunu görecek, anlayacaklardı. Onlar ise Allah'ın vahyi dışında sözler söyleyerek insanlara Allah'ın yolunu kapatıp insanları Allah yolundan başka tarafa saptırırlar.

"De ki: (Dünyada belli bir süre daha) Yaşayın! Şüphesiz ki sonra dönüşünüz ateşedir."[25] Böylelerinin gideceği yer cehennemdir. İnsanları Allah'ın vahyinden başka sözlere davet ettikleri için cehennemi kendileri tercih etmiştir.

"(Resulüm!) İman eden kullarıma söyle; namazlarını ikâme etsinler (Allah'ın dinini desteklemeyi ve bu yolda çalışmayı ihmal etmeyerek her anda onun huzurunda durmaya çalışsınlar), kendisinde ne alışveriş ne de dostluk bulunan bir gün (olan kıyamet günü) gelmeden önce kendilerine rızık olarak verdiğimiz şeylerden (Allah yolunda) gizli açık infak etsinler!" Bu âyette de Allah verdiği nimetleri beyan ediyor. **"(O öyle lütufkâr) Allah'tır ki gökleri ve yeri yarattı, gökten bir su indirip onunla rızık olarak size türlü meyveler çıkardı, izni ile denizde yüzüp gitmeleri için gemileri emrinize amade kıldı, nehirleri de sizin (yararlanmanız) için hizmetinize verdi. (Vazifelerini) Sürekli olarak yerine getiren Güneş'i ve Ay'ı size musahhar kıldı, geceyi ve gündüzü de istifadenize verdi. O size, kendisinden istediğiniz her şeyden verdi. Allah'ın (üzerinizdeki) nimetini saymaya**

[25] İbrâhîm /30

kalksanız onu sayamazsınız. (Buna rağmen) Doğrusu insan (hem kendi nefsine hem de diğer insanlara karşı) çok zalim, (rabbine karşı ise) çok nankördür!"[26] Allah, insanın nimetleri nasıl da göremediğini ve rabbine karşı nasıl nankörlük yaptığını beyan ediyor.

Allah bizi "zalim" ve "nankör" dediği insanlardan eylemesin inşallah.

Evet, hep birlikte Allah'ın El Efâlu'l Husnâ'sı ve Aşk sohbetlerimize giriş olsun diye Allah'ın güzel fiillerini neden anlamamız ve rabbimizi neden fiillerinden tanımamız gerektiğini kısaca anlamaya çalıştık.

Allah bizi önce zati nimetini sonra sıfatının, esmâsının nimetini, ardından ise esmâsından tecelli eden efâlinin nimetini görenlerden eylesin inşallah. Allah bizi en büyük nimet olarak Allah'ın kendisine nefhettiği rûhu, hakikati, Allah'a dostluğu, yakınlığı görenlerden, anlayanlardan eylesin. Allah bizi verdiği maddi, manevi, zahiri, batını bütün nimetleri görüp şükrünü yapan ve bu şükrün gereğini yerine getiren kullarından eylesin. Allah bizi; kendini, rabbini tanıyanlardan ve hayatın her anda bir imtihan olduğunu anlayanlardan eylesin. Allah bizi her anda Allah ile muhatap olduğunu ve Allah'ın kendisine her anda kazanma imkânı verdiğini anlayıp Allah'ın muamelesine karşılık veren kullarından eylesin. Allah bizi, kendini ve rabbini unutan kullarından eylemesin inşallah.

Allah hepinizden razı olsun.

[26] İbrâhîm /31-34

2.Bölüm

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyai vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Hep beraber Allah'ın ilk emri olan "oku"[1] emrine binaen okuyabilmek için Allah'ın isimlerinden tecelli eden fiillerini, El Efâlu'l Husnâ'sını ve nasıl tecelli ettiğini anlamaya çalışıyorduk.

Geçen sohbetimizde Allah'ın fiillerini neden anlamamız gerektiğini kısaca izah etmeye ve üzerimizdeki fiillerin Allah'ın isimlerinden nasıl tecelli ettiğini anlamaya çalışmıştık. Bu sohbetimizde de kaldığımız yerden devam edeceğiz inşallah.

Allah'ın isimleri; Allah'ın vasıfları, sıfatları demektir.

Allah'ın vasıflarını insan üzerinden nasıl anlamalıyız?

İnsan; görür, işitir, bilir, sever, merhamet eder, affeder, ikram eder ve bir iş yapar. İnsan sahip olduğu bütün bu vasıfları Allah'ın isimlerinden almıştır, dolayısıyla bu isimlerin asıl sahibi Allah'tır. Biz de Allah'ın güzel fiillerini, Allah'ın kulunu nasıl sevdiğini ve kuluna bu sevgisini nasıl gösterdiğini anlayacağız ki rabbimizi tanıyabilelim.

Allah'ın fiilleri, Allah'ın isimlerinden tecelli eder, demiştik. Önceki sohbetimizde söylediğim gibi; bir kul merhamet ediyorsa rahim olduğu için merhamet eder. Kulun gönlündeki rahmet dalgalanır, kul da bu dalgalanmadan ötürü karşısındakine rahmet etmek ister, bunun sonucunda da ona rahmetiyle muamele eder. Kulun, karşısındakine rahmetle yaptığı bu muamele onun fiillidir

[1] Alak /1

ve bu fiil, Allah'ın Rahîm isminden tecelli etmiştir; yani kul, rahim olduğu için karşısındakine de rahmetle muamele etmiştir.

Ya da kul birine bir ikramda bulunduğunda kerim olduğu, cömert olduğu için ikramda bulunup yardım eder. Eğer kerim olmazsa o kişiye yardım edemez. Kulun işlediği bu fiiller onda mevcut olan isimlerden tecelli eder ki bu isimler de bütünüyle Allah'a aittir, Allah'ın vasıflarıdır ve Allah, bu isimleri halife olması, yeryüzünde rabbini temsil etmesi için kuluna ikram etmiş, ihsan etmiştir.

Kul; Allah'ı, kendini tanısın, bilsin ve Allah'ın kendisini ne için yarattığını anlayıp yeryüzünde rabbine halife olabilsin diye Allah ona varlık vermiştir. Kul, hayatı yaşarken Allah'ın isimlerini üzerinde gösterirse Allah'ın ona varlık vermesindeki muradını yerine getirmiş olur; ama Allah'ın isimlerinin gereğini yerine getirmezse bu defa da halifeliğini yapmamış ve Allah'ın kendisine varlık vermesindeki muradını yerine getirmemiş olur.

Allah, insana isimlerini ihsan ederek "kulum, hayatını benim isimlerimle yaşa ve seni tabi tuttuğum imtihanlarda gerekeni yap. Merhamet etmen gereken yerde rahim ol ve merhamet et, ikram etmen gereken yerde kerim ol ve ikram et, affetmen gereken yerde afuvv ol ve affet, herhangi bir işi yapman gerektiğinde fââl ol ve işi benim emrettiğim gibi en güzel şekilde yap, varlığa bakarken basir ol ve hakikati gör, semi' ol, hakikati işit. Sana kendimden kudret vermişim, gerektiğinde bu kudreti kullan ve Hz. insan ol" buyurmuştur. İnsan da Allah'ın kendisine tecelli ettiği isimlerin, vasıfların gereğini yerine getirirse fââl olmuş ve Allah'ın güzel fiillerini işlemiş olur.

Evet, kuldaki güzel fiillerin hepsi Allah'ın isimlerinden, El Esmâu'l Husnâ'sından tecelli eder; yani kul, birine rahmet ederken ondaki bu rahmet fiili, Allah'ın onun üzerindeki Rahîm isminden tecelli eder. Birini affederken de üzerindeki Afuvv

isminden dolayı affeder. Allah'ın bütün güzel fiilleri bu şekilde kulun üzerinde mevcut bulunan Esmâu'l Husnâ'nın tecellisidir. Allah'ın El Efâlu'l Husnâ'sını böyle anlamak gerekir.

Rabbimizi tanımak, anlamak, rabbimize şahadet etmek, kâmil manada "eşhedu en lâ ilâhe illallah" diyebilmek için Allah'ın efâlini anlamamız şarttır; çünkü Allah'ın fiillerine ne kadar şahid olursak Allah'a o kadar şahadet edebiliriz. Tabi, bu fiillere sadece kendi üzerimizden değil aynı zamanda bütün varlıkta da şahid olmamız gerekir ki her şeyde Allah'ın isimlerinin tecelli ettiğine, dolayısıyla ne yana dönersek dönelim Allah'ın vechinin orada olduğuna iman etmiş, şahid olmuş olalım.[2]

Allah, bizi yaratıp dünyaya gönderirken başıboş bırakmamıştır. Her anda bizimle beraberdir ve bizimle muhataptır. Bu yüzden bize yapılan muamele kimden ve nereden gelirse gelsin aslında Allah'tan gelmiştir. Âyetleri okurken hep beraber bunun böyle olduğunu anlayacağız inşallah.

Evet, her anda bize muamelede bulunan Allah'tır ve bu muameleyi de Esmâu'l Husnâ'sı üzerimizde tecelli etsin, biz de bu isimlerin tecellisiyle yeryüzünde rabbimize halifeliğimizi yapıp manevi olarak kazanalım diye yapar. Bizim de her anda Allah ile olduğumuzu, onun huzurunda olduğumuzu,[3] Allah'ın bizi çepeçevre ihata ettiğini,[4] bize şah damarımızdan daha yakın olduğunu[5] tatmamız ve bize her anda muamelede bulunduğuna[6] şahid olmamız lazım. Bunu anlamak için de öncelikle Allah'ın bize olan muamelelerine bakmamız gerekir.

Hep beraber Allah'ın âyetlerine göre bakmalı ve Allah'ın bize nerede, nasıl muamelede bulunduğuna şahid olmalıyız. Şahid

[2] Bakara /115
[3] Sebe /46
[4] Talâk /12
[5] Kaf /16
[6] Âli İmrân /186

oldukça imanımız kemale erer ve “eşhedu en lâ ilâhe illallah” deyip rabbimizle beraber olur, ona şahadet ederiz. Yoksa dil ile kelime-i şahadet getirmekle mü’min, Müslüman olmuş olmayız.

Rabbini isimlerinden bilmeyen, tanımayan hiç kimse kalmasın, herkes rabbini onun kendini tanıttığı şekilde tanısın, kendi kendine bir ilâh hayal edip Allah’a karşı yanlış bir zanda bulunmasın diye “Kur’ân-ı Kerim’deki Nüzul Sırasına Göre El Esmâu’l Husnâ” sohbetlerini yaptık ve toplam yedi cilt olarak mü’min, Müslüman kardeşlerimizin istifadesine sunduk; çünkü ümmet olarak genel sorunumuz; rabbimizi bilmemek, tanımamak ve rabbimizin yakınlığını tatmamaktır. Bundan dolayı ümmetin hâli apaçık ortadadır.

Allah’ın El Esmâu’l Husnâ’sı daha önce bizim anlattığımız gibi nüzul sırasına göre, âyetlerle bu kadar teferruatlı bir şekilde anlatılmamıştı. Sadece birkaç kelime ile anlatılmış; ama işin özü, hikmeti, isimlerin kulda nasıl tecelli edeceği günlük hayattan örneklerle geniş bir şekilde izah edilmemişti.

Şimdi de Nüzul Sırasına Göre Allah’ın El Efâlu’l Husnâ’sı ve Aşk’ı anlamaya çalışıyoruz; çünkü Allah’ı, El Esmâu’l Husnâ’sından isimleriyle bildiğimiz, tanıdığımız gibi Allah’ı bir de fiilleriyle bilmeli, tanımalıyız. Ancak böyle olunca Allah’a gerçek manada yakınlığı tadar, âyetlerini üzerimizde gösterir, yaşadığımız olaylarda Allah’ın bize muamele ettiğine şahid olur ve bunu bütün şiddetiyle tadarız.

Devamlı söylüyoruz; tadılmayan iman, iman değildir. “İşte, herhâlde bunu Allah yaptı” demekle iman olmaz. İmanın olması için Allah’ın bize muamelede bulunduğuna şahid olup tatmamız ve yaşadığımız her olayda “rabbim bana bu ismiyle, fiiliyle muamele etti” dememiz gerekir.

Kul vuslat yolunda yürürken Allah’a adım adım yaklaşır. Kulun bu vuslat yolculuğunda önce bilmesi, anlaması; yani Allah’ın

buyurduğu gibi okuması, okurken de işe önce Allah'ın isimlerinden, sıfatlarından değil efâlinden başlaması; yani Allah'ın efâline şahid olması gerekir.

El Esmâu'l Husnâ, bütün güzel isimler, bütün güzellikler Allah'a aittir. Kul bu isimleri Allah'tan almıştır. Eğer kul, Allah'tan aldığı isimleri kullanır, onlarla hareket ederse Allah'a halife olur. Bu nedenle rabbimizi temsil edip ona ayna olabilmemiz için mutlaka Allah'ın isimlerini, dolayısıyla bu isimlerden tecelli eden Allah'ın fiillerini bilmeliyiz. Öyle ki halifeliğimizi yapabilelim. Yoksa rabbimizi temsil edemez, halifeliğimizi yerine getiremeyiz.

İsterseniz bu sohbetimizde Allah'ın güzel fiillerinden biraz örnekler verelim ki en azından Allah'ın güzel fiilleriyle ilgili kısaca bilgimiz olsun. Sonraki sohbetimizde Allah'ın beyan ettiği ilk fiilden itibaren Allah'ın El Efâlu'l Husnâ'sını anlamaya devam ederiz inşallah.

Hem Allah'ın fiilleri, yaptıkları vardır hem de kulun fiilleri, yaptıkları vardır; ama kulun yaptığı her şey Allah'ın hükmü ve iradesi dâhilindedir. Kulun hiçbir işi Allah'ın hükmü dışında değildir. Mesela; Allah âyet-i kerimede **inne rabbeke fe´âlun limâ yurîd:**[7] "Muhakkak ki senin rabbin fââldır (her anda hükmünü icra edendir), dilediği her şeyi yapandır" buyurmuştur.

Allah'ın erade "irade etti" fiili aynı zamanda şâe fiili ile beraber gelir. Şâe fiili de "Allah dilediğini yapar" manasına gelir; ama şâe fiilindeki dilemede bir de kulun kendi tercihi vardır; yani kul öyle yapmayı dilediği için Allah da kulunun dilediğini yapmıştır.

Şâe fiili çift taraflı bir fiildir. Onda hem kulun dilemesi hem de Allah'ın dilemesi vardır; ama Allah şâe fiili haricinde erade "irade etti, diledi" fiilini kullandığında orada kulun herhangi bir müdahalesi olamaz; çünkü Allah, kullarına göre dilemez. Şâe

[7] Hûd /107

fiilinde ise kul dilemiş, Allah da "tamam" deyip onun dilediği şekilde yapmıştır. Mesela; **ve kulil hakku min rabbikum fe men şâe fel yu´min ve men şâe fel yekfur:**[8] "Hak rabbinizdendir. Öyle ise dileyen iman etsin, dileyen inkâr etsin" âyetindeki dilemek şâe fiilindeki dilemektir. Allah burada imanı ve küfrü tercih etmeyi kulunun kendi dilemesine bırakmış, ona istediğini seçmesi için müsaade etmiştir.

Kul tercihini yaparken iman etmeyi dilerse Allah ona "madem iman etmek istiyorsun, ben de sana imanı ihsan ediyorum" der ve imanı ona ikram eder; ama kul imanı dilemez, hakikati örtmek isterse Allah bu defa ona "peki, madem öyle diliyorsun, istediğin gibi olsun" der. Dileyen yine Allah'tır; ama Allah, kulunun dilemesiyle beraber dilemiştir; yani kul küfrü dilediği için Allah da onun bu dileğine müsaade etmiş ve ona istediğini vermiştir.

Yalnız burada dikkat etmemiz gereken bir husus vardır. Allah âyet-i kerimede **"o, kullarının küfrüne razı olmaz"**[9] buyurur. Her ne kadar kul küfrü dilediği için Allah "peki" deyip onun küfre girmesine izin verse de kulunun küfre girmesine razı değildir. Allah, kulunun bir tek iman etmesine razıdır. Sadece kula tercih hakkı verdiği için seçimini istediği gibi yapmasına müsaade eder.

Evet, "muhakkak ki senin rabbin fââldır, dilediği her şeyi yapandır" âyetinde Allah neden "Allah dilediği her şeyi yapandır" demedi de özellikle "senin rabbin dilediği her şeyi yapandır" buyurdu?

Senin rabbin dilediği her şeyi yapandır; yani senin rabbin varlığı senin için yaratmıştır. Sana muamele ederken de rab olarak tecelli eder. Fiillerini Rabb ismiyle beraber tecelli ettirir ve sen terbiye olasın, büyüyüp kemale eresin, Hz. insan olasın diye

[8] Kehf /29
[9] Zumer /7

rabbin olarak sana muamelede bulunur. Eğer Allah özellikle "senin rabbin" buyurduysa senin de hayatı yaşarken "benim rabbim fââldır, fiilleri benim üzerimde tecelli ediyor ve bana her anda rabbim olarak muamelede bulunuyor" demen gerekir.

Peki, Allah şu anda da bize muamelede bulunuyor mu? - Elbette ki bulunuyor. Örnek vermek gerekirse; beni buraya oturtmuş ve bana "haydi, kullarıma anlat" demiştir. Allah dilemese ben burada oturup anlatamam. Şayet anlatıyorsam Allah burada oturmamı dilediği ve anlatmama müsaade ettiği için anlatıyorum. Hatta buraya oturmadan önce yeminle söylüyorum ne anlatacağımı dahi bilmiyorum! O neyi dilerse bana onu söyletiyor, söylememi istemediği bir şey olduğunda ise anlatacağım şeyi durduruyor, böylelikle istesem de ne söyleyeceğimi o anda hatırlayamıyorum!

Bununla beraber sizi de dergâhta oturtmuş ve size "haydi, onu dinleyin ve efâlimi anlayın" demiştir. Hayatımızın her anında Allah'ın bizim için bu şekilde bir dilemesi vardır. O dilemezse biz hiçbir şeyi yaşayamayız.

Allah her neyi dilerse sadece o olur ve kulun bunda herhangi bir gücü, kuvveti olmaz. Onun dileği mutlaktır. Tabi, bir de kuluna dilemesi ve dileğini yapması için güç vermiş, irade vermiş, tercih hakkı vermiştir; ama bunların hiçbiri Allah'ın dilemesinden bağımsız değildir. Hepsi de bütünüyle Allah'ın kudreti dâhilinde, onun iradesine bağlıdır. Allah, dilememize müsaade ettiği için biz dileyebiliyoruz. Bu yüzden Allah âyet-i kerimede **"(şunu da unutmayın!) âlemlerin rabbi Allah dilemedikçe siz dileyemezsiniz (ve Allah sizin için sadece hayrı diler)"**[10] buyurmuştur.

[10] Tekvîr /29

Allah bir şeyi emretmiş ve kuluna "bunu yap" demişse onu Allah yapar ve yaptırır.

Nasıl?

Mesela; Bedir Savaşı'nda Allah sahabeler için **"(o gün savaşta) onları siz öldürmediniz; fakat onları Allah öldürdü"** buyurmuştur. Neden? -Tabi ki Allah'ın emriyle yaptıkları için. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bir avuç toprak alıp müşriklerin üzerine saçar, Allah onun için de âyetin hemen devamında **"attığın zaman (onları helâk edecek o toprağı) sen atmadın; fakat (onu) Allah attı"**[11] buyurur. Toprağı zahiri olarak Resulullah (s.a.v.) Efendimiz atmıştır; ama aslında onun eliyle atan Allah'tır. İş, Allah ile yapıldığından dolayı Allah "her ne kadar onu siz yapmışsınız gibi görünse de aslında ben yaptım" buyuruyor.

Bu, bütün güzellikler ve Allah'ın bütün emirleri için böyledir. Kul bir şeyi Allah'ın emri ile yaptığında onu Allah ile yapmış olur. Yaptığını Allah'ın emrinin dışına çıkıp yaparsa bu defa yaptığını Allah ile değil şeytanla, iblisle yapmış, tercihini bu yönde kullanmış olur, Allah da bir imtihan olarak istediği o şeyi yapmasına müsaade eder; ama kul bu yaptığından mutlaka sorumlu olur. İşi Allah ile, Allah'ın emri ile yapınca ise yaptığı işten sorumlu olmaz, tam tersine onu yaparken Allah ile beraber olmuş, Allah'ın emrini, hükmünü yerine getirmiş ve Allah'ın yakınlığını, rızasını, sevgisini kazanmış olur.

Şimdi okuyacağımız âyetlerde Allah kavimleri nasıl helak ettiğini beyan eder. **E lem tere keyfe feale rabbuke bi âd:**[12] "(Resulüm!) Görmedin mi rabbin ne yaptı (Hûd'un kavmi) Âd'a?"

Allah, sadece Ad Kavmi için değil iman etmeyen bütün kavimler için "onları ben helak ettim ve bu benim âdetimdir" buyurur. Aynı şekilde Allah, resullerine ve iman edenlere de

[11] Enfâl /17
[12] Fecr /6

mutlaka yardım edeceğine dair vaatte bulunmuş ve "ben onlara yardım ederim, iman etmeyip düşmanlık yapanları ise helak ederim"[13] demiştir.

E lem tere keyfe feale rabbuke bi ashâbil fîl:[14] "(Resulüm!) Görmedin mi, rabbin (Kâbe'yi yıkmaya gelen) fil sahiplerine ne yaptı?" Dikkat ettiyseniz okuduğumuz önceki âyette Allah yine "görmedin mi" buyurmuştu.

Allah'ın her iki âyette de "(Allah'ın) ne yaptığını görmedin mi" buyurmasının hikmeti nedir?

Allah bize "bak! Emrime, resullerime karşı gelen birini mutlaka helak edeceğimi gör. Dikkat et, bunu görmeye çalış! Benim resullerime karşı gelenlere bu muameleyi benim yaptığımı anla" buyuruyor.

Nasıl ki Allah, kavimlere azap edip onları helak ediyorsa bir de her bir insana tek tek muamele eder; çünkü her insan bir kavimdir, ümmettir, cemaattir. Bununla ilgili olarak Allah âyet-i kerimede **"kim bir canı, bir can karşılığı veya yeryüzünde bozgunculuk çıkarmaya karşılık olmaksızın (haksız yere zahiren veya manen) öldürürse bütün insanları öldürmüş gibidir. Her kim de birini (zahiren veya manen) yaşatırsa bütün insanları yaşatmış gibidir"**[15] buyurur. Buradan da anlaşıldığı üzere bir insan bütün insanlık demektir. Allah bu âyetle kuluna "kendini sakın küçük görme, kendini tanı, katımdaki kıymetini bil. Şayet resullerimle beraber olursan onlara yaptığım muameleyi sana da yaparım; ama resullerimin karşısında durursan o zaman da iblise, Firavun'a, Nemrud'a yaptığım muameleyi sana yaparım" buyuruyor.

[13] Rûm /47
[14] Fîl /1
[15] Mâide /32

İnnâ kezâlike nef'alu bil mucrimîn:[16] "İşte, biz mücrimlere (günahkârlara, yanlış yapanlara) böyle yaparız." Onları helak ederiz. Mücrim olan kavimler Allah'a karşı suç işledikleri, Allah'ın resulünü, vahyini kabul etmeyip inkâr ettikleri, hatta peygamberlerini öldürmeye kalkıştıkları için helak edilmiştir.

Allah'ın resulüne karşı suç işlemek Allah'a karşı suç işlemektir. Bu yüzden Allah âyet-i kerimede **"aslında onlar seni yalanlamıyorlar; fakat o zalimler Allah'ın âyetlerini inkâr ediyorlar"**[17] buyurmuştur. Allah, âyetlerinin inkâr edilmesine tahammül göstermez ve hiç kimseden böyle bir şeyi kabul etmez.

Aynısı Allah'ın söylemediği bir şey hakkında "Allah böyle söyledi" demek için de geçelidir. Hiç kimse gelişi güzel bir şekilde "işte, Allah böyle söylemiş" diyemez. Eğer söylediği söz âyetse söylediği doğrudur, Allah öyle söylemiştir; ama söylediği âyet değilse bu durumda Allah'a yalan yere iftira atmıştır. Allah da buna tahammül göstermez. O kadar ki Resulullah (s.a.v.) Efendimiz için bile **"eğer (o resul) bize isnat ederek bazı sözler uydurmuş olsaydı, elbette onu kudretimizle (kıskıvrak) yakalardık. Sonra da onun can damarını koparır (onu yaşatmaz)dık"**[18] buyurmuştur. Allah, resulüne bile "benim vahyetmediğim bir şey söylersen senin can damarını koparırım" buyuruyorsa Allah'a yalan yere iftira atmanın ne kadar tehlikeli bir şey olduğunu ve Allah'ın bunu kabul etmeyeceğini buradan anlamamız gerekir.

Allah birinin can damarını koparırsa o kişi imanını, insanlığını, her şeyini kaybeder. Zahiri olarak sanki bir şey olmamış gibi görünür; ama aslında her şeyini kaybetmiştir. Genel olarak baktığımızda dünya can damarları kopan ve her şeyini

[16] Sâffât /34
[17] En'âm /33
[18] Hâkka /44-46

kaybetmiş olan “ben mü’minim, Müslümanım” diyen insanlarla doludur.

Devamlı olarak şahid oluyoruz. Öyleleri var ki; rabbini, insanlığını kaybetmiştir. Şeytanın peşinden gidip her türlü yanlışı, cinayeti işler ve “benim yolum, benim mezhebim, benim cemaatim, benim tarikatım haktır” deyip kardeşlerini öldürür, üstelik bunu Allah adına yaptığını söyler! Böyleleri insanlığını kaybetmiştir, imanını zaten kaybetmiştir. İşte, bunun sebebi; Allah’ın söylemediklerini Allah’a isnat etmeleridir. Zaten onlar da Allah’ın kitabına bakıp Allah’ın böyle buyurduğunu söylemezler. “Âlimlerimiz, hocalarımız, cemaatimiz, büyüklerimiz, akrabalarımız böyle söylüyor” der ve onların sözünü Allah’a isnat ederek “Allah böyle söylüyor” derler. Tenezzül edip dinlerini Allah’ın kitabından öğrenmeye çalışmazlar, “acaba Allah bu konuda ne söylüyor” demezler; çünkü büyüklerinden duyduklarını Allah’ın kitabına bakmaya bile gerek duymadan olduğu gibi kabul etmişlerdir.

Her zaman söylüyoruz; mesele bilgi sahibi olmak değil; iman sahibi olmaktır. Hepimiz biliyoruz ki sahabelerin çoğunun okuma, yazması yoktu; ama her biri gökteki yıldızlar mesabesindeydi; çünkü hepsi Allah’ın âyetlerini Resulullah (s.a.v.) Efendimiz’den dinlemiş ve Allah’ın kendilerine ne vahyettiğini anlamışlardı.

Eğer Allah’a yalan yere iftira atmak ve Allah’ın söylemediği bir şeyi Allah’a isnat etmek istemiyorsak bizim de tıpkı sahabeler gibi, rabbimizi Allah’ın resulünün tanıttığı gibi Allah’ın kitabından tanımaya çalışmamız şarttır. Eğer rabbimizin kelamını başkalarından, başka kitaplardan öğrenmeye kalkışırsak sonra Allah’ın söylemediği bir şeyi Allah’a isnat etmeye kalkarız ki bunun sonucunda Allah bizim can damarımızı koparır, biz de insanlığımızı ve imanımızı kaybederiz.

“Cennet ehli, ateş ehline, ‘biz gerçekten, rabbimizin (dünyada) bize vaad ettiği (nimetleri)ni (bugün) hak olarak bulduk, siz de rabbinizin size vaad ettiği (azabı)nı hak olarak buldunuz mu?’ diye nidâ ederler. (Onlar da) ‘Evet!’ derler.”[19] Cennette gidenler de cehenneme gidenler de “rabbimizin vaadi gerçekleşmiş, rabbimiz vaadini yerine getirmiştir” diyecekler.

Allah neyi vaad etmişse onu mutlaka yapar. **“Ahdine Allah’tan daha çok vefa gösteren kim vardır.”**[20] Allah, vaadinde sadıktır ve söylediği her şeyi mutlaka yerine getirir. Allah “güzel yapanları, doğru yapanları cennette koyarız” dediyse onları cennete koyar. “Yanlış yapıp tövbe edenleri affeder, mağfiret ederiz” dediyse onları mutlaka affeder, mağfiret eder. “Âyetlerimizi inkâr edenleri, yalanlayanları, zalimleri ebediyen cehenneme atarız” dediyse de onları mutlaka cehenneme atar; çünkü Allah vaadinde sadıktır ve sözünden dönmez.

“İşte böylece biz her nebî için insan ve cin şeytanlarını (vahye) düşman kıldık.” Demek ki sadece cinlerden değil insanlardan da şeytan olanlar varmış! Biri peygambere, Allah’ın vahyine itiraz ediyor, insanları Allah’ın vahyine uymamaya davet ediyorsa o kişi şeytandır. **“(Bunlar kendilerini ve mü’minleri) Aldatmak için birbirlerine yaldızlı sözler vahy(edip telkin) ederler.”** “Aslında onlarla dalga geçiyoruz, biz akıllıyız, doğru yapan biziz” deyip birbirlerine yaldızlı sözler söylerler. **“Eğer rabbin dileseydi bunu yapamazlardı.”** Rabbinin buna müsaade etmesinde bir muradı vardır; çünkü dünya hayatı imtihandan ibarettir. Hitap Resulullah (s.a.v.) Efendimiz’edir. **“Artık onları (rablerine) iftira ettikleri şeylerle (baş başa) bırak.”**[21] Allah Resulullah (s.a.v.) Efendimiz’e “benim onlara müsaade etmemde

[19] A'râf /44
[20] Tevbe /111
[21] En’âm /112

bir muradım vardır. Sen kendi işine bak, yoluna devam et" buyuruyor.

İnsanları Allah'tan başka tarafa davet edenler insanlardan olan şeytanlardır. Biz de Allah'ın vahyini, âyetlerini hükümsüz bırakmaya çalışanların şeytan olduklarını bilelim.

İnsan, Allah'ın âyetlerini nasıl hükümsüz bırakır?

Biri Allah'ın vahyettiği bir hükme karşı "aslında öyle olmasa, şöyle olsa daha doğru olur" derse Allah'ın âyetlerini hükümsüz bırakmaya çalışmış olur. Allah da onun şeytan olduğunu buyurdu. Bunu yapanlar "biz daha iyi biliyoruz, biz moderniz, biz bilim adamıyız, siyaset adamıyız, biz akıllıyız" diyebilirler. Kendileri için her ne derlerse desinler aslında şeytan olmuşlardır; ama bundan haberleri bile yoktur!

"De ki: Ben (şimdiye kadar gelen resullerden farklı bir şey söyleyen) türedi bir resul değilim. (Kıyamet günü de) Bana ve size ne yapılacağını bilmem." Allah'ın bana da size de ne yapacağını bilmiyorum. Allah nasıl dilerse öyle yapar ve bizi öyle imtihana tabi tutar. **"Ben ancak bana vahyedilene tabi olurum ve ben sadece apaçık bir uyarıcıyım."**[22] Ben size sadece Allah'ın âyetlerini tebliğ ediyorum. Bunun dışında bir şey bilmiyorum, de.

İnsan "şöyle bir planım var, ileride şunu yapacağım" diyebilir; ama her şey Allah'ın dilemesiyle mümkündür ve hiç kimse Allah'ın kendisine nasıl bir muamelede bulunacağını ve nelerin olacağını bilemez. Bu nedenle Allah başka bir âyette **"hiçbir şey için sakın, 'ben yarın şunu mutlaka yapacağım' deme! Ancak, '(inşallah) Allah dilerse (yapacağım)' (de)"**[23] "Ancak Allah dilerse yapabilirim, o dilemezse yapamam, de" buyurur.

[22] Ahkaf /9
[23] Kehf /23-24

Okuyacağımız bu âyette de Hz. Hızır (a.s.), Hz. Mûsâ (a.s.)'a yaptıklarının sebebini beyan eder. **"Ben bunları kendiliğimden yapmadım (rabbimin emriyle yaptım)."**[24] "Şimdiye kadar yaptıklarımı onunla yaptım, daha doğrusu o yaptı." Biraz önce söylediğim gibi; bir şey Allah'ın emriyle yapılınca o işi Allah yapmış olur. Hz. Hızır (a.s.) bu yüzden Hz. Mûsâ (a.s.)'a "bu işlerde benim bir müdahalem yok, bunları Allah yaptı" buyurur.

"O (Allah), yaptığından dolayı sorgulanamaz, onlar ise sorguya çekileceklerdir."[25] Allah dilediğini yapar. Herkesin yaptığının bir karşılığı vardır ve herkese yaptıklarından dolayı hesap sorulur; ama Allah'a hesap sorulamaz, hiç kimse Allah'a "neden böyle yaptın" diyemez.

Allah bu âyetle bize "bana itiraz etme. Sana nasıl bir muamelede bulunursam bulunayım bil ki o muamelem muhakkak ki hayırdır, güzeldir. Sana, başkalarına ya da herhangi bir mahlûkata bulunduğum bir muamele için 'neden Allah böyle yaptı' deyip bana hesap sorma. Hesap sorma makamında olan benim. Sen bu makamda değilsin. Sen hesaba çekilensin. Yaptıklarının hesabını sana mutlaka sorarım, öyleyse hesap vermeye hazırlıklı ol. Kendine dön ve yaptığın şeyleri benim emrettiğim, karşılığında rızamı, yakınlığımı, sevgimi kazanmak için mi yoksa başka bir şey için mi yapıyorsun diye kendine bak; çünkü seni hesaba çekeceğim" buyuruyor.

"O gün göğü, yazılı kağıtların tomarını dürer gibi düreriz. Başlangıçta ilk yaratmayı nasıl yaptıysak onu tekrar o hâle getiririz. (Bu) Üzerimize aldığımız bir vaaddir. Muhakkak ki biz, (vaad ettiğimizi) yaparız."[26] Allah her neyi vaad etmişse o vaadini mutlaka yapar, yerine getirir.

[24] Kehf /82
[25] Enbiyâ /23
[26] Enbiyâ /104

Allah bir de peygamberleri anlatır. **“İşte biz, o resullerden bazısını bazısına üstün kıldık.”** Vazife olarak hiçbir peygamber arasında fark gözetilmez; ama derece itibariyle peygamberler birbirlerinden üstündürler. Allah devamında Hz. Îsâ (a.s.)’ı anlatır ve onu Rûhu’l Kuddüs’le desteklediğini buyurur. **“Biz, Meryem oğlu Îsâ’ya da apaçık deliller (mucizeler) verdik ve onu Rûhu’l-Kudüs ile destekledik. Eğer Allah dileseydi, bunların arkasından gelen (millet)ler, kendilerine apaçık deliller geldikten sonra birbirlerini öldürmezlerdi.”**[27] Allah dileseydi onlardan sonra gelenler birbirlerini öldüremezdi; ama Allah, kullarını serbest bıraktı, ihtilafa düşüp düşmemek kulların tercihine kaldı. Allah böyle hükmetmiştir ve o dilediğini yapandır.

Evet, Allah, kullarını serbest bırakmıştır, onlar da ihtilafa düşüp birbirlerini öldürdüler. Allah, tercih hakkını kullarına vermez, kulun yanlış yapmasına müsaade etmezse imtihan olmaz. Tercih hakkının olması lazım ki kul doğru ile yanlış karşısında tercihini yapabilsin. Kul tercihini ya öldürmekten ya da diriltmekten yana kullanır. Diriltmeyi tercih edince de rabbini ve rabbinin emrini tercih etmiş olur.

Bütün işler Allah’ın emriyle, hükmüyle olur. **“Hani Allah, (ezeli ilmiyle) takdir (edip hükm)ettiği bir işi yerine getirmek için (savaş alanında onlarla) karşılaştığınız zaman onları sizin gözlerinizde az gösteriyor, sizi de onların gözlerinde az gösteriyordu. Bütün işler ancak Allah’a döndürülür.”**[28] Allah onları sizin gözünüzde az gösteriyordu, bu nedenle bin kişilik orduya bakınca onları kendinizden daha az görüyordunuz, onlar da size bakınca sizi az görüyordu. Hükmettiğim bir işin gerçekleşmesi için; yani savaşın olması için bunu ben böyle yaptım, buyurdu Allah.

[27] Bakara /253
[28] Enfal /44

Allah neyi dilerse onu yapar. Kul bakınca iradesiz olarak Allah'ın gösterdiğini görür. Mesela; biri seyir hâlindeyken bazen önündeki arabayı göremez ve kaza yapar; çünkü bu dünya hayatı bir imtihandır, Allah da kulunu imtihana tabi tutmak için öyle olmasını dilemiştir. Tabi, insanın aşırı hız yaptığı ya da trafik kurallarına uymadığı için kaza yapması farklı bir şeydir. Biri bu şekilde kaza yapar ve birinin ölümüne sebep olursa cinayet işlemiş olur ki bu yaptığından da sorumlu duruma düşer.

"Görmedin mi, göklerde olanlar ve yerde olanlar, Güneş, Ay, yıldızlar, dağlar, ağaçlar ve (yeryüzünde) hareket eden (bütün) canlılar ile insanlardan birçoğu Allah'a secde eder. (İnsanlardan) Birçoğunun üzerine de azap hak olmuştur. Allah kimi alçalt(ıp hor ve hakir kıl)arsa artık onu şerefli kılacak hiç kimse yoktur." İnnallâhe yef'alu mâ yeşâ': [29] "Şüphesiz ki Allah, dilediğini yapar."

Şâe fiilinin çift taraflı bir fiil olduğunu söylemiştik. Bu durumda âyet "kim Allah ile yücelmeyi dilerse Allah onu yüceltir" manasına gelir. Kim secde etmeyi dilerse Allah ona secdeyi ikram eder. O da rabbinin emri, hükmü karşısında secde eder.

Göktekiler; Güneş, Ay, yıldızlar ve yerdekiler; dağlar, ağaçlar, hayvanlar, kısacası her şey Allah'a secde eder. İnsanların ise birçoğu Allah'a secde ederken birçoğu da secde etmez. Azap da secde etmeyenlerin üzerine hak olur. Allah dilediğini yapar; yani azabı hak etmiş olanları yüceltmez, onları aşağılık kılar ve hiç kimse Allah'a "neden böyle yapıyorsun" diyemez.

Şimdiye kadar anlattıklarımız Allah'ın El Efâlu'l Husnâsı ve Aşk sohbetlerimize giriş olması için kısa bir başlangıçtı. Allah, âyetlerini bir sıraya göre indirmiştir. Bizim de âyetleri anlamaya çalışırken nüzul sırasına göre anlamamız gerekir ki rabbimizin bize ne söylediğini anlayabilelim. Şimdi Allah'ın El Efâlu'l Husnâ'sını,

[29] Hac /18

güzel fiillerini de nüzul sırasına göre inen âyetlerle anlamaya çalışalım inşallah.

Hepinizin bildiği gibi Allah'ın ilk indirdiği âyetler Alak Sûresi'nin âyetleridir.

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Ikra'bismi rabbikellezî halak:[30] "(Zatıyla ve sıfatlarıyla tecelli edip tüm mevcudatı) Yaratan rabbinin adıyla (kendini ve tüm mahlûkatı) oku (anla, idrak et)!" Okumak; aklın, gönlün, dilin fiillidir. Allah, kullarına "öncelikle 'oku' fiiliyle okumaya başla, bir fiilde bulun ve yaratan rabbinin ismiyle oku" buyuruyor. Tabi, âyetin meali bu kadar değildir.

Biliyorsunuz âyetler harekesiz olarak inmiştir, harflerdeki harekeleri âlimlerimiz daha sonradan eklemişlerdir. Bu yüzden harekenin yeri bazen değişebilir; ama yeri değişse bile âyetin manası değişmez, olması gerektiği gibi kalmaya devam eder.

Örnek vermek gerekirse; Kadir Gecesi'yle ilgili **min kulli emr:**[31] "(Melekler) Her emir için inerler" âyetinde emr kelimesinin üzerindeki "üstün" harekesi üzerinde değil de esre olarak **emr** kelimesinin altına gelirse bu defa kelime **"imr"** şekline dönüşür ve âyet **min kulli imr:** "(Melekler) Her bir kişiye tek tek inerler" hâlini alır. Âyetin manası düşünülürken bu iki mana beraber düşünülmelidir; yani "melekler hem her bir kişiye tek tek iner hem de her bir emir için inerler" şeklinde düşünülmelidir.

Aynı şey **Ikra'bismi rabbikellezî halak** âyeti için de geçerlidir. Halak kelimesi "yarattı (yaratmak)" anlamına gelen bir fiildir. Oysaki yaratmak fiilinin önce bir failinin olması ondan sonra halakal insâne min alak: "(O), İnsanı alaktan yarattı" denmesi

[30] Alak /1
[31] Kadir /4

gerekirdi. Ikra'bismi rabbikellezî halak âyetindeki halak kelimesinde bulunan üstün harekesi esre olarak kelimenin altına gelirse o zaman âyet **Ikra'bismi rabbikellezî <u>hâlık</u>**: "Oku, Yaratan (hâlık olan) rabbinin adıyla (oku)" şeklinde okunur. Yani âyetin sonundaki halak kelimesi, Allah'ın Hâlık ismine dönüşür. Ondan sonra **halakal insâne min alak:**[32] Hâlık, insanı alakasından, ilgisinden, sevgisinden yarattı, denilir. İşte, **Ikra'bismi rabbikellezî halak** âyeti hem bu hâliyle hem de **<u>Ikra'bismi rabbikellezî hâlık</u>** hâlinde düşünülmelidir.

Allah bu âyette öncelikle kendini tanıtıp "ben hâlıkım. Kendine, varlığa her neye bakarsan bak yaratanı gör. Seni alakamdan, sevgimden yarattığımı gör, bunu anla. Sana yapacağım her muamelenin mutlaka sevgimden olduğunu bil. Her şeyi sana olan sevgimden senin için yaratmış ve senin hizmetine vermişim"[33] buyuruyor. Bizim de Allah'ı öncelikle bizi yaratan Hâlık'ımız ve bizi yaratıp terkip eden, her anda terbiye edip büyüten Rabb'imiz olarak tanımamız gerekir.

Kendimize bakıp "rabbim beni sevgisinden yaratmış" dedik, varlığa da bakıp "her şeyi rabbim yaratmış ve benim hizmetime vermiş" dedik devamında ne yapacağız?

Ikra' ve rabbukel ekrem:[34] "Oku (anla, idrak et ki)! Senin rabbin ekremdir (zatında kerim olan ve kullarına kerim olmayı ikram edendir)." Senin rabbin kerimdir, her anda sana ikramda bulunur, ikramda bulunmayı diler; çünkü o seni yaratan rabbindir. Allah böyle söylüyor. Bütün bu söylediklerim, şimdi okuduğum âyetlerdir, âyetler dışında başka hiçbir yerden kelime kullanmadım.

[32] Alak /2
[33] Câsiye /13
[34] Alak /3

Ellezî alleme bil kalem:[35] "O ki (kulluğu, insanın fıtratına kudret) kalem(iy)le (yazıp) öğretti (ve talim ettirdi)." Bu âyetteki alleme kelimesi, **alleme âdemel esmâe kullehâ:**[36] "Allah, Âdem'e (ve her biri bir Âdem olan insana) bütün isimleri (El Esmâu'l Husnâ'yı talim ettirip) öğretti" âyetindeki gibi talim etmek manasındadır. Yani Allah senin fıtratına, gönlüne, aklına, hafızana yazmış, talim ettirmiştir, talim ettirmeye de devam ediyor. Kalem ile sana talim ettiriyor. Talim ettirirken de kendini sana gösteriyor, tanıtıyor, kendini senin üzerinden sana gösterip tanıtıyor. Sana güzel fiilleriyle muamelede bulunurken kendini tanıtıyor ve kendini sana gösterip "benim muamelemi gör" buyuruyor. Âyeti böyle anlamamız lazım.

Âyetin başında Allah "oku" buyurmuştu ya işte, Allah talim ettirirken bize "sana olan muamelemi oku, anla. Beni, dolayısıyla kendini, bana olan yakınlığını, seni nasıl sevdiğimi, seni muhabbetten, aşktan, ilgimden, alakamdan yarattığımı anla. Sana kerim olarak ikramlarda bulunuyorsam seni sevdiğim içindir" buyuruyor. Allah'ın yaptığı en büyük ikram; kuluna cemalini, rızasını, dostluğunu ikram etmesidir. Allah okuduğumuz bu dört âyette bunları beyan ediyor.

Allemel insâne mâ lem ya'lem:[37] "İnsana (daha önce kendini, rabbini ve hiçbir şey bilmezken) bilmediklerini öğretti." Allah "her şeyi sana ben öğretiyorum, onun için 'ben biliyorum' dememen, 'rabbim biliyor' demen lazım; çünkü bildiğin, gönlünde mevcut olan her şeyi ben sana öğretmişim" buyuruyor.

Eğer bilgi gönlümüzde hazır olmasaydı dışardaki şeyi anlayamazdık. Dışarıdan anladığımız şeylerin bilgisi önceden

[35] Alak /4
[36] Bakara /31
[37] Alak /5

gönlümüzde mevcuttur, hepsini Allah bize talim ettirmiş, öğretmiştir.

Peki, Allah bize neyi öğretmiş, neyi talim ettirmiştir?

Allah bize kendini öğretmiş, talim etmiştir. Henüz dünyaya gelmeden önce Allah, Âdem'in belinden zürriyetini alıp "ben sizin rabbiniz değil miyim" demiş ve kendini bize tanıtmıştır. Biz de bu hitaba karşılık **belâ, şehidnâ:**[38] "Evet! Şahidiz (ki sen bizim rabbimizsin)" dedik. Bundan dolayı Allah'ın cemalinin güzelliği gönlümüzde mevcuttur, hepimiz buna şahid olmuşuz. Allah bu bilgiyi insana kudret kalemiyle talim ettirmiştir.

Daha iyi anlaşılması için izah edeyim.

Misal; bir telefon numarasını ezberlediğimizde onu hafızamıza yazmış oluruz. Peki, onu hafızamıza bir kalemle mi yazarız? -Tabi ki hayır. O numarayı Allah'ın bize teslim ettiği kudret kalemiyle ezberimize yazarız. Bir de Allah'ın, kudret kalemiyle yazması vardır. Allah bu kudret kalemiyle bizi yazmış ve bize "sen benim âbdimsin, benim sevdiğimsin. Seni bu sevgime karşılık veresin diye yaratmışım. Sen bütünüyle bana aitsin, benim aynamsın. Sende tecelli eden bütün güzellik bana aittir ve bendendir" deyip bize bizi yazmıştır. Sonra da bize "hele bir 'lâ ilâhe illallah: Allah'tan başka ilâh yoktur. İlâh bir tek Allah'tır' de bakayım" buyurmuştur. Yalnız "lâ ilâhe illallah" demek kolay değildir, bunu söyleyebilmek için rabbimizi tanımamız lazım. Öyle ki bütün isimleriyle rabbimizi tevhid edebilelim.

Rabbimize yakın olmamız ve bu yakınlığı bütün şiddetiyle tatmamız gerekir. İnşallah hep beraber bu ramazanda öyle yapacak ve rabbimizi bütün isimleriyle tevhid edeceğiz. O kadar ki arada değil perde, varlık bile olmasın. Bu yüzden "lâ ilâhe illallah" dememiz lazım, dedim. Çünkü "lâ ilâhe illallah" dediğimizde "ben

[38] A'râf /172

yokum, Allah'ın tecellisi vardır. Her şey Allah'a aittir, ben de ona aidim" demiş oluruz.

Allah âyet-i kerimede **şehidallâhu ennehû lâ ilâhe illâ hu:** "Allah şahiddir ki kesinlikle ondan başka ilâh yoktur" buyurmuştur. Allah'tan başka ilâh olmadığına aynı zamanda melekler ve adaletle hüküm veren ilim sahipleri de şehadet ederler.[39] Bir de mü'minler Allah'tan başka ilâh olmadığına şehadet ederler.

Eğer biz de bütün gönlümüz ve bütün zerremizle "eşhedu en lâ illahe illallah" deyip şehadet edersek Allah bize "sen benden başka ilâh olmadığına iman ettin ya bunu bir de ben seninle söyleyeyim" buyurur ve biz de Allah'tan başka ilâh olmadığına artık Allah ile şahidlik ederiz.

Kellâ innel insâne le yatgâ:[40] "Hayır (işler, durumlar sizin zannettiğiniz gibi değil)! Muhakkak ki insan azar (haddini aşar)." İnsan, Allah'tan başka tarafa dönerek azar. Nereye döner? - Tağuta; Allah'tan başka herhangi bir tarafa. Kim, Allah'tan başka neye dönerse dönsün rabbine karşı haddini aşmış olur.

Tabi, bunun bir sebebi vardır. Allah, insanın neden rabbine karşı haddini aştığını da beyan eder. **En reâhustagnâ:**[41] "Kendini müstağni (kendi kendine yeterli ve Allah'a karşı ihtiyaçsız) gördüğü için." Allah'a ait olduğunu, kendisini Allah'ın yarattığını, her anda bütünüyle Allah'a muhtaç olduğunu, varlığını Allah'a borçlu olduğunu, onunla varlıkta durduğunu, onun kendisine varlık verdiğini, bir hayat verdiğini, kazanması için imkânlar verdiğini unutur ve "ben kendime yeterim, benim başka bir şeye ihtiyacım yok" deyip kendini Allah'a karşı ihtiyaçsız görerek haddini aşar.

[39] Âli İmran /18
[40] Alak /6
[41] Alak /7

İnne ilâ rabbiker ruc'â:[42] "Kesinlikle dönüş, rabbinedir (insan, onun huzurunda bu azgınlığının hesabını verecektir)." Allah'tan başka gidecek yeriniz yoktur. Mutlaka Allah'a dönecek, ona hesap vereceksiniz.

Allah bu âyetle kulunu uyarıyor. Kul, rabbine karşı haddini aşmamak için kendini müstağni görmemeli, her anda ve her nefeste bütünüyle Allah'a muhtaç olduğunu unutmamalıdır. Yoksa kendini ihtiyaçsız görür ve haddini aşar. Sonuçta da mutlaka Allah'a döner ve ona hesap verir.

İnsan bilmeyince, Allah'ın buyurduğu gibi okumayınca cahil kalır, anlamaz, bilmez. Anlamayınca da iman etme imkânı olmaz, dolayısıyla iman edemez. İnsan ne kadar öğrendi, ne kadar anladıysa o kadar iman edebilir ve ne kadar iman ettiyse imanı üzerinde o kadar ahlaka, amele dönüşür. Başka türlü iman etmek mümkün değildir. Aslında okuduğum bu sekiz âyette bile Allah her şeyi anlatmıştır.

Şimdi okuduğum âyetler Alak Sûresi'nin ilk inen sekiz âyetiydi. Bilindiğinin aksine ilk inen âyetler, beş tane değil, ilk sekiz âyettir. Allah bu sekiz âyette bile her şeyi beyan etmiştir. Eğer biraz derinlemesine düşünür, Allah'ın bizden ne istediğini, nasıl okuyup anlamamız gerektiğini tefekkür edersek bu sekiz âyette dahi her şeyi anlarız.

İnşallah rabbimizin fiillerini anlamak için âyetleri okumaya, anlamaya ve rabbimizi onun kendisini tanıttığı gibi tanımaya devam edeceğiz. İnşallah Allah'ı tanıyışımız bizde marifetullaha, muhabbetullaha, Allah'a yakınlığa dönüşür ve Allah'a yakın olmamıza vesile olur.

Allah bizi kendini müstağni görüp rabbine karşı haddini aşanlardan eylemesin inşallah. Allah bizi her anda Allah'ın

[42] Alak /8

kendisine muamelede bulunduğunu unutmayan ve her anda Allah ile muhatap olduğunu bilen kullarından eylesin. Allah bizi kendini Allah'a karşı ihtiyaçsız görenlerden ve Allah'tan başka tarafa dönenlerden eylemesin. Allah bizi güzel fiillerine ve güzel isimlerine iman edenlerden, şahid olanlardan eylesin inşallah.

Allah hepinizden razı olsun.

3.Bölüm

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyai vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Hep beraber karşımıza çıkan olayların; Allah'ın bize muamelesi olduğunu bilelim ve hayatı rabbimizin istediği gibi onun isimleriyle yaşayabilelim diye Allah'ın fiillerini Allah'ın öğrettiği gibi nüzul sırasına göre anlamaya çalışıyorduk.

Allah'ı tanıyabilmek için Allah'ın fiillerini öğrenmek, anlamak gerekir. Allah'ın isimleri fiillerinin arkasındadır, dolayısıyla kul, Allah'ın fiillerini görmeden isimlerini göremez, anlayamaz. Örnek vermek gerekirse; kerim olan biri başkasına cömertlik yaptığında önce onun yaptığı fiili görürüz. Bu fiilinden ötürü de onun kerim biri olduğunu anlarız. Bu şekilde fiiller, Allah'ın isimlerine perdedir. Bizim de rabbimizin cemalini müşahade etmemiz için önce rabbimizin fiillerine, fiilleri üzerinden de isimlerine şahid olmamız gerekir ki ardından zati tecellisi olsun ve rabbimizin cemalini müşahade edebilelim.

Hiç kimse Allah'ın fiillerini görmeden iman etmiş olmaz. İnsan, onun fiillerini görmezse sadece diliyle "her şeyi yapan Allah'tır" der; ama şahid olmadığı için bu söylediği onda imana dönüşmez. Ona "madem öyle söyle bakalım, Allah hangi işi yapmış, sana hangi muamelede bulunmuş" dediğimizde buna cevap veremez.

Allah'ın yaratması ayrı şey, kuluna muamelede bulunması ayrı şeydir. Zaten her şey onun yarattığı kuludur, mahlûkudur; ama bir de Allah'ın, kuluna özel olarak muamelede bulunması vardır. Allah'ın muamelesini, fiillerini, işini kendi üzerimizde görmeden, Allah'ın bize nerede, ne zaman, nasıl muamelede

bulunduğunu ve bu muamelesinin Allah'ın hangi güzelliğinden, isminden tecelli ettiğini anlamadan Allah'ın bize özel olarak muamelede bulunduğuna şahid olamayız. O zaman da Allah'ın fiillerine iman etmiş olamayız.

Biz de şimdiye kadar yaptığımız bütün sohbetlerde rabbimizi isimlerinden, güzel fiillerinden tanıyalım ve bize özel olarak nasıl muamele ettiğini anlayıp iman edelim diye her şeyi en ince ayrıntısına kadar anlatmaya çalıştık. El Efâlu'l Husnâ ve Aşk sohbetlerimiz de yine bu imanı kazanmamız için yaptığımız sohbetlerdir.

İsterseniz Allah'ın güzel fiillerini nüzul sırasına göre ilk fiilden anlamaya başlayalım.

Geçen sohbetimizde söylemiştim; Allah Kur'ân'ı indirirken önce Alak Sûresi'nin ilk sekiz âyetini indirmiştir. Alak Sûresi'nde Allah'ın zatı için beyan ettiği ilk fiil "âlleme" fiilidir. Bu sohbetimizde ilk olarak "âlleme" fiilini anlamaya çalışacağız inşallah.

Âlleme fiili "öğretti, talim ettirdi" manalarına gelir. Allah, insana kendi esmâsını, güzelliğini dünya hayatında ne yapması gerektiğini, kısacası her şeyi bir bir öğretmiş, talim ettirmiştir. Bu yüzden Allah'ın ilk emri "oku" emridir.

Allah'ın kuluna öğretmediği hiçbir şey yoktur. Tabi, öğrenmek derken bilmeyi anlamayalım. Allah'ın öğretmesi bilmenin de ötesindedir. Bununla ilgili olarak Allah âyet-i kerimede **"o ki (kulluğu, insanın fıtratına kudret) kalem(iy)le (yazıp) öğretti (ve talim ettirdi)"**[1] buyurur. Allah'ın öğretmesi,

[1] Alak /4

kuluna talim ettirmesidir; yani öğrettiği şeyi kulunun fıtratına yazmasıdır.

Kulun, dünya hayatını yaşarken bilmesi gereken her şey kendi fıtratında mevcuttur. Bu nedenle karşılaştığı her şeyde onun ne olduğunu, Allah'ın hangi isminden tecelli ettiğini bilir; çünkü o ismi Allah onun fıtratına talim ettirmiştir. Dolayısıyla kul, varlık üzerinde Allah'ın isimlerini anlamaya çalışırken isimler kendisinde de mevcut olduğu için aynı zamanda Allah'ın yeryüzündeki halifesi olarak kendini de anlar, tanır; ama kendini tanıması için öncelikle kendini görmelidir. Diğer bir tabirle neyi, niçin yaptığını, işlediği hangi fiilin Allah'ın hangi esmâsından tecelli ettiğini anlamalıdır. Yoksa kendini anlayamaz, tanıyamaz.

Allah, kuluna "kendini anlat" buyurduğunda eğer kulun aklına, gönlüne Allah'ın fiilleriyle, isimleriyle kendisine yaptığı muameleler gelmiyorsa -ki kul farkında olsun, olmasın bütün hayatını, vaktini Allah ile muhatap olarak yaşamıştır- kul hakikati inkâr etmiş olur, zaten küfür de budur.

Her bir kul yaşadığı bütün olaylarda Allah ile muhataptır. Geriye kalan bütün varlık kendisi için sadece bir imtihan sebebidir. Allah, kulu kazansın diye onu insanlarla, varlıkla imtihana tabi tutar. Bu yüzden âyet-i kerimede **"o, hanginizin daha güzel amel edeceğini imtihan etmek için ölümü ve hayatı yaratmıştır"**[2] buyurur. Demek ki imtihanın sebebi; hangimizin daha güzel amel edeceğiymiş! Güzel yapmamız için hem iyilikler, güzellikler, nimetler hem de musibetler, belalar, dedikodular, iftiralar, hastalıklar olmalıdır ki onların karşısında tavrımızı ortaya koyup güzel yapabilelim.

Muameleyi Allah'tan bilmediğimiz takdirde kimden bilirsek bilelim onu Allah'a şirk koşmuş oluruz. Elbette ki herkesin kendi

[2] Mulk /2

fiilinin faili olması ve fiilinden mesul olması ayrıdır; ama Allah imtihan vesilesi olsun diye kullarının tercihine müdahale etmez ve insanlara istedikleri şeyi yapmaları için izin verir. Böylelikle insanlara bir imtihan takdir eder. Yaşadığımız olaylara bu şekilde bakmadığımızda vesileyi, bize muamele eden rabbimizin önüne geçirmiş oluruz ki o zaman da Allah'a şirk koşmuş oluruz.

İmtihanlar sadece imtihana tabi tutulan kul için geçerli değildir. Allah imtihana tabi tuttuğu kuluyla aynı anda diğer kullarını da imtihana tabi tutar; yani o kulla beraber onu tanıyan herkes imtihanda olur. Onlar da bu imtihanı kazanabilmek için "acaba rabbim benden ne yapmamı istiyor" demeli ve imtihana tabi tutulan kula elinden geldiği kadar yardım etmeye çalışmalıdır.

Eğer biri imtihana tabi tutulan kul için "Allah onu imtihana tabi tutmuş, bana düşen ona yardım etmek, güzel yapmak ve onu sıkıntısından kurtarmaya çalışmaktır. Acaba rabbim benden şimdi ne yapmamı istiyor" demezse o kulu Allah'tan bağımsız bir varlık olarak görmüş ve hiç farkında olmadan ona ilâhlık vasfı vermiş olur; çünkü onun bu fiili kendi kendine işlediğini söylemiş ve imtihanı da, imtihanın sahibini de, o kulun sahibini de, kendi sahibini de yok saymış, inkar etmiş ve sanki her şey Allah'tan bağımsız yaşanıyormuş gibi bakmış olur. İşte, küfür budur.

Küfür; hakikati örtmek demektir. Örtmek de olan şeyi görmezden gelip yok saymaktır. Kulun hakikati örtmesi için ille de onu diliyle inkâr etmesi gerekmez, yalanlaması da hakikati örtmesi için yeterlidir. Kul bir fiili, muameleyi onu kendisine yapan insana verince Allah'ı yalanlamış, bu yalanlamanın neticesinde ise hakikati örtmüş olur. Eğer işi karşıdaki şahıs yapıyorsa bu durumda Allah ne yapıyor! İnsanın, her bir olay için "bunu falancalar yaptı" demesi, aslında "Allah bir şey yapmıyor" manasına gelir ki bu da "insanlar da ilâhtır, her istediklerini yapabilirler" anlamına gelir. Hâlbuki hakikat böyle değildir. Kim

her ne yaşarsa yaşasın Allah onu imtihana tabi tutmuş ve ona muamelede bulunmuştur.

Allah âyet-i kerimede "oku"[3] dediyse, "Allah (sana) talim ettirmiştir"[4] buyurduysa "ben sana kendini, insanı, hayatı öğretmişim, sen bunları biliyorsun" demiştir. Sen ise işine gelmeyince bunları yok sayıyor, anlamazlıktan geliyorsun.

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Evet, okuyacağımız bu âyette Allah, Hz. Îsâ (a.s.)'ı anlatır. **"(Allah) Ona kitabı (hakikatin bilgisini), hikmeti (Allah'ın muradını), (önceden Mûsâ'ya verilen) Tevrat'ı ve (ona indirilecek olan) İncil'i öğretecek."**[5] Allah peygamberlere her neyi öğretmişse ümmetine de onu öğretir.

Allah her ümmeti, peygamberiyle beraber edeceği için her ümmetin fıtratı farklıdır ve hepsinin fıtratı kendilerine gönderilecek peygambere, kitaba göre şekillenmiştir; yani Allah, her ümmeti kendi peygamberine iman edecek, ona indirilen kitap olabilecek şekilde yaratmış, terkip etmiştir. İmtihana tabi tutarken de öyle imtihana tabi tutar.

Bu ümmet gönül itibariyle, fıtrat itibariyle Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e bütünüyle tabi olabilecek, canlı Kur'ân olabilecek şekilde terkip edilmiştir. Bu nedenle biri "ben Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in yaptığını yapamam" derse yalan söylemiş olur; çünkü Allah ona Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e tabi olabileceği şekilde her şeyi talim ettirmiş, öğretmiştir. Peygamberi gibi yapmak, daha doğrusu Allah'a kul olmak, âbd olmak sadece işine

[3] Alak /1
[4] Alak /4
[5] Âli İmrân /48

gelmiyordur. Bundan dolayı “ben Resulullah (s.a.v.) Efendimiz’in yaptığını yapamam” diyordur.

Böyle söyleyenler Resulullah (s.a.v.) Efendimiz’in yaptığını yapmak yerine “ben, bence, bana göre, ben biliyorum, herkes bana uysun” hatta “herkes benim kulum olsun, bana secde etsin” demek isterler. Kısacası kul olmak yerine ilâh olmak isterler! Onun için Allah’a kulluk yapmak, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz’e tabi olmak işlerine gelmez.

Tabi, bunu herkese söylemeleri ya da herkesten beklemeleri de gerekmez. Kimin gücü ne kadarsa o kadar söyleyebilir. Mesela; birinin gücü evinde ailesine, çocuğuna yetiyorsa, evindekiler için “emir benimdir, ben ne söylersem öyle yapacaklar, bu evde ilâh benim, bunlar da benim kullarımdır” der. Gücü evindekilere yettiği için onların bir tek kendisine uymalarını ister. Yoksa memleketi ona teslim etsek, imkânı, gücü olsa memlekette ki insanlar için de “herkes bana uysun, benim istediğim gibi yapsın” der.

Baktığımızda öyle firavunlar vardır ki Hz. Mûsâ (a.s.)’ın zamanındaki Firavun onların yanında mazlum kalır. Hem de bu firavunlar “ben mü’minim, Müslümanım” diyenlerdir. Eğer Hz. Mûsâ (a.s.)’ın zamanındaki firavunun yetkisi onlara verilse yapamayacakları zulüm kalmaz. Bir de kendilerini anlatırken “ben kimseye zulmetmedim, kimsenin hakkına girmedim” derler. Doğru, zulmetmediniz! Zulmetme imkânınız olmadı ki zulmedesiniz! İmkânınız olsa neler yapacağınızı Allah biliyor ve sırf siz kaybetmeyin diye size bu imkânı vermiyor!

Allah’ın herkese muamelesi insanın kazanabileceği şekildedir. Diğer bir ifadeyle Allah bir kula hangi fiiliyle muamele ediyorsa kul yalnızca o muameleyle Hz. İnsan olabilir, Allah’a dost olabilir, gönlü cennet olabilir, Allah’a yakın olabilir ve ebediyen

kazanabilir; yani Allah, kullarına nasıl bir muamelede bulunmuşsa kulları için en güzel ve en hayırlı muamele odur. Bu muamele dışında farklı bir muamelenin yapılması kula zulüm olur; çünkü bu durumda kuldan kazanma imkânını almış ve ona bu imkânı tanımamış olur. Hâşâ, Allah hiç kimseye zulmetmez. Kul için gerekli olan her neyse öyle yapar. Allah âyet-i kerimelerde zulümle ilgili olarak **"(ey kâfirler!) işte bu, ellerinizle yaptığınız şeyler yüzündendir. Yoksa, Allah, kullar(ın)a asla zulmedici değildir."**[6] **Muhakkak ki Allah, insanlara hiçbir şekilde zulmetmez; fakat insanlar kendilerine zulmederler"**[7] buyurmuştur. Allah, insana zulmetmiyorsa insanın hakkını veriyor demektir.

Hiç kimse Allah'tan ne daha âlim, ne de daha merhametlidir. Bu yüzden hiç kimse yaşanmış ya da yaşanacak bir şey için "şu şöyle olsun" diyemez. Kim böyle söylerse "Allah bilmiyor, ben biliyorum" demiş ve haddini aşmış olur. Bu duruma düşmemek için imtihan nerden, ne zaman ve nasıl gelirse gelsin asla itiraz etmemek gerekir; çünkü her şey zaten yerli yerindedir. Sana düşen; "Allah'ın, kulları için mutlaka takdir ettiği bir hayır vardır" deyip kazanmak için gerekeni yapmaktır. Bu imtihanın ille de sana gelmesi gerekmez. Madem her anda muameleyi yapan Allah ise o hâlde ister imtihanın içinde, ister yakınında, istersen de uzağın da ol, her halükarda önce Allah'ın fiiline, sonra da Allah'ın senden ne istediğine bak ve imtihanın gereğini yerine getirmek için güzel yapmaya çalış. Böyle yaparsan imtihanı da kul olmayı da kabul etmiş olursun. Aynı zamanda Allah'ı mülkün maliki, meliki olarak, rahman ve rahim olan rabbin olarak, sahibin olarak kabul etmiş ve imtihanın kazanma imkânı olduğunu anlamış olursun. Aksi takdirde "şunlar niye şöyle yaptı, şurada niye kan döküldü, burada niye fakir var, falan ülkede neden zulüm var" dersen

[6] Enfâl /51
[7] Yûnus /44

Allah'ı rahman ve rahim olan rabbin olarak kabul etmemiş, tam tersine Allah'ı hesaba çekmiş olursun.

Sen kimi hesaba çekiyorsun! Yoksa sen Allah'ı yok mu saydın! Kalkmışsın "haydi, dua edelim, Allah bu imtihanı kaldırsın" diyorsun, bu öyle kuru kuruya sadece dil ile dua etmekle olacak şey midir! Allah senin duanla kulları için takdirini, imtihanı değiştirir mi! Sen önce kendine dua et! Kendine ait bir duanın olup olmadığına bak! Senin önce "ya rabbi! Ben hikmetle bakıp senin muradını görmek, kullarını tabi tuttuğun bu imtihanda benden ne yapmamı istediğini anlamak ve gerekeni yapmak istiyorum. Güzel yapayım derken sana ters düşmek, ilâhlık iddia etmek, şirk koşmak, emrin, imtihanın karşısında vahyine, hükmüne, emrine itiraz etmek, fikir beyan etmek istemiyorum" deyip kendine dua etmen gerekir.

Yaşadıkları ya da şahid oldukları imtihanlar karşısında "bu niye böyle oldu" diyenlerin kendilerine ait bir dualaı yoktur. Onlar sanki Allah'ın ortağıymış gibi fikir beyan edip "şöyle olsa daha iyi olurdu" derler! Allah âyet-i kerimede **"o, hanginizin daha güzel amel edeceğini imtihan etmek için ölümü ve hayatı yaratmıştır"**[8] buyurmadı mı! Eğer Allah "hanginiz daha güzel yaparsınız diye sizi imtihana tabi tutarım" buyurduysa bu durumda sana düşen; imtihanı anlayıp güzel yapmaktır. Allah'ın senden istediği şey budur.

Elbette ki böyle yapmak topraktan olan tarafımıza, bedenimize, nefsimize ağır gelebilir; ama rabbimize iman edip onu tercih etmişsek, rabbimizi canımızdan, dünyadan, her şeyden daha çok seviyorsak hiçbir engel tanımaz, mutlaka "gereken her ne olursa olsun yaparım" deriz; çünkü seven sevdiği için her şeyi yapar, yapabilmelidir! Söz konusu Allah'a iman olunca, bizi yaratan rabbimiz olunca gözümüzü kırpmadan canımızı

[8] Mulk /2

verebilmemiz, fikir beyan etmeden, "acaba" demeden "senin yolunda ölürüm ya rabbi" diyebilmemiz, hatta bunu dememiz de yetmez, gerektiğinde onun için ölmemiz gerekir.

Evet, Allah'ın âlleme fiilini öğrenmeye çalışıyorduk, devam edelim.

Allah Hz. Yûsuf (a.s.) için buyurur. **"İşte böylece rabbin seni seçecek, sana (rüyada görülen) olayların yorumunu öğretecek ve daha önce ataların İbrahîm ve İshak'a nimetini tamamladığı gibi sana ve Yakûb soyuna da nimetini tamamlayacaktır. Muhakkak ki rabbin alîmdir, hakîmdir (her şeyi ve herkesi bilen, her işinde hikmet ve hayır olandır)."**[9] Kuluna âlim ve hâkim olan Allah öğretir.

Te'vîlil ehâdîs, hadiselerin te'vili demektir; yani âyet bir de "Allah sana hadiselerin te'vilini, olayların, meselelerin, Allah'ın muamelesinin hikmetini öğretecek" manasına gelir.

Allah hadiselerin te'vilini bütün kullarına öğretir; ama kul, rabbini dinlemezse hiçbir şey öğrenemez. İnsan sadece rabbini dinleyince onu anlayabilir. Dinlemek için de mutlaka aklını kullanıp Allah'ın vahyinin nûruyla bakıp anlamaya çalışmalıdır. Kul, rabbini dinler, anlarsa her anda rabbiyle muhatap olduğunu, Allah'ın isimlerinin hayatının neresinde, ne zaman tecelli ettiğini bilir, bunu tadar. O zaman da rabbinin her anda kendisiyle beraber olduğunu ve kendisine her anda "seni seviyorum kulum, seni sevdiğim için kazanmanı istiyorum, bu muameleyi de sana kazanman için yapıyorum" dediğini anlar. Böyle bir kul, rabbiyle konuşurken bire bir konuşur, muhatabı olan Allah'la konuşur, gayba konuşmaz; çünkü Allah'ın kendisine o anda muamele ettiğine şahid olmuş, şehadet etmiştir.

[9] Yûsuf /6

Bizim de bütün derdimiz budur. Herkesin, Allah'a yakın olduğunu ve her anda rableriyle muhatap olduğunu anlayıp tatmalarını istiyoruz. Şimdiye kadar gösterdiğimiz bütün çabanın, yaptığımız bütün sohbetlerin tek sebebi; insanlar rableriyle muhatap olduğunu bilsin ve rablerinin yakınlığını tatsın diyedir.

Nasıl ki kul namazdayken **iyyâke na'budu ve iyyâke nestain:**[10] "(Rabbimiz!) Yalnız sana âbd olur (aşkla, muhabbetle senin rızanın ve sevginin peşinden koşar)ız ve yalnız senden (rızanı, yakınlığını, cemâlini, muhtaç olduğumuz her şeyi ve bunları kazanmak için yardımını) dileriz" dediğinde miraçta, huzurdadır ve bunu huzurda direkt olarak rabbine söylüyor, diyorsak bir de kulun hayatı yaşarken orta namazına dikkat etmesi gerekir. Öyle ki her anda rabbinin huzurunda olduğunu ve rabbiyle beraber olduğunu bilsin.

Orta namazı nedir?

Orta namazı; kulun, namaz vakitleri dışında diğer zamanlarda da Allah'ın huzurunda olduğunu bilip rabbiyle konuşmasıdır. Mesela; Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e baktığımızda mutlaka her anda bir duası, Allah ile bir konuşması vardı. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz göğe bakınca, dışarı çıkınca, elbisesini soyunca, uykudan kalkınca, yemek yiyince, Ay'a, Güneş'e, yağan yağmura bakınca hep Allah ile konuşur, her anda Allah ile beraberdi. Allah'ı ya hamd ediyor, ya tesbih ediyor, ya tekbir ediyor ya da Allah'a bir şeyler söylüyordu; çünkü her anda Allah ile muhatap olduğunu biliyor ve muhataplığı yaşıyordu. Bu nedenle bir an bile Allah'ın huzurundan ayrılmıyordu. Şayet bir an olsun başka tarafa dönse, başka bir şeyle meşgul olsa kendine geldiğinde hemen "başka tarafa baktım" deyip sırf herhangi bir şeye baktığı için tövbe, istiğfar ediyordu!

[10] Fâtiha /5

Bir gün sahabeler, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in tövbe, istiğfar ettiğini gördüler ve kendisine *"ya Resulullah! Neden tövbe, istiğfar ediyorsun"* diye sordular. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"sanki bir bulut gönlümün üzerinden geçti, sanki bir şeyle meşgul oldum, bu yüzden tövbe, istiğfar ediyorum"* diye cevap verdi. Buradan da anlaşılacağı üzere Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in, Allah'ın huzurunda olmadığı, Allah ile muhatap olmadığı tek bir anı bile yoktu.

Bu arada şeytan, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz hakkında "peki, beşerî durumlarda nasıl yapıyordu" diye insanın aklına bir sürü şey getirebilir. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bunun izahını da yapmış ve bir hadis-i şerifinde beşerî duruma örnek olarak *"uyku esnasında gözüm uyur; ama gönlüm uyumaz"*[11] buyurmuştur. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bütün gönlüyle rabbinin huzurundadır. Gözleri ise beden itibariyle uyur! Aynı şekilde beden itibariyle bir iştedir; ama manevi olarak yine Allah ile beraberdir. İşte, bu, şeytanın verdiği vesvesenin cevabıdır. Tabi, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in manevi hâlini anlamak için Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in tattığını tadıp yaşadığını yaşamak gerekir.

Evet, Allah öğretti, öğretir. Öğretmediği bir şeyin hesabını sormaz ve kulundan onu anlamasını istemez. Öncelikle kuluna öğretir sonra kulundan o öğrettiği şeyi anlayıp yapmasını ister.

"(Yahudiler) Allah'ın hakkını takdîr edemediler; çünkü, Allah hiçbir beşere bir şey indirmedi, dediler."[12] Kendisine kitap gelip de kitabına, peygamberine iman etmeyenler "Allah hiçbir beşere bir şey indirmemiştir" derler. Böyle söylemekle Allah'ın hakkını takdir etmemiş olurlar. Allah beşere bir şey indirmeden, ona öğretmeden, talim ettirmeden onu nasıl sorumlu tutar, nasıl

[11] Buhari, Menakıp, 24; Müslim, Babu salati'l-leyl
[12] En'âm /91

"haydi, güzel yap, doğru yap" deyip imtihana tabi tutar! Allah böyle bir şey yapmaz; çünkü kulun, güzeli, doğruyu yapması için önce onu bilmesi gerekir.

Allah herkese kitabı indirmiştir; yani her bir kulun gönlünde kendi peygamberine gönderilmiş olan kitap mevcuttur. Bizim de gönlümüzde Kur'ân mevcuttur. Bu; Allah'ın indirdiği Kur'ân, gönlümüzdeki Kur'ân'la karşılaşsın, âyetlerin sağlamasını yapalım, emin olalım diyedir. Gönlümüzdeki Kur'ân'la Allah'ın indirdiği Kur'ân'ı karşılaştırıp ikisini birleştirdiğimizde nûr tecelli eder; yani Allah'ın âyetini okurken "rabbim bana böyle söylemiş" deyip gönlümüzdekini de açığa çıkardığımızda ikisi karşılaşır, dolayısıyla şimşek çakar ve nûr tecelli eder; ama bu ikisi karşı karşıya gelmeden nûr tecelli etmez. Yalnızca kendi kendimize anlamaya çalışmış ve hayal kurmuş oluruz.

Aynı şekilde afaktaki (dışarıdaki) âyeti okuyup tefekkür ettiğimizde, afaktaki âyetler gönlümüzdeki vahiyle karşı karşıya gelince, Allah'ın "onlar imanlarını artırırlar"[13] buyurduğu gibi yine gönlümüzde şimşek çakıp nûr tecelli eder ve bu nûr gönlümüze inmiş olur. Daha doğrusu gönlümüzdeki âyet dirilmiş, canlanmış olur. Allah'ın bir de bu şekilde gönlümüze vahyedip öğretmesi vardır.

"(Yahudiler) Allah'ın hakkını takdîr edemediler; çünkü, 'Allah hiçbir beşere bir şey indirmedi' dediler. De ki: Öyle ise Mûsâ'nın insanlara bir nûr ve hidâyet olarak getirdiği kitabı (Tevrat'ı) kim indirdi? Siz onu parça parça kağıtlar hâline getirip (istediğinizi) açıklıyor, çoğunu da gizliyorsunuz. Sizin de atalarınızın da bilmediği şeyler (Tevrat'ta) size öğretilmiştir." Hepiniz buna şahidsiniz, öyleyse nasıl yok sayar, göz ardı edersiniz! Allah, bunu göz ardı edip yok sayanlar için başka bir âyette **"(resulüm! Sen) 'Allah' de, sonra onları bırak, (bırak**

[13] Enfâl /2

onlar) daldıkları (küfür bataklığı)nda oynayadursunlar!”[14] Sen onları bırak ve “Allah” de. Bırak onlar daldıkları bataklıklarında oynasınlar, buyurur.

Vahyin dışında ne varsa bataklıktır. Rabbimizi unuttuğumuz anda bataklığa, çamura batar, orda oynar, debeleniriz. Bataklığa batmamak için “Allah” dememiz şarttır. Allah bize “sen ‘Allah’ de! Gerisini bırak; çünkü onlar seni ilgilendirmez” buyuruyor. Biz de “Allah” demedikçe, her anda Allah ile muhatap olduğumuzu anlamadıkça, Allah’ın bize ne söylediğini, her anda nasıl bir muamelede bulunduğunu anlayıp rabbimizi muhatabımız olarak kabul etmedikçe Allah’ın hakkını takdir etmiş olmayız. Bunu Allah söylüyor.

Bir de Allah’ın Hz. Hızır (a.s.) gibi özel olarak ilim öğrettiği kulları vardır. Allah âyet-i kerimede Hz. Hızır (a.s.) için **“katımızdan kendisine bir rahmet verdiğimiz ve tarafımızdan kendisine (olayların iç yüzünü bilmeye dair özel) bir ilim öğrettiğimiz kullarımızdan bir kul”**[15] buyurur. Hz. Hızır (a.s.) Allah’ın özel manada ilim talim ettirdiği, özel olarak ihsanda, rahmette bulunduğu bir kuldur. Hz. Mûsâ (a.s.) bu ilmi öğrenmek için Hz. Hızır (a.s.)’a gidip “Allah’ın sana öğrettiğinden bana öğretmen için sana tabi olmak istiyorum. Sana tabi olsam beni kabul eder misin”[16] demiştir. Demek ki ilmi gidip almak gerekiyormuş!

Dikkat edilirse Hz. Mûsâ (a.s.) “ya rabbi! Bana da katından ilim ver” dememiş, bunun yerine Hz. Hızır (a.s.)’a tabi olmuştur. Hz. Mûsâ (a.s.) gibi bir peygamber bile ilim öğrenmek için bir zata tabi olduğu hâlde, insan kendisine ilim verilen zata gidip tabi olmak yerine, kibirlenir “ben kendim yaparım. Zaten çoğu şeyi

[14] En’âm /91
[15] Kehf /65
[16] Kehf /66

biliyorum, bilmediklerimi de internetten bakıp öğrenirim" der. Bakıp öğrenecekmiş! Bak, bakalım Allah'ın ilim verdiği zata tabi olmadan, öyle internetten, kitaplardan bakarak Allah'ın katındaki ilmi öğrenebilecek misin!

"Biz ona (Dâvûd'a), savaş(ın şiddetin)den sizi koruyacak elbiseler (zırh) yapma sanatını öğrettik."[17] Demek ki elbise dikmeyi de, zırh yapmayı da Allah öğretiyormuş! Allah'ın öğretmediği hiçbir şey yoktur.

"(Andolsun ki biz, bu Kur'ân nimetini size) Gönderdiğimiz gibi kendi içinizden size (afaktaki ve enfüsteki) âyetlerimizi okuyan, sizi (en derin nefsani istek ve arzularınızdan) temizleyen, size (bu) Kitâb'ı ve (onun içindeki) hikmeti talim ettiren (âyetleri size yaşatıp üzerinizde ahlaka dönüştüren) ve size (manevi olarak) bilmediklerinizi (ve dünyevi ilimle hiçbir zaman da bilemeyeceklerinizi) öğreten bir resul (gönderdik)."[18] Bu resulü Allah her kavme göndermiştir. Allah bir de resulleriyle öğretir ve kullarına öğretmek için resullerini gönderir.

Allah alışveriş yaparken ne yapmamız gerektiğini beyan eder. **"Alışveriş yaparken belli bir vadeye kadar borçlandığınızda onu mutlaka yazın. Okuma, yazmanız yoksa bir kâtibe yazdırın. Mümkünse iki tane de şahid bulundurun. İki şahid bulamazsanız bir erkek şahid, biri unutursa diğerine hatırlatsın diye iki tane de kadın şahid bulundurun. (Bakın) Allah size (neyi, nasıl yapmanız gerektiğini en ince ayrıntısına kadar) öğretiyor. Allah her şeyi hakkıyla bilendir."**[19] Yani kibirlenip "gerek yok, biz birbirimize güveniyoruz" demeyin sonra pişman olursunuz.

[17] Enbiyâ /80
[18] Bakara /151
[19] Bakara /282

Er rahmân, allemel kur'ân: "Rahmân (herkesi ve her şeyi rahmetiyle kuşatan Allah odur ki). (Size) Kur'ân'ı (indirip resulüyle talim ettirdi) öğretti." **Halakal insân.** "(O) İnsanı (alakasından ve sevgisinden) yarattı." **Allemehul beyân:**[20] "Ona (idrak etmeyi, Allah'ın âyetlerini okuyup anlayıp üzerinde ahlaka dönüştürmeyi ve anladığını başka insanlara) açıklamayı öğretti."

Öğreten Rahmân'dır. O hâlde biri başkasına bir şey öğretecekse sopayla, dayakla değil rahmet ile öğretmelidir. Öyle zannedildiği gibi hocanın vurduğu yerde gül biter diye bir şey yoktur. Hocanın vurduğu yerde gül bitmez, şirk biter, cehalet biter! Allah öğretirken rahman olarak öğretiyorsa insan da karşısındakine şiddetle değil rahmetle öğretmeli, talim ettirmelidir.

Allah, Kur'ân'ı rahmetiyle talim ettirir ve her bir kula bunu talim ettirmiştir. Bu yüzden "Kur'ân kulun gönlünde mevcuttur" dedim. Sonra kul dışarıdaki âyetle gönlündeki Kur'ân'ın sağlamasını yapar ve ikisini karşı karşıya getirir. Böylelikle âyet gönlünde tecelli eder.

Allah insanı yaratmış, yaratırken de ona kendi üzerinde Kur'ân'ı göstermeyi, canlı Kur'ân olmayı, Allah'ın nefhettiği rûh olmayı, El Esmâu'l Husnâ'yı talim ettirmiştir. Bu, kulun üzerinde mevcuttur. Yapılması gereken şey; insanın içindekini Allah'ın vahyiyle karşılaştırıp açığa çıkarmaktır.

Allah insana bir de beyanı öğrettiğini buyurmuştur. Kul, beyanı öğrendiği için Hz. İnsan olmayı, Allah'ın güzelliğini üzerinde gösterebilir. Bununla beraber Allah insanı âbd olsun diye yaratmıştır. Bu durumda insan, Allah'a âşıklığı da bütün zerresiyle üzerinde gösterebilir; çünkü Allah bunu ona talim ettirmiş, beyan etmiştir; ama insan kendinden kaçarsa kendini bulamaz ve

[20] Rahmân /1-4

kendini kaybeder. Kendini kaybedince ise rabbini, Allah'ın kendisine nefhettiği rûhu, Hz. İnsan olmayı kaybeder.

Allah, Âdem'e isimlerini talim ettirdiğini anlatır. Allah, Âdem'e bütün isimleri talim ettirdi sonra da ona "bunların isimlerini söyle" dedi. Meleklere bu isimleri arz edince melekler bilememiş ve "bizim senin bize öğrettiğinden başka bir bilgimiz yok, sen subhânsın ya rabbi" demişti; ama Allah Âdem'e isimleri talim ettirdiği için Âdem isimlerin hepsini saydı; yani meleklere kim olduğunu söyledi. Melekler de bunun üzerine Âdem'in secdeye layık olduğunu anlayıp tövbe ve istiğfar etti. [21]

"Allah'ın kendisine kitap, hikmet ve nübüvvet verdiği kimsenin, sonra(dan kalkıp) insanlara, 'Allah'tan başka (bir de) bana âbd olun' demesi olacak şey değildir." Allah bir kula kitap verir, ona kitabı, vahyi öğretirse o kulun, Allah'a şirk koşması "Allah'ı bırakın, bana kulluk yapın" demesi mümkün olmaz. Tam tersine hem kendisi Allah'a âbd olur hem de başkalarını Allah'a kulluğa davet eder. **"Aksine (o ancak şöyle der), '(öğrenip) öğretmekte ve oku(yup okut)makta olduğunuz kitap uyarınca rabbaniler (yalnız Allah'a ihlâsla âbd olan kullar) olun!"**[22] Rabbaniler olun! Allah kelimeyi nasıl kullandıysa biz de öyle kullanıyoruz.

Rabbâniyyûn ne demektir?

Rabbani bir kul, rabbiyle beraber olan, rabbine âşık olan, maşukuyla âşk olmuş bir kuldur. Peygamberler de Allah'ın kullarını rabbaniyyûndan olmaya davet ederler. Biri bu davete icabet ederse rabbe ait, rabbin tecelli ettiği kul olur, Allah'ın vahyi, kitabı olur. Onun üzerinde rabbinin güzelliği görünür, tecelli eder. İnsanlar ona baktığında "bu, rabbani biridir" der. Nasıl ki

[21] Bakara / 30-34
[22] Âli İmrân /79

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e "canlı Kur'ân" diyorsak peygamberin davetine icabet eden kul da canlı Kur'ân olur ve Allah'ın âyetleri üzerlerinde görünsün, tecelli etsin diye başkalarını da Allah'a davet eder.

"(Resulüm! Mü'minler) Sana kendileri için nelerin helâl kılındığını soruyorlar. De ki: Size (bütün) temiz şeyler helâl kılınmıştır. Allah'ın size öğrettiğinden öğretip avcı hâle getirdiğiniz hayvanların sizin için tut(up yakala)dıklarından da yiyin ve (onu av için salarken) üzerine (besmele çekerek) Allah'ın ismini zikredin!"[23] Allah size öğretiyor, buyurdu Allah.

Av hayvanları bir avı yakalarken onu öldürmüş olabilir, böyle bir durumda ne yapmamız gerektiğini Allah bize öğretmiş ve avladığınız hayvan, üzerinde Allah'ın ismi anılmadan kesilmişse ya da avınızı getiren hayvan onu boğmuşsa avınızı yerken Allah'ın ismini zikredip öyle yiyin, buyurdu.

Evet, Allah öğretir, talim ettirir, sadece öğretmez bir de bilgi verir. Allah, insanı yaratıp terkip ederken insanın dünya hayatında, ölüm anında, kıyamet yerinde, ahirette, hatta cennette karşılaşacağı her şeyi ona talim ettirmiş, öğretmiştir, hepsi kulun gönlünde mevcuttur. Bu yüzden kul, karşı karşıya geleceği hiçbir şeye yabancı değildir. Kulunu muhatap alıp imtihana tabi tutacak ve göndereceği imtihanlara onu muhatap edecek ya işte öncesinde imtihanı kazanması için kendisine nasıl bir özellik, nasıl bir manevi güç gerekiyorsa Allah hepsini kula vermiştir; yani kulunu terkip ederken imtihanı kazanabileceği vasfa göre terkip etmiştir.

Allah, insanı bilmediği, anlamadığı bir şeyle muhatap etmez, bu nedenle âyet-i kerimede **"Allah kimseye gücünün**

[23] Mâide /4

yettiğinden başkasını yüklemez."[24] Hiç kimseyi geçemeyeceği bir imtihana tabi tutmaz, buyurmuştur. Allah istisnasız herkese tabi tutulacakları imtihanları geçmek için gereken özelliği, manevi gücü vermiş ve bu gücü herkese talim ettirmiştir, dolayısıyla herkes ne yapması gerektiğini bilir. Hâl böyleyken biri gözünü kapatıp "ben görmüyorum" diyorsa görmediği için değildir. Sadece kendi kendine zulmetmiş, "görmüyorum" diyerek kendi kendini kandırmıştır.

Israrla feryad edip "Allah'ın kullarına nasıl bir muamelede bulunursak Allah'tan da o muameleyi hak ederiz, onun için kimseye zulmetmeyin, haksızlık etmeyin" diyoruz. Zulmettiğin, haksızlık ettiğin kişi ister eşin, ister çocuğun, ister yakının olsun hiç fark etmez, yaptığın zulüm senin başına gelir ve Allah seni yaptığın o zulümle karşı karşıya getirir; çünkü Allah âyet-i kerimede **"yaptığın (iyilik veya kötülük) bir hardal tanesi ağırlığında bile olsa ve bu bir kayanın içinde veya göklerde yahut yerin derinliklerinde bulunsa da Allah onu (senin karşına) getirir"**[25] buyurmuştur. Allah'ın bu konuda vaadi vardır, her yaptığının karşılığını göreceksin! O hâlde nasıl yanlış yapınca hiçbir şey yapmamış gibi davranıyor, "bir şey olmaz" diyorsun!

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"bir mü'min bir mü'mine sertçe baksa (sertçe baktığı o mü'mine) hakkı geçer"* buyurur. Birine sert baktıysan bu bakışının karşılığını göreceksin; çünkü onun hakkı sana geçmiştir. Aynı şekilde birine laf söylediysen, birini eleştirip çekiştirdiysen bunun da cezasını göreceksin. Hele ki suçsuz birini suçladıysan bunun cezasını çok ağır bir şekilde ödeyeceksin; çünkü ona iftira attın. O anda laf kalabalığı yaparak kendini haklı çıkarabilirsin; ama insanların nezdinde haklı çıkman önemli değildir. Sen Allah'a iman etmedin mi! Bununla karşı karşıya geleceğini bilmiyor musun! Yoksa Allah'ın âyetlerini inkâr mı

[24] Bakara /286
[25] Lokmân /16

ediyor veya “ben inandım” deyip âyetleri yalan mı sayıyorsun! Ha Allah’ın âyetlerini inkâr ettin, ha yalan saydın hiç fark etmez, her ikisinde de kaybettin; çünkü kula muamele ederken onun rabbini unuttun, ona sanki Allah seni görmüyormuş gibi muamele ettin. Sen seni yaratan rabbinin o kulla beraber olduğunu bilseydin, buna iman etseydin, tadıp hissetseydin ona bu muameleyi yapamazdın. Demek ki senin imanın yok ki Allah’ın huzurunda olduğun hâlde onun kullarına haksızlık yapabiliyorsun! Kendini hiç kandırma, senin imanın hakiki değil taklidi bir imandır.

Bunu anlatmamın sebebi; imanımızın taklitten hakikate dönüşmesi ve rabbimizin yakınlığını, muamelesini bilmemiz, hissetmemiz içindir. İnsanlarla, hatta bir hayvanla, herhangi bir mahlûkatla dâhi muhatap olurken onun sahibinin huzurunda olduğumuzu bilerek ona muamele etmemiz gerektiğini bilmemiz içindir.

Genel olarak hepimiz bu kıssayı biliriz. Allah, ben-i israilden kötü yoldaki bir kadını (etini satarak geçimini temin eden bir kadını) ayakkabısıyla kuyudan su çıkarıp bir köpeğe su verdiği için cennete koymuştur.[26] Yine sırf eve zarar verdi diye kedisini odaya kilitleyip kedisinin açlıktan, susuzluktan nemli duvarları yalaya yalaya ölmesine sebep olduğu için ben-i israilden ibadet ehli bir kadını da cehenneme atmıştır.”[27] Bunları bize haber veren Allah’ın resulüdür.

Bir köpeğe rahmet ettiği için günahı ne olursa olsun bu rahmetinden dolayı Allah o kötü yolda olan kadını cennete koymuş, bir kediye zulmettiği için ibadet ehli bir kadını da cehenneme göndermiştir. Yani bir hayvana dâhi merhamet etmez, ona zulmedersen ibadet ehli olsan bile senin imanın

[26] Müslim, Tövbe 155, (2245)
[27] Buhârî, Bed'ü'l-Halk 17, Şirb 9, Enbiya 50; Müslim, Birr 151, (2242)

yoktur, senin rahmetin, merhametin yoktur, sen Allah'ı unutmuşsun demektir.

Allah hayvanlara yapılan zulmü dâhi kabul etmezken kaldı ki senin muhatabın; Allah'ın yeryüzündeki halifesi, Allah'ın kendi rûhundan nefhettiği, kendinden varlık verdiği, sıfatlarını, isimlerini verdiği, kendisine âbd olsun, âşık olsun, sevgisine karşılık versin diye yarattığı, yeryüzünde onu temsil eden bir insandır ve Allah onu seviyor, onu sevdiği için yerde, gökte her ne varsa hepsini onun hizmetine vermiştir.[28] Yeryüzünde sadece bir insan kalsa bile yine her şey ona hizmet eder. Ay, Güneş, yıldızlar, yer, gök, hepsi onun hizmetindedir.

Allah için bir insan bütün insanlık gibidir, bütün insanlık da bir insan gibidir ve sen de kalkıp Allah'ın bu kadar kıymet, değer verdiği bir insana zulmedeceksin, haksızlık edeceksin sonra da "ben insanım" diyeceksin! Senin insanlıkla ne alakan olabilir! Sen rabbini hem muhatap olduğun insanın sahibi hem de kendi sahibin olarak görmüyorsun! O insanın sana yaptığı muamelenin Allah'tan olduğunu anlamamışsın, Allah'ın onu seninle imtihana tabi tuttuğunu bilmiyorsun! Hâl böyleyken nasıl "ben insanım" diyebilirsin!

İmtihan kazanma imkânı demektir ve imtihan her andadır; ama insan, "ben kulların gönlünü, gönüllerindeki Allah'ın sevgisini nasıl kazanırım" demeliyken sanki Allah kendisini görmüyormuş, işitmiyormuş gibi Allah'ın kullarına karşı pervasızca muamelede bulunur! Allah âyet-i kerimede **"şayet o (şirk koşan)ları hidâyete davet ederseniz (sizi) işitmezler. (Resulüm!) Sen onların sana baktıklarını görürsün, hâlbuki onlar (basiretsizdirler, seni) görmezler"**[29] buyurmuştur. Zahiri olarak gözleri, kulakları vardır;

[28] Lokmân /20, Câsiye /13
[29] A'râf /198

ama manevi olarak, görmezler, işitmezler, anlamazlar, görmeyi, işitmeyi, anlamayı istemezler.

Kimi görmeyi istemezler?

Allah'ı görmeyi istemezler; çünkü Allah onların istediği gibi yapmıyor! Eğer Allah'ın kendilerini gördüğünü, işittiğini bilseler susmaları, susup güzel yapmaları, doğru yapmaları, rahmet etmeleri, fedakârlık yapmaları, ikram etmeleri, yanlışı affetmeleri gerekir; ama böyle yapmak yerine "en iyisi Allah'ı görmeyeyim" deyip karşılarındakini bağımsız bir varlık olarak görürler. İnsanları sanki kendilerine ait bir güçleri varmış da Allah dilemeden bir şey yapabiliyorlarmış gibi görür, insanlara öyle muamele ederler; yani insanlara ilâhlık vermişler; ama bundan haberleri yoktur.

Kendi zanlarınca işi kendileri yapıyor ya, kendileri Allah'tan bağımsız bir varlıktır ya bu yüzden muhatap oldukları insanları da Allah'tan bağımsız bir varlık olarak görürler, kısacası kendilerine ilâhlık verdikleri için karşılarındakine de ilâhlık verirler. "Ben de ilâhım, o da ilâhtır, benim ona galip gelip onu mağlup etmem lazım. O bana bir şey diyemez, bir yanlış yapamaz, hatta yanlış yapması gerekmez, bana boyun bükmesi gerekir, bükmezse gerekeni yaparım" derler. İlâhlar ya, illa başkalarına karşı üstünlük sağlayacaklar!

Allah bizi böyle bir hâlden muhafaza eylesin inşallah.

Evet, hep beraber Allah'ın güzel fiillerini öğrenmeye, bunun için de ilk olarak "talim eder, öğretir" fiilini anlamaya çalışıyorduk. Şimdi de Allah'ın "öğretir" fiilini Fâtiha üzerinden anlamaya ve Allah'ın bize Fâtiha'da neyi öğrettiğini anlamaya çalışalım inşallah.

Allah Fâtiha'da önce kendini tanıtır.

Bismillâhirrahmânirrahîm:[30] "Rahmân ve Rahîm olan (rahmeti herkesi ve her şeyi kuşatan, isimlerinde ve fiillerinde her zaman rahmeti tecelli eden) Allah'ın adıyla (Allah adına)."

Allah burada "bismillah" buyurdu. Bu âyet; kulun, Allah'ın her anda kendisiyle beraber olduğunu, Allah ile beraber hareket ettiğini ve Allah ile beraber fiilde bulunduğunu anlaması gerektiği âyettir.

Bismillah; Allah'ın adıyla, Allah adına, Allah ile beraber manasına gelir. O hâlde kul bir fiilde bulunurken "bunu Allah'ın bende tecelli ettiği ismi ile yapacağım. Benim varlığım Allah'a aittir, beni varlıkta tutan Allah'tır, ben bu yaptığımı Allah ile beraber yapıyorum" demelidir.

Bismillâhirrahmânirrahîm, âyetini okuduğumuzda "işi beraber yaptığım Allah, rahman ve rahimdir, Allah'ın bana verdiği isimlerle, güçle, kuvvetle, varlıkla, hayatla işi yapıyorum, muhatabım da yalnızca rabbimdir" dediğimizi bilmemiz gerekir.

El hamdu lillâhi rabbil âlemîn:[31] "Hamd (övme ve övülme; yarattıklarını rahmetiyle eğiten, büyüten) âlemlerin rabbi Allah'a mahsustur." Hamda, övgüye layık olan odur.

El hamdu lillâhi rabbil âlemîn dediğimizde "onun istisnasız her işi övgüye layıktır. Rabbim bana nasıl bir muamelede bulunursa bulunsun bu muamelesi övgüye layık bir muameledir. Bütün âlemlerden Allah'a hamd olsun. Allah en küçük âlem olan zerreden, atomdan en büyük âlem olan kâinata kadar bütün âlemlerde övgüye layıktır. O, en güzelini yapar ve her bir âleme de en güzel şekilde muamelede bulunur. Ben de her bir âlemden onu övüyorum. O, hamda layıktır. O benim de, bütün âlemlerin,

[30] Fâtiha /1
[31] Fâtiha /2

her varlığın, her zerrenin de rabbidir. O her şeyi terkip edendir, düzene koyandır. Her bir âlemin varlığını devam ettirirken onlara ayni ile bire bir, teke tek tecelli edip muamele edendir -kul bu muameleyi önce kendi üzerine almalıdır; çünkü Allah ona her anda özel olarak tecelli edip muamelede bulunur- onu bütün âlemlerden övüyorum; ama önce kendi üzerimden övüyorum" demiş oluruz.

Her birimiz kendimize bakalım. Acaba karşılaştığımız imtihanlar üzerinden rabbimizi gerçekten övüyor muyuz yoksa ona itiraz edip "bu işi böyle yapsaydın daha iyi olurdu" mu diyoruz!

Er rahmânir rahîm:[32] "(O) Rahmân'dır (ve) Rahîm'dir (rahmeti herkesi ve her şeyi kuşatan, isimlerinde ve fiillerinde her zaman rahmeti tecelli edendir)."

Allah er rahmânir rahîm âyetiyle insanlara kendini tanıtır ve bütün kullarına "beni rahman ve rahim olarak tanımanız lazım" buyurur. Biz de "er rahmânir rahîm" dediğimizde "ben rabbimin rahmetine şahidim" demiş oluruz.

O, rahman ve rahimdir. Allah nasıl bir muamelede bulunursa bulunsun o muamelesi insana olan rahmetidir. Allah'ın rahmeti de onun ilâhlığından, sevgisinden tecelli eder; yani Allah sevdiği için kuluna rahmetle muamelede bulunur. Kulu kazansın diye ona muamele eder ve ona kazanma imkânı verir. Kulun önüne hangi musibet, hangi bela, hangi dedikodu, hangi iftira, hangi hastalık gelirse gelsin Allah ona kazanma imkânı vermiştir. Bu yüzden Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"musibetin en büyüğü bana, peygamberlere sonra bize yakın olanlara gelir"*[33]

[32] Fâtiha /3

[33] Münâvi, Feyzü'l-Kadir, 1: 519; Hakim, El-Müstedrek, 3/343; Müsned, 1/172, 174, 180, 185, 6: 369

buyurmuştur. Buradan da gördüğümüz üzere musibet saf rahmettir!

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz rahmeten lil âlemindi.[34] En büyük musibet, en büyük bela ona rahman ve rahim olan Allah'tan gelmiştir; çünkü Resulullah (s.a.v.) Efendimiz rahmeti hak etmiştir, Allah da ona daha çok kazanması için rahmet kapılarını ardına kadar açarak onu imtihana tabi tutmuştur. Sadece Resulullah (s.a.v.) Efendimiz değil bütün peygamberler bu şekilde imtihana tabi tutulmuş ve istisnasız hepsi de kazanmıştır. Hem de bu bir günlük hayatta kazanmışlardır.

İnsan her muameleyi rahman ve rahim olan Allah'tan bir imtihan olarak bilip gerekeni yapınca kazanır. Ufak tefek, basit şeylere üzülüp, bunalıp, feryad edip "ya rabbi! Hele bunu şöyle yap" demekle ise kimse kazanamaz. Bu nasıl bir kulluktur! Sen hangi peygambere tabisin! Senin peygamberin imtihana tabi tutulurken böyle mi yapmıştı! Sen ona mı tabi oluyorsun, yoksa tabi olduğun başka bir peygamberin mi var! İmtihana tabi tutulduğun fiillerin faili Allah değil midir! Madem Allah'sa o zaman kime itiraz ediyor, kime karşı feryad ediyorsun!

Bir kul, rabbine rahman ve rahim olarak iman etmedikçe, rabbinin her muamelesinin rahmetinden olduğunu görmedikçe mü'min, Müslüman olmuş olmaz. Yalnızca taklidi Müslümandır; yani sadece ismi Müslümandır. Daha doğrusu işine gelince Müslüman olur, gelmeyince "ben Müslüman olmayı, mü'min olmayı kabul etmiyorum, ben Allah'ı kabul etmiyorum" der! Bununla ilgili olarak Allah âyet-i kerimede **"insanlardan öylesi de vardır ki Allah'a kıyısından (köşesinden, sadece işine gelen şeyler yönünden) kulluk yapar. Eğer kendisine bir hayır dokunursa (gönlü) onunla mutmain olur. Şayet başına bir imtihan gelirse de yüzüstü (küfre geri) döner. O, dünya(sın)ı da**

[34] Enbiyâ /107

âhireti(ni) de kaybetmiştir. İşte bu apaçık hüsranın ta kendisidir"[35] buyurmuştur. Allah'ı rahman ve rahim olarak kabul etmemiş biri kendisine nimet gelince "bu benim kerim olan rabbimdendir" der. Musibet gelince ise bu defa Allah'a şirk koşar.

Nasıl?

Kendisine gelen musibetler için "falanca şöyle yaptı, bu yüzden başıma bunlar geldi" der. Her şeyi insanlar yapıyorsa imtihan nerde kaldı! İşte, Allah'a işine gelen şeyler yönünden kulluk yapan biri imtihanı böyle kabul etmez, kabul etmek işine gelmez. Bu nedenle musibetle karşılaştığında Allah'a hainlik yapar! Aslında kendisine yapılan muamelenin imtihan olduğunu bilir; ama dediğim gibi musibetin imtihan olduğunu kabul etmek işine gelmediği için itiraz eder. Direkt olarak Allah'a bir şey söyleyemediğinden dolayı da "şu şöyle yaptı, filancalar böyle yaptı, onun için bunlar oldu" deyip Allah'ın kullarını suçlamaya başlar. Eğer başkaları böyle yaptıysa peki, Allah nerede, Allah ne yapıyor! Senin hayatında Allah yok muydu! Hani nimet geldiğinde 'bu, Allah'tandır" diyordun, imtihan gelince neden "bu da Allah'tandır" demiyorsun!

Evet, bu hâle sahip olanlar imtihanı kabul etmemiş, rabbini rahman ve rahim olarak görmemiştir. Allah onlara musibet vererek kazanmalarını istemiştir; ama onlar Allah'ın bu imtihandaki muradını anlamamıştır.

Mâliki yevmid dîn:[36] "(O, herkesin kendisine bir imtihan olsun diye nimet veya musibet olarak verilenlerden hesaba çekileceği) Din gününün Mâlik'i (sahibi ve idare edicisi)dir." Allah

[35] Hacc /11
[36] Fâtiha /4

Kıyamet günü, hesap günü, herkesin yaptığının karşılığını bulacağı gün için "yevmid dîn" buyuruyor.

Hesabımızla karşı karşıya geleceğimiz günde kazanmış olmamız için Allah bizi imtihana tabi tutar. Bütün musibetler, belalar, dedikodular, iftiralar, hastalıklar biz Allah'ın rahmetinin içine girelim, Kıyamet günü Allah'ın bize rahmetle muamele etmesine layık olalım diye vardır; yani Allah rahmetinden dolayı bizi musibetlerle imtihana tabi tutar.

Biri musibetleri Allah'tan bağımsız bir şekilde görür ve onları bela olarak, sıkıntı olarak zanneder, musibetlerin arkasındaki nimeti görmezse imtihanı sevemez. Fiilin faili Allah olduğu için imtihanı kabul etmeyerek Allah'ı kabul etmediğini de bilir; ama kendisine gelen musibeti Allah'tan bir rahmet olarak görmediği ve musibeti sevmediği için imtihanı yok sayma yoluna gider, o zaman da sanki yaşadığı musibet imtihan değilmiş gibi konuşur, düşünür ve insanları suçlar.

İyyâke na'budu ve iyyâke nestaîn:[37] "(Rabbimiz!) Yalnız sana âbd olur (aşkla, muhabbetle senin rızanın ve sevginin peşinden koşar)ız ve yalnız senden (rızanı, yakınlığını, cemâlini, muhtaç olduğumuz her şeyi ve bunları kazanmak için yardımını) dileriz." Allah, kuluna ne söylemesi gerektiğini öğretiyor. Yani Fâtiha'nın ilk dört âyetinde söylediklerine karşılık kuluna "sen de 'yalnız sana âbd oluyoruz ve yalnız seni istiyoruz. Seni senden istiyoruz, her neyi istersek isteyelim senden istiyoruz ya rabbi' de ve bana teslim ol. Senin bundan başka çaren yoktur. Bana bunun dışında bir şey söyleme" buyuruyor!

Allah "iyyâke na'budu ve iyyâke nestaîn" âyetiyle insana kulluğu talim ettirir. Fâtiha'ya başlarken kendini tanıtmıştı, şimdi de kula kulun kendisini tanıtır ve ona "sen âbdsin, benim

[37] Fâtiha /5

kulumsun, senin beni istemen, beni benden istemen ve istediğini sadece benden istemen lazım" buyurur.

"Beni benden istemen lazım" demek; seni imtihana tabi tuttuğumda nasıl yapmanı istiyorsam öyle yap ki beni, rızamı, sevgimi, yakınlığımı, rahmetimi kazanabilesin" demektir.

Eğer "iyyâke na'budu ve iyyâke nestaîn" diyemezsen, yalnız Allah'a âbd olman ve yalnız Allah'ı istemen gerektiğini anlamazsan kendi kendine bir din, bir ilâh hayal edersin. Neden? -Çünkü Allah'ın istediği gibi yapmayıp kendi nefsine göre bir ilâh hayal etmek işine gelmiş, belki de nefsin ilâhlık iddia etmiştir!

Allah "her istediğini benden iste" buyurduğuna göre her istediğimizi veren odur. Allah her istediğimizi, hatta bilmediğimiz ihtiyaçlarımızı dâhi bize verendir, tabi ki önce onları öğretendir. Bu yüzden Allah bize "hiçbir şey için onu ben yaptım, ben kazandım, deme. Kazandığını ben sana veriyorum, bazen istediğini, bazen de istemediğini veriyorum" buyuruyor.

Allah, bir de kendisinden başka ne istememiz gerektiğini bize öğretir. **İhdinâs sırâtel mustakîm:**[38] "Bizi sırât-ı mustakîme (sana gelen dosdoğru yola hidâyetçinle) hidâyet et!" Benden sırât-ı mustakîme hidâyeti iste, sırât-ı mustakîmde, bana gelen yolda olmayı iste. Bana gelen yolu sana tarif ettim. Fâtiha'da baştan beri anlattığım yol; kendini benimle bilmen, hayatı benimle yaşaman, hamdı bana yapman, bütün âlemlerden bana hamd etmen, neyle muhatap olursan ol benimle muhatap olduğunu unutmaman, bir tek beni övmen ve "sen güzel yapıyorsun ya rabbi" demendir. Beni rahman ve rahim olarak bilmen, her muamelemin, her fiilimin rahmetimden, rahman ve rahimliğimden dolayı olduğuna iman edip bunu tatmandır. Din gününün sahibi olduğuma, sana yaptığım muameleyi din gününde

[38] Fâtiha /6

kazanmış olarak huzuruma gelmen için yaptığıma iman etmen ve bunu anlamandır. İşte, yol, sırât-ı mustakîm budur!

Biz de ancak böyle olunca Allah'a âbd olur, onu sever, onu isteriz; çünkü ondan başka hiçbir şeyimiz yoktur. İstediğimizi Allah'tan isteyeceğiz ki hidâyette olalım, sırât-ı mustakîmde rabbimizle muhatap olalım, ona koşalım, ona yakın olalım.

Sırâtallezîne en'amte aleyhim, ğayril mağdûbi aleyhim ve lâd dâllîn:[39] "Kendilerine nimet verdiğin kimselerin (nebîlerin, sıddıkların, şahidlerin ve sâlihlerin) yoluna. (Sana âbd olmayı kabullenmeyerek) Gazaba uğramışların ve dalâlette kalanların (yoluna) değil!"

Dalâlette olmamak, gazaba uğramamak, Allah'tan uzak olup rabbini kaybetmemek için Allah'ın kendisine nimet verdiği kullarla beraber sırât-ı mustakîmde yürüyüp Allah'a gelmen lazım. Tek kelimeyle; Fâtiha olman, Fâtiha'nın özü olman, canlı Kur'ân olman lazım. Ancak o zaman rabbinle muhatap olmuş, onunla beraber olmuş ve onunla muhatap olduğunu tatmış, anlamış olursun.

Evet, Allah hem zahiri hem de manevi olarak öğretendir. Her anda gönle vahyeden ve kendini kuluna tanıtandır. Tabi, kul gözünü kapatıp "ben körüm, hiçbir şey görmüyorum" derse onun için yapılacak bir şey olmaz; çünkü Allah ona irade vermiş, tercih hakkı vermiş, o ise kendi isteğiyle hakikati görmemeyi tercih etmiştir.

Allah "ben görmek istiyorum" diyene "bak, işte hakikat budur" deyip hakikati gösterir. "Ben körüm, bir şey görmek istemiyorum" diyene de "madem kör olmayı istiyorsun, sen

[39] Fâtiha /7

bilirsin. Tamam, kör ol" der ve "ille de göreceksin" deyip onu zorlamaz; çünkü tercihi kulun kendisine bırakmıştır.

Evet, hep beraber Allah'ın âlleme "öğretti, talim ettirdi" fiilini anlamaya çalıştık.

Allah bizi hakikati görmek istemeyenlerden eylemesin inşallah. Allah bizi Allah'ın kendisine talim ettirdiğini bilenlerden ve öğrettiği kitabı, hikmeti anlayanlardan eylesin. Allah bizi talim ettirdiği El Esmâu'l Husnâ'yı tadıp üzerinde gösterenlerden ve yeryüzünde Allah'a halife olan, ayna olan kullarından eylesin inşallah.

Allah hepinizden razı olsun.

4.Bölüm

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyai vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Hep beraber Allah'ın güzel fiillerine şahid olmak için Nüzul Sırasına Göre Allah'ın El Efâlu'l Husnâ'sı ve Aşk'ı anlamaya, bununla beraber Allah'ın, kulunu nasıl sevdiğini ve kuluna sadece rahmetiyle, sevgisiyle muamele ettiğini öğrenmeye çalışıyorduk.

Allah'ın her fiili onun aşkından, muhabbetinden, rahmetinden tecelli eder. Allah zaten kendini apaçık bir şekilde tanıtmıştır. Kul, Allah'ı onun kendisini tanıttığı gibi tanımazsa Allah'a başka vasıflar verir ve Allah'ı yanlış tanır ki o tanıdığı da Allah olmaz, kendi kendine ürettiği putu olur. Kulun bu duruma düşmemesi için rabbini onun kendisini tanıttığı gibi tanıması ve öyle iman etmesi gerekir. Aksi takdirde rabbini yanlış tanır ve Allah hakkında su-i zanda bulunur.

Geçen sohbetimizde "âlleme fiili (öğretti, talim ettirdi) manasına gelir. Allah öncelikle kuluna öğretir, talim ettirir sonra onu imtihana tabi tutar. Öğretmediği hiçbir konuda kulunu imtihana tabi tutmaz" demiş ve Allah'ın, kuluna neleri öğrettiğini, talim ettirdiğini anlamaya çalışmıştık. Bu sohbetimizde ise âlleme fiilinden sonra ikinci fiil olarak Allah'ın deâ "davet etti" fiilini anlamaya çalışacağız inşallah.

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Allah, kulunu davet eder. Nereye davet eder?

Vallahu yed'û ilâ dâris selâm: "Allah, (kullarını) selâm yurdu (olan cennet)e davet eder." Allah, kullarını cennete,

selamete, gönlün selamette olmasına, cennet olmasına davet eder. **Ve yehdî men yeşâu ilâ sırâtin mustekîm:**[1] "Ve (o), dilediğini (hidâyeti isteyeni) sırât-ı mustakîme (Hakk'a dosdoğru varan yola) hidâyet eder."

Allah, kullarını cennet yoluna, gönlün cennet olmasına hidâyet eder ve onları hayatın cennet olmasına davet eder. Şeytan ise insanı cehennem yoluna, gönlün cehennem olmasına davet eder. Biz de ya Allah'ın davetine ya da nefsimizin, şeytanın davetine icabet ederiz.

Kendimize, gönül hâlimize, nefis hâlimize, yaşadığımız hayata baktığımızda Allah'ın davetine ne kadar icabet ettiğimizi ya da Allah'ın mı yoksa nefsimizin, şeytanın mı davetine icabet ettiğimizi anlarız.

Hz. İsrafil (a.s.) Sûr'a üfürdüğünde kıyamet kopar ve Allah, kullarını huzura davet eder. **Yevme yed'ûkum fe testecîbûne bi hamdihî ve tezunnûne in lebistum illâ kalîlâ:**[2] "(Allah'ın) Sizi (kabirlerinizden) çağıracağı gün hemen ona hamd ederek çağrısına uyacaksınız ve (dünyada) pek az kaldığınızı zanned(ip bunu kesinkes bil)eceksiniz."

Kıyamet günü mü'min, Müslüman, müşrik, kâfir, kısacası herkes dünya hayatının kısacık olduğunu, orada çok az bir süre kaldığını ve artık ebedi bir hayata geçtiğini anlamış olarak rabbinin davetine icabet eder.

"Zira onlar (sizi) ateşe çağırırlar. Allah ise izni (ve yardımı) ile (sizi) cennete ve mağfirete çağırır."[3] Müşrikler, Allah'tan başkasına davet edenler, şeytanlar sizi ateşe davet eder. Allah ise izni ile sizi cennete ve mağfirete davet eder; ama davet ederken

[1] Yûnus /25
[2] İsrâ /52
[3] Bakara /221

âyetlerini net bir şekilde açıklar ki eksik hiçbir şey kalmasın ve insanlar rablerinin nasihatini anlayıp gereğini yapabilsin.

Dikkat edersek Allah okuduğumuz âyette **"Allah izni (ve yardımı) ile (sizi) cennete ve mağfirete çağırır"** buyurdu. Demek ki Allah'ın davetine icabet edersek Allah'ın mağfiretine kavuşmuş oluyormuşuz! Onun davetine icabet ettiğimizde rabbimiz bizi mağfiret eder, böylelikle cennete layık oluruz; ama Allah'ın davetine değil de müşriklerin davetine icabet edersek o zaman da cehennemi hak ederiz; çünkü Allah, müşriklerin, insanları ancak ateşe davet ettiğini beyan etmiştir.

Allah, inkâr edenlerle ilgili olarak âyet-i kerimede **"Allah, iman edenlerin velisi (dostu ve destekçisi)dir, onları (cehalet ve nefsani) karanlıklardan nûra çıkarır. İnkâr edenlere gelince, onların veli(si, dostu ve destekçi)leri ise tâğuttur (azgınlığın kaynağı olan şeytan ve şeytanlaşmış insanlardır) onları nûrdan karanlıklara çıkarır"**[4] buyurur. Burada da görüldüğü gibi inkâr edenlerin, müşriklerin insanı davet ettiği tek yer ateştir, karanlıktır, cehennemdir. Zaten hayat bu iki tercihten ibarettir. Ya Allah'ın davetine icabet edip nûrun içinde oluruz ve gözümüz, gönlümüz, hayatımız nûr olur, aydınlık olur ya da şeytanın, nefsin, şeytanlaşmış insanların davetine icabet ederiz, böyle olunca da hem dünyada hem de ahirette karanlığa gömülürüz.

"Artık onlar hak mevlâları olan Allah'a döndürülmüşlerdir. Ve (Allah'a şirk koşarak) iftira ettikleri şeyler de kendilerinden sapmış (kaybolup gitmiş)tir."[5]

Allah onların gerçek mevlası, yardımcısıdır. Müşrikler, münafıklar ise insanın sahte mevlasıdır. Hepsi insana "ben seni seviyorum, senin dostunum, senin yanındayım, kaybetmeni değil kazanmanı istiyorum, bundan dolayı seni davet ediyorum" der;

[4] Bakara /257
[5] Yûnus /30

ama hakikat tam tersidir. İnsan, rabbinin emrettiği gibi güzel yapmaz ve kazanmazsa Kıyamet günü Allah'tan başka tarafa davet edenleri yanında bulamaz. Sadece mevlasını, rabbini bulur sonra dünyadayken ilâh edindiği o kişiler kendisini azaptan kurtaramaz.

Allah'ın El Efâlu'l Husnâ'sına nüzul sırasına göre baktığımızda Allah önce "öğretti, talim ettirdi" fiilini sonra da "davet etti" fiilini beyan etti.

Buradan anlamamız gereken şey nedir?

Allah, öğretmeden, hakkı, hakikati talim ettirmeden kullarını davet etmez. Öncelikle âyetini indirip her şeyi tek tek açıklar ve hayrı, güzelliği, iyiliği öğretir, daha sonra herkesi hayra, güzelliğe davet eder. Allah her şeyi apaçık bir şekilde beyan ettiği hâlde biri Allah'ın vahyine karşı "ben, bence, bana göre" derse kendini rabbinden daha âlim ve daha hakim olarak; yani daha iyi bilen ve daha iyi hüküm veren olarak görmüş, "işin en doğrusunu, hikmetini ben biliyorum" demiş ve nefsini Allah'ın önüne koyup kendini Allah'a şirk koşmuş olur.

Bunu neden bu kadar keskin bir çizgi ile çiziyorum? -Çünkü Allah böyle söylüyor! Allah, kullarından çizgiyi kesin olarak çizmelerini istiyor. Kul çizgiyi keskin çizecek ki şirkten uzak dursun ve şirk çizgisine yaklaşmasın. Kul, iman ile şirkin arasındaki çizgiyi keskin bir şekilde çizmezse sonra farkında olmadan şirk çizgisini geçer, geçince de Allah'a dost olmaktan çıkar, hatta Allah'a düşman olur. Sonra gönlündeki imanı çıkarmak, müşrik olmak ve Allah'tan başka şeylere âbd olmak için imanıyla savaşır. Kulun böyle yapması Allah'a bir zarar vermez; ama kendisi gönlündeki iman ettiği rabbini kaybeder.

Her şey olduğu gibi açıktır. Biri Allah'ın vahyine baktığında imanı da şirki de en ince ayrıntısına kadar anlar ve iman ile küfür

arasına nasıl bir çizgi çekmesi gerektiğini bilir. Eğer gerekeni yapıp Allah'ın davetine icabet ederse küfür çizgisine yaklaşmaz.

Evet, Allah davet eder. Allah'ın, kulu cennete davet etmesi bir anlık değildir, bu davet kulun bütün hayatı boyunca devam eder. Allah, kuluna yaptığı bütün muamelelerde her anda onu cennete, nûra, hayra, mağfirete, ikrama, Hz. İnsan olmaya, kendisine yeryüzünde halife olmaya, ayna olmaya, dost olmaya, yakın olmaya davet eder. Bu yüzden Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"Allah, kulunun gönlüne her anda vahyeder"* buyurmuştur.

Allah'ın; kulunun gönlüne olan bu vahyi kuluna yaptığı davetidir. Allah hem gönderdiği peygamberleriyle, indirdiği kitaplarla, vahyiyle, âyetleriyle kullarını davet eder hem de özel olarak her bir kulunun gönlüne hakkı, hakikati vahyedip onu cennete, nûra, mağfirete, Hz. İnsan olmaya, kendisine dost olmaya, yakın olmaya davet eder. Dileyenler Allah'ın bu davetine icabet eder, dilemeyen de icabet etmez. Bu tercihi Allah, kulunun kendi iradesine bırakmıştır, bu nedenle hiçbir kulunun tercihine karışmaz, müdahale etmez.

Allah'ın davetine icabet etmeyen birinin ille de dili ile "ya rabbi! Ben senin davetine icabet etmiyorum" demesi gerekmez. Hâli ve tavrıyla davete icabet etmediğini ortaya koyarsa; yani rabbini ciddiye almaz, rabbinin davet ettiği yere gitmez, "yap" dediğini yapmaz, "yapma" dediğini yaparsa Allah'ın davetine icabet etmemiş olur.

Rabbini ciddiye almayan biri kendini ciddiye almamıştır; çünkü rabbini ciddiye almadığında kendisi kaybeder. Üstelik ebediyen rabbini kaybeder! Yoksa kul onun davetine icabet etmedi diye rabbi hiçbir şey kaybetmez!

Allah'ın, kulunu davet ettiği şey yine kulun kendisidir, hakikatidir. Rabbi onu kendi hakikatine, cennete, Hz. İnsan

olmaya davet eder. O yüzden Allah'ın, kuluna olan bütün daveti hem dünyası hem de ahireti için kula saf hayırdır, rahmettir.

Âyetleri okuduğumuzda Allah'ın devamlı olarak kullarını davet ettiğini görürüz. Allah, kullarını devamlı bir şeyleri yapmaya, bir şeyleri de yapmamaya davet eder. Yetmez, bu daveti yaparken de "şu yanlış size şöyle zarar verir, şu doğru size şöyle fayda verir" deyip bir de davet ettiği her şeyi kuluna öğretir, beyan eder. Bu durumda akıl sahibi hiçbir kul "Allah bunu emretmiş; ama emrettiği şey zararlıdır" ya da "Allah'ın bizi davet ettiği şey bizim için faydasızdır" diyemez.

Her ne kadar insanın aklı kendisine doğruyu söylese de insanı Allah'ın vahyinden başka tarafa davet edenler de vardır. Kulu hem Allah davet eder hem de şeytanlar, müşrikler davet eder. Kul da ya "rabbim Allah'tır" der ve Allah'ın davetine icabet eder ya da şeytanların, müşriklerin, münafıkların davetine icabet eder. Onların davetine icabet edince ise rabbini kaybetmiş olur; çünkü onların davetini "bu daha doğrudur" deyip Allah'a tercih etmiş ve Allah'ın önüne koymuştur. Allah'ın yerine değil, önüne koymuştur!

Kulu, Allah'tan başka tarafa davet edenler ya müşriktir, ya münafıktır, ya şeytanlaşmış olanlardır ya da şeytanın kendisidir. Bir kişi bu saydıklarımdan biri değilse insanı Allah'tan başka tarafa davet edemez. Onların davetine icabet edip onların doğru olduğunu söyleyenler ise müşrikten, münafıktan, şeytanlaşmış olanlardan, hatta şeytandan daha geri zekâlıdır; çünkü onları ilâh olarak kabul edip Allah'ın önüne koymuştur.

Unutmamamız lazım ki Allah'ın şakası olmaz. Allah hiç kimseye "ben böyle söyledim; ama sen yapmasan da olur" demez. İsterse bir kelime olsun, hiç fark etmez, kul başkalarının bir kelimesini bile Allah'ın kelimesinin önüne koyarsa o bir kelimeden dolayı imanını, rabbini, insanlığını kaybeder.

Evet, Allah talim ettirir, öğretir sonra da davet eder. Allah, kulunu yalnızca öğrettiği şeylere; cennete, nûra, hakka, Hz. İnsan olmaya, kendisine dost olmaya davet eder. Aynı zamanda mü'minleri bir ve beraber olmaya, kardeş olmaya,[6] hayır olmaya, nimet olmaya, birbirine yardım etmeye, hidâyet olmaya, birbirini imana, cennete, namaza, oruca, hacca, ibadetlere davet etmeye davet eder.[7]

El Esmâu'l Husnâ ona aittir.[8] Allah'ın bütün daveti sadece güzelliğiyse ve bütün güzellikler de yalnız Allah'a aitse bu durumda Allah'ın her daveti sadece kendisinedir, kendi güzelliğinedir. Kulunu buna davet etmediği hiçbir an yoktur. Kul, Allah'ın davetine icabet edip her güzel yapışında Allah'ın bir ismi ile Allah'a yaklaşır ve Allah'ın güzelliği onun üzerinde tecelli eder. Zaten kulun bu âlemde kazanabileceği tek şey; Allah'ın güzelliğidir, Allah'a ayna olması, halife olmasıdır.

Evet, Allah'ın davetine her anda icabet etmeliyiz. Mesela; Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"rabbim bana hikmetle bakmayı emretti"*[9] buyurmuştur. Demek ki hayata, varlığa, olaylara hikmetle bakmak Allah'ın emriymiş! Biz de gönül gözümüzü açıp hikmetle bakmaya çalıştığımızda onunla ilgili hikmet gönlümüzde açılır. Allah âyet-i kerimede **"(Allah) hikmeti dilediğine (bu uğurda çalışıp gereğini yapana) verir. Kime de hikmet verilirse elbette (ona) pek çok hayır verilmiş demektir"**[10] buyurmuştur. Hikmet gönlümüzde açılınca Allah bize hikmeti verir. Biz de Allah'ın Hakîm ismi ile Allah'a yaklaşırız.

Her anda Allah'ın bir daveti vardır, hikmetle bakış da Allah'ın davetidir. Kul tek başına kalsa bile bir şeye hikmetle

[6] Hucurât /10
[7] Âli İmrân /104
[8] A'râf /180
[9] İbrâhîm Canan, Hadis Ansiklopedisi, XVI, 252, hadis No: 5838. 9
[10] Bakara /269

bakarsa Allah'ın davetine icabet etmiş olur. Bu, bir insanla ya da bir hayvanla muhatap olurken de böyledir. Kul her anda Allah'ın daveti ile karşı karşıyadır ve bu davette kendisi için bir imtihan vardır. Allah, imtihanın ne olduğunu âlleme fiiliyle en ince ayrıntısına kadar ona öğretmiş, talim ettirmiş, fıtratına yazmıştır. Bu yüzden iyiliği, güzelliği, hayrı bilmeyen hiç kimse yoktur. Her insan iyiliği, güzelliği kendi üzerinden bilir; çünkü Allah ona bunu talim ettirmiştir.

Evet, Allah davet eder ve bu daveti aynı zamanda imtihandır. Devamlı söylüyoruz; imtihan kazanma imkânı demektir. Allah gönderdiği her imtihanla kuluna kazanma imkânı verir ve ona "haydi kulum benimle ol. Ben seni seviyorum, sen de sevgime karşılık ver. Senin bana yakın olmanı, benimle olmanı istiyorum. Öyle bir benimle ol ki benden başka bir şey görme, hatta kendini bile görme, sadece beni ve sana yaptığım emrimi görüp 'lâ ilâhe illallah' de" buyurur. İşte, Allah'ın daveti; hayatımızı yaşarken bir tek rabbimizi görmeye ve "lâ ilâhe illallah" demeyedir.

Eğer kendimizi, rabbimizi kaybetmek istemiyorsak yapmamız gereken şey; rabbimizi ciddiye almak ve hayatı onun istediği, emrettiği gibi yaşamaktır. Bunun için de rabbimizi isimlerinden, fiillerinden onun kendisini tanıttığı gibi tanımak ve bizden ne yapmamızı istediğini bilmektir. Biz de rabbimizi ciddiye alacak ve hayatı onun istediği gibi yaşayacağız inşallah.

Evet, Allah önce kuluna öğretti, talim ettirdi sonra onu davet etti. Bu davetin ardından kulunu imtihana tabi tutar. Bu nedenle Allah'ın kendini tanıtırken üçüncü olarak beyan ettiği fiil belâ "imtihana tabi tuttu" fiilidir. Yani Allah, kuluna öğretip onu kendine davet ettikten sonra kulunu imtihana tabi tutar.

Şimdi de Allah'ın belâ "imtihana tabi tuttu" fiilini anlamaya çalışalım inşallah.

“Ey insanlar! Şüphesiz ki biz, sizi bir erkekle bir dişiden yarattık ve (birbirinize karşı soy ve renginizle övünesiniz diye değil, bilakis) birbirinizle tanışmanız için sizi milletlere ve kabilelere ayırdık (ki Allah’ın kudretine şahid olasınız).”[11]

Allah, insanları ayrı milletlere, kabilelere ayırır sonra onlara peygamberlerini gönderir. İnsanlardan bir kısmı peygambere tabi olup salih amellerde bulunurken, bir kısmı onlardan biraz aşağıdadır; yani eksik yapar, hataya, günaha düşer; ama âbd olmak için elinden geleni yapmaya çalışır. Bir kısmı bunlardan da aşağıdadır, geri kalan ise kötülüklere boğulmuştur.

“Bir imtihan olarak sizi şerle de hayırla da deneriz ve (hepiniz ancak) bize döndürüleceksiniz.”[12] Allah’ın vahyine, resulüne, doğru yola, kendi kendilerine dönsünler diye onları imtihana tabi tutarız.

“O, hanginizin daha güzel amel edeceğini imtihan etmek için ölümü ve hayatı yaratmıştır.”[13]

“Sizi yeryüzünün halifeleri kılan ve size verdiği şeyler hususunda sizi imtihan etmek için kiminizi kiminizden derecelerle üstün kılan odur. Muhakkak ki senin rabbin (küfründe ısrar edenlere verdiği mühleti) sona erdirmesi çabuk olandır.”[14] Allah’ın azabı da, nimeti de seri bir şekilde gelir. Kim hangi iyilikte, güzellikte ya da kötülükte, yanlışta bulunursa bulunsun Allah onun hesabını seri olarak görür ve o kul yaptığının karşılığını hemen gönlünde bulur.

Daha iyi anlaşılması için izah edeyim.

Kul bir güzellik işlediğinde ya da bir ibadet yaptığında Allah onun gönlünü kendine çeker, o da manevi olarak hemen Allah’a

[11] Hucurât /13
[12] Enbiyâ /35
[13] Mulk /2
[14] En’âm /165

yaklaşır. Bununla beraber o kulun gönlü nûrlanır, cennete döner ve Allah bu muameleyi ona hemen yapar. Kul kötülük yapınca da bu defa gönlü cehenneme döner, dolayısıyla Allah'tan uzaklaşır, o da bunu en az itibariyle yarı yarıya hisseder, tadar. Bu yüzden kul güzellik yapınca Allah'a yaklaştığını, gönlüne Allah'ın muhabbetinin, rahmetinin indiğini; yanlış yapıp ters tarafa gittiğinde ise Allah'tan, gönlünün cennet olmaktan uzaklaştığını, gönlüne ateş düştüğünü ve manevi olarak kaybettiğini hisseder, tadar.

Âyet devam eder. **Ve innehu le ğafûrun rahîm:**[15] "Ve o, ğafûrdur, rahîmdir (her türlü günahı mağfiret eden, isimlerinde ve fiillerinde her zaman rahmeti tecelli edendir)." Allah bize "yanlış yaptığında rabbinin ğafur ve rahim olduğunu unutma! Hemen tövbe, istiğfar et. Tövbe edersen rabbin seni mağfiret edip rahmetinin içine alır; çünkü o, ğafur ve rahimdir" buyuruyor.

Neden?

Çünkü Allah, kullarından asla vazgeçmez, sürekli olarak rahmetini, mağfiretini hatırlatarak kullarını hayatlarının sonuna kadar kendine davet eder. Davet ederken de devamlı "ben ğafurum, ben rahimim, ben rahmanım, ben kerimim, ben afuvvum" deyip kendini kuluna tanıtır ve ona "kaçma, korkma, endişe etme, ben senin ğafur ve rahim olan rabbinim" der. Onun için âyet-i kerimede **"(resulüm!) de ki: (Rabbiniz buyuruyor ki) Ey nefisleri aleyhine (günah işlemekle ömürlerini) israf eden kullarım! (Günahlara bulaştık diye) Allah'ın rahmetinden ümit kesmeyin! Şüphesiz ki Allah bütün günahları mağfiret eder (bağışlar). Muhakkak ki o, ğafûrdur, rahîmdir (her türlü günahı mağfiret eden, isimlerinde ve fiillerinde her zaman rahmeti tecelli edendir)."**[16] Yani "dünya dolusu günahın bile olsa korkma!

[15] En'âm /165
[16] Zumer /53

Ben seni dünya dolusu mağfiretle karşılarım, yeter ki bana dön ve seni bırakmadığımı bil" buyurur.

Hatta Allah haramları sayarken **"(Allah) size sadece ölüyü, kanı, domuz etini ve Allah'tan başkası adına kesilmiş olan (hayvanın etin)i haram kıldı. Ancak (başkasının hakkına) saldırmamak ve sınırı aşmamak üzere kim de (bunlardan yemek) zorunda kalırsa ona günah yoktur"**[17] buyurmuştur. Bu durumda insan mecbur kaldığında leş de domuz eti de yiyip Allah'ın haram kıldıklarını kullanabilir; çünkü Allah, kulunun, hangi şartlar altında olduğunu ve gücünün neye yetip yetmediğini bilir. **"(Hiç) Yaratan (yarattığını) bilmez mi?**[18] -Elbette ki bilir. Zaten bildiği için günahlara açık bir kapı bırakmış ve *"***şüphesiz ki Allah kendisine şirk koşulmasını asla bağışlamaz, bunun dışında kalan (günah)ları ise (kendi rahmet ve mağfiretinden) dilediği kimse için bağışlar."**[19] Bütün günahları affederim; ama şirki affetmem, buyurmuştur. Günahların açık kapısı vardır; ama şirkin açık kapısı yoktur. Neden? -Şirk, gönlün fiilidir ve gönül de kulun kendi elindedir de ondan.

Şirk, insanın sadece puta tapması değildir. Allah'ın vahyettiği herhangi bir hükme karşı "şöyle olsa daha iyi olur" demek ve Allah'ın vahyini kabul etmemek de şirktir. Baktığımızda "ben Müslümanım" diyenlerin genel olarak düştüğü şirk budur. Allah bir konuda kesin bir şey söylemişken "ama bizde adet farklıdır" ya da "şimdiki zaman için bu geçerli değildir" denilir.

İnsan gerçekten şaşırıyor! Bir kul nasıl olur da kendisini yaratan rabbine "ben kendim için hayırlı olanı senden daha iyi biliyorum" diyebilir! Veya "Allah böyle söyledi; ama sanki başka türlü olsa daha doğrudur" diyebilir! Böyle bir şeyin olması mümkün müdür! Allah, kuluna akıl vermiştir, kul da bu akılla

[17] Bakara /173
[18] Mulk /14
[19] Nisâ /48

rabbinin kendisine vahyini anlamaya çalışmalıdır. Kulunu yaratan ona ne verdiğini ve onun için neyin hayırlı olduğunu bilmez mi! Hâl böyleyken insan nasıl olur da Allah'ın vahyinden, emrinden başka bir şeyin kendisi için daha hayırlı olduğunu söyleyebilir, böyle düşünebilir!

Allah, kulunu dünyaya göndermeden önce "ben sizin rabbiniz değil miyim"[20] deyip onu rabliğine şahid kılsın, her şeyi ona talim ettirsin, öğretsin sonra da onu kendine davet etsin; ama kul, rabbinin davet ettiği şeyi beğenmesin, kendisi için tek hayır olarak kabul etmesin! Böyle biri kul olabilir mi!

Evet, âyetleri okumaya devam edelim.

Allah, insanları bir de yaptıklarından dolayı imtihana tabi tutar. Bununla ilgili olarak Allah âyet-i kerimede **"başınıza gelen herhangi bir musibet kendi ellerinizle (yapıp) kazandığınız yüzündendir"**[21] buyurur. Kul bir yanlış yapmıştır; ama Allah doğru yapsın diye onu yanlışlarından dolayı başka bir imtihana tabi tutar.

İmtihan iki türlüdür. Birincisi Allah'ın özel olarak insanı imtihana tabi tutmasıdır; yani insanın hiçbir müdahalesi olmadan yaşadığı imtihanlardır. İkincisi de insanın, elleriyle yaptıklarının kendi karşısına çıkmasıdır. Allah, kaybettiği imtihanı bu defa doğru yaparak kazansın ve yanlış tarafını temizleyip kendini düzeltsin diye insanı kendi elleriyle yaptıklarından imtihana tabi tutar. Zaten böyle olmazsa hiç kimse kendini düzeltemez ve hatasını telafi edemez.

Bu yüzden herkes yaptığı şeylerin karşılığını mutlaka geri alır, dolayısıyla hiç kimsenin yaptığı yanına kâr kalmaz. Allah âyet-i kerimede **"yaptığın (iyilik veya kötülük) bir hardal tanesi ağırlığında bile olsa ve bu bir kayanın içinde veya göklerde yahut**

[20] A'râf /172
[21] Şûra /30

yerin derinliklerinde bulunsa da Allah onu (senin karşına) getirir"[22] buyurmuştur. Allah, kulunun karşısına yaptıklarını getirir ve kulunu onlarla imtihana tabi tutar.

İmtihan; Allah'ın güzelliğini, yakınlığını, dostluğunu, Hz. İnsan olmayı kazanma imkânıdır. Allah da kulu yanlış yapmış olsa bile kaybettiği yerde bu defa kazanması, güzel yapıp güzel olması için kuluna "haydi, sana tekrar imkân veriyorum" der ve ona kazanma imkânı verir. Bu da Allah'ın, kullarına olan saf rahmetidir.

"Muhakkak ki biz, (insanlardan) hangisinin daha güzel amel edeceğini imtihan etmek için yeryüzündeki her şeyi bir ziynet kıldık."[23] Hanginiz daha güzel yaparsınız diye. Hanginiz ebedi hayatı, hanginiz de dünyayı tercih edersiniz diye. Hanginiz Allah'ın "güzel" dediğine "güzel" dersiniz diye. Hanginiz rabbini, cenneti, ebedi olanı, hanginiz de dünyanın geçici olan süsünü, malını, mevkisini, makamını tercih edersiniz diye yeryüzünü süslü hâle getirdik. Öyle ki sizi imtihana tabi tuttuğumuzda tercihinizi yapabilesiniz. Bakalım, dünyadaki süsü mü yoksa rabbinizin davetini mi tercih edeceksiniz!

Yeryüzü süslü olursa kulun dünyadaki süs ile rabbinin daveti arasında tercih yapması gerekecek. Kul bu süsler arasında rabbini tercih ettikçe kazanır. Zaten kulun bütün gücü yalnızca duasıdır, tercihidir. İşte, Allah da kimin daha güzel amelde bulunacağını imtihan etmek için yeryüzünü süslemiştir.

"Her nefis ölümü tadacaktır. Bir imtihan olarak sizi şerle de hayırla da deneriz ve (hepiniz ancak) bize döndürüleceksiniz."[24] Allah hem hayırla hem de şerle; yani şer gibi görünenle insanı imtihana tabi tutar.

[22] Lokmân /16
[23] Kehf /7
[24] Enbiyâ /35

Dikkat edersek Allah her nefsin ölümü tadacağını buyurdu. Allah, bizi yakınlarımızın ölmesiyle de imtihana tabi tutar. Yakınlarımızı kaybettiğimizde sanki ölümden sonrası yokmuş gibi isyan eder, feryad edersek imtihanı kaybederiz; ama Allah'ın herkes için takdir ettiği ecel vaktinin en güzel, en hayırlı vakit olduğunu kabul edip Allah'ın takdirine rıza gösterirsek, rabbimizin istediği gibi bakmış ve imtihanı kazanmış oluruz.

Ölümü tatmayacak hiç kimse yoktur. Kul hayatını yaşarken neyle imtihana tabi tutulursa tutulsun nihayetinde her şeyi bırakıp Allah'ın davetine icabet edecek ve ahirete gidecektir. Giderken de tabi tutulduğu imtihanları ya kazanmış ya da kaybetmiş olarak gidecektir. Hiç kimse için bu ikisinden başka bir seçenek yoktur. Bana, sana, şuna, falan tarikata, filan cemaate göre değil; Allah'a göre bu böyledir. Kim Allah'a göre güzel yaparsa kazanır. Allah bizden neyi yapmamızı istemişse Allah'a göre güzel olan odur, bizim de tercihimiz bu yönde olmalıdır. Mademki herkes ölümü tadacak o zaman ister şerle ister hayırla imtihana tabi tutulalım, Allah'ın "yap" dediğini yapmamız lazım. Allah'a göre güzel yapmadıysak her kime göre güzel yapmışsak yapalım hiç fark etmez, ahirete gittiğimizde kaybederiz.

"Andolsun ki biz, sizi biraz korku ve açlıkla, biraz da mallar(ınız)dan, canlar(ınız)dan ve ürünler(iniz)den eksilterek (fakirlikle) imtihan ederiz. (Resulüm! Bunlara) Sabredenleri müjdele."[25] Kul "rabbim beni imtihana tabi tuttu" derse, imtihan karşısında sabreder ve rabbinin istediği tavrı gösterir. Allah da "bu tavrı gösterenleri müjdele" buyurdu.

Karşılaştıkları olayları Allah'tan bilenler, ister korkuyla, ister açlıkla, isterse de malı, canı ya da herhangi bir organını kaybetmekle imtihana tabi tutulsunlar yine de isyan etmez, itiraz etmez, feryad etmez, birilerini suçlamaz, "neden benim başıma

[25] Bakara /155

bunlar geldi" demez, tam tersine "rabbim beni imtihana tabi tuttu, benim de bu imtihanı kazanmam için rabbime göre güzel yapmam lazım" deyip rablerine boyun büker, tevekkül ederler.

Tabi ki imtihanın gerçekleşmesine vesile olanlar vardır ve onlar da yaptıkları yanlışın cezasını mutlaka çekecekler; ama bir de herkes özel olarak bire bir Allah ile muhataptır ve Allah'ın bunlara müsaade etmesinde bizim için bir takdiri vardır. Bize düşen; öncelikle yaşadığımız her olaya Allah'ın müsaade ettiğini ve bu müsaadesinde mutlaka bizim için takdir ettiği bir hayır, bir rahmet olduğunu bilip vesileden önce vesilenin sahibine bakmaktır. Bu yüzden dikkat edersek Allah okuduğumuz âyette "andolsun ki biz sizi biraz korku ve açlıkla, biraz da mallarınızdan, canlarınızdan ve ürünlerinizden eksilterek fakirlikle imtihan ederiz" derken vesileyi beyan etmeden direkt olarak "biz sizi imtihan ederiz." Yani "önce beni gör, seni ben imtihana tabi tutuyorum" buyurdu.

Böyle iman etmedikçe hayatı da imtihanı da anlamamış olur, bir sorun, sıkıntı yaşadığımızda "falanca şöyle yaptı, ondan başıma bu geldi" deriz. O zaman da sanki imtihan yokmuş, Allah'ın hayatımıza hiçbir müdahalesi yokmuş, Allah dünyanın rabbi değilmiş gibi zannederiz ki bu da iman olmaz.

Oysaki Allah âyet-i kerimede **"(unutmayın!) son da ilk de (ahiret de dünya da) Allah'ındır."**[26] Allah dünyanın da ahiretin de rabbidir. Dünya da ahiret de Allah'ındır, buyurmuştur. Dünyanın da ahiretin de rabbi Allah'sa o hâlde her ikisinde de hükmü geçen, emri geçen yalnızca Allah'tır. İnsan ise onun imtihana tabi tuttuğu kuludur. Dünya imtihan yeridir ve Allah, her anda kazanması için kuluna imkân verip onu imtihana tabi tutar. Hâl böyleyken Allah'ın muamelesini görmeden "bu şundan dolayı böyle oldu, falancanın yanlışı yüzünden başıma bunlar geldi" dersek Allah'ı

[26] Necm /25

yok saymış ve onun bizi imtihana tabi tuttuğunu kabul etmemiş oluruz.

Allah, bize "ister mal, ister can, ister korku, ister endişe, ister şer, isterse de hayır olsun, sizi ben imtihana tabi tutuyorum" buyuruyor. Öyleyse başımıza gelen her şey ve karşılaştığımız bütün olaylar bizim için rabbimizden gelen bir imtihandır.

Eğer Allah bize "seni ben imtihana tabi tutuyorum, imtihanı kabul ediyor musun" diye sorarsa genelde "evet, ya rabbi" deriz; ama hayatımızı yaşarken hâlimizle, tavrımızla, bakışımızla imtihanı kabul etmiyormuş gibi yaşarsak o zaman da Allah bize "hani imtihanı kabul ediyordun! Ama yaşadığın olaylarda beni görmüyor, Allah beni imtihana tabi tuttu, demiyorsun! Sadece imtihana vesile olanları görüyor, bir de onları benim yerime koyuyor 'bunu onlar yaptı' diyorsun. Bu, imtihanı nasıl kabul etmektir" diye sorarsa rabbimize verecek cevabımız olmaz.

Yaşadığımız imtihanlara vesile olanlar; eşimiz, çocuğumuz, annemiz, babamız, kardeşimiz, komşumuz, arkadaşımız veya hiç tanımadıklarımız olabilir, hatta bu imtihanlar bize hiç ummadığımız bir yerden bile gelebilir; fakat her nerden ve kimden gelirse gelsin bilmemiz lazım ki imtihanlar bize Allah'tan gelmiştir ve Allah'ın bunda bizim için bir takdiri, muradı vardır. Bizim imtihana vesile olandan önce imtihanın sahibini, Allah'ı görmemiz ve "rabbim beni bu imtihana tabi tuttuysa mutlaka bir muradı vardır. Acaba rabbim benden ne yapmamı istiyor! Acaba nerde bir yanlışım var, nerde ona şirk koşmuşum, nerde ona itiraz etmişim! Rabbim bu imtihandan benim ne anlamamı istiyor" deyip rabbimizin bizi tabi tuttuğu imtihanı anlamaya çalışmamız gerekir. Yoksa "ben bu imtihanı kaldıramam, ben buna dayanamam" dersek Allah'ı ve Allah'ın bizim hakkımızdaki takdirini kabul etmemiş oluruz.

Allah bizi hangi imtihana tabi tutmuşsa bizim için en hayırlı olan imtihan odur ve biz o imtihanı kaldırabilir, rabbimizin istediği şekilde ona karşılık verebiliriz. Bununla beraber her kul üzerinde Allah'ın takdiri farklıdır, dolayısıyla Allah'ın herkes için hayırlı gördüğü imtihan farklıdır. Biz Allah'ın bizi tabi tuttuğu imtihanlara bakalım ve kendi imtihanımızı geçmeye çalışalım. Aksi takdirde başkalarına bakıp "benim de imtihanım böyle olsun" demek doğru değildir. Böyle söyleyince kendimiz hakkındaki hayrı sanki Allah'tan daha iyi biliyormuşuz gibi zannetmiş oluruz ki bu da Allah'ı kabul etmemek olur.

Unutmamamız lazım ki hiç kimsenin bir kopyası daha yoktur. Allah her bir kulu özel yaratmıştır ve herkes Allah katında özeldir. O hâlde başkasına bakıp kendimizi onunla kıyas yapmamız yanlıştır. Allah kimseden böyle bir kıyası kabul etmez.

Bu sadece zahiri nimetler için geçerli değildir. Sıkıntılar, musibetler için de geçerlidir. Peygamberlerin veya Allah dostlarının hayatlarına bakıp onların yaşadığı imtihanı yaşamayı istememiz de doğru olmaz. Allah bize nasıl dua etmemiz gerektiğini öğretirken **"rabbimiz! Bizden öncekilere yüklediğin (zorlu imtihanlar) gibi bize de ağır bir yük yükleme"**[27] dememizi buyuruyor.

Neden?

Çünkü Allah dilerse bizi ateşe atar. Ateşe atınca ona itiraz etmek gibi bir hakkımız olur mu? -Hâşâ, elbette ki olmaz. İtiraz edersek "ben kul değilim" demiş ve kulluktan çıkmış oluruz. Bu duruma düşmemek için Allah bize nasıl dua etmemiz gerektiğini öğretmiş ve "geçmiştekileri tabi tuttuğun ağır imtihanlara bizi tabi tutma" dememizi söylemiştir. Bizim hangi imtihanı kaldırıp kaldıramayacağımızı yalnızca Allah bilir. Allah'ın bizi tabi tuttuğu

[27] Bakara /286

imtihan, manevi olarak kazanmamız için bize en gerekli olan, en hayırlı imtihandır ve bu yaşadığımız her olay için aynen geçerlidir.

Hepimiz Allah'ın kuluyuz, onun için Allah'a "onlara yaptığın muameleyi bana da yap, onları tabi tuttuğun imtihana beni de tabi tut" demek gibi bir hakkımız yoktur. Eğer kul olmayı kabul etmişsek bu böyledir.

"Andolsun ki mallarınız ve canlarınız konusunda imtihana çekileceksiniz. Sizden önce kendilerine kitap verilen (Yahudi ve Hristiyan)lardan ve (Allah'a) şirk koşanlardan da birçok ezalar (görecek ve incitici sözler) işiteceksiniz. Buna rağmen eğer sabreder ve takvâ sahibi olursanız (Allah'a karşı kulluk sorumluluğunuzu bilip yerine getirmeye çalışırsanız) bilin ki bunlar azmedilmeye değer işlerdendir."[28]

Allah bize "sen sadece bana karşı sorumlusun. Yahudi'yi, Hristiyan'ı, müşriki görme! Birinin ismi Müslüman olabilir; ama tavrı Yahudi'nin, Hristiyan'ın veya müşrikin tavrı ise onun isminin Müslüman olması bir şey değiştirmez, onunla karşı karşıya geldiğinde bir Hristiyan'la, Yahudi'yle ya da müşrikle karşı karşıyasın demektir. Sana düşen; hemen imtihanı görüp kazanmak için elinden geleni yapmaktır. Bunun için de ondan gelen eziyet verici sözlere sabret ve bir kul olarak sorumluluğunu yerine getir, hatta onun hidâyeti için de elinden geleni yap ve tavrını ortaya koy; çünkü sen benim kulumsun ve ben nasıl seviyorsam öyle yapman lazım. Başka türlü 'işte, bu bana zor geldi, ağır geldi, niye bu bana böyle söyledi' demen yanlıştır" buyuruyor. Allah bize insanlara tavrımızın nasıl olması gerektiğini öğretiyor.

Bir de "bunlar azmedilmeye değer işlerdendir; yani bunu yapanlar Allah'ın emrinin azametini görenlerdir" buyuruyor Allah.

[28] Âli İmrân /186

Allah'ın emrinin azametini görenler imtihanı görürler. Allah dilemezse kimsenin herhangi bir şey yapabilme gücü yoktur. İstisnasız her şey onun emri ile meydana gelir. İşte, Allah'ın emrinin azametini görenler, imtihanları rablerinin bir emir ile kendilerine yaşattığını bilir, tabi tutuldukları imtihanlar karşısında doğru yapmak için titrerler. Her ne yaşarlarsa yaşasınlar "ben, bence, bana göre" demez "rabbim benden güzel yapmamı istiyor, ben de rabbim nasıl razı olacaksa öyle yaparım" derler. Azim sahibi peygamberler de zaten bu tavrı gösterdikleri için Allah onlara "azim sahibi"[29] demiştir.

Hz. Nûh (a.s.), Hz. İbrâhîm (a.s.), Hz. Îsâ (a.s.), Hz. Mûsâ (a.s.) ve Resulullah (s.a.v.) Efendimiz "ulu'l azm (büyük azim, ulu azim sahibi) peygamberlerdir ve her biri de tabi tutuldukları imtihanlara yalnızca Allah'ın razı olduğu şekilde karşılık vermişlerdir.

İncitici sözler karşısında nasıl yapmak gerektiğine kardeşlerimiz bizim üzerimizden mutlaka şahid olmuşlardır. Kendi adıma söylüyorum; her ne işte olursam olayım biri yanıma geldiğinde yaşı çok küçük bile olsa onu bir büyük olarak muhatap alır ve yanlışına, kusuruna bakmadan onunla en güzel şekilde ilgilenirim. Biriyle muhatap olduğumda isterse o esnada yanlış bir söz söylemiş olsun, asla o tarafa bakmam ve ona "niye böyle söylüyorsun" demem. Ona nezaketle muamele etmeye, ikram etmeye, sevgimi, yakınlığımı göstermeye devam ederim. Bununla beraber zahiri bir sorunu, sıkıntısı varsa ona yardımcı olmaya çalışırım; çünkü Allah'ın beni onunla imtihana tabi tuttuğunu ve benim de bu imtihan karşısında güzel yapmam gerektiğini biliyorum. Bu yüzden asla "falanca niye böyle yaptı" demem, tam tersine onu Allah'tan bir muamele olarak görürüm; çünkü Allah'ın imtihanlar karşısında bizden istediği tavır budur.

[29] Ahkâf /35

“İşte biz, o resullerden bazısını bazısına üstün kıldık. Allah onlardan kimiyle konuştu, kimini de derecelerle üstün kıldı. Biz, Meryem oğlu Îsâ’ya da apaçık deliller (mucizeler) verdik ve onu Rûhu’l-Kudüs ile destekledik. Eğer Allah dileseydi, bunların arkasından gelen (millet)ler, kendilerine apaçık deliller geldikten sonra birbirlerini öldürmezlerdi. Fakat (Allah onlara cüz’i irade bahşetti, onlar ise) ihtilafa düştüler. İçlerinden kimi iman etti, kimi de kâfir oldu. Yine Allah dileseydi onlar birbirlerini öldürmezlerdi; fakat Allah, dilediğini yapar.” [30] Yani “Allah dileseydi savaş olmazdı.” Ama Allah, aranızdan kimler sabreder ve canını ortaya koyup Allah yolunda cihad eder diye sizi savaşmakla imtihana tabi tutar. Demek ki savaşın olması başka bir imtihanmış!

“Andolsun ki içinizden cihad edenleri ve sabredenleri (ayırt edip) bilinceye (insanlar da bunu görüp bilinceye) kadar sizi imtihan edeceğiz; çünkü biz, sizin (bütün) iddialarınızı(n doğruluğunu) test edeceğiz.”[31] Burada da gördüğümüz gibi imtihan; Allah yolunda cehd etme ve sabretme imtihanıdır.

Allah insana göz, kulak vermiştir. Neden? -İmtihan etmek için. Kul görsün, işitsin, imtihanı anlasın ki kazanmak için gerekeni yapabilsin diye Allah insana göz ve kulak vermiştir. İmtihanı anlamayan biri kör ve sağırdır, aklını çalıştırmamış, anlamamış, görmek ve işitmek istememiştir.

“Eğer Allah dileseydi sizi bir tek (şeriat ve yol üzerinde bulunan bir) ümmet yapardı; fakat size verdiği (farklı şeriat ve yollar)la sizi imtihan etmek için (böyle yaptı).”[32] Allah dileseydi hepiniz aynı şeyleri düşünür, aynı şeyleri yapardınız; ama Allah

[30] Bakara /253
[31] Muhammed /31
[32] Mâide /48

hanginizin daha güzel yapacağını imtihan etmek için her ümmete, insana ayrı ayrı özellikler, zahiri olarak da farklı imkânlar vermiştir.

Bizim de yapmamız gereken şey diğer insanların durumuna bakıp "şu niye şöyledir, falancalar niye böyledir" demek değil; Allah'ın bizi imtihana tabi tutmak için tek bir ümmet yapmadığını bilmek ve elimizden gelen bütün imkânı kullanıp hayırda yarışmaktır. Allah bize **"(ey mü'minler!) Siz hayır işlerinde yarışın"**[33] diye emrediyor.

Genel itibariyle baktığımızda Allah'ın bize verdikleri ile başka birine verdiği imkânlar birbirinden farklıdır. Hangi durum içinde olursak olalım "bizde niye bu imkânlar yok" demememiz, bunun yerine Allah'ın bize verdikleriyle hayırda yarışmamız gerekir. Unutmayalım ki hepimizin dönüşü Allah'adır.[34] Biz de başkaları da sadece rabbimize hesap vereceğiz, bu yüzden başkalarına değil; Allah'ın bize verdiği imkânlara bakıp onlarla rabbimizin istediği, emrettiği gibi güzel yapmaya çalışmalı ve yalnızca kendi hesabımıza bakmalıyız.

"Allah, Kıyamet gününde, ayrılığa düştüğünüz konularda aranızda hüküm verecektir."[35] Birbirinizle anlaşmazlığa düşebilirsiniz. Biriniz "şu doğrudur" ötekiniz "bu doğrudur" diyebilir; ama Kıyamet günü aranızda hükmü verecek olan Allah'tır. Size düşen; başkası hakkında değil, kendi hakkınızda hüküm vermek ve imtihanı görüp Allah'a göre güzel yaparak, doğru yaparak kendi imtihanlarınızı kazanmaya çalışmaktır.

Başkası yanlış yapmış olabilir ya da siz onun yaptığını yanlış görebilirsiniz; ama onun hesabı size ait değildir. O, kendi hesabını Allah'a verir. Aynı şekilde birbirinizle anlaşmazlığa düştüğünüzde bu anlaşmazlığınızın hükmünü yine Kıyamet günü Allah verir. Siz

[33] Bakara /148
[34] Mâide /105
[35] Hacc /69

hüküm vermekle meşgul olmayın! Yalnızca doğru yapın, güzel yapın, rabbinizin sizi imtihana tabi tuttuğunu unutmayıp imtihanı kazanmaya ve rabbinizle beraber olmaya çalışın, buyuruyor Allah.

Sohbetimizin başında söyledim; Allah'ın davetine icabet edip güzelliğini kazanmamız için ille de sıkıntıların olması gerekmez. Her anda güzel yapma imkânımız vardır. Hiç kimsenin olmadığı yerde dahi bir şeye bakarken gönül gözümüzü açıp "bunu rabbim yaratmış ve bu, rabbimi hamd ile tesbih ediyor. Onun bir vazifesi vardır ve Allah onu bana hizmet etsin diye yaratmıştır. O da zaten bana hizmet ediyor. Acaba ben vazifemi yerine getirebiliyor, rabbimi hamd ile tesbih edebiliyor muyum" dediğimizde bile manevi olarak kazanırız; çünkü hikmetle bakmış oluruz. Hikmetle baktığımız için de gönül perdemiz açılır.

Evet, Hepimiz El Efâlu'l Husnâ ve Aşk sohbetleri vesilesiyle rabbimizin bize olan muamelesini anlamaya çalışıyoruz. Bu sohbetimizde Allah'ın bize her andaki davetini ve bizi imtihana tabi tutmasını anlamaya çalıştık.

Allah'ın, Kur'ân'da beş yüz civarında efâli vardır. Allah'ın güzel fiillerini anlayıp iman ettiğimizde kıpırdadığımız zaman bile rabbimizle muhatap olduğumuzu tadarız, gönlümüz böyle bir hâl alır.

Bütün isimler "Allah" isminden tecelli eder. Allah ismi de tamamıyla aşk, muhabbet, sevmek ve aşktan yanmak demektir. Allah'ın isimleri varlıkta, mahlûkatta da tecelli eder; ama en kâmil manada insanda tecelli eder; çünkü Allah varlığı insan için yaratmış[36] ve insanın hizmetine vermiştir.[37] Eğer Allah, varlığı insanın hizmetine vermişse o zaman bütün varlık insana aittir, demektir.

[36] Bakara /29
[37] Lokmân /20

Allah'ın fiilleri isimlerinden tecelli eder. Fiil, kula isimden daha yakındır, dolayısıyla kul, Allah'ın isimlerini anlamaya çalışırken fiillerinden, Allah'ın işinden anlamaya çalışmalıdır. Bu anlamda El Efâlu'l Husnâ Allah'ın isimlerine, isimler de Allah'ın zatına açılan kapıdır. Onun için Allah'a gönül itibariyle nazar ederken fiillerinden nazar edilir.

Fiiller isimlerin kapısıdır, derken ne anlamamız lazım?

"Allah bana rahmetiyle muamele etti" ya da "Allah bana ikram etti" dediğimizde Allah'ın yaptığı bu muameleler Allah'ın fiilidir. Allah, rahmet etme fiilini Rahmân ve Rahîm isimleriyle yapmıştır. Aynı zamanda yaptığı ikramı Kerîm ismiyle vermiştir. Bu şekilde Allah'ın fiiline bakınca fiilden isme geçmiş oluruz, isimden de Allah'ın zatına kapı açılır ve Allah'a vasıl olunur.

Bilmek, bulmak sonra da olmak; yani aradan çekilmek ve bütünüyle Allah'ın kudret deryasının içinde olduğumuzu, bu kudret deryasında ise hiçbir gücümüzün olmadığını anlamamız gerekir. Allah dünyada bizi imtihana tabi tutup bir sağa, bir sola çevirir. Daha önce söylemiştim; insan deryadaki saman çöpü gibidir ve hiçbir gücü yoktur. Fırtına hangi taraftan eserse saman çöpü o tarafa gider. İşte, imtihan budur! Allah, kulunu bazen varlıkla, bazen yoklukla, bazen hastalıkla, bazen belayla, bazen mal ile, bazen can ile, bazen korku ile, bazen de umutla imtihan eder. Rüzgâr hangi taraftan eserse kul onunla imtihana tabi tutulur. İmtihanı böyle anlayalım.

Allah dilemezse hiçbir şey yapamaz, bir şey kazanamazsın. "Ben" demekten "ben şöyleyim, ben şöyle şeyler yaptım" demekten artık kurtul! Nefsine "sen hiçbir şey değilsin. Sen sadece Allah'ın kulusun. Allah seni kul olasın, âbd olasın, sevgisine layık olasın diye yaratmıştır. Senin başkalarına karşı hiçbir üstünlüğün yoktur. Sen de geri kalan herkes de imtihana tabidir. Başkasının imtihanı farklı, senin imtihanın farklıdır, kimseye

bakma, yalnızca kendine bak" de! Allah bugün size farklı muamelelerde bulunmuş olabilir; ama yarın seni onun yerine, onu da senin yerine koyar, hiç kimsenin de buna mâni olmaya gücü yetmez.

Allah âyet-i kerimede **"(resulüm!) eğer Allah sana bir zarar dokundurursa onu (senin üzerinden) ondan başka aç(ıp kaldır)acak yoktur. Eğer senin için bir hayır dilerse onun lütuf (ve ihsan)ını geri çevirecek de yoktur"**[38] buyurmuştur. O hâlde devamlı olarak Allah'ın hesabını yap ve "benim rabbim Allah'tır. Ben onunla muhatabım ve rabbim bana her anda muamelede bulunuyor" de. Sonra da Allah'ın yaptığı istisnasız her muamelenin senin için saf hayır olduğunu bil.

"Şüphesiz ki bir toplum (yaratılışlarında) kendisinde bulunan (güzel ahlak ve fıtrat)ı değiştirmedikçe, Allah onlar(a verdiğin)i asla değiştirmez.[39] Bu, kavim için geçerli olduğu gibi insan için de geçerlidir. Bir kavim kendini değiştirmedikçe Allah onları değiştirmez. Bir insan da kendini değiştirmedikçe Allah ondakini değiştirmez.

Diyelim ki Allah bir kula ikramda bulunmuştur. Eğer o kul, Allah'ın bu ikramı ile kazanıyorsa Allah ikramını değiştirmez; ama kul o ikramla rabbini unutur, kendini ve tavrını değiştirirse Allah da ona verdiğini değiştirir. Madem öyle rabbimize karşı gösterdiğimiz tavra bakalım. Allah bizi nimetle imtihana tabi tutuyor ve biz de bu imtihanı kazanıyorsak Allah bize verdiği nimeti değiştirmez; ama biz kendimizi değiştirirsek Allah da imtihanı değiştirir.

Bu hem hayır hem de şer yönünden aynen geçerlidir. Allah bize bir hayır ihsan etmiş, ikram etmiş ve bizi onunla imtihana tabi tutuyorsa bize düşen; gereğini yapıp o ikramla kazanmaya

[38] Yûnus /107
[39] Ra'd /11

çalışmaktır. Şerle imtihana tabi tutuyorsa yine bize düşen; güzel yapıp imtihanı kazanmaya çalışmaktır. Aksi takdirde Allah bize ikram ettiklerini değiştirir.

Allah bize ikramını değiştirmesin istiyorsak bulunduğumuz hâle feryad etmememiz, isyan etmememiz, itiraz etmememiz, "ama" dememiz gerekir. Allah'ın bizi tabi tuttuğu imtihanlara "ama" diyorsak mü'min değiliz, Allah'ı, imtihanı kabul etmiyoruz demektir.

Bilelim ki Allah ne dediyse hak odur, doğru odur, güzel odur. Bununla beraber Allah'tan başka güzel yoktur. Ondan başka güzellik yoktur. Kulun güzelliği de Allah iledir, dolayısıyla insan ne kadar Allah ile olur, Allah ile beraber olur, Allah'a yakın olur, Allah ile muhatap olduğunu anlayıp gereğini yerine getirirse Allah ile o kadar güzel olur, Hz. İnsan olur, Allah'a yakın olur, dost olur.

Biz de kendimize dönelim ve hem imanımızı hem İslam'ımızı hem kulluğumuzu hem hayatımızı Allah'ın vahyine arz edip Allah'a ne kadar yakın olduğumuza, dost olduğumuza, Hz. İnsan olduğumuza bakalım. Baktığımızda manevi olarak nasıl bir hâlde olduğumuzu net olarak görürüz. O zaman da kazanmak için elimizden gelen çabayı gösteririz inşallah.

Evet, bu sohbetimizde hep beraber Allah'ın deâ "davet etti" ve belâ "imtihana tabi tuttu" fiillerini âyetlerde geçtiği şekilde anlamaya çalıştık.

Allah bizi imtihanlar karşısında isyan edenlerden, itiraz edenlerden eylemesin inşallah. Allah bizi imtihanı anlayanlardan ve karşılaştığı her olayda rabbinin kendisini imtihana tabi tuttuğunu, bu imtihanlarla da kendine, rızasına, sevgisine davet ettiğini bilenlerden eylesin. Allah bizi imtihanın kazanma imkânı olduğunu anlayanlardan ve imtihanın gereğini yerine getirip kazanan kullarından eylesin inşallah.

Allah hepinizden razı olsun.

5.Bölüm

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyai vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Hep beraber Allah'ın El Efâlu'l Husnâ'sını, rabbimizin her anda bize olan muamelesini anlamaya ve rabbimizin muamelesine nasıl karşılık vermemiz gerektiğini öğrenmeye çalışıyorduk.

Allah'ın güzel fiillerini anlamaya çalışırken aynı zamanda Allah'ın, kuluna ne kadar yakın olduğunu, kuluyla nasıl beraber olduğunu, birebir muhatap olduğunu, bununla beraber kuluna muamele ederek onu kendine davet ettiğini ve kulundan bunu görüp bilmesini istediğini anlarız.

Devamlı söylüyoruz; Allah'ın yakınlığını, beraberliğini tatmadıkça, bize olan muamelesini anlayıp görmedikçe iman etmiş olmayız. İmanımız kuru bir bilgiden ibaret kalır. İmanımızın kuru bir bilgiden ibaret kalmasını istemiyorsak Allah'ın yakınlığını tatmamız ve bize olan muamelesine şahid olmamız şarttır. Bu yüzden Allah'ın El Efâlu'l Husnâ'sını anlamaya çalışıyoruz ki rabbimizi tanıyıp bize olan muamelesine şahid olalım ve imanımız kuru bir bilgiden ibaret kalmasın.

El Efâlu'l Husnâ ve Aşk sohbetlerimizde Allah'ın ilk olarak "âlleme" (öğretti, talim ettirdi) fiilini anlamaya çalıştık ve Allah'ın, insana esmâsını talim ettirdiğini, ikram ettiğini, isimlerini insanın fıtratına yazdığını gördük.

Âlleme fiilinden sonra Allah'ın deâ "davet etti" fiili gelmişti. Allah, insana öğretip talim ettirdikten sonra insanı davet eder ki insan âlim olsun. Allah'ın kendisine talim ettirdiği esmâya şahid olsun ve bütün isimlerinin, güzel vasıflarının Allah'a ait olduğunu,

vasıflarının hepsinin kendisine Allah'tan geldiğini bilsin. Kendini Allah'tan bağımsız bir varlık olarak değil Allah ile beraber görsün, anlasın. İnsan zaten Allah'ın kendisine esmâyı talim ettirdiğine kendi üzerinde şahiddir; yani kendi üzerinde cömertliğin, merhametin, sevmenin, affetmenin olduğunu bilir, görür.

"Davet etti" fiilinden sonra belâ "imtihana tabi tuttu" fiili gelmişti. Biz de son sohbetimizde hep birlikte Allah'ın belâ fiilini anlamaya ve her anımızın imtihan olduğunu öğrenmeye çalışmıştık.

Allah, imtihana tabi tutarak herkese; nefhettiği rûhu, güzelliğini, Hz. İnsan olmayı, yeryüzünde halife olmayı ve kendi güzelliğine ayna olmayı kazanması için imkân verir ve kuluna "haydi kulum, gerekeni yapıp senin için takdir ettiklerimi kazan" buyurur. Allah'ın kendisine verdiği bu imkânları görüp gereğini yapanlar kazanır. İmtihanı yok sayıp nefsiyle, şeytanla bakanlar ise Allah'ın kendilerine verdiği imkânı görmezden gelir, bunun sonucunda da kaybederler.

Âyetlere baktığımızda Allah imtihanı görmeyenler ya da görmek işine gelmeyenler için âyet-i kerimede devamlı "kör, sağır, dilsiz, gönülsüz, aklını kullanmayanlar, anlamak istemeyenler, yalanlayanlar, kâfirler, hakikati örtenler, ikiyüzlülük yapıp münafık olanlar, Allah'a şirk koşanlar"[1] demiştir.

Allah'ın varlığı karşısında varlık iddia edenler kendini Allah'a şirk koşmuştur. Hâlbuki kul; Allah'ın varlığı karşısında varlık iddia etmeyen, Allah'ın âyetlerine karşı fikir beyan edip "ben, bence, bana göre" demeyen, Allah'ın "hak" dediği şeye bâtıl gözüyle bakmayan ve "güzel" dediğini güzel değilmiş gibi görmeyendir. Allah'a âbd olanlar Allah'ın vahyi ve tabi tutuldukları imtihanlar karşısında "ben, bence, bana göre" demezler. Böyle diyenler

[1] Bakara/18, 171, A'râf /179

Allah'ın kendisi için takdirini kabul etmemiş ve kendini Allah'a şirk koşmuştur.

Allah'ın efâlini henüz yeni yeni anlamaya başladığımız için aslında şimdiye kadar anlattıklarımız Allah'ın güzel fiillerinin anlaşılması için sadece kısa bir girişti. Rabbimizi tanıyabilmemiz, anlayabilmemiz, daha doğrusu rabbimizi her zerremizle hissetmemiz, tatmamız için El Efâlu'l Husnâ sohbetlerimizin içinde anlatacağımız başka şeyler de vardır. Bunlar da; Allah'ın bize nasıl yakın olduğu, bizi nasıl sevdiği ve bize her anda nasıl aşkla, muhabbetle muamele ettiğini anlamaktır.

Allah, fiillerini anlatırken kulları için neler yaptığını ve onları neden yaptığını beyan eder. İnşallah sohbetlerimiz boyunca hepsini tek tek anlamaya çalışacağız ki Allah'ın güzel fiillerini iyice anlamış ve rabbimizi fiillerinden, muamelesinden tanımış olalım.

Evet, geçen sohbetimizde Allah'ın belâ "imtihana tabi tuttu" fiilini öğrenmeye çalışmıştık. Bu sohbetimizde sıra dördüncü fiil olan "ceâle" fiilini anlamaya geldi. Şimdi de hep beraber "ceâle" fiilini anlamaya çalışalım inşallah.

Ceâle kelimesi "kıldı, yaptı" anlamına gelir. Allah ya bir şeyi yapar ya da yapmaz, yapılmasına da müsaade etmez. Kulu ya hidâyette ya dalâlette kılar ya da araya perde çekip onu kör eder, sağır eder, dilsiz eder, kalbini mühürler veya damgalar. Allah birinin kalbini mühürledi mi, damgaladı mı artık onun işi biter, hiç kimse de onun hidâyetine vesile olamaz.

Allah'ın, bir kulun kalbini mühürlemesinin sebebi; o kişinin, Allah'ın kendisine verdiği aklı kullanmaması, aklını birilerine kiralamasıdır; yani Allah ona hayatı nasıl yaşaması gerektiğini vahyetmişken onun "ama herkes şöyle yapıyor" ya da "bizim partimiz, bizim cemaatimiz böyle yapıyor, bu yüzden ben de onların yaptığı gibi yapıyorum" deyip Allah'ın verdiği aklı kullanmamasıdır.

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Fectebâhu rabbuhu fe cealehu mines sâlihîn:[2] "Fakat rabbi onu (kavmine resul olarak göndermek için bir daha) seçti ve onu salihlerden kıldı." Okuduğumuz bu âyet ceâle fiiliyle gelen ilk âyettir. Demek ki Allah seçiyormuş! Allah bu âyeti özel olarak her kim için söylerse söylesin, aslında her bir kul için söylemiştir.

Allah, kulunu âbd olarak, hidâyetçi olarak, önder olarak seçer ya da herhangi bir ismi ile isimlendirir, öyle seçer; yani kulu kerim diye, cömert diye, halim diye, rauf ve rahim diye isimlendirip seçer ve onu salihlerden kılar; ama Allah'ın, kulunu seçmesi için ilk önce kulun tercihini yapıp Allah'ı seçmesi gerekir. Kim Allah'ı seçerse Allah da onu seçer.

Peki, kul, Allah'ı nasıl seçer?

Biraz önce söylediğim gibi; Allah'ın vahyine karşı fikir beyan etmeden, varlık iddia etmeden "ya rabbi! Her şeyden vazgeçtim ve sadece seni seçtim. Senin söylediğin her şey haktır, benim için güzeldir, hayırdır, rahmettir, aşktır, muhabbettir, cennettir" dediğinde Allah'ı seçmiş olur, böylelikle Allah'ın kendisini seçmesine layık olur.

Allah hiç kimseye layık olmadığı bir nimet ikram etmez, ihsan etmez. Bu yüzden Allah yalancıları değil; sadece sadıkları, sözünde doğru olanları, özü, sözü, hâli, gönlü bir olanları seçer. Gönül itibariyle bu tercihi yapmadan hiç kimse Allah'ı seçmiş olmaz. Zaten Allah'ı seçmeyince de ya kendini, nefsini, aklını, ilmini ya da birilerini seçmiş olur.

"Biz hiç, (Allah'a teslim olan) Müslümanları (nefsinin hevâsına uyan) mücrimlerle bir tutar mıyız?"[3] Mücrimler günah

[2] Kalem /50
[3] Kalem /35

işleyenler demek değildir. Günah işlemek ayrı, mücrim olup cürüm işlemek ayrı şeydir. Cürüm işleyenler; Allah'a karşı suçlu olanlar ve ona teslim olmayıp nefsinin hevâsına uyanlardır. Biri Allah'a teslim olmuş, bir başkası teslim olmayıp suçlu olmuşsa Allah onları hiçbir tutar mı, nasıl bir tutsun!

Allah'ın hem bir Müslüman'a, kendisine teslim olana yaptığı muamele vardır, hem de teslim olmayana, kendisine karşı suçlu olana, cürüm işleyene yaptığı muamele vardır ve Allah'ın onlara yaptığı bu muamele hiçbir zaman bir olmaz, onlara mutlaka farklı farklı muamele eder. Rabbine teslim olanlar hem dünyada hem de ahirette kazanır ve hem dünyaları hem de gönülleri cennet olur. Allah'ın onlara olan muamelesi farklıdır. Cürüm işleyenlere olan muamelesi ise daha farklıdır.

Kim Allah'ın kendisine aşkla, muhabbetle, rahmetle, mağfiretle, ikramla muamele etmesini istiyorsa yapması gereken şey; Allah'a teslim olmak, itiraz etmemek, onun karşısında suçlu duruma düşmemek ve Allah'ın âyetlerini hükümsüz bırakmaya çalışmamaktır. Yoksa biri Allah'ın vahyi karşısında "evet, Allah öyle söylemiş; ama böyle de olabilir" derse zaten onun işi bitmiştir; çünkü böyle biri rabbini kabul etmemiştir.

Allah, kulları için imtihan olsun, kazanma imkânı olsun diye kullarına mal verir ve malı çoğaltır. **"Görmedin mi, Allah gökten bir su indirdi de onu yerdeki kaynaklara yerleştirdi, sonra onunla (yeryüzünde) türlü türlü renklerde ekinler çıkarıyor. Sonra (o ekinler) kurur da onların sapsarı olduklarını görürsün. Sonra da onu kuru bir çer çöp yapar."** Allah insan için örnek veriyor. **"Şüphesiz bunda (dünya hayatını anlamada) gönül (ve akıl) sahipleri için bir zikir (öğüt ve ibret) vardır."**[4] Allah, verdiği bu örnekte neyi anlamamız gerektiğini de beyan eder. **"(İşte) Siz de öyle diriltilirsiniz."**[5] Siz de hayatınızı yaşar sonra ölürsünüz daha

[4] Zumer /21
[5] A'râf /57, Fâtır /9

sonra da gökten yağmuru indirip yeryüzünü dirilttiğim gibi sizi de Kıyamet günü öyle diriltirim.

E lem yec'âl keydehum fî tadlîl:[6] "Onların (Kâbe'yi yıkma) tuzaklarını boşa çıkarmadı mı?" Allah tuzakları boşa çıkarandır. Biri sana tuzak kurarsa ben onu kendi tuzağına düşürürüm. Bu yüzden sen kulluğunu yap, rabbinin yolunda yürü, rabbine, cennete koş ve rabbinin yoluna davet et. Korkma, endişe etme! Kim nasıl tuzak kurarsa kursun gerekeni ben yaparım, buyurdu Allah. O hâlde Allah yolunda yürüyenler kendilerine kurulan tuzaklardan dolayı endişe ediyorsa iman etmemişler demektir.

Allah, bize kefil olup "korkmayın, size tuzak kuranlara gerekeni yaparım" buyurduysa bizim de rabbimize iman etmemiz, güvenmemiz ve ondan emin olmamız gerekir.

Fe cealehum ke asfin me'kûl:[7] "Sonunda (rabbin) onları yenilmiş bir ekine (çer çöp yığını hâline) getirdi!" Hile yapanlar, tuzak kuranlar; Allah yolunda yürüyenlere ve Allah yolunda kurulan mescitlere, Beytullah'a karşı hile yaparsa onları yenmiş ekine döndürürüz, buyurdu Allah.

Yenmiş ekin gübre anlamına gelir. Tıpkı hayvanların, ekinleri yedikten sonra o yenilmiş ekinlerin gübre hâline gelmesi gibi Allah yolunda olanlara ve Allah'ın mescitlerine hile yapanlar da gübre hâline dönerler. Böylelerine baktığımızda zahiri olarak insan gibi görünürler; ama kıymetleri, değerleri gübre kadardır; çünkü rablerinin yoluna mâni olmuşlar ve dünya hayatını ahirete tercih etmişlerdir.

[6] Fîl /2
[7] Fîl /5

“Allah sizi (önce) topraktan, sonra bir nutfeden (dökülen bir damla sudan) yarattı, sonra sizi (erkek ve dişi olmak üzere) çiftler kıldı.”[8]

Allah her şeyi çift çift yaratmıştır. Buna ağaçlar da, otlar da, taşlar da dâhildir. Örnek vermek gerekirse; Diyarbakır’ın siyah taşları vardır ve bu taşların hem erkeği hem dişi olanı bulunur. Aynen bu taş örneğindeki gibi Allah her şeyi çift çift yaratmıştır. Çift olmayan hiçbir şey yoktur.

Allah bizim için neler yaptığını da beyan eder. **“Orada sabit yüce dağlar meydana getirmedik mi ve (orada) size tatlı bir su içirmedik mi?”**[9] **“Biz ona iki göz, bir dil ve iki dudak vermedik mi?”**[10] Allah nimetlerini sayarken en sonunda “buna şükredecek misiniz” ya da “hâlâ şükretmeyecek misiniz”[11] diye sorar. Yani “size o kadar nimet verdim, ikram ettim. Peki, siz bu nimetlere şükredecek misiniz ya da hâlâ şükretmeyecek misiniz” buyurur.

“(Bir de ona dedik ki) Ey Dâvûd! Şüphesiz biz seni yeryüzünde bir halife yaptık. O hâlde insanlar arasında hak ile hüküm ver! (Nefsinin) Hevâ(sına arzu ve istekleri)ne de tabi olma, yoksa o seni Allah’ın yolundan saptırır. Doğrusu Allah’ın yolundan sapanlara hesap gününü unuttukları (ve böyle yaşadıkları) için (çok) şiddetli bir azap vardır.”[12]

Hesap gününü unutmayanlar yoldan çıkmaz; çünkü Allah’ın, ahiretin hesabını yaparak yaşarlar. Bu hesabı yapmayanlar içinse şiddetli bir azap vardır. Bu durumda “acaba konuşurken, düşünürken yahut bir şey yaparken ‘Allah bunun hesabını bana sorar’ deyip hesap gününün hesabını yapıyor muyuz yapmıyor muyuz” diye kendimize bakmamız lazım. Eğer

[8] Fâtır /11
[9] Murselât /27
[10] Beled /8-9
[11] Yâsîn /35, 73
[12] Sâd /26

ahiretin hesabını yapıyorsak hesap gününü ciddiye almışız, yapmıyorsak hesap gününü ciddiye almamışız demektir.

Hiç kimse “bu hesabı yapmak benim elimde değil” veya “benim buna gücüm yetmiyor” diyemez. Şayet insanın gücü kendine yetmiyorsa o zaman şeytana taviz verdiği için şeytanın ona gücü yetiyor, şeytan onu yürütüyor, demektir. Bu da onun şeytana tabi olduğunu gösterir.

Genel olarak şöyle bir bakalım. Hiç kimse gidip kendini uçurumdan aşağıya atar mı veya aklı başında herhangi biri gidip kendini arabanın önüne atar mı? -Elbette ki atmaz; çünkü bunun tehlikeli olduğunu bilir. İşte, ahiretin hesabını yapmayan biri hesap gününü tehlike olarak görmediği için onun hesabını yapmıyordur. Eğer hesap gününü tehlikeli olarak görseydi mutlaka bu hesabı yapardı.

Hesap gününün hesabını yapmayanlar aslında hesap gününe inanmamıştır ve ahirete imanı yoktur! Söyledim; yanlış yapmak, günah işlemek başka, Allah’a şirk koşmak başka şeydir. Allah, kulunun gücünün neye yettiğini, neye yetmediğini bilir. Dolayısıyla Allah günahları mutlaka affeder; ama şirk insanın kendi elinde olan bir şeydir, bu yüzden Allah şirki affetmez.

Allah, kulların kullara yaptığı zulmü hiçbir zaman kabul etmez; çünkü kulun kula yaptığı her zulüm şirktir. Kulun zulüm yaptığı bu kişi ister evladı, ister annesi, ister eşi, ister babası olsun hiç fark etmez, karşısındakine yaptığı her zulüm şirktir, Allah’ı yok saymaktır, kendini o zulüm yaptığı insana karşı rab olarak görmesi, ilâhlık taslaması, daha doğrusu firavunluk taslamasıdır.

Zulüm, insana sadece fiziksel olarak zarar vermek değildir. Gıybet de, dedikodu da, iftira da zulümdür ve bu zulümlerden kurtulup şirke düşmemek lazımdır.

Aynı şekilde kulun birine layık olmadığı bir muameleyi yapması da ona karşı zulümdür, şirktir. Biri başkasına onun layık olmadığı bir muamele yaparsa Allah'a karşı şirk işlemiş olur; çünkü böyle bir şey o kişiye karşı nankörlük yapmak ve kibirlenmektir.

"(Ey insanlar!) Andolsun ki biz sizi yeryüzünde (imtihanlara tabi tutup halife olmanız için) yerleştirdik ve orada size geçimlikler (maddi ve manevi her türlü nimeti) verdik. Ne kadar da az şükrediyorsunuz!"[13] Evet, Allah yine "her şeyi ben yapıyorum" buyurdu.

"Ey âdemoğulları! şeytan sizi (de Allah'ın emirlerine karşı gelerek) ana babanızın ayıp yerlerini kendilerine göstermek için (nûrdan olan takvâ) elbiselerini soyarak cennetten çıkardığı gibi aldatmasın! Çünkü o ve kabilesi (olan yandaşları) sizin onları göremeyeceğiniz yerden sizi görürler. Muhakkak ki biz, şeytanları iman etmeyenlerin dostları kıldık."[14] Şeytanlar iman etmeyenlerin dostlarıdır.

Allah'ın "biz şeytanları, iman etmeyenlerin dostu kıldık" buyurmasının hikmeti nedir?

Allah bize "dostunuzu tercih edin" buyuruyor. Onun için başka bir âyet-i kerimede **"sizin dostunuz ancak Allah'tır, resulüdür ve iman edenlerdir"**[15] buyurmuştur. Yani Allah'a ve resulüne dost olmayı tercih etmezseniz şeytana dost olursunuz. Bunu bilin ve tercihinizi yapın.

İnnâ cealnâ fî a'nâkıhim aglâlen fe hiye ilâl ezkâni fe hum mukmehûn:[16] "Şüphesiz biz, onların (kibirlerinden dolayı) boyunlarına çenelerine dayanacak şekilde (manevi) halkalar geçirdik. Bu yüzden onların başları yukarı kalkıktır." Allah'a,

[13] A'râf /10
[14] A'râf /27
[15] Mâide /55
[16] Yâsîn /8

Allah'ın âyetlerine karşı kibirlenenlerin boyunlarına çenelerine kadar gelecek olan halkalar taktık, bundan dolayı onların başları kalkıktır.

Allah neden onların boynuna halka takar?

Elbette ki kibirlendikleri için! Kibirli birine baktığında boynunda bir halka olduğunu hemen görürsün. Boynundan çenesine kadar tıpkı köpek tasması gibi bir halka vardır. Nasıl? -O kişi "benim malım var, mevkim var, güçlü yakınlarım var" deyip insanlara karşı kibirlenir; yani başı insanlara kalkıktır.

Eğer Allah "bana, âyetlerime karşı kibirlenenlerin boyunlarına çenelerine kadar gelecek olan halkalar taktık. Bu yüzden onların başları kalkıktır" buyuruyorsa o zaman kibirlenenlere baktığımızda mutlaka bunu görürüz, görmememiz mümkün değildir. Zaten genel olarak baktığımızda insanların boyunlarında halka olup olmadığı görünüyor! Yeminle söylüyorum, kimin boynunda halka olduğu apaçık görünüyor! Öyleleri var ki boyunlarında tıpkı köpek tasması gibi halka vardır. İşte, bu onların nefsindeki kibirlerinden dolayıdır.

Eğer onların düştüğü duruma düşmeyi istemiyorsak "acaba boynumda bir köpek tasması gibi halka var mıdır, yok mudur, başım yukarı kalkık mıdır değil midir, acaba insanlara karşı kibirleniyor, kendimi birilerinden büyük görüyor muyum görmüyor muyum" diye kendimize bakmamız gerekir. Baktığımızda boynumuzda halka olup olmadığını görürüz.

Allah, boynuna halka takılanlara sonrasında ne olacağını da beyan eder. **Ve cealnâ min beyni eydîhim sedden ve min halfihim sedden fe agşeynâhum fe hum lâ yubsırûn:**[17] "Biz, (gelecekte hesap vereceklerini unuttuklarından) hem önlerinden bir set hem

[17] Yâsîn /9

de (geçmişlerinden ibret almamalarından dolayı) arkalarından bir set çekerek onları perdeledik. Artık onlar (hakkı) göremezler."

Allah, boynuna halka taktığı birinin önüne ve arkasına set çekip gözlerini perdeler. Bunun neticesinde o kişi artık manevi olarak kör olur; yani kibri onu kör etmiştir. O da artık hakikati görmez, mü'mini görmez, insanı görmez! Kendini zaten görmez. Kendini görmediği için; kendisinin Allah'ın âbdi, kulu olduğunu görmediği için kendini ilâh gibi görür ve kendini, nefsini Allah'a şirk koşar.

Evet, Allah'ın hem zahiri hem de manevi olarak yaptıkları vardır, dedik. Allah bu âyette zahiri olarak yaptıklarından bir örnek verir. **"Hem orada hurmalıklardan ve üzüm bağlarından nice bahçeler yaptık. İçlerinde (coşkun) kaynaklar akıttıkça akıttık."**[18] Allah yeryüzüne rahmetini indirir. Orada hurmalıklar, üzüm bağları, bahçeler yapar ve içlerinden pınarlar fışkırtır. Demek ki aslında hiç kimsenin bağı, bahçesi yokmuş! Bu âyetten de anlaşıldığı üzere insan; bağı, bahçesi için "bunu ben yaptım" dese de Allah "onları ben yapıyorum, ben yeşertiyorum. Senin 'benim bağım, benim bahçem, benim suyum' dediğin şeylerin hepsi benim sana ikram ettiğimdir" buyuruyor! Eğer Allah isterse onu kurutur, çerçöp hâline getirir ve insanın "benimdir" dediği o bağdan, bahçeden geriye hiçbir eser kalmaz.

"Andolsun ki biz Mûsâ'ya kitabı (Tevrât'ı) verdik ve onunla birlikte kardeşi Hârûn'u da (tebliğ görevinde) ona yardımcı kıldık."[19] Allah bir de yardımcı verir.

Bu yardımcıyı Hz. Mûsâ (a.s.) istemişti. Allah'a davet eden bütün peygamberler mutlaka Allah'tan hem yardım hem de yardıma vesile olacak yardımcıyı istemiştir. Her peygamberin

[18] Yâsîn /34
[19] Furkân /35

sahabesi aynı zamanda onun vahiy yükünü taşıyan yardımcısıdır ve bu kıyamete kadar böyle devam eder.

Allah "ben yardım etmek istiyorum" diyeni resulüne yardımcı kılar. Allah hiç kimseye çekemeyeceği yükü yüklemez, yapamayacağı işi yaptırmaz. Herkesin sorumluluğu gücü kadardır. İnsanın gücü neyse Allah'ın resulüne o kadar yardım edebilir. Aynı şekilde Allah kime hangi imkânı vermişse o kişi ancak o imkânla Allah'ın resulüne yardım edebilir. Örnek vereyim; kimi eliyle, kimi diliyle, kimi gönlüyle, kimi de malıyla Allah'ın resulüne yardım eder. Kısacası herkesin yardımı farklı farklıdır, bununla beraber hiçbirinin yardımı arasında bir fark, bir üstünlük yoktur. Kim tavrını ne kadar ortaya koyarsa o kadar kazanır.

Evet, Allah "ben yapıyor ve ben yaptırıyorum" buyurdu. Demek ki yardımı yapan aslında Allah'mış!

"(Onlara) Kötülüklerle tuzak kuranlara gelince, onlar için (kıyamet günü) şiddetli bir azap vardır ve onların o tuzak(lar)ı (hep) darmadağın olur."[20] Allah yolunda olanlara tuzak kuranların önüne geçeriz ve onların yaptığı işleri toz zerreleri gibi savururuz. Allah, kendi yolunda yürüyenler için "yolumda olanlara tuzak kurulmasına müsaade etmem. Korkmayın, yürüyün, ben sizinle beraberim" buyuruyor. Başka bir âyet-i kerimede de **"Allah (Levh-i Mahfuz'da), 'ben ve resullerim mutlaka galip geleceğiz' diye yazmıştır"**[21] buyurur. Bu, Allah'ın vaadidir. Allah'ın resulleri mutlaka galip gelecek; çünkü onlar Allah ile beraberdir. Kim Allah'ın karşısında durabilir! Mesele; Allah'ın yardım ettiğine iman etmek, bundan emin olmak, "acaba" dememek, korkmamak, endişe etmemek ve ahireti dünyaya tercih edebilmektedir.

[20] Fâtır /10
[21] Mucâdele /21

“Sizin için geceyi bir örtü, uykuyu bir dinlenme kılan da gündüzü dağılma (ve çalışma zamanı) yapan da odur.”[22] Allah bu âyetle her bir kula tek tek “geceyi, gündüzü senin için yapmışım” buyurdu.

“Hamd, göklerin ve yerin fâtırı (yoktan yaratanı), melekleri ikişer, üçer ve dörder kanatlı resuller yapan Allah’a mahsustur. O, yaratmada dilediğini arttırır. Muhakkak ki Allah her şeye kadîrdir (kudretiyle her şeyi hükmü altında tutandır).”[23]

“Allah sizi (önce) topraktan, sonra bir nutfeden (dökülen bir damla sudan) yarattı, sonra sizi (erkek ve dişi olmak üzere) çiftler kıldı. Onun bilgisi olmadan hiçbir dişi ne gebe kalır ne de doğurur. Herhangi bir kimseye de (uzun) ömür verilmez yahut onun ömrü kısaltılmaz ki (bunların hepsi) bir kitapta (Levh-i Mahfuz’da yazılı) olmasın. Muhakkak ki bu, Allah’a göre kolaydır.”[24]

Allah her bir insan için bir ömür takdir etmiştir ve takdir ettiği bu ömür ne öne ne de geriye alınır. Allah, kulunu kendisine takdir ettiği bu ömür içinde kazansın diye imtihana tabi tutar. Kula düşen de her imtihan karşısında “bu imtihanda nasıl kazanırım” deyip gerekeni yapmaktır.

“O, yeryüzünü size bir döşek yapan, orada size (birtakım) yollar açan ve gökten bir su indirendir. (Ey insanlar! Unutmayın ki) Böylece biz, onunla her çeşit bitkiden çiftler çıkardık.”[25]

Allah “onda (yeryüzünde) sizin için yollar döşedik; yani yolları biz yaptık” buyurdu. Allah dileseydi öyle farklı bir şey olurdu ki yol diye bir şey olmazdı ve bir şehirden başka bir şehre gitmek mümkün olmazdı; ama Allah dünyanın yaratılışını yol

[22] Furkân /47
[23] Fâtır /1
[24] Fâtır /11
[25] Tâhâ /53

olabilecek şekilde yapmıştır. Allah bir de gökten su indirip her şeyi çiftler hâlinde çıkarır, bitirir. Allah "hepsini sizin için yaptık" buyuruyor.

Allah bu âyette de kullarının duasına, davetine icabet ettiğini beyan eder. **"(O putlar mı hayırlı) Yoksa darda kalmışa dua ettiği zaman icabet eden ve (başına gelen) kötülüğü gideren, sizi yeryüzünün halifeleri kılan mı? Allah ile beraber (başka) bir ilâh mı var! Ne kadar da az düşünü(p ibret alı)yorsunuz!"**[26] Başkalarını ya da başkalarının sözlerini Allah'ın sözüne, Allah'a nasıl tercih edebiliyorsunuz!

Allah, bu âyette ise Hz. Mûsâ (a.s.)'ın annesine vahyettiğini buyurur. **"Biz (bunları gerçekleştirmek için) Mûsâ'nın annesine, 'onu emzir, onun başına bir şey geleceğinden endişelendiğinde ise onu denize (Nil'e) bırak, korkma ve üzülme; çünkü biz onu sana geri vereceğiz ve onu resullerden yapacağız' diye vahyettik."**[27]

Bu âyeti "Allah peygamberlerden başkasına vahyetmez" diyenler için okudum. Hepimiz biliyoruz ki Hz. Mûsâ (a.s.)'ın annesi peygamber değildi; ama buna rağmen Allah net olarak ona neyi vahyettiğini söylüyor. Âlimlerimiz bu konu hakkında "Allah, Hz. Mûsâ (a.s.)'ın annesine vahyetmedi, iham etti" derler. Oysaki **ve evhêyna ila ûmmî Mûsa:** "Ve Mûsâ'nın annesine vahyettik" âyetine baktığımızda evhêyna kelimesinde Allah Hz. Mûsâ (a.s.)'ın annesine direkt olarak açık açık vahyettiğini buyuruyor; ama bu âyet kendilerine âlim diyenlerin işine gelmediği için onu inkâr edip kılıf bulmaya çalışırlar.

Allah her bir kulun gönlüne vahyeder. Allah'ın bu âyette kullandığı kelimeler çok nettir. Bu vahiy, ilham gibi değildir. Zaten ilham başka bir şeydir. "Onu emzir, şayet onun için korkar, endişe

[26] Neml /62
[27] Kasas /7

edersen onu suya bırak. Onu suya bırakınca da korkma, endişe etme. Biz onu sana geri vereceğiz ve onu peygamberlerden yapacağız diye ona vahyettik" buyurdu Allah. Şimdi bundan daha net bir vahiy var mıdır!

Allah sadece Hz. Mûsâ (a.s.)'ın annesine değil Hz. Îsâ (a.s.)'ın annesine de vahyetmiştir.[28]

Allah, dilediğini peygamber olarak, dilediğini de peygamber vârisi olarak seçer. Allah kimleri seçtiğini beyan ediyor. **"Onların içinden, sabrettikleri zaman emrimizle (insanları) hidâyete erdiren önderler çıkardık; çünkü onlar âyetlerimize kesinkes (görüyormuşçasına) iman ediyorlardı."**[29] Ben-i İsrail'in içinden âyetlerimize iman edip sabredenleri seçtik. O hâlde seçilmeye layık olanların Allah'ın âyetlerine iman etmesi gerekir. Yetmez, bir de sabırlı olup her türlü sıkıntıyı yutabilmesi ve Allah'a yakın olması gerekir. Öyle ki vermeyene verebilmesi, kendisine gelmeyene gidebilmesi, kendisine kötülük yapana iyilik yapabilmesi, kendisini sevmeyeni sevebilmesi gerekir. Sadece bu vasıftakiler Allah'a yakın olmaya layık olur. Bu vasıfta olmayanların Allah'a yakınlığı yoktur.

Kul, Allah'ın âyetlerine iman edince iman ettiği kadarıyla bu vasfı alır; çünkü "Allah" dediği için artık "ben" diyemez. O kul için önemli olan tek şey sadece Allah'tır ve Allah'ın ne söylediğidir, başkalarının ne söylediğinin kendisi için hiçbir önemi yoktur. Böyle bir kul, Allah'ın kendisinden ne beklediğini bilir ve bunun gereğini yapar. Gereğini yaparken de kimin ne söylediğine bakmaz, hatta onları dinlemez, bir tek rabbinin kendisinden istediği gibi yapar.

Bunu Allah'a yakınlığın ölçüsü tam olarak bilinsin, kimse kendi kendine hayal kurmasın "belki ben seçilmişim" demesin ya

[28] Âli İmrân /47
[29] Secde /24

da birileri onların peşinden körü körüne gitmesin diye izah ettim; çünkü kendini akıllı zannedip "belki ben mehdiyim" diyenler vardır.

Allah kullara soruyor. **"(Resulüm!) De ki: Gördünüz mü? Eğer Allah, geceyi üzerinizde kıyamete kadar devamlı kılacak olsa, Allah'tan başka size bir ışık getirecek ilâh kimdir? Hâlâ (bu âyetleri) işitmeyecek misiniz? De ki: Gördünüz mü? Eğer Allah, gündüzü üzerinizde kıyamete kadar devamlı kılacak olsa, Allah'tan başka istirahat edeceğiniz geceyi size getirecek ilâh kimdir? Hâlâ (bu âyetleri) görmeyecek misiniz"**[30] Siz aklınızı kullanmayacak mısınız! Sizin rabbiniz benim, bunları sizin için ben yapıyorum, hem de her gün, her anda tekrar tekrar yapıyorum. Bunu yapabilecek benden başka ilâh var mıdır!

"Allah, sizin için rahmetinden dolayı geceyi ve gündüzü var etti ki (geceleyin) dinlenesiniz, (gündüzün) onun lütfundan (rızkınızı) arayasınız. Umulur ki şükredersiniz."[31] Allah şükretmeniz için geceyi ve gündüzü yarattı. O hâlde geceyle gündüze şükretmemiz lazım.

"İşte âhiret yurdu! Biz onu yeryüzünde büyüklük taslamayan ve fesad çıkarmayan kimselere (has) kılarız. (En güzel) Âkıbet ise takvâ sahiplerinin (Allah'a karşı kulluk sorumluluğunu bilip yerine getirmeye çalışanların)dır."[32] Biz ahireti kibirlenmeyen bir de fesat çıkarmayan kimselere has kılmışız, cenneti onlar için yapmışız.

Kibirlenenler ve fesat çıkaranlar takvâlarını kaybetmiştir. Takvâ sahipleri, Allah'a karşı kulluk sorumluluğunu bilip yerine getirmeye çalışanlar ise; kibirlenmez, büyüklenmez, fesat çıkarmazlar. Tam tersine barış insanıdırlar, barıştan yanadır ve

[30] Kasas /71-72
[31] Kasas /73
[32] Kasas /83

insanlara barışı getirirler. Elbette ki herkes gücüne göre bunu yapar.

Bu durumda bir evde sorun, sıkıntı varsa orada fesat vardır, kibirlenmek ve büyüklenmek vardır. İnsanın gücü, hükmü evinde geçer. Bu nedenle insanın iyiliği ya da kötülüğü kendi evinde anlaşılır, dolayısıyla kişinin nasıl biri olduğunu ev halkına sormak gerekir. Geçerli olan onun evdeki hâlidir, tavrıdır, dışarıdaki hâli geçersizdir; çünkü dışarıda ikiyüzlülük yapar. Asıl hâli ise evde ortaya çıkar. Neden? -Kimse evinde ikiyüzlülük yapamaz da ondan. Bir gün yapar, bir sene yapar; ama buna daha fazla devam edemez ve sonunda diğer yüzü ortaya çıkar. O yüzden insanın ailesi onun hâli, tavrı hakkında ne söylüyorsa kişinin geçerli olan hâli odur. Eğer evindekilere karşı kibirleniyor, fesat çıkarıyorsa ahireti kaybetmiştir.

"Andolsun biz, çevrenizdeki (birçok) memleketleri de (resullerimizi ve âyetlerimizi yalanladıkları için) helâk ettik. Belki (küfürlerinden) dönerler diye âyetleri (türlü biçimlerde) tekrar tekrar açıkladık."[33]

"Her kim acele olanı (dünyayı) isterse ona orada dilediğimiz şeyi istediğimiz kadar hemen verir sonra da ona cehennemi (yurt) kılarız. (O) Kınanmış ve kovulmuş olarak oraya girer."[34] Dünyayı isteyen biri Allah'ı tercih etmemiştir. Bu kişi mü'mindir, Müslüman'dır; ama elini açıp dua ederken "ya rabbi! Bana dünyayı ver, parayı ver, ev ver, sağlık ver, sorun, sıkıntı verme" der. Başka bir emrin var mı! Sen şimdi kul musun, kulluk bu mudur! Allah bu hâlde olanlar için "çarçabuk dünyayı isteyene dilediğimiz kadar veririz sonra da onu kovulmuş ve kınanmış olarak, rezil ve rüsva olmuş olarak cehenneme sokarız" buyurdu; ama onlar buna rağmen imanlarının olduğunu zannederler.

[33] Ahkaf /27
[34] İsrâ /18

“(Resulüm!) Biz, Kur’ân okuduğun zaman seninle âhirete iman etmeyenlerin arasına gizli bir perde çekeriz.”[35] Demek ki Kur’ân okununca iman edenlerin ve etmeyenlerin arasına gizli bir perde giriyormuş! Bu perdeyi Allah çeker. Oysaki baktığımızda onlar da Kur’ân’ı dinlerler.

Peki, Allah neden onların arasına perde koyar?

Tabi ki iman etmedikleri için; Allah’ı her şeyden, canlarından çok sevmedikleri için, bununla beraber Allah’ın kelâmını sevmedikleri için Allah onların arasına perde koyar! Allah onların arasına perde koyunca vahiy onların gönlüne inmez. Böyleleri Allah’ın âyetlerinin okunmasından sıkıntı duyar; çünkü âyetler onların işine gelmez. Allah da Kur’ân okunurken onların arasına perdeyi koyar.

Allah âyet-i kerimede mü’minleri anlatırken **“kendilerine Allah’ın âyetleri okunduğunda imanlarını (Allah’a olan haşyet ve muhabbetlerini) arttırırlar”**[36] buyurmuştur. Mü’minlerin, Allah’ın kelamı okunduğunda imanları, aşkları, muhabbetleri artar; çünkü mü’minler Kur’ân’ı dinlerken “rabbim böyle söylemiş, benim rabbimin bu sözüne sarılmam gerekir. Ben rabbimin vahyine sarıldığımda rabbim beni kendine çeker” der ve Allah’ın kendilerine ne vahyettiğini can kulaklarıyla dinlerler.

Evet, Allah Kur’ân okunduğunda iman edenlerle etmeyenlerin arasına manevi olarak gizli bir perde çeker. Zaten nasıl perde çektiğini hepimiz biliyoruz. İnsanlığın hâli ortadadır, hepimiz bunu görüyor, seyrediyoruz!

Âyet devam eder. **“Ayrıca kalplerine, onu anlamalarına engel olacak kılıflar ve kulaklarına da bir ağırlık koyarız. Sen, Kur’ân’da rabbinin tek oluşunu zikrettiğin zaman ise onlar**

[35] İsrâ /45
[36] Enfâl /2

nefretle arkalarını dönüp giderler."[37] Böyleleri Allah'ı bir olarak kabul etmezler. Onlara "her şey Allah'a aittir, emir onundur, hüküm onundur, bize muameleyi her anda yapan ve her şeyi veren odur" dediğinde "peki, ya ben! Ben kimim, ben de şöyle olmasını istiyorum" der ve geri kaçarlar. Yani bulundukları yerden kaçmazlar, gönülleri bulundukları yerden, rablerinin âyetlerinden kaçarlar.

Bu âyet "Kur'ân'ı okuduğun zaman seninle ahirete iman etmeyenler arasında görünmez bir perde kıldık" âyetinin devamıdır. Ahirete iman etmeyenler, Allah bir ve tek olarak zikredildiğinde nefret edecek şekilde gerisin geriye kaçtıkları için Allah da Kur'ân okunduğunda aralarına perde koyar.

Neden?

Arada perde olsun, kör olsunlar, sağır olsunlar ki âyetleri işitmesinler, işitip kendilerine zulmetmesinler, ebediyen kaybetmesinler diye; çünkü böyle bir durumda âyetleri işitmemeleri işitmelerinden daha hayırlıdır. Olur ki yarın işitmeye karar verirler, en azından onlar için iş işten geçmesin.

İnsan ancak Allah'a iman edince, Allah'ı rab olarak, ilâh olarak, malik olarak kabul edince Allah'ın âyetlerini işitebilir. Başka türlü âyetler işine gelmez ve gerisin geriye kaçar.

Allah bir de dünyanın manevi hâlini anlatır. **"Dünya hayatının misali, ancak gökten indirdiğimiz bir suya benzer ki; insanların ve hayvanların yediği yeryüzü bitkileri onun sayesinde (yetişip) birbirine karışır. Nihayet yeryüzü (o bitkilerle) ziynetini takınıp (rengarenk) süslendiği ve sahipleri de onun üzerinde (her türlü tasarrufa) kâdir olduklarını sandıkları bir sırada bir gece veya gündüz ona emrimiz (olan afet) gelir de onu sanki dün hiç (üzerinde bir şey) yokmuş gibi (kökünden**

[37] İsrâ /46

koparark) biçilmiş bir hâle getiririz." Dünya hayatı da tıpkı böyledir. Bugün varsın, gücün istediğine yeter, gezersin, bir şeyler yapmaya çalışırsın, "ben" dersin! Sonra bir de bakarsın ki ölüm vakti gelmiştir, Allah sana "gel" demiş ve bütün hayatın bir anda yok olmuştur. **"İşte, biz tefekkür eden (enine boyuna düşünen) bir kavim için âyetleri (birer birer) böyle açıklıyoruz."**[38]

Dünya hayatını anla, sanki dünyada ebedi kalacakmışsın gibi düşünme, konuşma, dünyayı ebedi zannetme! Dünyaya ebedi hayatını, rabbinin rızasını kazanmaya, Hz. İnsan olmaya, almaya değil vermeye gelmişsin. Bu yüzden vaktini, zamanını, hayatını, malını, ilmini, aşkını, muhabbetini, sabrını Allah için verip karşılığında Allah'ın sevgisini, rızasını, güzelliğini satın al. Aksi hâlde dünya hayatı yukarıdan indirdiğimiz bir suya benzer; yeşerir, büyür sonra bir gece veya bir gündüz vakti aniden bir afet gelir ve her şeyi kupkuru eder. Sen de hem elindekileri hem de ebedi hayatını kaybedersin, buyurdu Allah.

Şimdiye kadar gelenlerin hepsi gitti ve hepsinin de hayatı böyleydi. Bizimki de onlardan farklı olmayacak, dünyaya geldik ve gideceğiz. Devamlı söylüyoruz; mutlaka birbirimizi mezarlığa götürüp ahirete yolculayacağız. Bizden, şu andaki insanlardan kimse kalmayana kadar birbirimizi ahirete yolculamaya devam edeceğiz. İstisnalar kaideyi bozmaz, elli sene yahut yüz sene sonra şu anda yaşayanların hiçbiri bu dünyada olmayacak! İnsan dünyadayken neyi kazanmışsa onunla gidecek ve insan olup olamamanın hesabını verecek! Bize düşen; dünya hayatını sanki ebediymiş ve elimizdekiler hep bizde kalacakmış gibi zannetmemek, bunun yerine kazanmak için ahiretimize hazırlanmaktır.

"Allah izin vermedikçe bir kimsenin iman etmesi mümkün değildir." İman etmek Allah'ın izniyledir. **"O, aklını**

[38] Yûnus /24

kullanmayanların üzerine (şirk ve küfür) pisliği(ni) döker."[39] Kulun iman edebilmesi için aklını yanlış düşüncelerden, fikirlerden, şeytanın verdiği vesveselerden bağımsız olarak Allah'ın vahyinin ışığında, nûrunda kullanması gerekir. Yoksa iman edemez, Allah da onun üstüne pisliği döker. Bu pislik manevi pisliktir. Allah'ın vahyine karşı beyan edilmiş her türlü fikir, düşünce, vesvese, zan pisliktir. Bütün bunlar kulun iman etmesine manidir ve kul iman etmeyince bu manevi pisliğin içinde boğulur.

Daha iyi anlaşılması için örnek vereyim.

"Falan âlim böyle söyledi, falan cemaat, falan tarikat, falan mezhep şöyle söyledi" demek manevi pisliğin içinde boğulmaktır. Bunların içinden Allah'ın vahyine ters düşen her şey istisnasız olarak pisliktir ve kulun iman etmesine manidir. Allah da vahyine ters düşen fikirleri kabul edenlere imanı vermeyeceğini buyurdu; çünkü iman sevmekti. Böyleleri ise Allah'ın sevgisine, imana layık değildir. O ki başka bir şeyi Allah'ın vahyinin önüne koymuş ve başkalarına "ilâh" demiş, "rab" demiştir. Şimdi o, sevgiye nasıl layık olabilir!

Israrla, feryadla "mutlaka imanımızı, amelimizi, ahlakımızı, İslam'ımızı, hayatımızı, her şeyimizi Allah'ın vahyinin ölçüsüne vurarak Allah'ın kitabına, Kur'ân'a arz etmemiz gerekir" diyoruz. İlmimizi, düşüncelerimizi Allah'ın vahyinin ölçüsüne vuralım doğruysa zaten doğrudur; ama yanlışsa o ilmimiz, düşüncemiz pisliktir, hem de iman etmemize mâni olan pisliktir. Bizim de Allah'ın vahyini hak olarak, doğru olarak kabul edip hemen o düşüncelerimizi, bilgimizi atmamız lazım.

Allah âyet-i kerimede "müşrikler pisliktir"[40] buyurmuş, az önce okuduğum âyette ise "Allah aklını kullanmayanların üzerine

[39] Yûnus /100
[40] Tevbe /28

pisliği döker”[41] buyurmuştur. Allah’ın vahyine ters düşen bir fikri olanların üstüne pislik dökülmüştür, müşrikler ise bütünüyle pislik olmuştur. Bu ikisi birbirinden farklıdır. Kimde yanlış bir düşünce varsa o düşünce gönlüne pislik olarak dökülür. Tabi, bu pisliği alan onun kendisidir; ama biri müşrikse manevi olarak bütünüyle pisliktir ve yeri cehennemdir; çünkü pislik temizlenmez. Bütünüyle üzerine pislik dökülenlerin; yani kirlenenlerin ise temizlenme imkânı vardır. Eğer hâllerinden vazgeçer ve Allah’ın vahyini her türlü fikrin, düşüncenin, sözün üzerinde tutarlarsa bu pislikten kurtulurlar.

Müşrik olup bütünüyle pislik olmamak için kendimizi Allah’ın vahyine ters düşen her şeyden temizlememiz, bunun için de sadece “rabbim Allah’tır ve rabbim ne demişse doğru olan, güzel olan odur” dememiz şarttır.

Daha önce okuduğumuz âyetlerde Hz. Îsâ (a.s.) insanları davet ederken “rabbaniyyûn”[42] olmaya davet ediyordu. Rabbaniyyûn; Allah’a ait olan, Allah’ın terbiyesinden geçmiş olan kul demektir. Rabbaniyûn kul, Allah’ın terbiyesinden öyle bir geçmiştir ki Allah onu yeniden inşa etmiştir. Daha önce nasıl bir hayat yaşamış olursa olsun Allah onu Hâllak ismiyle yeniden yaratmış, rab olarak onu yeniden terkip etmiş, aşktan, muhabbetten, nûrdan, El Esmâu’l Husnâ’dan bir varlık yapmıştır; ama kendisi bu tercihte bulunmuştur.

Rabbaniyyûn bir kul olmak için “ya rabbi! Şimdiye kadar bilmedim, yanlış anladım, yanlış düşündüm, yanlış fikirler aldım, yanlış yollarda gittim, kendimi kirlettim, beni Hâllak isminle yeniden yarat” deyip Allah’a teslim olmak lazım. Mesela; Resulullah (s.a.v.) Efendimiz’e iman eden müşrikler hemen akabinde sahabe olmuş, gökteki yıldızlar olmuşlar ve hem hidâyete ermiş hem de hidâyete erdiren olmuşlardı. Kul da “ya

[41] Yûnus /100
[42] Âli İmrân /79

rabbi! Gönlümü kudret kaleminle yeniden yaz. Bütün ilmimi sildim, artık hiçbir şeyi bilmiyorum" deyince Allah da ona Hâllak ismiyle tecelli eder ve onu yeniden yaratır, inşa eder. O da artık yepyeni biri olur.

"Âyetlerimizi yalanlayanlar karanlıklar içinde kalmış sağır ve dilsizlerdir. Allah kimi dilerse onu (âyetlerini dinlemediği için) dalâlette bırakır, kimi de dilerse onu (âyetlerine iman ettiği için) doğru yola iletir."[43] Sırât-ı mustakîmde kılar.

Allah'ın âyetlerini inkâr etmek ayrı, yalan saymak ayrı şeydir. Âyetleri yalan saymanın ne olduğunu Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in beyan ettiği bir hadisle izah edeyim.

Sahabeler pazar yerinde Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e *"ya Resulullah! Allah âyet-i kerimede 'kim âyetlerimizi yalan sayarsa' buyuruyor. Peki, Allah'ın âyetlerini yalan saymak ne demektir"* diye sorar. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz de onların anlayacağı bir şekilde örnek verir ve *"ben 'şu tepenin arkasında bir ordu size saldırmak üzere geliyor' dersem bana inananlar tezgâhını toplayıp burayı terk ederler (bunlar bana inanan, iman eden kimselerdir. Bundan dolayı tezgahlarını toplarlar). Aralarından bir kısmı da 'doğru söylüyorsun öyledir (tepenin arkasında bize saldırmak için gelen bir ordu var)' derse; ama alışverişlerine devam ederse benim söylediğimi yalan saymış olurlar; çünkü sözümü 'doğrudur' deyip tasdik ederler; ama yerlerinde durup hiçbir şey yapmazlar. Allah'ın âyetlerini yalan saymak da böyledir. Allah'ın vahyi hakkında 'doğrudur, Allah böyle söylemiş' dedikten sonra peşinden 'ama' deyip gerekeni yapmamak ya da yaptığı yanlışı terk edip doğru yapmamak Allah'ın âyetlerini yalan saymaktır"* buyurur.

[43] En'âm /39

Allah, âyetlerini yalan sayanlarla inkâr edenleri bir tutup hepsinin cehennemlik olduğunu buyurdu. İnkâr edenlere kâfir, yalan sayanlara münafık, dedi.

"Şüphe yok ki münafıklar (cehennem) ateşin(in) en alt tabakasındadırlar. (Orada) Onlara asla bir yardımcı da bulamazsın"[44] buyurdu. Münafıklar, kâfirlerden, şeytanlardan bile daha aşağıdadır; çünkü bilmeyen insanlar onlara bakıp "bunlar mü'mindir, herhalde yaptıkları doğrudur" derler; yani başkalarının hak yoldan çıkmalarına sebep olurlar. Bu yüzden münafıklar tehlikelidir.

Evet, "Allah kimi dilerse yoldan çıkarır" buyurdu Allah. Kim Allah'ın âyetlerini yalan sayarsa Allah onu yoldan çıkarır. Yoldan çıkmayı kişinin kendisi dilemiş, kendisi Allah'ı tercih etmemiştir. Biri Allah'ı tercih etmeyince Allah da ona "benim söylediğimi kabul etmiyorsun öyle mi! Yarattığım bir kul olarak benim sözümü kabul etmiyorsun, benden daha iyi biliyorsun öyle mi! Haydi, git bakalım. İki ilâh olmaz, ben sana ilâhın ben olduğumu söylemiştim! Ya sen ya ben" der. Böyle biri düşmandır, Allah'a düşmanlık yapar. Zaten Allah'a düşmanlık onun vahyini, emrini kabul etmeyerek yapılır. Sonunda onun bu düşmanlığı da kendisini uçuruma sürükler.

Kim de dilerse Allah onu hidâyette kılar, sırât-ı mustakîmin üzerine koyar ve ona "haydi, kulum gel" der. Biri Allah'ı ister, çabasını, gayretini sarf eder, Allah'ı ciddiye alırsa hiçbir şey bilmese bile Allah onu sırât-ı mustakîmin üzerine koyup kendine çeker. İşte, kim de dilerse Allah onu hidâyette kılar, âyetinin manası budur.

"Eğer Allah dileseydi, onlar (Allah'a) şirk koşamazlardı (Allah onları tercihlerinde serbest bırakmıştır)." Allah, kullarına irade verip istediklerini tercih etmeleri hususunda onları serbest

[44] Nisâ /145

bırakmıştır. **“Biz seni onların üzerine bir muhafız kılmadık. Sen onların vekili de değilsin (onların yaptıklarından hesaba çekilmezsin).”**[45] Sen onlar üzerinde gözetleyici değilsin, muhafız değilsin, bekçi değilsin, sen onların vekili değilsin. Vekil olan Allah’tır ve Allah onların hesabını sana sormaz. Sen sadece Allah’ın vahyini tebliğ et, gerisine karışma, hidâyet Allah’tandır. **“De ki: Hak, rabbinizdendir. Öyle ise dileyen iman etsin, dileyen inkâr etsin.”**[46] İnsan dilerse iman eder, dilerse küfründe, şirkinde ısrar eder ya da münafık olur, ikiyüzlü olur. Her hâlükârda tercih kendisine aittir.

“Biz her nebî için insan ve cin şeytanlarını (vahye) düşman kıldık.”[47] İnsan ve cin şeytanları her peygambere düşmandır. Yalnızca peygamberlere değil onlara iman edenlere, tabi olanlara da düşmandır. Allah “bunu ben yapıyorum, öyle ki kimin şeytan olduğu belli olsun” buyurdu.

Dikkat edilirse Allah “insan ve cin şeytanları” dedi. Demek ki insanlardan da şeytan varmış! Şeytan denince aklımıza olağandışı bir varlık gelir, oysaki şeytan öyle değildir. Şeytan; Allah’a âbd olmakla sorumlu olan cinlerin iblise tabi olanları ve başkalarını Allah’tan farklı tarafa davet edenleridir. İnsanlar arasında da Allah’ı bırakıp başka tarafa davet edenler vardır. Hatta insanlar içinde o kadar çok insana benzeyen şeytan vardır ki insan olanlardan bile daha çoktur. Diğer bir tabirle insanlar içinde insandan çok şeytan vardır.

Şeytan bir de Allah’ın rahmetinden umudunu kesmiş, Allah’ın rahmetinden mahrum kalmış, taan eden (vesvese veren, kötü zanda bulunan) ve nimete layık görmeyen şeydir. Şeytan veya şeytanlaşmış olanlar insanı nimete, Allah’ın cemalini müşahadeye, Allah ile konuşmaya layık görmezler. Biri zikir yapıp

[45] En’âm /107
[46] Kehf /29
[47] En’âm /112

"Allah, Allah" deyince ona kızar "Allah, Allah' demek doğru değil, niye böyle yapıyorsun" derler. Kulu "Allah" demeye layık görmez, "insan kim ki Allah'ı zikretsin" derler. Oysaki Allah **"beni zikredin (her anda benim hesabımı yapın) ki ben de sizi zikredeyim (sizin hesabınızı yapıp size rahmetimle muamele edeyim)"**[48] buyurdu. **"Allah, iman edenlerin velisi (dostu ve destekçisi)dir."**[49] **"Sizin dostunuz ancak Allah'tır, resulüdür ve iman edenlerdir."**[50] **"Andolsun ki insanı biz yarattık ve nefsinin ona ne vesvese verdiğini biliriz; çünkü biz ona (hayat veren) şah damarından (ve kendi varlığından) daha yakınız."**[51] **"O, ğafûrdur, vedûddur (kulunu sevdiği için onun her türlü günahını mağfiret eden, hakiki aşkın ve muhabbetin kendisinde tecelli ettiği tek zattır)."**[52] Vedûddur; sizi seven ve sevginizi isteyendir. **"Rabbiniz Allah'tır. Ondan başka ilâh yoktur. O, her şeyin (yoktan yaratıcısı) hâlıkıdır."**[53] **"(O, herkesin kendisine bir imtihan olsun diye nimet veya musibet olarak verilenlerden hesaba çekileceği) Din gününün mâliki (sahibi ve idare edicisi)dir."**[54] Sizin malikinizdir. Kısacası "o sizin her şeyinizdir" buyurdu. Hâl böyleyken nasıl "insan kim, Allah kim, insan kim ki onu zikretsin" diyebiliyorsunuz!

Böyleleri aynı zamanda "Allah'a yakın olanlar sadece peygamberlerdir, sahabelerdir, velilerdir, Allah dostlarıdır, onlar zaten özel insanlardır" derler. Peki, "geri kalan insanlar ne olacak" diye sorduğumuzda onların da sanki bir nevi çöp olduğunu söylerler. Hâlbuki Allah öyle söylememiştir. Allah hiçbir ayırım yapmadan "ben kuluma yakınım" demiş ve bütün herkese yakın olduğunu buyurmuştur. Allah herkese şah damarından daha

[48] Bakara /152
[49] Bakara /257
[50] Mâide /55
[51] Kaf /16
[52] Bûruc /14
[53] En'âm /102
[54] Fâtiha /4

yakınsa nasıl diğer insanların bir nevi çöp olduğunu, gereksiz olduklarını söyleyebiliyorsunuz!

Allah âyet-i kerimede **"(kendini kınayan) Nefs-i levvameye yemin ederim"**[55] buyurur. Kul kendini levm eden bu nefis mertebesinde bataklığın içindedir, bir düşer sonra tövbe, istiğfar edip kalkar sonra bir daha düşer. Kul hatanın, günahın, batağın içinde olmasına rağmen Allah onun nefsine yemin ediyor! "Kulum düşse bile yine kalkıyor ve bana 'sen benim rabbimsin' diyor, rabbini tanıyor" buyuruyor. Bırakın velâyettekini, levvamedekini bile Allah böyle seviyor! Kul bir adım atıp küfürden çıkmıştır; ama hâlâ batağın içinde olmasına rağmen sırf her düştüğünde kalkıp tekrar rabbine döndüğü için Allah ona bu kadar kıymet, değer veriyor! Madem öyle nasıl onu küçük görür, basite alabilirsiniz!

İnsan her şeyin en güzeline layıktır, rabbine kul olmaya, âbd olmaya, dost olmaya layıktır. İnsan; ünsiyet peyda eden, yakınlık, dostluk kurabilen, dost olabilen, dost olan demektir. İnsan adım adım Allah'a, resulüne, kendine, insanlara, bütün varlığa dost olabilen, yakın olabilen varlıktır. Allah ona insan demiş ve böyle yaratmıştır. Onu hiçbir şekilde gereksiz göremez, "insan kim, Allah kim" diyemezsiniz. Derseniz, Allah ile kulu arasındaki bağı koparmış ve Allah'a ters düşmüş olursunuz; yani şeytanın düştüğü duruma düşersiniz. O zaman da Allah'ın "şeytan" dediklerinden olursunuz.

"İşte böylece biz her nebî için insan ve cin şeytanlarını (vahye) düşman kıldık. (Bunlar kendilerini ve mü'minleri) Aldatmak için birbirlerine yaldızlı sözler vahy(edip telkin) ederler. Eğer rabbin dileseydi bunu yapamazlardı."[56] Bu şeytanlar birbirlerine "biz akıllıyız, işi biliyoruz. İman edenler dünyayı bilmiyor, hepsi yanlış yoldadır, gericidir, biz medeniyiz, aydınız, büyük insanız, biz memleketi düşünüyoruz, dünyayı,

[55] Kıyâme /2
[56] En'âm /112

insanlığı düşünüyoruz" gibi yaldızlı sözler söyleyip birbirlerini överler.

Siz daha kendinizi düşünemiyorsunuz. Kendiniz cehenneme sürükleniyorsunuz. Bundan haberiniz yok mu! Şeytan ipi boynunuza takmış, sizi peşinden çekiyor. Nasıl olur da biz akıllıyız, diyebiliyorsunuz!

Allah'ın vahyine iman etmeyenler birbirlerini yaldızlı sözlerle aldatır, kandırırlar ve bu sözlerle birbirlerine bu kötü gücü verirler. Rabbin dileseydi bunu yapamazlardı. Rabbin, cinlerden ve insanlardan olan şeytanlar belli olsun, herkes şeytanlarla, mü'minler arasındaki farkı görsün ve şeytana uymasın, ondan uzak dursun, diye buna müsaade etmiştir; çünkü kulun tercih yapabilmesi için iki şıkkın olması lazım. Eğer bir şık tek olursa kimsenin tercih hakkı olmaz.

"Allah, iman edenlerin velisi (dostu ve destekçisi)dir, onları (cehalet ve nefsani) karanlıklardan nûra çıkarır. İnkâr edenlere gelince, onların veli(si, dostu ve destekçi)leri ise tâğuttur (azgınlığın kaynağı olan şeytan ve şeytanlaşmış insanlardır) onları nûrdan karanlıklara çıkarır."[57] Nûru ve karanlığı, Allah'ın yolu ile şeytanın yolunu görmelisin. İnsan hiçbir şey değildir, bu nedenle kendini bir şey zannedip "ben, bence, bana göre" dememelidir. Sen ne zaman ilâh oldun, ne zaman yaratılışına bakmadan Allah'a karşı düşünüyor, konuşuyor, cevap veriyor, Allah'a karşı duruyorsun!

Evet, Allah dileseydi bunu yapamazlardı. Her şey sana belli olsun, neyin ne olduğunu anlayasın diye senin için bunu ben yapıyorum. Sen beni tercih etmişsin ya, ters tarafı göresin ve beni nasıl tercih etmen gerektiğini bilesin diye senin için böyle yapıyorum, buyurdu Allah.

[57] Bakara /257

“Artık onları (rablerine) iftira ettikleri şeylerle (baş başa) bırak.”[58] Onların söylediği her şey yalandır. Sen bana gel ve onları yalanlarıyla baş başa bırak.

“Allah kimi hidâyete erdirmek isterse onun göğsünü İslam’a açar, kimi de dalâlette bırakmak isterse onun göğsünü göğe tırmanıyormuş gibi iyice daraltır, sıkar. Allah iman etmeyenlerin üstüne işte böyle (şirk ve küfür) pisliği(ni) döker.”[59] Göğsümüz İslam’a açılmamışsa, Allah’ın emirlerini yerine getirirken sanki göğe çıkacakmış gibi sıkıntı duyuyorsak bu iman etmediğimiz içindir. Allah böyle söylüyor.

Biri iman etmişse göğsü açılır, genişler, rahatlar ve Allah yolunda her şeyi yapabilecek vaziyette olur; çünkü Allah onun göğsünü açıp genişletmiştir. İman etmemişse o zaman da kulluk yapmak, Allah’a dost olmak, her şeyi Allah yolunda feda etmek, kurban etmek, ebedi hayatı kazanmak, Hz. İnsan olmak ona sanki göğe çıkacakmış gibi imkânsız gibi gelir ve Allah için bir şey yapma imkânıyla karşılaştığında göğsü daralır.

Allah, iman etmeyenlerin üzerine pisliği döker. Bu pislik; insanlardan olan şeytanların verdiği vesvesenin pisliğidir. Üzerine pislik dökülenler söz konusu Allah’ın vahyini yerine getirmek olunca “acaba insanlar ne der, herkes benim hakkımda ne düşünür” der, “Allah ne der” diyemezler; çünkü iman etmemişlerdir.

Allah bir iş için “bunu ben yaptım” buyurduğu hâlde biri “olur mu! Allah yapmadı, falancalar yaptı, şu sebeplerden dolayı böyle oldu” diyenler her şeyi Allah’ın yaptığına iman etmemiştir, dolayısıyla Allah’a iman etmemiştir ve mü’min değildir; çünkü başkalarına Allah’tan bağımsız bir güç, kuvvet vermiş ve işi başkalarının yaptığını söylemiştir. Hâlbuki Allah dilemeden ne

[58] En’âm /112
[59] En’âm /125

kimse iman edebilir, ne kimse bir şey öğrenebilir, ne de bir şey yapabilir. Her şey Allah'ın kudret deryasının içinde tecelli eder. Biz de onun kudret deryasının içindeyiz.

Bütün muameleyi bize Allah yapar ve yaptığı muameleleriyle bizi kendine davet eder. Bize düşen; Allah'ın davetine icabet edip ona iman etmek, teslim olmak, ona karşı edepli olmak ve "ben" demekten kurtulup "rabbim Allah'tır" demektir.

Hep beraber bu sohbetimizde ceâle "kıldı, yaptı" fiilini ve bu fiilin geçtiği âyetleri anlamaya çalıştık. Okuduğumuz âyetlerde Allah "zahiri muamelede bulunduğum gibi her anda her bir kuluma tek tek manevi muamelede de bulunurum" dedi ve nasıl muamelelerde bulunduğunu bize beyan etti.

Tabi ki zaman sorunu açısından ceâle fiilininin geçtiği âyetlerin hepsini okumamız mümkün değildir; ama bir sonraki sohbetimizde kaldığımız yerden devam edeceğiz inşallah. Öyle ki rabbimizin bize nerede, ne zaman, nasıl muamelede bulunduğunu ve ne için "bunu ben yaptım" dediğini anlayabilelim.

Allah bizi başkalarına Allah'tan bağımsız bir güç, kuvvet verenlerden eylemesin inşallah. Allah bizi "rabbim Allah'tır" diyenlerden ve rabbini, onun kendisini tanıttığı gibi âyetlerden tanıyanlardan eylesin. Allah bizi marifete sahip olanlardan, rabbini tanıyıp sevenlerden, iman edenlerden, âşık olanlardan eylesin inşallah.

Allah hepinizden razı olsun.

6.Bölüm

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyai vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Hep beraber Allah'ın El Efâlu'l Husnâ'sı ve Aşk sohbetlerimizde Allah'ın güzel fiillerine şahid olmaya ve Allah'ın insana, varlığa nasıl muamele ettiğini anlamaya çalışıyorduk.

Allah'ın bütün fiilleri, muamelesi, yaptıkları; kul için aşktan, muhabbetten, rahmetten, ikramdan, af ve mağfiretten ibarettir. Bu yüzden Allah, kuluna nasıl bir muamelede bulunuyorsa kul için en hayırlı muamele odur. Bizim de rabbimizi doğru tanımamız için öncelikle bunu bilmemiz ve iman etmemiz gerekir.

Allah'ı isimleriyle, fiilleriyle onun kendisini tanıttığı gibi tanıdığımızda Allah'ı tanımış oluruz. Aksi takdirde kendi kendimize bir ilâh hayal etmiş oluruz ki o hayal ettiğimiz ilâh da Allah olmaz kendi kendimize ürettiğimiz putumuz olur. Bu putu taştan bir put gibi düşünmeyelim, bu put hayali bir puttur; yani kendi hayalimizde "herhalde Allah böyledir" deyip Allah'ı kendi zannımıza göre tasvir etmemizdir.

Bu puttan kurtulmak ve âlemlerin rabbi olan Allah'a iman etmek için rabbimizi onun kendisini tanıttığı gibi tanımamız şarttır, olmazsa olmaz olandır. Ne zaman ki rabbimizi isimlerinden, fiillerinden bildik, anladık, tanıdık ve güzelliğine şahid olduysak, her anda bize muameleyi rabbimizin yaptığına ve yaptığı her muamelenin de saf hayır, saf rahmet, saf güzellik olduğuna iman ettiysek işte o zaman kendi zannımıza göre ürettiğimiz puttan kurtulur ve rabbimizi tanımış, ona iman etmiş oluruz.

Allah'a iman etmek ancak onu tanımakla mümkündür. Rabbimizi ne kadar tanırsak rabbimize olan marifetimiz o kadar olur. Aynı zamanda marifetimiz bizde o kadar imana, aşka, muhabbete, âşıklığa dönüşür. Zaten bütün imansızlığın, aşksızlığın, muhabbetsizliğin sebebi; marifetimizin olmamasıdır. Yani rabbimizi bilmememiz, tanımamamız, dolayısıyla kendimizi bilmememiz, tanımamamızdır; çünkü rabbimizi tanımayınca kendimizi de tanımamış oluruz, bunun neticesinde kendimizi nefsimize, aklımıza göre bir yere koyarız.

Nasıl ki insan, Allah'ı onun kendisini tanıttığı gibi tanımayınca kendi kendine bir ilâh hayal ediyor, hayali bir put meydana getiriyorsa kendini Allah'ın tanıttığı gibi tanımayınca da kendini farklı bir şekilde hayal edip "ben herhalde böyleyim" der ve kendi zannına göre kendine bir yer verip orada durur. Hayatını yaşarken de orada düşünür, karar verir, hüküm verir. Kendine nasıl bakıyorsa diğer insanlara da öyle bakar. Eğer kendini etten, kemikten ibaret bir varlık olarak görüyorsa insanları da öyle görür.

Oysaki insan zahiri olarak görünenin ötesinde Allah'ın kendisine rûhundan nefhettiği, yeryüzündeki halifesidir. İnsan, Allah'ın halifesi olduğunu, yeryüzünde rabbini isimleriyle temsil ettiğini ve rabbinin emrettiği gibi yapması gerektiğini bilir, buna iman ederse kendini gerçekten tanımış ve Allah'ın kendisini koyduğu yerde durmuş olur. Bunun sonucunda da Hz. İnsan olur, meleklerin secde ettiği varlık olur. Kendi fıtratındaki Allah'ın isimlerini, güzelliğini ortaya çıkardığı için de onun üzerinden insanlara sadece rahmet, nimet, yakınlık, aşk, muhabbet ve güzellik tecelli eder. İnsanlar ondan yalnızca hayır görür.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"mü'min, insanların elinden ve dilinden hayır umduğu (beklediği) kimsedir"* buyurmuştur. Hayra, rahmete, güzelliğe, yakınlığa muhtaç olanlar mü'min bir kul hakkında "bu bana yardım eder" deyip ona başvurur; çünkü kendisinden yalnızca hayır tecelli ettiği için insanlar da ondan bu

hayrı beklerler. O zaman mü'min ve Müslüman olduğunu söyleyen birinden insanlar hayır beklemiyorsa imanı onun üzerinde görünmüyor demektir. Eğer imanı üzerinde görünseydi, insanlar mutlaka ondan hayır umar ve yanına gidip ondan yardım isterdi.

İnsanın üzerinde hayrın meydana gelmesinin yolu; Allah'ın isimlerinin, fiillerinin insan üzerinde tecelli etmesidir. Biz de Allah'ın efâlini, fiillerini öğrenmeye, anlamaya çalışıyoruz ki Allah'ın güzelliği üzerimizde görünsün ve üzerimizde sadece hayır, rahmet, güzellik tecelli etsin.

Evet, geçen sohbetimizde Allah'ın ceâle "kıldı, yaptı" fiilini anlamaya, Allah'ın hem zahiri hem de manevi olarak "neyi yaparım, neyi yapmam, neyi yaptırır, neyi de yaptırmam" dediğini öğrenmeye çalışmıştık. Bu sohbetimizde de ceâle fiiline kaldığımız yerden devam edeceğiz inşallah.

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

"Sizi yeryüzünün halifeleri kılan ve size verdiği şeyler hususunda sizi imtihan etmek için kiminizi kiminizden derecelerle üstün kılan odur."[1] Allah sizi yeryüzünde halifeler kılmıştır ve sizi sadece size verdikleriyle imtihana tabi tutar; yani Allah size neyi vermişse onunla manevi olarak kazabilirsiniz.

Halife, aslı temsil edendir. Asıl olan ise Allah'tır. Allah, insana rûhundan nefhetmiştir. İnsan da bu rûhla ve Allah'ın tecelli ettiği isimlerle rabbini yeryüzünde temsil etmelidir.

Allah, kendisini nasıl temsil etmesi gerektiğini peygamber ve kitap göndererek "şunu şöyle yap, sakın şöyle yapma. Bunu yavaş yavaş, şunu da hemen yap" deyip örneklerle en ince ayrıntısına kadar insana anlatmıştır. Bu yüzden insan, Allah'ın

[1] En'âm /165

vahyine baktığında rabbinin kendisinden ne yapmasını ve nasıl bir hayat yaşamasını istediğini bilir.

Allah'ın bir manevi olarak verdikleri bir de beden itibariyle zahiri olarak verdikleri vardır. Allah'ın insana manevi olarak verdiği nimet kendisidir, isimleridir, güzelliğidir. **Nefahtu fîhi min rûhî:**[2] "Ona rûhumdan nefhettim." Allah, insana rûhundan, isimlerinden, güzelliğinden vermiştir ve insanı manevi olarak verdiği bu nimetlerden hesaba çeker.

Nasıl?

Allah, insanı yeryüzünde kendisini temsil etsin diye halifeliğini yapabilmesi için gerekli olan her şeyi ona talim ettirmiş ve onu dünyaya göndermiştir. İnsan da hayatı yaşarken imtihanlar karşısında gerekeni yapıp Allah'a halife olmalıdır. Yoksa kendisine hem nefhedilen rûhu hem de tecelli edilen isimleri yok saymış, inkâr etmiş olur.

Kul, imtihanlar karşısında Allah'ın isimlerini üzerinde gösterdikçe isimler onun maneviyatında yavaş yavaş kemale erer. Tabir-i caizse bir çekirdek gibi büyür, filizlenir, ağaç olur ve meyve verir. Böyle olunca da diğer varlıklar ondan istifade eder. Bu, insanın manevi tarafıdır ve Allah, insanı bu manevi taraftan gerekeni yapıp yapmadığına; Allah'ın isimlerini üzerinde kemale erdirip erdirmediğine, Allah'ın kendisine tecelli ettiği isimleri kullanıp onlarla güzel olup olmadığına dair hesaba çeker.

Allah, insana bir de zahiri olarak beden itibariyle nimetler ikram etmiştir ve onu zahiri olarak bu verdikleriyle hesaba çeker. Bu hesap da kulunu imtihana tabi tutarken zahiri olarak verdikleriyle güzel yapıp yapmamasının hesabıdır. Mesela; Allah âyet-i kerimelerde **"biz ona iki göz, bir dil ve iki dudak vermedik mi?"**[3] **"Sonra onu (insan suretinde) düzenleyip ona kendi**

[2] Sâd /72, Hicr /29
[3] Beled /8-9

rûhundan nefhetti (üfledi). Ve sizin için kulaklar, gözler ve kalpler var etti. Ne kadar da az şükrediyorsunuz"[4] buyurur. Allah, insana zahiri olarak gözler, kulaklar ve kalp vermiştir. İnsan da bunları Allah için kullanarak her biri için şükretmelidir.

Nasıl?

Gözlerini hikmeti görmek için kullanmalı, varlıkta, olaylarda Allah'ın güzelliğinin, fiillerinin tecellisine şahid olmaya çalışmalıdır. Kulağını Allah için kullanıp kendisine rabbini tanıtacak, sevdirecek şeyleri, Allah'ın vahyini dinlemelidir. Dilini Allah için kullanıp rabbinin âyetlerini okumalı ve rabbinin sevdiği, razı olduğu gibi konuşmalıdır. Kalbinin şükrünü yapmak için de kalbinde Allah'ın sevgisi dışındaki sevgileri bulundurmamalı ve bütün sevgileri Allah'a bağlamalıdır. Böyle yaparsa Allah'ın kendisine verdiği gözün, kulağın, dilin, kalbin şükrünü yerine getirmiş olur. İşte kul, bunları Allah için kullanarak şükrünü yapıp yapmadığına dair hesaba çekilir.

Allah, insanı bir de ona verdiği mal, mevki ve güç için hesaba çeker. Bu hesap da yine insanın tabi tutulduğu imtihanlarda onları kullanarak Allah için güzel yapıp yapmadığıdır.

Allah'ın, kulu üzerindeki muradı, kulun; Allah'ın isimlerini üzerinde kemale erdirerek ona halife olması, ayna olmasıdır. Bütün imtihanlar da insan, Allah'ın güzelliğini üzerinde gösterebilsin diye vardır; çünkü insan, güzel yaptıkça üzerindeki isimlerin tecellisi artar ve kemale erer. Bu yüzden imtihan insan için sadece kazanma imkânıdır. Allah, insanı imtihana tabi tutarak "haydi, kulum benim için güzel yap" buyurur ve ona kazanma imkânı verir. Kul da tabi tutulduğu bu imtihanlarda Allah'ın rızasını gözetir, "rabbim böyle yapmamı istiyor" deyip güzel yaparsa imtihanı kazanmış olur.

[4] Secde /9

Yalnız, burada unutmamamız gereken bir durum vardır. Kul yaptığı bütün güzelliği saf Allah için yaparsa imtihanı kazanabilir. Allah için yapmadığı takdirde her ne sebeple güzel yaparsa yapsın o yaptığı kendisine manevi olarak kazandırmaz; çünkü Allah kendisi için olmayan hiçbir şeyi kulundan kabul etmez. Bu nedenle Allah âyet-i kerimede **"(o gün) onun (Allah'ın) yanında hiçbir kimseye verilecek bir nimet yoktur. E'âlâ (yüceliği anlaşılamayacak kadar büyük) olan rabbinin vechini (cemâlini ve rızasını) isteye(rek gerekeni yapa)n müstesna!"**[5] Yani Allah'ın cemalini, vechini dileyerek yaptığınız işlerden başka hiçbir işiniz teşekküre, ikrama layık değildir. Onlar karşılığında ne teşekkür ne de ikram alabilirsiniz, buyurmuştur.

Evet, okuduğumuz âyette Allah **"sizi yeryüzünün halifeleri kılan ve size verdiği şeyler hususunda sizi imtihan etmek için kiminizi kiminizden derecelerle üstün kılan odur"**[6] buyurmuştu. Âyeti anlamaya devam edelim.

Allah size verdikleriyle imtihana tabi tutmak için sizi derecelerle birbirinizden farklı kılmış ve yükseltmiştir. Bir insanda olan, diğerinde yoktur, başkasında olan da öbüründe yoktur. Mesela; birinin ilmi vardır, başkasının yoktur. Birinin malı vardır, diğerinin yoktur ya da birinin yaptığı mesleği bir başkası yapamaz. Kısacası herkes bir konu hakkında bir diğerinden farklı kılınmıştır. Allah'ın böyle yapmasında bir hikmeti vardır. Allah, böyle yaparak insanları birbiriyle imtihana tabi tutar.

Allah herkesi birbirine muhtaç olacak şekilde farklı kılmıştır ki insanlar birbirini tamamlayıp kazanabilsin. Herkes kendisine verileni insanlık için kullanıp onunla Allah'ın rızasını, ebedi hayatını kazanmalıdır. Bir tek böyle yaptığında tabi tutulduğu imtihanları kazanmış olur.

[5] Leyl /19-20
[6] En'âm /165

Bununla beraber Allah, kulunu yalnızca ona verdikleriyle imtihana tabi tutar; yani Allah kime her ne vermişse o kişi hiçbir şeye gerek duymadan elindekilerle bile kazanabilir. Onun için Allah bize "şu da bende olsun, demeyin. Ben sizi birbirinize derece itibariyle farklı kılmışım. Siz de size verdiklerimi kullanıp imtihanı kazanmaya çalışın" buyuruyor.

İnne rabbeke serîul ikâbi ve innehu le gafûrun rahîm:[7] "Şüphesiz ki senin rabbin (küfründe ısrar edenlere verdiği mühleti) sona erdirmesi çabuk olandır ve muhakkak ki o, ğafûrdur, rahîmdir (her türlü günahı mağfiret eden, isimlerinde ve fiillerinde her zaman rahmeti tecelli edendir). Senin rabbin seriu'l ikabtır. Karşılığı da cezayı da hemen verendir ve muhakkak ki ğafur ve rahimdir.

Allah hesabı anında görür ve yapılan güzelliğin de yanlışın da karşılığını ahirete bırakmaz, hemen verir.

Nasıl?

Biri iyilik yaptığında da kötülük yaptığında da onların karşılığını manevi olarak anında gönlüne alırsın. Bununla ilgili olarak Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"bir günah işlediğinizde (bir yanlış yaptığınızda) gönlünüze bir leke gelir. Hemen bir iyilik işleyip o lekeyi silin"*[8] buyurmuştur. Demek ki yaptıklarımızın karşılığı anındaymış! Yaptığımız her şeyi manevi açıdan gönlümüze hemen alırız. Bundan dolayı Allah'a yakın mı yoksa uzak mı olduğumuzu kendi gönlümüze bakarak anlayabiliriz.

Okuduğumuz âyette Allah bir de ğafur ve rahim olduğunu buyurmuştu. Peki, bu âyeti nasıl anlamalıyız? -Allah, kulun işlediği günahların çoğuna rahmetiyle muamele eder ve kulunu mağfiret eder. Böyle olmasaydı hiç kimse hayatta kalamazdı. Onun için Allah **"eğer Allah, kazandıkları (günahları) yüzünden insanları**

[7] En'âm /165
[8] Tirmizî, Bir, 55; Beyhaki, İhyâ, 4/65

(hemen) cezalandırsaydı (yerkürenin) sırtında hiçbir canlı bırakmazdı"[9] buyurmuştur.

Evet, her şey insanın manevi olarak kazanması içindir. Allah'ın, kulunu imtihana tabi tutmasının sebebi de kulun manevi olarak kazanması, rabbinin güzelliğini üzerinde gösterebilmesi, büyüyüp kemale ermesi içindir. Kul bunu anladıktan sonra gözünü, gönlünü artık rabbinden ayırmamalıdır. Nitekim kul her ne yaşarsa yaşasın "acaba rabbim benden nasıl yapmamı istiyor! Nasıl yaparsam rabbimin rızasına uygun hareket etmiş olurum" derse Allah'a iman etmiş ve kendisini yaratan rabbini ciddiye almış olur. Aksi hâlde yaşadığı imtihanlara kendi nefsine göre karşılık verirse rabbini ciddiye almamış ve yok saymış olur ki o zaman da ilâh olarak iman ettiği Allah olmaz, kendi kendine hayal ettiği putu olur; çünkü Allah'a iman etseydi mutlaka onun emrettiği, razı olduğu gibi yapar ve imanı onu imtihanları kazanması için harekete geçirirdi.

Allah, Hz. İbrâhîm (a.s.) için buyurur. **"Böylece ona bir tuzak kur(up onu alçalt)mak istediler; fakat biz onları en alçak kimseler kıldık."**[10] Allah kendi yolunda yürüyenlere tuzak kuranları alçaltır, rezil ve zelil eder. Bu, Allah'ın âdetidir.

Allah peygamberleri için neyi takdir etmiş, nasıl bir hüküm vermişse bütün insanlık için de o hükmü verir ve hükmü, âdeti hiç kimse için değişmez.[11] Bizim de bir sorun, sıkıntı yaşadığımızda önce kendimizi hesaba çekip "acaba ben nerede rabbime ters düştüm, nerede yanlış yaptım. Nerede rabbime itaat etmedim, şeytana tabi oldum" dememiz ve yanlışımızı bulup düzeltmeye çalışmamız gerekir.

[9] Fâtır /45
[10] Sâffât /98
[11] Fâtır /43, Ahzâb /62

“O, sizi bir tek nefisten (Âdem’den) yarattı sonra da ondan eşini var etti ve sizin için hayvanlardan (erkek ve dişi olmak üzere; koyun, keçi, deve ve sığırdan) sekiz eş (yaratıp katından bir nimet olarak size) indirdi. Ayrıca sizi annelerinizin karınlarında, üç (katlı) karanlık içinde, yaratılıştan yaratılışa (geçirerek) yaratmaktadır. İşte bu, sizin rabbiniz olan Allah’tır. Mülk onundur. Ondan başka İlâh yoktur. Hâl böyleyken nasıl oluyor da (ona kulluktan) döndürülüyorsunuz?”[12]

Allah sekiz eş (çift) derken evcil olan hayvanları kastediyor. Allah, hizmetinizde olsunlar diye onları sizin için özel yaratmıştır. Sizi de üç karanlık içinde yaratmış sonra bu yaratmayı başka bir yaratılışla değiştirip sizi insan hâline getirmiştir. İşte, rabbiniz olan Allah budur. Hâl böyleyken nasıl Allah’tan başka tarafa dönebiliyorsunuz!

Yani “Allah sizi yaratmışsa merak etmeyin, bütün hayatınızın hesabını yapıp sizin için bir takdirde bulunmuştur. Neden dünya hayatı için kendinizi bu kadar paralıyor, parçalıyorsunuz! Size düşen; Allah’a dönmek ve Allah’ın sizden istediklerinin gereğini yerine getirmektir. Allah’ın mı size söylediği doğrudur yoksa başkalarının veya aklınızın, nefsinizin, şeytanın mı söylediği doğrudur! Nasıl Allah’tan başka tarafa döndürülüyorsunuz, kim sizi başka tarafa döndürüyor!”

“Muhakkak ki Allah, insanlara karşı lütuf (ve ikram) sahibidir; fakat insanların çoğu şükretmezler.”[13] Allah, insana karşı büyük bir fazl ve ikram sahibidir. Bu ikramla insanı faziletli, şerefli kılmıştır. İnsan bu şerefini, faziletini kazansın diye de ona her türlü imkânı vermiştir; ama insan, Allah’tan bu fazileti almak ve Allah ile şereflenmek yerine şerefi başka şeylerde arar. Sanki

[12] Zumer /6
[13] Bakara /243

Allah onu faziletli kılmamış ve ona bu fazileti kazanması için imkânlar vermemiş gibi Allah'a şükretmez, teşekkür etmez.

"De ki: O (Kur'ân), (sadece) iman edenler için bir hidâyet ve (onların gönülleri için) bir şifadır."[14] Bu Kur'ân, insanlara; Allah'a, cennete, Hz. İnsan olmaya giden yolu gösterir. Ayrıca hastalıklı kalpler için de şifadır. Bir kalpte vesvese mi, kibir mi, riya mı, şirk mi, haset mi, nefsani herhangi bir hastalık mı var, hangi manevi hastalık olursa olsun Kur'ân ona şifadır.

Tabi, Kur'ân'ın şifa olabilmesi için Allah'ın âyetlerini okurken önce taşlanmış şeytandan Allah'a sığınmak; şeytanı taşlamak, kovmak "bunu rabbim bana söylüyor" deyip âyetler üzerinde derinlemesine düşünmek, arkasındaki manaya bakıp Allah'ın muradını anlamaya çalışmak gerekir. Böyle olursa Kur'ân kalbe şifa olur. Aksi takdirde biri Kur'ân'ı sadece yüzünden okuyup geçerse Kur'ân onun için şifa olmaz.

Allah'ı bilmeyince, tanımayınca, Allah'a layık olduğu kıymeti, değeri vermeyince, kısacası Allah'ın hakkını takdir etmeyince Allah'ın âyetlerinin de hakkı takdir edilemez. Allah'ın âyetlerinin hakkını takdir etmeyen biri de Kur'ân'ı yüzünden okuyup geçer.

Allah'a iman eden, âşık olan birinin; Kur'ân okurken "maşuğum, kendisinden başka hiçbir şeyimin olmadığı, beni yaratan, beni sevdiği için sevgisiyle, aşkıyla yaratan, beni her anda varlıkta tutan ve her türlü ikramı yapan rabbim bunları bana söylüyor" deyip Kur'ân'ı okuması, dinlemesi nasıldır, Allah'ı bilmeyen, tanımayan, iman etmeyen, sevmeyen birinin Kur'ân'ı okuması, dinlemesi nasıldır! Bu ikisinin Kur'ân okuyuşu hiç kıyas kabul eder mi! Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in *"insanlar madenler gibidir"*[15] buyurduğu üzere teneke gibi bir imana sahip olanın

[14] Fussilet /44
[15] Buhari, Menakıb, 1; Müslim, Birr, 160; Müsned, 2/539

Kur'ân'ı dinlemesi, anlaması farklı, altın misali bir imana sahip olan birinin Kur'ân'ı dinlemesi çok daha farklıdır, bambaşkadır; çünkü teneke gibi birinin gönlü teneke gibi, altın misali bir imana sahip olanın gönlü de altın misalidir.

İnsan, kendi gönlünün, imanının kalitesini yükseltmeye çalışmalıdır. Bu da sadece marifetullah ile olur. Marifetullah da Allah'ı bilmekle, tanımakla; yani iman ile kazanılır; çünkü kul, Allah'ı bildiği, tanıdığı kadarıyla Allah'a iman edebilir.

Âyet devam ediyor. **"İman etmeyenlere gelince, onların kulaklarında bir ağırlık vardır ve o (Kur'ân) onlara bir körlüktür (tamamen kapalıdır). (Sanki) Onlar uzak bir yerden çağrılıyorlar (da Kur'ân'da ne söylendiğini anlamıyorlar)."**[16]

İman etmeyenler Kur'ân'a karşı kör davranırlar. Kur'ân onları kör eder. Onların kulaklarında bir ağırlık vardır; Kur'ân'ı dinlediklerinde sanki uzaktan biri onlara sesleniyor da onun ne söylediğini işitmiyorlar, anlamıyorlar gibi olurlar! Kur'ân'a karşı kör ve sağır davrananları tarif etmek için bundan daha güzel bir anlatım olur mu!

"Göklerin ve yerin mülkü Allah'a aittir. O, dilediğini yaratır. Dilediğine kız (çocuk)lar ihsan eder ve dilediğine erkek (çocuk)lar bahşeder. Yahut onları hem erkek hem de kız çocukları olmak üzere çift olarak verir. Kimini de kısır kılar. Çünkü o, alîmdir, kadîrdir (her şeyi, herkesi bilen ve kudretiyle her şeyi hükmü altında tutandır). [17]

Çocuklarımızın olup olmayacağının ya da cinsiyetinin ne olacağının tercihi bize ait değildir. Bu tercihi Allah yapar ve kimi nasıl, neyle, hangi çocuklarla imtihana tabi tutacaksa hükmünü

[16] Fussilet/44
[17] Şûrâ /49-50

öyle verir. Tabi, Allah'ın böyle yapmasında mutlaka bir hikmeti, muradı vardır.

İnsan sadece sebeplere, vesilelere sarılır, koşturur, dua eder; ama vesileye sarılması sadece fiili duasıdır, işi yapması değildir. İşi yapan, hükmü veren yalnızca Allah'tır. Bu nedenle Allah başka bir âyet-i kerimede **"Allah sizi (önce) topraktan, sonra bir nutfeden (dökülen bir damla sudan) yarattı, sonra sizi (erkek ve dişi olmak üzere) çiftler kıldı. Onun bilgisi olmadan hiçbir dişi ne gebe kalır ne de doğurur"**[18] buyurmuştur.

Evet, varlığın hepsi çifttir. **"O, bütün çiftleri yaratan, sırtlarına kurulasınız sonra da üzerlerine yerleştiğiniz zaman rabbinizin nimetini (hatırlayıp) zikredesiniz ve 'bunu bizim hizmetimize veren (Allah) subhândır (her türlü noksanlıktan münezzehtir), yoksa biz bunlara güç yetiremezdik. Şüphesiz biz rabbimize döneceğiz' diyesiniz diye sizin için bindiğiniz gemileri ve hayvanları yaratandır."**[19] **"O; atları, katırları ve eşekleri binmeniz ve (dünya hayatında) bir ziynet olsun diye (yarattı). (Allah, şu anda) Bilemeyeceğiniz daha nice (nakil vasıtası olacak) şeyleri yaratır."**[20]

Bunları yaratan, meydana getiren Allah'tır. Allah'ın şu anda yaratmış olduğu, vasıta olarak kullandığınız hayvanları ve gemileri görüyorsunuz. Bir de Allah şu anda bilemeyeceğiniz başka araçları, vasıtaları sizi taşıması için yaratır, var eder.

Dikkat edilirse Allah hiçbir şey için "bunu kulum yaptı" demiyor! Tam tersine "gemiyi de ben yarattım, onlara binip rahatlıkla gitmek istediğiniz yere varasınız diye hayvanları da ben yarattım ve sizin hizmetinize verdim" buyuruyor. Eğer bütün vasıtaları Allah yaratmışsa, arabaları, uçakları da yine Allah

[18] Fâtır /11
[19] Zuhrûf /12-14
[20] Nahl /8

meydana getirmiş, yaratmış demektir. Zaten Allah da böyle söylüyor.

Allah bunları beyan etmekle her bir insana "kulum, seni seviyorum. Kulum, sana kıymet, değer veriyorum" buyuruyor. Bunun başka bir manası olamaz. Biri "ama benim arabam yok, ne yani Allah beni sevmiyor mu" diye sorabilir. Ona da "toplu taşıma araçları var" diyeceğiz. O da olmasa "Allah sana iki ayak vermiş" diyeceğiz. Allah kime her neyi vermişse insan onun için şükretmelidir.

"Yoksa kötülük işleyenler, hayatlarında ve ölümlerinde kendilerini iman edip sâlih ameller işleyen kimselerle bir tutacağımızı mı sandılar? Ne kötü hüküm veriyorlar!"[21] Yani kötülüklere batıp kendi gönlünü yaralayanlarla iman edip salih ameller işleyenleri bir mi tutacak, ikisine de aynı muameleyi mi yapacağız! Onlar hayatlarının ve ölümlerinin bir olacağını mı zannediyorlar, böyle mi hüküm veriyorlar! Ne kötü hüküm veriyorlar!" Allah bunu dünya hayatı için söylüyor. Eğer ikisinin de bir olacağına dair hüküm veriyorsanız yanlış hüküm veriyorsunuz.

Nasıl?

İnsan zahiri olarak refah içinde oldu mu hep öyle kalacağını zanneder; ama mülkün sahibi böyle söylemiyor! Mülkün sahibi "kötülük yapanlarla iman edip salih amel işleyenlerin ne hayatları ne ölümleri ne de ölümden sonraları bir olur, hepsi birbirinden farklı olacak" buyuruyor.

Hem iman edip salih amel işlemeye, güzel yapmaya, insanlar için rahmet olmaya, nimet olmaya, Allah yolunda yürürken insanları da yürütmeye çalışan bir kul düşünelim, hem de tam ters tarafta duran bir kul düşünelim. Şimdi de iman edip salih amel işlemeye çalışan o kulun hâlini, hayatını, yaşayışını,

[21] Câsiye /21

ölümünü görelim, bir de kendini akıllı zannedip yanlış yapan, rabbine karşı suçlu olan, rabbinin söylediğinin dışında başka bir şeyi doğru olarak, hak olarak söyleyen, rabbinin değil de başka şeylerin, ahiretin değil de dünyanın peşinden koşan kulun yaşayışını ve ölümünü görelim. Her ikisinin hayatının da ölümünün de aynı olmadığını görürüz. Bu, ölümden sonrası için de böyledir. Allah'ın bu iki kula muamelesi hem dünyada hem de ahirette farklıdır. Hayatı yaşarken Allah'ın söylediklerini net olarak görmeli, buna şahid olmalıyız; çünkü şahid olunca Allah'ın söylediklerine şehadet etmiş oluruz.

Allah her ne söylerse doğru odur, hak odur. Bunun aksini düşünmek küfürdür. O yüzden Allah'ın âyetleri okunurken kesinlikle "ama" demek olmaz; çünkü "ama" demek "ben âyeti kabul etmiyorum" demektir. Bunun yerine Allah'ın âyet-i kerimelerde buyurduğu gibi "işittik ve itaat ettik, işittik ve iman ettik, işittik ve teslim olduk, işittik ve rükû ediyoruz, işittik ve secde ediyoruz"[22] dememiz gerekir. Misal; Allah geçmiş ümmetlerin hâlini beyan ederken **"onlara, Rahmân (olan Allah)ın âyetleri okunduğu zaman ağlayarak (hemen) secdeye kapanırlardı"**[23] buyurmuştur. O hâlde biz de Allah'ın âyetleri okunduğunda geçmiş ümmettekilerin yaptığı gibi yapıp "rabbim böyle emretti; ama ben gereğini yerine getiremedim" demeli ve yüz üstü secdeye kapanarak ağlamalıyız. Bunu yapmaz bir de üstüne "ama" dersek Allah'a, Allah'ın âyetlerine iman etmemiş oluruz.

Evet, Allah, kötülük işleyenler ile iman edenlerin bir tutulacağı hükmünü verenler için "onlar ne kötü hüküm veriyorlar" buyurdu. Kötü hüküm veren biri Allah'ın Hakîm isminden nasibini almamış ve hikmeti anlamamıştır. Olayların

[22] Nûr /51, Âli İmrân /193, 43, Hucurât /14
[23] Meryem /58

hikmetini anlamadığı için de kendisinde Hakem ismi tecelli etmemiş, bu sebeple doğru hüküm verememiştir.

Basitçe düşünecek olursak; biri manevi olarak on sene çalışmış, başkası da bir sene çalışmışsa bu ikisinin kazancı bir olabilir mi! "Önemli değil, bir olsun" dersek ya da "bir sene çalışanın kazanacağı nimet on sene boyunca çalışandan daha fazla olsun" dersek bu hükmümüz kötü bir hüküm olur. Eğer Allah birine "sen kötü hüküm veriyorsun" diyorsa o kişi rabbine ters düşmüştür. Biz her ne kadar kendimizce hüküm vermeye kalksak da doğru hükmü verecek olan Allah'tır ve Allah hiç kimseye zulmetmez. Kim neyi hak etmişse mutlaka ona hakkını verir.

"(Resulüm! Nefsinin) Hevâsını (arzu ve isteklerini) kendisine ilâh edinen ve Allah'ın (ezeli olan) bir ilim üzere (küfürdeki inadı yüzünden) dalâlette bıraktığı, kulağını ve kalbini mühürlediği, gözünün üstüne de bir perde çektiği kimseyi gördün mü? Şimdi onu Allah'tan başka kim hidâyete erdirebilir? Hâlâ (bunu) tezekkür ed(erek düşünüp ibret al)maz mısınız!"[24]

Biri Allah'ın âyetleri karşısında "ben, bence, bana göre, ben biliyorum, benim söylediğim daha doğrudur" diyorsa nefsini de nefsinin arzusunu, isteğini de ilâh edinmiş demektir; çünkü nefsinin isteği büyüklenmektir, "ben, bence, bana göre" demektir. O da nefsini ilâh olarak kabul edip bu isteğinin peşinden gitmiştir.

Peki, "Allah'ın bir ilim üzere kendisini saptırdığı kimse…" kısmını nasıl anlamalıyız?

Allah katında zaman ve mekân yoktur, dolayısıyla Allah kimin tövbe ederek kendisine döneceğini, kimin de tövbe etmeyeceğini ezeli ilmiyle bilir. Bu ilmi dâhilinde tövbe etmeyecek

[24] Câsiye /23

olan bir kulun uçuruma, dalâlete, gazaba doğru gitmesine müsaade eder ve ona "haydi, madem kendini gazaba atmayı istiyorsun o zaman cehenneme kadar yolun var" der ve onun gözüne perde çeker, kalbine, kulağına da mühür vurur. Bunun sonucunda o kul hakikati göremez, anlayamaz. Yanlış yapar; ama yanlış yaptığını dahi bilmez. Hakkı işitir; ama işitmemiş gibi davranır. Kalbi mühürlendiği için her şeye, her tarafa döner; ama Allah'a dönemez.

Herkes kendine baktığında "gönlüm Allah'a yönelmiş" diyebilir; fakat insanın bunu söylemesi Allah'a döndüğünü göstermez. Kulun Allah'a dönmesinin alametleri vardır. Kul hayatı yaşarken "ya rabbi! Seni seviyorum" diyorsa Allah'a dönmüştür, Allah da onun gönlüne tecelli etmiş, nazar edip rahmetini indirmiştir; ama kul gece gündüz secdede, namazda bile olsa Allah'a dönüp "ya rabbi! Seni seviyorum" diyemiyorsa Allah'a dönememiş demektir.

Allah'a "ya rabbi! Seni seviyorum" demek sadece dil ile söylenen bir söz değildir. Bu, Allah'ın vahyi ve emri karşısında fikir beyan etmemektir. Biri Allah herhangi bir konu hakkında hüküm vermişken "ama şöyle olsa da olur" derse "ya rabbi! Seni seviyorum. Senin benim hakkımdaki hükmünü, emrini seviyorum. Senin istediğin, razı olduğun gibi yapmayı seviyorum" dememiştir. Böyle biri istediği kadar namaz kılsın nefsini Allah'ın önüne koymuş ve rabbine şirk koşmuştur. Böyle olunca da Allah onun kalbini mühürler sonra hiç kimse ona hidâyet olamaz. Buna peygamber de dâhildir.

Nasıl ki peygamberler kendi çocuklarına, babalarına, eşlerine, amcalarına hidâyet olamadılarsa, hiçbir hidâyetçi de yakını bile olsa böyle birine hidâyet olamaz; çünkü nefsinin hevâsını, arzusunu, isteğini ilâh edinerek bu tercihi o kişi kendisi yapmış, kendi kalbini kendisi mühürletmiştir.

Evet, kalbin mühürlenmemesi için Allah'ın vahyi karşısında "bence, bana göre" dememek şarttır. Zaten bu duruma düşmemek için ısrarla her konuda "rabbim ne der, rabbim nasıl yapmamı istiyor, demeliyiz" diyorum. Rabbim ne der, demek yerine "ben, bence, bana göre" dersek nefsimizin hevâsını ilâh edinmiş ve nefsimizi Allah'ın emrinin önüne koymuş oluruz ki bunun da sonucu kalbimizin mühürlenmesidir.

Nefsi ilâh edinmek; nefsin isteğini Allah'ın emrinin önüne koymaktır. Böyle bir hâlimiz varsa ve tövbe etmez, o hâlimize devam edersek Allah kalbimizi, kulağımızı mühürler, gözümüze de perde çeker, sonuç olarak işimiz biter! Eğer işimizin bitmesini, ebedi olarak kaybetmeyi istemiyorsak en ufak bir şekilde bile Allah'ın âyetlerine karşı "ama" diyor, "bence, bana göre" diyorsak hemen Allah'a dönmeli ve tövbe, istiğfar etmeliyiz.

"And olsun ki biz size vermediğimiz imkân (ve iktidar)ı onlara vermiştik. Onlara da kulaklar, gözler ve gönüller vermiştik; fakat ne kulakları ne gözleri ne de gönülleri kendilerine hiçbir şekilde bir fayda sağlamadı. Zira onlar Allah'ın âyetlerini inkâr ediyorlardı ve (sonunda) kendisiyle alay etmekte oldukları (azap) onları kuşatıverdi."[25]

Biri hem Allah'ın indirdiği âyetleri işitmiyor hem de afaktaki (dışarıdaki) âyetleri görmüyorsa ne gözünden, ne de kulağından bir fayda görmüştür. Hem indirilen âyetleri hem de afaktaki âyetleri tefekkür edip anlamaya çalışmadığı için gönlünden de bir fayda görmemiştir. Allah'ın ona verdiği bu vasıflarla bir şey kazanamadığı gibi bu vasıfları onu azaptan da kurtaramamıştır.

Böyle olmasının sebebi; Allah'ın âyetlerini inkâr edip yok sayması, duymamış ve anlamamış gibi yapmasıdır. Zaten küfür; yani inkâr etmek, üstünü örtmek budur. Hakikat ona bir vesileyle gelmiştir; ama o, hakikati kabul etmek yerine "benim yaptığım

[25] Ahkâf /26

daha doğrudur" demiş, üstelik hakikatle alay etmiş, üstünü örtmüş, perdelemiş, inkâr etmiştir. Böyleleri Allah'ın vahyi hakkında "şöyle olsa daha iyi olur" der ve yalnızca kendi bildiklerini doğru olarak kabul ederler.

Allah bilmiyor, sen biliyorsun öyle mi! Hiç bundan büyük ilâhlık taslamak var mıdır! Allah bir şeyi beyan etmişken "ama bence, şöylesi daha doğrudur" ya da "bunlar eskide kaldı, şimdi devir değişti, artık böyle yapmak doğru değil" veya "benim gücüm Allah'ın söylediğini yapmaya yetmiyor, ben bunu yapamıyorum" dersen kul olmayı kabul etmemişsin, ilâhlık taslıyorsun demektir.

Allah seni kendisine âbd olasın diye yaratmış ve sana göz, kulak, kalp vermişken sen Allah'ı inkâr ediyor, ilâhlık taslıyor, hakikati örtmeye çalışıyorsun! Kendine dönüp bakarsan gözünün, kulağının, gönlünün sana fayda vermediğini görürsün. Sonunda alay etmekte olduğun azap seni kuşatır, sen de ebediyen kaybedersin.

"Muhakkak ki biz, (insanlardan) hangisinin daha güzel amel edeceğini imtihan etmek için yeryüzündeki her şeyi bir ziynet kıldık. (Bununla beraber) Elbette biz (zamanı gelince) oradaki her şeyi kupkuru bir toprak yaparız."[26] Allah dilerse bütün güzellikleri bir anda yok eder; ama insanlardan hangisi dünyanın süsünü ahirete kurban edip onunla rabbini tercih eder, ahireti kazanır, hangisi de dünyanın süsüne kapılıp rabbini unutur ve ahireti tercih etmez diye Allah yeryüzünü süslü kılmıştır. Baktığımızda ümmetin, insanlığın bu süse ne kadar kapıldığını görüyoruz. Biri mevkiye, makama, biri mala, mülke, biri de kendine başka bir put bulup onun peşine takılmıştır.

Allah, yeryüzünü insanı çeken şeylerle süsleyerek insana tercih hakkı sunar ve "bunları mı seviyorsun yoksa beni mi! Bunları benim için kurban edebiliyor musun! Beni ondan daha çok

[26] Kehf /7-8

seviyorsan o zaman onları benim için ver" buyurur. Bu yüzden âyet-i kerimede **"sevdiğiniz şeylerden (Allah yolunda) infak etmedikçe iyiliğe eremezsiniz. Her ne infak ederseniz de muhakkak ki Allah onu hakkıyla bilir"**[27] buyurmuştur. İyilerden değilsek kötülerdeniz demektir.

Sevdiklerimizi Allah yolunda kurban edebilmemiz için öncelikle Allah'ı onlardan daha çok sevmemiz lazım. Öyle ki sevdiklerimizi Allah için verebilelim. Bunu yapmadıkça "ben iyiyim" diyemeyiz.

"Kendisine rabbinin âyetleri hatırlatılıp da ondan yüz çeviren ve kendi elleriyle yaptığını unutandan daha zalim kim vardır!"[28] Böyle biri hem ebedi saadeti için ahirete hiçbir şey göndermez hem de ne gönderdiğinin hesabını yapmaz, kendini hesaba çekmez. Ayrıca kendisine Allah'ın âyetleri okunduğunda dinlememiş, anlamamış gibi yapar ve rabbinin âyetlerine sırt çevirir. Kendine zulmederek ahirete gönderdiği ateşe doğru hızla gider. İşte, böyle birinden daha zalim kim vardır, buyurdu Allah.

Allah âyetin devamında hâllerinin neden böyle olduğunu da beyan eder. **"Şüphesiz ki biz (âyetlerimizden yüz çevirenlerin) onu anlamalarına engel olmak üzere kalplerinin üstüne kılıflar, kulaklarına da bir ağırlık koyarız. Sen onları hidâyete çağırsan da onlar asla hidâyete eremezler."**[29]

Allah onların asla hidâyet bulamayacağını buyuruyorsa hiçbir şekilde ebediyen hidâyeti bulamazlar. Hidâyeti bulamadıkları gibi bir de bakarlar ki ömürlerinin sonuna gelmişlerdir! Öleceklerini bilirler; ama artık tövbe edemezler. Sadece çırpınır, "ölümden nasıl kurtulurum" diye çaba, gayret

[27] Âli İmrân /92
[28] Kehf /57
[29] Kehf /57

içinde olurlar. Dilleriyle "tövbe ya rabbi" deseler bile gönülleri, nefisleri tövbe etmeyi kabul etmez.

Allah rahmetinden, bizi sevdiğinden dolayı bunları bize haber veriyor ve bize "bu hâle gelmeden önce tövbe edin. Size düşen; gönlünüzün üzerine perde çekilmeden, kalbiniz mühürlenmeden, kulaklarınıza ağırlık gelmeden tövbe edip bana dönmektir. Yoksa öyle bir an gelir ki çizgiyi geçersiniz ve o çizgiyi geçince artık hidâyeti, doğru yolu ebediyen bulamazsınız. Bu hâle gelmeden önce tövbe edin. Bakın uçuruma doğru gidiyorsunuz. Uçurumdan aşağı düşerseniz bir daha doğru yola giremezsiniz. Kendinizi uçurumdan aşağı atmayın, cehenneme atmayın. Size verdiğim gözü, kulağı, gönlü vahyimin nûrunda kullanın, onlardan hayır görün sonra iş işten geçerse artık kurtuluşunuz olmaz" buyuruyor. Biz de kendimize bakalım ve rabbimizin âyetlerinden yüz çevirip çevirmediğimize, ebedi saadetimiz için ahirete ne gönderdiğimize bakalım. Sonra iş işten geçince artık yapacak bir şeyimiz olmaz.

Evet, Allah'ın "ceâle" fiilini anlamaya çalışıyorduk. Allah'ın bir zahiri, bir de manevi olarak yaptıkları vardır. Allah manevi olarak kalbi mühürler, göze perde çeker, kulağa ağırlık verir. İşte, bu tehlikeye uğramayalım diye Allah önceden bizi rahmetiyle uyarıp ikaz ediyor.

Az önce okuduğumuz âyette Allah **"kendisine rabbinin âyetleri hatırlatılıp da ondan yüz çeviren ve kendi elleriyle yaptığını unutandan daha zalim kim vardır"**[30] buyurmuştu. Zalim, zulüm işleyen kişidir. Zulüm ise Arapça zulmet kelimesinden gelir, zulmet de karanlık demektir. Allah'ın âyetlerine sırt çevirenler, zulüm işleyerek karanlıkta kalanlardır. Nasıl ki nûr olmayınca gözün bir faydası yoksa; çünkü gözün görebilmesi için ışığın, nûrun olması gerekiyorsa Allah'ın vahyi

[30] Kehf /57

olmadan da nûr olmaz. Nûr olmayınca da göz, kulak, kalp olsa bile hiçbir işe yaramaz. Bunun neticesinde zulmette, karanlıkta kalırız.

"Allah size kendi nefislerinizden eşler verdi, eşlerinizden de sizin için oğullar ve torunlar var etti ve sizi temiz şeylerden rızıklandırdı. Durum böyleyken onlar (hâlâ) bâtıla inanıp Allah'ın (üzerlerindeki) nimetini inkâr mı ediyorlar?"[31] Siz şimdi bâtıla sapıp Allah'ın nimetlerini inkâr mı ediyorsunuz, bunlara şükretmeyecek misiniz? Demek ki eş, çocuk, torun nimetine de şükretmek lazımmış! Bunlara şükretmezsek bâtıla sapmış, ters tarafa gitmiş oluruz.

Allah, "her şeyi ben yapıyorum, ben sana veriyorum. Senin yapman gereken tek şey; bana şükretmek, sana verdiğim nimeti görüp hamd etmek, beni tekbir etmek, tesbih etmektir. Seni kendim için, geriye kalan her şeyi; göğü, yeri, Ay'ı, Güneş'i, geceyi, gündüzü, rüzgârı, bulutu ise senin için yaratmışım. Senin için davarlar, binekler, gemiler yaratmışım. Faydalanman için yağmur yağdırıyor, mevsimleri var ediyor ve her mevsim farklı nimetler veriyorum. Sana eş vermiş, çocuk vermiş, torun vermişim" buyuruyor.

Allah'ın nimet olarak saymadığı ve "senin için yaratmışım" demediği hiçbir şey yoktur. Güneş ve Ay gibi, âyet olarak beyan ettiklerini dâhi bizim için yarattığını söylüyor.[32] Biz de Allah'ın efâlini anlamaya çalışıyoruz ki rabbimizin bizim için yaptıklarını bilelim ve yaptığı her şeyin bizim için saf rahmet, saf nimet olduğunu anlayalım. Bunu bilip rabbimize şükredelim, hamd edelim, onu tekbir ve tesbih edelim. Rabbimize onun istediği gibi iman edip gerçek manada âbd olalım, kul olalım. Bu sohbetleri yapmamızdaki bütün derdimiz, gayemiz yalnızca budur.

[31] Nahl /72
[32] İbrâhîm /33

Allah, kuluna "bunu senin için yaratmışım" dediyse o hâlde her bir kul hepsini özel olarak kendi için bilmeli ve "Allah bunları benim için yarattı" demelidir. Biri çıkıp "ama diğer insanlar da bundan istifade ediyor" diyebilir. Ona da "sana ne, sen kendine bak! Sen onlardan istifade ediyor musun, etmiyor musun! Ediyorsan, öyleyse rabbine şükretmen, teşekkür etmen gerekmez mi! Farz et ki dünyada senden başka kimse kalmadı, öyle olunca mahlûkatın hepsi yalnız sana hizmet etmiş olmaz mı! Ya da herkes nefes alıyor diye sen nefes alabilmene şükretmeyecek misin! Herkes su içiyor diye su için şükretmeyecek misin" demek lazım.

Evet, Allah, her bir kuluna özel olarak tek tek "nimeti benden gör. Şükreden bir kul ol ve seni nasıl sevdiğimi, senin için neler yaptığımı gör. Sana ikram ettiğim nimetler için bana şükretmen gerekmez mi" buyuruyor.

"Siz hiçbir şey bilmezken Allah sizi analarınızın karnından çıkardı. Şükredesiniz diye size kulaklar, gözler ve gönüller verdi."[33] Sana göz, kulak, gönül verdiğim ve seni ana karnından dünyaya çıkardığım için şükret. Dikkat edersek Allah "şükredesiniz diye size kulaklar, gözler ve gönüller verdi" buyuruyor; yani araya şükretme şartını koyuyor.

Peki, hiç kimse Allah'ın nimetlerine şükredebilir mi?

Asla, hiç kimse Allah'ın hiçbir nimetine şükredemez. Allah'ın, kuluna verdiği ikramlar sınırsızdır. **"Andolsun ki biz, âdemoğullarını mükerrem (ikrama nail) kıldık."**[34] Size hesap edemeyeceğiniz nimetler verip ikramda bulunduk. **"O size, kendisinden istediğiniz her şeyden verdi. Allah'ın (üzerinizdeki) nimetini saymaya kalksanız onu sayamazsınız."**[35] Allah'ın bize

[33] Nahl /78
[34] İsrâ /70
[35] İbrâhîm /34

verdiği nimetler, ikramlar böylesine sonsuz ve sınırsızken Allah'a onun istediği gibi nasıl şükredebiliriz!

"Allah, evlerinizi sizin için bir huzur ve sükûn yeri yaptı ve sizin için hayvanların derilerinden gerek göç gününüzde (yolculukta), gerekse konaklama gününüzde (konakladığınız zaman), kolayca taşıyacağınız hafif evler (çadırlar), yünlerinden, tüylerinden ve kıllarından bir süreye kadar (faydalanacağınız giyimlik ve döşemelik) eşyalar ve bir ticaret malı meydana getirdi."[36]

Allah, evlerinizi de size ben verdim, buyuruyor. Aynı şekilde "göç edince kullandığınız yahut başka bir nedenle dışarda kaldığınızda hazırladığınız çadırları ve giyinmeniz için elbiselerinizi size ben verdim" buyuruyor. Allah'ın vermediği hiçbir şey yoktur. Allah hiçbir şey için "bunu siz yaptınız, siz kazandınız" dememiş, aksine "hepsini size ben verdim" buyurmuştur.

Her şeyi Allah'ın bize verdiğini idrak edince her anda onunla muhatap oluruz. Her anda onunla muhatap olabilmemiz için de Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in hâlini anlamamız şarttır; çünkü Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in her anda bir duası ve rabbiyle bir konuşması vardı.

Mesela; annelerimiz anlatır. "*Resulullah (s.a.v.) Efendimiz evin içine girince hamd eder, şükrederdi. Elbisesini giyince ve soyunca şükrederdi, bir şey yiyince yine hamd eder, şükrederdi. Adımını dışarı atınca Güneş için, gölge için şükreder, hamd ederdi. Kilime uzanınca* -zaten Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in üstünde uyuduğu doğru dürüst bir yatağı yoktu- *yine şükreder, hamd ederdi. Uyanınca uyuduğu için, gece vaktinde dinlendiği için hamd eder, şükrederdi. İbadet edince hamd eder, şükrederdi."* Görüldüğü gibi Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in şükretmediği hiçbir

[36] Nahl /80

anı yoktur. İşte, Allah'ın istediği, örnek bir kul böyledir. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bize kulluğu öğretiyor.

Allah'ın nimetlerini unutup şükretmezsek Allah'ın sevgisini kaybederiz. Nankörden daha sevimsiz hiç kimse yoktur. Bununla ilgili olarak Allah âyet-i kerimede **"şu da muhakkak ki Allah, (kendine ve başkalarına hainlik eden) hiçbir hain nankörü sevmez"**[37] buyurmuştur. Allah'ın, nankörlüğü neden sevmediğini kendi üzerimizden bakıp anlayabiliriz.

Nasıl?

Mesela; birine bir iyilik, güzellik yaptığımızda o kişi bize sanki kendisine hiçbir şey yapmamışız gibi davransa ve bizi ciddiye almasa onun hakkında hemen "bu ne kadar nankör, ne kadar pis bir adam" deriz. Rabbimizi kendi üzerimizden tanıyalım. Eğer biz bize nankörlük yapanlara böyle söylüyorsak o hâlde biri de Allah'a karşı nankör olursa hiç ondan daha pis, manevi olarak daha çirkin kimse olabilir mi! Nankörler Allah'ın sevgisinden mahrum kalır, şükredenler de Allah'ın sevgisini kazanır.

Yalnız, şükredebilmek için şükrü doğru anlamalıyız. Şükür yalnızca dil ile "şükürler olsun" demek değildir. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz şükürle ilgili olarak *"nimete vesile olana teşekkür etmeyenler Allah'a şükretmiş olmazlar"*[38] buyurmuştur. Dolayısıyla birinin Allah'a şükredip etmediği, insana teşekkür edip etmediğinden anlaşılır. Biri insana teşekkür etmiyorsa bilelim ki rabbine de şükretmez; çünkü gönlünde nankörlük vardır. Bununla beraber onda Allah'ın Şekûr ile Şâkir isimleri tecelli etmemiştir.

Şâkir, Allah'ın ismidir ve şükreden manasına gelir. Allah şükredendir, teşekkür edendir. Kul, Allah için güzel bir şey yaptığında Allah ona "kulum sen güzel yaptın, âyetimi, sözümü ciddiye aldın. Güzel sabrettin, şu sıkıntıyı güzel yuttun. Canını,

[37] Hacc /38
[38] Ebû Dâvûd, Edeb, 11/4811; Tirmizî, Birr, 31

malını, vaktini, zamanını benim yolumda ortaya koydun, şu fedakârlığı güzel yaptın" deyip teşekkür eder. Allah bize teşekkür etsin istiyorsak yapmamız gereken şey; Allah'a şükretmek, teşekkür etmek, bir yandan da rabbimiz Şâkir ismiyle tecelli etsin ve bize teşekkür etsin diye çaba, gayret sarf edip Allah için fedakârlık yapmaktır.

Evet, Allah'ın bizim için neler yaptığını anlamaya çalışıyorduk, devam edelim inşallah.

"Onların içinde Ay'ı bir nûr kılmış, Güneş'i de (ışık saçan) bir kandil yapmıştır."[39] Nûr, ışığı kendinden olmayan manasına gelir. Kandil ise ışık saçan, ışığı kendinden olan demektir. Ay, ışığını (nûrunu) Güneş'ten alır; ama Güneş'in ışığı kendisindendir. Allah bize "bunu da sizin için yaptım" buyuruyor.

Allah hidâyetçileri anlatır. Bu hidâyetçiler; nebîlerdir, resullerdir bir de Allah'ın imam dediği kullardır. **"Onları, emrimizle (insanları) hidâyete erdiren önderler yaptık ve onlara hayırlı işler yapmayı, namazı ikâme ed(erek Allah'ın dinini destekle)meyi ve zekâtı ver(erek nefislerinin cimriliğini temizle)meyi vahyettik. Onlar, sadece bize âbd ol(up kulluk ed)en kimselerdi."**[40] Hidâyetçiler, Allah'a âbd oldukları için genel itibariyle bu hâldedir. Hepsinin ortak hâli hayatlarını yaşarken Allah'a âbd olmaları, âşık olmalarıdır. Allah da insana hidâyeti onlarla verir.

"O ki yarattığı her şeyi (en mükemmel şekilde) güzel yaptı ve insanı yaratmaya (ilk olarak) çamurdan başladı. Sonra onun neslini, basit bir sudan (süzülmüş) bir özden meydana getirdi. Sonra onu (insan suretinde) düzenleyip ona kendi rûhundan nefhetti (üfledi). Ve sizin için kulaklar, gözler ve kalpler var etti.

[39] Nûh /16
[40] Enbiyâ /73

Ne kadar da az şükrediyorsunuz!”[41] Sizi yaratmama, düzenlememe sonra size rûhumdan nefhetmeme ve göz, kulak, gönül vermeme şükretmeniz gerekir. Ne de az şükrediyorsunuz!

Allah’a her zerremizle şükürler olsun. O her türlü hamda layık olduğu gibi her türlü şükre de layıktır. Rûhumuz, gönlümüz, gözümüz, kulağımız, elimiz, ayağımız, dilimiz, dudağımız, her azamız için Allah’a şükürler olsun. Allah’ın verdiği bütün nimetler için şükürler olsun. İmtihana tabi tutup bize kazanma imkânı verdiği için şükürler olsun. Bütün âlemlerden ona hamd olsun. Allah bize zahiri olarak hangi nimeti vermiş, hangi nimetle neyi kazanmamızı dilemişse verdiği o nimetler için, kazanmamızı istediği o şeyler için şükürler olsun. Allah bize kazanmamızı istediği nimetleri de kazanmamızı ikram eylesin inşallah.

Allah’ın bizim için yaptıklarıyla ilgili âyetleri okuduğumuzda apaçık gördük ki nimet olmayan hiçbir şey yoktur. Hepimiz rabbimizin rahmetinin, nûrunun, muhabbetinin içinde yüzüyoruz. Öyleyse her anda bize verdikleri için Allah’a şükretmemiz lazım. Allah bizden her şey için şükretmemizi istiyor.

Bir tek zahiri olarak değil manevi olarak da nimetlerin içinde yüzüyoruz. Örnek vermek gerekirse; şu anda hep beraber rabbimizi tanımaya, âyetlerini okuyup anlamaya ve rabbimizin bize nasıl bir muamelede bulunduğunu öğrenmeye çalışıyoruz. Bu da bizim için apayrı bir nimettir. O zaman bu nimete de şükretmek gerekmez mi! Şükretmezsek Allah bize “neden şükretmedin” demez mi!

Evet, nankörlerden olmamak için hayatımızı yaşarken Allah’ın bize verdiği maddi, manevi nimetleri görelim ve nerde, neye şükretmemiz gerektiğini bilip şükredelim; çünkü her anda bir nimetin içindeyiz.

[41] Secde /7-9

"Hatırlayın ki rabbiniz size, 'eğer şükrederseniz muhakkak size (olan nimetimi) arttırırım ve eğer nankörlük ederseniz hiç şüphesiz azabım çok şiddetlidir!' diye duyurmuştu."[42] Allah'ın ikram ettiği nimetlere şükretmez, nankörlük yaparsak çok şiddetli bir azaba uğrarız. Unutmamamız lazım ki hayatı yaşarken Allah bize her neyi söylemişse onu mutlaka tadacağız. İstediğimiz kadar gözümüzü kapatıp "ben görmedim, anlamadım" diyelim, kendimizi her ne kadar kandırmaya çalışsak da mutlaka şükretmediğimiz takdirde Allah'ın azabının çok şiddetli olduğunu tadarız.

"(Ona şöyle denir) Andolsun ki sen (dünyada iken) bundan gaflette idin. Şimdi senden (gaflet) perdeni (kaldırıp) açtık, artık bugün gözün keskin görür."[43] Dünyaya da, ahirete de, meleklere de, insanlara da, şeytanlara da, kendinize de bakın! Bugün gözünüz keskin görür; çünkü size perdeyi açtım.

Ölümü sanki farklı bir şeymiş gibi anlamayalım. Ölüm yok oluş değildir. Ölüm; bir kapıdan başka bir âleme geçiştir ve o âlem bambaşka bir âlemdir. İnsan ölür ölmez, kendisine perdeler açılır ve önceden bir görürken artık bin görmeye başlar, bir işitirken bu defa bin işitir; çünkü gözünün ve kulağının önünden perdeler kalkmış, beden engeli aradan çekilmiştir. Bundan dolayı rabbinin hitabını işitir ve rabbimiz onu bire bir muhatap alır.

Burada mağaranın, zindanın içindeyiz. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in *"dünya mü'minin zindanıdır"* hadisinin manası budur. Hepimiz dünyada karanlıktayız ve biliyoruz ki burada sorundan, sıkıntıdan başka bir şey yoktur. Eğer hayatın baştan sona kazanma imkânı olduğunu anlarsak ne sorun ne sıkıntı kalır. Ne insanlar kalır ne biz kalırız ne de dünya kalır. Sadece Allah ile muhatap oluruz. İnsanlar bizim için Allah'ın onlar üzerinden bize

[42] İbrâhîm /7
[43] Kaf /22

muamele etiği vesileler olarak kalır, biz de Allah'ın bize insanlar ve varlık üzerinden muamele ettiğini bilir, anlarız.

Allah devamlı bize muamelede bulunup "seni seviyorum kulum, haydi kazan! Bak, senin için Güneş'i, Ay'ı yaratmış, sana binek vermiş, eş vermiş, çocuk vermişim. Yağmuru yağdırıp onunla yerden gıda ihtiyacını bitiriyorum. Senin için yaptıklarımı ve sana ikram ettiklerimi gör! Bütün bunları seni sevdiğim için yapıyorum. Haydi, şimdi sen de bir sefer 'seni seviyorum' de, 'lâ ilâhe illallah' de bakalım. 'Benim ilâhım sensin. Her şeyi sen yapıyorsun, senden başka ilâh, güç, kuvvet, kudret sahibi yoktur. Senden başka rahman, rahim, kerim, rezzak, hâlık, hâllak yoktur. Her şeyi sen yapıyorsun' de bakalım" buyuruyor. Tıpkı bir anne, babanın konuşmayı yeni öğrenen çocuğuna "hele bir 'baba' de, hele bir 'anne' de, hele bir 'Allah' de bakayım" demesi gibi Allah da kuluna "hele bir 'lâ ilâhe illallah' de bakayım" buyuruyor.

Bu dünyaya rabbimize olan aşkımızı ispatlamaya ve "lâ ilâhe illallah" demeye gelmişiz. Hepimiz biliyoruz ki ömür geçiyor. Daha ne zamana kadar Allah bize "haydi, hele bir 'Allah' de bakayım" desin! Ne zaman kendimiz "Allah" diyecek, "lâ ilâhe illallah" diyeceğiz! Artık gönlümüzü rabbimize çevirip "Allah" dememizin zamanı gelmedi mi!

Evet, "Allah" dediğimizde bizim için her şey bitmelidir. Zaten her şey ondandır, ona aittir, biz de ona aidiz. Ondan bağımsız bir şey yok ki "Allah" dediğimizde bize ait bir şeyler kalsın! Her şeyi o yapıyor, yapmaya da devam ediyor. Böyle bakarsak "Allah" dediğimizde zaten bizim için her şey biter.

Allah bize "bana gel, bana firar et, asıl hayat benim yanımdadır.[44] Süslü gibi görünen dünya hayatına tenezzül etme de bana gel" buyuruyor. Eğer iman etmişsek bilelim ki bu böyledir.

[44] Âli İmrân /14

İnsan; Allah'ın yeryüzündeki halifesidir, rabbinin tecelli ettiği ve meleklerin secde ettiği varlıktır.[45] Hâl böyleyken öyleleri var ki kendini üç kuruşa, şeytanın verdiği küçücük vesveseye satıp şeytanın peşine takılır ve onun arkasından gider! Yahut küçücük bir mevkinin, makamın peşinden gider! Oysaki sen Hz. İnsansın, meleklerin secde ettiği varlıksın, nereye gidiyorsun! Peşinden gittiklerin dünyaya ait değil mi, sonuç itibariyle dünyada kalmayacak mı! Sen ise gün gün rabbine doğru gidiyorsun ve sonunda rabbine varacaksın. Madem öyle nasıl bu kadar kör ve sağır davranabiliyorsun! Hâlbuki hiçbir şeyin olmasın; ama rabbin olsun! Çünkü rabbini; onun rızasını, yakınlığını, dostluğunu kazandıysan kaybettiğin hiçbir şey olmaz; ama rabbini kaybettiysen o zaman da kazandığın hiçbir şey olmaz.

Hepimizin yalnızca Allah'a ihtiyacı vardır ve bize ahiretimiz için fayda sağlayacak tek şey; Allah için yaptıklarımızdır. Gerisi sadece imtihan olsun diye Allah'ın var ettiği dünyanın süsleridir. Biz dünyanın süsleriyle değil rabbimizle olalım ve gönlümüzü rabbimizden ayırmayalım. Dünyada bırakacaklarımızın peşinden koşup rabbimizi kaybetmeyelim, sadece rabbimizin peşinden koşalım ve Allah'ın bizden istediği gibi "Allah" diyelim, "lâ ilâhe illallah" diyelim.

Nefsin yedi mertebesi vardır. Bunlardan dördüncü mertebe olan itminan (nefs-i mutmaine) mertebesi velâyet mertebesidir. Kul, bu mertebeye geldiğinde artık gözü, gönlü sadece rabbinde olan, rabbinin hesabını yapan bir kul olur, rabbinin dostu, âşığı olur. Biz de artık nefis mertebelerini geçip itminana gelelim ve velâyet kapısından içeri girelim. Girelim ki "Allah" dediğimizde bizim için her şey bitsin ve gönlümüzde Allah'ın sevgisinden, yakınlığından başka hiçbir şey kalmasın.

[45] Bakara /30, Sâd /73

Haberiniz olsun, velâyet kapısı açıktır ve sizi bekliyor. Onun için bu kadar açık konuşuyorum ki anlaşılmayan hiçbir şey kalmasın. Hepiniz artık bu velâyet kapısından içeri geleceksiniz. Bu defa hiçbir bahaneniz yoktur! Zaten hamd olsun gönülleriniz hazırlanıyor. İnşallah bu defa itminana, velâyet dairesinin içine gireceksiniz.

Neden ısrarla itminan kapısından geçmenizi istiyorum? Kapıdan geçince melek mi olacaksınız, artık yanlış yapmayacak, günah işlemeyecek misiniz?

Elbette ki hayır! Kul her zaman için kuldur, beşer her zaman beşerdir; ama itminan kapısından geçince şeytanın işi bitecek, köpek rezil olacak; çünkü şirkten kurtulacak ve bir daha rabbinize şirk koşmayacaksınız.

Allah bir hadis-i kutside *"kulum bana şirk koşmadıkça dünya dolusu günahla da gelse onu dünya dolusu mağfiretle karşılarım"*[46] buyurur. Biri itminan kapısından içeri girince Allah dostu olur. Elbette ki veli bir kulun dünya dolusu günahı olmaz. Yine de beşer olduğu için hatası, kusuru, günahı olabilir; ama dünya dolusu günah da işlese Allah onu dünya dolusu mağfiretle karşılar.

Velinin diğer insanlardan farkı; günah işlememesi değil, rabbine şirk koşmaktan kurtulmasıdır. Veli bir kul gönül itibariyle Allah'a "sen benim rabbimsin, sen benim her şeyimsin, ben her şeyden vazgeçerim; ama senden vazgeçmem, canım dâhil her şeyi sana kurban ederim" der.

Peki, kul velâyet kapısından içeriye nasıl girer?

Allah her şeyi bir vesile ile yaptığı gibi kulun itminan mertebesine gelmesini de bir vesileyle yapar. Bu vesile Mürşid-i kâmildir. Bütün veliler bir Mürşid-i kâmile tabi olup onunla

[46] Taberani

beraber vuslat yolculuğu yapmış, velayeti öyle kazanmıştır. Hiç kimse bir Mürşid-i kâmile tabi olmadan velayete yol bulamaz. "Ben kendi başıma yürürüm" diyenler ise yalnızca kendi etraflarında döner dururlar.

Evet, Mürşid-i kâmil olmadan itminan mertebesine gelinmez. Kendi başına yolu bilen varsa buyursun, göğe merdiven dayasın, yürüsün! Bakalım nasıl gidecek! Sakın kibirlenip "ben bu işi aklımla hallederim" demeyelim ve aklımızı Allah'a şirk koşmayalım. Yapmamız gereken tek şey bizi velayete taşıyacak vesileye; yani Mürşid-i kâmile sarılmaktır. Kardeşlerimiz gönüllerini açıp sohbetleri dinler, gerekeni yapar, bizimle beraber yürürlerse velayet mertebesine gelirler inşallah.

Bu dünyada en çok sevindiğim şey; bir kulun gerçek manada "lâ ilâhe illallah" demesi, "Allah" demesi, "rabbim Allah'tır" demesidir. En sevmediğim şey de birinin "ben, bence, bana göre" demesidir. Yeminle söylüyorum, mesele ben değilim! Âlemlerin rabbi var ya, her şeyin sahibi var ya, ben olsam ne olur, olmasam ne olur! Taş olsam ne olur, toprak olsam ne olur. Benim için rabbimden başka hiçbir şeyin anlamı yoktur. Ben sadece rabbime bakar, rabbimizin rızasının hesabını yaparım. Bundan başka bir derdim de isteğim de yoktur. Bu nedenle "yolu bizimle beraber yürümelisiniz" demekteki kastım; Allah'a dost olmak, âşık bir kul olmak için işi vesile ile yapmanız gerektiğini bilmeniz içindi. Yoksa nerede kazanabileceğinizi düşünüyorsanız kesinlikle oraya gitmelisiniz. Ben yine velâyeti kazanmanız için elimden gelen her türlü yardımı, fedakarlığı yapmaya devam ederim. Yeter ki siz "Allah" deyin "lâ ilâhe illallah" deyin. Benim için önemli olan tek şey budur; çünkü benim işim insanların Allah'a dost olması, vasıl olmasıdır.

Allah bana "kullarımı getir" diye emretmişse Allah'ın kullarını Allah'a götürürüm; ama Allah "kullarımı bana getir" derken "çamurun içinden alıp direkt getir" dememiş, "kulumu

huzura layık hâle getir, ona 'Allah' dedirt, 'lâ ilâhe illallah' dedirt, öyle getir" buyurmuştur. Birinin günahı, yanlışı, çamura batması benim için önemli değildir. Ben onu her halükârda yıkar, temizlerim. Zaten hizmetçi dediğin yıkayacak, temizleyecek, ütüleyecek, tertemiz edecek! Benim işim budur! Birisi kazandığında da ona şükredecek, teşekkür edeceğiz, o da bize teşekkür edecek. Bunun neticesinde rabbimiz hepimize teşekkür edecek.

Rabbimin bana teşekkür etmesi için yapamayacağım hiçbir şey, gösteremeyeceğim hiçbir fedakârlık yoktur. Bizimle beraber olanlar da böyle bir gönül hâlinde olmalıdır. Onun için ne olursa olsun nefsimize taviz vermeyip "her ne imtihanla karşılaşırsam karşılaşayım mutlaka 'lâ ilâhe illallah' der, her şeyi rabbimin yolunda kurban ederim" diyelim ve rabbimizin yolunda kurban edelim.

Unutmamamız lazım ki Allah bizden haberdardır. O bizi görüyor mu, görüyor! Biliyor mu, biliyor! Gücü her şeye yetiyor mu, yetiyor! O hâlde rabbimiz için bir şey yaptığımızda onu nasıl kabul etmez! "Ben canımı sana veriyorum" dediğimizde onu her şeyden çok sevdiğimizi ve onun için yapamayacak hiçbir şeyimizin olmayacağını nasıl bilmez! Karşılığını nasıl vermez! İnsanlar bilse de bilmese de, anlasa da anlamasa da Allah onun için yaptığımız her şeyi bilir ve isterse zerre kadar olsun karşılığını mutlaka bize verir. Biz de rabbimize güvenip tevekkül edelim.

Evet, velayet kapısından içeri girmek için mürşidimize uyalım ve "ya rabbi! Ben seninle olmak, sana ait olmak, şirkten kurtulup razı olduğun gibi bir kul olmak istiyorum" deyip gereken çabayı gösterelim. Bunun için gönlümüzdeki dünyevi sevgileri, nefsimizin arzularını attığımızda "acaba, doğru mu yanlış mı yapıyorum" diye düşünmeyelim. Bu, şeytanın verdiği bir vesvesedir. Korkmayalım, Allah için yaptığımız hiçbir şeyde kaybetmeyiz. Yeter ki yaptığımız her şey saf Allah için olsun,

rabbimizin vechi, cemali için olsun. Gerekeni yapıp “seni seviyorum, seni istiyorum ya rabbi” dersek mutlaka rabbimizden velâyetini, aşkını, muhabbetini, rızasını alacağımızı görürüz.

Bütün kardeşlerimizi velayet kapısından içeri girmeye ve Allah’ın dostu, âbdi, âşığı olmaya davet ediyoruz inşallah.

Evet, hep beraber ceâle “kıldı, yaptı” fiilini anlamaya ve Allah’ın bizim için neler yaptığını öğrenmeye çalıştık.

Allah bizi dünyanın süsüne takılıp rabbine doğru gidemeyenlerden ve ebedi hayatta pişman olanlardan eylemesin inşallah. Allah bizi yaptığını saf Allah için yapıp nefsinin şirkinden tamamıyla kurtulanlardan eylesin. Allah bizi rabbine dost olan, âşık olan, velâyeti alan kullarından eylesin inşallah.

Allah hepinizden razı olsun.

7.Bölüm

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyai vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Hep beraber Allah'ın fiilinin, işinin aşktan ibaret olduğunu ve kuluna yaptığı her muameleyi kulunu sevdiği için yaptığını anlamaya çalışıyorduk.

Şimdiye kadarki sohbetlerimizde gördük ki Allah önce kuluna her şeyi talim ettirdi, öğretti sonra onu Hz. İnsan olmaya, cennete, rızasına, dostluğuna, yakınlığına, takvâ sahibi olmaya, muhsin olmaya, güzel olmaya, güzellik yapmaya, salih amel işlemeye, tek kelimeyle; iman etmeye, teslim olmaya davet etti sonra onu imtihana tabi tuttu. En sonda ise "ceâle" fiiliyle ilgili âyetlerde kuluna nasıl muamele ettiğini, onun için neyi yaptığını, ne yapacağını ve neyi de yapmayacağını en ince ayrıntısına kadar bir bir açıkladı.

Allah "ceâle" fiilini anlatırken hem kuluna ne gibi muamelelerde bulunduğunu beyan eder hem de bu muamelesine kulun nasıl karşılık vermesi gerektiğini anlatır. Bu sohbetimiz "ceâle" fiilini anlatacağımız son bölümdür. Allah'ın "kıldı, yaptı, yapıyor, yapacak, yapar, yapmaz, yaptırır, yaptırmaz" fiillerini bu sohbetimizde de anlamaya çalışacak, ardından sonraki fiile geçeceğiz inşallah.

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

"Allah odur ki sizi zayıf (ve zaaf sahibi olarak bir nutfe)den yarattı."[1] Allah sizi bir zaaftan yarattı. Sizi bütünüyle

[1] Rûm /54

muhtaç, aciz, güçsüz ve kuvvetsiz yarattı. Sizin gücünüz bir şeye yetmez. Siz sadece rabbinize güvenin ve rabbinize dayanın.

Kul bütün gücünü, kuvvetini Allah'tan alır. Eğer Allah ile olan bağını koparırsa ondan geriye sadece zaaf kalır; yani aciz, hiçbir şeye gücü yetmeyen, tabir-i caizse bataklıkta çırpınan biri kalır.

Nasıl?

Kim "Allah" demeyi bırakırsa dünyanın, nefsinin, şeytanın onun için döşediği batağın bataklığına düşer sonra da "böyle yapacağım, şöyle yapmayacağım, bu niye olmadı, şu niye şöyle oldu" deyip düştüğü bataklıkta çırpınır; ama "ben" demeyi bırakıp "Allah yaptı, Allah yapıyor, Allah yapacak" der ve rabbine tevekkül ederse tevekkül ettiği için düştüğü bu bataklıktan çıkar.

Rabbine iman edenler; ona tevekkül edenlerdir. İman beraberinde tevekkülü getirir. Bu yüzden Allah mü'minleri anlatırken **"mü'minler ancak o kimselerdir ki Allah zikredil(ip anıl)dığı zaman (haşyet ve muhabbetle) kalpleri titreyen, kendilerine Allah'ın âyetleri okunduğunda imanlarını (Allah'a olan haşyet ve muhabbetlerini) arttıran ve yalnız rablerine tevekkül eden kimselerdir"**[2] buyurur. Mü'min olduğunu söylüyorsan senin de böyle olman gerekir. Aksi takdirde "ben Allah diyorum, ona iman ediyorum; ama Allah'a güvenmiyorum" diyorsan âlemlerin rabbi olan Allah'a iman etmemişsin demektir. Güvenilmeyen Allah mı olur! Sen Allah'a değil kendi nefsinin putuna iman etmiş ve ona "Allah" demişsin! Bu put senin kendi kendine ürettiğin putundur.

Allah'a iman etmiş olsan ona güvenir, tevekkül edersin, böylelikle düştüğün bataklıktan çıkar, "ben yaptım, ben yapıyorum, ben yapacağım" ya da "niye şu şöyle oldu, şöyle

[2] Enfâl /2

olsaydı daha iyi olurdu" demezsin; çünkü Allah'ın seni kazanman için imtihana tabi tuttuğunu ve Hz. İnsan olup ebedi hayatını kazanman için sana imkân verdiğini bilirsin; ama sen "Allah" derken âlemlerin rabbi olan Allah'a değil başka bir şeye "Allah" diyorsun!

İman edenler, her işi Allah'ın yaptığını bilenler; Allah'ın yaptığı muameleyle kendilerine kazanma imkânı verdiğini görüp Allah'ın efâline iman ederler ve Allah'a güvenip tevekkül ederler.

Allah'a iman, yalnızca onun zatına ya da isimlerine iman değildir. Nasıl ki Allah'ın zatına ve El Esmâu'l Husnâ'sına iman etmek gerekiyorsa Allah'ın efâline de iman etmek gerekir. Başka türlü iman olmaz.

Neden?

Çünkü Allah'ı sevenler onun isimlerini de fiillerini de Allah'ın kendilerine yaptığı muameleyi de severler. Aksi takdirde "seni ilâh olarak kabul ediyor, seni seviyorum; ama yaptığını sevmiyor, beğenmiyorum. Bence şöyle olması lazım, şöyle olsaydı daha iyi olurdu, şurada yanlış olmuş, aslında şöyle şöyle yapman gerekirdi" diyenler kul değildir. Allah'ın muamelesine fikir beyan ederek ilâhlık taslayanlardır.

Her şeyi net olarak görelim. Allah'ın ilk emri "oku"[3] dur. Bu âyet indiğinde henüz daha önce hiçbir âyet inmemişti; ama yine de Allah Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e ve onun üzerinden herkese önce "okuyun" diye emretti. Bizim de mutlaka okumamız; ama öncelikle neyi okumamız gerektiğini bilmemiz lazım.

Peki, neyi okuyacağız?

[3] Alak /1

Tabi ki rabbimizin ismini, efâlini, tecellisini okuyacağız. **İkra' bismi rabbikellezî hâlak:**[4] "(Zatıyla ve sıfatlarıyla tecelli edip tüm mevcudatı) Yaratan rabbinin adıyla (kendini ve tüm mahlûkatı) oku (anla, idrak et)." Rabbin hâlıktır, yaratandır. **Hâlakal insâne min alak:**[5] "(O) İnsanı alaktan (zahiren bir kan pıhtısından, manen de alakasından ve sevgisinden) yarattı." Zahiri olarak bir yapışkandan, çamurdan, özden, iki damla sudan, manevi olarak da sevgisinden yarattı.

Allah senden kendini okumanı istiyor. Kendini hem zahiri hem de manevi olarak oku! "Oku" demek "anla" demektir; yani kendini okurken yaratılış sebebini, hikmetini, sırrını, Allah'ın muradını anlamaya çalış, bunun için de Allah'ın yaratmasına, efâline bak; çünkü fiiller esmâya, esmâ da zata açılan kapıdır. Allah'ın fiillerine bak ve sana olan muamelesini oku ki fiiller üzerinden esmâyı anlayabilesin, böylelikle rabbini tanıyabilesin.

Şahid olmadan tanımak mümkün değildir. Diğer bir ifadeyle rabbini tanımak için Allah'ın El Efâlu'l Husnâ'sına, güzel fiillerine, muamelesine, varlığı yaratmasına, isimlerine, isimlerinin tecellisine şahid olman şarttır. İşte, karşılaştığın olaylarda Allah'ın fiillerini okursan bu okuyuşun sana şehadeti ve beraberinde rabbini tanımayı kazandırır. Tabi, rabbinin fiiline şahid olurken mutlaka Allah'ın o fiilini de sevmen gerekir; çünkü iman, sevmek olduğu için Allah'ın fiilini sevmezsen Allah'ı sevmemiş, kabul etmemiş olursun.

Vuslat yolculuğu da zaten Allah'ın fiillerini, isimlerini hem kendi hem de varlık üzerinde okuyarak yapılır. Kul vuslat yolculuğunda yürürken yol boyunca Allah'ın muamelesini okur sonra kelime-i şehadet getirir; yani Allah'ın efâline, isimlerine, kudretine şahid olur. Başka türlü şehadet olmaz.

[4] Alak /1
[5] Alak /2

Evet, okuduğumuz âyete kaldığımız yerden devam edelim. **“Allah odur ki sizi zayıf (ve zaaf sahibi olarak bir nutfe)den yarattı.”** Bu âyetten sonra Allah yaratılışı beyan eder. **“Sonra zayıf (olan çocukluk çağın)ın ardından (size) bir kuvvet (gençlik hâli), sonra da kuvvetin ardından (yine) bir zayıflık ve ihtiyarlık verdi. (O) Dilediğini yaratır. O, alîmdir, kadîrdir (her şeyi, herkesi bilen ve kudretiyle her şeyi hükmü altında tutandır).”**[6]

Doğarken hiçbir gücün, kuvvetin yoktur. -Aslında Allah’ın kudreti karşısında her zaman böylesin.- Zahiri olarak büyüdükçe Allah seni güçlü, kuvvetli kılar; ama sonunda yaşlanırsın ve gücünü, kuvvetini kaybedersin. Kısacası doğarsın, büyürsün, yaşlanırsın sonra vaktin gelir, Allah’a gidersin. Allah, senden bunu okumanı, anlamanı istiyor.

“Allah sonra yaşlılık verir ve dilediğini yaratır.” Allah dileseydi hiç kimse yaşlanmaz ve ölmezdi; ama o nasıl dilerse öyle yapar. O her şeyi bilen ve her şeye güç yetirendir. Sen hiçbir şey bilmiyorsun, sadece Allah’ın sana öğrettiklerini bilebilirsin. Hiçbir şeye güç yetiremezsin sadece Allah’ın müsaade ettiklerini yapabilirsin; ama Allah dilediğini yapar. Allah, bu âyetle bize nerede durmamız gerektiğini öğretir ve bize “henüz gücünüzü kaybetmemişken, imkânınız varken size verdiğim kazanma imkânını değerlendirin” buyurur.

Herkesin hayat yolculuğu birbirinden farklıdır. Kimisi bu yolculuk esnasında Allah’ın davetine icabet edip henüz yolun başındayken öbür tarafa gider, kimi yarı yoldayken, kimi de yolun sonunda öbür tarafa gider. Hatta kimisi hiç doğmadan gider. Bu muameleyi yapan Allah’tır, takdir de hüküm de emir de onundur. Hiç kimse öbür tarafa ne zaman gideceğini bilemez. Öyleyse kul, Allah’ın huzurunda olduğunu unutmadan her an öbür tarafa gidecekmiş gibi, Allah’ın emrettiği şekilde doğru ve güzel yapmaya

[6] Rûm /54

çalışmalı ve ebedi hayatını kazanmak için çaba, gayret göstermelidir.

"Yanında huzur bulmanız için size kendi (cinsi)nizden eşler yaratıp aranızda sevgi ve merhamet peyda etmesi de onun âyetlerinden (kudret ve delillerinden)dir. Muhakkak ki bunda (enine boyuna düşünüp) tefekkür eden bir kavim için âyetler (ibret ve dersler) vardır."[7] Allah'ın eşler arasına sevgiyi koyması bir âyettir. Allah eşler arasına yakınlık, muhabbet, sevgi, rahmet, merhamet koymuştur. Allah bize "bu âyeti okuyun ve hikmetini anlamaya çalışın" buyuruyor.

Allah eşler arasına sevgi koymuştur. Kimi eşler arasında merhamet ve sevgi yoksa, eşlerin gönülleri birbirinin yanında sükûn bulmuyorsa bu durumda onlar eş olmayı beceremeyişler, daha doğrusu insan olmayı beceremeyişler demektir; çünkü Allah'ın bu beyanı insanlar içindir. İster kadın ister erkek olsun hiç fark etmez, birinin nefsi ilâhlık taslarsa; eşiyle huzur bulması, aralarında sevginin, aşkın, muhabbetin, rahmetin olması gerekirken eşine ilâhlık taslar, bunun neticesinde de ona eş olamaz.

İnsan, nasıl ilâhlık taslar?

Biri hayatı Allah'a göre değil de nefsine göre "ben, bence, bana göre" diyerek yaşadığında ilâhlık taslamış olur; çünkü "ben" dediği için Allah'ı yok sayar ve Allah'ın kendisinden istediklerini yapıp güzel olmaya, rahmet olmaya çalışmaz. Yalnızca "benim istediğim gibi olsun" der. Şayet evimizde bir sorun, sıkıntı varsa bilelim ki rabbimizi önce kendi gönlümüzde kaybetmişiz. Eğer rabbimiz gönlümüze tecelli etmiş olsaydı, mutlaka onun hesabını yapar ve sorun çıkarmak yerine eşimize, çocuğumuza rahmet olmaya çalışırdık.

[7] Rûm /21

Evet, Allah “aranızdaki sevgiyi, rahmeti ben veriyorum” buyurdu. Eş olamayanlar, Allah’ın kendileri için yaptığını, aralarına koyduğu rahmeti, sevgiyi reddeder. Bunu da eşine rahmet olmak yerine ilâhlık taslayarak yapar. Biri ilâhlık taslarsa eşiyle arasında sevgi olur mu, rahmet olur mu, muhabbet olur mu, huzur olur mu, sükûnet olur mu? -Elbette ki olmaz. Bunun yerine kavga olur, huzursuzluk olur, sevgisizlik olur, kin olur, nefret olur.

İnsanlığını kaybedenler evlerini huzursuzluk yeri, sorun, sıkıntı yeri, kavga yeri yaparlar. Allah’ın, aralarına koyduğu rahmeti, sevgiyi, yakınlığı, huzuru kovar, şeytanı evlerine misafir ederler. İster kadın ister erkek olsun hiç fark etmez, böyle yapanlar insan gibi duramamış, Allah’a göre bakıp Allah’ın kendilerine verdiği bu sevgiyi, muhabbeti âyet olarak okuyamamıştır. Allah **“muhakkak ki bunda (enine boyuna düşünüp) tefekkür eden bir kavim için âyetler (ibret ve dersler) vardır”** buyurduysa o zaman bilelim ki insanın, eşine karşı gönlünden duyduğu muhabbet, sükûn bir âyettir ve kul bu âyeti tadıp yaşamalıdır.

Birçok kardeşimize baktığımızda onlar da evlerinde bu tür sıkıntıları yaşarlar. Devamlı söylüyoruz; bir yerde sorun varsa orada Allah’ın hesabı yapılmamıştır. Sorunun ortadan kalkması için yapılacak tek şey vardır; o da Allah’ın istediği gibi yapmaya çalışmaktır. Allah’ın istediği gibi durup rahmet olmaya, hayr olmaya, muhabbet olmaya çalıştığımızda ortada sorun diye bir şeyin kalmadığını görürüz.

Allah’ın, kulları için istediği şey sevgidir, muhabbettir. İnsan da zaten ünsiyet peyda edebilen, yakınlık kurabilen, sevebilen, dost olabilen özelliklere sahip varlık demektir; ama insan bu yakınlığı, dostluğu doğru kullanmalıdır.

Nasıl?

Dostluk yalnızca Allah ile, resulü ile, mü'minler ile kurulur; çünkü Allah âyet-i kerimede **"sizin dostunuz ancak Allah'tır, resulüdür ve iman edenlerdir"**[8] buyurmuştur. Biri dostluğu Allah ile, resulü ile mü'minlerle değil de şeytan ile kurarsa şeytanın verdiği vesvesenin peşinden gider, şeytana arkadaş olur, şeytan da onu uçuruma sürükler. Önce onun gönlünü cehenneme çevirir, sonra da evini, hayatını, ahiretini cehenneme çevirir. Düşmanın yapacağı şey budur! Allah bizi düşmanımız konusunda uyarmış ve **"şeytanın adımlarına tabi olmayın! Muhakkak ki o, sizin için apaçık bir düşmandır."**[9] **"Ey âdemoğulları! şeytan sizi (de Allah'ın emirlerine karşı gelerek) ana babanızın ayıp yerlerini kendilerine göstermek için (nûrdan olan takvâ) elbiselerini soyarak cennetten çıkardığı gibi aldatmasın! Çünkü o ve kabilesi (olan yandaşları) sizin onları göremeyeceğiniz yerden sizi görürler"**[10] buyurmuştur. Bu düşman hayatımız boyunca bizi cehenneme götürmek için uğraşır. Bize düşen; hem dünyamızın hem de ahiretimizin cehenneme dönmemesi için onun vesveselerini dinlememek ve şeytana asla taviz vermemektir.

Hayat baştan sona cihadı, savaşı gerektirir. Hayatımız boyunca şeytan ile, nefsimiz ile, dünya ile, şeytanlaşmış insanlarla, Allah'tan başka tarafa davet edenlerle savaş hâlinde, cihad hâlindeyiz. Bu cihadı kazanabilmemiz için kendimizi sürekli olarak Allah'ın âyetleriyle, zikriyle, onun huzurunda olduğumuzu unutmamakla korumamız şarttır. Yoksa batağa saplanır, şeytanın tuzağına düşer, verdiği vesveseye kapılır, onun peşinden gideriz sonuç olarak uçurumdan aşağı düşeriz.

Evet, ceâle "kıldı, yaptı" fiilini anlamaya çalışıyorduk. Devam edelim inşallah.

[8] Mâide /55
[9] En'âm /142
[10] A'râf /27

“(Resulüm!) Hani rabbin bir vakit meleklere, ‘ben yeryüzünde bir halife yaratacağım’ buyurdu. Onlar da, ‘bizler hamdinle seni tesbih ve seni takdis edip dururken, orada fesad çıkaracak ve orada kan dökecek birini mi yaratacaksın?’ dediler. (Rabbin de onlara) ‘Muhakkak ki ben, sizin bilmediklerinizi bilirim’ buyurdu.”[11] Melekler burada Allah’a itiraz etmiyor, sadece fikirlerini dile getiriyorlar.

Bazıları “melekler insanların kan döküp fesat çıkaracağını nereden biliyordu” diye sorarlar. İsterseniz bunu biraz izah edeyim.

Allah bir şey söylediğinde onunla ilgili her şeyi baştan sona kadar birden gösterir, öyle söyler. Allah, meleklere “yeryüzünde insanı halife kılacağım” buyurduğunda insanların neler yapacağını meleklere toplu hâlde bir anda gösterdi. Melekler de yeryüzünde savaşların olduğunu, kan döküldüğünü, bir kısım insanların fesat çıkararak insanların arasını bozduğunu, tefrika yaptığını seyrettiler. Onun için “halife olmaya biz daha layık değil miyiz” gibisinden bir manayla “biz seni hamd ile tesbih ediyoruz” dediler. Allah da onların bu sözüne karşılık “ben sizin bilmediklerinizi bilirim” buyurdu.

Genel itibariyle baktığımızda insanların çoğu yeryüzünde kan döküp bozgunculuk çıkarır. Allah’ın âyet-i kerimelerde **“insanların çoğu akletmez.”**[12] **“İnsanların çoğu şükretmez.”**[13] **“İnsanların çoğu iman etmez.”**[14] **“İnsanların çoğu kâfir olmuştur (küfre saplanmıştır)**”[15] buyurduğu gibi insanların çoğu şeytanın peşinden gitmiş ve şeytan, insanların çoğunu kendine bağlamıştır; ama insanların içinden bir de halife olmaya layık olan, rabbini

[11] Bakara /30
[12] Ankebût /63
[13] Mu’min /61
[14] Ra’d /1
[15] Nahl /83, İsrâ /89

gerçek manada temsil edebilen, hayatı Allah'ın isimleriyle yaşayıp Allah'ın fiillerini, güzelliğini her tavrıyla üzerinde gösterebilen Hz. İnsanlar çıkar.

"Ben sizin bilmediklerinizi bilirim" âyetinin hemen ardından **"(Allah) Âdem'e (ve her biri bir Âdem olan insana) bütün isimleri (El Esmâu'l Husnâ'yı talim ettirip) öğretti"** âyeti gelir. Allah, isimleri ile Âdem'e tecelli etmiştir; yani perdeyi açarak Âdem'in rûhundaki güzelliği Âdem'e gösterip ona "sen benim aynamsın, halifemsin, rûhumdan nefhettiğim varlıksın" demiştir.

"Sonra o (tecelli ettiği esmâ)ları meleklere arz edip, 'eğer doğru söyleyenlerden iseniz, (haydi) şunların isimlerini bana haber verin' buyurdu."[16] Haydi, bunun ne olduğunu anlatın. Haydi, Âdem'i anlatın. **"(Melekler) Sen subhânsın (her türlü noksanlıktan münezzehsin ya rabbi), senin bize öğrettiğinden başka bizim hiçbir bilgimiz yoktur. Muhakkak ki sen alîmsin, hakîmsin (her şeyi, herkesi bilen ve her işinde hikmet ve hayır olansın)' dediler."**[17]

Allah, tecelli ettiği esmâları meleklere arz edince melekler onun ne olduğunu bile anlamadılar; çünkü Allah'ın nefhettiği rûh sadece insanda vardır. Bunu Allah söylüyor.[18] Allah, hemen ardından Âdem'e "bunların isimlerini sen haber ver" deyince Âdem de kendini tanıttı.[19] İşte, melekler bundan dolayı Âdem'e secde etmiştir, dolayısıyla secde Âdem'in suretine, zahiri tarafına değil; Allah'ın nefhettiği rûhadır.

Evet, Allah bizi kendine yeryüzünde halife kılmıştır. Bizim de Allah'a halifelik mi yaptığımıza yoksa kan döküp fesat mı

[16] Bakara /31
[17] Bakara /32
[18] Hicr /29, Sâd/ 72
[19] Bakara /33

çıkardığımıza bakmamız lazım. Herkes kendine baktığında ne yaptığını net olarak görür.

Allah herkese kazanabileceği kadar imkânlar vermiştir. Burada önemli olan gücünün az olup olmaması değildir. Kimin gücü neyse halifeliği de o kadardır. Aynı şekilde insanın çıkardığı fesat da yine gücü kadardır. Biri iki kelime ya da bir tavırla bile olsa fesat çıkarmış ve çıkardığı bu fesat yüzünden kan dökülmüşse yeryüzünde kan döküp fesat çıkarmış demektir.

Allah'ın bizi yeryüzüne göndermesindeki muradı; imtihanlara onun istediği gibi karşılık verip yeryüzünde rabbimizi temsil etmemizdir. Halifeliğimizi yapabilmemiz için bize gereken şey de; her konuda "rabbim nasıl emretmiş, benden nasıl yapmamı istiyor, nasıl yaparsam rabbim benden razı olur, sahabeler Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'le beraber nasıl yapmıştı" deyip elimizden gelen bütün çabayı göstermektir. Bu çabamızı gösteriyorsak halifeliğimizi yapıyoruzdur; ama çabamızı göstermiyor, rabbimizin hesabını yapmayı ciddiye almıyor, bir de üstüne "bizde âdet şöyledir, şimdiki moda farklıdır, 21. yüzyıldayız artık herkes böyle yapıyor, o zamanla bu zaman farklıdır, şimdi sahabeler gibi yapamayız" diyorsak halifeliğimizi yerine getirmiyor, aksine Allah'ın vahyi karşısında fikir beyan ediyoruz demektir. Sanki 21. Yüzyılda kimse ölmeyecek, huzura gitmeyecek, yaptıklarının hesabını vermeyecek! Eğer zamana göre yaşar, insanların çoğuna uyarsak onlarla birlikte biz de ebedi hayatımızı kaybederiz sonra Kıyamet günü hiç kimse bizi kurtaramaz.

"Hani bir zamanlar rabbi, İbrâhîm'i birtakım kelimelerle (ateşe atılmakla, oğlu İsmâîl'i kurban etmekle ve daha birçok imtihana tabi tutmakla) imtihan etmiş, o da o (imtiha)nları tamamlayınca, (rabbi ona) 'ben seni insanlara imam (her

hususta kendisine tabi olunan önder) yapacağım' buyurmuştu."[20]

Bütün kavim Hz. İbrâhîm (a.s.)'a düşman olmuş ve Nemrut, Hz. İbrâhîm (a.s.)'ı ateşe atmıştı. Allah onu bu şekilde en ağır kelimelerle imtihana tabi tutmuş, üstüne "İsmâîl'i de kurban et"[21] demişti. Hz. İbrâhîm (a.s.) bu imtihanları geçince Allah da ona "seni insanlara imam kılacağım" buyurdu. İmam, önde yürüyen demektir. Yani ona "seni insanların önüne koyacağım. Senin kazandığın gibi kazanmak isteyenler arkanda yürüyerek yaptığın gibi yapsın" buyurdu. Zaten biri onun gibi yapmıyorsa onu imam olarak kabul etmemiş olur.

Allah başka bir âyet-i kerimede Hz. İbrâhîm (a.s.) için **"Allah İbrâhîm'i (ateşe atılmakla, oğlu İsmâîl'i kurban etmekle ve daha birçok imtihana tabi tuttuktan sonra kendisine) dost edinmiştir"**[22] buyurur. Hz. İbrâhîm (a.s.), tabi tutulduğu imtihanlarda gerekeni yaptığı için Allah onu dost edinmiştir. Hz. İbrâhîm (a.s.) ağır imtihanlardan geçmişti; çünkü diğerlerinin önünde yürümesi için o imtihanları geçmesi gerekiyordu.

Allah'ın imam kıldığı bir kulun imtihanları ağırdır, diğerlerinin ise çok daha hafif imtihanlardır; ama onların da imtihana tabi tutulduğunda öndekine tabi olmaları ve onun yaptığı gibi yapmaları gerekir! Allah, insanlar ona baksın ve onun gibi yapsın diye imam seçer, hidâyetçi seçer, nebî, resul, mürşid seçer.

İstisnasız bütün peygamberlere iman etmek şarttır; çünkü her bir peygamberin hâli bizim için örnektir. Bizim de Allah onları nasıl bir imtihana tabi tutmuşsa benzeri bir imtihanla karşılaştığımızda onların yaptığı gibi yapmamız lazım ki

[20] Bakara /124
[21] Sâffât /102-103
[22] Nisâ /125

peygamberlere iman etmiş olalım. Eğer peygamberlere yapılan muamelenin benzeri bize geldiğinde onlar gibi yapmaz, kendimize göre bir tavır gösterirsek "o öyle yaparak yanlış yaptı, ben ondan daha iyi biliyorum, bence şöyle yapılması gerekir" demiş ve peygamberin kulluğunu kabul etmemiş oluruz; yani ona iman etmemiş oluruz. Bu duruma düşmemek için tabi tutulduğumuz imtihanlara nasıl karşılık verdiğimize bakalım. Eğer peygamberlerin yaptığının dışında bir şey yapıyorsak hemen tövbe edip peygamberler nasıl yapmışsa biz de aynen öyle yapalım. Öyle ki peygamberlere iman etmiş olalım.

"O da (İbrâhîm de), 'soyumdan (gelenleri) de (imam yap, ya rabbi)' dedi. (Rabbi de duasını kabul etti ancak) 'Benim sözüm (senin soyundan da olsa nefsine zulmedip yeryüzünde fesad çıkaran) zalimlere erişmez' buyurdu."[23]

"Beş evladın varsa ve bunlardan üçü sana tabi olup doğru yapıyor, ikisi sana tabi olmuyorsa yalnızca o üçünü imam kılarım, diğerlerini imam kılmam; çünkü benim sözüm kendine zulmedenler için değil, doğru olanlar için geçerlidir."

Allah başkası için kimseye torpil yapmaz. İmam, mehdi, hidâyetçi, mürşid olabilmek için ağır imtihanlardan geçmek şarttır. Bu nedenle biri dedesi mürşiddi diye sırf onun soyundan geldiği için mürşid olmaz. Bu âyet aynı zamanda dedesi ya da babası Mürşid-i kâmil olduğu için "belki ben de mürşidim" veya kendi zannıyla "belki ben mehdiyim" diyenlere bir ibrettir. Bilmemiz lazım ki kim peygambere tabi olmuş ve tabi tutulduğu imtihanlara peygamberlerin yaptığı gibi karşılık vermişse o kadar önde olmaya, imam olmaya layıktır.

Evet, Allah, kulunu ağır imtihanlara tabi tutar. Kul da tabi tutulduğu imtihanlarda sarsılmamalı ve bir an bile olsun Allah'tan başka tarafa dönmemelidir. Mürşid-i kamil, imam olan bir kul

[23] Bakara /124

imtihanlar karşısında “neden böyle yaptın” diye rabbine hesap soramaz. Zaten biri böyle söylüyorsa imam olmaya layık olmadığı için Allah da onu ağır imtihanlara tabi tutmaz; çünkü kendisine ağır imtihanlar gelirse sarsılmamaya ve itiraz etmemeye gücü olmadığı için isyan eder. Allah da isyan edip kaybetmemesi için onu ağır imtihanlara tabi tutmaz.

Allah, kullarının kaybetmesini istemez. Bundan dolayı kimseyi kazanamayacağı imtihanlara tabi tutmaz. Allah birini ağır imtihanlara tabi tutuyorsa o kul bu imtihanları kazanabilecek vasıftadır, kararını vermiş ve canını ortaya koyup manevi olarak büyümüş demektir. Büyüdüğü için ağır imtihanlara her tabi tutuluşunda rabbine boyun büker ve gerekeni yapıp imtihanı kazanır.

Hiç kimseye gökten bir şey gelmez ya da Allah hiç kimseye torpil yapıp “al kulum, bu senin olsun” demez. Sakın kimse böyle bir umuda kapılmasın. Herkese sadece çalışmasının karşılığı vardır. Kim Allah için çalışır, çabasını gösterirse o kazanır. Allah için ayağa kalkmayanlara, imtihanlar karşısında peygamberlerin yaptığı gibi yapmayanlara ise Allah’a dostluğu kazanma nimeti yoktur; ama biri “ben rabbim için her şeyi yaparım” derse o zaman imtihanı da duasına göre olur ve Allah bu duasına göre onu imtihana tabi tutup ona kazanma imkânı verir.

Allah’a dost olmak, yaratılışın gayesi olan Allah’a âbd olmanın sonunda kazanılacak nimettir ve bir insanın kazanabileceği en büyük nimet de budur. Bu nimeti isteyenler gözünü, gönlünü rabbinden başka tarafa çevirmemeli, Allah onlara efâli ile tecelli ederken bu muamelesi karşısında “neden, niçin” dememelidir. Yoksa imtihana itiraz etmiş olurlar ki bu da dostluğa yakışmaz. Dostluğa layık olmaları için imtihan kendilerine ne kadar ağır gelirse gelsin nasıl bir sıkıntı, musibet, bela yaşarlarsa yaşasınlar her zaman “ben rabbimin emrettiği, sevdiği gibi yaparım. Rabbim bana böyle muamele ediyorsa

benim için hayırlı olan, güzel olan budur ve ben böyle kazanabilirim" demelidirler.

Ağır imtihanlara tabi tutulmak yalnızca Mürşid-i kâmil seçilmek için geçerli değildir. Allah, kulunu zatına seçerken de ağır imtihanlara tabi tutar. Ağır imtihanlara tabi tutmadan kimseyi zatına seçmez; çünkü zatına seçeceği kul mutlaka buna layık olmalıdır.

Allah'ın zatına seçilmenin tek yolu; Mürşid-i kâmile tabi olup manevi yolculukta onunla birlikte yürümektir. Bize tabi olan kardeşlerimizin de yapması gereken şey; gönüllerini bizden ayırmamaktır. Bununla beraber kardeşlerimiz söylediğimiz her şeyin Allah'a vasıl olmaları, dost olmaları için olmazsa olmaz olduğunu, her kelimemizin kendilerine gerekli olduğunu bilmelidir. Bu yüzden biri rabbini istiyorsa söylediğimiz bir kelimeyi bile kenara koyamaz. Koyarsa gerekeni yapmamış olur ki biz de onun için bir şey yapamayız.

Misal; biri vuslat yolculuğunda yürümesi için söylediğimiz şeyler hakkında "ben bunu yapamam, şöyle olsa daha iyi olur" derse bizden daha iyi biliyor demektir. Biz de ona "madem öyle buyur, kendi başına yürü" deriz; ama bize tabi olmuşsa "ben Allah'a dost olmak için rabbimin emrettiği her şeyi yaparım" derse bu defa da ona "buyur, beraber yürüyelim" deriz. O da söylediklerimizi ciddiye alır ve gereğini yapınca kazanır.

Evet, ceâle fiilinin geçtiği âyetleri anlamaya çalışıyorduk. En son, Allah'ın Hz. İbrâhîm (a.s.) için **"Allah İbrâhîm'i (ateşe atılmakla, oğlu İsmâîl'i kurban etmekle ve daha birçok imtihana tabi tuttuktan sonra kendisine) dost edinmiştir"** buyurduğunu söyledik. Okuyacağımız bu âyette Allah yine Hz. İbrâhîm (a.s.)'a hitap eder. **"Hani biz, bir zamanlar İbrâhîm'e Beyt(ullah olan Kâbe'n)in yerini (onu yeniden inşâ etmesi için gösterip oraya) yerleştirmiş (ve ona şöyle demiştik), bana hiçbir şeyi şirk koşma,**

tavaf edenler, kıyamda duranlar, rükû edenler ve secde edenler için evimi temiz tut."[24]

Allah Hz. İbrâhîm (a.s.) ve Hz. İsmâîl (a.s.)'a "evimi temiz tutun" buyuruyor. Bu temizlik hem manevi hem de zahiri temizliktir. Eğer Allah mescitlerinin temizlik görevini iki peygamberine veriyorsa o hâlde mescitlerin temizliği peygamberin yaptığı, şerefli bir iştir.

Bütün mescitler Beytullah'ın, Allah'ın evinin dünyanın farklı yerlerindeki şubeleridir ve onların temizliği de şerefli bir iştir; ama baktığımızda öyleleri var ki Allah'ın evini temizlemeye tenezzül etmezler. Bunun sebebi; peygamberi bir bakışla, Allah'a göre bakmamalarıdır. Mescide gelenler Allah'a ibadet edip secde ediyor, rükû ediyor, itikâfa giriyorsa ve Allah biri her şeyini, öbürü de canını kurban eden iki peygambere "ibadet edecek olanlar için evimi temiz tutun" demişse mescidi temizlemenin ne kadar büyük bir şeref olduğunu buradan anlamak gerekir; ama bu şerefin büyüklüğünü, kıymetini bilmeyenler "başka işim yok mescidi, camiyi, medreseyi, Kur'ân kursunu, dergâhı mı temizleyeceğim" deyip buna tenezzül etmez ve iki peygambere verilen vazifeyi kabul etmezler.

Allah'ın evinde zahiri temizliğin olduğu gibi bir de manevi temizliğin olması; yani gelenlerin manevi olarak da temizlenmesi gerekir. Manevi temizliğin yapıldığı mescitler dergâhlardır; çünkü Allah nefsi tezkiye edip temizleme vazifesini Mürşid-i kâmile vermiştir. Onlar da kendilerini dinleyenleri nefsin şirkinden, küfründen temizler ve onların gönüllerini Allah'ın aşkıyla, muhabbetiyle doldurur.

Evet, dergâhlar nefsi temizleyen, gönüllerdeki hastalıkları iyileştiren manevi hastanelerdir. Bu yüzden dergâha gelenler kapıdan içeri girmeden önce nefislerini dışarıda bırakıp dergâha

[24] Hac /26

öyle girmelidir. Buraya gelenler, Allah ile beraber olmaya, Allah'ın huzurunda durmaya; yani secde etmeye, rükû etmeye, rabbini zikretmeye, tefekkür etmeye, rabbini bilmeye, tanımaya, anlamaya, rabbinin vahyini dinlemeye gelsin. Yoksa buraya gelip boş boş konuşur, zaman geçirirse bu ona yakışmaz ve buradan hiçbir şey kazanamaz! Aynı şekilde burada temizliği yapana hakaret etmiş olur.

Peki, burada manevi temizliği yapan kimdir?

Elbette ki biz yapıyoruz. Bir de bu temizliği yapmaya çalışan kardeşlerimiz yapıyor. Biz kulun, rabbine dönmesi için bu kadar feryad edip çaba, gayret gösterirken biri de gelip burada boş boş konuşursa bundan daha büyük gevezelik olur mu! Ona "nefsin ile, dünya ile beraber olup boş konuşacaksan burada konuşma, git dışarıda konuş" denilir.

Tabi, bunları normal günlük konuşmalar için söylemiyorum. Konuşulması gereken herhangi bir iş varsa tabi ki oturulur, konuşulur; ama burada olmaktan asıl gaye; nefsi dışarıda bırakıp Allah'ın huzurunda nasıl durulması gerektiğinin talimi olmalıdır. Kardeşlerimiz dergâhta, Allah'ın huzurunda edeple nasıl durulması gerektiğinin talimini yapmalıdır. İnsanda edep yoksa hiçbir şey yoktur. Kazananlar kazandığını edebinden kazanır, kaybedenler de edepsizliğinden dolayı kaybeder. Tabi, bu edep bize göre değil Allah'a göre edeptir.

Yâ eyyuhâllezîne âmenû in tettekullâhe yec'al lekum furkânâ:[25] "Ey iman (ettiğini iddia) edenler! Eğer Allah'a karşı takvâ sahibi olursanız (kulluk sorumluluğunuzu bilip yerine getirmeye çalışırsanız) O, size (hakla bâtılı birbirinden ayıran) Furkân'ı verir."

[25] Enfâl /29

Kulluk sorumluluğunuzu bilir, “ben Allah’ın kuluyum, hayatı kul olarak yaşamak ve rabbime âbd olmak istiyorum, yeter ki rabbim kulluğumu kabul etsin ve bana ‘kulum’ desin, karşılığında gereken her şeyi yaparım” deyip tavrınızı ortaya koyarsanız, kendinizi Allah’ın azabından, gazabından, cehennemden korur, rabbinizi kaybetmekten korkarsanız Allah size furkân nûrunu verir ve gönlünüz o nûrla aydınlanır. Allah bunu her konuda yapar. Size verdiği furkân nûruyla karşılaştığınız şeyleri aydınlatır, oradaki hak ile bâtılı ayırmanız, görmeniz için işin hakikatini size gösterir. Kul olmayı kabul ettiğiniz için her olay ve durum karşısında sizin için bu furkân nûru tecelli eder.

Furkân; hakkı bâtıldan ayıran manevi gözdür. Furkân, kulun gönül gözünü açar. Allah bir kula furkân verirse o kul, furkânla neyin hak, neyin bâtıl, neyin doğru, neyin de yanlış olduğunu anlar. Bununla beraber gönlüne gelen şeylerin Allah’tan mı yoksa şeytandan mı olduğunu anlar.

Allah’ın neyi yapıp yapmadığını anlamaya çalışıyorduk ya işte, Allah bize “kuluma furkân nûrunu veririm” buyuruyor.

Allah, takvâ sahibi olan kuluna sadece furkânı vermekle kalmaz bir de onun günahlarını örter, inkâr eder. Şimdi okuyacağımız âyette Allah bunu beyan ediyor. **Ve yukeffir ankum seyyiâtikum:** “Ve sizin kötülüklerinizi örter.” Günahlarınızı inkâr eder. O günahı sanki hiç işlememişsiniz gibi kabul eder.

Allah bir kuluna “sen günah işlemedin” derse hiç kimse ona “sen günah işledin” diyemez! O kul bile işlediği günahı hatırlamaz, hatırlayıp rabbi huzurunda mahcup olmaz, utanmaz; çünkü Allah bir günah için “yok” dediyse o günah yok olur.

Ve yağfir lekum: “Ve sizi mağfiret eder.” Demek ki Allah günahların bir kısmını mağfiret ediyor, bir kısmını da inkâr edip hiç olmamış, hiç işlenmemiş gibi muamele ediyormuş! **Vallâhu zul**

fadlil azîm:[26] "Çünkü Allah büyük lütuf sahibidir." Allah'ın, kuluna olan lütfu azimdir, özeldir.

Allah'ın, kuluna olan bu lütfu; kulun Allah'a âbd olması, ayna olması, dost olması, halife olması, Hz. İnsan olması, rabbini kabul etmesi, kendisine her anda yaptığı muameleyi kabul edip iman etmesi, sevmesi ve bütün çabası, gayretiyle bu muameleyi görmeye, anlamaya çalışması karşılığındadır.

Allah, furkân verir. Genel olarak baktığımızda mü'minlerin furkânının olup olmadığını net olarak görürüz. Bir mü'minin furkânı varsa o mü'min, takvâ sahibidir, cennetliktir, velidir. **"Allah mü'minlerin velisi (dostu ve yardımcısı)dır.**[27] **Allah muttakilerin (kulluk sorumluluğunu bilip yerine getirmeye çalışanların) veliyysi (gerçek ve hakiki dostu)dur."**[28] buyurdu Allah. Onun için mü'min velidir. Velinin de furkânı vardır. Veliler doğruyu yanlıştan, hakkı bâtıldan, güzeli çirkinden, yanlışı doğrudan ayırabilenlerdir, Allah bunu onlara gösterir; ama öyleleri var ki mü'min olmasına rağmen hakka karşı durmuş, bâtıldan yana olmuştur, yine de hakta olduğunu iddia eder!

Allah bâtılda olanların hâlini beyan ederken **"şüphesiz ki kâfirler, mallarını (insanları) Allah yolundan alıkoymak için harcarlar ve daha da harcayacaklar; ama sonunda (bu) kendilerine bir hasret (ve pişmanlık) olacak ve en sonunda da mağlup olacaklardır. Nihâyetinde kâfirler cehenneme (sevk edilerek orada) toplanacaklardır."** Bu kısım çok ilginçtir. **"Ta ki Allah, murdarı temizden (kâfiri, mü'minden) ayırsın ve bütün murdarları birbiri üstüne koyup hepsini yığarak cehenneme atsın! İşte onlar, hüsrana uğrayanların ta kendileridir"**[29] buyurur.

[26] Enfâl /29
[27] Âli İmrân /68
[28] Câsiye /19
[29] Enfâl /36-37

Murdar; pis olan, habis olan anlamındadır. Allah habis olanlarla temiz olanları birbirinden ayırmayı dilemiştir. Herkes ne mal olduğunu ortaya koysun diye de kullarını imtihana tabi tutar. Sonra pis olanların hepsini üst üste koyup biriktirir, ardından onları cehenneme atar; ama furkânı olmayanlar bunu göremez.

Peki, Allah, pis olanları nasıl üst üste koyar?

Bir yanda pis olanlar, bir yanda da temiz olanlar vardır; ama pis olanlar bir tane değildir.

Daha iyi anlaşılması için izah edeyim.

Baktığımızda Yahudi'si, Hristiyan'ı, müşriki, münafığı hepsi insanları Allah yolundan alıkoymak için bir şeyler yapmaya çalışır ve her birinin gittiği yer cehennemdir; fakat furkânı olmadığı için bazı mü'minler onların safında yer alır ve peşlerinden gider. Peşlerinden gidince mü'min olarak kalabilirler mi? -Elbette ki kalamazlar. Hepsi birbirlerini takip edince ise Allah'ın beyan ettiği gibi üst üste gelmiş olurlar; yani kendi tercihleriyle aynı tarafta durdukları için üst üste yığılırlar. Yoksa Allah onları alıp üst üste koymaz. Allah, herkes neyin ne olduğunu bilsin, görsün, anlasın ve "ben görmedim, anlamadım" demesin diye onların, insanları Allah yolundan alıkoymalarına müsaade eder.

Bir yerde müşrik, münafık, kâfir, Yahudi, Hristiyan, zalim varsa şeytan, iblis oradadır ve onlarla beraberdir. Mü'min de gider, onların arkasında durup "ben de sizinle beraberim" derse o da iblisle, şeytanla beraber olmuş olur, böylelikle hepsi üst üste birikir, Allah da onları sonunda cehenneme atar.

Bu hâlden kurtulmak için o kadar feryad edip mü'minlere "sizin veliniz Allah'tır, resulüdür, mü'minlerdir. Başka tarafa dönüp bakmak doğru değildir, mü'mine yakışan bir şey değildir" diyoruz. Bize düşen; Allah'a, cennete firar etmek ve âlemlere rahmet olana tabi olup herkese rahmet olmaktır. "Şunlar doğru

yapıyor, şunlar yanlış yapıyor, falancalar haklıdır, diğerleri haksızdır" demek yanlış bir düşüncedir. Böyle yaparak hiç farkında olmadan kendimizi ateşe atarız.

Kulun hiçbir fikri, düşüncesi olamaz. Allah'a kul olanların fikri, düşüncesi Allah'ın vahyidir. Mü'minler her zaman "Allah ne dediyse o doğrudur" derler. Kul olmayı kabul etmişsek biz de bu hâlde olmalıyız. Allah'ın vahyini bırakıp "falan cemaat şöyle yaptı, falan tarikat böyle yaptı, falan mezhep şöyle yapıyor" demek kulluk değildir. "Lâ ilâhe illallah Muhammed'un resulullah" diyenler bizim mü'min, Müslüman kardeşlerimizdir, demeyenler de şeytanın tuzağına düşmüş insan kardeşlerimizdir. Bakışımızın yalnız bu şekilde olması gerekir.

Birbirimizden ayrı gayrımız yoktur. Hepimiz mü'min kardeşiyiz. Cennete koşarken mü'minleri "buyrun, bu güzelliği, ibadeti, hayrı birlikte yapalım, Allah'a beraber koşalım" diyerek, iman etmeyenleri de "Allah'a iman edelim, Allah'a dönelim" diyerek davet etmen lazım. Davete icabet edenler gelir, icabet etmeyenler seni ilgilendirmez; çünkü hidâyeti verecek olan Allah'tır. Bizim işimiz hidâyet vermek değil; hidâyete davet etmektir. Bu yüzden "yok, ben zorla yaparım" diyemezsin. Nasıl zorla yapacaksın! Sana bu yetkiyi kim verdi! Sen kimsin, nesin, kendini ne zannediyorsun!

Aynı şekilde iman etmeyenlerle beraber olup "biz de onlarla beraberiz" dersen sen de onlardansın; çünkü imtihanı kabul etmiyorsun, hani imtihan nerde! Her anda fââl olan, her anda bir şe'ende olan Allah nerde! Sen Allah'a nasıl iman ettin! İman ettiğin Allah sana "git dünyayı cennete çevir mi" buyurdu! Yoksa dünya imtihan yeridir, savaş bitmez, cihat bitmez mi dedi! Allah "insanların çoğu cehennemliktir, çoğu iman etmez" buyurmadı mı![30] İnsanların çoğu aklını kullanmaz, şükretmez,

[30] A'râf /179, Ra'd /1

çoğu nankördür, demedi mi?[31] -Dedi. O hâlde sen şükretmeye, aklını kullanmaya, iman etmeye, imanını kemale erdirmeye, rabbine yakın olmaya, rabbine koşmaya bak! Bunu yaparken de çabanı nasıl gösteriyorsan insanları bu çabayı göstermeye, gittiğin yere; rabbine, cennete, insan olmaya, rahmet etmeye, güzellik olmaya, ikram olmaya, hayır olmaya davet et. Yapman gereken şey budur.

Bir memlekettekiler toplanıp bir insanı öldürmeye karar verirse o bir insan için bütün memleketteki insanların katil olması ve cehenneme gitmesi hükmü vardır; çünkü öldürmeye birlikte karar verdiler. Memleketteki herkes o bir insan için cehennemlik olur ve hepsi Allah'ın gazabına uğrar. Hepsi bir insanı öldürmekle bütün insanlığı öldürmüş olurlar. Allah âyet-i kerimede **"kim bir canı, bir can karşılığı veya yeryüzünde bozgunculuk çıkarmaya karşılık olmaksızın (haksız yere zahiren veya manen) öldürürse bütün insanları öldürmüş gibidir"**[32] buyurdu. "Benim hükmüm böyledir" buyuruyor Allah. Sen nasıl Allah'ın rûhundan nefhettiği birini haksız yere, zulmederek öldürüyorsun! Hangi amaçla olursa olsun fark etmez senin o öldürdüğün Hz. İnsandır, başka bir şey değil!

Başka bir örnek daha vereyim. İdamlık suç işlemiş bin kişi bir gemide bulunsa ve sana saldırsalar; ama içlerinde bir tane masum kişi bulunsa yine de o gemiyi batıramazsın; çünkü orada bir tane suçsuz insan vardır. Gemiyi batıramaz, o bir masumu bin suçluya kurban edemezsin. Hâl böyleyken baktığımızda adam çıkıp kendini patlatıyor ve bir anda on tane, yirmi tane suçsuz insan ölüyor! Şimdi sen ne kazandın! Bu saldırıyı "evet, doğrudur" deyip destekleyenler nasıl "doğrudur" diyebiliyor! Sen Hz. İnsan olabilecek, Allah'ın kendisine mühlet verdiği, kendisine davet ettiği, dost olması gereken insanı Allah ona bir ömür verip

[31] Ankebût /63, Neml /73, Nahl /83
[32] Mâide /32

müsaade etmişken yarı yolda alıkoydun. Bunun hesabını verebilir misin! Hiç kimse bunun hesabını veremez.

Kendimize göre hesap edelim. Hepimiz beş, on sene önce çok farklı hâllerdeydik, şimdi ise bambaşka bir hâldeyiz. Şimdi o patlamada ölen biz olmuş olsaydık huzura şimdiki gibi tövbe etmeden, istiğfar etmeden, Allah'a dönmeden gitseydik bunun hesabını kime soracaktık? -Tabi ki kim bizi öbür tarafa göndermişse ona soracaktık; çünkü ölmeseydik, belki Allah yolunda bir şeyler yapardık. Ya da şimdi bile biri bizi öldürerek ahirete gitmemize sebep olsa yine ona hesap sorar mıyız? -Elbette ki sorarız. Belki beş sene sonra Allah'a çok yakın bir Allah dostu olacaktık. Şimdi buna mâni olanlar bu yaptıklarının cezasını çekmez mi! Bir cana kıymak geriye dönüşü olmayan bir yoldur. Bu durumda kim bunun hesabını verebilir!

Allah'a göre bakarken Hz. İnsana göre de bakmak gerekir. Öyle kuru kuruya "bence" demek yetmez. Önce insanın ne olduğunu görelim, insanı tanıyalım. Allah katında bir insanın kıymetini, değerini bilirsek hesabı doğru yapma imkânımız olur. O zaman da zaten bırakalım birinin canına kastetmeyi ya da kastedenleri desteklemeyi birine haksızlık yapmaya bile korkarız.

Bu yaptığım siyaset değildir, ben yalnızca herkesi Allah'a davet ederim. Allah'ın gazabına doğru gidenleri ise Allah'ın rahmetine doğru gelsinler diye Allah'ın vahyine uymaya davet ederim. Siyaset de neymiş!

Önemli olan insandır. Allah her şeyi olduğu gibi beyan etmişken kalkıp "ben, bence, bana göre" diyen insanın şerefi var mıdır! İnsan ki şerefini Allah'tan almıyorsa, Allah'a kul olmaktan, itaat etmekten, imanından dolayı şereflenmemişse onun bir şerefi, kıymeti, değeri var mıdır! O zaten köpekten daha aşağıdadır! Allah hükmünü verip "ben seni Hz. İnsan olasın diye dünyaya göndermişim, melekleri sana secde ettirmişim. Her şeyi

senin emrine, hizmetine vermişim. Senden istediğim bana iman etmek ve bana âbd olmaktır”[33] buyuruyorken o ise başka tarafa koşup “ben haklıyım” diyor! Sen kime göre, neye göre haklısın! Sen kimin mülkündesin! Bu hayat sana mı aittir! Kendini Allah’ın sana emaneten verdiklerine sahip mi gördün, öyle mi zannettin! Sen Allah’ı, onun varlığını, hükmünü, davetini kabul etmiyor musun! Ediyorsan niye başka tarafa gidiyorsun!

Aklın, gönlün nereye gidiyorsa sen de oradasın, yarın Kıyamet günü Allah’ın hükmü karşısında “ben haklıyım” demekle bir şey kazanmayacağını göreceksin. Neden aklını, gönlünü Allah’ın âyetlerini, isimlerini, güzelliğini, fiilini, muamelesini anlamak için kullanmıyorsun! Allah’ın **“o, aklını kullanmayanların üzerine (şirk ve küfür) pisliği(ni) döker”**[34] âyetinin tecellisi budur. Sen Allah’ın vahyi karşısında “benim bildiklerim, benim düşüncem doğrudur” dediğin için düşüncelerin senin üzerine pislik olarak dökülmüştür. Bir dön de nereye gittiğine bak! Gönlün nereye gitmişse sen oradasın, gönlünü meşgul ettiklerinle berabersin, onlara dostsun, onlara arkadaşsın. Kıyamet günü de onlarla beraber haşrolacak, onlar neyi kazanmışsa sen de onu kazanacaksın.

Hepiniz şahidsiniz; ben “gelin, benimle beraber olun” demiyorum, “birlikte Allah ile beraber olalım” diyorum. Asla bundan başka bir şey söylemem. Artık içinde bulunduğumuz tehlikenin farkında olalım. Kan dökenler, insanlar arasında fitne çıkarıp kardeşi kardeşe düşürenler insanlara “gelin, bizimle beraber olun” diyorlar! Eğer gidip onlarla beraber olursan cinayetle, kanla, gözyaşıyla, zulümle, şeytanla, cehennemle beraber olursun! Kıyamet günü de onlarla beraber ebediyen kaybedersin.

[33] Bakara /34, 186, Câsiye /13, Zâriyât /56
[34] Yûnus /100

Evet, Allah temiz olanlarla murdar olanları ayırır sonra da murdar olanların (pis olanların) hepsini bir araya getirip üst üste koyar ve onları cehenneme atar. Bu bir tek ahirette olmaz. Allah onları dünyada da bir araya getirir. O yüzden küfür tek millettir.

Allah'ın bunu bize anlatmasında bir hikmeti vardır. Allah bize "buna şahid olun ki nerede durmanız gerektiğini bilin. Pis olanlarla beraber olmayın. Onlarla olursanız gönlünüz, kalbiniz ölür, Allah ile bağınız kesilir, imanınızı kaybeder ve onlar gibi murdar olursunuz" buyuruyor ve onların tarafında durmayalım diye bize bunları tek tek beyan ediyor.

Onların tarafında durmamak için bize düşen; öncelikle takvâ sahibi olmak ve furkânı kazanmaktır. Takvâ sahibi olmanın, fûrkanı kazanmanın yolu da ancak Resulullah (s.a.v.) Efendimize iman etmek, ona tabi olmak ve onun yaptığı gibi yapmaktır. Allah âyet-i kerimede **yâ eyyuhâllezîne âmenûttekûllâhe ve âminû bi resûlihî:**[35] "Ey iman (ettiğini iddia) edenler! Allah'a karşı takvâ sahibi olun (kulluk sorumluluğunuzu bilip yerine getirmeye çalışın) ve resulüne iman edin." Yani takvâ sahibi olabilmeniz için Allah'ın resulüne iman edin; onun resulü nasıl bir hayat yaşadıysa siz de öyle yaşayın, buyurmuştur.

Resule iman; onu, onun yaşadığı hayatı, ahlakını, kulluğunu, Allah'ı sevmesini sevmektir. Yetmez, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz nasıl ki âlemlere rahmetse bir de rahmet olmayı sevmektir ve rahmet olmak için gerekli çabayı, gayreti göstermektir. İman budur! Kul ancak böyle olunca Allah'a karşı takvâ sahibi olabilir.

Allah, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e tabi olup takvâ sahibi olduktan sonra ne olacağını beyan eder. **"Ey iman (ettiğini iddia) edenler! Allah'a karşı takvâ sahibi olun (kulluk sorumluluğunuzu bilip yerine getirmeye çalışın) ve resulüne iman edin ki (o), size**

[35] Hadîd /28

rahmetinden iki kat versin ve size onunla yürüyeceğiniz bir (iman) nûr(u) bahşetsin, bir de sizi(n günahlarınızı) mağfiret etsin; çünkü Allah ğafûrdur, rahîmdir (her türlü günahı mağfiret eden, isimlerinde ve fiillerinde her zaman rahmeti tecelli edendir).”[36] Âlemlere rahmet olana tabi olup rahmet olursanız o da size kendinden iki kat rahmet verir. Bir de o nûrun aydınlığında yürüyesiniz diye size nûr yaratır, nûr kılar.

Demek ki Allah'ın resulüne tabi olmadan olmuyormuş! Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in kulluğunu kabul edip onun gibi yapmadan ona tabi olunmaz. Onun gibi yapınca "Allah size rahmetinden iki kat verir ve size nûr verir, böylece rabbinize giden yolu yürürsünüz" âyetinde beyan edildiği üzere Allah sana nûr verir, sen de bu nûrla neyi nasıl yapman gerektiğini anlar, bilirsin. Bir de Allah günahını mağfiret eder; çünkü o, ğafur ve rahimdir.

“Ey insanlar! Şüphesiz ki biz, sizi bir erkekle bir dişiden yarattık ve (birbirinize karşı soy ve renginizle övünesiniz diye değil, bilakis) birbirinizle tanışmanız için sizi milletlere ve kabilelere ayırdık (ki Allah'ın kudretine şahid olasınız). Muhakkak ki Allah katında ikrama en nail olanınız, ona karşı (en çok) takvâ sahibi olanınız (yani kulluk sorumluluğunu bilip en çok yerine getirmeye çalışanınız)dır. Muhakkak ki Allah alîmdir, habîrdir (her şeyi, herkesi bilen ve her şeyden, herkesten haberdar olandır).”[37]

Zahiri olarak üstünlük diye bir şey yoktur. Kimse ne renginden, ne ırkından, ne de dilinden dolayı bir üstünlük sahibidir. Kim Allah'a karşı takvâ sahibiyse Allah'ın güzelliğine, ikramına nail olan, Allah'a halife olan, ayna olan, yakın olan, dost olan odur.

Sadakallahulazim.

[36] Hadîd /28
[37] Hucurât /13

Hep birlikte Allah'ın güzel fiillerini nüzul sırasına göre anlamaya çalışıyoruz. Allah önce kuluna talim ettirir sonra onu davet eder, sonra imtihana tabi tutar, sonra da yapar, kılar.

Allah'ın "ceâle (kıldı, yaptı)" fiilini öğrenmeye çalıştık. İnşallah bir sonraki sohbetimizde emlâ (mühlet verdi) fiilini anlamaya çalışacağız. Kul yanlış yapınca Allah onun cezasını hemen vermez. Kulu dönsün, tövbe etsin, iman etsin diye ona mühlet verir. Tabi, Allah'ın verdiği mühletin de bir sınırı vardır. Kul bu sınıra gelirse daha önce de anlattığımız gibi; Allah onun kulağına ağırlık verir, gözüne perde çeker, kalbini de mühürler; ama dünyada yaşamaya devam ettirir.

Neden?

İyice batsın ki cehenneme doğru yol alırken hiçbir mazereti olmasın. Ayrıca Allah ona verdiği nimetleri de ondan almaz, o da kendisinin doğru yolda olduğunu zanneder.

Allah kalbi mühürlenen birine öleceği güne kadar mühlet verip "haydi, git hayatını yaşa" der. Çünkü dünya imtihan yeridir. Allah da diğer kullarını onunla imtihana tabi tutar, imtihan sebebi kılar. O kişi Allah katında artık çöp gibidir, hiçbir kıymeti, değeri yoktur. Yalnızca imtihan sebebidir. Bazen fesat çıkarır, bazen küfre davet eder, bazen zulmeder, bazen gevezelik yapar, gıybet eder; ama her defasında doğru yaptığını zanneder ve bunu dile de getirir. Hâlbuki o ebediyen kaybetmiştir.

Sonraki sohbetimizde emlâ "mühlet verdi, mühlet verir" fiilini daha detaylı bir şekilde anlayacağız inşallah.

Allah bizi cehenneme doğru yol alırken cennete gideceğini zannedenlerden eylemesin inşallah. Allah bizi hakikati anlayanlardan eylesin. Allah bizi her anda rabbi ile muhatap olduğunu ve Allah'ın kendisine kazanma imkânı verdiğini görüp kazanmak için gereğini yapanlardan eylesin. Allah bizi gerçek

manada iman edenlerden eylesin. Allah bizi takvâ sahibi olan, furkân verdiği kullarından eylesin. Allah bizi “rabbim Allah’tır” deyip başka tarafa dönmeyenlerden eylesin. Allah bizi “ben Allah’a teslim oldum” diyen kullarından eylesin inşallah.

Allah hepinizden razı olsun.

8.Bölüm

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyai vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Hep beraber Allah'ın efâlini, işlerini öğrenmeye; kullarına her anda nasıl muamelede bulunduğunu, onları nasıl sevdiğini ve onlar için neler yaptığını anlamaya çalışıyorduk.

Allah'ın neyi, neden yaptığını anlamadan ne rabbimizin muamelesini ne de rabbimizi anlayabiliriz. Eğer rabbimizin yaptığı muameleleri anlarsak bu muameleleri üzerinden Allah'ın güzelliğine, isimlerine şahid olur ve onun rahmetini, ikramını, mağfiretini, kullarını nasıl sevdiğini anlamış oluruz; yani bizi tabi tuttuğu imtihanların bizim için saf hayır ve saf rahmet olduğuna iman ederiz; ama rabbimizin muamelesini anlamadığımızda bu defa yaşadığımız her olay karşısında "Allah bunu neden yaptı, şöyle yapsaydı daha doğru olmaz mıydı" deyip kendi kendimize hüküm verir, rabbimize itiraz ederiz.

Genel itibariyle baktığımızda Müslümanlar olarak bu hâldeyiz. Allah'ın neyi, neden dolayı yaptığını bilseydik hiçbir fiili karşısında "neden" diye sormazdık. Zaten bu hâlden temizlenmek için hep beraber Allah'ın fiillerini, kuluna, mahlûkata, varlığa olan muamelesini anlamaya çalışıyoruz ki karşılaştığımız imtihanlar karşısında "neden, niçin" deyip rabbimizi hesaba çekmeyelim ve onunla münakaşa etmeyelim.

Rabbimizle münakaşa ediyor muyuz? -Elbette ki ediyoruz.

Nasıl?

Aslında rabbimizle değil; kendi gönlümüzdeki imanımızla münakaşa ediyoruz. Tabi tutulduğumuz imtihanı beğenmeyip

gönlümüzdeki iman ettiğimiz Allah'a "neden, niçin" diye hesap sorduğumuzda rabbimizle münakaşa etmiş oluyoruz. Diğer bir ifadeyle nefsimizle, şeytanla bir olmuş, imanımızla kavga ediyoruz. Bir de bunu yaparken "ben haklıyım, bence şöyle olması gerekirdi" diyoruz! İtiraz etmeye, tabi tutulduğumuz imtihanları beğenmemeye devam ettikçe en sonunda imanımız yok olur. İmanımız yok olduğunda ise Allah'a olan muhabbetimiz biter. Muhabbetimiz bitince de zaten biz bitmişiz demektir; yani rabbimizle olan yakınlığımız, beraberliğimiz bitmiştir. Bunun sonucunda da ebedi hayatımızı kaybederiz.

Evet, Allah'ın neyi, neden dolayı yaptığını, Allah'a göre neyin güzel, neyin doğru olduğunu bilseydik karşılaştığımız her şeyde "ben, bence, bana göre" demez "Allah'a göre" derdik ve rabbimizle münakaşa etmezdik; ama biz hayatımızı yaşarken "Allah'a göre" demiyor, tam tersine "bana göre" diyoruz; çünkü Allah'ın neyi neden dolayı yaptığını ve Allah'a göre neyin doğru olduğunu, hayır olduğunu bilmiyoruz!

Her olay ve durum karşısında "Allah'a göre" deyip rabbimizle münakaşa etmekten kurtulmanın tek yolu; rabbimizin bütün muamelelerini neden yaptığını bilmek ve rabbimizi tanımaktır. Bunun için de yapmamız gereken şey; kendimizi, varlığı, hayatı okumaktır.

Allah'ın ilk emri "oku"dur.[1] Allah bize "rabbinizin adına okuyun, rabbinizin neyi, neden, nasıl yaptığını anlayın. Kendinizi ve sizi yaratan rabbinizi tanıyıp Allah'ın sizin üzerinizdeki muradını, hikmetini anlayın" buyuruyor; ama biz buna rağmen gözümüzü kapatıyor, üstelik "ben görüyorum" diyoruz. Gerçekte ise cehenneme doğru hızla ilerliyoruz! Bu da bizim cehaletimizden kaynaklanır. Genel olarak baktığımızda "ben mü'minim, Müslümanım" diyenlerin hepsi bu hâldedir. Hatta ümmetin içinde

[1] Alak /1

öyleleri var ki şeytanın davet ettiği yerde durur. Allah'ın davet ettiği gibi; rahmete, hayrolmaya, nimet olmaya çalışmaz, kendi nefsine göre davranır. Buna rağmen "ben doğru yapıyorum" der.

Bilmemiz lazım ki biri hangi safta durursa dursun şayet insanlığa rahmet olmuyor, muhabbet olmuyor, hayrolmuyor, cennet olmuyorsa rabbiyle değil; şeytanla, iblisle beraber olmuş ve iblisin davet ettiği yerde durmuştur. Orada durunca da iblis ona "bunu böyle yap, şunu şöyle yapma" diye emir verir. Şeytanın verdiği emrin sonunda olacak şey de ancak kandır, gözyaşıdır, küfürdür, şirktir, düşmanlıktır. Kısacası insanlıktan çıkmak ve rabbini ebediyen kaybetmektir.

Ümmetin şu an içinde bulunduğu duruma baktığımızda Müslümanların yaşadığı ülkelerde savaşların, zulümlerin olmasının nedeni şeytanı dinlemek ve onun verdiği vesveselere kapılıp tefrika çıkarmaktır. Bu tefrikayı çıkaranlar bir de "ben mü'minim, Müslümanım" diyenlerdir. Her ne kadar mü'min olduklarını iddia etseler de aslında iman ile, Müslümanlık ile bağları yoktur; çünkü rablerini, kendilerini tanımamış, imtihanı anlamamışlardır. Daha kendini bilmeyen, tanımayan biri karşısındaki insanı bilebilir, tanıyabilir mi! Kendini Allah'ın koyduğu yere koymadığı için insanı da Allah'ın koyduğu yere koymaz ve herkese kendine göre bir isim verir.

Tabi, sadece ümmet değil, insanlığın hâli de ortadadır. İnsan kendini Allah'ın tarif ettiği gibi tanımadıkça ve Allah'ın koyduğu yere ait görmedikçe insan olmuş olmaz. İsmi insan olsa bile kendisi insan olamaz. Bu yüzden bazen en vahşi canavardan bile daha canavar olur ve bir canavarın yapmayacağı şeyleri yapar.

İnsanlığın durumu söylediğimizin şahididir. İnsanlık; küfrüyle, zulmüyle, çıkardığı fitnelerle, döktüğü kanlarla ortadadır. Bütün bunlar insanın; rabbini bilmediğini, tanımadığını gösterir. Rabbimizi tanımak istiyorsak bunun tek bir yolu vardır. O

da; rabbimizi âyetlerinden onun kendisini tanıttığı gibi tanımak ve isimlerine, fiillerine iman etmektir. Bununla beraber yaptığı muameleleri neden, niçin yaptığı öğrenip anlamaktır.

Allah, zaten kullarına yaptığı muamelelerin hikmetini en ince ayrıntısına kadar âyetlerinde beyan etmiştir, dolayısıyla Allah'ın herhangi bir muamelesi hakkında "Allah neden böyle yapıyor" diye sorduğumuzda sorumuzun cevabını mutlaka Kur'ân'da buluruz. İşte, bize düşen; rabbimizin muamelesini âyetlerinden öğrenmeye, anlamaya çalışmak ve "bunu bana rabbim öğretti" diyebilmektir.

Yaptığımız her şeyin bir hesabı vardır. Kıyamet günü geldiğinde Allah, bizi mutlaka hesaba çekecektir ve bu hesabı çok ağır bir hesaptır. Hesabımızı verebilmemiz için Allah bize "kulum, neden böyle yaptın" diye sorduğunda cevap olarak "ya rabbi! Senin vahyine göre böyle yaptım" diyebilmemiz gerekir. Yoksa Allah bize "sen hayatını kime göre yaşadın! Sen benim mülkümde değil miydin! Seni ben yaratmıştım ve sana ne yapman gerektiğini bir bir anlatmıştım. Hatta sana hesap vermek zorunda olmamama rağmen sırf yakınlığımı tatman, seni nasıl sevdiğimi, nasıl ciddiye aldığımı bilmen için neyi neden yaptığımı bile sana en ince ayrıntısına kadar anlatmıştım. Sana böyle bir şeref vermiştim. Peki, sen neden benim hesabımı gözetmedin" der. O zaman da hesabımızı veremeyiz.

Allah bizi ciddiye alıp bize kıymet veriyor; ama biz rabbimizi ciddiye alamıyoruz! Rabbimizin bize ne anlattığına bakmak yerine "falancalar böyle söyledi" diyor ve Allah'ın bize ne dediğini dahi bilmiyoruz. Artık kendimizi toparlamamız ve rabbimizin bize ne vahyettiğini öğrenip anlamaya çalışmamız gerekir. Öyle ki hesap günü geldiğinde rabbimize hesabımızı verebilelim.

Evet, hep beraber Allah'ın El Efâlu'l Husnâ'sını, güzel fiillerini anlamaya çalışıyorduk. Geçen sohbetimizde ceâle (kıldı,

yaptı) fiilini anlamaya çalışmıştık. Bu sohbetimizde ise Allah'ın derace "tedrici olarak, aşama aşama yaptı" fiilinden başlayıp diğer güzel fiillerini anlamaya devam edeceğiz inşallah.

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

"(O) Rafî'dir, (ihlâslı kullarının) dereceleri(ni) yükseltendir."[2]

Allah derece derece, tedrici olarak yükseltir ve alçaltır; yani her muamelesini tedrici olarak yapar ve söylediği şeyleri tedrici olarak yerine getirir. Mesela; Allah dünyayı altı günde yarattığını buyurmuştur.[3] Altı gün aslında altı safha manasına gelir. "Allah dünyayı altı günde yarattı" demek "Allah dünyayı tedrici olarak yarattı" anlamındadır. Tabi ki Allah isteseydi sadece "ol" derdi, dünya da bir anda olurdu; ama Allah böyle takdir etmek yerine dünyayı tedrici olarak yaratmıştır.

"Andolsun ki biz insanı, çamurdan (süzülmüş) bir özden yarattık. Sonra onu sağlam bir karargâh (olan ana rahminin) içine bir nutfe (bir damla su) olarak yerleştirdik. Sonra o nutfeyi alaka (bir kan pıhtısı) olarak yarattık. Peşinden o alakayı bir parçacık et hâline getirdik, bu bir parçacık eti kemiklere (iskelete) çevirdik, bu kemikleri de etle kapladık. Sonra onu bambaşka bir yaratışla (insan olarak) vücuda getirdik. Yaratanların (ve biçim verip düzenleyenlerin) en güzeli olan Allah odur ki mübarek (ve şanı yüce)dir."[4]

Görüldüğü gibi Allah insanı da tedrici olarak safha safha yaratmıştır. İsteseydi "ol" derdi, insan da bir anda olurdu; ama

[2] Mu'min /15
[3] Yûnus /3
[4] Mu'minûn /12- 14

Allah bir şeyi yapmayı murad ettiğinde onu tedrici olarak yaptığı için insanı da öyle yaratmıştır.

"Allah gökten bir su indirdi de onunla yeryüzünü ölümünden sonra diriltti."[5] Allah yağmurdan sonra yeryüzünü diriltir ve bunu da yavaş yavaş yapar. Tedrici kelimesi aynı zamanda "yavaş yavaş yapar" manasına gelir. Zaten bildiğimiz gibi yağmur yağdıktan hemen sonra ekinler yeşermez, çiçekler açmaz. Bunun için bir sürenin geçmesi gerekir.

Allah'ın tedrici olarak; yavaş yavaş, aşama aşama yaratmasının hikmeti nedir?

Allah böyle yaparak kuluna "ben işimi yavaş yavaş yapıyorum. Sen de benim yeryüzündeki halifem olarak işini yavaş yavaş yap, acele etme, hiçbir şeyin birden olmasını isteme. Hz. insan olmak, kulluğunu yapmak mı istiyorsun yolu yavaş yavaş yürüyeceksin. Birden 'ben hemen kâmil manada iman edeyim, Allah'a teslim olayım, ona karşı sorumluluğumu yerine getireyim, edepli olayım, muhsin olayım' dememen, gerekeni yapıp yavaş yavaş, kademe kademe oraya varman lazım. Nasıl ki zahiri olarak yavaş yavaş büyüyorsan manevi olarak da yolu yürürken yavaş yavaş büyüyeceksin" buyurur. Allah'ın tedrici olarak yaratmasının hikmetini böyle anlamalıyız.

Allah, âyetlerini de tedrici olarak indirir. Bu yüzden Kur'ân'ı yirmi üç senede indirmiştir. Dileseydi Kur'ân'ı Levh-i Mahfuz'dan bir anda da indirebilirdi. Sonuçta daha önce Hz. Mûsâ (a.s.)'a levhaları birden indirmişti; ama Kur'ân'ı levhalar gibi birden indirmemiş, tedrici olarak; yirmi üç senede parça parça, yavaş yavaş indirmiştir. Hatta bununla ilgili olarak Allah âyet-i kerimede **"kâfirler, 'Kur'ân ona bir defada topluca indirilmeli değil miydi?' dediler. (Resulüm!) Biz onunla senin kalbini sağlamlaştırmak için onu böyle (tedrici olarak kısım kısım sana indirdik) ve tertil üzere**

[5] Nahl /65

(tane tane) sana okuduk”[6] buyurmuştur. Demek ki Allah’ın, Kur’ân’ı birden indirmemesinin sebebi; âyetler gönlümüzde iyice sağlamlaşıp sabit olsun diyeymiş.

Evet, Allah işleri tedrici olarak yavaş yavaş yapar. Kulundan da halife olarak hiçbir şey için acele etmemesini ve işlerini tedrici olarak yapmasını ister. Hepimiz biliyoruz ki kul yapacağı bir işte sabretmez ve o işi aceleye getirirse araya şeytan girer; ama işinde acele etmez, sabırlı olursa mutlaka başarılı olur.

Kulun, dünya hayatı için bile başarılı olması için sabretmesi gerekiyorsa söz konusu ebedi hayatı olunca bu sabrı bütün hayatını kapsamalıdır ve ne olursa olsun “ben hayatımın sonuna kadar Allah’ın kuluyum, âbdiyim, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz’in yaptığı gibi yapıp kazanmak için son nefesime kadar çalışacak, bir yandan öğrenip bir yandan da öğreteceğim” demelidir.

Allah Resulullah (s.a.v.) Efendimiz’e vahyini yirmi üç senede parça parça indirdiğinde Resulullah (s.a.v.) Efendimiz de inen her vahyi önce kendisi okumuş, anlamış, öğrenmiş, iman etmiş, ahlaka, amele dönüştürmüş sonra da ümmetine okutmuş, öğretmiş, talim ettirmiş ve ulaşabildiği her yere ulaştırmak için taşımıştır. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bu şekilde bütün hayatı boyunca hem Allah’tan öğrenmiş hem de ümmete öğretmiştir.

Şu anda hayatta olanlar da sonraki nesile Allah’ın vahyini taşımak zorundadır. Kim Allah’ın vahyini taşımazsa Resulullah (s.a.v.) Efendimiz’in emanet olarak bıraktığını yerde bırakmış ve ona ihanet etmiş olur. “Ben mü’minim, Müslümanım” diyenler Allah’ın âyetlerini öncelikle kendi ailesine, çocuklarına, yakınlarına taşımalı sonra da güçleri yettiği kadarıyla ulaşabildikleri yerlere ulaştırmalıdır, aksi takdirde onlar da emanete ihanet etmiş olurlar.

[6] Furkân /32

Allah'ın vahyi bize Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'den emanettir; çünkü Resulullah (s.a.v.) Efendimiz veda hutbesinde *"size bir emanet bırakıyorum ki ona sarıldıkça asla şaşırmazsınız (dalâlete düşmez, yolunuzu kaybetmezsiniz). O emanet, Allah'ın kitabı Kur'ân'dır"*[7] buyurmuştur. Bu emanet Kur'ân'ın kabı değildir; içinde yazılan Allah'ın âyetleridir, emirleridir, davetidir. Biz de bu emaneti yakınlarımıza ve ulaşabileceğimiz yerlere ulaştırmalıyız ki insanlar Allah'ın kitabına sarılsın ve dalâlete düşmesin. Tabi, emaneti başkalarına ulaştırabilmek için onu öncelikle kendi gönlümüze taşımalıyız. Daha kendimiz emaneti almamışsak başkalarına da taşıyamayız. Biz daha rabbimizin kelamının bizim için ne kadar önemli olduğunu, bize kazandıracak olanın da kaybettirecek olanın da rabbimizin kelamı olduğunu anlamamışsak onun önemini, kıymetini, değerini, şerefini bir başkasına nasıl anlatabiliriz!

"(Ey insanlar!) Andolsun ki size içinde zikriniz (şeref ve şanınız) bulunan bir kitâb (olan Kur'ân'ı) indirdik."[8]

"Muhakkak ki bu (Kur'ân), sana ve kavmine bir zikir (bir öğüt, hatırlatma ve büyük bir şeref)tir."[9]

Bu Kur'ân sizin şerefinizdir, izzetinizdir, ebedi hayatınızdır. Allah böyle buyurduğu hâlde öyleleri var ki elli tane kitap okumuştur; ama içlerinde Allah'ın kitabı Kur'ân yoktur ya da on beş, yirmi sene okul okumuştur; ama Allah'ın kitabını öğrenmeye, anlamaya çalışmak için zaman ayırmamıştır. Bunun sebebi; Allah'ın kitabını kendileri için gerekli ve önemli görmeyişleridir. Ahiret de onlar için önemli değildir. Onlara göre her şeyden daha önemli olan; dünyadır, paradır, nefsin arzuları ve istekleridir.

[7] Muvatta, Kader 3, (2, 899)
[8] Enbiyâ /10
[9] Zuhrûf /44

Evet, Allah işi tedrici olarak, derece derece yapar, dedik. Allah tedrici olarak, basamak basamak hem yükseltir hem alçaltır. Bunu da insanın tercihine göre yapar. İnsan isterse Allah onu âyetleriyle yüceltir ve bu yükseltmeyi de yine tedrici olarak, basamak basamak yapar. Aynı şekilde Allah'ın âyetlerini yalanlar, gereğini yerine getiremezse bu defa Allah onu manevi olarak alçaltır ve bunu da yine basamak basamak yapar.

"(Resulüm!) Onlara; kendisine âyetlerimizi verdiğimiz hâlde (onu inkâr ederek ve) onlardan sıyrıla(rak uzaklaşa)n, bu yüzden de şeytanın kendisini peşine taktığı ve sonunda azgınlardan olan kimsenin haberini oku! Eğer biz dileseydik kesinlikle onu, o (verdiğimiz âyet)lerle yüceltirdik; fakat o, (dünya denilen) yere saplan(ıp kal)dı ve (nefsinin) hevâsına tabi oldu. Onun misali (tıpkı) köpeğin misali gibidir; onun üzerine varsan da (sana) dilini sarkıtıp solur, onu (kendi hâline) bıraksan da (sana) dilini sarkıtıp solur."[10]

Neden dilini sarkıtıp solur?

Çünkü dünyaya saplandığı için dünyayı kazanmak uğruna Allah'ın âyetlerini kullanır ve kendine göre fetvalar verir. Mesela "insanın para kazanmak için çalışması da ibadettir" der ya da "hiç ölmeyecekmiş gibi dünyaya, yarın ölecekmiş gibi de ahirete çalışın" der ve bunları Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e ithaf ederek uydurma hadis üretir. Oysaki biri hiç ölmeyecekmiş gibi dünyaya daldı mı zaten batağa batar ve artık oradan çıkamaz! Yetmez, bir de Allah'ın söylemediği bir sözü Allah'a isnad edip "Allah, kul hakkıyla gelme, neyle gelirsen gel, buyurmuş; yani haksızlık yapmıyorsanız öbür tarafa neyle gittiğiniz önemli değildir, zaten kurtuluşa erersiniz" der. Sözde âyetleri biliyor ya bir de uydurma âyetler, hadisler uydurur!

[10] A'râf /175-176

“Eğer biz dileseydik kesinlikle onu, o (verdiğimiz âyet)lerle yüceltirdik.” O dileseydi âyetler onu yüceltirdi.

Bu hitap her birimiz için geçerlidir; çünkü Allah bize de âyetlerini vermiştir. Biz de dilersek Allah bizi âyetleriyle yüceltir; ama Allah’ın âyetleriyle yücelmeyi istemezsek o zaman da “fakat o, dünyaya saplanıp kaldı ve nefsinin hevâsına tabi oldu. Onun misali köpeğin misali gibidir; üzerine varsan da kendi hâline bıraksan da dilini sarkıtıp solur” âyetinin muhatabı oluruz.

Evet, kul basamak basamak Allah’a yaklaşır. Onun rızası, cemali için çabasını, gayretini sarf ederken adım adım ilerler, gönlündeki muhabbet yavaş yavaş alevlenir, şiddetlenir ve nefsi yavaş yavaş terbiye olur. Nefisteki kibir, gurur, riya, hased, gıybet, dedikodu, iftira bir anda temizlenmez yavaş yavaş temizlenir. Temizlendikçe de yerini Allah’ın isimleri, güzelliği alır.

Kul manevi olarak basamak basamak yükseldiği gibi kaybederken de tedrici olarak yavaş yavaş kaybeder ve cehenneme doğru iner. Önce kulluk yaparken gevşer sonra yavaş yavaş kulluğu bırakır, artık kulluk yapmak “Allah” demek kendisine ağır gelir. Bir şeyler öğrendiği için nefsine göre bahaneler bulur ve “şöyle olmasaydı bunu yapmazdım” deyip birilerini suçlar. Rabbine sığınarak “ya rabbi! Bana yardım et, ben sana kul olmak, âbd olmak istiyorum. Ya rabbi, düşüyorum! Nefse, şeytana karşı gücümü kaybediyorum, ‘Allah’ diyemiyorum, secde edemiyorum, tefekkür edemiyorum” deyip tövbe, istiğfar etmesi gerekirken güzel yapanları eleştirmeye, çekiştirmeye, yermeye, çamur atmaya başlar; yani köpek gibi dilini sarkıtıp solur. Nefsi tıpkı köpek olmuştur; ama bundan haberi bile yoktur!

Allah yolundan sapanları, ters tarafa gidenleri, Allah yolundakilere taş atanları, çamur atanları Allah’ın ne hâle sokacağını mutlaka göreceğiz. Allah bizi buna şahid kılar; çünkü bu onun âdetidir.

“Âyetlerimizi yalanlayanları ise bilemeyecekleri bir yerden tedrici olarak (yavaş yavaş, hak ettikleri azaba) yaklaştıracağız.”[11]

Allah’ın bu âyete inkâr edenleri değil de “âyetlerimizi yalanlayanları azaba yaklaştıracağız” buyurmasının hikmeti nedir?

Yalanlamak “ben Allah’ın âyetlerini kabul ediyorum” deyip gereğini yerine getirmemektir. Biri Allah’ın âyetlerini kabul ettiği hâlde “ama” derse ya da “bence, bana göre” deyip kendine göre hüküm verirse âyetleri yalanlamış olur. O zaman da derece derece uçurumdan aşağı düşüp azaba doğru gider.

Uçurumdan aşağı düşmemenin tek bir şartı vardır; o da Allah’ın âyetlerine iman etmek, rabbine güvenip emin olmak ve “rabbim ne dediyse doğru olan odur” diyebilmektir. Bundan başka bir çaresi, kurtuluşu yoktur.

Evet hep birlikte Allah’ın derace “tedrici olarak, aşama aşama yaptı” fiilini öğrenmeye çalıştık. Geçen sohbetimizde emlâ “mühlet verdi” fiilini anlamaya çalışacağımızı söylemiştim. Şimdi de “mühlet verdi” fiilini anlamaya çalışalım inşallah.

Allah bütün kullarına mühlet verir.[12] Önce kuluna zahiri olarak büyümesi için mühlet verir ve buluğa erinceye kadar onu sorumlu tutmaz; ama buluğa erdiği, aklı baliğ olup anladığı, düşündüğü zaman onun gönlüne vahyeder ve ona öğretir. Kul da artık manevi olarak büyümekten sorumlu olur.

Bütün insanlar Allah’a âbd olmaktan sorumludur; ama birine Allah’ın vahyi ulaşmamışsa, henüz hakikate davet edilmemişse bundan sorumlu olmaz; çünkü hakikatin ne olduğunu daha öğrenmemiştir. Allah da ona öğrenmesi için

[11] A’râf /182
[12] Bakara /15

mühlet verir. Kendisine hakikat geldiğinde; yani hakikati anladığında ise sorumlu duruma düşer. Bu defa ya hakkı tercih edip kazanır ya da bâtılı tercih edip kaybeder.

Bir de iman ettikten sonra imanından dönenler vardır. Biri hakikati anlayıp iman eder; ama daha sonra dönerse Allah'ın âyet-i kerimede **"imandan sonra fâsıklık ne kötü bir isimdir"**[13] buyurduğu gibi fasık olur ve cehenneme gider.

Derace "aşama aşama, tedrici olarak yapar" fiilini anlatırken manevi olarak kaybedenlerin cehenneme yavaş yavaş gittiğini söylemiştik. İnsan kaybederken cehenneme yavaş yavaş gider; ancak Allah ona cehenneme düşünceye kadar dönmesi için mühlet verir ve kendine gelmesi için gönlüne vahyedip onu uyarır, ikaz eder. Yetmez, başkalarıyla onu sürekli kendine davet eder. Eğer bütün bu davetlere rağmen dönmezse Allah'ın kendisine verdiği mühletin sonuna gelir ve manevi olarak düşer, düştü mü de işi biter. Zahiri olarak bakıldığında yaşıyor gibi görünür; ama Allah'ın **"(resulüm!) muhakkak ki sen ölülere işittiremezsin"**[14] buyurduğu gibi aslında manevi olarak ölmüştür. O da Allah'ın kendisine verdiği mühletin sonuna geldi mi imanını kaybeder ve manevi olarak ölür. Artık hiç kimse onu diriltemez. Zahiri olarak da zamanı geldiğinde imansız bir şekilde ölür.

Bu hâle düşmemek için hayatı yaşarken Allah'a karşı edepli olmak gerekir. Mesela; öyleleri var ki Allah'ın kendisine mühlet vermesine aldanıp "ben o kadar yanlış yaptım; ama bir şey olmadı, demek ki doğru yapıyorum" der! Hâlbuki Allah, yanlışlarından dönmeleri için kendilerine mühlet verir; ama onlar Allah'ın kendilerine mühlet verdiğini unutup doğru yaptıklarını zannederler.

[13] Hucurât /11
[14] Rûm /52

Allah böyleleri için âyet-i kerimede **“ben de o kâfirlere (kısa bir süre) mühlet verdim sonra da onları (azabımla kıskıvrak) yakaladım ve beni inkâr (etmenin sonucu) nasılmış (gördüler)”**[15] buyurur. Her ne kadar unutsak da Allah bize “bakın, ben size mühlet veriyorum. Mühlet verdiklerime hiç şahid olmadınız mı” deyip bize mühlet verdiğini hatırlatıyor. Allah’ın verdiği bu mühlet süresinde rabbimize dönüp gereğini yapmazsak sonunda uçurumdan aşağı yuvarlanırız; çünkü Allah’ın verdiği mühletin bir sonu vardır.

“Kâfirler sanmasınlar ki kendilerine mühlet vermemiz onlar için bir hayırdır. Biz, onlara ancak günahlarını arttırmaları (ve hiçbir mazeretlerinin kalmaması) için mühlet veriyoruz. Ve onlar için (âhirette) aşağılayıcı bir azap vardır.”[16] Kâfirlerin yaşayışına bakıp aldanmayın. Bu onlar için hayır değildir. Ben onlara mühlet vermişim. Onlar da bunun kendileri için hayır olduğunu zannetmesinler; çünkü ters tarafa gittikleri için günahları, küfürleri sürekli artar ve kayıpları çoğalır. Böyle olunca kendilerine verdiğim süre onların sadece azabını artırır; yani onlara mühlet verilmesi kendileri için hayır değildir. Bu yüzden onlara bakınca “hem ters tarafa gidiyorlar hem de hâlâ nimetin içinde yüzmeye devam ediyorlar” demeyin. Kimse bunun onlar için hayırlı olduğunu zannetmesin. Azaba doğru giderlerken hiçbir mazeretleri kalmasın diye onlara ben mühlet veriyorum, buyurdu Allah.

Allah bir de helak ettiği kavimlere ayrı ayrı mühlet verdiğini beyan eder.

“Ben (halkı) zalim olan nice memleketlere (kısa bir süre) mühlet verdim sonra da onları (azabımla kıskıvrak) yakaladım. Dönüş ancak banadır!”[17] Kim Allah’ın yakaladığı birini onun

[15] Hacc /44
[16] Âli İmrân /178
[17] Hacc /48

elinden kurtarabilir! Allah'ın yakalaması çok şiddetlidir ve hiçbir şeye benzemez. Bundan dolayı Allah başka bir âyet-i kerimede **(Resulüm!) muhakkak ki rabbinin (kıyamet gününü inkâr edenleri azapla) yakalaması elbette çok şiddetlidir"**[18] buyurmuştur.

Azap, helak olan kavimlerin her birine farklı farklı gelmiştir. Kimi kavme ateşle gelmiş ve üzerlerine ateş yağmıştır. Kimine taş yağmış, kiminin Allah altını üstüne getirmiştir.[19] Kimini bir sayhayla, kimini bir rüzgârla, kimini de bir bulut ile yok etmiştir.[20] Sadece kavimler için değil her bir fert için aynısı geçerlidir.

Bir büyük kıyamet vardır, bir de özel kıyamet vardır. Büyük kıyamet bütün mahlûkatın ölmesidir, özel kıyamet ise kişinin kendi ölümüdür. Biri ölünce kıyameti kopar ve Allah'ın huzuruna çıkıp hesap verir, hesabının sonunda ya cenneti ya da cehennemi kazanır.

Dediğim gibi; Allah, kulu dönsün, tövbe etsin, kazansın diye ona mutlaka mühlet tanır. Bu mühleti tanırken de verdiği nimeti kesmez; ama verdiği mühlete rağmen tövbe edip gereğini yapmazsa bu defa Allah'ın azabı çok şiddetli olur.

Evet, Allah'ın emlâ "mühlet verdi" fiilini anlamaya çalıştık. Şimdi de esfâ "seçti" fiilini anlamaya çalışalım inşallah.

"Allah, meleklerden de insanlardan da resuller seçer."[21] Allah, kulları arasından resullerini seçer ve onları salihlerden kılar.

[18] Burûc /12
[19] Hûd /82
[20] Ankebût /40, Yâsîn /29, Ahkâf /24
[21] Hacc /75

“Allah dilediğini (hidâyeti isteyeni) kendisine (kul olarak) seçer.”[22] Allah dilediğini zatına seçer; yani kendisini dileyeni seçer.

Demek ki bütün kullar bir değilmiş, insanlar arasında Allah’ın seçtiği seçkin kulları da varmış! Allah onları tanıtırken “mukarrebun (Allah’a yakın olanlar)” buyurur.

Bir cehennemlikler vardır, bir cennetlikler, bir de Allah’a yakın olanlar[23] vardır. Allah’a yakın olanlar mukarrebunlardır. Allah onları seçmiş ve salihlerden kılmıştır.

Peki, Allah’ın onları seçmesinin sebebi nedir?

Okuyacağımız bu âyette Allah mukarrebunların hâlini beyan eder. **“(Bir kısmı da) Öndekiler (imanda, amelde ve hayırda yarışanlardır. Onlar âhirette de) öndedirler. İşte onlar mukarrebun (Allah’a en yakın) olanlardır.”**[24] Allah’a yakın olanlar hayırda yarışanlardır. Onlar dünyanın peşinden koşup mal, mülk toplama yarışında değildir. Onlar sadece Allah’ın rızasını, ebedi hayatını kazanmak için yarışır ve her hayra koşarlar; çünkü Allah kendilerini doğru yola, sırât-ı mustakîme kavuşturunca Allah’ın vahyini ciddiye almış ve kendilerini âyetlerin muhatabı olarak görmüşlerdir. **“Onlara, Rahmân (olan Allah)ın âyetleri okunduğu zaman ağlayarak (hemen) secdeye kapanırlardı”**[25] âyetinde görüldüğü üzere onlara Rahmân olan Allah’ın âyetleri okunduğunda “rabbim bunu bana söyledi” deyip kendi üzerlerine alır ve ağlayıp secdeye kapanırlar. Bununla beraber o âyetlerde Allah’ın kendilerine nasıl rahmetle muamele ettiğini ve kendilerini rahmetiyle davet ettiğini görüp feryad ederler. Bu hâllerinden ötürü de Allah’ın kendilerini seçmesine layık olmuşlardır. Onlar

[22] Şûrâ /13
[23] Vâkıa /7-10
[24] Vâkıa /10-11
[25] Meryem /58

rablerini seçtiği için rableri de onları seçmiş ve salihlerden kılmıştır.

Her kim olursa olsun biri yanlış yaptıktan sonra tövbe eder, rabbini tercih edip ona dönerse Allah onun tövbesini kabul eder ve ona "madem sen beni seçtin, ben de seni seçiyorum" der. Allah kimi, neden seçtiğini apaçık bir şekilde beyan etmiştir. Âyetleri okurken rabbimizin bizi seçmesi için neler yapmamız gerektiğini anlayacağız inşallah.

"(Allah) Dini (hayatınızın her anında yaşayarak) ayakta tutun ve onda ayrılığa düşmeyin, diye Nûh'a vasiyet ettiğini, sana vahyettiğimizi, İbrâhîm'e, Mûsâ'ya ve Îsâ'ya da vasiyet ettiğimizi size de din kıldı." Demek ki Allah'ın "dini ayakta tutun ve onda ayrılığa düşmeyin" emri yalnız bizim için değil bütün insanlar içinmiş ve Allah her nebîye, resule bu emirde bulunmuştur.

Allah'ın bütün insanlığa vahyi budur. Allah herkese "dini ayakta tutun, dinle ayakta durun, Allah'ın dini, emri üzere olun. Allah ile ayakta durun; hayatı Allah'ın emrettiği gibi yaşayın ve şu mezhep, şu tarikat, şu cemaat deyip ayrılığa düşmeyin, parça parça olmayın" diye emrediyor.

"Fakat kendilerini çağırdığın bu (din), müşriklere ağır geldi." Müşrikleri dine bu şekilde davet ettiğinde yaptığın davet onlara ağır gelir ve davetine icabet etmezler.

"Allah dilediğini (hidâyeti isteyeni) kendisine (kul olarak) seçer ve kendisine yöneleni hidâyete erdirir."[26]

Hidâyete ermenin şartı; kulun bütün gönlüyle rabbine dönüp onu istemesidir. Allah "ben rabbimi istiyorum" deyip

[26] Şûrâ /13

kendisine yönelen kulunu mutlaka hidâyete erdirir ve hidâyeti nerede kazanabileceğini ona gösterir.

Hiç şüphe yok ki İbrâhîm, Allah'a itaat eden, (hakka yönelmiş) Hanîf olan (tüm güzellikleri kendinde toplamış başlı başına) bir ümmet idi ve o, müşriklerden değildi. Onun nimetlerine şükrediciydi; çünkü (Allah) onu seçmiş ve sırât-ı mustakîme (dosdoğru olan yoluna) hidâyet etmişti."[27] Allah, nimetlerine şükredenleri, nimetlerine karşı nankör olmayanları seçer ve onları hidâyete, sırât-ı mustakîme erdirir.

Biri sırât-ı mustakîmi, hidâyeti kaybetmişse rabbine karşı nankör olduğu ve rabbinin nimetini yok saydığı için kaybetmiştir. Şükreden bir kul olsaydı, Allah onu sırât-ı mustakîme hidâyet ederdi. Bunu da tabi ki kendisine nimet verdiği kulları vesile ederek yapardı.

"Allah size gaybı bildirecek değildir. Fakat Allah, resullerinden dilediğini seçe(rek ona gaybı bildiri)r. O hâlde Allah'a ve resullerine iman edin! Eğer iman eder ve takvâ sahibi olursanız (Allah'a ve resulüne karşı sorumluluğunuzu bilip yerine getirmeye çalışırsanız) sizin için (âhirette) büyük bir mükâfat vardır."[28] İlle de "Allah bana gaybı göstersin" demeyin. Allah gaybı dilediği, seçtiği resullerine açar. Size düşen; Allah'a ve resulüne iman etmektir. İman eder, takvâ sahibi olursanız sizin için büyük bir mükâfat, ecir vardır.

Ecir, ücret demektir. Allah, kuluna bütün yaptıklarının karşılığını verecek. Bu karşılığı da en az bire on, bire yüz, bire bin veya hesapsızdır, artık kime ne kadar vereceğini ancak Allah takdir eder. Acaba Allah'ın vereceği ecir nasıl bir karşılıktır! Allah bir şey hakkında "bunda büyük bir ecir vardır" dediyse hiç kimse Allah'ın iman edip takvâ sahibi olanlara nasıl bir nimet vereceğini ve

[27] Nahl /120-121
[28] Âli İmrân /179

onlara vereceği bu ecrin nasıl bir karşılık olduğunu bilemez, bunun hesabını yapamaz.

“Allah’a (onun muhabbetine) sımsıkı sarılın! O, sizin mevlânız (sahibiniz ve dostunuz)dur. O, ne güzel mevlâ ve ne güzel nasîr (yardımcı)dır.”[29]

Dikkat edersek Allah “Allah’ın ipine sarılın” demek yerine “Allah’a sarılın” buyurdu. Allah’a sarılmak; Allah’ın muhabbetine, aşkına, gönlümüze olan tecellisine sarılmak demektir. Bu nedenle devamlı “aşk, muhabbet Allah’ın zati tecellisidir” diyoruz. Allah’ın aşkına, muhabbetine sarılırsak Allah da bizi seçer.

Allah’a yakınlık hâşâ zahiri iki şeyin birbirine yakınlığı gibi değildir; Allah’a yakınlık aşkladır, sevgiyledir. Birini ne kadar çok seviyorsak sevdiğimiz bize o kadar yakın olur. Zahiri olarak bizden uzakta da olsa manevi olarak bize yakındır. Birini sevmediğimizde ise o kişi zahiri olarak yanımızda bile olsa manevi olarak bizden uzak olur. İşte, Allah’a yakınlık da bu şekilde aşkladır, muhabbetledir.

Kim Allah’ı ne kadar seviyorsa Allah’a o kadar yakındır. Sevmek denince dil ile “ben Allah’ı seviyorum” demeyi anlamayalım. Allah’ı ne kadar tanıdık, onunla ne kadar muhatap olduysak, ona ne kadar şehadet ettik ve bize olan muamelesine, fiillerine, isimlerine ne kadar şahid olduysak Allah’ı o kadar seviyoruz demektir.

Allah bizi rabbini tanıyan, diliyle değil, bütün gönlüyle rabbine iman eden ve onun efâline, isimlerine şahid olan kullarından eylesin inşallah.

Şimdi de hep beraber Allah’ın elkâ “ilka etti” fiilini anlamaya çalışalım inşallah.

[29] Hacc /78

İlka; buluşturur, karşılaştırır, karşı karşıya getirir, dinler, öne sürer, beyan eder, çıkarıp atar, sağlam yapar, arz eder şeklinde birçok manaya gelir.

Allah elkâ "ilka etti" fiiliyle ilgili olarak âyet-i kerimede Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e hitaben **"biz, sana (sorumluluğu) ağır bir söz ilka (edip vahy)edeceğiz"**[30] buyurmuştur.

Allah'ın vahyinden daha ağır hiçbir söz yoktur. Bütün insanların kullandığı kelimeler bir araya gelse Allah'ın tek bir kelimesi bile hepsinden daha ağır, daha şiddetli gelir. O hâlde Allah'ın âyetlerini okurken ya da dinlerken her âyet bizi sarsmalı ve gönlümüz âyetlerin ağırlığı karşısında ürpermelidir.

Allah'ın vahyi ağırdır ve bu ağır söz hepimizin üzerine ilka olmuştur; çünkü hepimiz hayatı yaşarken âyetlerle karşı karşıya geliriz ve her bir âyet gönlümüze ilka olur; yani Allah onları gönlümüze indirir. Bizi âyetleriyle buluşturup onlarla karşı karşıya getirir.

"O, gökleri görebildiğiniz bir direk olmaksızın yarattı, sizi sarsar diye yeryüzünde de sabit dağlar yerleştirdi (ilka etti)."[31]

Allah, yeryüzü sarsılmasın diye dağları çivi gibi çakarak ilka etmiştir. Dağın yüzeydeki yüksekliği ne kadarsa yer altındaki yüksekliği de o kadardır. Misal; bir dağın yüksekliği yüz metreyse yer altında da yüz metre derinliği vardır. Allah, dağları bu şekilde yeryüzüne ilka etmiş, çivi gibi çakmıştır.

"Buluşma günü hakkında (insanları) uyarmak için kendi emrinden olan rûhu, kullarından dilediği kimseye ilka eder."[32] Allah, Hz. Cebrail (a.s.) için de vahyi için de "rûh" kelimesini kullanmıştır. Bunun yanı sıra rûh, Hakikat-i Muhammediye'dir,

[30] Muzzemmil /5
[31] Lokmân /10
[32] Mu'min /15

Allah'ın nefhettiği rûhtur. Allah, kullarından dilediğine bu rûhu ilka eder ve kime bu rûhu ilka etmişse o kul işi artık onunla yapar.

Allah bütün peygamberlere ve Mürşid-i kâmillere bu rûhu ilka etmiştir, dolayısıyla hidâyetini onlarla verir, kullarını irşad etme, Hz. İnsan yapma işini de onlarla yapar.

Bir de Allah'ın ersele "gönderdi" fiili vardır. Şimdi de hep birlikte Allah'ın ersele "gönderdi" fiilini öğrenmeye çalışalım inşallah.

Allah ersele "gönderdi" fiilini özellikle nebîleri ve resulleri için kullanır.

Allah'ın resul göndermediği hiçbir kavim yoktur,[33] bütün kavimlere mutlaka resullerini göndermiştir. Aynı şekilde kıyamete kadar peygamber vârislerini de her yere gönderip kullarını vahyinden haberdar eder.

"(Ey insanlar!) Şüphesiz ki biz, Firavun'a bir resul gönderdiğimiz gibi size de (kıyamet günü) hakkınızda şahidlik edecek bir resul gönderdik."[34]

Allah gönderir ve hayata müdahâle eder. Örnek vermek gerekirse; Kâbe'yi yıkmaya gelen Ebrehe'nin ordusunun üzerine ebabil kuşlarını gönderip onları helak etmişti.[35]

Allah bu âyetleri de yoldan çıkmış kavimler için buyurur. **"Şüphesiz biz onların üstüne (azabı) aralıksız kara bir günde (uğultusu) dehşetli bir kasırga gönderdik."**[36]

"Onları (helâk edici) o sayha, hak ile yakaladı! Ve biz onları, (selin sürüklediği) bir çer çöp (yığını) hâline getirdik."[37]

[33] İsrâ /15, Fâtır /24
[34] Muzzemmil /15
[35] Fîl Sûresi
[36] Kamer /19
[37] Mü'minûn /41

“Böylece oranın üstünü altına getirdik ve üzerlerine (sağanak hâlinde) çamurdan sertleşmiş taşlar yağdırdık.”[38]

“Nûh’un kavmini de (helâk ettik), resulleri(ni) yalanladıkları vakit onları (suda) boğduk.”[39]

“Biz de ayrı ayrı mucizeler olarak onların üzerine; tufan, çekirge, haşere, kurbağa (sürülerini) ve (bütün su kaynaklarını) kan (olarak) gönderdik. Yine de onlar (iman etmeyip) kibirlendiler ve (nefislerinin hevâsına uyan) mücrim bir kavim oldular. Bunun üzerine biz de onlardan intikam aldık; âyetlerimizi yalan saymaları ve onlardan habersiz (gibi) davranmaları nedeniyle onları denizde boğduk.” [40]

Okuduğumuz âyetlerde Allah her seferinde farklı kavimleri anlattı ve bize “onlara resul gönderip hayatlarına müdahale ettiğim gibi diğer bütün hayatlara da müdahale ediyorum” buyurdu.

Allah nasıl ki kavimlerin hayatına müdahale ediyorsa her bir insanın da tek tek hayatına müdahale eder. Mesela; Allah, Hz. İbrâhîm (a.s.) için “o tek başına bir ümmetti”[41] buyurmuştur. Bu âyetten de anlaşılacağı gibi her insan bir kavimdir, ümmettir ve Allah her bir kuluna bire bir muamele eder, onu ciddiye alır.

Bizim de Allah’ın, kulunu ne kadar ciddiye aldığını anlayıp “benden ne çıkar” demememiz gerekir; çünkü Allah, kulunun bir tavrından dolayı sevinir, bir tavrından dolayı da gazap eder. Eğer bir kulun tavrı Allah’ı sevindirip bir tavrı da gazaplandırıyorsa Allah, kuluna çok büyük bir kıymet, değer vermiş ve kulunu ciddiye alıyor demektir.

[38] Hicr /74
[39] Furkân /37
[40] A’râf /133, 136
[41] Nahl /120

Tanımadığımız ya da değer vermediğimiz bir kişinin bize yanlış yapması bizi fazla etkilemez; ama çok sevdiğimiz biri bize yanlış yaparsa hemen üzülür ve "o bunu yapmamalıydı" deriz. Veya sevdiğimiz kişi bize bir güzellik yaparsa "bu güzellik bana dostumdan geldi" deyip daha çok seviniriz. Allah'ın kullarına olan tavrını kendi üzerimizden anlamamız lazım. Nasıl ki biz değer verdiklerimizi bu kadar ciddiye alıyorsak Allah da her bir kulunu tek tek ciddiye alır ve ona kıymet, değer verir.

"Onlardan zalim olanlar, sözü kendilerine söylenenden başkasıyla değiştirdiler (hıtta sözünü, hınta "buğday" sözüyle değiştirdiler). Bunun üzerine biz de (kendilerine) zulmetmelerinden dolayı üzerlerine gökten (feci) bir azap gönderdik."[42]

Demek ki gökten azap iniyormuş! Gök derken sadece zahiri göğü anlamayalım. Azap kişiye özel indiğinde onun kendi gönül göğünden iner ve kul kendi gönlünden azabın içinde olduğunu anlar. Örneğin; kendini sıkıntıda, bunalımda görür ve ne yapacağını bilemez; çünkü gönül göğünden kendisine azap inmiştir.

"O vakit onlara iki (resul) göndermiştik de onları yalanlamışlardı. Bunun üzerine biz de onları bir üçüncüsüyle desteklemiştik."[43]

Allah bu iki resulü Antakya'ya gönderir, halk onları yalanlayınca Allah üçüncü bir resul ile onları destekler. Bu resuller nebî değildir, Hz. Îsâ (a.s.)'ın havarileridir. Ceâle fiilini anlatırken Allah'ın "her şeyi ben yapıyorum" dediğini görmüştük. Allah burada da Hz. Îsâ (a.s.)'ın havarileri için "onları ben gönderdim" buyuruyor.

[42] A'râf /162
[43] Yâsîn /14

Hitap Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'edir. **"(Resulüm!) Biz seni ancak bir müjdeci ve bir uyarıcı olarak gönderdik."**[44] **"Şüphesiz ki biz seni bir müjdeleyici ve bir uyarıcı olarak hak ile gönderdik. Hiçbir ümmet yoktur ki içlerinde(n) bir uyarıcı gelip geçmiş olmasın."**[45] Resulün ismi ne olursa olsun fark etmez, Allah her ümmete bir uyarıcı, müjdeci, hidâyetçi göndermiştir ve kimin o resullere karşı nasıl bir tavır aldığını bilir.

"(Resulüm! Sen, küfürlerinden dolayı) Kâfirlerin üzerine onları kışkırttıkça kışkırtan şeytanları gönderdiğimizi görmedin mi?"[46]

Demek ki şeytanları da Allah gönderiyormuş! Çünkü dünya imtihan yeridir ve Allah bu imtihanda her kuluna tercih hakkı vermiştir. Kul da tercihini kullanıp ya şeytanın peşinden gider ya da düşmanını görüp Allah'a döner.

"Katımızdan bir emirle her hikmetli iş o (Kadir) gece(sin)de ayırt edilir; çünkü biz rabbinden bir rahmet olarak (o gecede melekleri ve rûhu yeryüzüne) göndeririz. Muhakkak ki o, semî'dir, alîmdir (her şeyi, herkesi işiten ve bilendir)."[47] Allah, insanların her birine farklı farklı muamelede bulunur. Bütün mesele; Allah'ın kendisine yaptığı muameleyi herkesin görmesi, anlamasıdır.

"Senden önce gönderdiğimiz resullerimiz hakkındaki (ilâhi) sünnet(imiz, kanunumuz böyledir) ve bizim sünnetimizde hiçbir değişiklik bulamazsın."[48] Nasıl ki geçmişte resul gönderdiysem seni de insanlara resul olarak gönderdim. Benim âdetim bütün insanlar için aynıdır ve hiç kimse için değişmez.

[44] Furkân /56
[45] Fâtır /24
[46] Meryem /83
[47] Duhân /4-6
[48] İsrâ /77

Allah'ın âdeti değişmeyecekse Allah bize burada bir şey söylüyor. Allah resullerini her zamanda herkese göndermeye devam eder. Şu anda bütün ümmet Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in resulüdür ve Allah'ın âyetlerini taşımak zorundadır. Yoksa Allah'ın vahyini yerde bırakmış ve emanete ihanet etmiş olur.

Evet, Allah'ın âyetlerini, Kur'ân'ı taşıyan, öğreten, Kur'ân'a davet eden bir kul, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in resulüdür. Allah'ın âyetlerini taşıdığı için de Allah'ın resulü olmuş olur. Zaten insan ya, Allah'a resul; yani elçi, davetçi olur ya da şeytana resul olur. Hiç kimse için bu ikisinden başka bir seçenek yoktur. Kim insanları neye, kime davet ediyorsa onun elçisidir, daveti de onun adına yapar.

"Biz, resulleri ancak müjdeleyiciler ve uyarıcılar olarak göndeririz. Kim (onlara) iman eder ve (nefsini temizleyip) kendini ıslah ederse onlara (bu dünyada da âhirette de hiçbir) korku yoktur ve onlar mahzun da olmazlar."[49] Evet, Allah bu âyette yine "resulleri sizin için gönderiyoruz" buyurdu.

"O, kullarının üzerinde kâhirdir (hiçbir kulun onun hükmünden çıkma imkânı yoktur) ve sizin üzerinize muhafaza edici (melek)ler gönderir." Allah sizi meleklerle, başka âlemlerden anlamayacağınız şekilde sürekli korur. **"Nihayet birinize ölüm geldiği zaman resullerimiz (olan görevli melekler) onun canını alırlar ve onlar vazifede (asla) kusur etmezler."**[50] Allah her kul için bir vakit tayin etmiştir. Allah'ın tayin ettiği vakit gelinceye kadar melekler insanı korur. Ölüm anı gelince ise melekler onun rûhunu alır ve bunda asla yanlış yapmazlar.

"Allah'a andolsun ki senden önceki ümmetlere de (resuller) gönderdik; fakat şeytan onlara işlerini süslü gösterdi

[49] En'âm /48
[50] En'âm /61

(de resullerimize iman etmediler). İşte o (şeytan), bugün (dünyada) onların velisidir." Nasıl ki geçmiştekiler şeytana uydularsa şimdikiler de şeytana uymaya devam eder. **"Ve onlar için (âhirette) elem verici (iç yakan) bir azap vardır."**[51]

"Biz, (âyetlerimizi) onlara iyice açıklasın diye her resulü ancak kendi kavminin diliyle gönderdik." Her resulü kendi kavminin konuştuğu dil ile gönderdik. Allah bunun sebebini de beyan ediyor. "**Allah, dilediğini (küfründe inat edeni) dalâlette bırakır, dilediğini (hidâyeti isteyeni) de hidâyete erdirir. O, azîzdir, hakîmdir (bütün şerefin ve kudretin kendisine ait olduğu, her işinde hikmet ve hayır olan tek zattır)."**[52]

"Biz senden önce hiçbir resul göndermedik ki ona (şöyle) vahyetmiş olmayalım, muhakkak ki benden başka ilâh yoktur, öyleyse bana âbd olun (kulluk sorumluluğunuzu bilip yerine getirmeye çalışın)."[53] **"(Resulüm!) Biz seni ancak âlemlere rahmet olarak gönderdik."**[54]

Evet, Allah gönderir. Biz de Allah'ın bize ne gönderdiğine bakalım. Devamlı söylüyoruz; bize hayırdan yana gelen her şey Allah'tan, şerden yana gelenler de kendi nefisimizden dolayı başımıza gelmiştir. **"(Ey insan!) Sana isabet eden her güzellik Allah'tandır. Sana isabet eden her kötülük ise kendi nefsindendir"** buyurdu Allah. Şer, kendi yaptıklarımızdan dolayı başımıza gelir; ama Allah'ın buna müsaade etmesi yine Allah'ın rahmetidir; çünkü Allah bizi temizlemeyi dilemiştir. Allah bize her ne gönderirse göndersin bizi kendine, rahmetine, cennete, nûra, aydınlığa, hayra, güzelliğe, kendisini, insanı, varlığı sevmeye davet eder. **"(Resulüm!) Biz seni insanlara (ancak) bir resul olarak**

[51] Nahl /63
[52] İbrâhîm /4
[53] Enbiyâ /25
[54] Enbiyâ /107

gönderdik ve (buna) şehîd (ismiyle şahid) olarak da Allah yeter."[55]

Gördüğümüz gibi Allah ısrarla "Allah, her kavme kendi dilini konuşan resuller gönderir" ve "resul göndermediğimiz hiçbir kavim yoktur" buyurdu. Allah devamlı resul gönderdiğini buyuruyorsa bizim de resulün ne olduğunu doğru anlamamız şarttır.

Resul; elçi demektir. Neyin elçisi? -Tabi ki Allah'ın âyetlerinin elçisi. Dediğim gibi; bütün ümmet Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e resul olmak ve onun elçiliğini yapmak zorundadır. İnsan ya tabi olduğu peygamberinin ya da nefsinin, şeytanın elçiliğini yapar. İnsanları ya Allah'ın âyetlerine, hayra, güzelliğe, cennete ya da şirke, küfre, münafıklığa, yanlışa, günaha davet eder. İnsanları küfre, şirke davet etmek şeytanın resullüğünü yapmaktır. Hidâyete, rahmete, âyetlere, cennete davet etmek de Allah'ın resullüğünü yapmaktır.

Muhammedun resûlullâhi vellezîne meahû: "Muhammed Allah'ın resulüdür, onunla beraber olanlar da." Hem Muhammed hem de onunla beraber olanlar kâfirlere, küfre karşı şiddetlidirler. Küfrü, şirki, müşriki kabul etmezler. Mü'minlere karşı ise zillet sahibi; yani alçak gönüllüdürler.[56] Mü'minlerin karşısında ezilir, boyun büker, başlarını onların ayaklarının altına koyarlar. İman edenler, mü'minlere zillet gösterir ve "bu benim mü'min kardeşimdir" deyip ondan şeref alırlar!

Allah'a resul olanlar, âyetleri gönlüyle taşıyanlar, âyetlere iman edenler mü'minlere karşı alçakgönüllüdür. Diğerleri mü'minlere karşı alçak gönüllü değildir, hatta düşmanlıklarını bile mü'minlere yaparlar. Zaten baktığımızda cinayetlerin çoğu "ben mü'minim" diyenlerin elleriyle işlenir. Ya da öyleleri var ki birkaç

[55] Nisâ /79
[56] Fetih /29

kelime öğrendi diye mü'minleri, Müslümanları eleştirir ve onları kâfirlikle, münafıklıkla itham eder. Böylelerinin gönüllerine iman inmemiştir. İnsanlara iman taşırken de gönülleriyle değil; dilleriyle taşırlar ve yalnızca kitaptan ezberledikleri şeyleri söylerler. Şimdi teknoloji geliştiği için internetten okuduklarını ezberleyip söylerler. İmanları olsaydı gönüllerinde aşk, muhabbet olur, mü'minlere karşı da alçak gönüllü olurlardı. Mü'minleri eleştirip çekiştirmez, küfürle itham etmez, tam tersine onlara rahmet olmaya çalışırlardı.

Hayatımızı yaşarken ya "Allah" deriz ya da "ben, bence, bana göre" der, yalnızca nefsimizin hesabını yapar ve "ben de ilâhım" deriz. Devamlı söylüyoruz "Allah diyenler 'ben' demez, 'ben' diyenler 'Allah' diyemez." Allah bizden "ben" demeyi bırakıp "Allah" dememizi ve Allah'a, vahyine resullük yapıp ulaşabildiğimiz her yere âyetlerini ulaştırmamızı istiyor.

Kuluna hidâyeti verecek olan Allah'tır. Bize düşen; elimizden gelen bütün çabayı gösterip Allah'ın vahyini insanlara taşımaktır. Yoksa hiç kimse bir başkasına hidâyet veremez. Sadece hakkı, hakikati olduğu gibi ortaya koyup insanı davet edebilir.

Bununla beraber kimse kimseyi zorlayıp "ille de benim istediğim gibi yapacaksın" diyemez. Allah bile kulunu zorlamıyorken insan başkasını nasıl zorlayabilir! Bu yüzden Allah âyet-i kerimede Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e hitaben **"(resulüm!) eğer rabbin dileseydi yeryüzündekilerin hepsi topyekûn iman ederdi. Hâl böyleyken sen insanları iman etmeleri için zorlayacak mısın?"**[57] buyurur! Allah Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e "kullarımı zorlama" diyorsa o hâlde hiç kimsenin insanları zorlamaya hakkı yoktur; çünkü Allah "kulum kendi iradesiyle beni tercih etsin, tercih etmezse zaten benim kulum değildir" buyuruyor.

[57] Yûnus /99

Biri Allah'ı tercih etmezse ebediyen kaybeder, dolayısıyla çöpe; yani cehenneme gider. Bunu da kendi tercihiyle yapmış olur. İnsanlar ebedi hayatlarını kaybetmesin diye her birimizin feryadı olması gerekir. Zaten istesek de istemesek de tanıdıklarımıza, sevdiklerimize karşı bir feryadımız vardır. Madem öyle kaybetmemeleri için onları rabbimizin vahyine, kulluğa davet etmeli, hatta kendilerini yaratan rablerine ters düşmesinler, "rabbim Allah'tır" desinler diye gerekirse onlara ağlamalı, yalvarmalıyız. Onlar için yalvarıp fedakârlık yaparsak küçülür müyüz? -Tabi ki hayır! Tam tersine "bunu senin için yapıyorum ya rabbi! Senin için bu zilleti kabul ediyor, kullarına boyun büküyor ve beni kabul etmeyenleri ben insan olarak kabul edip onların ayağına gidiyorum. Onları sana davet etmek için gerekirse yalvarırım. Yeter ki 'Allah' desinler ve kurtulsunlar" diyorsak Allah da bizi yüceltir.

Derdimiz; insanlara imanı, hakkı, hidâyeti, vahyi taşımak olmalıdır. Bunun için de öncelikle onlara karşı alçakgönüllü olmalıyız. Alçakgönüllü olmaz, kazanmaları için elimizden geleni yapmaz, aksine "sen bilmiyorsun, sen kâfirsin, sen münafıksın" dersek bilelim ki asıl münafık biziz ve önce bizim iman etmemiz gerekir.

Allah'a davet, insanları eleştirerek, küçük görerek yapılmaz. Bizim peygamberimiz insanları böyle mi davet etmişti! Böyle davet etseydi hiç kimse ona iman etmezdi. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz rauf ve rahimdi, âlemlere rahmetti, daveti de aşkla ve rahmetle yapıyordu. Bizim de insanları davet ederken aynen onun yaptığı gibi aşkla, rahmetle davet etmemiz gerekir.

Evet, hep birlikte "tedrici olarak yaptı, mühlet verdi, seçti, ilka etti ve gönderdi" fiillerini anlamaya çalıştık.

Allah bizi insanları eleştirip çekiştirenlerden ve "ben, bence, bana göre" diyenlerden eylemesin inşallah. Allah bizi; Resulullah

(s.a.v.) Efendimiz insanları nasıl davet etmişse insanları öyle davet edenlerden eylesin. Allah bizi şeytana resullük yapanlardan değil, Allah'ın vahyine resullük yapanlardan eylesin. Allah bizi her anda Allah'ın fiilleriyle muhatap olduğuna şahid olanlardan ve Allah'ın zatına seçmeye layık gördüğü kullarından eylesin inşallah.

Allah hepinizden razı olsun.

9.Bölüm

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyai vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Hep beraber Allah'ın El Efâlu'l Husnâ'sını anlamaya ve Allah'ın bütün fiillerinin kulu için saf aşk, saf muhabbet, saf rahmet, saf ikram olduğunu rabbimizin beyan ettiği şekilde öğrenmeye çalışıyorduk.

Allah'ın efâlini öğrenirken sadece Allah'ın ne yaptığını, neyi neden dolayı yaptığını değil, aynı zamanda Allah'ın yeryüzündeki halifesi olarak bizim de nasıl yapmamız gerektiğini öğrenmiş oluruz. Allah bizi her anda imtihana tabi tutar. Biz de tabi tutulduğumuz imtihanlarda ya Allah'ın istediği gibi yapar, Allah'a halife oluruz ya da kendi bildiğimiz, duyduğumuz, zannettiğimiz gibi âdetlere, töreye, örfe ya da şeytanın bize verdiği vesveseye göre yaparız.

Karşılaştığımız herhangi bir durum hakkında "anne, babamız böyle söylüyor, eşimiz böyle söylüyor, çocuklarımız böyle söylüyor" ya da "komşularımız böyle söylüyor" deyip onların dediği gibi yaptığımızda Allah'a halife olmaz, her kime göre yapıyorsak ona halife olmuş oluruz.

Allah âyet-i kerimede **"biz, hakkı bâtılın üzerine atarız da onu paramparça eder. Bir de bakarsın ki o, yok olup gitmiştir"**[1] buyurur. Hakkı çekip çıkardığımızda ondan geriye yalnızca batıl kalır; yani hayatımızı yaşarken Allah'ın emrettiği gibi yapmadığımızda şeytana, vehmimize, zannımıza tabi olmuş ve batıla saplanmış oluruz.

[1] Enbiyâ /18

Allah'a kul olmak, âbd olmak, iman etmek ciddi bir iştir; çünkü Allah bizden gönlümüzü, hayatımızı, her anda onun istediği, emrettiği gibi yapmamızı istiyor. Bu yüzden "ibadetlerimizi yapmamız yeterlidir. Namazımızı kılarsak kulluğumuzu yapmış oluruz" demekle Allah'a kulluk yapılmış, iman edilmiş, halife olunmuş, Allah'ın muradı üzerimizde gerçekleşmiş olmaz. Tam tersine kulluğu ibadet yapmaktan ibaret zannederek Kur'ân'daki diğer âyetlere bakmamış, rabbimizi ciddiye almamış, nefsimizi, şeytanın verdiği vesveseyi ya da birilerinin sözünü Allah'ın emrinden daha çok ciddiye almış ve onları rabbimizin önüne koymuş oluruz.

Allah'a kulluk bir tek ibadetle yapılmaz. İnsan, tabi tutulduğu imtihanlar karşısında "acaba rabbim benden nasıl yapmamı istiyor, nasıl yaparsam rabbim benden razı olur" deyip Allah'ın isimleriyle muamele ederse kulluğunu ortaya koymuş ve Allah'ın güzelliğiyle güzelleşmiş olur. Bütün imtihanlar kul, Allah'ın güzelliğiyle güzelleşsin ve manevi olarak büyüyüp kemale ersin diye vardır. Bu yüzden Allah, kuluna her anda özel olarak muamele eder ve onun yaptığı her muamele kulu için rahmettir, ikramdır, manevi olarak kazansın diyedir.

Kul, Allah'ın kendisi hakkındaki takdirini anlamadığı için onun bir muamelesi karşısında "şöyle olsa daha güzel olur" diyebilir; ama Allah, kuluna neyin hayırlı, neyin gerekli olduğunu ondan daha iyi bilir. Bildiği için de ona onun istediği yahut zannettiği gibi değil ezeli ilmine göre muamele eder.

Allah, her bir kulunu yaratmadan önce de yarattıktan sonra da bilir. Bununla ilgili olarak Allah âyet-i kerimede **"(o, kullarının) önlerindekini de arkalarındakini de (geçmişlerini de geleceklerini de) bilir"**[2] yani kulunun öncesini de, sonrasını da bilendir, buyurmuştur. Kul henüz doğmadan önce anne

[2] Hacc /76

karnındayken de[3] doğduktan sonra da Allah onu bilir ve ona olan muameleyi bu bilgisine göre yapar. Bu nedenle unutmamamız lazım ki Allah kime nasıl bir muamelede bulunursa bulunsun onun için hayırlı olan, rahmet olan, manevi olarak kazanabilmesi için imkân olan odur, ondan başka hiçbir muameleyle kazanamaz.

Evet, hep beraber rabbimizi fiillerinden, El Efâlu'l Husnâ'sından tanımaya çalışıyorduk. İsterseniz bu sohbetimizde şimdiye kadar anlattığımız fiilleri kısaca tekrar edelim, sonraki sohbetimizde tekrar nüzul sırasına göre kaldığımız fiilden devam ederiz inşallah.

El Efâlu'l Husnâ ve Aşk'ı öğrenirken Allah'ın kendini ilk önce âlleme fiiliyle tanıttığını gördük. Âlleme fiili; öğretti, talim etti manalarına geliyordu; yani Allah'ın, kendini kuluna tanıttığını, öğrettiğini, isimlerini ona talim ettirdiğini sonra da Kur'ân'ı indirip ona insanı tanıttığını, bir de dünyayı, ahireti öğrettiğini anladık.

Allah'ın, kuluna öğretmediği hiçbir şey yoktur. Yemeyi de, içmeyi de, yürümeyi de, iş yapmayı da, kazanmayı da kuluna öğreten Allah'tır. Kısacası kul neyi bilirse bilsin onu kendisine Allah öğretmiştir. Zaten âllame fiiliyle ilgili âyetleri okurken Allah'ın "size her şeyi ben öğretiyorum" buyurduğunu görmüştük.

Allah, kullarına sadece öğretmemiş, bir de talim ettirmiştir.

Peki, biz de talim ettiriyor muyuz?

Elbette ki ettiriyoruz. Allah bize rabbimizi kendi üzerimizden tanıyalım ve kullarına nasıl öğrettiğini anlayalım diye imkânlar verir. Biz de bu imkânlar doğrultusunda rabbimizi kendi üzerimizden tanır, anlarız.

Allah'ın, kullarına talim ettirmesini de yine kendi üzerimizden anlamalıyız. Mesela; anne, babalar çocuklarını

[3] Necm /32

büyütürken onlara talim ettirir, öğretirler. En basitinden çocuklarına yemek yemeyi öğretirler. Eğer çocuklarına yemek yemeyi öğretmezlerse çocuklar yemeği yüzlerine, gözlerine bulaştırırlar. Yetmez, aynı zamanda çocuklarına yürümeyi, giyinmeyi, konuşmayı öğretirler; yani çocuklarına ne yapacaklarını sadece dil ile anlatmaz, bir de kendi üzerlerinden göstererek onlara talim ettirirler.

Anne, babalar bir de çocuklarına yürümeyi öğretirler. Allah da kullarını yürütür. Bundan dolayı âyet-i kerimede Allah **"hiçbir canlı yoktur ki o, onun alnından tutmuş olmasın (takdiri ve rahmetiyle onu idare etmesin)."**[4] buyurmuştur. Gördüğümüz gibi; Allah'ın, bize öğretmediği hiçbir şey yoktur, yürüyüşümüz dahil öğrendiğimiz her şey Allah'ın bize öğretmesidir.

Allah öğretmese hiç kimse en ufak bir şeyi bile öğrenemez. Her şeyi en ince ayrıntısına kadar Allah'ın öğrettiğini melekler biliyordu. Bildikleri için Allah onlara "bu eşyaların ismini bana haber verin" deyince "ya rabbi! Senin bize öğrettiğinden başka biz hiçbir şey bilmiyoruz"[5] dediler. Allah bize bunu haber veriyorsa bize öğretmek istediği bir şey vardır. Bu durumda bizim de "ya rabbi! Biz senin bize öğrettiğinden başka bir şey bilmiyoruz" dememiz gerekir.

Bütün bunları anlamaktaki asıl gaye; rabbimizin yakınlığını tatmak, onun bizimle nasıl da ilgili, alakalı olduğunu ve bizi sevip muhatap aldığını anlamaktır. Bize düşen; yaşadığımız her şeyde rabbimizin bizimle muhatap olduğunu, her anda bize öğretip bizi manevi olarak büyüttüğünü görüp gözümüzü, gönlümüzü rabbimizden başka bir tarafa çevirmemektir. Böyle yapınca ilmimiz bizde imana, muhabbete, marifetullaha dönüşür. Biz de Allah'ın bize öğretmesindeki muradını yerine getirmiş oluruz.

[4] Hûd /56
[5] Bakara /31-32

Evet, bize her şeyi öğreten Allah'tır. Peki, nasıl öğretir?

Er rahmân âllemel kur'ân:[6] "Rahmân (herkesi ve her şeyi rahmetiyle kuşatan Allah odur ki), (size) Kur'ân'ı (indirip resulüyle talim ettirdi) öğretti." Dikkat edersek Allah bu âyette "Allah, Kur'ân'ı öğretti" demedi, bunun yerine "Rahmân, Kur'ân'ı öğretti" buyurdu. Bunun elbette ki bir hikmeti vardır. Hikmeti; Allah'ın öğretirken rahmetiyle öğretmesidir. O zaman bizim de karşımızdakine bir şey öğretirken yalnızca rahmetle öğretmemiz gerekir.

Allah öğretirken bir de Rabb ismiyle terbiye edip Alîm ismi ile öğretir ve bu iki isimle beraber kuluna talim ettirir. Biz de karşımızdakine öğretirken Allah'ın Rabb ismiyle terbiye ederek öğretmeli ve bunu her ne olursa olsun rahmetle yapmalıyız. Yoksa rabbimize ters düşeriz. Hiç kimse için "o bunu hak etmişti" deyip kendi istediğimiz gibi muamele edemeyiz. Edersek "ben Allah'tan daha doğru yapıyorum" demiş oluruz.

Tabi, bunu ille de dilimizle söylememiz gerekmez, tavrımız, fiilimiz "ben Allah'tan daha iyi biliyorum" der. O zaman da istediğimiz kadar merhametli olduğumuzu söyleyelim Allah bizi rahim olarak kabul etmez. Rahim olmadığımız gibi rabbimize değil nefsimize halife olmuş oluruz. Nefsimiz bizden öyle yapmamızı istemiş ya da birileri bize öyle öğretmiştir, biz de öyle yapmışızdır; ama her kime göre yapmış olursak olalım rabbimizin öğrettiği gibi rahmetle öğretmemişiz, dolayısıyla ona halife olamamışız demektir.

Mesela; "hocanın vurduğu yerde gül biter" dendiğini duymuşsunuzdur. Sırf öğrettikleri için dayak atsalar bile sanki güzel bir şey yapıyorlarmış gibi zannedilir; ama baktığımızda Kur'ân'ı öğrenmek için medreseye, camilere giden çocukların birçoğu sırf bundan dolayı oradan kaçmıştır; ama insanlar buna

[6] Rahmân /1-2

rağmen yaptıklarının doğru olduğunu zannedip bu yanlışı birbirlerine miras bırakmıştır. Oysaki hocaların, Kur'ân'ı dayakla değil rahmetle öğretmeleri gerekirdi.

Allah âyet-i kerimelerde devamlı "siz aklınızı kullanmıyor musunuz"[7] buyuruyor. Madem öyle aklımızı kullanıp biraz tefekkür edelim; Resulullah (s.a.v.) Efendimiz birine bir şey öğretirken hiç tokat atmış ya da kızmış mıydı? -Elbette ki hayır. Tam tersine kime ne öğretirse öğretsin mutlaka Allah'ın öğrettiği gibi rahmetle öğretirdi. O zaman senin de peygamberin yaptığı gibi yapman gerekmez mi! Peygamberin rahmetle öğretirken sen dayakla öğretmeye çalışıyorsan bu durumda senin peygamberin kimdir, sen kime tâbi olmuşsun! Allah "resulüme tabi olun"[8] buyurmadı mı! Mü'min olduğunu söylüyorsan o hâlde Allah'ın resulüne tabi olup onun yaptığı gibi yapman gerekmez mi!

Böyleleri bir de "şimdiye kadar gelen hocalar bunun doğru olduğunu söyledi, biz de o yüzden böyle yapıyoruz" diyerek kendilerini savunurlar. Doğru öğrendiklerini zannediyorlar; ama yalnızca batılı, yanlışı öğrenmişler ve rablerini anlayamamış, tanıyamamışlar!

Evet, öğretenler mutlaka Allah adına öğretmeli ve Allah'ın hesabını yapıp öğretmelidir. Birine bir şey öğrettiğinde; rabbini, kendini tanısın, hayatı, kulluğu anlasın, kulluğun nasıl yapılacağını, ahiretin nasıl kazanılacağını, nasıl Hz. İnsan olunacağını, Allah'ın isimlerinin, güzelliğinin kendi üzerinde nasıl tecelli edeceğini, Allah'ın kendisine ikram ettiklerine karşılık nasıl şükredeceğini, hamd edeceğini ve kendisine verilen imkânları nasıl kullanacağını anlaması için öğretmelidir. Yoksa karşısındakini yanlış tarafa davet edip rabbinden ayırmış ve ona "benim gibi yap" ya da "âdet böyledir, töre böyledir, herkes böyle yapıyor, sen de böyle yaparsan doğru yapmış olursun" demiş olur ki böyle yapınca da

[7] Bakara /44
[8] A'râf /158

onu Allah'tan başka tarafa sürüklemiş olur. Bu kişi evladıysa, onu Allah'tan ayırarak Allah'ın kendisine verdiği emanete ihanet etmiş, hainlik yapmış olur; çünkü evladını Allah'a kul olarak yetiştirmesi gerekirken başka şeylere kul yapmıştır. Kıyamet günü de evladı babasından şikâyetçi olur.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz, çocuklarını Allah'tan başka tarafa davet eden anne, babalarla ilgili bir hadis-i şerifinde şöyle buyurur. *"Allah Kıyamet günü kullarını hesaba çektikten ve cennetliklerin cennete, cehennemliklerin de cehenneme gideceği belli olduktan sonra cehennemlik olanlar 'ya rabbi! Anneme, babama iki kat azap ver' derler. Onlar için evlatlarının böyle söylemesinden daha büyük bir azap olmaz."* Kıyamet günü bu azabı yaşamak istemiyorsak yapmamız gereken şey; evlatlarımızı başkalarına değil sadece Allah'a davet etmek ve onlara öncelikle Allah'a nasıl kul olacaklarını, hayatlarını Allah'a göre nasıl yaşayıp ebedi hayatlarını nasıl kazanacaklarını öğretmektir.

Allah öğretir. Biz de Allah'ın öğrettiğini öğrenmeli, sonrasında yine Allah'ın öğrettiği şekilde başkalarına öğretmeli, talim ettirdiği gibi de talim ettirmeliyiz. Yoksa haddimizi aşıp kendimizi Allah'ın önüne koymuş oluruz.

Genel olarak herkes kendine göre öğretir, talim ettirir ve "benim bildiğim doğrudur" deyip insanlara kendi bilgisini öğretmeye çalışır. Eğer biri bildiklerini "acaba Allah'a göre doğru mudur" deyip Allah'ın vahyinin ölçüsüne vurmaz, "bence, bana göre" derse Allah ile arasındaki bağı koparmış olur. Allah'a bu şekilde şirk koştukça Allah'tan uzaklaşır, sonunda ise Allah onun kalbini mühürler ve artık onun işi biter.

Dediğim gibi; kul olmak, iman etmek, imtihanı görüp gereğini yerine getirmek dünyadaki en büyük iştir. Hatta bundan daha büyük bir şey yoktur! İş yapıp dünyayı kazanmak kolaydır; ama hiçbir mesleğin ağırlığı kulluk gibi değildir; çünkü Allah'a kul

olmak isteyenlerin akıllarını Allah'ın vahyinin ışığında sonuna kadar kullanmaları "Allah'a göre doğru neyse doğru olan odur" demeleri gerekir. Aksi takdirde Allah'a kulluk yapmış olmazlar.

Evet, Allah'ın "öğretti, talim ettirdi" fiilini öğrendikten sonra "davet etti" fiilini öğrenmeye, anlamaya çalışmıştık. Allah, önce kuluna öğretir, talim ettirir sonra ise kulunu davet eder. Bununla beraber kendisi de kulunun duasına, davetine icabet eder. Nasıl ki Allah bizim davetimize icabet ediyorsa bizim de Allah'ın davetine icabet etmemiz lazım.

"(Resulüm!) Kullarım sana benden sorar(lar)sa (söyle onlara), muhakkak ki ben karîb (ismimle herkese ve her şeye çok yakın)ım. Bana dua ettiği vakit dua edenin duasına icabet ederim. O hâlde (onlar da) benim (kulluk davetime) icabet etsinler ve bana iman etsinler ki rüşdlerine (manevi olarak kemâlâtlarına) ersinler."[9] Allah'a iman ettiğimizde davetine icabet etmiş, iman etmediğimizde ise davetini reddetmiş oluruz.

Her zaman söylüyoruz "iman sevmektir, sevmek için de Allah'ı tanımak; yani marifetullaha sahip olmak şarttır." Zaten bütün anlattıklarımız marifetullahı kazanalım ve rabbimizi tanıyıp iman edelim diyedir; çünkü ancak o zaman rabbimizin davetine icabet etmiş oluruz.

Allah davet eder. Kul da insanları Allah ile, Allah'a göre Allah'ın davet ettiğine davet etmelidir. Eğer Allah'ın davet ettiğine değil de başka şeylere davet ederse "ben neyin doğru, neyin güzel olduğunu Allah'tan daha iyi biliyorum" demiş ve nefsini Allah'ın önüne koymuş olur.

Her şey o kadar açık ve nettir ki hiç kimse "ben anlamadım" diyemez. Biri insanları başka şeylere davet ettiğinde hem kendini hem de insanları davet ettiği o şeyi Allah'a şirk koşmuş, "bu,

[9] Bakara /186

Allah'ın davetinden daha güzeldir" demiş olur. Dolayısıyla "ben Allah'tan daha iyi biliyorum, onun davetine değil benim davetime icabet edin" demiş olur. Hiç ondan daha kâfir kimse var mıdır! İnsan hakikati daha nasıl örtsün! Bu yüzden "ben mü'minim" demekle hiç kimse mü'min olmaz. İşte, şirk böylesine gizlidir ve onu görebilmek için nebîye, resule, Mürşid-i kâmile; yani şirki, küfrü, şeytanı gören birine ihtiyaç vardır.

Allah davet eder, kul da davet eder. Kul, Allah'ın daveti ile davet ederse Allah ile beraber olur, Allah da ona yardım eder; çünkü Allah "ben ve resullerim mutlaka galip geleceğiz"[10] buyurmuştur. Allah "ben ve resullerim galip geleceğiz" buyuruyorsa o zaman Allah'a Allah ile davet edenler mutlaka galip gelir, karşılarındakiler ise kim olursa olsun mutlaka yenilir. Allah'a davet edenlerin karşısında olanlar aslında Allah ile savaşır, Allah'a kafa tutarlar, Allah ile mücadele ettiklerinin farkında bile değillerdir. Allah'la savaştıkları için de kaybetmekten, mağlup olmaktan, rezil rüsva olmaktan kurtulamazlar.

Allah "ben ve resullerim" deyip resullerini kendisiyle birlediyse bu durumda Allah'ın resulüyle mücadele etmek Allah ile mücadele etmek demektir; çünkü Allah'ın resulleri Allah'tan emir alır ve insanları Allah ile Allah'a, cennete, imana, hidâyete, hakka davet ederler.

Eğer resullere iman ettiğimizi söylüyorsak biz de insanları Allah'ın resulleri gibi Allah'a, imana, cennete davet etmek zorundayız.

Neden?

Vel asr: "Asr'a (zamana ve insana takdir edilen ömre) andolsun ki." **İnnel insâne le fî husr:** "Muhakkak insan (ömrünü boşa harcadığı için) gerçekten hüsrandadır." Asra yemin olsun ki

[10] Mücâdele /21

gerçekten (bütün) insanlar hüsrandadır. **İllellezîne âmenû:** "Ancak iman edenler." **Ve amilûs sâlihât:** "Ve salih amel işleyenler." **Ve tevâsav bil hakkı ve tevâsav bis sabr:**[11] "(Hakta olup) Hakkı (birbirlerine) tavsiye edenler ve (sabırlı olup) sabrı (birbirlerine) tavsiye edenler müstesna." Çünkü bunlardan bir tanesi bile eksik olursa hüsranda oluruz.

Hüsranda olmamak için hem iman etmeli, hem salih amel işlemeli; yani imanımızın gereğini yapıp nefsimizi ıslah etmeli, insanların da nefislerini tezkiye etmesi, küfürden, şirkten, nifaktan, günahtan, yanlıştan temizlenmesi için elimizden geleni yapmalıyız. Bir de hakkı, sabrı yaşamalı ve insanlara da bunu tavsiye etmeliyiz. Bunlardan bir tanesi bile eksik olursa hüsrana uğramış oluruz.

Yalnız insanlara anlatacağımız hak bize göre değil Allah'a göre hak olmalı, Allah neye "hak" demişse onu anlatmalıyız. Bunu da kendimize göre değil, Allah'a göre; yani onun emrettiği ve Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in yaptığı şekilde yapmalıyız. Mesela; öyleleri var ki görünüşte kendine göre bir yanlışlık bulur, sonra da "şurada yanlış yapıyorsunuz, haydi hepiniz benim dediğim gibi yapın" der! Ona "peki, Allah böyle mi söylüyor" denildiğinde ise "bilmiyorum, ben kendi bakışımı söyledim, bana göre şöyle olması daha doğrudur" der. Madem bilmiyorsun ne diye konuşuyorsun! Bilmiyorsan senin durumun çok daha kötüdür; çünkü bilmediğin hâlde bildiğini zannediyor ve bu zannın yüzünden asıl bileni kabul etmiyorsun. Eğer kendini bilgili gördüğün için seni Allah'a davet edeni kabul etmiyorsan ona karşı kibirleniyorsun demektir. Bu kibir de seni cehenneme götürür.

Allah âyet-i kerimelerde **"hiç bilenlerle bilmeyenler bir olur mu?"**[12] **"Hiç (hakikate karşı) kör ile gören bir olur mu"**[13]

[11] Asr /1-3
[12] Zumer /9
[13] En'âm /50

buyuruyor. Yani "bilmiyorsan sen körsün" buyuruyor Allah. Sen ise kendini bilgili zannediyor, ihtiyaçsız görüyorsun!

Bilenler derken Allah ile bilenleri; görenler derken de Allah ile görenleri anlamamız gerekir. Bütün sorun; Allah'ı bilmemek, tanımamak, yakınlığını tatmamak, ona iman etmemek, âbd olmamaktır. Bu sorunun bitmesi için ulaşabildiğimiz herkesi Allah'ın davet ettiği gibi Allah'ın vahyine davet etmemiz şarttır. En basitinden çocuğumuzu yetiştirirken ona "şunu şöyle yapmanı istiyorum" demek yerine "şöyle yaparsan Allah'ın dediğini yapmış olursun, Allah da seni sever; ama böyle yaparsan Allah'a ters düşer ve sevgisini kaybedersin. Hepimizin Allah'a itaat etmesi, resulüne tabi olması ve Allah neyi emretmişse onu yapması lazım" dememiz ve kulluğu kendi üzerimizde talim ettirerek onu davet etmemiz gerekir. Yoksa çocuklarımıza "bana uy, ben ne dersem onu yap" dememiz doğru değildir. Davet talimi, talim de daveti gerektirir.

Evet, "davet etti" fiilinden sonra "imtihana tabi tuttu" fiilini anlamaya çalışmıştık.

"O, hanginizin daha güzel amel edeceğini imtihan etmek için ölümü ve hayatı yaratmıştır."[14] Allah her konuda kulunu imtihana tabi tutar.

Belâ kelimesi imtihan manasına gelir ve nimetin de musibetin de gereği yapılmadı mı insana bela olur. Hatta nimetin sorumluluğu daha büyüktür, bu yüzden gereği yapılmazsa musibetten daha büyük bir bela olur.

Allah, kulunu sevdiğinden dolayı her anda imtihana tabi tutarak Hz. İnsan olsun, kendisine ayna olsun ve muradı üzerinde gerçekleşsin diye her anda ona kazanma imkânı verir. Allah, insanı âbd olarak, âşık olarak görmek ister; çünkü onu kendisine âbd

[14] Mulk /2

olsun diye yaratmıştır. Âbd olabilmesi için de öncelikle iman etmesi gerekir. İşte, imtihan; kul, Allah'a iman etsin, âbd olsun ve Allah'a hiçbir şeyi şirk koşmasın diye vardır.

Allah âyet-i kerimede **"biz senden önce hiçbir resul göndermedik ki ona (şöyle) vahyetmiş olmayalım, muhakkak ki benden başka ilâh yoktur, öyleyse bana âbd olun (kulluk sorumluluğunuzu bilip yerine getirmeye çalışın)"**[15] buyurur. Demek ki bütün peygamberlerin vazifesi insanları Allah'a âbd olmaya ve hiçbir şeyi Allah'a şirk koşmamaya davet etmekmiş! Peygamberi temsil eden peygamber vârisi Mürşid-i kâmillerin de vazifesi aynen budur. Bütün Mürşid-i kâmiller insanı Allah'tan başka bir şeye şirk koşmamaları için yetiştirir, büyütür, irşad eder ve Allah'a kulluğu kendi üzerlerinde onlara gösterir; yani talim ettirirler. Yoksa kulluğu anlatmak "namazı şöyle kılacaksın, orucu şöyle tutacaksın" değildir. Bunlar bir günde anlatılacak şeylerdir. İnsanlar geri zekâlı değil ki iki de bir aynı şeyler anlatılsın! Namaz kılmayı, abdest almayı yedi yaşındaki çocuklar bile bilir. Bilmiyorlarsa gelsinler en fazla bir günde hepsini onlara öğreteyim. Âlimlerimizin din diye anlattıkları her şeyi; namazı da, orucu da, haccı da, abdesti de, zekâtı da yedi yaşındaki bir çocuğa bir günde anlatır, ezberletirim. Haydi, bütün detaylarıyla anlatalım desek en fazla on günde her birini öğretirim.

Eğer hepsi birkaç günde öğrenilecek bilgilerse neden ümmetin karşısına geçip insanlara geri zekâlı muamelesi yapıyor, hayatınız boyunca sadece "abdesti bu bozar, namazı şu bozar, şöyle olursa oruç bozulur" diyorsunuz. Ayıp değil mi! Biliyorsanız bize âlemlerin rabbini anlatın! Âlemlerin rabbini tanıyor, biliyor musunuz! Bilmiyorsanız neden konuşuyorsunuz! Ben rabbimi tanımak istiyorum. Secde edeceğim, namaz kılacağım ya kime secde ettiğimi bilmek istiyorum. Ben daha kime secde ettiğimi bilmiyorum! Başımı secdeye koyarken rabbimi hissetmiyor,

[15] Enbiyâ /25

tatmıyorum, beden itibariyle namazda duruyorum; ama aklıma bin bir türlü şey geliyor, benim daha namazım miraç olmamış, rabbimin huzurunda olduğumu hissetmiyorum; çünkü rabbimi tanımıyorum. Eğer âlimseniz bana rabbimi anlatın, rabbimin benden ne istediğini, nasıl yapmam gerektiğini, rabbimin bana ne söylediğini anlatın.

Baktığımızda iki kitap okumuş diye kendini âlim zannedenler vardır! Allah âlimi böyle mi tarif ediyor! Allah âlimi anlatırken **"kulları içinden ancak (onu bilen) âlimler Allah'tan haşyet duyarlar"**[16] buyurdu. Demek ki âlimin özelliği Allah'tan haşyet duymasıymış! Haşyet, huşu, edep, aşk, muhabbet birdir. İman da hepsinin beraber olmasıdır. Seven sevdiğine karşı edeplidir ve sevdiğinden haşyet duyar. Biri Allah'tan haşyet duyuyorsa hem edepli hem de muhabbetli olur; ama haşyet duymuyorsa ilmi de âlimlik vasfı da olmaz.

Âlim; Allah'ı bilen, rabbini tanıyandır. Kul, rabbini ne kadar biliyorsa o kadar âlimdir; ama haşyeti olmadığı hâlde sırf iki kitap okumuş diye kendini âlim zannedenler bu tefekkürü yapmaktan bile korkarlar; çünkü şirke, küfre nasıl boğulduklarını, nasıl nifak içinde, münafıklık hâlinde olduklarını, nefislerinin nasıl bir bataklık içinde olduğunu bilirler. Kendilerini bu âyetin ölçüsüne vurup hâllerine baksalar yanlışlarından, eksiklerinden dolayı insanların yüzüne bakamamaları, memleketi terk etmeleri gerekir; ama bu tefekkürü yapmaktan korkarlar. Allah'ın âyetlerine uymadıklarını bildikleri için âyetleri olduğu gibi anlatmaz, hikâyeler anlatır, yalanlar söylerler.

Her kimi dinlersek dinleyelim onu dinlemekteki ölçümüz; bize rabbimizi tanıtması olmalıdır. Biri bize rabbimizin âyetlerini okuyor, nasıl âbd olacağımızı öğretiyor ve bize Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i tanıtıyorsa onu dinleyelim. Aksi takdirde hikâyeleri

[16] Fâtır /28

dinlersek hikâyeleri din olarak kabul eder sonra da birkaç hikâye öğrendik diye kendimizi âlim zannederiz.

Evet, Allah imtihana tabi tutar. Allah'ın, imtihana tabi tutup kuluna kazanma imkânı vermesi kuluna olan sevgisinden, muhabbetinden, rahmetinden dolayıdır.

Nasıl ki Allah, kullarını imtihana tabi tutuyorsa insanlar da birbirlerini imtihana tabi tutar. Misal; birini işe alacaksa ya da dostluk kuracaksa kendine göre o kişinin hâline bakıp imtihan eder. Hatta sadece birbirini değil eğittiği bir hayvanı bile "acaba istediğim gibi yetişmiş mi yetişmemiş mi" deyip imtihana tabi tutar.

İnsanlar birbirini anlamak için imtihan eder; fakat Allah anlamak için değil ikram etmek, kula öğretmek, kendi hâlini göstermek; yani ona onu tanıtmak için imtihana tabi tutar; çünkü Allah zaten kulunu bilir.

Bir de Allah tabi tutacağı bir imtihan karşısında kulunun kaybedip kaybetmeyeceğini bilir. Kulu buna rağmen imtihan etmeye devam etmesi; kulun yanlışının cezasını tatması ve bir daha o yanlışı yapıp kaybetmemesi içindir. Ya da güzel yapacaksa yaptığı güzelliği tatması ve güzel yapmaya devam etmesi içindir. Yoksa kulu kaybetsin diye değildir. Zaten "imtihana tabi tutar" fiilini anlamaya çalışırken Allah'ın neden bizi imtihana tabi tuttuğunu âyetlerle detaylı bir şekilde anlamaya çalışmıştık.

"İmtihana tabi tutar" fiilinden sonra ceâle "kıldı, yaptı" fiili gelmişti. Hep beraber ceâle fiilini öğrenirken Allah'ın kuluna her anda bir mumalede bulunduğunu ve her şeyi Allah'ın yaptığını görmüştük.

Allah âyet-i kerimelerde "yaptı, yapar, yapacak, yapmaz ya da yaptırmaz" buyuruyorsa bunda bir muradı vardır. Allah bize "her şeyi ben yapıyorum; ama size bir irade vermişim, siz de

benim yaptığım gibi yapın. Ben rabbiniz olarak yapmam gerekeni yapıyorum, siz de âbd olarak yapmanız gerekeni yapın. Ben her şeyi sizin kazanmanız için yapıyorum, siz de yaptıklarınızı kazanmak için yapın" buyuruyor.

Evet, yaptığımız her şeyi kazanmak için yapmamız lazım. Neyi kazanmak için? -Öncelikle rabbimizin güzelliğini, sevgisini, aşkını, muhabbetini, rızasını, dostluğunu sonra da cenneti ve diğer şeyleri kazanmak için. Hamd eden, şükreden, rabbini tesbih eden bir kul olmak için her türlü vesileye sarılmamız ve Allah ne buyurduysa yapmamız lazım; ama bunu tek başımıza yapmamız mümkün değildir. Allah'a nasıl âbd olacağımızı öğretecek, talim ettirecek bir bilene ihtiyacımız vardır.

Kimse okuma yazmayı doğuştan öğrenmez, gidip birilerinden öğrenir. İnsan, hayatının sonuna kadar öğrenmek için başkasının yardımına muhtaçtır. Nasıl ki zahiri olarak gidip bir bilenden öğreniyorsak Allah'a âbd olmayı, onun rızasını, dostluğunu nasıl kazanacağımızı da bize örnek olacak bir bilenden öğrenebiliriz.

Peki, bu bilen kimdir?

Her konuda olduğu gibi bu konuda da bizim için örnek Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'dir. Allah, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e hayatının sonuna kadar öğretmiş, o da Allah'tan öğrendiğini mü'minlere öğretmiştir. Bununla ilgili olarak Allah âyet-i kerimede **"resul, rabbinden kendisine indirilene iman etti, mü'minler de (onun iman ettiği gibi iman ettiler)**"[17] buyurur. Resulullah (s.a.v) Efendimiz önce iman eder sonra imanı kendisinde ahlaka, amele, fiile dönüşür. Bu durumda biz de Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in iman ettiği gibi iman etmeliyiz sonra da imanımız üzerimizde ahlaka, amele, fiile dönüşmelidir.

[17] Bakara /285

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'den sonra onun vârisi olan Mürşid-i kâmiller de kulluklarıyla bizim için örnektir; çünkü Mürşid-i kâmil, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in iman ettiği gibi iman etmiş ve imanını ahlaka, amele dönüştürmüştür. Bu zamanda Resulullah (s.a.v.) Efendimiz olmadığı için bize canlı örneklik yapabilecek ve bize kulluğu kendi üzerinde talim ettirip gösterecek bir Mürşid-i kâmile ihtiyacımız vardır. İşte, onunla beraber olursak bir bilenle beraber olmuş oluruz.

Allah yapar. İnsanlara da bazı şeyleri yapmalarını buyurmuştur. Herkes Allah'ın neyi "yapın" dediğini bilir. En basitinden güzellik namına her ne varsa yapmamızı söylemiştir. Allah muhsinleri sever.[18] Yani güzel olanları, güzellik yapanları, bir de yaptığını güzel yapanları sever. Tabi, güzel yapmak kendi bakışımıza göre değil; Allah'a göre güzel yapmaktır, ayrıca onu yaparken Allah'ın rızasını gözetmektir. Allah da bizden her anda güzel yapmamızı istiyor.

Allah bir de özel olarak neyi yapmamız gerektiğini söylemiş ve bize "namazı kılın, orucu tutun, Kur'ân'ı okuyun, bütün âlemi âyetlerim olarak okuyup anlayın, beni tanıyın. İnfak edin, sadaka verin, iyilikte bulunun, en güzel söz neyse onu söyleyin ve rabbinizin yoluna hikmetle davet edin" demiştir. Bizim de bir şey yaptığımızda "rabbim bana böyle yapmamı emretmiş, o yüzden böyle yapıyorum" dememiz ve neyi neden dolayı yaptığımızı bilmemiz lazım. Öyle ki Allah'a kul olduğumuzu kabul etmiş olalım. Şayet yaptığımız bir işin içinde Allah'ın hesabı yoksa; yani onu yaparken rabbimizin rızasını gözeterek yapmıyorsak her kim ya da ne için yapmışsak onun kuluyuz demektir. Bunun başka bir manası yoktur.

Küfürle iman arasında sadece bir çizgi vardır. Bu çizginin bir tarafı iman, diğer tarafı küfürdür. Biz de hayatımızı yaşarken

[18] Âli İmrân /134, 148, Mâide /93

çizginin ya iman ya da küfür tarafında dururuz. Ben anlatırken çizginin hem iman hem de küfür tarafını söylüyorum ki sohbetimizi dinleyen, okuyan herkes kendine baksın ve çizginin hangi tarafında olduğunu bilsin.

Evet, Allah yapar ve kuluna da "yap" der. Allah'ın rızasını gözetip "yap" dediğini yaptığımızda manevi olarak kazanırız. Yaptığımız bütün işlerde bize manevi olarak kazandıracak şey; onu Allah'ın rızasını gözeterek yapmaktır. Eğer herhangi bir iş yaparken rabbimizin rızasını gözetmezsek her ne kadar güzel yapmış olursak olalım, hatta yaptığımız şey Allah'ın emirlerinden olsa bile Allah onu reddeder ve ondan hiçbir şey kazanamayız; çünkü Allah âyet-i kerimede **"(o gün) onun (Allah'ın) yanında hiçbir kimseye verilecek bir nimet yoktur. E'Âlâ (yüceliği anlaşılamayacak kadar büyük) olan rabbinin vechini (cemâlini ve rızasını) isteye(rek gerekeni yapa)n müstesna"**[19] buyurmuştur. Allah bize "Allah'ın rızasını gözeterek yaptığınız işler dışında hiçbir işiniz ikrama layık değildir. Yaptığınızı benim rızamı gözeterek yapmadıysanız benden ikram da istemeyin" buyuruyor.

Her ne kadar ikram denince aklımıza zahiri nimetler gelse de ikramı yalnız zahiri nimet olarak anlamak doğru değildir. Asıl ikram; Allah'a yakınlıktır, Allah'ın, kuluna "kulum sen güzel yaptın, senin yaptığını sevdim" demesi, güzelliğiyle, rahmetiyle, muhabbetiyle ona tecelli etmesidir. Yaptığımızı Allah rızasını gözeterek yapmadığımızda ise Allah'tan bu ikramları alamayız.

Daha iyi anlaşılması için izah edeyim.

Biri Allah'ın "infak edin" emrine uyup infak etse; ama Allah'ın rızasını gözeterek değil de "insanlar benim cömert biri olduğumu görsün" diye yapsa her ne kadar Allah'ın emrini yerine getirmiş olsa bile yaptığı infaktan manevi olarak bir şey kazanamaz. Allah âyet-i kerimede **"Allah yolunda mallarını infak**

[19] Leyl /19-20

eden sonra da infak ettikleri şeylerin ardından (bunları) başa kakmayan ve (gönül kırarak insanlara) eziyet etmeyen kimseler var ya, (işte) onların mükâfatları rableri katındadır"[20] buyurmuştur. Eğer yaptığı infakı başa kakmayanlar, rableri katında mükâfat kazanıyorsa bu durumda yaptığı yardımı, infakı başa kakanlar rableri katında bir mükâfat bulamazlar. Zaten biri yaptığı yardımı başa kakıyorsa onu Allah'ın rızası için değil başka bir niyetle yapmış, dolayısıyla infağını çöpe atmış olur.

Böyle biri riyakâr, ikiyüzlü ve münafıktır! Hem yaptığı güzelliğin karşılığını alamaz hem de başkasının hesabını yaptığı için rabbine ters düşer; çünkü uğruna infak ettiği şeyi Allah'ın rızasının önüne koymuştur.

Allah bizi yaptığı her şeyi saf Allah rızasını gözeterek yapanlardan eylesin inşallah.

Evet, ceâle fiilinden sonra derace "tedrici olarak, aşama aşama yaptı" fiilini anlamaya çalışmıştık.

Allah her şeyi safha safha, basamak basamak, derece derece yapar. Tek kelimeyle; yavaş yavaş yapar. Kullarını davet ederken yavaş yavaş davet eder, öğretirken yavaş yavaş öğretir, imtihana tabi tutarken gücünün yetmediği bir imtihana tabi tutmaz, yavaş yavaş, ağır ağır, derece derece imtihana tabi tutar. Hidâyete davet ederken de yavaş yavaş davet eder, bu yüzden Kur'ân'ı yirmi üç senede peyder pey indirmiştir.

Mesela; Mekke döneminde, vahyin indiği on sene boyunca ne namaz, ne oruç, ne hac, ne zekât, ne de infak emirleri vardır ya da Allah ne içkiyi ne de başka günahları yasaklamıştır. İlk on sene boyunca Allah neredeyse emir ve yasaklarda bulunmamış, bunun yerine herkesi iman etmeye, insan olmaya davet etmiş, kendini tanıtmış, mülkün malikinin kendisi olduğunu, kendisinden başka

[20] Bakara /262

ilâh olmadığını, rahman olduğunu ve âlemlerin rabbi olduğunu anlatmıştır; yani sahabelere tedrici olarak öğretip talim ettirmiştir. Onlar da rablerini bilmiş, tanımış, anlamış, teslim olmuş, iman etmiş ve her konuda Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in yaptığı gibi yapmaya çalışmıştır. Bu yüzden Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in Daru'l Erkam'da yetiştirdiği sahabelerin hepsi gökteki yıldız olmuş ve aralarından hiçbiri iman konusunda fire vermemiştir; ama Medine döneminde Müslümanlığı kabul edenlerden bazıları yarım yamalak iman ettiği için bir kısmı münafık olmuş, bir kısmı dinden dönmüş, bir kısmı da düşman olmuştur. Onlar zaten aslında iman etmemişlerdi.

Allah her şeyi tedrici olarak yapar. Kuluna da tedrici olarak öğretir, onu imtihana tabi tutar ve tedrici olarak kendine çeker. Hiçbir şey birden olmaz. İman, kulluk, âbdiyet yavaş yavaş kemale erer. Nasıl ki insan yavaş yavaş büyüyorsa manevi olarak da yavaş yavaş büyür, Allah'a yavaş yavaş yaklaşır; ama bunun olması için kulun her şeyden önce tavrını ortaya koyup "benim, rabbime gitmekten başka çarem yok. Rabbim beni kendisine kul olayım diye, muradı üzerimde gerçekleşsin diye yaratmıştır. Ben de bu uğurda neyi kurban etmem gerekiyorsa hiç tereddütsüz kurban ederim. Dünyadan da canımdan da her neyden vazgeçmem gerekiyorsa hiç düşünmeden vazgeçerim" deyip kararını vermeli sonra da "senin istediğin gibi olsun ya rabbi! Benim senin rızandan, sana âbd olmaktan başka hiçbir isteğim yoktur. İstediğim sadece sensin. Ben sana teslim oldum ve yalnızca sana aidim. Sen bana her ne emretmişsen hepsini yapar ve benden razı olman için çabamı, gayretimi sarf ederim" deyip gerekeni yapmalıdır. O zaman Allah onu seçer; çünkü kendisi tercihini yapıp rabbini seçmiştir.

Kul, bunları söyledikten sonra gerekeni yapabilsin diye Allah onu imtihana tabi tutar ve ona "haydi kulum yap, haydi kulum gel! Haydi bir adım daha at! Haydi şunu bırak! Bak, burada

bir yanlışlık var, haydi burayı düzelt! Bak şurada şeytan sana hile yapıyor, o senin düşmanındır. Haydi ondan yüz çevir" buyurur ve bunu da yavaş yavaş yapar.

Kul manevi olarak yavaş yavaş yükseldiği gibi uçuruma doğru giderken de yavaş yavaş gider. Bu süre zarfında Allah önce ona öğretir, tekrar tekrar gösterip onu uyarır. Hatta rabbine dönsün diye bazen ona şiddetli bir azap verir ve uçuruma doğru gitmesin diye devamlı onu tutup sırât-ı mustakîme koyar "haydi, kulum yürü" der; ama kul buna rağmen ters tarafa gitmeye devam ederse yavaş yavaş uçuruma yaklaşır ve sonunda uçurumdan aşağı düşer, dolayısıyla imanını kaybeder.

Evet, "tedrici olarak yükseltir, alçaltır, yaklaştırır" fiilinden sonra "mühlet verir" fiilini anlamaya çalışmıştık.

Allah, kuluna mühlet verirken ona "haydi, sana zaman tanıdım, bu zaman zarfında ne yaparsan yap" demez. Ona olan muamelesi her anda devam eder ve onu her anda tutup kendine çeker.

Allah dilerse kul iman etmez mi? -Elbette ki eder; ama o zaman da iradenin, halife olmanın manası kalmaz. Diğer bir tabirle kul, rabbini hak etmemişse iman etmesinin bir manası olmaz. Kul ya rabbini hak eder ya da hak etmez. Eğer rabbini hak ederse onun için hak tecelli eder, o da hakta olur, hak ile olur. Bu yüzden mesele; kulun rabbini hak etmesidir. Allah da kulu hak etsin diye onu imtihana tabi tutar ve ona mühlet verir. Bu mühleti verirken de gönlüne vahyedip onu uyarır. Yetmez, dışarıdan bir vesileyle ona işi öğretir, sonra da ona "haydi kulum yap, haydi kulum gel, haydi kulum dön, haydi tövbe et, haydi kulum tercihini yap" buyurur.

Allah'ın, kulunu uyarıp kendine davet etmesiyle ilgili bir örnek vereyim.

Mesela; Allah, bir kuluna bir hastalık verdiğinde o kul "zamanım geldi, ben kesin ölüyorum" der; ama aslında ölmez. Allah âyet-i kerimede Bedir Savaşı için de Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e **"hani Allah, (ezeli ilmiyle) takdir (edip hükm)ettiği bir işi yerine getirmek için (savaş alanında onlarla) karşılaştığınız zaman onları sizin gözlerinizde az gösteriyor, sizi de onların gözlerinde az gösteriyordu. Bütün işler ancak Allah'a döndürülür"**[21] buyurur. Allah'ın, mü'minleri müşriklerin gözlerinde az, müşrikleri de mü'minlerin gözlerinde az göstermesi hâşâ bir hile değildir. Allah, hükmünün gerçekleşmesi için kullarına farklı muamelede bulunmuştur. Kuluna yaşattığı hastalıkta da ona "bak ölüyorsun" demesi aynen bunun gibidir. Yoksa Allah onun ölmeyeceğini bilir; ama onun gönlüne sanki ölecekmiş hissi vererek ona "bak, haberin olsun, her an gelebilirsin, ona göre kendini toparla ve ebedi hayatın için hazırlan" buyurur. Bu, Allah'ın saf rahmeti, muhabbeti, ikramıdır.

Allah, kuluna önce öleceğini iyice tattırır ve onu kendine döndürür sonra da ona şifa verip "sana mühleti verdim, haydi şimdi gerekeni yap" der. Kul yine ters tarafa gitmeye devam ederse Allah ona tekrar aynı muamelede bulunur; ama bu defa daha farklı yapar. Öyle ki kul öbür tarafa gittiğinde hiçbir mazereti, Allah'ın ona tanımadığı hiçbir imkân kalmaz. En son kazanma imkânı bittiğinde bu defa ona "tamam, gel, artık bu kadar yeter, dünyada kalırsan daha kötü olursun" buyurur ve ona verdiği süre tamamlanır. Tabi, bu söylediğim mü'minler için geçerlidir. Allah'ın, kâfire muamelesi çok daha farklıdır.

Evet, "mühlet verdi" fiilinden sonra "seçti" fiilini anlamaya çalışmıştık.

Allah, öğretir, kulunu kendisine davet eder, imtihana tabi tutar, mühlet verir sonra da seçer. Bu yüzden âyet-i kerimede

[21] Enfâl /44

“Allah dilediğini (hidâyeti isteyeni) kendisine (kul olarak) seçer”[22] buyurmuştur. Allah, kulunu kendine seçiyor; çünkü kul özeldir. Kul, âbd; âşıktır, âşıktan başka bir şey değildir!

Allah bir de nebîlerini, resullerini seçer.[23] Ne nebîlerin, resullerin ne de velilerin kendilerine ait bir hayatları vardır. Hepsi de Allah’a dost olma karşılığında hayatlarını Allah’a satmışlar, feda etmiş, kurban etmişlerdir. Hiçbiri hayatları hakkında bir tasarrufa sahip değildir, dolayısıyla asla “şurası şöyle olsun” demezler. Zaten kendilerine ait bir şeyleri yok ki Allah’a böyle desinler!

Kendi üzerimden söyleyeyim. Allah’a yemin ediyorum ki bir an bile “ya rabbi şu şöyle olsun” demiyorum, diyemem. Allah bana “nasıl olsun” diye sorarsa buna cevap bile verememe. Sadece “sen biliyorsun ya rabbi! Hâşâ fikir beyan etmekten sana sığınırım. Bana ait bir şey mi var ki ben ‘şu iş öyle olsun’ diyeyim. Bir beşer olarak zaten sen beni biliyorsun. Hâl böyleyken sana nasıl hâşâ ‘şunu şöyle yap’ diyebilirim! Sana böyle bir saygısızlık yapamam. Sen nasıl güzelse öyle yap, zaten şimdiye kadar hep güzel yaptın. Ben senden hiçbir zaman güzellikten, rahmetten, aşktan, muhabbetten, ikramdan başka bir şey görmedim” derim.

Manevi yolculuğum sırasında bir konu hakkında “şu şöyle olsun” demiştim sonra Allah olmasını istediğim şeyin yanlış olduğunu, olanın doğru olduğunu gösterdi. Yol boyunca bilmediğim, anlamadığım “bu böyle olsun” dediğim konularda gördüm ki Allah her ne yapmışsa en güzelini, en doğrusunu yapmıştır. Ben hep yanlış düşünüp ‘şöyle olsun’ demişim sonra da doğrusunun o olmadığını görmüşüm. Tabi, bütün bunları dervişken söylüyordum. Bütün bunları anladıktan sonra artık bir an bile “şu şöyle olsun” demedim.

[22] Şûrâ /13
[23] Hacc /75

Allah seçer; ama kul da seçer. Allah, kulundan seçmesini istemiş ve "hak rabbinizdendir. Öyle ise dileyen iman etsin, dileyen inkâr etsin."[24] İman da bellidir, küfür de bellidir, dileyen iman etsin, dileyen kâfir olsun, buyurmuştur. Kim neyi seçerse ancak onu alır. Dileyen rabbini, imanı, güzelliği, Hz. İnsan olmayı, Allah'ın dostluğunu, cenneti seçer, dileyen de küfrü, müşrik olmayı, münafık olmayı, köpek olmayı, hayvan olmayı, kendisini yaratan rabbine ters düşmeyi seçer. Dileyen "rabbim Allah'tır" demeyi seçer ve hayatını rabbine göre yaşar, dileyen de "rabbim Allah'tır" demek yerine dünyaya, paraya, nefsine, şeytana "benim rabbim bunlardır" demeyi seçer.

Hepimiz neyi seçtiğimize bakalım ve her ne olursa olsun rabbimizi, rabbimizin bizim için tercih ettiğini seçelim inşallah.

Allah'ın "seçer" fiilinden sonra "ilka eder" fiilini anlamaya çalışmıştık. İlka eder; buluşturur, karşılaştırır, karşı karşıya getirir, dinler, öne sürer, beyan eder, çıkarıp atar, sağlam yapar, arz eder şeklinde birçok manaya geliyordu.

"Ey insan! Şüphesiz ki sen rabbine (kavuşuncaya kadar) çaba üstüne çaba göstermektesin ve sonunda ona kavuşacaksın."[25] Her insan mutlaka rabbi ile karşı karşıya gelir ve rabbine mülaki olur. Allah bunu kulunun seviyesinden beyan ediyor. Biz de mutlaka öldüğümüzde rabbimizle karşı karşıya geleceğiz ve onunla muhatap olacağız; çünkü dönüş rabbimizedir; ama mesele; ölmeden önce rabbimizle karşı karşıya gelmek ve "ben geldim ya rabbi! O aciz, günahkâr, hatalı, zayıf, tembel, kulluk yapmayı beceremmemiş; ama sana kul olmayı kabul etmiş, senden başka tarafa dönmemiş, sana hiçbir şeyi şirk koşmamış, 'lâ ilâhe ilallah' diyen kulun geldi. Bu kulun sana gönlüyle geldi. Onun gönlünde senden başka bir şey yoktur. Her tarafım yanlış olsa da gönlümde senden başka bir şey yok. Sana şirk koşmadım, nefse,

[24] Kehf /29
[25] İnşikak /6

şeytana, dünyaya, başkalarına kul olmadım, âbd olmadım. ‘Gönlümde senden başkasına yer yoktur’ diyen kulun geldi ya rabbi” demektir.

İlka eder fiilinden sonra “gönderdi” fiilini anlamaya çalışmıştık.

Allah gönderir. Öncelikle kulunu dünyaya göndermiştir sonra da ona nebîlerini, resullerini, vahyini, âyetlerini göndermiştir. Ayrıca kulu, hayatı yaşarken koruması, ölüm anı gelince de canını alması için melekleri göndermiştir.

Bir de Allah, resullerini bütün kavimlere, insanlara gönderir. Allah için tek bir insan bütün insanlık demektir, dolayısıyla bütün insanlığa nasıl muamele ediyorsa tek bir insana da öyle muamele eder. O bir tek insanı bir toplulukmuş gibi böylesine ciddiye alır, sever. Bir tek insan olsa bile ona bir peygamber gönderir. Kulu, bir dağın başında hiç kimsenin bulunmadığı bir yerde bile olsa onu davet etmek ve ona kim olduğunu hatırlatmak, öğretmek, tanıtmak için bir vesileyle âyetlerini gönderir.

Allah bizi rabbinin kendisine olan yakınlığını, muhabbetini görenlerden ve insana verdiği kıymeti, değeri anlayanlardan eylesin.

Evet, hep birlikte şimdiye kadar anlamaya çalıştığımız güzel fiilleri kısaca hatırlamaya çalıştık. İnşallah yaşadığımız her anda rabbimizle muhatap olduğumuza, rabbimizin bize güzel fiilleriyle muamelede bulunduğuna iman eder, buna şahid oluruz.

Allah bizi rabbine olan kulluğunu her anında üzerinde gösterenlerden eylesin inşallah. Allah bizi; kendisini tanıyanlardan, anlayanlardan eylesin. Allah peygamberi ile nasıl yapılmasını öğretmiş, göstermişse bizi de öyle yapmaya çalışıp âlemlerin rabbine halife olanlardan ve onu temsil edenlerden

eylesin. Allah bizi Allah'ın muradı üzerinde gerçekleşsin diye çabasını, gayretini sarf eden kullarından eylesin inşallah.

Allah hepinizden razı olsun.

10.Bölüm

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyai vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Hep beraber Allah'ın El Efâlu'l Husnâ'sı ve Aşk'ı anlamaya, rabbimizi fiillerinden onun kendisini bize tanıttığı gibi tanımaya çalışıyorduk.

Tekrar tekrar söylüyoruz, iman; marifetullahtan, Allah'ı bilmekten, tanımaktan tecelli eder. Allah'ı ne kadar bilir, tanırsak, bizi nasıl sevdiğini, nasıl muamele ettiğini anlarsak; Allah'ı o kadar sevme, ona iman etme, tevekkül etme, güvenme, teslim olma, azametini anlama imkânımız olur. Allah'ın azametini anladıkça da Allah'tan o kadar haşyet duyma imkânımız olur. Bu yüzden marifet sahibi olmadan iman sahibi olmamız mümkün değildir.

Marifetsiz iman, hayali bir imandır. Genel olarak baktığımızda "bizi yaratan Allah'tır, rızkımızı da o verir" diyoruz; ama rızkı rabbimizin bize verdiğine iman etmiyoruz. "Dünyanın da ahiretin de sahibi odur" diyoruz; ama rabbimizi dünyanın sahibi olarak kabul etmiyor, yalnızca ahiretin sahibi olarak kabul ediyoruz. Bunun sebebi de rabbimizi tanımadığımız için imanımızın hayali bir iman olmasıdır.

Rabbimizi tanımak için yapmamız gereken şey; rabbimizi onun kendisini tanıttığı gibi isimlerinden ve fiillerinden tanımaktır. Bu da ancak rabbimizin vahyiyle mümkün olur; çünkü kendini en güzel ve en doğru şekilde tanıtan Allah'tır. Rabbimizi vahyinden tanıdığımızda hem imanımız hayali bir imandan hakiki imana dönüşür hem de hayatımızı yaşarken rabbimizin istediği, emrettiği gibi yaparız. Zaten dünya hayatının bütün gayesi budur.

Dünya hayatı cennete, Hz. İnsan olmaya doğru yolculuk yapmak içindir ve bu yolculukta Allah'ın her bir kula muamelesi farklıdır. Allah kime ne kadar ömür vermişse onun hesabını, verdiği bu ömür sermayesi üzerinden görür. Allah'ın kime ne kadar ömür verdiğini hiç kimse bilemez. Bu nedenle hiç kimse "nasıl olsa daha gencim, önümde uzun bir ömür var, şimdilik nefsimin arzu ettiği gibi yaşayayım sonra tövbe eder, gerekirse hacca da gider, cenneti kazanırım" deyip kendini kandırmasın. Böyle bir şey yoktur!

Allah kime ne kadar bir ömür takdir etmişse kul o süre içerisinde manevi olarak kazanabilir. Diyelim ki Allah birine buluğ çağından sonra on yıllık bir ömür vermişse o kişi on sene içerisinde cennete koşup varabilir ve Hz. İnsan olabilir. Bunu sahabeler üzerinden net olarak anlayabiliriz. Sahabelere baktığımızda bazıları imandan sonra on sene yaşamasına rağmen gökteki yıldız olmayı başarmıştı. Öyleyse biri de buluğ çağından sonra on yıl yaşasa bile bu zaman diliminde cennete varmayı başarabilir.

Allah birine de buluğ çağından sonra yirmi yıl ömür vermişse o kişinin yolu da ona göre uzundur; yani onun da yirmi sene boyunca Allah yolunda çaba, gayret sarf etmesi gerekir ya da başka birine elli sene ömür vermişse onun da elli sene boyunca Allah yolunda çaba, gayret sarf edip cennete varması gerekir. Allah'ın herkese muamelesi farklıdır. Kim ne kadar sürede kazanabiliyorsa Allah ona o kadar süre verir. Eğer cenneti elli senede kazanabilecek birine Allah on senelik kazanma imkânı verseydi o kişi bu süre içerisinde cenneti kazanamaz, bu da ona zulüm olurdu. Buluğ çağından sonra on sene ömür verdiği kişi ise bu on senelik süre içerisinde elli yıl ömrü olan kişinin elli yıl çaba, gayret göstererek varacağı yere on sene içerisinde varabilir, dolayısıyla o kişi için on yıl yeterli bir süredir. Allah'ın âdeti böyledir. Allah âlim olarak kulunu bilir ve kuluna yapacağı muameleyi bu ilmine göre yapar. Biz anlasak da anlamasak da

hakikat böyledir. Allah hiç kimseye zulmetmez ve herkese kazanabileceği duruma göre imkân verir.

Her anımız Hz. İnsan olmak ve cennete varmak için bir imkândır ve bu imkânlar içerisinde boşa geçirecek bir yılımız, bir ayımız, bir günümüz, hiçbir anımız yoktur. Hayatımızın hiçbir döneminde "bu sene de böyle geçsin, gelecek sene artık ahiretimi kazanmaya çalışırım" diyemeyiz; çünkü bir gün bile bizim için büyük bir kayıpken bir yıllık kaybın ne kadar büyük bir kayıp olduğunu hesap dahi edemeyiz.

Eğer her anımızın; rabbimizin rızasını, dostluğunu, ebedi hayatımızı kazanmak için bir imkân olduğunu bilmez, hayatımızı buna göre yaşamazsak Allah'ın bize verdiği sermayeyi kaybederiz ve onu geri almamız da mümkün olmaz. Sonra bir de bakarız ki rabbimizin muradını üzerimizde gerçekleştirmemiz için gereken bütün imkânları; yani hayatımızın gayesini kaybetmişiz.

Hepimiz bu dünyaya Allah'ın muradını üzerimizde gerçekleştirmeye ve Hz. İnsan olup rabbimize halife olmaya geldik. Hayat baştan sona Allah'a âbd olma ve onun isimlerinin güzelliğini kazanma yolculuğudur. Hiçbirimiz bu yolculuğu tek başımıza yapamayız. Bunun için Allah'ın vahyine hep birlikte sarılmamız şarttır. Bu yüzden Allah âyet-i kerimelerde **"hep birlikte Allah'ın ipi (olan Kur'ân'a ve onun resulü)ne sımsıkı sarılın, sakın parçalanıp bölünmeyin."**[1] **"(Ey mü'minler!) Siz hayır işlerinde yarışın"**[2] buyurmuştur.

Allah bizden cemaat hâlinde olmamızı ve yolu hep beraber yürümemizi istiyor. Cemaat; birbirine hayırda destek olan, Allah'ın rızasını gözeten insanlar topluluğudur. Yoksa bir şekilde bir araya gelip "şunlar şöyle yapıyor, falancalar şöyle yanlış yapıyorlar" diyen dedikodu topluluğu değildir. Allah'ın vahyini

[1] Âli İmrân /103
[2] Bakara /148

anlamak ve hayata geçirmek için birbirine destek olmak yerine başkalarının dedikodusunu yapanlar cemaat olmuş olmaz. Böylelerine "Allah'ı zikretmeniz gerekirken başkalarını zikrediyorsunuz! Şimdiye kadar 'Allah' demek yerine başka şeyler zikrettiniz de ne kazandınız! Allah sizi huzuruna alıp 'kullarımın dedikodusunu yapmakla elinize ne geçti' diye sorduğunda 'hiçbir şey geçmedi' dersiniz, o zaman da ne kadar büyük bir yanlış içinde olduğunuzu anlarsınız" diyoruz.

Allah bize akıl vermiştir, verdiği bu akıldan da bizi hesaba çekecek! Hesabımızı verebilmek için aklımızı sonuna kadar kullanmamız lazım. Öyle nefse, şeytana taviz verip bahaneler üreterek Allah'tan kaçmak doğru değildir. Elbette ki her şeyin hakikisi olduğu gibi sahtesi de vardır. Sahte cemaatlerin yanlışlarına bakıp hakiki cemaati kabul etmemek ve onunla beraber Allah'a âbd olmaya çalışmamak şeytana taviz verip Allah'tan kaçmaktır. Hepimizin öncelikle Allah'a ihtiyacı vardır, dolayısıyla "bu zamanda gerçek Allah dostları yoktur, herkes dini kullanarak insanları kandırıyor" demeden bize rabbimizin rızasını, yakınlığını kazandıracak ve bize rabbimizi tanıtacak bir cemaat bulmamız sonra da onların içinde onlarla beraber Allah'ın ipine sımsıkı sarılmamız gerekir.

Kim nerde kazanabiliyorsa yeri orasıdır. Kendim için söylüyorum; bir kardeşimiz benim yanımda da başka bir yerde de kazansa yine ben kazandım demektir; çünkü benim kardeşim kazandı, ümmet-i Muhammed'den bir zat, Allah'ın kullarından bir kul kazandı, o yüzden ben kazandım. İnsanların benim yanımda durup kalabalık yapmasının benim için hiçbir manası yoktur. Mesele benimle beraber olanların manevi olarak kazanmasıdır. Burada kazanamıyorlarsa kazanabilecekleri yere gidip orada Allah'ın rızasını kazanmaya çalışmaları lazım.

Evet, bu hayattaki bütün gaye; rabbimizi anlamaya, tanımaya çalışmaktır. Allah'ı fiillerinden anladıkça, tanıdıkça

Allah'ın isimlerini, El Esmâu'l Husnâ'sını da anlamış olacağız; çünkü Allah'ın fiilleri isimlerinden tecelli eder. Allah'ın isimlerini anladıkça da isimler gönlümüze iyice yerleşecek ve gönlümüz Allah'ın isimlerinin tecellisine açık olmuş olacak; yani "rabbim rahmandır, rahimdir, kerimdir, afuvvdur" dediğimizde onun rahmetini, ikramını, affını tadacağız inşallah. Bu, Allah'ın bütün isimleri için geçerlidir.

Allah'ın fiillerini, kuluna olan muamelesini anlarken Allah'ın, kulunu nasıl sevdiğini ve nasıl da her anda kulunun hesabını yaptığını anlarız. Bize düşen; Allah'ın yaptığı her muamelenin kul için saf hayır ve saf rahmet olduğuna iman etmektir. İman edince hem kendimizde hem de varlık üzerinde Allah'ın güzel fiillerine şahid oluruz.

Evet, bir önceki sohbetimizde şimdiye kadar anlattığımız fiilleri kısaca tekrar etmiştik. Bu sohbetimizde ise eheze fiilini anlamaya çalışacağız inşallah.

Eheze fiili "aldı, çıkardı, tuttu ya da helak etti, cezalandırdı, izam etti, gerekli kıldı, anlaşma yaptı, ahitleşti, yakaladı" manalarına gelir. Eheze fiili her ne kadar birden çok manaya gelse de en öndeki manası "aldı" demektir. Diğerleri eheze kelimesinin yan manalarıdır.

Allah alır. Allah bize emanet olarak her ne vermişse onu tekrar kendisine vermemizi istiyor. Örnek vermek gerekirse "Allah sadakaları alır."[3] Birine bir sadaka verdiğimizde Allah o sadakayı alır, bizden kabul eder.

Şimdi Allah'ın "neyi aldığını" âyetlerle anlamaya çalışalım inşallah.

[3] Tevbe /104

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

"(Resulüm!) Hani bir zaman da rabbin, âdemoğullarının sırtından zürriyetlerini çıkarmış ve onları kendi nefisleri üzerine şahid tutarak, (ben) sizin rabbiniz değil miyim, (buyurmuştu. O anda onlar da Allah'ın cemâlini ve kudretini müşahede ederek) evet! Şahidiz (ki sen bizim rabbimizsin), demişlerdi."[4]

Allah bir de peygamberlerden söz almıştır. **"Hani Allah nebîlerden, 'ben size kitap ve hikmet verdikten sonra yanınızdakini tasdik edici bir resul geldiğinde ona mutlaka iman edeceksiniz ve ona mutlaka yardım edeceksiniz' diye sağlam bir söz almış, '(bunu) ikrar (edip kabul) ettiniz ve bu ağır ahdimi yüklendiniz mi' buyurmuştu."**[5]

Hitap, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'edir. **"Hani biz nebîlerden, senden, Nûh'tan, İbrâhîm'den, Mûsâ'dan ve Meryem oğlu Îsâ'dan (resul olmalarının gereğini yerine getireceklerine, insanları Allah'a imana ve âbd olmaya davet edeceklerine dair) sağlam bir söz almıştık. (Evet) Biz onlardan pek sağlam bir söz aldık."**[6]

Allah, peygamberlerden söz aldığı gibi ümmetlerden de söz almıştır ve bunu da henüz onlar dünyaya gelmeden önce yapmıştır. İnsan hangi peygamberin döneminde dünyaya gelip ona iman edecekse dünyaya gelmeden önce o peygambere ve peygambere inen kitaba iman edeceğine, ona yardım edeceğine, bir de Allah'ın âyetlerini gizlemeyeceğine dair Allah ondan söz alır, o da bu sözü verir.

Allah herkesten bu sözü almıştır. İnsan şimdi başını kuma gömüp "ben görmedim, hatırlamıyorum" diyebilir; ama Allah öyle

[4] A'râf /172
[5] Âli İmrân /81
[6] Ahzâb /7

söylemiyor, aksine "sizi buna şahid kıldım, hepiniz bunu biliyorsunuz" buyuruyor! Kul biraz tefekkür edip anlamaya çalıştığında Allah'a verdiği sözün kendi gönlünde mevcut olduğunu hemen anlar.

Nasıl?

Herkes akli baliğ olduktan sonra hakikati aramaya başlar ve kim olduğunu, nereden geldiğini, nereye gideceğini anlamaya çalışır. Onun bu arayışı dünyaya gelmeden önce Allah'a verdiği sözün kendi fıtratında yazılı olmasından kaynaklanır.

Peki, Allah başka ne alır?

"Allah, (ölüm vakti gelenlerin) canlarını ölüm anında, ölmeyenlerinkini de uykularında alır."[7]

"Hem onlar bilmiyorlar mı, Allah, kullarının tövbesini kabul eden, sadakaları al(ıp geri çevirmey)endir. Çünkü Allah, (evet) o, tevvâbtır, rahîmdir (tövbeleri, kendisine dönenlerin dönüşünü kabul eden, isimlerinde ve fiillerinde her zaman rahmeti tecelli edendir)."[8] Allah tevvâbtır, rahîmdir**,** sadakaları da kabul edendir, alandır. Birine sadaka verdiğimizde onu Allah'a vermiş oluruz. O hâlde verdiğimiz sadakaları Allah'ın aldığına ne kadar iman etmişiz diye kendimize bakalım. Baktığımızda bunun cevabını açık bir şekilde görürüz.

Evet, biri sadaka verdiğinde onu nereye, kime verirse versin aslında Allah'a vermiştir; çünkü Allah sadakaları kendisinin aldığını buyuruyor. Bu durumda muhtacın, ihtiyaç sahibinin eli Allah'ın eli demektir. **"Allah, faizi (bereketsiz kılıp onun karıştığı malı) mahveder, sadakaları ise (bereketlendirip) arttırır."**[9] Allah

[7] Zumer /42
[8] Tevbe /104
[9] Bakara /276

sadakayı alır ve onu sizin için arttırır. Demek ki Allah verilen sadakayı bir de sadaka veren kulu için arttırıyormuş!

"Herkesin hayır olarak yaptıklarını da kötülük olarak yaptıklarını da karşısında hazır bulduğu günde (insan), o (işlediği kötülükleri) ile kendisi arasında uzak bir mesafe olmasını ister."[10] Neyi göndermişseniz huzura geldiğinizde onu huzurumuzda hazır bulursunuz." **"(Ey mü'minler!) Verdiğinin kat kat fazlasını kendisine arttır(arak öde)mesi için (karşılığını sadece Allah'tan almak üzere malından infak edip) Allah'a güzel bir borç verecek kimdir?"**[11] Allah, onun için yaptığımız bütün hayırları bizim için katlar ve nasıl katladığını biz dahi bilemeyiz, sadece Allah bilir; çünkü bir şeyi kerim olan Allah katlıyorsa onun hesabını hiç kimse yapamaz.

Allah, insanı almaya değil vermeye göndermiştir; yani kendisine ikram edilen nimetleri verip ahireti, Allah'ın rızasını, dostluğunu, yakınlığını, cemalini almaya, böylelikle Hz. İnsan olmaya göndermiştir. Kul da Allah ile alışveriş yapmak için onun yolunda vermeli, infak etmelidir. Öyle ki Allah'ın kendisine verdiklerini onun yolunda verip karşılığında Allah'ın rızasını kazanabilsin.

İnsan, Allah'ın rızasını gözeterek her ne verirse versin onu Allah'a vermiştir, Allah da onu alır. Bu sadece mal için geçerli değildir. Kul ilminden, marifetinden, tatlı dilinden, sohbetinden, sevgisinden, imanından, aşkından her neyi verirse versin verdiklerinin hepsi kendisine imanı, Allah'ın sevgisini kazandırır.

Sadaka, Allah'a karşı sadakatini ispatlamak demektir. Bu durumda sadaka veren biri sadık bir kuldur. Peki, sadaka verenler sadık oluyorsa vermeyenler ne olur?

[10] Âli İmrân /30
[11] Bakara /245

Allah sadaka vermeyenlerin münafık olduğunu söylemiştir. Böyle biri "ben Müslümanım" diyebilir; ama aslında münafıktır. Münafıklar sadaka vermemek için bahane ararlar. Mesela; birileri Allah yolunda bir şeyler yapmaya çalışsa, başkaları da bu hizmetlerini yerine getirmeleri için kendilerine yardımda bulunup sadaka verse, münafıklar o sadaka verenlere, sadaka vermemeleri için hemen Allah yolunda hizmet edenler hakkında konuşmaya ve onlar hakkında olur olmadık şeyler söylemeye başlarlar. Münafıkların en belirgin özelliği budur. Bunu Allah söylüyor.[12]

"Kim (Allah'ın kendisine ikram ettiğinden) verir, takvâ sahibi olursa (Allah'a karşı kulluk sorumluluğunu bilip yerine getirmeye çalışırsa), ve en güzeli (Allah'ın âyetlerini) tasdik ederse, biz de ona (yapılması) kolay olan (Allah'a kulluğ)u kolaylaştıracağız."[13] Kim verir ve en güzelini tasdik ederse kazanır. Cimrilik yapıp en güzeli inkâr edenler ise kaybeder. En güzel olan, Allah'ın vahyidir. Allah "sadaka verin" derken "bana verin" buyuruyor. Bu yüzden "sadaka verirseniz size sevap vereceğim" demiyor, tam tersine "verdiğiniz sadakaları kendime kabul ediyorum. İnfak ederek, sadaka vererek alışverişinizi benimle yapmış olursunuz, bunun sonucunda size ne vereceğimi artık siz hesap edin" buyuruyor.

Allah'ın bire on vermesi en az olanıdır. Bir de Allah bire yüz, bire yedi yüz ya da bire hesapsız verir. Allah'ın vereceği nimetin hesabını hiç kimse bilemez, sadece Allah bilir. Allah'ın hesapsız verdiği kullardan olmak istiyorsak yapmamız gereken şey her şeyimizi Allah'a feda etmektir. Devamlı söylüyoruz "Allah'ın rızasını, dostluğunu isteyenler canı dâhil her şeylerini kurban etmelidir." Eğer "her şeyim sana kurban olsun ya rabbi! Senin için gerektiğinde canımı bile uğruna kurban ederim" der, böyle bir gönül hâline sahip olursak Allah'tan onun rızasını, cemalini,

[12] Nisâ /37
[13] Leyl /5-7

dostluğunu, zatının, isimlerinin tecellisini ve Hz. İnsan olmayı kazanırız.

Evet, "eheze" fiili aynı zamanda "yakaladı, aldı, tuttu" manasına geliyordu. Allah, peygamberlere iman etmeyip itiraz eden ve peygambere karşı gelen herkes için tek tek "Allah onları tuttu, yakaladı, aldı" buyurur. Şimdi de Allah'ın yakalamasını anlamaya çalışalım inşallah.

"(Onların durumu) Firavun ailesi ve onlardan öncekilerin durumuna benzer. (Onlar da) Âyetlerimizi yalanlamışlardı. Allah da onları günahları sebebiyle yakalayıvermişti. Allah, cezası pek şiddetli olandır."[14]

"Biz hangi memlekete bir nebî gönderdiysek, oranın halkını (bize iman edip) yalvarıp yakarsınlar diye mutlaka darlık ve sıkıntıya uğratmışızdır. Sonra biz (onlar için bir) kötülü(k olarak görünen darlık ve sıkıntın)ın yerini, iyilik (bolluk ve genişlik)le değiştirdik. Ta ki (mal ve evlat olarak) çoğaldılar ve (bize nankörlük edip) 'doğrusu atalarımıza (da böyle) darlık ve sevinç dokunmuştu (bunun tehdit edildiğimiz azapla bir alakası yok)' dediler. Biz de onları, kendileri hiç farkında değillerken ansızın (azabımızla) yakalayıverdik.[15]

Eğer o memleketlerin halkları iman edip takvâ sahibi olsalardı (Allah'a karşı kulluk sorumluluklarını bilip yerine getirmeye çalışsalardı), elbette onların üstüne gökten ve yerden nice bereketler(in kapılarını) açardık; fakat onlar (âyetlerimizi ve resullerimizi) yalanladılar. Biz de onları, kazanmakta oldukları (günahlar) yüzünden (azabımız ile kıskıvrak) yakaladık."[16] Allah bize "haberiniz olsun, böyle yapıyorum" buyuruyor.

[14] Âli İmrân /11
[15] A'râf /94-95
[16] A'râf /96

Allah'ın bu yakalaması dünyada olandır. Allah'ın herkes için muamelesi farklıdır. Kimini, ona ikram etmeden önce ağır imtihanlara tabi tutar ve Allah'ın verdikleri ona nimet olur, kimine de sayısız rızık ve bolluk verir; ama sonra verdiklerini ondan alır, bu da ona azap olur.

Daha iyi anlaşılması için izah edeyim.

Birinin gayesi Allah'ın rızasıysa Allah ona nimetlerin kapısını açar ve onu kimseye mecbur etmez; ama ona önce çok şiddetli bir imtihan gelir. Yalnız bu imtihan geçicidir ve o kişi kulluğunu ispatlasın diyedir, sonra kul gereğini yapıp Allah'a karşı takvâ sahibi olunca Allah da ona her türlü nimetin kapısını açar ve ona ikram eder.

Birinin gayesi Allah'ın rızasını kazanmak olmazsa o kişi sürekli dünyayı kazanmaya çalışır. Hatta sanki rızkı Allah vermiyormuş gibi "ben kendim çalışır, malımı kazanırım" der. Kendisi elinden geleni yapıp malı toplasa bile malı ona kalmaz. Allah onun bu durumunu beyan etmek için hasad zamanı geldiğinde ekinleri çer çöpe dönen bahçe sahiplerini misal verir.[17] Nasıl ki bahçeler yaz geldiğinde yeşillenip çiçekleniyor, sonbahar geldiğinde ise kupkuru oluyorsa Allah ona da tabir-i caizse bahçeyi yeşertir, o da "tamam, artık kimse beni tutamaz" der; ama bir sabah kalktığında bakar ki iflas etmiş, batmıştır. Hatta nasıl battığını bile anlamaz.

Allah "bunu ben yapıyorum" buyurdu. Ama Allah bunu yine kulunun amellerine karşılık yapar; çünkü kul bulunduğu hâliyle devam ederse benliğini büyütür, sonunda öyle bir yere gelir ki kendini, insanlığını, rabbini kaybeder. Allah da kaybetmemesi için ona "kulum dur! Bak sen beni dinlemiyor, âyetlerimi yalan sayıyorsun. Tasdik ediyorsun; ama yokmuş gibi muamele ediyorsun. Haydi, başa dön de tövbe et" buyurur. İşte, Allah'ın,

[17] Kalem /17-27

kullarına sıkıntı vermesinin sebebi; tövbe edip rablerine dönmeleri, güvenmeleri, takvâ sahibi olup rablerine karşı sorumluluklarını bilmeleri ve kulluklarını yapıp onun hakkını teslim etmeleri içindir.

"Ne zaman ki onlar kendilerine hatırlatılan (nasihatler)i (ciddiye almayıp) unuttular, (o vakit) biz de kötülükten men edenleri kurtardık ve (âyetlerimizi yalanlayıp resulümüze) zulmedenleri ise fâsık olmaları sebebiyle kötü bir azapla yakaladık."[18] Allah'ın âyetleri kendilerine hatırlatıldığında; yani kötülükten, yanlış yapmaktan, insana yakışmayan hâlden kurtulsunlar diye âyetlerimiz kendilerine okunduğunda dinlemeyip fasıklık yapanları zorlu bir azapla yakaladık.

Rablerine dönsünler, tövbe etsinler, kendilerini, rablerini, dünyanın fani olduğunu unutmasınlar, rablerini dinlemeleri gerektiğini ve gidecek başka bir yerlerinin olmadığını anlasınlar diye onlara âyetlerimizi hatırlattık; ama onlar hem âyetlerimizi yalanladılar hem de resullerimize zulmettiler. Biz de onları yakaladık.

"(Resulüm!) Hani bir zaman da rabbin, âdemoğullarının sırtından zürriyetlerini çıkarmış ve onları kendi nefisleri üzerine şahid tutarak, '(ben) sizin rabbiniz değil miyim' (buyurmuştu. O anda onlar da Allah'ın cemâlini ve kudretini müşahede ederek) 'evet! Şahidiz (ki sen bizim rabbimizsin)' demişlerdi."

Allah, Âdem'in belinden zürriyetini aldığına göre demek ki sadece rûh itibariyle değil beden itibariyle de insana bu hitabı yapmıştır; çünkü Âdemin belinden zürriyetini alması zahiri bir durumdur. Böyle olmasa Allah "Âdem'in belinden zürriyetini aldık" demez, bunun yerine "rûhlara hitap ettik" buyururdu.

[18] A'râf /165

İnsan, “peki, Allah bu hitabı yaparken insanlar kaç yaşındaydı” diye merak edebilir. Cevabını vereyim; Allah için bir an bir yıldır, bir yıl da bir andır; çünkü Allah katında zaman, mekân yoktur. Kulun yaşadığı hayat ne kadarsa bu hitabı alırken de o yaştadır; çünkü Allah, kulun bütün hayatına birden hitap etmiştir.

Okuyacağımız bu âyette de Allah neden böyle yaptığını beyan eder. **“Kıyamet günü ‘biz bundan habersizdik’ demeyesiniz diye (bunu böyle yaptık).”**[19] Kıyamet günü “bizim bundan haberimiz yoktu, biz bilmiyorduk, kendimizi tanımadık, dünyaya neye gönderildiğimizi anlamadık” demeyesiniz diye böyle yaptık.

Demek ki kul her şeyi biliyormuş! Allah, kulunu şahid kılmıştır ve her şey onun gönlünde mevcuttur. Kul vuslat yolunda yürürken Allah ona bir yerde bölüm bölüm hepsini hatırlatır. Aslında kul bunu o âlemden hatırlamaz, kendi gönlünün bir bölümünden şimşek çakar gibi bir anda ona açılır ve kapanır. Kul da bunu o anda bir parça anlar, tadar. Böylelikle Allah’ın ona “ben sizin rabbiniz değil miyim” diye hitap ettiğini hatırlar.

Allah’ın, insana “ben sizin rabbiniz değil miyim” diye hitap etmesi bir anlık olmuş bitmiş bir hitap değildir. Allah bu hitabı şimdi de her anda yapmaya devam eder; çünkü Allah’ın her kelamı sonsuzdur, bakidir, ebedidir. Allah her anda “ben senin rabbin değil miyim” der. İnsan da bu hitaba karşılık ya “evet” ya da “hayır” cevabını verir.

Nasıl?

İnsan, hayatı yaşarken “rabbim benden ne yapmamı istiyor” deyip emrinin gereğini yerine getirmeye çalışırsa “ben senin rabbin değil miyim” hitabına “evet, ya rabbi! Sen benim rabbimsin” cevabını vermiş olur. Tam tersine “ben, bana göre

[19] A’râf /172

doğru neyse onu yaparım" derse o zaman da "hayır" cevabını vermiş olur.

Allah âyet-i kerimede ümmetleri, kavimleri nasıl yakaladığını ve onları nasıl helak ettiğini anlatır. Allah, kavimleri anlatırken kullarını anlatır ve "oradaki kullarım toptan bu yanlışı yaptı" buyurur. Çünkü kavimdeki herkes birbirine uymuş ve hep beraber peygamberi inkâr etmiş, yalanlamış, dinlememiştir.

Bu âyette Allah; Firavun ve onunla beraber olanlar için buyurur. **"Biz de onu ve taraftarlarını yakaladık ve onları denize attık. İşte bak, zalimlerin âkıbeti nasıl oldu."**[20] Bu âyette de azaba uğrayan kavimleri beyan eder. **"Bunların her birini günahları sebebiyle yakala(yıp cezalandır)dık. Kiminin üzerine (taş yağdıran) bir fırtına gönderdik, kimini (helâk edici tek bir) sayha yakaladı, kimini yerin dibine geçirdik, kimini de (suda) boğduk."**[21] Allah bu azapları o kavimlerde iman etmeyen herkese toptan yapmıştır.

Dediğim gibi; bir insan, Allah için bütün insanlık demektir. Bu nedenle Allah âyet-i kerimede **"kim bir canı, bir can karşılığı veya yeryüzünde bozgunculuk çıkarmaya karşılık olmaksızın (haksız yere zahiren veya manen) öldürürse bütün insanları öldürmüş gibidir"**[22] buyurmuştur. Allah kulunun yaptıklarını böylesine ciddiye alır; çünkü onu kendisi yaratmıştır ve onun bir kopyası daha yoktur, her biri Allah katında özeldir.

Allah, kavimleri yakaladığı gibi insanı da tek tek yakalar. Zaten ölen herkes yakalanmıştır. Allah onları yakalamış ve kendileri için artık kazanma imkânı bitmiştir, hiçbir şey yapamazlar. Allah da onlardan bir şey yapmalarını istemez, artık huzura gitmişlerdir.

[20] Kasas /40
[21] Ankebût /40
[22] Mâide /32

Peki, insanın da yakalaması gerekir mi?

Elbette ki gerekir. İnsan da Allah'ın ipini, aşkını, muhabbetini yakalamalı, yakaladıktan sonra da asla bırakmamalı ve ona sarılmalıdır. Böyle yaparsa Allah'ın kendisini yeryüzüne göndermesindeki muradını üzerinde gerçekleştirmiş ve rabbine olan kulluğunu ortaya koymuş olur; ama tam ters tarafa gider nefsinin, şeytanın peşinden koşarsa o zaman da hakikati inkâr etmiş ve kendine zulmetmiş olur. Allah da onu mutlaka yakalar.

"Sonra ben, o kâfirleri yakaladım ve beni inkâr (etmenin sonucu) nasılmış (gördüler)!"[23] Âyetlerimi dinlemeyenlerin, yalanlayanların, peygambere karşı gelenlerin sonlarının ne olduğuna bir bak; yani sen de onların yolunda olup olmadığına bak!

Hayatımızı yaşarken ya peygamberin yanında oluruz ya da ters tarafta dururuz. Allah da bize "ters tarafta duranları nasıl yakaladığıma, onlara nasıl azap ettiğime bak! Bunlar sana ders olsun. Sakın peygamberin karşısında durmayasın, kendi hesabını yap ve peygamberlere karşı gelenlerin tarafında durma" buyuruyor.

"Muhakkak ki ben, benim de rabbim, sizin de rabbiniz olan Allah'a tevekkül ettim; çünkü hiçbir canlı yoktur ki o, onun alnından tutmuş olmasın (takdiri ve rahmetiyle onu idare etmesin). Şüphesiz benim rabbim sırât-ı mustakîm (dosdoğru bir yol) üzeredir (kendisine âbd olanı da dosdoğru yola iletir)."[24]

Allah herkesin alnından tutup yakalar. Allah sırât-ı mustakîm üzeredir, kulunu da sırât-ı mustakîme çeker; ama kuluna irade verdiği için kul da ya rabbinin kendini çekmesini kabul edip sırât-ı mustakîmde rabbine gider ya da tam ters tarafa gider. Herkes hayatına baktığında Allah'ın kendisini kaç sefer

[23] Fâtır /26
[24] Hûd /56

sırât-ı mustakîme tutup çektiğini, kendisinin de ne kadar, kaç sefer Allah'tan kaçtığını anlar.

"Kendilerine yapılan uyarıları unuttuklarında (indirmiş olduğumuz sıkıntı ve musibetleri kaldırıp) üzerlerine her şeyin kapılarını açtık (bütün nimetleri önlerine serdik). Nihayet kendilerine verilenler yüzünden şımardıkları zaman onları ansızın yakaladık da bir anda onlar bütün ümitlerini yitirdiler."[25]

İnsan, Allah'ın âyetlerini unuttuğunda Allah birileriyle ona âyetlerini hatırlatır. İnsan ise buna şükredip Allah'a dönmesi gerekirken Allah'ın âyetlerini unutup yok sayar.

Allah'ın herkese muamelesinin farklı ve özel olduğunu söyledim. Allah kimini kendine davet ederken ceza verip davet eder ve ona mühlet verir. Kul da karşılaştığı bu cezadan; yani şiddetli imtihandan sonra ya rabbine döner ya da ters tarafa doğru gitmeye devam eder. Kimini de kendine davet ederken ona bol nimet ve rızık verir. Öyle ki kulun hiçbir mazereti kalmasın.

"Onlardan önce Nûh kavmi ve onların ardından (Âd ve Semûd gibi çeşitli) topluluklar (da) yalanlamışlardı. Her ümmet kendi resulünü yakala(yıp onu ölümle cezalandır)maya azmetmiş ve hakkı ortadan kaldırmak için bâtıl şeyler ileri sürerek onunla mücadele etmişti. Bunun üzerine ben onları (ansızın) yakaladım ve benim cezalandırmam nasılmış (gördüler!)."[26] Onlar cezalandırmamın nasıl olduğunu gördü, siz de görün, buyuruyor Allah.

"Andolsun ki biz, Nûh'u kendi kavmine gönderdik de o, bin yıldan elli yıl eksik bir süre (950 sene boyunca) onların arasında kaldı (ve onları imana davet etti). Sonunda onlar (hem

[25] En'âm /44
[26] Mu'min /5

kendi nefislerine hem de başkalarına) zulmederlerken tufan onları yakalayıverdi."[27]

"Bunların her birini günahları sebebiyle yakala(yıp cezalandır)dık." Her bir insanı kendi günahlarıyla yakalarız. Onlara toptan bir bela versek bile yine de her birine kendi günahlarına göre muamele ederiz. Herkesin cezası kendi günahına göredir. Bu, kavimler için de geçerlidir. Bir kavme azap gelirken de aralarındaki herkese kendi günahlarına göre muamele edilir. **"Kiminin üzerine (taş yağdıran) bir fırtına gönderdik, kimini (helâk edici tek bir) sayha yakaladı, kimini yerin dibine geçirdik, kimini de (suda) boğduk. Zaten Allah onlara zulmedecek değildi; fakat onlar (resullerimizi ve âyetlerimizi inkâr ederek) kendi nefislerine zulmettiler."**[28]

"Ben (halkı) zalim olan nice memleketlere (kısa bir süre) mühlet verdim sonra da onları (azabımla kıskıvrak) yakaladım. Dönüş ancak banadır!"[29]

Allah bir de söz aldığını beyan ediyor. **"Vaktiyle biz İsrâîloğulları'ndan, 'Allah'tan başkasına âbd ol(up kulluk et)meyeceksiniz, ana babaya, yakınlara, yetimlere, yoksullara güzellik yapacak, insanlara güzel söz söyleyecek, namazı ikâme ed(erek her anda Allah'ın huzurunda durmaya çalış)acak ve zekâtı ver(erek nefsinizin cimriliğini temizley)eceksiniz!' diye sağlam (bir) söz almıştık. Sonra sizden pek azı müstesna, (hepiniz sözünüzden) döndünüz, hâlâ da yüz çevirmektesiniz.**[30]

"Hani bir zaman da, 'birbirinizin kanlarını dökmeyeceksiniz ve birbirinizi yurtlarınızdan çıkarmayacaksınız!' diye sizden sağlam (bir) söz almıştık. Sonra

[27] Ankebût /14
[28] Ankebût /40
[29] Hacc /48
[30] Bakara /83

da siz (bunu) kabul ettiniz ve (buna) şahidlik etmektesiniz."[31] Kabul ediyorsunuz; ama gereğini yapmıyorsunuz!

"Hani Allah nebîlerden, 'ben size kitap ve hikmet verdikten sonra yanınızdakini tasdik edici bir resul geldiğinde ona mutlaka iman edeceksiniz ve ona mutlaka yardım edeceksiniz' diye sağlam bir söz almış, '(bunu) ikrar (edip kabul) ettiniz ve bu ağır ahdimi yüklendiniz mi?' buyurmuştu. (Onlar da) 'İkrar (edip kabul) ettik' demişlerdi. (Bunun üzerine Allah da) 'O hâlde şahid olun, ben de sizinle beraber şahid olanlardanım' buyurmuştu."[32]

Allah, kendilerine Allah'ın kitabını, vahyini okuyan bir resul geldiğinde hem o resulü tasdik edeceklerine hem de ona yardım edeceklerine dair bütün nebîlerden, resullerden ve Mürşid-i kâmillerden onları daha dünyaya göndermeden önce söz almıştır. Bu durumda sözünü yerine getirmeyenler yalancı ve hain olur. Öyleyse biri bunu yapmıyorsa o kişi insanları Allah'ın yolundan alıkoyan bir sahtekârdır.

Allah'ın âyetlerini tasdik etmeyen, her yere ulaşmasına yardım etmeyen biri hiç mü'min olur mu! Biri Allah'ın vahyine davet edilince bahaneler üretiyorsa münafıktır. Allah onu mü'min olarak kabul etmez. Allah'ın kelamını kabul etmemek ya da onu hafife almak, basite almak, yalanlamak, Allah'a ağır gelir. Zaten âyetleri okurken dikkat ettiğimizde Allah devamlı olarak "onlar âyetlerimizi yalanladılar, âyetlerimizi inkâr ettiler, âyetlerimizi boşa çıkarmak, hükümsüz bırakmak için âyetlerimizle mücadele ettiler" buyurur. Böyle yapanların hepsi Allah'ın gazabına uğrar.

Bir yerde Allah'a davet ediliyor, Allah'ın âyetleri okunuyor, Allah'a kulluğa, imana davet ediliyorsa orası için çirkin bir kelime söylemek Allah'ın gazabına sebep olur; çünkü söz orası üzerinden

[31] Bakara /84
[32] Âli İmrân /81

aslında Allah'ın vahyine söylenmiş olur. Allah'ın vahyinin her yere ulaşmasını engellemek için ancak şeytan çirkin sözler söyleyebilir. Bu durumda biri Allah'ın vahyine davet edenler hakkında çirkin bir söz söylediğinde sözünü şeytanla beraber söylemiş olur. Allah da ona "ben senden benim nebîlerime, resullerime, âyetlerimi taşıyanlara yardım edecektin, diye söz almıştım. Onlara böyle mi yardım ediyorsun" der.

Allah'ın bu âyette bahsettiği ise kendisine kitap verilen ümmetlerdir. **"Hani Allah, kendilerine kitap verilenlerden, 'onu mutlaka insanlara açıklayacaksınız ve onu gizlemeyeceksiniz' diye sağlam (bir) söz almıştı."** Kimlere kitap verdiysek onlardan söz aldık. Allah'ın vahyini olduğu gibi beyan edeceksiniz diye onlardan söz aldık. Bütün insanlar Allah'a bu şekilde söz vermiştir. Biz de Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e iman edenler olarak Kur'ân'daki her âyete tek tek iman edip "bize emrettiğin her şeyi yerine getireceğiz ya rabbi!" deyip Allah'a söz verdik.

"Fakat onlar bunu (kulak ardı ederek) sırtlarının gerisine attılar ve onu (dünya malı gibi) az bir bedel karşılığında sattılar. Yaptıkları (bu) alışveriş ne kötüdür!"[33]

Hitap Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'edir. **"Hani biz nebîlerden, senden, Nûh'tan, İbrâhîm'den, Mûsâ'dan ve Meryem oğlu Îsâ'dan (resul olmalarının gereğini yerine getireceklerine, insanları Allah'a imana ve âbd olmaya davet edeceklerine dair) sağlam bir söz almıştık. (Evet) Biz onlardan pek sağlam bir söz aldık."**[34] Hepimiz biliyoruz ki burada zikredilen peygamberler zahiri olarak birbirlerini görmemiş ve birbirlerine ulaşmamıştır; ama Allah onlardan "elindeki kitabı tasdik eden hiçbir âyetimi yalanlayamaz, inkâr edemez, yok sayamazsın" deyip söz almıştır.

[33] Âli İmrân /187
[34] Ahzâb /7

Peki, bu âyeti nasıl anlamamız lazım?

Peygambere iman eden herkes peygamberlerinin verdiği sözden sorumludur ve bu sözü yerine getirmek zorundadır; çünkü kavim ayrı peygamber ayrı değildir, manevi olarak birdir. Eğer insan zahiri olarak babasının verdiği sözden sorumlu oluyorsa söz konusu iman ettiği peygamberi olunca onun verdiği sözden sorumlu olmaz mı? -Elbette ki olur. İşte, bu yüzden peygamberin ne yapması gerekiyorsa kavmin de öyle yapması gerekir.

Bütün resuller birbirini tasdik eder, kabul eder ve birbirine yardım eder. Bütün mü'minler de Allah yolunda birbirini tasdik etmek ve birbirine yardım etmek zorundadır; çünkü bu konuda Allah'a söz vermişlerdir. Hatırlayıp hatırlamamamız önemli değil. Allah'ın söylemesi bizim hatırlamamızdan daha önemlidir. Hatta bir şeyi hatırlıyorsak bile ondan asla tam olarak emin olamayız; çünkü yanlış hatırlıyor olabiliriz; ama Allah söylediyse kesin olarak emin oluruz.

"Size ne oluyor da resul sizi, rabbinize iman etmeye davet ettiği hâlde Allah'a iman etmiyorsunuz? Hâlbuki (Allah, sizden kendisine iman edip âbd olacağınıza dair) sağlam bir söz almıştı. Eğer mü'min iseniz (sözünüzü yerine getirerek rabbinize iman edip âbd olun)."[35]

Sen Allah'a "beni imana davet eden birini gönderdiğinde ona iman edeceğim ve onunla iman edeceğim" diye söz vermiştin. Allah'ın resulü de seni Allah'a imana davet ediyor! O zaman Allah'a verdiğin sözü yerine getir ve ona iman et.

Meğerse gelmeden önce ne kadar çok söz vermişiz! Biz bunları hatırlamıyor olabiliriz. Allah bize hatırlatıyor ya yetmez mi! Başımızı çamurun içine o kadar gömmüşüz ki tabir-i caizse beynimiz sulanmış, bu yüzden bir şey hatırlamıyoruz; ama

[35] Hadîd /8

dediğim gibi bizim hatırlamamamız önemli değildir. Allah hatırlatıyorsa bunda asla şüphe yoktur.

“Andolsun ki biz, (vaktiyle) İsrâîloğulları’ndan (Allah’a âbd olacaklarına dair) sağlam (bir) söz almış ve onlara resuller göndermiştik. Ne zaman bir resul onlara nefislerinin hoşlanmadığı bir şeyi getirdiyse (ona isyan ettiler ve o resullerden) bir kısmını yalanladılar, bir kısmını da öldürdüler.”[36] Nefislerinin hoşuna gitmeyen şeyi söyleyince onları öldürdüler ya da yalanladılar; yani onlara “yalancı” dediler.

“Hem onlar bilmiyorlar mı Allah, kullarının tövbesini kabul eden, sadakaları al(ıp geri çevirmey)endir. Çünkü Allah, (evet) o, tevvâbtır, rahîmdir (tövbeleri, kendisine dönenlerin dönüşünü kabul eden, isimlerinde ve fiillerinde her zaman rahmeti tecelli edendir).”[37]

Şimdiye kadar okuduğumuz âyetler eheze fiiliyle ilgili âyetlerdi. Genel olarak Allah’ın bizden hangi sözleri aldığını ve aldığı bu sözü yerine nasıl getirmemiz gerektiğini anlamaya çalıştık.

“Ben insanım” diyen herkes insanları âbd olmaya, iman etmeye davet etmeli ve birbirine kulluk yolunda yardım edip destek olmalıdır. İnşallah biz de hayatımızın her anında rabbimize verdiğimiz sözü yerine getirir ve Allah’ın resulüne, âyetlerine iman eder, Allah’ın bizden istediği gibi bir hayat yaşarız.

Şimdi de Allah’ın seyesla “yaslar, cehenneme koyar” fiilini âyetlerle beraber anlamaya çalışalım inşallah.

Allah yaslar. Nereye yaslar? -Cehenneme yaslar, cehennemde ateşe yaslar. Allah bu âyette kimi ateşe yasladığını da beyan ediyor. **“Artık kim düşmanlık ve haksızlık ile bu**

[36] Mâide /70
[37] Tevbe /104

(yasaklandığı) şeyleri yaparsa (bilsin ki) yakında onu ateşe koyacağız (yaslayacağız). Bu ise Allah'a göre pek kolaydır."[38] Allah haddini aşanları ateşe yaslar. Siz de haddinizi aşıp kendinize zulmetmeyin.

"Şüphesiz ki âyetlerimizi inkâr edenleri yakında bir ateşe koyacağız (yaslayacağız)."[39]

"Kendisi için hidâyet belli olduktan sonra kim resule karşı çıkar ve mü'minlerin yolundan başkasına tabi olursa onu (kendi) tercih ettiği (yol)da bırakırız ve onu cehenneme sokarız (yaslarız). (Orası) Ne kötü bir varış yeridir!"[40]

Allah'ın yolu sana belli olduktan sonra başka bir yola saparsan seni saptığın yolda bırakırız; çünkü sen bile bile Allah'a giden yolu tercih etmedin ve ters tarafa saptın.

Onu, tercih ettiği yolda bırakırız demek Allah'ın onu kendi hâline bırakması demektir. Kul bile bile ters taraf gidince Allah onu artık kendine çekmez ve ona "sen bilirsin, madem orada kalmayı istiyorsun, o zaman orda kal" buyurur. Sonra onu cehenneme yaslar. Orası ne kötü bir varış yeridir! Allah'a giden yolu tercih etmediğin için senin varacağın yer orasıdır.

Genel olarak baktığımızda acaba kendisine doğru yolun belli olmadığı kimse var mıdır? Bunu Müslüman bir memlekette yaşayanlar için söylüyorum. Kendisine doğru yolun gizli olduğu kim vardır! Doğru yol sırât-ı mustakîmdir ve rabbimiz sırât-ı mustakîm üzeredir.[41] Bu durumda Allah'a, Allah'ın rızasına koşuyor, her şeyimizi Allah yolunda kurban etmek için çaba, gayret sarf ediyorsak doğru yoldayız, sırât-ı mustakîmde Allah'a koşuyoruz demektir; ama Allah'a koşmuyorsak hangi yolu tercih

[38] Nisâ /30
[39] Nisâ /56
[40] Nisâ /115
[41] Hûd /56

etmişsek edelim hiç fark etmez, kendimize başka bir yol belirlemişiz demektir.

Bu yolların ille de zahiri olarak ters bir yol olması gerekmez. Bu yollar geçimimizi sağlama, rızkımızı kazanma, çocuklarımıza gelecek hazırlama yolu da olabilir. Hangi yolda olursak olalım eğer orada Allah'a koşmuyor, rabbimizin hesabını yapmıyorsak orayı Allah'ın yolunun önüne koymuşuz ve kendimize Allah'tan başka bir yol belirlemişiz demektir.

Daha iyi anlaşılması için izah edeyim.

Eğer "ben çalışayım, dünyamı kazanayım, rahat edeyim" diyorsak, bunu yaparken Allah'ın rızasının hesabını değil dünyalık menfaatimizi gözetiyorsak Allah da bizi saptığımız o yolda bırakır; yani evden işe, işten eve gideriz, hayatımız böyle geçer. Allah yolunda, cennet yolunda zaten bir çabamız, gayretimiz, derdimiz yoktu, artık bir daha da olmaz; çünkü o yolu tercih ettiğimiz için Allah bizi orada bırakır ve artık kendine çekmez. Allah âyetin devamında "sonra onu cehenneme sokarız (yaslarız). (Orası) ne kötü bir varış yeridir" buyurmuştu ya işte cehennem bizim varacağımız yer olur.

Allah bir şeyi nasıl anlattıysa öyle anlamak zorundayız. "Yok, bu söz çok sert oldu" diye bir şey yoktur. Allah zaten sertçe davet eder, aynı zamanda tehdidi de sertçedir. Allah uyarıp "sen Hz. İnsansın, ben seni dünya için yaratmamışım, orayı sanki ebedi olarak kalacağın bir yermiş gibi görme! Bak, dünyaya gelenlerin hepsi geri geliyor. Sen de geri geleceksin. Benim yolumdan başka bir yolu tercih edersen yerin ateş olur. Neden kendini ateşe atıyorsun! Benim senin için layık gördüğümü beğenmedin mi! Ben sana cenneti, Hz. İnsan olmayı, meleklerin sana secde etmesini, bana dost olmayı, halife olmayı layık görmüş, her şeyi sana hizmet etsin diye yaratmışım. Hâl böyleyken neden bir avuç toprağa tenezzül edip kendini rezil ediyorsun, yakışıyor mu sana" buyurur.

Allah sana bu kadar kıymet verirken neden Allah'tan başka tarafa sapmakta ısrar ediyorsun! Ölüm anı geldiğinde Allah'a ne diyeceksin! Gerçekten merak ediyorum! Allah sana her şeyi en ince ayrıntısına kadar açıklıyor sen ise "bence şöyle olsa daha doğru olur" diyorsun! Sen seni yaratan rabbinden daha iyi biliyorsun öyle mi! Sen kendin için hayırlı olanı daha mı iyi biliyorsun! Sen nasıl böyle hüküm verirsin! Kime göre bu hükmü veriyorsun! Ne kötü hüküm veriyorsun!

Allah, insanı tanıtırken "sana rûhumdan nefhetmiş, melekleri secde ettirmişim" buyurur ve insana "gözünü, gönlünü aç ve sana nefhettiğim rûhtan yana dur, o olmaya çalış" der. Kul da rabbine döner, kendisine nefhedilen rûh olmaya çalışırsa Allah'ın yakınlığını, dostluğunu ve ona ait olduğunu kendinde tadar. Diğer bir tabirle kendini onunla tadar, aynı zamanda nereye ait olduğunu tadar. Allah bütün bunları kulunu sevdiği, değer verdiği için beyan ediyor.

Hâl böyleyken insana "nereye aitsin" diye sorulsa kendine göre bir kulp bulur. Daha doğrusu şeytan ona bir kulp verir ve nereye ait olduğunu ona söyler. Mesela; sen Kürt'sün, sen Türk'sün sen Arap'sın, sen Arnavut'sun der. Sen nasıl Hz. İnsanı götürüp onu zahiri rengine, diline gömdün, neden ona kim olduğunu unutturuyor ve onu manevi olarak öldürüyorsun! Allah, insanı "yeryüzünde beni temsil eden halifem" diye tanıtmışken, şeytanın; meleklerin secde ettiği varlığı öldürüp gömdüğünü görmüyor musun!

Şeytanın bunu yapmasındaki sebep nedir?

Şeytan, oyun oynuyor! Kendini haklı çıkarmaya çalışıp "ya rabbi! Bak, insana ne yaptım! Onu nasıl rezil ettim, şerefini ayağımın altına nasıl aldım! Bak, insan secde edilmeye layık değildir! Bak, aynen hayvan gibidir! Şimdi ben ona nasıl secde edeyim! 'Beni ateşten, onu çamurdan yarattın, ben ondan

hayırlıyım' dediğim için beni kovdun.[42] Ama bak insan da aynısını söylüyor. Biri 'ben Türküm' öteki 'ben Kürdüm' diyor! Bazıları da kendi renginden olanları diğerlerinden üstün görüyor. Şimdi insanın benimle ne farkı var, insan da benim gibidir" diyor! Biz de şeytanın hilesine kapılıp kim olduğumuzu, nereye ait olduğumuzu her unutuşumuzda şeytanı haklı çıkarmış oluyoruz.

Allah bize her anda "bana gel, bana dön, kim olduğunu bil, seni bana âbd olasın diye yarattığımı unutma! Bana gel kendine zulmetme, senin yerin benim yanımdır" buyuruyor. Bizim de başkalarının davetine değil Allah'ın davetine icabet etmemiz gerekir. Allah'ın her anda bizimle nasıl muhatap olduğunu, bizi nasıl davet ettiğini, kendine nasıl çektiğini, gerektiğinde nasıl uyardığını, nasıl nimet verdiğini görüp hiçbir bahane bulmadan rabbimize dönmemiz lazım.

Allah âyet-i kerimede **"bu dünya hayatı bir eğlence ve oyundan başka bir şey değildir. Şüphesiz âhiret yurdu ise işte asıl hayat odur"**[43] buyurmuştur. Dünya hayatı gerçek hayat değildir. Burası sadece imtihan yeridir. Asıl hayat ise Allah katındaki hayattır, ahiretteki hayattır. Madem öyle neden bu dünya hayatında kendi kendimizi kandırıyor, Allah katındaki hayatı bırakıyoruz!

İnsan kendisini yaratan rabbinin âyetlerini ciddiye almayınca şeytan ona bir sürü vesvese verir, o da bu vesveseleri âyetlerin önüne koyar. Âyetlerin önüne koyunca da şeytanı Allah'ın önüne koymuş, ilâh edinmiş olur. Allah'ın **"ey âdemoğulları! Ben size şeytana âbd olmayın; çünkü o sizin apaçık düşmanınızdır, diye sizden ahid almamış mıydım? Bana âbd olun! İşte bu, sırât-ı mustakîm (bana dosdoğru varan yol)dur (dememiş miydim)"**[44] buyurmasının sebebi budur. Allah bize

[42] A'râf /12
[43] Ankebût /64
[44] Yâsin /60-61

“onun vesveselerini benim vahyimin önüne koymayın. Asıl doğru olan benim size söylediklerimdir. Sakın şeytanın söylediklerinin doğru olduğunu zannetmeyin, yoksa kaybedersiniz” buyuruyor.

Genel olarak baktığımızda insanlık olarak rabbimizden kaçıyoruz. Hepimiz kendimize göre yollar edinmiş, o yolda hayatımızı harcıyoruz! Allah bize “ey rahman ve rahim olan rabbinden kaçanlar” diye hitap etse vallahi yeridir.

“Ey rahman ve rahim olan rabbinden kaçıp şeytanın peşinden gidenler artık Allah’a dönmeniz gerekmiyor mu!”

İnsanlığın, ümmetin hâli ortadadır. İnsanlığın ne kadarının Allah’a uyduğu, itaat ettiği, sırât-ı mustakîmde rabbine koştuğu; ne kadarının da şeytana uyup kan döktüğü, fesat çıkardığı, birbirini öldürdüğü, aç bıraktığı, rezil rüsva ettiği, memleketinden sürdüğü, çoluk çocuk demeden bomba patlatıp öldürdüğü ortadadır. Buna rağmen bir de gönülleri bu zalimlerle beraber olanlar ve onlar için “onlar haktadır, doğru yapıyorlar” diyenler vardır. Hani hak Allah’tı, hani haklı olan Allah’tı! Siz nasıl iman etmişsiniz. Allah’ın huzurunda durup nasıl “ben mü’minim, ben sana iman ettim” diyebiliyorsunuz! Bir de “benim peygamberim âlemlere rahmetti” diyorsunuz. Hani sizin rahmetiniz nerede! Allah size “sana peygamberimi de vahyimi de gönderip neler yapacağını bir bir açıkladım. Sen ne yaptın, rahmet olanları mı yoksa şeytanın peşinden gidip bela olanları mı destekledin” diye sormaz mı! Allah size bunu sorduğunda “bizim davamız vardı” demeniz sizi kurtarmaz. Ne davası, kul için Allah’ın davasından başka bir dava olabilir mi! Allah’ın davasını güdüyorsanız Allah’ın vahyettiği gibi yapıp Resulullah (s.a.v.) Efendimiz gibi rahmet olmanız gerekirdi. Siz ise rahmet olmak bir yana insanları öldürenleri destekliyorsunuz!

Unutmamamız lazım ki kim neyin kuluysa onun davasını savunur. Allah’ın davasını dava edinmeyenler, bir kelimeyle bile

olsa başka şeylere destek verenler insan olmuş, mü'min olmuş, Allah'a kul olmuş olmaz.

Bu dünyada bir Allah'ın davası bir de iblisin, şeytanın davası vardır. Allah'ın davası insanı karanlıklardan nûra; iblisin, şeytanın davası ise insanı nûrdan karanlıklara davet etmektir.[45] Allah insana akıl vermiştir. İnsan da aklını sonuna kadar kullanıp hangi davaya hizmet ettiğine bakmalıdır. Eğer biri insanları Allah'ın vahyine Resulululllah (s.a.v.) Efendimiz'in davet ettiği gibi davet ediyorsa o kişi Allah'ın davasındadır; ama işi Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in yaptığı gibi yapmıyor, rahmet olmuyor, insanın hidâyeti bulması için çalışmıyorsa istediği kadar "benim bir davam var" desin, o dava Allah'ın davası değildir.

Bizim rabbimiz Allah'tır ve Allah bizi yeryüzüne onun razı olduğu gibi yapıp rızasını, yakınlığını kazanalım diye göndermiştir. O hâlde tefekkür edip "acaba rabbim benden ne yapmamı istiyor" demek ve buna göre yaşamak zorundayız. Yoksa rabbimizi unutmuş oluruz ki âyet-i kerimede **"Allah'ı unutan ve bu yüzden (Allah'ın da) onlara kendilerini unutturduğu kimseler gibi olmayın"**[46] buyurduğu gibi rabbimiz de bize bizi unutturur.

Bu bütün insanlar için geçerlidir. Kul, rabbini unuttuğunda beraberinde kendini de unutur ve kim olduğunu, nerden geldiğini, ne yapması gerektiğini, hayatın ne olduğunu bilemez. Dünyayı ebediymiş gibi zanneder ve hayatını dünyayı kazanmak için harcar, feda eder.

Oysaki rızkı veren Allah değil midir! Ama kimileri rızkı için imanını, kulluğunu, vicdanını kaybetmiştir. Kimisi de kendine göre farklı şeylerin peşinden koşmuş onunla imanını kaybetmiştir. İblis, kimin zaafı neyse onu kullanır ve zaafını kullanarak onu rabbinden alıkoymaya çalışır. İblis için insan sırât-ı mustakîmde olmasın da

[45] Bakara /257
[46] Haşr /19

hangi yola saparsa sapsın fark etmez, yeter ki sırât-ı mustakîmden çıksın diye bütün hilesini yapar. Biri de iblisin hilesine kanıp sırât-ı mustakîmden başka bir yolu tercih ederse Allah onu saptığı o yolda bırakır.[47] Çünkü kul bir kere sırât-ı mustakîme girip yolu anlamıştı; ama sonradan kendi isteğiyle başka yolu tercih etti.

Neden bu kadar feryad ediyorum?

Çünkü bana feryad ettiren biri vardır! Ben sadece gelip burada oturuyorum ve otururken ne söyleyeceğimi, daha doğrusu onun bana ne söyleteceğini dahi bilmiyorum.

İnşallah rabbimizi tanır, vahyini okur, anlar, iman eder ve hayatı rabbimizin bize anlattığı gibi yaşarız.

Evet, bugünkü sohbetimizde eheze "aldı, çıkardı, tuttu, helak etti, cezalandırdı, izam etti, gerekli kıldı, anlaşma yaptı, ahitleşti, yakaladı" fiili ile seyesla "yaslar" fiilini anlamaya çalıştık.

Allah bizi şeytanın peşinden gidenlerden ve şeytana âbd olanlardan eylemesin inşallah. Allah bizi kendisini anlayanlardan ve kendi hakikatini tanıyanlardan eylesin. Allah bizi kan dökenleri, fitne çıkaranları, cinayet işleyenleri destekleyenlerden eylemesin. Allah bizi onları destekleyecek bir kelime bile söylemekten Allah'a sığınanlardan, "rabbim Allah'tır" diyenlerden eylesin inşallah. Allah bizi Hz. İnsan olduğunu, asıl hayatın Allah katında olduğunu unutmayanlardan ve sırât-ı mustakîmde rabbine koşanlardan eylesin.

Allah hepinizden razı olsun.

[47] Nisâ /115

11.Bölüm

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyai vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Hep beraber rabbimizi efâlinden, işlerinden tanımaya ve Allah'ın bütün fiillerinin aşktan, muhabbetten, kuluna olan sevgisinden, rahmetinden tecelli ettiğini anlamaya çalışıyorduk. Tek kelimeyle; her anda muhatap olduğumuz rabbimizi tanımaya çalışıyorduk.

Rabbimizin her fiilinin aşktan olduğunu tadabilmek ve rabbimizi tanıyabilmek için geçmişi ve geleceği düşünmekten kurtulup içinde bulunduğumuz ana gelmemiz gerekir.

Nasıl?

Şu anda hepimiz Allah'ın huzurunda mıyız? -Huzurundayız. Allah bizi görüyor mu? -Görüyor. İşitiyor mu? -İşitiyor. Nasıl kazanacağımızı biliyor mu? -Biliyor. Şu anda okuduğumuz âyetler gönlümüze insin diye bize gereken muameleyi yapıyor mu? -Yapıyor. Madem öyle geçmişle, gelecekle meşgul olmamız doğru değildir. Yapacağımız bir şey için sadece bir sefer düşünüp karar vermemiz sonra da gerekeni yapmak için yola girmemiz yeterlidir. Yola girdikten sonra ise artık onunla meşgul olmamız yanlış olur.

Aynı şey geçmiş için de geçerlidir. Geçmişte bir karar vermişsek ya da bir hata yapmışsak düzeltebilme imkânımız varsa onu düzeltelim sonra da rabbimize dönüp tövbemizi yapalım. Bunu yaptıktan sonra geçmişle meşgul olmamız doğru olmaz; çünkü içinde bulunduğumuz anda yaşayacağız ki Allah'ın huzurunda Allah ile beraber olabilelim, her anda onun bize muamelede bulunduğunu ve onun muamelelerine cevap vermemiz gerektiğini tadalım. İman zaten böyledir.

Allah âyet-i kerimede **“nerede ol(ur)sanız (olun), o sizinle beraberdir”**[1] buyurmuştur. Allah bizimle beraberse bizim de bu beraberliği tatmamız gerekir. İşte, Allah’ın beraberliğini tatmamız için mü’min olarak, veli olarak geçmişi de geleceği de bırakıp içinde yaşadığımız anda durmamız şarttır.

Ne buyurdu Allah âyet-i kerimede **“dikkat edin! Şüphesiz Allah’ın dostlarına hiçbir korku yoktur ve onlar mahzun da olmazlar.”**[2] Allah, mü’minlerin velisidir[3] ve Allah’ın velilerine hiçbir korku yoktur. Korku, gelecekteki bir şey için insanın duyduğu endişedir, dolayısıyla Allah’ın velilerine korku yoktur demek; velilerin gelecek hakkında bir endişesi yoktur, demektir. Veliler, rableriyle beraber oldukları için gelecekleriyle ilgili bir endişe taşımazlar; çünkü rablerine güvenirler. Aynı şekilde onlar mahzun da olmazlar. Mahzun olmak; insanın geçmişte yaşadığı bir şey hakkında hüzün duyması demektir. Veliler geçmişe bakıp hüzün taşımaz, üzülmezler. Her ne kadar yanlış yapmış olsalar bile yanlışları için “tövbe ettim ya rabbi” deyip rablerine dönerler sonra da rahman ve rahim olan rablerinin günahlarını sileceğinden emin olurlar; çünkü Allah’ın **“kim bir kötülük yapar yahut nefsine zulmeder sonra da Allah’tan mağfiret dilerse, Allah’ı ğafûr, rahîm (her türlü günahı mağfiret eden, isimlerinde ve fiillerinde her zaman rahmeti tecelli eden) olarak bulur”**[4] buyurduğunu ve bu konuda vaadi olduğunu bilirler. Bu yüzden Allah’ın kendilerini affedeceğine iman etmişlerdir. Bu imanlarından dolayı geçmişleri için mahzun olmaz, üzülmezler. Demek ki veli, geçmişi ve geleceğiyle meşgul olmayıp rabbiyle beraber olan kul demekmiş!

[1] Hadîd /4
[2] Yûnus /62
[3] Bakara /257
[4] Nisâ /110

Allah “tövbe ederseniz günahlarınızı silerim” buyurduysa o hâlde bizim de rabbimize güvenmemiz ve bizim için bütün endişelerin, mahzunlukların bitmesi lazım.

Mü’minin, geçmiş ve gelecek ile meşgul olmaması sadece ahiret için değil dünya hayatındaki konular için de geçerlidir. Mü’min; rabbine iman ettiği, rabbinden emin olduğu, rabbini sevdiği, başka bir tabirle rabbi onun gönlünde kendini sevdiği için zahiri olarak dünya hayatıyla ilgili bir konuda geçmişinden dolayı mahzun olmamalı, geleceği için de bir korku, endişe taşımamalıdır; çünkü Allah ona “ben seninle beraberim” buyuruyor. Allah biriyle beraberse onun endişeleneceği bir şey olabilir mi? -Elbette ki olmaz. İşte, veliler bu dünyadaki hâllerini ahirete taşırlar; yani Allah’ın kendileriyle beraber olduğunu bildikleri için ahirette de korkmaz, mahzun olmazlar.

Böyle olabilmenin tek çaresi; içinde bulunulan anı yaşamaktır. Kul içinde bulunduğu anı yaşarsa hayatı gerçekten yaşamış olur; yoksa sadece hayal âleminde yaşar. Aklıyla, fikriyle, gönlüyle bir geçmişe, bir geleceğe gider, böylelikle hem bulunduğu yerde yaşamaz hem de yaşadığı yer gerçek bir yer olmaz ya gelip geçmiş ya da henüz gelmemiş olur. Sonra da geçmişle gelecek hayali arasında gider, gelir. Öyle ki namazda bile kendini hayal kurmaktan alamaz ve bulunduğu ana gelip Allah’ın huzurunda duramaz.

Hâlbuki namaz; insanın “ben, beni yaratan rabbimin huzurundayım” deyip içinde bulunduğu anda yaşamasıdır. Kul namazda Allah’ın huzurunda durdukça içinde bulunduğu ana gelebilir; ama insanının yalnızca vakit namazlarında rabbinin huzurunda durması yetmez. Bir de insan orta namazında; yani her iki namaz vakti arasında işini yaparken veya biriyle muhatap olurken de Allah’ın huzurunda durmalı ve içinde bulunduğu anda kalmadır; çünkü insan nerede olursa olsun her anda zaten Allah’ın huzurundadır. Kul da her anda bu idrak içinde olup her yerde

Allah'ın huzurunda olduğunu bilip tadarsa işte o zaman içinde yaşadığı anda kalmış olur.

Allah, bize "her anda benim huzurumda olduğunu, benimle muhatap olduğunu, beni ciddiye alman gerektiğini unutma! Bak, beni unutuyorsun, ben sana bir şey söylüyor ya da bir muamelede bulunuyorum; ama sen bana dönüp bakmıyor, beni ciddiye almıyorsun! Hem 'şöyle şöyle sıkıntılar yaşadım' deyip geçmişinle meşgul oluyorsun, hem de 'yarın nasıl yapacağım' deyip geleceğinle meşgul oluyorsun. Bunları artık bırak, bana dön, benimle meşgul ol, beni zikret. Ben sana '**fezkurûnî ezkurkum:**[5] Beni zikredin (her anda benim hesabımı yapın) ki ben de sizi zikredeyim (sizin hesabınızı yapıp size rahmetimle muamele edeyim)' demedim mi! Bak, beni zikretmiyorsun, bak beni unutmuşsun, bak beni zikretmek yerine başka şeyleri zikrediyorsun" buyuruyor. Bizim de artık geçmişi ve geleceği bırakıp içinde bulunduğumuz ana gelmemiz gerekmez mi! Bulunduğumuz ana geleceğiz ki Allah'ın huzurunda Allah ile, Allah'ın efâli ile, isimleriyle, zatıyla muhatap olabilelim.

Bilmemiz lazım ki bizi korkuya da endişeye de mahzun olmaya da sevk eden tek kişi iblistir, şeytandır ve bunu yapmasındaki hesabı; bizi Allah'tan, Allah'ın huzurunda durmaktan alıkoyup bize rabbimizi unutturmaktır. Ona bu tavizi vermemenin yolu da; içinde bulunduğumuz ana gelip "ben, beni yaratan rabbimin huzurundayım" demektir. Böyle dersek bizim için mahzun olmak ya da korkup endişe etmek diye bir şey kalmaz. İnanmıyorsanız deneyin, bir sefer geçmişi de geleceği de bırakın ve içinde bulunduğunuz ana gelip Allah'ın huzurunda durun. O zaman ne malın, ne mülkün, ne kazancın, ne alışverişin, ne de benliğinizin kaldığını görürsünüz!

[5] Bakara /152

Allah âyet-i kerimede mü'minleri anlatırken **"(onlar) ne bir ticaretin ne de bir alışverişin kendilerini Allah'ı zikretmekten, namazı ikâme ed(erek her anda Allah'ın huzurunda durmaya çalış)maktan ve zekâtı ver(ip nefislerinin cimriliğini temizle)mekten alıkoyamadığı (yiğit) adamlardır."** [6] Mü'minleri, yiğit olanları alışverişleri de ticaretleri de Allah'ı zikirden alıkoymaz, buyurmuştur. Hiçbir şey mü'mine Allah'ın huzurunda olduğunu unutturamaz. Allah'ın beyan ettiği bu mü'minler hangi alışverişi, hangi ticareti yaparsa yapsın daima Allah'ın huzurundadırlar. Siz de bulunduğunuz anda, Allah'ın huzurunda kaldığınızda hiçbir alışverişin sizi Allah'ı zikirden alıkoymadığını göreceksiniz.

Bununla beraber "mü'minleri ne bir alışveriş ne de bir ticaret Allah'ı zikirden alıkoyar" âyeti "ben zaten alışverişimi yapıyorum, hatta zikrimi de ihmal etmiyor, fırsat buldukça 'Allah Allah' diyorum" manasına gelmez; çünkü zikir yalnızca dil ile "Allah Allah" demek değildir. Zikir bir de Allah'ın huzurunda olduğumuzu, karşılaştığımız her şeyde rabbimizle muhatap olduğumuzu, onun bize muamelede bulunduğunu unutmamak ve rabbimizin bütün muamelesine onun istediği gibi karşılık vermektir. Böyle olduğumuzda başka bir şeyle ilgilensek bile her anda rabbimizle beraber olduğumuzu tadarız, bunun sonucunda gönlümüz rabbimizden başka bir tarafa dönmez, dolayısıyla hiçbir şey bizi rabbimizle beraberlikten alıkoymaz.

Evet, rabbimizi tanımak ve onun huzurunda onun razı olduğu gibi bir kul olarak yaşamak için hep birlikte rabbimizin güzel fiillerini öğrenmeye çalışıyorduk. Geçen sohbetimizde en son seyesla "yaslar" fiilini anlamaya çalışmıştık. Seyesla fiiliyle ilgili âyet-i kerimede Allah, **"kendisi için hidâyet belli olduktan sonra kim resule karşı çıkar ve mü'minlerin yolundan başkasına tabi olursa onu (kendi) tercih ettiği (yol)da bırakırız ve onu**

[6] Nûr /37

cehenneme sokarız (yaslarız). (Orası) Ne kötü bir varış yeridir”[7] buyurmuştu.

Allah kendisine hidâyet belli olduktan sonra resulüne karşı gelenleri cehenneme yaslar; çünkü sırât-ı mustakîmi anlamış, onun doğru yol olduğunu tatmışlar; ama bu yolda olmak işlerine gelmediği için ahireti, rablerini tercih etmeyip kendilerine başka bir yol seçmişlerdir. Allah da onların tercihine karışmaz ve onları gittikleri yolda bırakır, sonunda ise onları cehenneme yaslar.

Allah’ın; kendisine sırât-ı mustakîmi, doğru yolu apaçık göstermediği, öğretmediği, tattırmadığı hiç kimse yoktur. Kul istediği kadar “ben bilmedim, anlamadım” dese de Allah ona sırât-ı mustakîmi mutlaka öğretmiştir. Ona öğreten neyi öğrettiğini bilmez mi! Allah, ona imkân vermişken o gerekeni yapmayıp başka bir yola saparsa sonunda saptığı yolda kalır.

Allah birini gittiği yolda bırakırsa kim onu dalâletten çıkarıp sırât-ı mustakîme koyabilir, cennete sevk edebilir! Hiç kimsenin buna gücü yetmez. O zaman kula düşen; Allah ona doğru yolu tattırdıktan sonra sırât-ı mustakîmden başka bir yola sapmamak ve sırât-ı mustakîmde yürümeye çalışmaktır.

Evet, seyesla “yaslar” fiilini kısaca hatırladıktan sonra şimdi de sıradaki fiilimiz olan edalle “dalâlete düşürdü, saptırdı, şaşırttı” fiilini âyetlerde geçtiği şekilde anlamaya çalışalım inşallah.

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

“Kim Allah’ın hidâyetinde ise asıl hidâyette olan odur.” Allah kime hidâyet verirse o kişi hidâyeti bulmuştur.

Allah’ın hidâyeti dışında bir hidâyet yoktur ve Allah bu hidâyeti resulüyle, göndermiş olduğu vahyiyle kullarına verir. Bu

[7] Nisâ /115

yüzden Allah'ın resulü ve vahyi dışındaki hidâyet hakikat değildir; hayaldir, vehimdir, zandır. Devamlı olarak "kim neyi söylerse söylesin mutlaka söylediği o söz ya âyet olmalı ya da bir âyete dayanmalıdır" dememizin sebebi budur. "Âlimlerimiz, hocalarımız, şeyhimiz böyle söyledi" demek Allah'ın hidâyeti değildir. Hidâyet bir tek Allah'tandır. Söylenilen sözlerin hidâyet olabilmesi için de mutlaka bir âyete dayanması, diğer bir tabirle âyetin, dolayısıyla Allah'ın o söze şahidlik yapması şarttır. Âyetin şahidlik yapmadığı bütün sözler her kime ait olursa olsun bâtıldır, zandır ve insana hiçbir şey kazandırmaz.

"Kim de dalâletteyse işte hüsrana uğrayanlar onlardır." [8] Allah kimi dalâlete bırakırsa o kişi hüsrana uğrayanlardan olur. Allah'ın hidâyetini tercih etmeyenler dalâlete düşmüştür.

Allah "hidâyet benim hidâyetimdir, benim gösterdiğim yoldur. Hidâyeti görüp anladıktan sonra 'bu yolu kabul etmiyorum' diyenler dalâlete düşer, hüsrana uğrar, ben de onlara yardım etmem; çünkü beni tercih etmemiş, gösterdiğim yolu kabul etmemiş, nefislerinin ya da başkalarının söylediğini bana tercih etmişlerdir" buyuruyor.

Allah'ın yolunu kabul etmeyenler Allah'ın kulu değildir; çünkü kimin yolunu ya da neyi kazanmanın yolunu tercih etmişlerse tercih ettikleri yol kendilerinin ilâhı olmuştur, onlar da bu yolun sonunda sadece hüsrana uğrar ve kaybederler.

Allah'ın, insanları seçtikleri yolda bırakmasını kendi üzerimizden rahatlıkla anlayabiliriz. Mesela; birine sürekli "seni çok seviyorum" deyip her türlü yardımı, ikramı yaparsak; ama o kişi kendisini sevdiğimizi anladıktan sonra bize "ben seni sevmiyorum" derse ona söyleyeceğimiz tek söz "sen bilirsin zorla güzellik olmaz" sözü olur. Biz bizi sevmeyene böyle söylüyorsak Allah da kendisini tercih etmeyen bir kula "sen bilirsin zorla

[8] A'râf /178

güzellik olmaz. İster gider bir taşa, ister üç kuruş paraya, istersen de nefsinin arzusuna taparsın, neyi tercih etmek istiyorsan karar senindir. Beni tercih etmedikten sonra ben de seni tercih etmem" buyurur.

Tabi, Allah hemen böyle söylemez. Allah önce ona sırât-ı mustakîmi iyice gösterip beyan eder sonra onu ısrarla davet etmeye devam eder. Bu süre zarfında kuluna dönmesi için de mühlet verir; ama kul bütün bunlara rağmen Allah'ı tercih etmezse en sonunda öyle bir an gelir ki artık istese de gücü Allah'a dönmeye yetmez; çünkü nefsine, şeytana o kadar güç, kuvvet vermiş, yardım etmiştir ki gücü artık ne nefsine ne de şeytana yetebilir.

Kulun gücünün nefsine yetmemesi demek; kendi kendine tövbe kapısını kapatması, kalbini mühürletmesi, gözüne perde çekmesi, kulağına da ağırlık koyması demektir. Bunu Allah ona yapmamıştır, kul kendi isteği ve çabasıyla gönlünü kapatmıştır. O kadar kapatmıştır ki artık istese bile Allah'a dönemez. İşte, o zaman Allah ona "sen beni tercih etmedin, ben de seni tercih etmiyorum" der ve onu gittiği dalâlette bırakır.

"Allah, kimi (âyetlerini ve resulünü yalanladığı için) dalâlette bırakırsa artık onu hidâyete erdirecek kimse yoktur ve (Allah) onları azgınlıkları içinde bırakır da onlar bocalayıp dururlar."[9] Allah'ın dalâlette bıraktığı birine kimse hidâyet veremez. Biri hakkında "bu dalâlettedir, ona yardım edeyim ki dalâletten, bataklıktan kurtulup hidâyete gelsin" diyebiliriz; ama Allah "kulum beni tercih etmemişse senin gücün onu hidâyete erdirmeye yetmez; çünkü hidâyet, bir aşk meselesi, iman meselesi, âbdiyet meselesidir. Bu da benimle kulum arasındaki bir meseledir ve senin istemenle olacak şey değildir. Bunu kulumun kendi tercihiyle istemesi gerekir. Eğer beni tercih etmeyip ters

[9] A'râf /186

tarafa giderse onu dalâlette bırakırım, kimse de onu hidâyete erdiremez" buyuruyor.

Allah bu âyetle hepimizi uyarır ve bize "bak sana haber veriyorum sakın benden, benim vahyimden kaçmayasın, benden başka bir şeyi ilâh edinmeyesin, böyle yaparsan bana gelemezsin, beni dolayısıyla kendini kaybedersin" buyurur.

"Kötü ameli kendisine süslü gösterilip de onu güzel gören kimse (hiç güzel amel işleyen kimse gibi) olur mu!" Yaptığı kötü şeyler kendisine çekici görünüp yaptıklarını güzel gören mi Allah katında kabul görecek! Biri hem yanlış şeyler yapsın hem de "Allah beni kabul etsin" desin! "Onu kabul mu edeceğim! Böyle bir şey olur mu" buyurdu Allah. **"Şüphesiz ki Allah dilediğini (küfründe inat edeni) dalâlette bırakır."** Biri dalâleti tercih ederse Allah onun tercihine karışmaz ve onu istediği dalâlette bırakır. **"Ve dilediğini (hidâyeti isteyeni) de hidâyete erdirir."**[10] Biri de hidâyeti isterse Allah ona yolunu açar ve onu hidâyete erdirir.

Allah bir âyette "dilediğimi yaparım, dalâlette bırakırım, cehenneme sokarım" ya da "dilediğime hidâyeti, imanı, cenneti veririm" buyuruyorsa bilelim ki buradaki dilemek fiili çift taraflı fiil olan şâe fiili olarak gelir. Şâe fiilinin içinde hem Allah'ın hem de kulun dilemesi vardır; ama ilk dileme kula aittir; yani kul önce kendisi için bir şeyi diler, Allah da onun tercihine "tamam, madem öyle istiyorsun senin istediğin gibi olsun" der. Kul hidâyeti dilerse Allah ona hidâyeti ikram eder, dalâleti dilerse bu defa da onu tercih ettiği dalâlette bırakır.

Peki, bütün bu söylediklerimden neyi anlamamız lazım?

Allah, bize "hidâyeti kaybedenlere, dünya hayatları devam ettiği için takdir ettiğim nimetleri vermeye devam ederim; ama sakın onlara verdiklerime bakıp 'keşke bu nimetler bizde olsaydı'

[10] Fâtır /8

demeyesiniz. Kendilerine nimet verdiklerime bakarken öncelikle onların hidâyette mi yoksa dalâlette mi olduklarına bakın. Ben herkesin ne yaptığını görüyor, biliyorum. Siz kimse hakkında hüküm vermeyin, kimin ne yaptığına ya da kime ne verdiğime bakmayın. Ebedi hayatını kaybedenlerin elindeki nimete bakıp imrenmeyin. Siz bana göre anlayın. Onlara nimet veriyorsam dünya hayatları devam ettiği içindir, yoksa doğru yolda oldukları için değildir" buyuruyor.

"Âyetlerimizi yalanlayanlar karanlıklar içinde kalmış sağır ve dilsizlerdir. Allah kimi dilerse onu (âyetlerini dinlemediği için) dalâlette bırakır."

Kim âyetlerimizi yalanlar, sağır davranıp işitmemiş gibi yapar ve ikrar edip söylemezse ben de onu saptırır, dalâlette bırakırım.

Allah'ın her anda bir emri vardır; ama kul, rabbini dinlemeyince gidip başka birilerini dinler; çünkü gönül boşluk kabul etmez, hayat boşluk kabul etmez. Bu yüzden insan hayatı yaşarken ya Allah'ı dinler, onun emrettiği gibi yapar ya nefsin, şeytanın verdiği vesveseyle hareket eder ya da "insanlar ne der" deyip onların dediği gibi yapar.

"Kimi de dilerse onu (âyetlerine iman ettiği için) doğru yola iletir."[11] Hidâyeti dileyene hidâyet, dalâleti dileyene de dalâleti veririm. Tercih kulumundur, ben ona akıl vermiş, gönül vermişim, ona kendimden rûh nefhetmiş, her şeyi ona göstermiş, öğretmişim. Kulum bütün bunlara rağmen bile bile saparsa ona müdahale etmem; çünkü ona tercih hakkı vermişim ve bu hakkı onun elinden almam.

"Allah, sözün en güzeli (olan âyetleri)ni birbiriyle uyumlu ve (bıkılmadan) tekrar tekrar okunan bir kitab olarak indirdi." [12]

[11] En'âm /39
[12] Zumer /23

Allah, kitabını müteşabih (birbirine benzeyen), çifter çifter olarak indirmiştir. Bir âyete benzeyen ve onu tefsir edip açıklayan başka bir âyet daha vardır.

Allah'ın kulları için en güzel söz Allah'ın söylediği sözdür. En güzel söze uyan biri en güzel olur; çünkü Allah'ın kelamıyla güzelleşir. Mesela; sahabeler Allah'ın kelamıyla gökteki yıldızlar olmuş, Hz. İnsan olmuştu; yani Allah'ın güzelliğiyle güzel olmuştu. Bu herkes için geçerlidir. Allah mutlaka kullarına âyetleriyle, vahyiyle yolu gösterir ve herkese güzel olmaları için bu imkânı tanır.

"Rablerinden haşyet duyanların, onun etkisinden tenleri ürperir, derken hem bedenleri ve hem de gönülleri Allah'ın zikrine (ısınıp) yumuşar." Allah'ın yol göstermesini kabul eden biri, Allah'ın âyetlerini okuduğunda veya başkaları ona okuduğunda rabbine karşı içi titrer.

Zikir hem Allah'ın âyetleri demek hem dil ile "Allah Allah" demek hem de Allah'ı hatırlayıp unutmamaktır. Mü'minlerin kalpleri sadece Allah'ın zikriyle yumuşar, onunla huzur bulur; çünkü onlar sadece rablerini isterler.

"İşte bu (kitâb), Allah'ın hidâyetidir." Kim âyetleri okuduğunda gönül hâli yumuşar ve gönlü haşyetle dolarsa bilsin ki Allah ona yolu göstermiştir.

Allah'ın yol göstermesi âyetleriyledir ve âyetlerine karşı imanın artmasıyla, gönlün haşyetle dolmasıyladır. Hâl böyleyken âyetler kendisine okunduğunda yahut kendisi âyetleri okuduğunda gönlü rabbinin haşyetiyle dolmayan, kalbi yumuşamayan biri her ne kadar zahiri olarak âyetleri okumuş olsa da aslında âyetleri okumamış ve Allah'ın gösterdiği yolu anlamamıştır.

Allah, vahyini indirirken "şöyle düşüneceksin, şöyle konuşacaksın, şöyle yapacaksın, şöyle de düşünmeyecek, konuşmayacak, yapmayacaksın" diye bize devamlı olarak yol gösterir. Öyleyse bizim de âyetleri dinlerken yahut okurken "bunu rabbim bana söylüyor" dememiz ve içimizin titremesi lazım. Ancak böyle olunca hidâyeti dilemiş oluruz.

"(Ve Allah) Bununla dilediğini (hidâyeti isteyeni) hidâyete erdirir. Allah kimi de dalâlette bırakırsa artık onun için hiçbir hidâyetçi (ve hidâyet) yoktur."[13] Allah, âyetleri dinlediğinde gönlü Allah'ın haşyetiyle dolan için hidâyeti diler ve ona hidâyeti verir. Allah kimi de dalâlette bırakırsa kimse ona hidâyet yolunu gösteremez.

Evet, biri Allah'ın vahyini dinlerken "bu benim rabbimdendir, rabbim bunu bana söylüyor" deyip dinlerse kalbi ürperir, gönlü yumuşar, tabir-i caizse tüyleri diken diken olur, titrer. Rabbini dinlediği için rabbi de âyeti onun gönlüne indirmiştir. Allah'ın hidâyeti budur. Allah, âyetini kulun gönlüne indirince artık hiç kimse onu kulun gönlünden çıkaramaz; çünkü onun gönlüne âyeti indiren, ona vahyeden Allah'tır. Âyetlerin gönle vahyolması böyledir.

"(Resulüm!) Allah, kuluna kâfi değil midir? -Elbette ki kâfidir. Hitap Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'edir. **"Seni ondan başkalarıyla korkut(maya çalış)ıyorlar."** Bir kul, Allah'ı kendine yeterli olarak görürse hiç kimseden ya da hiçbir şeyden korkmaz. **"(Unutma!) Allah kimi dalâlette bırakırsa artık onun için hiçbir hidâyetçi (ve hidâyet) yoktur."**[14] Biri başkalarını Allah'a karşı haşyet duymaya, edepli olmaya davet etmek yerine Allah'tan başkasından korkmaya davet ediyor ve insanları Allah'tan başkasıyla korkutmaya çalışıyorsa o kişi ters tarafta durmuş, dalâlette kalmış ve Allah'a iman etmemiştir. Böyle olunca

[13] Zumer /23
[14] Zumer /36

hidâyetçi de ona yardım edemez; yani gücü onu hidâyete kavuşturmaya yetmez.

Hidâyetçinin gücü; hidâyeti kabul edenlere yardım edip onları sırât-ı mustakîmde yürütmektir. Yoksa insanların tercihine müdahale etme gibi bir güce sahip değildir. Müdahale etmeye kalkarsa Allah ona "benimle kulum arasına girme! Kulum beni tercih etmiyorsa, kendine başkalarını rab ediniyor, ilâh ediniyor, başka şeylerden korkup endişe ediyorsa, benim hesabımı değil de başkalarının hesabını yapıyorsa onu bırak, tercihini nasıl istiyorsa öyle yapsın" der.

Bazen kardeşlerimiz bize "oğlumun da, eşimin de hidâyete ermesini istiyorum, onlar için dua edin" derler. Bilmemiz lazım ki bu dua kabul olacak bir dua değildir; çünkü birinin hidâyete erebilmesi için önce kişinin kendisinin hidâyeti kabul etmesi gerekir. O, hidâyeti kabul etmezse, isterse babası, evladı ya da eşi peygamber olsun kimse ona yardım edemez, onu hidâyete erdirmeye gücü yetmez.

"O gün, arkanızı dönüp kaçarsınız." Kıyamet günü arkasını dönüp kaçanlar kimden kaçacaklar? -Tabi ki Allah'tan kaçacaklar. **"Ama sizi Allah'tan (ve onun azabından) koruyacak hiç kimse yoktur. Bununla beraber Allah kimi (küfründeki inadı yüzünden) dalâlette bırakırsa artık onu hidâyete erdirecek hiç kimse yoktur."**[15] Nereye kaçıyorsunuz, sizi benden kim koruyacak! Dalâlete düşmeyin, dalâlete düşerseniz sonunuz Kıyamet günü kaçmak olur, buyurdu Allah. Biri dünyadayken Allah'tan kaçmışsa ahirette de Allah'tan kaçar; fakat onu kim kurtarabilir!

"(O gün) Onların Allah'tan başka kendilerine yardım edecek bir dostları yoktur." Kim bize yardım ederse etsin aslında yardım eden, nasir olan Allah'tır. Her ne kadar yardımı bir vesileyle yapsa da işin hakikatinde o bize yardım etmiştir; çünkü

[15] Mu'min /33

Allah'tan başka dostumuz yoktur. Biz de ya Allah'a dost oluruz ya da dalâlette kalırız.

"Allah kimi (küfründeki inadı yüzünden) dalâlette bırakırsa artık onun (kurtulması) için hiçbir yol yoktur."[16] Rabbini dost olarak kabul etmeyenler kimi dost olarak kabul ederse etsin dalâlete düşer ve düştükleri bu dalâletten çıkamazlar. Bunun sebebi Allah'ın dostluğunu tercih etmemeleridir. Hiç kimse de onlara dalâletten kurtulmaları için yardım edemez.

Allah'ın davetinin bu kadar şiddetli ve sert olmasının bir hikmeti vardır. Allah, kulunu dalâletten sakındırmak için böyle sert bir şekilde onu uyarır ve "sakın beni bırakıp başka tarafa dönme, sakın beni unutma, sakın âyetlerime yüz çevirme, âyetlerimi yalan sayma, görmezlikten gelme, âyetlerime karşı gözünü, gönlünü, kulağını kapatma! Böyle yaparsan dalâleti tercih etmiş olursun, o zaman da kimse sana yardım edemez" buyurur.

Hitap, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'edir. **"(Resulüm!) Sen, onların hidâyete ermelerini ısrarla istesen de bil ki Allah, (küfür ve şirklerinden dolayı) dalâlette bıraktığı kimseyi hidâyete erdirmez. Onlar için (kıyamet günü) hiçbir yardımcı da yoktur."**[17] Onlar beni tercih etmediyse sen bir şey yapamazsın. Her ne kadar hidâyet bulmalarını bütün gönlünle istesen de onlar beni kabul etmedikçe sen onlara hidâyeti veremezsin. Ben de onlara hidâyet vermem ve onlara hiç kimse yardım edemez.

Rabbini tercih edip etmemek bir gönül tercihidir. İnsan ancak kendi gönül iradesiyle rabbini tercih edebilir. Bu sebeple zoraki kulluk yoktur. Kulluk gönül ile muhabbetle yapılan âbdiyetliktir, sevdiğin için, sevdiğinin sevgisini kazanmak için onun peşinden koşmandır, yoksa kölelik demek değildir.

[16] Şûrâ /46
[17] Nahl /37

“Allah dileseydi hepinizi bir tek ümmet kılardı.” Allah dileseydi sizi tek bir ümmet yapardı ve hepiniz iman ederdiniz; ama Allah öyle yapmadı. **“Fakat o, dilediğini (küfründe inat edeni) dalâlette bırakır, dilediğini (hidâyeti isteyeni) de hidâyete erdirir. Şüphesiz ki (hepiniz kıyamet gününde) yaptığınız şeylerden sorguya çekileceksiniz!”**[18] Yani bunun sorumlusu ben değilim, sizsiniz.

Allah dileseydi herkes hidâyette olurdu; ama Allah, kuluna tercih etme hakkı vermiş ve herkesin kendi tercihiyle hidâyeti seçmesini dilemiştir; çünkü Allah, kulundan kulunun gönlünü, sevgisini, kendisini tercih etmesini istiyor. Bu yüzden “kim hidâyeti değil de dalâlette kalmayı dilerse Allah onu dalâlette bırakır” demek beni tercih etmeyeni ben de tercih etmem, demektir.

“Biz, (âyetlerimizi) onlara iyice açıklasın diye her resulü ancak kendi kavminin diliyle gönderdik.”[19] Allah’ın resulleri kavmine âyetleri beyan edecek ki kavim, Allah’ın kendilerine ne indirdiğini anlasın. Anlamadan iman olur mu, kulluk olur mu! İşte, resuller Allah’ın vahyini anlamayan hiç kimse kalmasın diye âyetleri iyice, apaçık beyan ederler. Allah’ın onları kendi kavminin diliyle göndermesinin sebebi budur.

Allah’ın resullerinin her dilden gelmesi gerekir. İsterse o dili yalnızca on kişi konuşsun Allah yine de onlara kendi dillerinden resulü gönderir. Bu nedenle resulleri sadece bir bölgeye sığdırıp “peygamberler şu kavimden çıktı, şu dili konuştu” demek doğru değildir. Allah, en küçük kavimden en büyük kavme kadar her yere insanların konuştuğu dillerde resuller göndermiştir ve bu istisnasızdır. Öyle ki insanlar neyin hak, neyin batıl olduğunu bilsin ve buna göre tercihini yapsın.

[18] Nahl /93
[19] İbrahîm /4

“Allah, dilediğini (küfründe inat edeni) dalâlette bırakır, dilediğini (hidâyeti isteyeni) de hidâyete erdirir. O, azîzdir, hakîmdir (bütün şerefin ve kudretin kendisine ait olduğu, her işinde hikmet ve hayır olan tek zattır).”[20] Allah tercihi kullarına bırakmışsa bunda bir hikmeti vardır; çünkü o azizdir, hakimdir.

Allah, bütün şeref kendisine ait olandır ve iman etmeyenlerin kulluklarına ihtiyacı da yoktur. Allah, kulundan kulunun gönlünü istiyor. Az önce verdiğim örnekteki gibi; biri sevdiğine her şeyi yapmasına rağmen sevdiği kişi ona dönüp “ben seni sevmiyorum” derse ona ancak “sen nankör birisin, ben de seni sevmiyorum” denilir. Zaten kâfir nankör demektir. Allah da nankörleri, kâfirleri sevmez.”[21] Nankör biri insan değildir. Biri Allah’ın sevgisine karşılık vermezse Allah’a nankörlük yapmış olur ve onun sevgisini kaybeder. Allah’ın sevgisini kaybedince de rabbini, kendini, insanlığını kaybetmiş olur.

“Allah, sağlam bir söz (olan kelime-i tevhid, ‘la ilâhe illallah’ sözüy)le iman edenleri hem dünya hayatında hem de âhirette sapasağlam (dimdik ayakta) tutar.”[22]

Allah iman edenleri hem dünya hayatında hem de ahiret hayatında sapasağlam sözle sebat içinde kılar. Allah iman edenlere sadece ahirette değil dünya hayatında da söz veriyor ve kullarına “sizi orada sabit kılacağım. Huzuruma mü’min olarak alacağım. Ayağınızı yere sağlam basın ve korkmayın. Siz iman etmişsiniz ya, beni seviyorsunuz ya, ben de sizi seviyorum. Endişe etmeyin sizi bırakmam” buyuruyor. Seven, sevdiğini bırakır mı? - Elbette ki bırakmaz. Hatta sevdiği her ne kadar yanlış yapmış olsa bile yine de onu sever. Biz de Allah’ı sever, onu tercih edersek

[20] İbrahîm /4
[21] Hacc /38, Âli İmrân /32
[22] İbrâhîm /27

Allah bize verdiği sözünü hem dünya hayatında hem de ahirette yerine getirir ve bizi bırakmaz.

Âyet devam ediyor. **"(Hem kendine hem de başkalarına zulmeden) Zalimleri ise Allah dalâlette bırakır. Allah dilediğini yapar."**[23]

Zulüm; herhangi bir şeyi Allah'ın koyduğu yerde görmemek ve onu Allah'ın beyan ettiği gibi anlamamaktır. Allah, insanı nereye koymuşsa yeri orasıdır. Bu durumda insan, Allah'ın kendisini koyduğu yerden ayrılırsa ya da başka birini Allah'ın koyduğu yerden çıkarırsa kendine zulmetmiş ve zalim olmuş olur.

Peki, Allah, insanı nereye koymuştur?

Allah, insanı kendisine âbd olsun, halife olsun, Hz. İnsan olsun diye yaratmıştır. O zaman insanın yeri sadece burasıdır. Eğer biri insanı Allah'a kul olarak, halife olarak görmezse insana zulmetmiş, dalâlete düşmüş olur. Böyle olunca da Allah onu düştüğü dalâlette şaşkınlık içinde bırakır. O da bunun sonucunda ebediyen kaybeder.

Allah bu hitabı mü'minlere yapıyor. **"Size ne oluyor da münafıklar hakkında iki gruba ayrılıyorsunuz?"**[24] Apaçık bir şekilde münafık olanlar hakkında ikiye bölünmeyin!

Münafıklar hakkında mü'minler nasıl ikiye bölünür?

Mü'minlerin bir kısmı münafıkların mü'min olduğunu söylerken diğer bir kısmı da münafık olduklarını söylerler. Öyleleri var ki münafık olduğu hâlde Müslüman olduğunu iddia ederler, bazı mü'minler de onların Müslüman olduğunu tasdik ederler. Allah da onlar için "münafıklara hidâyet veremezsiniz. Biri münafıksa münafıktır, onun mü'min olduğunu söylemeyin ve onun hakkında ikiye ayrılmayın" buyuruyor. Mü'minler bir tek

[23] İbrahîm /27
[24] Nisâ /88

Allah'ın sözüne sarılırlarsa ikiye ayrılmazlar. Yoksa herkes kendine göre bir şeyler söyler ve sonunda da mü'minler arasındaki birlik bozulur.

"Hâlbuki Allah onları kazandıkları (günahlar ve şirk) yüzünden tepetaklak etmiştir." Münafıkların başları yerde, ayakları havadadır ve olduğu gibi çamura batmışlardır; çünkü dünyayı, nefislerini tercih etmişlerdir.

"Allah'ın (küfürdeki inadı yüzünden) dalâlette bıraktığı kimseyi (siz) hidâyete erdirmek mi istiyorsunuz? Allah kimi dalâlette bırakırsa artık onun (kurtulması) için asla bir yol bulamazsın!"[25]

Allah'ın vahyine bakıldığında kimin mü'min, kimin de münafık olduğu bellidir. Kim Allah'ın hükmüne göre münafıksa o kişi münafıktır, kim de mü'minse o kişi mü'mindir. Allah'ın vahyine göre kim doğru söylüyorsa o kişi sadıktır, kim de yalan söylüyorsa o kişi yalancıdır.

İman, nifak, küfür, şirk gönlün fiilidir. Tabi ki insan zahiri olarak batağa batmış olabilir; ama önemli olan insanın gönlüdür! Biri iman etmemişse ve bunda diretiyorsa küfrü, nifakı öyle bir büyür ki artık istese de şirkine güç yetiremez ve rabbine dönemez. Zaten birazcık imanı vardı; ama nefsine taviz vere vere imanını zayıflattı. Bu zayıf imanı da küfrüne, şirkine, nifakına güç yetiremez.

Peki, münafıkların özellikleri nelerdir?

Münafıkların en belirgin özelliği "ben akıllıyım, ben biliyorum" demeleridir. Evet, bilirler; ama bildikleri şey dünyadır. Hepsi de "ben dünyayı biliyorum, hayatı biliyorum. Bu dünyadaki

[25] Nisâ /88

saltanatı, mevkiyi, makamı biliyorum" deyip dünya hakkındaki bilgileriyle övünürler.

Münafıkların başka bir özelliği de Allah'ın buyurduğu üzere cimri olmalarıdır.[26] Bu cimrilik hâli münafıkların önceki özelliklerinin devamıdır; yani dünyayı, mevkiyi, makamı sevdikleri için mala, mülke adeta yapışmış, sımsıkı sarılmışlardır, bu nedenle malı bırakamaz ve infak edemezler. İnsan, ilâhını verebilir mi? - Tabi ki veremez. Münafıklar da malı, mülkü kendilerine ilâh edindikleri için onu kimseye veremezler.

"Allah bir toplumu, kendilerini hidâyete erdirdikten sonra takvâ sahibi olacakları şeyleri (kulluk sorumluluklarını) onlara (iyice) açıklamadıkça dalâlete düşürecek değildir."

Allah bir topluluğa her şeyi apaçık beyan etmeden, öğretmeden, neden sakınmaları gerektiğini onlara iyice öğretmeden o topluluğu dalâlette bırakacak ya da dalâlete düşürecek değildir. **"Muhakkak ki Allah her şeyi (en ince ayrıntısına kadar) bilendir."**[27] Allah kendisindeki ilim üzere böyle yapar. Allah, kullarına her şeyi öğretip iyice beyan eder sonra kim Allah'ın beyanını kabul etmez, kendine başka bir yol edinirse Allah da ona gereğini yapar.

Allah, kuluna hatırlamasını istediği şeyi hatırlatır, öğrenmesi, anlaması gereken şeyleri ona öğretir, sonra onu davet eder. Öğretmeden, anlatmadan onu davet etmez. Zaten Allah'ın fiillerini anlatırken de ilk önce alleme "talim etti, öğretti, fıtratına yazdı" fiilini, sonra "davet etti" daha sonra ise "imtihana tabi tuttu" fiillerini görmüştük. Bu da zaten Allah'ın öğretmeden, talim ettirmeden kullarını davet etmediğini ve imtihana tabi tutmadığını gösterir.

[26] Tevbe /67
[27] Tevbe /115

Allah başka bir âyette **“Allah dilemedikçe (ve onlar da Allah’ın kendileri için dilediğini istemedikçe) öğüt alamazlar. O (Allah), takvâ ehlidir (kuluna karşı rablik sorumluluğunu yerine getirendir) ve mağfiret sahibidir (kulluk sorumluluğunu yerine getirmeyenleri dahi tövbe edip istiğfar ettikten sonra mağfiret edendir)”**[28] buyurur.

Takvâ kelimesine genel olarak bütün meallerde “korkmak” anlamı verilmiştir. Oysa “korkmak” manası doğru bir mana değildir. Doğru olsaydı “Allah takvâ ve mağfiret sahibidir” âyeti “Allah korkar ve mağfiret eder” manasına gelirdi ki bu da küfür olurdu. Takvâ kelimesinin bu manaya gelmediğini artık buradan anlamamız gerekir.

Peki, Allah’ın takvâ sahibi olmasını nasıl anlamamız lazım?

Allah yarattığı bütün mahlûkata karşı takvâ sahibidir. Takvâ; ahdine vefa göstermek, verdiği sözde sadık olmak, sözüne sadakat göstermek, ayrıca hakkını teslim etmek manasına gelir. Bütün bu söylediklerim Allah’a ait takvâdır ve Allah aynı takvâyı kulundan da ister. Yani Allah bize “ben verdiğim her sözü yerine getirmekten sorumluyum. Size hangi vaatte bulunmuşsam onu mutlaka yerine getiririm; çünkü ben takvâ sahibiyim” buyuruyor ve bizi de takvâ sahibi olmaya davet ediyor.

“Allah muttakilerin (kulluk sorumluluğunu bilip yerine getirmeye çalışanların) veliyysi (gerçek ve hakiki dostu)dur.”[29] Allah, kendisinden korkanların değil; kendisine karşı kulluk sorumluluğunu bilip ona verdiği sözü yerine getirenlerin, Allah’ın hakkını takdir edip teslim edenlerin, Allah’ı Allah olarak, âlemlerin rabbi olarak El Esmâu’l Husnâ’sıyla, efâliyle bilip tanıyanların, onun huzurunda olduğunu unutmayanların, kulluğunu, rabbinin kendisinden ne istediğini bilenlerin velisidir.

[28] Muddessir /56
[29] Câsiye /19

Evet, Allah hem takvâ hem de mağfiret sahibidir. Allah, kulunu mağfiret eder; yani kulunun geçmiş günahlarını siler, hiç olmamış gibi ona muamelede bulunur. Takvâ sahibi olduğu için Hz. İnsana yapılması gereken muameleyi kuluna yapar ve ona her anda "seni yaratmamdaki muradımın yerine gelmesi için sana karşı olan her sorumluluğumu yerine getiriyorum. Sen de bana karşı olan sorumluluğunu kabul edip etmediğine, bu sorumluluğu yerine getirip getirmediğine bak. Ben yapmadığım bir şeyi senden istemem; çünkü sana karşı takvâ sahibiyim, sen de bana karşı takvâ sahibi ol. Ben seni seviyorum ve seni rabbin olarak istiyor 'kulum bana gel' diyorum. Kul olarak sana da düşen; kulluk sorumluluğunu yerine getirip beni istemek ve 'sana geliyorum, sana geldim, sana geleceğim ya rabbi' deyip sırât-ı mustakîmde bana gelmektir" buyurur.

Allah her anda bize bu muameleyi yapar ve bizi kendine davet eder. Her anda onun bir fiiliyle, güzelliğiyle karşı karşıyayız. Allah âyet-i kerimede **"nereye dönerseniz (dönün) Allah'ın vechi (zatından tecelli eden El Esmâu'l Husnâ'sı) oradadır"**[30] buyurmuştur. O yüzden nereye, hangi hâle, hangi fiile dönersek dönelim ondan başka bir şey göremeyiz; ama bunu anlamayınca başımızı kuma gömer "ben görmedim, anlamadım, bunu Allah mı yaptı" deriz. Yetmez, bir de Allah'ın muamelesini görmemek için bahaneler üretir "şu şöyle yaptı, onun için böyle oldu" deriz. Eğer başkaları yapıyorsa o zaman Allah nerde! Her şeyi başkaları yapıyorsa Allah bir şey yapmıyor demektir. Hani ne yana dönersek dönelim Allah'ın vechi oradaydı! Nereye dönersen dön Allah'ın vechiyle muhatapsın demek; her anda Allah ile karşı karşıyasın demektir. Vechi demek yüzü manasına gelir. Allah'ın vechi, cemali de sana her anda fiilleriyle muamelede bulunmasıdır. Böyle bakmadan ne hayatı ne varlığı anlayabilir ne de varlık üzerinden Allah'ın güzelliğine, fiillerine şahid olabilirsin.

[30] Bakara /115

Takvâ; ahde vefadır, Allah'a verdiğimiz sözü yerine getirmektir. Allah'a iman ederken "sana kulluk yapacağım, peygamberine yardım edeceğim, indirdiğin vahyi imana, ahlaka, amele dönüştüreceğim, ayrıca kullarına da taşıyacağım ya rabbi" deyip Allah ile ahitleşmiş oluruz. Yetmez, "ben Kur'ân'a iman ettim" dediğimizde de her âyet için "işittik ve kabul ettik" demiş ve o âyetlere iman edip onları amele dönüştüreceğimize dair Allah'a söz vermiş oluruz. O hâlde her bir âyet için tek tek "bana yaptığın bu vahye itaat edeceğim ya rabbi" dememiz lazım. Öyle ki ahde vefa göstermiş olalım. Ahde vefa göstermeyenler takvâ sahibi olmadığı gibi iman sahibi de olmamış, sözünde yalancı durumuna düşmüştür.

Allah'ın takvâ sahibi olması aynı zamanda her kuluna hakkını teslim etmesi demektir. Allah her kuluna sadece hakkını değil bir de hakkından öte en az bire on, bire yüz ya da bire hesapsız verir.

Allah bize hakkımızı teslim ediyorsa bizim de Allah'a hakkını teslim etmemiz lazım.

Peki, Allah'ın hakkı nedir?

Allah, bizi her ne için yaratmışsa Allah'ın hakkı odur. Allah bizi ona iman edelim, âşık olalım, âbd olalım ve onu sevelim diye yaratmıştır. Bu durumda Allah'ın, bizim üzerimizdeki hakkı; onun sevgisini kazanmak için çaba, gayret sarf edip hayatımızı buna göre yaşamamız ve ona hiçbir şeyi şirk koşmamamızdır. Zaten biz de Allah'ın El Efâlu'l Husnâ'sı ve Aşk sohbetlerini Allah'a hiçbir şeyi şirk koşmayalım ve Allah'ın hakkını teslim edelim diye yapıyoruz.

İnşallah, Allah'ın El Efâlu'l Husnâ'sı ve Aşk sohbetlerimiz vesilesiyle rabbimizi fiillerinden tanır ve her bir fiilinin saf aşk, saf hayır, saf rahmet olduğunu anlarız. Böylelikle rabbimizi her şeyden çok sever ve ona hiçbir şeyi şirk koşmayız inşallah.

Allah bizi rabbine şirk koşanlardan eylemesin inşallah. Allah bizi rabbinin hakkını teslim edenlerden ve rabbine verdiği sözü yerine getirip ahdine vefa gösterenlerden eylesin. Allah bizi her şeyini, canını Allah'a kurban edenlerden eylesin. Allah bizi rabbine itiraz edenlerden ve "şu da benim istediğim gibi olsun" diyenlerden eylemesin. Allah bizi "rabbim ne dediyse benim için güzel olan, hak olan, hayır olan odur" diyenlerden ve rabbine teslim olup Müslüman olanlardan eylesin inşallah.

Allah hepinizden razı olsun.

12.Bölüm

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyai vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Hep beraber Allah'ın El Efâlu'l Husnâ'sı ve Aşk'ı; yani Allah'ın, kuluna olan muhabbetini, sevgisini, rahmetini, kulunu ne kadar ciddiye aldığını anlamaya çalışıyorduk.

Geçen sohbetimizde seyesla "yaslar" fiilini ve "dalâlete düşürür, saptırır, şaşırtır" fiilini öğrenmeye çalışmıştık. Bu sohbetimizde ise hep birlikte en'ame "nimetlendirdi, nimetlendirir" fiilini anlamaya çalışacağız inşallah.

Allah in'am eder; verir, nimetlendirir, ikramda, ihsanda bulunur. Aynı zamanda kulunu tehlikelerden, kötülüklerden, yanlışlardan uzak tutar.

Nimet deyince öncelikle zahiri nimetleri değil manevi nimetleri anlamamız gerekir; çünkü asıl nimet, insanın hakikatiyle ilgili olan nimetlerdir; yani Allah'ın, insanı yaratması, ona rûhundan nefhetmesi, isimleriyle tecelli etmesi ve ona kendinden varlık vermesi, hayat vermesidir. Bunlar insan için en önde gelen nimetlerdir.

Şimdi de en'ame "nimetlendirdi" fiilini âyetlerle anlamaya çalışalım inşallah.

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Allah en'ame fiilini ilk olarak Fâtiha Sûresi'nde "sırâtellezîne en'amte aleyhim" âyetinde beyan etmiş ve neyi istemesi gerektiğini bu âyetle kuluna öğretmiştir.

İhdinas sırâtel mustakîm: "Bizi sırât-ı mustakîme (sana gelen dosdoğru yola hidâyetçinle) hidâyet et!" **Sırâtellezîne en'amte aleyhim:**[1] "Kendilerine nimet verdiğin kimselerin (nebîlerin, sıddıkların, şahidlerin ve sâlihlerin) yoluna." Bizi kendilerine nimet verdiğin kimselerin (nebîlerin, sıddıkların, şahidlerin ve sâlihlerin) yoluna (hidâyet et)."

Benden isterken kendilerine nimet verdiğim kullarımın yolunda olmayı iste; çünkü senin için asıl nimetler onların yolunda bulunan nimetlerdir. Ben sana bu nimetleri takdir etmişim ve senin de onların kazandığı bu manevi nimetleri istemeni murad etmişim, buyurdu Allah.

Peki, bu nimetler nelerdir?

Tabi ki iman nimeti, Allah'a teslimiyet nimeti, haşyet nimeti, Allah'a karşı edepli olma, Allah'a âşık olma, yakın olma, dost olma, veli olma, takvâ sahibi olma, muhsinlerden (güzel olanlardan) olma, tek kelimeyle Hz. İnsan olma nimetleridir. Ayrıca cennet nimetidir. Cennette Allah'ın cemali olduğu için bir de cemalullah nimetidir. Ancak güzel olanlar güzel şeylere layık olur. Bu yüzden bu güzel nimetleri ancak güzel olanlar kazanabilir.

İnsanın Allah'tan asıl istemesi gereken nimetler bunlardır; ama yeryüzündeki sekiz milyar insanı düşündüğümüzde acaba kaçı saydığım bu nimetleri istiyor! Allah'tan Allah'a dostluğu, yakınlığı, cemalini istemeyen biri rabbini kabul etmemiş, kul olmamış, rabbinin kendisi için tercih ettiğini tercih etmemiş ve rabbini, kendini anlamamıştır. Kendine göre Allah'tan bağımsız istekleri olduğu için de nefsini, aklını, ilmini Allah'a şirk koşmuştur.

Dediğim gibi; insanlar arasında kaç kişinin bu nimetleri istediğini biraz düşünelim. Gayrimüslim memlekettekileri zaten iman etmedikleri için hesaba katmayalım. Müslüman

[1] Fâtiha /6-7

memleketlerde, daha doğrusu bulunduğumuz memlekette, hatta memleketi de bıraktık, bulunduğumuz şehirde, mahallede acaba kaç kişinin bunları istediğine baktığımızda durumun vehametini, Allah'ın âyet-i kerimede neden **"herkesin, peşinde koştuğu şeyin karşılığını bulması için muhakkak ki (o kıyamet) saat(i) gelecektir. Neredeyse onu (kendimden bile) gizleyeceğim"**[2] buyurduğunu anlarız.

Evet, Allah bizden kendisine nimet verdiği kullarla beraber olmamızı ve onların kazandığı nimetleri istememiz gerektiğini buyurdu.

"Kim Allah'a ve resul(ün)e itaat ederse, işte onlar; Allah'ın kendilerine nimet verdiği nebîler, (rablerine âbd olacaklarına dair verdikleri söze sadakat gösteren) sıddıklar, (her anda Allah'ın esmâsına şahidlik eden, canlarıyla, mallarıyla Allah yolunda cihad eden) şahidler ve (nefsini ıslah eden) sâlih kimselerle beraberdirler. Bunlar ne güzel yoldaştırlar!"[3] Biri Allah'ın kendisine nimet verdiği kullarla beraber olunca onların kazandığı nimeti kazanır; ama bunun öncelikli şartı Allah'a ve resulüne itaat etmektir. Allah'a ve resulüne itaat edebilmek için de Allah'ı ve resulünü tanımak, bir de Allah ve resulünün söylediği her sözü anlamış olmak gerekir. Yoksa Allah ve resulüne itaat etmek mümkün olmaz; çünkü insan anlamadığı bir konuda itaat edemez, ederse ne yaptığını bilmeden itaat etmiş olur.

Allah, kendisine nimet verdiği kulların kim olduğunu beyan ediyor. **"İşte bunlar, Âdem'in soyundan, Nûh ile birlikte (gemide) taşıdıklarımızdan, İbrâhîm ve (diğer adı) İsrâîl (olan Yakûb)un soyundan hidâyet ettiğimiz ve seçtiğimiz, Allah'ın kendilerine nimet verdiği nebîlerdendir."** Onlar peygamberler ve peygamberlere tabi olanlardır. Onlar bizim seçip sırât-ı mustakîme hidâyet ettiklerimizdir. Allah bu âyette ise onların

[2] Tâhâ /15
[3] Nisâ /69

hâllerini beyan ediyor. **“Onlara, Rahmân (olan Allah)ın âyetleri okunduğu zaman ağlayarak (hemen) secdeye kapanırlardı.”**[4] Rablerine karşı böyle bir aşk, böyle bir muhabbet, böyle bir haşyet, böyle bir edep hâlindedirler. Allah “onlara Rahmân’ın âyetleri okunduğunda ağlayarak secdeye kapanırlar” buyurdu. Neden? -Çünkü onlar rablerini rahman olarak tanımışlar da ondan.

Allah’ın seçip kendisine nimet verdiği kullar sırât-ı mustakîme girip yukarıya doğru çıkarlar. O hâlde bizim de “acaba Allah bize bu nimeti vermiş mi vermemiş mi” diye bakmamız lazım.

Evet, Allah bu nimeti bize de vermiştir.

Nasıl?

“Andolsun ki biz, İsrâîloğulları’na kitap, hüküm ve nübüvvet verdik. Onları temiz şeylerden rızıklandırdık ve (yine) onları (kendi zamanlarında) âlemler üzerine faziletli kıldık.”[5] Allah, İsrâiloğulları’na peygamber ve vahiy göndermiş, diğer insanlar da Allah’ın vahyini onlardan almıştı, dolayısıyla Ben-i İsrail’in o dönemde insanlardan üstün olmasının tek sebebi; Allah’ın vahyini taşımalarıydı; yani üstünlüklerini sadece Allah’ın vahyinden, âyetlerinden almışlardı.

Peki, Allah bu ümmeti de seçmiş midir?

Elbette ki seçmiştir. Hem de **“işte böylece sizin insanlığa (örnek ve) şahidler olmanız, resulün de size şahid olması için sizi (sırât-ı mustakîmin tam) orta(sın)da (yürüyen) bir ümmet kıldık”**[6] buyurmuş ve bu ümmeti komple seçmiştir. Allah daha önce İsrâiloğulları’na kitap ikram ettiği gibi bu ümmete de Kur’ân

[4] Meryem /58
[5] Câsiye /16
[6] Bakara /143

ikramını yapmış ve Allah'ın vahyini taşıdığı için bu ümmeti âlemlere üstün kılmıştır.

Öyleyse kendimize bakalım; Allah'ın vahyini öncelikle kendimiz için alıp sonrasında Allah'ın kullarına ulaştırmak için taşıyorsak üstünüz demektir; ama Allah bize vahyini indirmemiş gibi yaşıyor, âyetlere yüz çeviriyor, onu insanlara ulaştırmak gibi bir gayede bulunmuyorsak bize indirilen emanete sahip çıkmamış ve bu üstünlüğü kabul etmemişiz demektir. O zaman da Allah'ın bu ümmeti seçip üstün kılması bize hiçbir şey kazandırmaz.

"Biz insana (dünyevi bir) nimet verdiğimiz zaman (bizi unutur ve bizden) yüz çevirip yan çizer. Ona (fakirlik ve hastalık gibi bir) şer dokunduğu zaman da (hemen) umutsuzluğa düşer."[7] İnsana nimet verdiğimizde hemen yan çizer. Oysaki kendisine nimet verdiğimizde şükretmesi gerekirdi. Bir de nimet elinden gidince umutsuzluğa kapılır. Bu bir çeşit insan tipidir.

Bu âyetteki de başka bir insan çeşididir. **"Biz insana (dünyevi bir) nimet verdiğimiz zaman (bizi unutur ve bizden) yüz çevirip yan çizer. Ona (fakirlik ve hastalık gibi bir) şer dokunduğu zaman da (hemen menfaati için) çokça dua sahibi ol(up bize yalvarır dur)ur."**[8] Biri kendisine şer dokunduğunda umutsuzluğa kapılırken diğeri duaya sarılır. Allah da onlara muamele ederken ne bir eksik ne bir fazla herkesin hâline göre muamele eder.

Allah bu âyeti Hz. Îsâ (a.s.) için ve onun nezdinde bütün peygamberler için söylüyor. **"O (Meryem oğlu Îsâ), sadece kendisine nimet verdiğimiz ve İsrâîloğulları'na (resul olarak) örnek kıldığımız bir kuldur."**[9]

Biri insanlara örnek oluyorsa Allah ona nimetin en büyüğünü vermiştir; çünkü bu nimet peygamberlere verilen

[7] İsrâ /83
[8] Fussilet /51
[9] Zuhrûf /59

nimettir. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"bir insan bütün dünyayı sadaka olarak verse, başka biri de bir insanın hidâyetine vesile olsa o bütün dünyayı veren kişi bir insanın hidâyetine vesile olan kişinin kazandığını kazanamaz; çünkü bu, peygamberi bir nimettir"* buyurmuştur. Asıl nimet birkaç günlük dünya hayatıyla sınırlı olmayan, ebedi olan nimettir. Allah buna nimet buyuruyor.

"Ey İsrâîloğulları! Size verdiğim nimet(ler)imi hatırlayın, bana verdiğiniz (âbd olma) sözü(nü) yerine getirin ki ben de size (cennete gireceğinize dair) verdiğim sözü yerine getireyim ve sadece benden korkun."[10]

Allah "indirdiğim vahye iman etmişseniz 'âyetlerin gereğini yerine getireceğim' deyip bana verdiğiniz sözünüzü yerine getirin. Siz sözünüzü yerine getirirseniz ben de size olan vaadimi yerine getiririm; ama siz sözünüzde durmaz, 'Allah'ın kitabına iman ettim' dediğiniz hâlde kendi kafanıza göre yaşar, vahyimi ciddiye almayıp sanki hiç anlamamış gibi yaparsanız benden de bir şey isteyemezsiniz; çünkü ahdinize vefa göstermediğiniz için ben de vaad ettiklerimi size vermem. Benim vaadim sadece ahdine vefa gösterip sözünde duranlar içindir" buyuruyor.

Allah'ın vaadi açıktır. Kim iman eder, salih amel işler, Allah'a ve resulüne itaat ederse, Allah'a karşı sorumluluğunu yerine getirir, rabbini dinler, peygamberine tabi olur, güzel amellerde bulunursa Allah da hem dünya hem ahiret hayatında ona cenneti vereceğini, hesabını kolay yapacağını, onu cehennemden koruyacağını, yaptığı güzelliklere karşılık bire en az on, bire yüz, bire yedi yüz ya da hesapsız vereceğini ve onu hiç ummadığı yerden rızıklandıracağını vaad etmiştir.

Yalnız, Allah'ın bu vaadi kulun ahdine vefa göstermesine karşılıktır. Kul, Allah'a olan ahdini yerine getirirse Allah da ona olan vaadini yerine getirir; ama kul ahdini yerine getirmezse

[10] Bakara /40

Allah'tan bir şey beklemek gibi bir hakkı olmaz. Allah ona "sen kul olarak sözünde durmuyorsun, benden mi sözümde durmamı isteyeceksin! Benim vaadim sözünü yerine getirenleredir" buyurur.

Hitap yine İsrâiloğullarına'dır. **"Ey İsrâîloğulları! Size verdiğim nimet(ler)imi ve (bir zamanlar size vahyi taşıma şerefini bahşederek) sizi âlemlere üstün kıldığımı hatırlayın."**[11] Sizi insanların önüne almıştım. Allah yolunda, cennet yolunda önde yürüyordunuz. Size verdiğim bu nimetimi hatırlayın ve nankörlük yapmayın.

Allah bize İsrâiloğulları'nı anlatmakla hikâye anlatmıyor! Bu hitap şu anda kitap verilen mü'minler, Müslümanlar için de geçerlidir. Bu yüzden Allah, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e **"(Allah) dini (hayatınızın her anında yaşayarak) ayakta tutun ve onda ayrılığa düşmeyin, diye Nûh'a vasiyet ettiğini, sana vahyettiğimizi, İbrâhîm'e, Mûsâ'ya ve Îsâ'ya da vasiyet ettiğimizi size de din kıldı"**[12] buyurmuştur. Buradan da gördüğümüz gibi Allah'ın dini değişmez. Allah bize ben-i İsrail'den örnekler veriyor ki onların düştüğü yanlışa düşmeyelim.

"Bir kavim (yaratılışlarında) kendilerinde bulunan (güzel ahlak ve fıtrat)ı değiştirmedikçe Allah onlara verdiği nimeti asla değiştirmez."[13] Allah bir kavme nimet verdiğinde kavimdekiler nimetin gereğini yerine getirirlerse verdiği nimeti onlardan almaz; çünkü o nimetle kazanıyorlardır; ama nimetin gereğini yerine getirmezlerse o zaman nimeti onlardan alır; çünkü nimet onlara zarar veriyor demektir. Bu her bir insan için aynen geçerlidir. Demek ki Allah birine yahut bir topluluğa verdiği nimeti geri

[11] Bakara /47
[12] Şûrâ /13
[13] Enfâl /53

alıyorsa onlar daha fazla zarar görmesinler diye rahmetinden dolayı alıyormuş!

Allah her bir kula ne gerekiyorsa öyle muamelede bulunur. Kulunu kendisinden daha iyi bilen onu yaratandır. Yaratan yarattığını bilmez mi![14] Elbette ki bilir ve buna göre muamelede bulunur. Dolayısıyla hiç kimse bir sorun olduğunda Allah'a "neden böyle oldu" deme hakkına sahip değildir. Bunun yerine "acaba ben nerede yanlış yaptım" deyip sorunu kendinde aramalıdır. Allah bizi verdiği nimetlere karşı nankörlük yapanlardan değil; her nimeti Allah'tan görüp şükrünü yapanlardan ve o nimetlerle Allah'ın rızasını, yakınlığını kazananlardan eylesin.

Evet, hep birlikte en'ame "nimetlendirdi" fiilini anlamaya çalıştık. Şimdi de şâe "diledi, diler, diletir" fiilini anlamaya çalışalım inşallah.

Allah diler. İnsanlar da diler. Zaten Allah, insanı dilemesi için yaratmıştır ve insanın dilemekten başka bir gücü yoktur. Bununla beraber insan her neyi diliyor, istiyorsa manevi olarak ondan ibarettir; çünkü insan yalnız sevdiğini ister ve her neyi seviyorsa o olur. Perde açılsa, manevi olarak birbirimizi görsek böyle olduğunu net olarak görürüz.

Allah'ın, çoğu şeyleri manevi olarak bize perdeleyip göstermemesinin bir hikmeti, muradı vardır. Allah her şeyi olduğu gibi bize gösterse imtihan diye bir şey kalmaz. Misal; birbirimize baktığımızda ne istediğimizi ve neye dönüştüğümüzü bilip görseydik imtihan olmazdı. Zaten hamd olsun ki Allah nefis hâlimizi perdeliyor, birbirimize baktığımızda bir şey görmüyoruz!

"(Şunu da unutmayın!) Âlemlerin rabbi Allah dilemedikçe siz dileyemezsiniz (ve Allah sizin için sadece hayrı diler)."[15] Kendinizi bir şey zannetmeyin "ben böyle istedim, o yüzden böyle

[14] Mulk /14
[15] Tekvîr /29

yaptım" demeyin. Öncelikle rabbinize karşı edepli olun ve Allah dilemeden dileyemeyeceğinizi bilin.

İnsanın dilemekten başka gücü yoktur. İnsan diler, Allah da yaratır. O, âlemlerin rabbidir. Her kulun her bir zerresini, en küçüğünden en büyüğüne kadar bütün âlemi yaratan odur ve yarattığı her şey için ayrı bir şey dilemiş, takdirde bulunmuştur. Yarattıkları da Allah'ın verdiği bu hüküm ve takdir üzere çalışır, onun takdirinin dışına çıkamaz.

Allah, kulunu her ne için yaratmışsa kulu için sadece onu diler. Örnek vereyim; Allah, kulunu âbd olsun, iman etsin, muhsin olsun, takvâ sahibi olsun, kendisine yakın olsun, dost olsun, yeryüzündeki halifesi olsun, işi onun adına onun yaptığı gibi isimleriyle, fiilleriyle yapsın ve Hz. İnsan olsun diye yaratmıştır. Kulu için dilediği tek şey de kulun bu nimetleri kazanmasıdır. Kul ya, Allah'ın kendisi için dilediğini diler ve onu kazanmak için çabasını, gayretini gösterir ya da "ben seni tanımıyorum, Hz. İnsan olmayı da, ahireti de istemiyorum, benim dileğim farklıdır" deyip Allah'ın kendisi için takdirini kabul etmez.

Benim dileğim farklıdır, diyenlere "ne istiyorsunuz" diye sorduğumuzda mutlaka "dünyayı, mevkiyi, makamı, nefsimizin isteklerinin gerçekleşmesini istiyoruz" derler. Allah onlar için âyet-i kerimede **"gerçek şu ki bu (kâfir)ler, acele olan (dünyayı ve nimetlerin)i seviyorlar da önlerindeki ağır bir gün (olan kıyamet)i ihmal ediyorlar"**[16] buyurur. Ben onlar için dünya hayatlarındaki bazı nimetleri takdir etmişim ve iman etseler de etmeseler de, benim onlar hakkındaki takdirimi tercih etseler de etmeseler de bu nimetleri onlara vereceğim; ama onların ahirette gidecekleri yer cehennemdir, dedi. Allah onlarla ilgili olarak başka bir âyette **"insanlardan öylesi vardır ki 'rabbimiz! Bize (nasibimizi mal ve servet olarak) dünyada ver!' derler.**

[16] İnsân /27

Böylesinin âhirette hiçbir nasibi yoktur”[17] buyurdu. Yani “rabbim bize dünyada ver, diyenlere takdir ettiğimiz kadar veririz sonra onları kovulmuş ve kınanmış olarak cehenneme sokarız” dedi Allah.

Dikkat edilirse onlar da “rabbim bana dünyada ver” diyorlar; yani Allah’ı rab olarak kabul ediyor ve rablerinden istiyorlar! Allah’ı rab olarak kabul etmişler; ama tercihleri Allah’ın tercihi değil nefislerinin arzusudur. Allah’ın tercihini tercih etmek işte bu kadar önemli bir meseledir. Bundan dolayı devamlı olarak “ya rabbi! Bana şunu ver, bunu ver diyenler kul değildir. Ya rabbi! Sen benden ne istiyorsan, nasıl olmamı, neyi istememi istiyorsan, ben öyle yaparım diyenler kuldur” diyoruz.

Sohbetimizin başında Allah bize neyi istememiz gerektiğini söylemiş ve bize “kendilerine nimet verdiğim kullarımın yolunu, onlarla beraber olmayı, onların kazandığı nimeti iste” tek kelimeyle “sen beni iste, ben sana veririm, sen yokken ben seni yarattım. Ben senin için neyin güzel, neyin hayır olduğunu, neyle mutlu olacağını, neye sevineceğini senden daha iyi biliyorum, sen sana düşeni yap, ben sana ikram ederim” buyurmuştu. Biz de rabbimizden sadece onun bizim için dilediğini isteyeceğiz inşallah.

Evet, âlemlerin rabbi olan Allah dilemedikçe biz dileyemeyiz. Eğer Allah bizim dilememizi dilemeseydi biz de istediğimiz şeyleri dileyemezdik.

Daha iyi anlaşılması için izah edeyim.

Allah, her anda kulunun gönlüne tecelli edip “senden şunu istiyorum” der. Kul da onu kendisinin istediğini zanneder. Oysaki isteyen, kulun kendisi değildir. Allah onun gönlüne tecelli edip hayrı, rahmeti, güzelliği istemiştir; yani onun bu dilemesi Allah’tandır. Aynı şekilde şeytan da insanın gönlüne vesvese verip

[17] Bakara /200

ondan bir şeyler ister. İnsan da artık ya rabbini ya da şeytanı dinler. İnsan için bu ikisinden başka bir seçenek yoktur.

Kardeşlerimizin artık bunu anlaması gerekir. Sohbetlerimizde ısrarla anlattığımız tek şey sadece Allah'a iman etmek ve ona hiçbir şeyi şirk koşmamaktır. Hâl böyleyken bazen iki saat boyunca konuşmamıza rağmen özellikle dışarıdan gelen kardeşlerimiz "abdest alırken şöyle bir şey yaşadım, acaba abdestim bozuldu mu" ya da "şöyle bir hata yaptım, acaba affolur mu" diye soru sorarlar. Herkesin bilmesi lazım ki ben günahı, yanlışı anlatmıyor; imanı, şirki anlatıyorum. İmanın karşıtı şirktir, küfürdür, nifaktır, münafıklıktır, fasıklıktır, mücrimliktir ve insan bunlardan mutlaka temizlenmelidir. İnsan için asıl önemli mesele budur. Diğer taraftan insan beşerdir elbette ki yanlış yapar, hata işler, çamura düşer; ama nasıl ki altın çamura düşmekle değerini kaybetmiyorsa insan da günaha düşmekle değerini kaybetmez. Mesele; insanın teneke olmaması, altın olmasıdır. İşte, bizim de bütün anlattıklarımız insanın altın olması içindir.

Kul ancak iman edip Hz. İnsan olmaya, Allah'a âbd olmaya çalışırsa bu manevi kıymeti alır. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"insanlar madenler gibidir. Kimi bakır, kimi teneke, kimi altın, kimi gümüş, kimi de mücevher gibidir"*[18] buyurmuştur. Bu, onların imanından dolayıdır. İnsanlara baktığımızda herkes zahiri olarak insan gibi görünür; ama her biri manevi olarak birbirinden farklıdır. Kimi mücevher gibi, kimi altın gibi, kimi bakır, kimi gümüş, kimi de paslı teneke gibidir. Bu farklılık insanın imanının kalitesinden dolayıdır. Biz de kardeşlerimizi en az altın olmaya davet ediyoruz. Altın konumunda olanlar velilerdir, bu yüzden kardeşlerimiz için velayetten aşağısını kabul etmiyoruz. Kardeşlerimizin artık bunu iyice anlamaları lazım.

[18] Müslim, Birr, 159, 160. Ayrıca Bkz. Ebû Davud, Edeb 16

“Eğer (Allah) dilerse sizi (bu dünyadan) giderir de (sizin yerinize) yeni bir halk getirir.”[19] Yani Allah’ın sizin kulluğunuza ihtiyacı olduğunu zannetmeyin. Allah ısrarla “haydi, kulum bana gel” deyip herkesi kendine davet ediyorsa onlara ihtiyacı olduğu için değildir. Allah dilerse herkesi yok eder ve yerlerine yeni bir kavim, hatta kendisine âbd olacak başka bir tür getirir. Mesela; ilkbaharda yemyeşil olan otlar, bitkiler, ağaçlar sonbahar ve kış aylarında kupkuru olur. Allah dilerse insanı da kupkuru otlar gibi giderir.

Allah bizi uyarıyor. Biz de Allah’ın verdiği imkânları değerlendirip gerekeni yapalım. Kendimizi vazgeçilmez zannetmeyelim. Yoksa Allah dilerse bizi giderip yerimize yepyeni bir halk getirir.

“Peki, içmekte olduğunuz suyu hiç düşündünüz mü? Buluttan onu siz mi indiriyorsunuz, yoksa indiren biz miyiz? Eğer biz dileseydik onu tuzlu yapardık. O hâlde şükretmeniz gerekmez mi?”[20] Allah, bize “bakın, içtiğiniz suları sizin için ben tatlı yapmışım. Sizin için neler yaptığımı görün ve bana dönün” buyuruyor.

“Biz dilersek onların üzerine gökten bir âyet (mucize) indiririz de ona boyunları eğilip kalır (hemen secdeye kapanarak iman ederler).”[21] Dilersem hepsi bana teslim olup iman eder; ama ben kullarıma irade vermişim ve kendi iradeleriyle beni tercih etmelerini istiyorum.

Daha önce söylemiştim. Birini sevdiğimizde mesele o kişiyle evlenmemiz değil onunla sevgimizin karşılıklı olmasıdır. Sevgimiz karşılıklı olursa evliliğimiz uygun olur. Mesela; bazıları vardır, sevdiği kişi onu istemediği hâlde peşinden koşup “ille de benim

[19] Fâtır /16
[20] Vâkıa /68-70
[21] Şuarâ /4

olsun" der. Biri seni kabul etmiyorsa onun peşinden koşup "ille de benimle evlen" demen yüzsüzlük olur. Yapman gereken şey; en güzel şekilde yolunu ayırmandır. Ya da karşı tarafın sevgisine layık olmadığı hâlde, kendi eksiğine, yanlışına bakmadan "ille de beni bu hâlimle kabul etsin ve beni sevsin" diyenler vardır. Sevgiye layık olmadan sevilmeyi istemek olmaz. Sen daha sevilmeye layık değilsin. Önce bir "ben nerede yanlış yapıyorum" diye düşün ve kendini düzeltmeye çalış sonra güzel ahlakından dolayı karşındaki zaten seni sever.

Aynı şekilde insanlar da Allah'a "beni sev" diyorlar! Oysaki Allah, kulunu zaten seviyor; ama insan yaptıklarıyla, rabbinden yüz çevirmesiyle bu sevgiyi kaybeder. Kula düşen; "Allah beni sevsin" derken onun emrettiği, istediği, sevdiği gibi yapmaktır. İşte, Allah'ın insana irade vermesinin sebebi insan kendi tercihiyle rabbine dönsün ve onun istediği, sevdiği gibi bir âbd olsun diyedir. Aksi takdirde Allah dilerse bir mucize indirir ve herkes iman ederdi; ama Allah bunu dilememiştir. Allah imanı ve küfrü belirtip **"hak rabbinizdendir. Öyle ise dileyen iman etsin, dileyen inkâr etsin."**[22] İman da bellidir, küfür de bellidir. Dileyen iman etsin, dileyen nankörlük yapsın, kâfir olsun, buyurmuştur. Allah, kulunun dilemesini, kendi iradesiyle rabbini tercih etmesini istiyor. Böyle olmasaydı zaten melekler rablerini aşkla, muhabbetle hamd ile tesbih ediyorlardı. Hepsi de istisnasız olarak rablerine itaat hâlinde, kulluk hâlindeydiler. Öyleyse insanı yaratmasında Allah'ın farklı bir muradı vardır. Allah, insandan kendi iradesiyle rabbini sevmesini ve âbd olmasını istiyor.

"Her kim acele olanı (dünyayı) isterse ona orada dilediğimiz şeyi istediğimiz kadar hemen verir sonra da ona cehennemi (yurt) kılarız. (O) Kınanmış ve kovulmuş olarak oraya girer."[23] O zaman biri dünyayı istedi mi işi bitmiş demektir!

[22] Kehf /29
[23] İsrâ /18

Böyleleri her ne kadar “dünyayı da cenneti de istiyorum” deseler de asıl tercihleri dünyayı isteme yönündedir. Onun için ahireti kaybederler.

Ahireti dünyadan daha çok sevmek iman meselesidir. Sohbetlerimizde devamlı “kim ahireti dünyadan daha çok sevmezse ahirete iman etmemiş olur” derken bunu kendi ilmimize göre değil Allah’ın vahyine göre söylüyoruz. Dünyayı ahiretin önüne almışsak “zaten namazımızı kılıyoruz, orucumuzu da tutuyoruz, herhalde cennete gideriz” demekle kendimizi kandırmayalım. Böyle bir şey yoktur! Allah, âyet-i kerimede beyan ettiği üzere cennet karşılığında mallarını ve canlarını mü’minlerden satın almıştır.[24] Yani Allah, önce kulun dünyasını almış, üstüne de canını alıp sonrasında ona cenneti vermiştir. Cennetin bedeli budur; çünkü orası ebedidir ve orada Allah’ın cemali vardır. Bu nedenle cennet pahalıdır, karşılığında canı ve malı vermeyi gerektirir. İki sefer başımızı yere koyup kaldırmakla cenneti kazanamayız. Hem namaz kılarken rabbimizin huzurunda durmak yerine kim bilir nerelerde dolaşıyor, hem de “namazımı kılmışım, cenneti istiyorum” diyoruz. Bu hükmümüz Allah’ın tabiriyle “ne kötü hüküm veriyorlar”[25] dediği hükümlerdendir.

“Rabbiniz sizi en iyi bilendir. Dilerse size merhamet eder, dilerse size azap eder.” Hitap, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz’edir. **“(Resulüm!) Biz seni onların üzerine vekil olarak göndermedik.”**[26] Sen Allah’ın vahyini tebliğ et, bu davete icabet edip etmemek onların kendi iradesiyledir, sen onların vekili değilsin.

Peki, “dilerse rahmet eder, dilerse azap eder” âyetinin hikmeti nedir? Allah, kullarına keyfi bir muamelede mi bulunur?

[24] Tevbe /111
[25] Câsiye /21
[26] İsrâ /54

Hâşâ! Kulunu en iyi bilen Allah'tır ve Allah kime nasıl bir muamelede bulunursa bulunsun ona yaptığı muamele rahmet olarak da gelse, azap olarak da gelse kul için en gerekli olan muameledir. Allah'ın, kuluna yaptığı bir muamele azap gibi görünebilir; ama o azabının arkasında mutlaka rahmeti vardır ve Allah bu muameleyle kulunu rahmetine davet eder.

Nasıl ki kendine zulmeden birine rahmet etmemiz doğru değilse; çünkü ona rahmet ettiğimizde sanki doğru yapıyormuş gibi zannedip zulmüne devam ediyorsa, dolayısıyla bu zulmünden kurtulması için ona bir tek azap gerekiyorsa Allah da kimin nasıl kazanacağını bilir ve ona kazanacağı bu duruma göre muamele eder. İşte, Allah'ın "dilerse rahmet eder, dilerse azap eder" âyetinin manası budur. Yoksa Allah'ın muamelesi hâşâ keyfi değildir, kulunun manevi olarak kazanabileceği duruma göredir.

"Âyetlerimizi yalanlayanlar karanlıklar içinde kalmış sağır ve dilsizlerdir. Allah kimi dilerse onu (âyetlerini dinlemediği için) dalâlette bırakır, kimi de dilerse onu (âyetlerine iman ettiği için) doğru yola iletir."[27] Allah kimin nasıl hidâyette olacağını kimin de nasıl dalâlette olacağını vahyini indirip beyan etmiştir. En basitinden Kur'ân'a baktığımızda Allah bize devamlı olarak "böyle yaparsanız kazanırsınız, böyle yapmazsanız kaybedersiniz. Size yapacağım muameleyi vahyime uyup uymamanıza göre yaparım ve bu âdetim hiç kimse için değişmez. Eğer size 'şöyle yaparsanız size rahmet ederim' dediysem yapacağınız şey rahmetimi kazanmanıza kesinlikle vesile olur. Eğer 'şöyle yaparsanız azaba uğrarsınız' dediysem o zaman da yapacağınız şey azaba girmenize sebep olur. Bu konuda herkes için bir ölçü koymuşum. Bu ölçüme uyanlar hidâyete erer, uymayanlar ise dalâlette kalır" buyurmuştur. Biri de Allah'ın bütün anlattıklarına rağmen kendi bildiği gibi yaparsa âyetleri yalanlamış olur.

[27] En'âm /39

Nasıl?

"Bu, Allah'ın âyetidir ve Allah doğru söylemiş" deyip Allah'ın vahyini kabul eder; ama gereğini yerine getirmezse âyeti yalanlıyor demektir. Âyetleri yalanlayanlar, karanlıklar içinde kalmış sağır ve dilsizdirler. Sağır oldukları için hakkı, hakikati işitemez, dilsiz oldukları için de hakkı ikrar edemezler. Hakkı söylemek yerine başka şeyler söylerler. Allah da bu hâllerinden dolayı onları dalâlette bırakır. Âyetleri dinleyip iman edenleri ise sırât-ı mustakîm üzere kılar.

"Senin rabbin ğaniyydir (zengindir, kerimdir ve her şeyin kendisine muhtaç olduğu), rahmet sahibidir. Sizi başka bir kavmin zürriyetinden meydana getirdiği gibi eğer dilerse sizi (helâk edip) giderir de sizden sonra (yerinize) dilediği (gibi ona iman eden bir kavmi) getirir."[28] Allah, insana kendini vazgeçilmez zannetmemesi gerektiğini öğretiyor.

Allah bu âyette ise kendini tanıtır. **"Eğer biz dilersek onları yere batırırız ya da üzerlerine gökten parçalar düşürürüz. Muhakkak ki bunda (rabbine) yönelen her bir kul için bir âyet (Allah'ın kudretine bir delil ve ibret) vardır.**"[29] Dilersem böyle yaparım; ama bunu dilemiyorum. Her bir kuluma kazanması için her anda imkân veriyor ve kulları kendime davet ediyorum.

Hitap Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'edir. **"Yoksa onlar, (senin için), 'Allah hakkında yalan uydurup iftira etti' mi diyorlar?"** Allah sana âyet indirmedi, sen bu âyetleri kendi kendine uyduruyorsun mu diyorlar! **"Eğer (böyle bir şey olsaydı) Allah dilerse senin kalbini de mühürler (idi). Allah bâtılı yok eder ve sözleriyle hakkı gerçekleştirir. Muhakkak ki o, göğüslerin içinde (gizli) olanı (dahi en ince ayrıntısına kadar) bilendir."**[30]

[28] En'âm /133
[29] Sebe /9
[30] Şûrâ /24

Allah Resulullah (s.a.v.) Efendimiz için bile "Allah dilerse senin kalbini mühürler" buyuruyorsa o hâlde Allah adına konuşmanın ne kadar önemli ve tehlikeli olduğunu buradan anlayabiliriz. Allah adına konuşanlar bu tehlikeye düşmemek için çok dikkatli olmalıdır. Şayet Allah'ın söylemediği bir şeyi Allah'a isnat ederlerse kalplerinin mühürlenmesiyle karşı karşıya kalırlar.

"Eğer o dilerse (onlara hareket veren) rüzgârı durdurur da (o gemiler denizin) üstünde hareketsiz kalakalırlar. Elbette bunda sabreden (ve) şükreden herkes için âyetler (ibret ve deliller) vardır."[31] Bu âyetler; Allah'ın isimlerinin ve fiillerinin tecellisidir. Rüzgârı estiren de gemileri denizde yüzdüren de Allah'tır ve bunların hepsi Allah'ın âyetleridir. Varlıktaki her neye bakarsak bakalım onda mutlaka bizim için âyetler vardır.

Evet, hep birlikte Allah'ın şâe "diledi, diler, diletir" fiilini anlamaya çalıştık. Şimdi de Allah'ın sevva "düzenledi, kemale erdirdi, eşitledi" fiilini anlamaya çalışalım inşallah.

Sevvâ fiili "düzenledi, kemale erdirdi, eşitledi" manalarının yanı sıra ne bir eksik ne bir fazla, tam dengede, ortada olan, manasına da gelir. **Ellezî halaka fesevvâ:**[32] "O ki (her şeyi) yarattı ve (bir) düzene koydu." Sizi o yarattı, bir de düzene koydu. Sizi suretlendirdi, eşitledi, dengeledi. Allah sadece yaratmamış, bir de yarattığını özel olarak düzenlemiştir; yani kaşını, gözünü, yüzünü, elini, ayağını düzenlemiştir. Bu sadece insan için değil bütün varlık için geçerlidir. Allah, bütün yarattıklarını suretlendirmiş, şekillendirmiş ve bu şeklini dengede kılmıştır.

"O, (bir zamanlar sadece) dökülen bir meniden bir nutfe (bir damla su) değil miydi? Sonra o, bir kan pıhtısı oldu, derken (Allah) onu yarattı ve (ona suret verip bir) düzene koydu."[33]

[31] Şûrâ /33
[32] A'lâ /2
[33] Kıyâme /37-38

Allah, insanı bir alakadan yarattı sonra onu düzenledi, ona şekil verdi, biçim verdi.

"Hani rabbin meleklere buyurmuştu ki: Ben (pişmiş ve ses çıkaran) kuru bir çamurdan, şekillenmiş kara bir balçıktan bir beşer yaratacağım. Onu düzenleyip (ona bir şekil verdikten sonra) ona rûhumdan nefhettiğim (üflediğim) zaman hemen onun için secdeye kapanın!"[34]

Allah bu hitabı her bir insana yapıyor. **"Sonra onu (insan suretinde) düzenleyip ona kendi rûhundan nefhetti (üfledi) ve sizin için kulaklar, gözler ve kalpler var etti. Ne kadar da az şükrediyorsunuz!"**[35] Sizi yaratmış, düzenlemiş, rûhumdan nefhetmiş ve size göz, kulak, gönül vermişim. Sizin de buna karşılık şükretmeniz gerekmez mi! Ne kadar da az şükrediyorsunuz!

Okuyacağımız bu âyette Allah kendini tanıtır ve kuluna ne kadar ilgili, alakalı olduğunu, yerde olanların hepsini kulu için yarattığını beyan eder. **"O, yeryüzünde ne varsa hepsini sizin için yarattı. Sonra gökyüzüne yönelip onu yedi gök olarak düzenledi. O, her şeyi (en ince ayrıntısına kadar) bilendir."**[36] Ben sana yakınım, ben seninleyim, senden de sadece gönlündeki muhabbeti, imanı istiyorum, buyurdu Allah.

Allah bizi gönlündeki bütün sevgisini rabbine verenlerden ve rabbine kâmil manada iman edenlerden eylesin inşallah.

Şimdi de hep beraber ehrace "çıkardı" fiilini anlamaya çalışalım.

Allah çıkarır. **"O ki (yeryüzünde) yeşil bitki örtüsünü çıkardı."**[37] Allah, yeryüzünde yemyeşil yeşillikler çıkarır.

[34] Hicr /28-29
[35] Secde /9
[36] Bakara /29
[37] A'lâ /4

“Görmedin mi Allah gökten bir su indirdi de biz onunla (yerden) renkleri çeşit çeşit mahsuller çıkardık. Dağlardan da beyaz, kırmızı (birbirinden farklı) çeşitli renklerde ve siyahın her tonunda yollar (yaptık).”[38] Her otu ben yeşertiyorum, meyveyi de sizin için ben çıkarıyorum. Var olan her şeyi ben yapıyorum, buyurdu Allah.

“O, yeryüzünü size bir döşek yapan, orada size (birtakım) yollar açan ve gökten bir su indirendir. (Ey insanlar! Unutmayın ki) Böylece biz, onunla her çeşit bitkiden çiftler çıkardık.”[39]

Çift demek hem erkek hem de dişi demektir. Henüz hiç kimse her şeyin çift olduğunu bilmiyorken Allah bitkilerin dahil her şeyin çift olduğunu beyan etmiştir. Daha önceki sohbetlerimizde söylemiştim; erkeklik, dişilik taşlar için bile geçerlidir. Onların da hem erkeği hem de dişisi vardır.

“(Ey insanlar!) Biz sizi (de) o (toprak)tan yarattık. (Ölümünüzle) Yine sizi oraya döndüreceğiz ve bir kez daha sizi oradan çıkaracağız.”[40]

“Biz her insanın kuşunu (kazandığı amelini) onun boynuna astık.” Herkesin yaptığı işi, günahı, kendi ameli boynundadır. Bundan dolayı “herkes amelini, imanını üzerinde taşır” diyoruz. **“Ve kıyamet günü (bunu) onun için açılmış bulacağı bir kitap olarak (karşısına) çıkarırız.”**[41] Allah, Kıyamet günü insanın üzerindeki kitabını alıp onun önüne koyar. Bu kitap insanın neyi yaptığını, neyi de yapmayıp geride bıraktığını; tek kelimeyle kazandığı her şeyi barındıran bir kitaptır. Herkesin ameli kendi üzerindeyse o zaman herkes amelini de hesabını da biliyor demektir.

[38] Fâtır /27
[39] Tâhâ /53
[40] Tâhâ /55
[41] İsrâ /13

Allah başka bir âyet-i kerimelerde **"(o gün) yeryüzü, rabbinin nûru ile aydınlanmıştır. Kitap (amel defteri ortaya) konulmuş, nebîler ve şahidler getirilmiş ve aralarında hak ile hüküm verilmiştir. Onlar (o gün) haksızlığa da uğratılmazlar."**[42] **"Bu, size karşı hakkı söyleyen kitabımızdır; çünkü biz, yaptıklarınızı kaydediyorduk."**[43] buyurmuştur. O gün herkesin amel kitabı Kur'ân ile karşı karşıya getirilir. Kimin amel kitabına yazdıkları Kur'ân'a uyarsa o kişi kazanır, uymazsa kaybeder.

"Doğrusu, (haktan sapan suçlu) fâcirlerin (amel) kitabı muhakkak Siccîn'dedir."[44] **"Ebrârın (iyi amel işleyen ve insanları buna sevk edenlerin amel) kitabı, muhakkak İlliyyûn'dadır. İlliyyûn'un ne olduğunu sen biliyor musun? (O, iyilerin amellerinin) Yazıl(dığ)ı bir kitaptır. Ona, mukarrebun (Allah'a en yakın) olanlar şahid olurlar.**[45] Onları mukarrebun görür.

Mukarrebunun; iyilerin kitabını görmesi illiyine çıkıp onu kontrol ettiği manasına gelmez! Tabi ki Allah dilerse orda da bu kitabı mukarrebuna gösterebilir; ama âyetin manası böyle değildir. Allah'ın burada söylemek istediği farklı bir şey vardır.

Peki, Allah'ın söylemek istediği şey nedir?

Herkesin kitabı üzerindeyse bu durumda kimin kitabının illiyyinde, kiminkinin de siccinde olduğunu mukarrebunun bilmesi gerekir. Nasıl? -Allah'a yakın olanlar bakınca herkesi bir kitap gibi okur; ama bu okumaları insanların yanlışlarını, eksiklerini gördükleri manasına gelmez. Mukkarrebunlar birine baktıkları zaman Allah'a ne kadar yakın, ne kadar uzak olduğunu, imanının, takvâsının ne kadar olduğunu, ne kadar muhsin olduğunu, cennete veya cehenneme, şeytana ne kadar yakın olduğunu görürler. Vallahi de billahi de Allah onlara bunu gösterir, yoksa

[42] Zumer /69
[43] Câsiye /29
[44] Mutaffifin /7
[45] Mutaffifin /18-21

insanın nefsini tezkiye edip onları şirkten, küfürden, nifaktan temizleyemezler. Kimin manevi olarak nerede olduğunu bilecekler ki ona yardım edebilsinler.

Evet, devam edelim. **"(Resulüm! O müşriklere) De ki: Sizi gökten ve yerden kim rızıklandırıyor? Ya da kulaklara ve gözlere malik olan kimdir? Ölüden diriyi kim çıkarıyor, diriden ölüyü kim çıkarıyor? (Her türlü) İşi kim idare ediyor? Onlar hemen 'Allah' diyecekler."** Müşrikler dâhil herkes bu soruya karşılık "Allah" der. **"De ki: Öyle ise hâlâ takvâlı olmayacak (Allah'a karşı kulluk sorumluluğunuzu bilip yerine getirmeye çalışmayacak) mısınız?"**[46] Allah'a karşı sorumluluğunuzu yerine getirmeyecek "sen benim rabbimsin ben de senin kulunum" demeyecek misiniz!

"Allah, gizlemiş olduğunuz şeyi açığa çıkarandır."[47]

"Görmedin mi, Allah gökten bir su indirdi de onu yerdeki kaynaklara yerleştirdi." Allah suyu yer altında depolamasa su diye bir şey kalmaz. Bunun olmaması için Allah gökten indirdiği suyu yerin içindeki kaynaklara yerleştirip insanlar için suyu depolar.

"Sonra onunla (yeryüzünde) türlü türlü renklerde ekinler çıkarıyor. Sonra (o ekinler) kurur da onların sapsarı olduklarını görürsün. Sonra da onu kuru bir çer çöp yapar. Şüphesiz bunda (dünya hayatını anlamada) gönül (ve akıl) sahipleri için bir zikir (öğüt ve ibret) vardır."[48] Topraktan çeşitli renklerde ekinlerin çıkıp sonrasında kurumaya başlaması insanlar için zikirdir; yani insana bir şey hatırlatmalıdır. İnsan da tıpkı ekinler gibidir. Allah, insanı topraktan yaratmıştı sonra onu toprağa döndürür ve Kıyamet günü bir daha oradan çıkarır.

[46] Yûnus /31
[47] Bakara /72
[48] Zumer /21

“Biz, (elçilerimizi Lût’un kavmine gönderdik ve) orada bulunan mü’minleri (helâktan kurtarmak için o şehirden) çıkardık.”[49] Allah bir kavmi helak edeceği zaman önce oradaki mü’minleri çıkarır; çünkü Allah, mü’minlerle rabbine asi olanları bir tutmaz. Bu yüzden helak edeceği kavimden mü’minleri çıkarır sonra azabını oraya indirir.

“Siz hiçbir şey bilmezken Allah sizi analarınızın karnından çıkardı. Şükredesiniz diye size kulaklar, gözler ve gönüller verdi.”[50] Allah size bu nimetleri şükretmeniz için vermiştir. O vermemişse nerden getirdiniz! Evet, her şeyi size Allah vermiştir. Madem öyle gözünüz, kulağınız, gönlünüz için bana şükretmeyecek, teşekkür etmeyecek misiniz, buyuruyor Allah.

(O öyle lütufkâr) Allah’tır ki gökleri ve yeri yarattı, gökten bir su indirip onunla rızık olarak size türlü meyveler çıkardı, izni ile denizde yüzüp gitmeleri için gemileri emrinize amade kıldı, nehirleri de sizin (yararlanmanız) için hizmetinize verdi.”[51]

“(O) Ölüden diriyi çıkarır, diriden de ölüyü çıkarır, yeryüzünü ölümünden sonra da (O) diriltir. İşte siz de (kabirlerinizden) böyle çıkarılacaksınız.”[52] Nasıl ki yeryüzü kuruyup öldükten sonra Allah rahmetini indirip yeryüzünü yeşertiyorsa sizi de toprağa gönderir ve tıpkı yeryüzünü yeşerttiği gibi Kıyamet günü sizi kabirlerinizden çıkarır. Allah o gün geldiğinde bize “kalkın” der ve hepimiz kendimizi ayakta buluruz.

“O (rabb) ki yeri sizin için bir döşek, göğü de bir bina (tavan) yaptı. Gökten bir suyu indirip onunla rızık olarak size (yerden) türlü mahsuller çıkardı. Öyleyse siz de Allah’a bile bile

[49] Zâriyât /35
[50] Nahl /78
[51] İbrâhîm /32
[52] Rûm /19

(mülkünde ortak olan) eşler koşmayın!"[53] "İşi biz yapıyoruz" demeyin, her şeyi sizin için ben yapıyorum.

Allah'ın ısrarla "gökten yağmuru biz indiriyoruz" buyurmasının hikmeti nedir?

Allah bir memlekete gökten rahmetini indirmese orası açlıktan kırılmaya başlar. Su taşımakla da oraya bir fayda veremeyiz. Mesela; Afrika böyledir. Yağmur olmadığı için bazı bölgeleri kuraktır, bu nedenle açlık yaşarlar. Yağmur olmasa, ekinler yeşermese insanlar olarak aç kalırız. Teknoloji, bizi doyurmaz. Herhalde bilgisayar yiyecek hâlimiz yoktur! Öyle "teknik gelişmiş artık istediğimiz gibi ekin elde ediyoruz" demek doğru değildir. Bütün işi yapan Allah'tır. Geçmişte "buluta yağmur bombası atalım yağmur yağsın" denilirdi. Bunlar yağmur bombasıyla olacak şeyler değildir! Allah "hepsini ben yapıyorum. Bunlara karşılık nasıl bana şirk koşarsınız, hâlâ şükretmeyecek misiniz" buyuruyor. Bize düşen; her işi yapanın Allah olduğunu bilmek ve bize ikram ettiklerine karşılık ona şükretmektir. Aksi takdirde sanki işi biz yapıyormuş gibi zanneder ve bile bile Allah'a şirk koşmuş oluruz.

"Allah, iman edenlerin velisi (dostu ve destekçisi)dir, onları (cehalet ve nefsani) karanlıklardan nûra çıkarır." Allah onlara doğru yolu gösterir ve karanlıkta kaybolmalarına müsaade etmez; çünkü onlar iman etmiştir. Allah da onları karanlıkta bırakmaz ve bazen karanlığa düşseler bile Allah onları hemen nûra, aydınlığa çıkarır.

"İnkâr edenlere gelince, onların veli(si, dostu ve destekçi)leri ise tâğuttur (azgınlığın kaynağı olan şeytan ve şeytanlaşmış insanlardır) onları nûrdan karanlıklara çıkarır." İnsan, Allah'tan başkasına uyarsa aydınlıkta bile olsa nûrun içinden çıkar ve karanlığa gömülür. **"İşte bunlar ateş ehlidirler ve**

[53] Bakara /22

onlar orada ebedi olarak kalırlar."[54] Biri karanlığı tercih eder, şeytanın ya da Allah'tan başka birilerinin peşinden giderse ateşe odun olur ve orada ebedi olarak kalır. Allah bize durumun vehametini beyan ediyor.

Allah kıyamete kadar her memleketteki topluluğun, cemaatin, kavmin, ümmetin, ayrı ayrı her bir kulun ne yapacağını bilir, vahyini de ona göre indirmiştir.

"Ey iman (ettiğini iddia) edenler! Kazandıklarınızın temiz olanından ve sizin için yerden çıkardıklarımızdan (Allah yolunda) infak edin! (Size verilse) Gözünüzü kapatmadıkça almayacağınız kötü şeyleri (hayır diye Allah yolunda) infak etmeye kalkışmayın." Allah yolunda infak ettiğinizde verdikleriniz gözünüzü kapatıp alabileceğiniz şeyler olsun; yani en güzeli olsun. Öyle "elbisem eskidi, çöpe atacağıma ihtiyacı olan birine vereyim" demeyin, en güzelini verin. **"Ve bilin ki şüphesiz Allah ğaniyydir, hamîddir (zengin, kerim ve her şeyin kendisine muhtaç olduğu, bütün hamdların ve övgülerin sadece kendisine ait olduğu tek zattır)."**[55] Verdiğiniz her şeyi Allah'a veriyorsunuz, dolayısıyla en güzelinden vermeniz lazım. Bununla beraber Allah sizin hiçbir şeyinize muhtaç değildir. Allah sizden en güzelini infak etmenizi istiyorsa sizin kazanmanızı istediği içindir.

"Sizi (nefsani) karanlıklardan nûra çıkarmak için melekleriyle destekleyen, üzerinize (rahmetini indiren) odur. Çünkü (Allah) mü'minlere karşı çok rahîmdir (isimlerinde ve fiillerinde her zaman rahmeti tecelli edendir)."[56] Allah, mü'minleri sevip onlara rahmet edince melekler de onlara dua eder ve onlar için istiğfar ederler.

[54] Bakara /257
[55] Bakara /267
[56] Ahzâb /43

“O, sizi (cehalet ve nefsani) karanlıklardan nûra çıkarmak için kuluna apaçık âyetler indirendir. Muhakkak ki Allah, size karşı çok raûftur, rahîmdir (kullarına karşı şefkatle muamele eden, isimlerinde ve fiillerinde her zaman rahmeti tecelli edendir).”[57]

“Yoksa kalplerinde (şeytanın verdiği vesveseyle) bir hastalık bulunanlar Allah’ın, (içlerindeki iman edenler için besledikleri) kinlerini ortaya çıkarmayacağını mı sandılar?”[58]

Rabbimizi tanımaya, anlamaya çalıştığımızda Allah’a ne kadar yakın olduğumuzu ve Allah’ın bizi ne kadar ciddiye aldığını anlarız. Allah hem bizi yaratıyor hem de bize vahyini gönderip “bak, senin için şunları yaptım, şu anda da bunları yapıyorum, sen de böyle böyle yap, şunları yapma” buyuruyor. Anlaşılması için örnek vereyim; anne, babalar çocuklarını büyütürken onlara nasıl muamelede bulunuyorsa Allah da kullarına öyle muamele eder. Hem de sıradan bir anne, baba gibi değil; Resulullah (s.a.v.) Efendimiz’in sahabeleri büyütüp yetiştirdiği gibi rauf ve rahim olarak muamelede bulunur.

Elbette ki Allah’ın, kuluna olan rahmeti ve muamelesi kıyas kabul etmez; çünkü muameleyi yapan âlemlerin rabbidir. Onun muamelesi hiç başkasının muamelesine benzer mi ya da kıyas kabul eder mi! Allah’ın, kuluna olan her muamelesi kulu için saf hayırdır, rahmettir, ikramdır; çünkü Allah her bir kulu için en güzelini, en hayırlısını bilendir, muamele ederken de buna göre muamelede bulunur.

Allah, vahyini indirip bize nasıl âbd olacağımızı, sırât-ı mustakîmde nasıl yürüyeceğimizi net bir şekilde beyan etmiştir. Vahyinde anlattığı her şey kazanmamız için bize lazım olandır. Bu nedenle Allah’ın bir kelimesi bile yere düşmemelidir. Onun

[57] Hadîd /9
[58] Muhammed /29

vahyinin yeri gönlümüzdür. Bizim de hangi âyeti okursak okuyalım "bunu bana rabbim söylemiş" dememiz ve her kelimesini gönlümüze almamız gerekir. Allah'ın âyetleri okunurken âyetlerin gönlümüze inmesine müsaade etmediğimizde onları yere düşürmüş oluruz ki onun bir kelimesinin bile yere düşmesine kesinlikle müsaade etmemeliyiz. Yoksa Allah'ın vahyini ciddiye almamış oluruz.

Âyetlerin gereğini yerine getirememek ayrı, âyetlerin yere düşmesine müsaade etmek ayrı şeydir. Bir âyeti hayatımıza geçirirken beşer olarak tembellik yapıyor olabiliriz; ama âyetlerin yere düşmesine müsaade etmek Allah'ın vahyini ciddiye almamaktır ki bunun hiçbir mazereti olamaz.

Evet, âyetlerin yere düşmesine müsaade etmemek için yapmamız gereken tek şey; her bir âyete "işittik ve itaat ettik, işittik ve iman ettik, işittik ve teslim olduk. Elimizden geldiği kadarıyla âyetlerin gereğini yerine getireceğiz ya rabbi" demektir. Böyle yaparsak Allah gönlümüze vahyini indirir ve bizi karanlıklardan nûra çıkarır. Aynı şekilde imana, aşka, muhabbete gark eder. Biz de Allah'ın âyetleriyle dirilir ve Allah'ın "kulum seni seviyorum" hitabını bütün şiddetiyle gönlümüzde tadar, yaşarız. İman; emin olmak demektir ya işte rabbimizden emin oluruz; ama âyetleri gönlümüze almazsak bu defa onun yerine gönlümüze başka şeyler alırız. Onlar da rabbimizle aramızda sadece perde olur.

Allah'ın kelamının yeri gönüldür. Eğer rabbimizin sözünü sevmiyorsak rabbimizi sevmiyoruz demektir. Diğer taraftan rabbimizi ne kadar seviyorsak sözünü de o kadar sevebiliriz; yani imanın ölçüsü Allah'ın vahyini sevmekle ilgilidir.

Hepimiz bu dünyaya rabbimizi tanımaya ve ona âbd olmaya geldik. Nasıl âbd olacağımızı da Allah vahyinde açıklamış, tek tek anlatmıştır. Allah'ın vahyini okuduğumuzda rabbimizi tanımış,

bize nasıl muamelede bulunduğunu, bizden ne istediğini ve bize yaptığı muamelelere nasıl karşılık vermemiz gerektiğini anlarız.

Genel olarak baktığımızda herkes Allah'ın kendisinden ne istediğini kısaca da olsa bilir. Allah'ın bizden istediği tek şey vardır; Allah bizden gönlümüzü istiyor. Gönlümüzdeki sevgiyi, aşkı, muhabbeti istiyor; yani bizi istiyor; çünkü bizi kendisi için yaratmıştır. Bizim de rabbimize dönüp onun sevgisini, yakınlığını kazanmamız gerekir.

Allah'ın bize emrettiklerini yapmak ya da men ettiği şeylerden sakınmak bize Allah'ın sevgisini, imanı, teslimiyeti, haşyeti, edebi kazandırır; ama baktığımızda bunları yapmak gerçekten zor şeydir! Daha doğrusu insan bunu kendisi zorlaştırır.

İnsandan daha karmaşık bir varlık yoktur. Aynı zamanda insanda olmayan hiçbir şey de yoktur. Onda hem yer hem gök hem melekût âlemi, hem arş, hem kürsü hem de Nûh'un gemisi gibi çeşit çeşit hayvanlar vardır. İnsan nasıl bir şeydir, ne kadar karmaşıktır! Bu yüzden insana bakarken "acaba insanda ne var" deyip onu âyet gibi okuduğumuzda insanda çok farklı şeyler görürüz. Mesela; biri arşta, âlay-ı illiyinde dururken bir başkası esfel-i safilinde, en aşağıda durur; ama baktığımızda ikisi de zahiri olarak aynı özelliklere sahiptir!

Madem öyle birini yukarıya taşıyan, diğerini aşağıya indiren nedir?

Elbette ki Allah'ın vahyi, aşkı, muhabbetidir. Âlay-ı illiyine çıkan kul, Allah'ı her şeyden çok sevmiş ve her bir âyete iman edip gereğini yerine getirmiştir. Esfel-i safiline inen ise Allah'ı değil nefsini sevmiş, Allah'ın vahyettiği gibi yapmak yerine nefsinin istediği gibi yapmıştır. Her ne kadar zahiri olarak bakıldığında ikisi de aynıymış gibi görünse de biri âlay-ı illiyinde, diğeri esfel-i safilindedir.

Evet, bizi âlay-ı illiyine çıkaracak şey; Allah'ın vahyidir, aşkıdır, muhabbetidir. Kısacası rabbimizi tanımak ve onunla beraber olmaktır. Allah ile beraber olabilmek için de öncelikle Allah'ın efâlini bilmek ve varlıkta tecelli eden bütün efâlleri âyet olarak okumak şarttır. Allah "her şeyi sizin için ben yapıyorum" buyuruyor. Bizim de göğe, yere, yağmura, suya, ırmağa, hayvanlara, yeşilliğe, ota, ağaca, her bir varlığa bakarken onda Allah'ın efâllerini okumamız lazım. Öyle ki varlık üzerinden rabbimizin güzelliğine, bizi nasıl sevip ciddiye aldığına şahid olalım ve her anda rabbimizle beraber olabilelim.

Şimdiye kadar ki sohbetlerimizde Allah'ın güzel fiillerini âyetlerde geçtiği şekilde öğrenmeye ve anlamaya çalıştık. Allah'ın efâllerine bizim nasıl karşılık vermemiz gerektiğini öğrenmeye henüz sıra gelmedi. Şimdilik sadece fiilleri açıklarken yeri geldikçe öz itibariyle ne yapmamız gerektiğini izah ediyorum. Aynı şekilde sıra daha gerçek aşka, muhabbete de gelmedi. İnşallah El Efâlu'l Husnâ sohbetleri anlaşıldığında hem efâllerin kuldaki tecellisini hem Allah'ın fiillerinin aşktan nasıl tecelli ettiğini anlayacağız hem de insanın o fiillerle muamele etmesinin kendisinde nasıl bir aşka, imana, Allah'a yakınlığa sebep olduğuna şahid olacağız.

Bize isimlerini ve efâllerini talim ettiren Allah'a hamd olsun, memleketimiz velilerle dolsun.

Allah bizi âyetleri yere düşürenlerden ve vahyini yalanlayanlardan eylemesin inşallah. Allah bizi her bir âyeti gönlüne alanlardan eylesin. Allah bizi El Efâlu'l Husnâ'sına şahid olanlardan ve her muamelesinin saf aşk, saf hayır, saf rahmet olduğunu bilenlerden eylesin. Allah bizi bütün varlığı âyet olarak okuyan kullarından eylesin inşallah.

Allah hepinizden razı olsun.

13.Bölüm

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyai vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Hep beraber Allah'ın El Efâlu'l Husnâ'sı ve Aşk'ı öğrenmeye; Allah'ın, kuluna olan yakınlığını, sevgisini ve bütün muamelesinin saf aşk, saf muhabbet, saf ikram, saf hayır olduğunu anlamaya; yani rabbimizi tanımaya çalışıyorduk.

Allah; bizim için rahmet olsun, hayrolsun, iman olsun, hikmet olsun, aşk olsun, muhabbet olsun, biz de ona yakın olalım, dost olalım, âbd olalım diye bize her anda muamelede bulunuyorsa anlamamız gereken şey; bizi ne kadar çok sevip kıymet verdiğidir. İşte, Allah, onun bu sevgisini görüp ona iman edelim, âbd olalım diye bizimle bire bir muhatap olduğunu, bize yakın olduğunu ve her anda bize ikram ettiğini anlatır.

Allah, insanı kendisine âbd olması; yani âşık olması, sevmesi için yaratmıştır. Bu yüzden insan sevmezse yaşayamaz. Herkes mutlaka bir şeyleri sever. Hatta en önce kendisini sever. Allah'ın kulundan istediği şey de; kulun yalnızca rabbini sevmesi ve geri kalan her şeyi rabbi için sevmesidir.

İnsanın; kendisini Allah'ın tecelli ederek yarattığını bilmesi, Allah'tan bağımsız bir varlık olmadığını, kendi canından daha çok Allah ile var olduğunu anlaması ve kendisiyle var olduğu asıl sahibini canından da daha çok sevmesi gerektiğini mutlaka anlaması gerekir. Öyle ki Allah'a âbd olabilsin, âşık olabilsin, Allah'ın sevgisini, yakınlığını istesin ve hakikate doğru yol alabilsin. İşte, vuslat yolculuğu tamamıyla hakka, insanın kendi hakikatine, aslına doğru yolculuk yapması içindir.

Kul bu vuslat yolculuğunda ilk adımları kendi gönlünde atar ve gönlünden kendine doğru bir yolculuk yapar. Kendini bulunca; yani Allah'ın kendisine nefhettiği rûhu bulup o olunca artık Allah ile muhatap olmaya layık olur. Allah da onu huzuruna çıkarıp muhatap alır ve kendini ona tanıtır. Bir de ona onun kim olduğunu, kendi katında nasıl bir kıymete, değere, şerefe layık olduğunu gösterir. Bununla ilgili olarak Allah hadis-i kutside Abdulkadir Geylani (r.a.) Hazretleri'ne hitaben *"insan, katımdaki yerine arif olsaydı (bunu bilseydi, görseydi) her an 'beni öldür' diye yalvarırdı"* buyurmuştur.

İnsan, Allah katında nasıl bir yere layık olduğunu, Allah'ın ona nasıl bir yer hazırladığını bilse dünyada kalmayı asla istemez ve Allah'a "her an beni öldür" diye yalvarır. İşte, insan, Allah katında böylesine kıymetli bir varlıktır! Bizim de Allah'ın efâlini, fiillerini, kuluna olan muamelesini öğrenmeye çalışırken bu sohbetler üzerinden rabbimizin bizi nasıl sevdiğini, kazanmamızı istediğini ve bize nasıl ikram etmeyi dilediğini anlamamız gerekir.

Kendini en doğru, en güzel şekilde tanıtan Allah'tır. Biri de âlemlerin rabbi olan Allah'ı anlatacaksa onu yine Allah'la anlatmalı; yani Allah'ın kendisini anlattığı gibi anlatmalıdır. Yoksa anlattığı Allah olmaz, kendi putu olur. Kendi gönlünde bir ilâh, bir put hayal edip "herhâlde Allah böyledir, güzel yapanlara ikram eden, yanlış yapanları da cezalandıran ilâhtır, böyle olan ilâh olabilir" demiştir. Hayal ettiği ilâh hâşâ Allah değildir; ama insanlara anlatırken kendi gönlündeki bu putu ilâh olarak anlatır. Oysaki sen kim, Allah'ı tanıtmak, ona vasıf vermek kim!

Allah âyet-i kerimelerde **Subhânallâhi ammâ yasifûn:**[1] "(Dikkat edin!) Allah subhândır, onların vasıflandırmalarından (ve her türlü noksanlıktan münezzehtir. Onlar Allah'a iftira ettikleri için cehenneme gireceklerdir)." **Subhânallâhi ammâ yuşrikûn:**[2]

[1] Sâffât /159
[2] Haşr /23

“Allah subhândır, (onların) şirk koştuklarından (ve her türlü noksanlıktan münezzeh olandır).” Allah onların şirk koşmalarından münezzehtir, buyurmuştur. Allah onların vasıflandırdığı gibi değildir ve onların bu vasıflandırmasından münezzehtir. İnsan bu yanlışa düşmemek için Allah’ı Allah ile anlatmalı, Allah’ın kendisini tanıttığı gibi tanıtmalıdır. Eğer Allah’ın anlattığı dışında bir kelime bile söylerse Allah’ı yanlış vasıflandıran zümrenin içine girer ve kâfir olur, müşrik olur.

Allah’ı onun kendisini tanıttığı gibi tanıtmak da yetmez, bir de Allah’ın ne demek istediğini anlatmak gerekir. Yoksa “işte, Allah böyle söylemiş” demekle Allah anlatılmaz. Şayet bir âyet anlatılacaksa o âyet derinlemesine tefakkuh edilmeli, tedebbür edilmelidir; yani arkasındaki mananın görülebilmesi için âyetin arkasına geçilmeli, bir de âyete o açıdan bakılmalıdır. Tabi ki başlangıç itibariyle âyetin sadece yüzünü, ön tarafını görmek yeterlidir. Sonra kul onu anlamak, okumak ister, çabasını gösterirse Allah ona bilmediklerini öğretir ve ona âyetin arkasını gösterir.

Allah’ın kulları çeşit çeşittir, çeşitli fıtratlara, anlayışlara sahiptir. Allah vahyini indirirken her anlayıştaki kuluna hitap ederek indirmiştir. Bu yüzden en kaba idrak sahibi, derinlemesine düşünemeyen, iyice anlayamayanlar bile âyeti yüzünden okuduğunda Allah’ın ne dediğini anlar, gereğini yerine getirdiğinde ise onunla cennete gider. O hâlde birine “bu âyeti ille de böyle anlayacaksın” demek doğru değildir; çünkü o kişi âyetten sadece o kadarını anlıyor olabilir. Mesele; ona onun anlayabileceği kadarıyla anlatmaktır.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bununla ilgili olarak *“insanların anlayışına göre (anladığı kadarıyla) konuşun. Konuştuğunuz insanın şirke (küfre) girmesini ister misiniz! İnsanların anlamadığı şekilde konuştuğunuzda onları küfre sokmuş olursunuz, kimsenin küfre girmesini istemiyorsanız böyle yapmayın”* buyurmuştur.

Bizim de gayemiz; karşımızdakini küfre sokmak, ona bir şey bildiğimizi ya da onun yanlış bildiğini göstermek olmamalıdır. Tek gayemiz; ona hakkı öğretmek, Allah'a doğru bir adım attırmak, rabbini tanıtıp sevdirmek, ona Allah'a âbd olduğunu, âşık olduğunu hatırlatmak olmalıdır.

İnsan zaten Allah'a âşıktır; çünkü hakikatinde Allah'ın kendisinden nefhettiği, rabbine âşık olan rûh vardır ve kul hakikatte Allah'ın nefhettiği bu rûhtur. İşte, bize düşen de insanın rûhu üzerindeki perdeyi aralamaya çalışmak olmalıdır. Bunun için de ona anlayabileceği seviyeden konuşmamız şarttır.

Evet, hep beraber Allah'ın güzel fiillerini, kuluna olan muamelesini anlamaya çalışıyorduk. Geçen sohbetimizde en son ehrace "çıkardı" fiilini anlatmaya çalışmıştık. Bu sohbetimizde ise "senukri (okutacağız)" fiilini anlamaya çalışacağız inşallah.

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Hitap, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'edir. **"(Resulüm!) Biz sana (Kur'ân'ı okuyup) okutacağız ve sen onu unutmayacaksın."**[3] Endişe etme, vahyi senin gönlüne indirirken bir de onu sana okutacağız, böylece vahyimizi unutmayacaksın.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in, Allah'ın vahyi peş peşe inerken "ya bir âyeti unutursam" diye endişesi vardı. Allah da ona "merak etme, sana âyetlerimizi okutacağız, sen de onu asla unutmayacaksın" buyurdu. Böylelikle Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in endişesini giderdi.

Peki, Allah sadece Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e mi okutmuştur, insana okutmamış mıdır?

[3] A'lâ /6

Elbette ki insana da okutmuştur. Kur'ân-ı Kerîm bütün mü'minlerin gönlünde olduğu gibi mevcuttur. Allah'ın indirdiği vahyi okurken okuduğumuz âyetler gönlümüzdeki âyetlerle karşılaşır ve âyetlerin sağlaması yapılmış olur. O zaman âyetler gönlümüzde iyice açılır**.** Eğer âyetler gönlümüzde mevcut olmasaydı hiçbir âyet için "bu doğrudur" diyemezdik; çünkü kendimizde olmayan bir şeyi tasdik edemeyiz. İşte, gönlümüzdeki âyetler okuduğumuz âyetlerin doğruluğunu tasdik eder ve bize "evet doğrudur, bu âyet bende var" der. Hatta okuduğumuz âyete insan kelâmını karıştırsak bile gönlümüz bize "bu, âyete benzemiyor, bu söz Allah'ın sözü değil başkasının sözüdür" ya da "ben bu sözü anlamadım" der; çünkü içine başka bir şey karıştığı için bize âyet olarak söylenen sözün gönlümüzde karşılığı yoktur.

Allah her bir insanı dünyaya göndermeden önce ona okutmuştur. Allah ona kendinden rûh nefhetmiştir, dolayısıyla insan, Allah'ın ne söylediğini kendisine nefhedilen bu rûhla bilir. Hatta Allah hiç peygamber ve kitap göndermeseydi insan yine de yolunu bulabilirdi. Tabi ki dinini bu kadar dört dörtlük bilmezdi; ama genel olarak dinini bilirdi; çünkü insan doğrunun, güzelliğin, hayrın, şerrin ne olduğunu her şeyden önce kendi üzerinden bilir. Kendine ve âleme bakınca mutlaka "bir yaratan vardır" der.

Bu da yetmez, kendisine her anda muamele eden birinin olduğunu anlar, hem de en geri zekâlısı, en kaba idrak sahibi bile bunu anlar. Onların bunu anlaması bile yeterlidir. Zaten Allah bir yere peygamber göndermemişse oradakilerin peygambere iman etmeleri, kitap göndermemişse de kitaba iman etmeleri gerekmez, Allah'ın bir olduğuna iman etmeleri yeterlidir; çünkü kendilerine din ulaşmadığı veya yanlış ulaştığı için doğrunun ne olduğunu bilmiyorlardır.

Bilmemiz lazım ki insanlara dini yanlış taşıyanlar dinin dostu değil düşmanıdırlar; çünkü dini yanlış anlatarak aslında dini kötülemiş olurlar. Onların anlattığı insanlara da hakiki din

ulaşmamış demektir. Dolayısıyla onların da sadece "lâ ilâhe illallah" demesi yeterlidir. Bu yüzden Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"kim lâ ilâhe illallah derse cennete girer"*[4] buyurmuştur. Bu söylediğim kendilerine dinin ulaşmadığı veya yanlış ulaştığı yerler için geçerlidir. Bu ümmetin "lâ ilâhe illallah" peşinden de "Muhammed'un Resulullah" demesi gerekir; ama diğerlerinin "lâ ilâhe illallah" demesi yeterlidir. Zaten dikkat edilirse Resulullah (s.a.v.) Efendimiz de *"kim lâ ilâhe illallah derse…"* buyurmuş, sonrasını ilave etmemiştir; çünkü Resulullah (s.a.v.) Efendimiz kendilerine dinin ulaşmadığı yahut yanlış ulaştığı insanların durumunu biliyordu.

Diyelim ki Yahudi, Hristiyan veya Mecusi biri yetiştiği toplumda İslam'ı din olarak bile görmemiş ya da kendisine İslam diye yanlış şeyler öğretilmişse bu durumda kendi dininde "lâ ilâhe illallah" demesi yeterli olur. Bunu söylerse yine cennete gider. Âlemlerin rabbi, kuluna ne verdiğini bilmez mi! Elbette ki bilir ve kuluna verdiği kadarıyla onu hesaba çeker. İslam'ı öğrenmemesinin hesabını ise ona değil "ben mü'minim, Müslümanım, ben âlimim" diyenlere sorar ve onlara "neden vahyimi taşımadınız, neden peygamberinizi temsil etmediniz? Ben sizin peygamberinize 'vahyimi ulaşabildiğin her yere ulaştır' diye vahyetmedim mi! Siz de ona tabi olmamış mıydınız! O zaman sizin de vahyimi onunla beraber insanlara taşımanız gerekmez miydi! Peygamberiniz, yaşadığı âlemi değiştirip ahirete geçtikten sonra vahyimi her yere ulaştırma sorumluluğu size kalmadı mı, peygamberiniz kitabımı size emanet etmedi mi! Madem öyle neden vahyimi taşımadınız! Neyle uğraştınız, neyin peşinden koştunuz, neyi dert edindiniz, davanız neydi" der.

Allah, vahyini her yere taşımakla bizi sorumlu tutarken baktığımızda başkalarına taşımak şöyle dursun, daha kendi evimize bile Allah'ın vahyini taşıyamamış "namazınızı kılarsanız

[4] Müslim: 1.C. 26.N

tamamdır" demişiz. Hatta "çocuklarımız yedi yaşından sonra namaz kılmazsa onları dövelim" demişiz. Din bu mudur! Böyle söyleyenlere "bunu kim söyledi" diye sorduğumuzda bir de Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e iftira atıp "peygamberimiz söyledi" derler. Hâşâ, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz hiç böyle söyler mi!

Namaz kılmayan birini dayakla namaza başlatamayız. Namaz için dayak yiyen biri hiç namaz kılabilir mi! Dayak atarak çocuğumuza namazı sevdiremeyiz, aksine onu namazdan soğutur, ibadete düşman ederiz; çünkü her namaza gittiğinde yediği dayağı hatırlar ve bize "seni de, namazı da, senin rabbini de kabul etmiyorum" der. Onun böyle söylemesine biz sebep olduk!

Bu sadece çocuk için geçerli değildir. Büyük birine dahi dayakla namaz kıldırırsak namaza durunca bize küfreder. Zorla ibadet olur mu! Bunu yapanlar bir de utanmadan "dinde zorlama yoktur" derler. Sorsak "dinde zorlama sadece gayrimüslimlere yoktur, bu ise Müslümandır" derler. Peki, onun Müslüman olduğunu nerden biliyorsunuz! Müslüman; Allah'a teslim olandır. Hani o kişi Allah'a teslim olmamış! Müsaade et de önce iman etsin, iman etmeden teslimiyet olur mu! Onun önce iman edip namazın ne olduğunu öğrenmesi gerekir. Öyle ki namaz kıldığında rabbinin huzurunda olduğunu ve namazın kendisine neleri kazandırdığını bilsin. Yoksa zorla namaz kılmakla rabbinin huzurunda duramaz.

Allah bizi vahyini taşıyanlardan ve insanlara öncelikle rabbini tanıtıp ibadetleri sevdirenlerden eylesin inşallah.

Evet, Allah "okutacağız"[5] buyurmuştu. Allah'ın bize okutmadığı hiçbir şey yoktur. Vahyinde beyan ettiği her şeyi bize okutmuştur.

Nasıl?

[5] A'lâ /6

İnsan, imanın ve küfrün, şükrün ve nankörlüğün, gönlündeki ve ahiretteki cennetin ve cehennemin, insanlığın ve beşer olmanın ne olduğunu net olarak bilir. Kulun yaşadığı her sıkıntı kendisini ateş gibi yakar, dolayısıyla cehennemden bir azap gibidir. Yaşadığı her güzellik de kendisini rahatlatır, dolayısıyla cennetten bir nimet gibidir. Bunlar kul, nimetin de azabın da ne olduğunu anlasın diye Allah'ın kuluna okutmasıdır.

Şimdi de Allah'ın yessare "kolaylaştırır" fiilini anlamaya çalışalım inşallah.

"(Resulüm!) Biz sana (anlaşılması ve amel edilmesi) kolay olan (bu Kur'ân)ı (daha da) kolaylaştıracağız."[6] Allah kolaylaştırır.

Nasıl kolaylaştırır veya neyle kolaylaştırır?

Elbette ki imanla kolaylaştırır. Bir şeyi severek yaptığımızda yaptığımız o şey bizim için kolay olur; çünkü onu muhabbetle, zevkle yaparız.

Allah bir de doğru yolda yürümeyi, Hz. İnsan olmayı, ahireti, cenneti kazanmayı kolaylaştırır. Allah, kuluna iman vererek ve bunları sevdirerek kula bu nimetleri kazanmayı kolaylaştırır. Kul, iman edip Allah'ı sevince Allah'ın sevdiğini sever, Allah'a yakınlığı sever ve Allah'a yakın olmak için gereğini yapmayı sever.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz dua ederken *"ya rabbi! Bana sevgini, aşkını, muhabbetini ver, seni sevenlerin sevgisini, bir de sevgini kazandıracak işlerin sevgisini ver ve beni bu işlere muvaffak kıl"*[7] buyurmuştur. Bunların hepsi birdir ve hepsi Allah'ın sevmesiyle başlar, yayılır, genişler.

Kim de Allah'ın âyetlerini yalanlar, rabbinin sözünü ciddiye almazsa kolay olması gereken şeyleri Allah ona zorlaştırır. Kolay olması gerekenler aslında zaten kolaydır; çünkü kul fıtrat itibariyle

[6] A'lâ /8
[7] Tirmizî, Daavât 73

rabbine âşıktır; yani Allah'ın kendisine nefhettiği rûh, rabbine âşıktır. Bu yüzden maşukunun sevgisini isteyip gereğini yapmak her kul için kolaydır; ama biri Allah'a âşık olan rûhunu perdeleyip âyetleri yalanlayınca, yok sayınca, örtünce kolay olması gerekenler bu defa kendisi için zorlaşır. Bunları kendisine zorlaştıran kulun kendisidir, yoksa Allah ona zorlaştırmamıştır.

Biz de kendimize bakalım; acaba Allah'ı sevmek, istemek, Allah'a hiçbir şeyi şirk koşmamak, ona teslim olmak, edepli olmak, Allah'tan bizim üzerimizdeki muradının gerçekleşmesini istemek ve bunun gereğini yapmaya çalışmak, Allah'ın güzel dediğine güzel, çirkin dediğine çirkin, hayr dediğine hayr, şer dediğine şer demek bizim için kolay mıdır, zor mudur! Bize ağır mı yoksa rahat mı geliyor! Bunları söylerken dilimiz dönüyor mu dönmüyor mu! Eğer rahat geliyorsa Allah bize kolaylaştırmış, zor geliyorsa da Allah onu bize zorlaştırmıştır. Kendimize baktığımızda bunun cevabını net olarak görürüz.

Bilmemiz lazım ki Allah'ın hayr dediğine hayr, şer dediğine şer, güzel dediğine güzel, çirkin dediğine çirkin diyebiliyorsak, hatta bunları muhabbetle, aşkla, gönlümüzde hiçbir ağırlık hissetmeden söylüyorsak hamd olsun mü'miniz demektir; ama bunları söylerken gönlümüze ağırlık geliyorsa o zaman da aramıza perde koymuşuzdur. Yalnız bu perdeler günah perdesi değil; şirk perdesi, küfür perdesi, nifak perdesi, münafıklık perdesidir.

"Andolsun ki biz, Kur'ân'ı (üzerinde düşünüp) öğüt alınsın diye kolaylaştırdık." Bu Kur'ân'ı okunsun, dinlensin ve rabbinin kuluna ne söylediği anlaşılsın diye kolaylaştırdık. **"Öğüt alan var mı?"**[8] Demek ki âyetleri okumaktan maksat öğüt almakmış, düşünmek, hatırlamak ve anlayıp gereğini yapmakmış!

"(Resulüm!) Biz o (Kur'ân)ı, belki tezekkür ederler (düşünüp öğüt alırlar) diye, senin dilinle (Arapça olarak indirip)

[8] Kamer /32

kolaylaştırdık."[9] Daha önce âyetleri okurken Allah'ın "biz, (âyetlerimizi) onlara iyice açıklasın diye her resulü ancak kendi kavminin diliyle gönderdik"[10] buyurduğunu görmüştük. Allah her kavme kendi dilinden vahyini indirir ve âyetlerini onların dilinde kolaylaştırır. Bu ümmete de Kur'ân'ı, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in diliyle kolaylaştırmıştır.

Okuyacağımız bu âyet Hz. Mûsâ (a.s.)'ın duasıdır.

"(Mûsâ) Dedi ki: Rabbim! Göğsüme genişlik ver! İşimi bana kolaylaştır."[11] Allah Hz. Mûsâ (a.s.) üzerinden bize nasıl dua etmemiz gerektiğini öğretiyor. Hz. Mûsâ (a.s.) "ya rabbi! Bana emrini, kulluğumu, senin yolunda yürümemi, kazanmamı kolaylaştır" diye dua ediyor. O hâlde bizim de böyle dua etmemiz gerekir.

Allah bizi Allah yolunda çaba, gayret göstermek kendisi için kolay olanlardan eylesin inşallah.

Şimdi de Allah'ın ekreme "ikram etti" fiilini anlamaya çalışalım inşallah.

İkra' ve rabbukel ekrem:[12] "Oku (anla, idrak et ki)! Senin rabbin ekremdir (zatında kerim olan ve kullarına kerim olmayı ikram edendir)." Allah ekremdir, kerimdir, her türlü ikramı yapandır. Yetmez, kuluna isimlerinden ikram edip onu kerim kılandır ve kuluna "sen benim halifemsin. Haydi, sana neyi ikram etmiş, ne kadar güç vermişsem o verdiklerimle benim istediğim gibi yap, kerim ol ve insanlara ikram et" diyendir. Kısacası Allah, kuluna kerim olmayı da ikram edendir.

[9] Duhân /58
[10] İbrâhîm /4
[11] Tâhâ /25-26
[12] Alak /3

Allah'ın ikramı olmayan hiçbir şey yoktur. Kulun bütün varlığı da Allah'ın ona nefhettiği rûh da Allah'ın, kuluna olan ikramıdır.

Allah, kuluna ikram etmiştir. Onu imtihana tabi tutarken de ikram ettiklerini kazansın ve hakiki manada varlık olsun diye onu imtihana tabi tutar. Kul; Allah'ın kendisine nefhettiği rûha kavuşup hakiki manada varlık olmayı kendi eliyle, gönlüyle, çabasıyla, gayretiyle kazanmalıdır. Allah ona böyle bir sorumluluk vermiştir.

İnsan bir tercihe sahip olduğu ve yaptıklarından sorumlu olduğu için melekler ona secde eder, bütün varlık da onun hizmetindedir. Mesela; cinler de kulluk için yaratılmıştır; ama Allah'ın nefhettiği rûh cinlerde olmadığı için onlar da diğer varlıklar gibi hakiki manada varlık olana secdeyle emredilmiştir.

Okuyacağımız bu âyetle Allah bizi verdiği nimetleri görmeye davet ediyor. **"O size, kendisinden istediğiniz her şeyden verdi. Allah'ın (üzerinizdeki) nimetini saymaya kalksanız onu sayamazsınız."**[13] Allah'ın nimetlerini tek tek saymak şöyle dursun, toptan saysanız bile bitiremezsiniz. Allah'ın bize ikram ettiği nimetlerini ne kadar görürsek Allah'ı o kadar tanıma, bize olan yakınlığını, sevgisini o kadar anlama imkânımız olur. Allah'ın bizi sevdiğini, değer, kıymet verdiğini anladığımızda ise rabbimizi severiz; ama Allah'ın bize yaptığı ikramı görmez ya da görmezlikten gelirsek rabbimizi tanıyamayız, dolayısıyla onu sevemeyiz.

"İnsan, ne zaman rabbi kendisini imtihan edip böylece ona ikramda bulunsa ve ona nimet verse, 'rabbim bana ikram etti' der. Ne zaman da onu imtihan edip rızkını daraltsa, 'rabbim (beni önemsemedi ve) bana ihanet etti' der."[14] Allah imtihan

[13] İbrâhîm /34
[14] Fecr /15-16

gereği ona ikramda bulunsa bu ikramın kendisi için kazanma imkânı olduğunu anlamak istemez ve sanki kendisi hak etmiş gibi "rabbim bana ikram etti" der. Sonra yine kendisine imtihan olsun diye Allah onun rızkını biraz daraltsa bunun kendisi için hayır olduğunu anlamak istemez ve "rabbim bana ihanet etti" der.

Dikkat edersek "rabbim bana ihanet etti' diyorlar! Yani rablerini inkâr etmiyorlar, aksine rablerini biliyorlar, imanları da vardır. Buna rağmen Allah imtihan gereği onlara sıkıntı gönderince "rabbim bana ihanet etti" derler. Allah kelimeyi bu şekilde kullanıyor!

Peki, "rabbim bana ihanet etti" demelerinin sebebi nedir?

Böyleleri kendilerini Allah'ın ortağı gibi görürler ve hayatlarını yaşarken "rabbim, benim için hayır olanı dilemiş, bana en güzelini, en hayırlısını veriyor" derler; ama "ben Allah'ın kuluyum, Allah da kullarına karşı kerimdir" demezler! Bunun yerine Allah'ın kendilerine verdiği ikramla kibirlenir, "Allah beni ciddiye alıyor; çünkü ben buna layığım" derler. Allah'ın kendilerine ikram etmesini büyüklüklerine yorarlar. Bu yüzden Allah bir imtihan sebebi olarak rızıklarını kısınca ya da onlara sevmedikleri bir muamelede bulununca hemen "rabbim bana ihanet etti" derler. Bu söz aslında "ben bu muameleyi hak etmemişim, Allah bana yanlış yaptı" demektir. Allah bilmiyor da kendileri biliyor sanki! imanları bu kadardır işte! Böyleleri rablerine "hain" dedikleri için imandan çıkarlar, artık mü'min değildirler. Rabbine "hain" diyenler hiç mü'min olur mu! İstedikleri kadar "rabbim" desinler, namaz kılsınlar, oruç tutup hacca gitsinler yine de hâlis, muhlis kâfirdirler.

"Hayır (öyle değil)!" Rabbiniz rızkınızı daraltmakla size ihanet etmiyor. Bilakis ebedi hayatınızı kazanmanız için size imkânlar veriyor; ama siz bunu göremiyorsunuz. Okuyacağımız bu âyette de Allah, böyle söyleyenlerin hâlini beyan ediyor.

“Doğrusu siz (Allah’tan ikram bekliyorsunuz ama kendiniz) yetime ikram etmiyorsunuz.”[15] Yetim; kimsesi olmayan demektir. Birinin zahiri olarak anne, babası olabilir; ama anne, babası onu yok saymışsa her ne kadar onun zahiri olarak anne, babası olsa da aslında kimsesi yoktur. Ona da gereken desteği vermek gerekir.

Aynı şekilde biri bize muhtaçsa o kişi bizim karşımızda yetimdir. Hatta yalnızca zahiri şeylere değil manevi şeylere; sevgiye, sohbete, dertleşmeye de ihtiyacı olabilir. Bizim de ona manevi olarak destekte bulunmamız gerekir. Ya da rabbini tanımıyor, cennete gitmeyi bilmiyorsa, şeytanın tuzağına düşmüş, oradan çıkamıyorsa bu defa manevi yetimdir. Her ne olursa olsun onunla ilgilenmemiz ve ona yardım elini uzatmamız lazım. Böyle yapmazsak Allah bize verdiği nimeti kısar, daraltır. Dolayısıyla âyet “sana ihtiyacı olan bir kardeşini yok sayarsan seni ters taraftan imtihana tabi tutarım. Sana ikram etmişken bu defa verdiğim nimeti kısar, daraltırım. Bu senin için bir uyarıdır, sakın ihtiyacı olan kardeşini yok sayma” manasına gelir.

“**Yoksulu (doyurmuyor ve) doyurmaya da teşvik etmiyorsunuz.”** Yoksulu sadece yedirip içirmeniz olmaz, başkalarını da onlara ikram etmeleri için teşvik etmeniz gerekir.

Allah, insanların yoksullara yedirmek için neden birbirini teşvik etmediğini de beyan ediyor. **“Malı da aşırı bir sevgiyle (toplayıp) seviyorsunuz.”**[16] Malı tutkuyla, hırsla seviyorsunuz; yani böylelerinin imanı yoktur, buyuruyor Allah!

Allah, malı hırsla, tutkuyla yığan birine ikram etmeye devam ederse o kişi uçuruma doğru gider. Allah da kaybetmesin diye ona “dur kulum, hırsın, küfrün daha fazla artmasın, ahireti, rabbini kaybetme! Rabbini sevmen ve rabbinin sevgisini istemen

[15] Fecr /17
[16] Fecr /18, 20

gerekirken gidip başka şeyleri seviyorsun. Dur, kendine daha fazla zulmetme" der ve verdiği nimeti keser.

Allah bunları anlatıyorsa bize "sana nasıl muamele edeceğimi anla! Bak, işte sana ne zaman, nasıl muamele edeceğimi söylüyorum. Malı tutkuyla biriktirir, yardıma ihtiyacı olan kullarıma ikram etmez ve insanları ikram etmeye davet etmezsen sana böyle muamele ederim, haberin olsun" buyuruyor. Allah sözünden caymaz, böyle söylüyorsa gerekeni yapmadığımız takdirde mutlaka öyle muamele eder.

Genel olarak baktığımızda kimse kendi hâlinden razı değildir. İnsanlar "işimiz ters gidiyor" der ve bir şeylerden şikâyet edip sorun, sıkıntı olduğunu söyler. Bunun bir sebebi olmalıdır. Herkes kendine bakıp "acaba rabbim bana neden böyle muamele etti" dediğinde Allah "bu muameleyi şundan dolayı yaptım" deyip sebebini ona net olarak söyler.

Allah'ın yaptığı her muamele kulu için tek hayırdır. Büyük hayır değil, tek hayırdır ve kulu o muameleden başka hiçbir muamele kurtaramaz. Manevi olarak kazanması, gönlünün cennet olması, Allah'a dönmesi, Hz. İnsan olması için ona öyle muamele edilmelidir. Bu yüzden Allah ona o şekilde muamele etmiştir.

Tabi, Allah'ın birine hak ettiği muameleyi yapmamasına da şaşırmayalım. Bunun da bir sebebi vardır. Allah, birine hak ettiği muameleyi yapmıyor ve ondan nimeti kısmıyorsa ya da ona sıkıntı göndererek muamelede bulunmuyorsa o kişi zaten kaybetmiştir, hem de ebediyen kaybetmiştir. Allah ezeli ilimden ötürü kulunu bildiği için hiçbir mazereti kalmasın diye ona takdir ettiği nimeti verir ve hak ettiği muameleyi ona yapmaz.

Allah'ın, kullarına yaptığı muamele hiç kimse için aynı değildir, muamele herkesin manevi durumuna, Allah'a yakınlığına, kazanıp ya da kaybetmesine göredir. Öyleleri var ki

“Allah’ın söylediği gibi yapmıyorum, yardım etmiyorum, devamlı yanlış yapıyorum; ama yine de bana bir şey olmuyor” der. Doğrudur, size bir şey olmuyor; çünkü siz zaten kaybetmişsiniz! Kaybetmeseydiniz böyle olmazdı! En kötüsü, rabbinizi kaybetmişsiniz! Allah da size vermeye devam ediyor ki Kıyamet günü hiçbir mazeretiniz olmasın. Bu yüzden size bir şey olmuyor!

“Ona kavuştukları gün (Allah’ın) onlara iltifatı, ‘selam’dır. (Allah) Onlara (cennette) kerim (olan şerefli ve bitmez, tükenmez) bir mükâfat hazırlamıştır.”[17]

“Onlara kerim bir mükâfat, ecir hazırlamıştır veya vardır” sözü âyetlerde sıkça geçer. Ecir, ücret; karşılık demektir; ama Allah’ın onlara vereceği karşılık kerim bir karşılıktır.

Nasıl?

Kerim aynı zamanda Allah’ın ismidir. Allah, kerim bir mükâfat vereceği kula “seni seviyorum” deyip muamelede bulunur. Eğer Allah birine kendi ismiyle ikram ederse o kişi kerim olan rabbinin kerimliğini, güzelliğini, tecellisini, El Esmâu’l Husnâ’sını, yakınlığını alır. “Kerim bir mükâfat” sözünün geçtiği âyetleri bu şekilde anlamak gerekir. Yoksa “onlara kerim bir mükâfat vardır” demek “Allah onlara bol nimet, bol sevap verir” manasında değildir. Zaten diğer nimetler bu nimetin gölgesidir. Cennet için bile aynısı geçerlidir. Zahiri nimetlerin hepsi kerim olan nimetin karşılığıdır.

Allah cenneti anlatırken de “onlara kerim bir ecir vardır” buyurur. Bir kul, Allah yolunda ölünce ya da öldürülünce Allah ona kerim bir ecir ikram eder.

Daha önceki sohbetlerimizde anlatmıştık. Hz. Îsâ (a.s.), Antakya’ya iki havarisini, tek kelimeyle iki Mürşid-i kâmili gönderir. Allah bu kıssayı beyan ederken **“o vakit onlara iki (resul)**

[17] Ahzâb /44

göndermiştik de onları yalanlamışlardı. Bunun üzerine biz de onları bir üçüncüsüyle desteklemiştik"[18] buyurur. Görüldüğü gibi Hz. Îsâ (a.s.)'ın Antakya'ya gönderdiği havarileri için Allah "onları ben gönderdim" buyuruyor. Ama Antakya halkı gelen iki resulü hapsettiği gibi gönderilen üçüncü resulü de kabul etmez. Sonra o kavimden iman eden biri gelir ve onları imana davet eder.

"Derken şehrin öbür ucundan bir adam koşarak geldi (ve şöyle) dedi: Ey kavmim! (Bu) Resullere tabi olun! Sizden hiçbir ücret istemeyen (bu) kimselere uyun! Onlar hidâyette olan kimselerdir. Ben niçin beni (âbd olma fıtratı üzere) yaratana âbd olmayayım? Siz de ona döndürüleceksiniz. Ben hiç ondan başka ilâhlar edinir miyim? Eğer Rahmân bana bir zarar vermek istese o (şirk koştuk)ların(ızın) şefâati bana hiçbir fayda sağlayamaz ve onlar beni kurtaracak da değillerdir. Şüphesiz o zaman ben elbette apaçık bir dalâlet içinde olurum. Muhakkak ki ben, sizin rabbinize iman ettim. Gelin, beni dinleyin!"[19] Kavmin içindeki bu adam, böyle söyledikten sonra kavmi onu öldürür.

Bunu söyleyen kişi kavminin arasında imanını gizliyor; ama gerektiği yerde tavrını ortaya koyuyorsa o hâlde sıradan biri değildir.

Bu âyette de Allah, kavmi tarafından öldürüldükten sonra o adamın ne dediğini beyan eder.

"(Bunun üzerine kavmi onu öldürdü. Sonrasında ise kendisine) Cennete gir, denildi. (O da) 'Keşke kavmim, rabbimin beni mağfiret ettiğini ve beni ikrama nail olanlardan kıldığını bilseydi' dedi."[20]

Kavmi onu öldürdüğü hâlde hâlâ kavmi için cenneti istiyor! İşte, böyle bir gönle sahip olanlar ikrama layıktır. İntikam

[18] Yâsîn /14
[19] Yâsîn /20-25
[20] Yâsîn /26-27

duygusuyla dolu olanlar ikrama layık değildir; çünkü intikam tamamıyla nefisten kaynaklanır. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz kendisine işkence edenlerden, zulmedenlerden, küfredenlerden, kendisini ve sahabeleri Mekke'den çıkaranlardan, Medine'deyken bile öldürmek için kendilerine saldıranlardan intikam almış mıdır? -Elbette ki almamıştır. Sadece bir seferliğine Resulullah (s.a.v.) Efendimiz beddua etmiştir; ama Allah onu beddua etmekten de men etmiştir.

Nasıl?

Bir grup, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e gelerek *"bize İslam'ı anlatacak birilerini gönder"* der. Bunun üzerine Resulullah (s.a.v.) Efendimiz onlara Ashab-ı Suffe'den on tane irşad ehli gönderir. Her ne kadar gönderilen bu heyet için "yetmiş kişi" denilse de ben on kişi olduklarını söyleyeyim. Sonra Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e gelen bu grup, Ashab-ı Suffe'deki heyeti tuzağa düşürüp hepsini şehid eder. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in bu durum karşısında ciğeri yanar; çünkü onları özel olarak yetiştirmiş, büyütmüştür. Bu yüzden faillere beddua eder, Allah da "onların günahından, suçundan sana ne! Sen öyle yapma" buyurur ve Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i uyarır. Üstelik şehid edilen sahabeler suffe ehliydi, zaten sofi kelimesi de buradan gelir.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in yaptığı bu beddua intikam için söylenen bir söz değil o andaki dayanılmaz acıyla söylenen bir sözdür. Buna rağmen Allah Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e hitaben "onlara beddua etme" diyorsa mutlaka bir bildiği vardır. Zaten o tuzak kuranların içlerinden daha sonra iman edenler de vardır. Hem de başlarındaki kişi iman etmiştir. Bu nedenle Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e "sen işine bak, beddua etmek, kuluma nasıl müdahale edeceğimi söylemek senin işin değildir. Onlar benim kulumdur, bugün böyle yapmış olabilirler; ama yarın iman ederler. Onlara beddua etme" buyurur Allah.

Evet, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz sadece bir defa bu şekilde beddua etmiş, onda da Allah, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i uyarıp ikaz etmiştir. Bunun dışında Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in birilerine beddua ettiğini söyleyenler bilin ki ona iftira atmıştır; çünkü Resulullah (s.a.v.) Efendimiz Allah kendisini uyardıktan sonra bir daha asla öyle bir şey yapmamıştır.

Kaldı ki şehid olan sahabeler zaten şehid oldukları için kazanmıştır; ama Allah onları şehid edenlerin de kazanmasını istediği için Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e "onlar bu işi bilmeden yaptılar, benim kullarıma karışma, onlarla arama girme" buyurmuştur ve beddua etmeyi peygamberine yasaklamıştır. Şimdi, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bu ikazdan sonra hiç beddua eder mi!

Aynı şekilde Hz. Nûh (a.s.) da kavmine beddua etmiştir; ama onun da bedduası intikam amacıyla söylenen bir söz değildir; çünkü Allah Hz. Nûh (a.s.)'a **"kavminden (şimdiye kadar sana) gerçekten iman etmiş olanlar başka artık kimse (sana), asla iman etmeyecek"**[21] diye haber verdikten sonra Hz. Nûh (a.s.) **"Rabbim! Yeryüzünde kâfirlerden hiç kimseyi (sağ) bırakma. Çünkü sen onları bırakırsan, kullarını dalâlete düşürürler, fâcirden (ahlaksızlıkta sınır tanımayandan ve) kâfirden başkasını da doğurtmazlar (çocuklarını öyle yetiştirirler)"**[22] der. Hz. Nûh (a.s.) burada beddua etmesindeki gerekçesini söylüyor. Allah ona "bundan sonra kimse iman etmeyecek" buyurduktan sonra Hz. Nûh (a.s.) "madem iman etmeyecekler bunlar doğacak çocuklarını bile kâfir olarak yetiştirirler, o zaman onlardan kimseyi sağ bırakma" der. Bu nedenle Hz. Nûh (a.s.) intikam almak için değil kimseyi kâfir olarak yetiştirmesinler diye beddua etmiştir. Bunları, cennete giden birinin kimseye intikam gütmeyeceğini belirtmek için izah ettim. Bizim de gönül hâlimiz böyle olmalıdır.

[21] Hûd /36
[22] Nûh /26-27

Kimseden intikam alma gibi bir hırsa kapılmamalıyız. Her ne olursa olsun söylediğimiz sözde ya da yaptığımız işte Allah'ın hesabını yapıp öyle davranmalıyız.

"Ancak tövbe eden, iman eden ve sâlih amel işleyen müstesna. İşte Allah, onların kötülüklerini güzelliklere çevirir. Çünkü Allah ğafûrdur, rahîmdir (her türlü günahı mağfiret eden, isimlerinde ve fiillerinde her zaman rahmeti tecelli edendir)."[23]

Allah'ın, kötülükleri güzelliklere çevirmesinin bir şartı vardır; bu da tövbe edip salih amel işlemektir. Biri tövbe edip Allah'a döner, sonrasında salih amel işleyerek nefsini ıslah etmeye, temizlemeye çalışır, insanları da salih olmaya, temizlenmeye davet ederse Allah onun günahını rahmeti ve mağfiretinden dolayı sevaba çevirir; çünkü Allah ğafur ve rahimdir.

Kul daha önceki yaptıklarıyla bataklığa o kadar batmış, çamurda o kadar kalmıştır ki bu bataklıktan çıkması için bir manevi gücünün olması gerekir. İşte, Allah onun günahını sevaba çeviriyor ki manevi gücü olsun ve aldığı bu güçle salih amel işleyip cennete koşabilsin. Allah, günahları sevaba çevirmekle kuluna cennete varma imkânı verir.

Bu bir yolculuktur. Biri yirmi sene boyunca bataklıkta kaldı mı oradan çıkması için yirmi senelik yol almalıdır. Allah da onun günahını sevaba çevirerek "sen yirmi senede bu kadar günah işledin ya ben de tövbe edip salih amel işlemenden dolayı günahlarının hepsini sevaba çevirdim. Al, seni cennetin kenarına getirdim, buyur içeriye geç" der. Bu, nasıl bir rahmet, nasıl bir mağfirettir!

Kul, Allah'a isyan etmesine, "yapma" dediğini yapmasına, "yap" dediğini de yapmamasına rağmen Allah onun günahlarını

[23] Furkân /70

ibadete çeviriyor ve ona "seni bu kadar yolu gelmiş kabul ediyorum. Bana döndün ya güzel yapıyorsun ya günahlarını güzelliğe çeviriyorum, buyur gel" diyor. Hiçbir akıl bu rahmeti, mağfireti anlayamaz! Bu yüzden kul, rabbini anlamaya çalışırken kendisiyle kıyaslamamalı ya da bir beşerle kıyaslayıp "ben Allah'ı akılla anlarım" dememelidir. Derse hiçbir zaman rabbini doğru tanıyamaz.

Seksen sene yaşayan bir insan düşünün, bu kişi yetmiş dokuz yıl yanlış yapsa; ama öleceğini bilmeden seksen yıllık ömrünün son bir gününde "sana döndüm ya rabbi! İman ettim ve anladım ki yanlış yapmışım, tövbe ediyorum, bundan sonra nerede temizlenebiliyorsam orada olacağım, bunun için de gereken her şeyi yapacak ve senin istediğin gibi olacağım" deyip elinden geleni yapmaya çalışsa akşam öldüğünde Allah onun günahlarını sevaba çevirir.

Geçen sohbetimizde söylemiştim; Allah, her kula onun hayatına göre cennete varacak yolu çizmiştir; ama kul tövbe edip Allah'a döndüğünde ve nefsini ıslah etmek için çaba, gayret sarf ettiğinde Allah, onun yolunu birden ters çevirir ve ona "madem sen kendini düzeltmeyi istedin ben de seni cennete varabileceğin yere koyup günahını sevaba çevirdim" der. Böylelikle kapıyı açıp onu cennete buyur eder.

Âyet devam ediyor. **"Zaten kim tövbe eder ve sâlih bir amel işlerse şüphesiz o, tövbesi kabul edilmiş olarak Allah'a döner."** Allah tövbe edip salih amel işleyenlerin hâlini de beyan ediyor. **"Ayrıca onlar, yalana şahidlik ed(ip onu dinle)mezler."**[24] Salih amel işleyenler yalan şehadette bulunmazlar. Doğruya doğru, yanlışa yanlış, Allah'ın "güzel" dediğine güzel, "çirkin" dediğine "çirkin" derler. Neden? -Çünkü nefislerini temizlerlerken önce şirkten temizlenmeleri gerekir. Onlar da şirke düşmemek

[24] Furkân /71-72

için rablerine itiraz etmez ve "rabbim ne demişse doğru olan odur" derler. Bunu da gücü yettikleri kadarıyla yaparlar.

"Boş sözlerle karşılaştıklarında ise vakarla (oradan) geçip giderler."[25] Boş şeylere rastladıklarında oradan kerim olarak geçerler. Birileri onları yararsız bir şeyle meşgul ettiğinde ya da kendileri boş şeylerle karşılaştığında oradan kerim olarak geçerler. Onlar rablerine kul olmaya karar verdikleri için mükerrem olanın tavrını gösterir ve kendilerini boş şeylerle meşgul edenleri ciddiye almaz, büyütmez, daha doğrusu onların seviyesine inmezler. Öyle basit ve boş şeylerle uğraşmazlar. Birileri kendilerine boş laf söylediğinde kendilerine yakışır bir tavırla onları dinlemez, yanlarından geçerler.

"Yine kendilerine rablerinin âyetleri hatırlatıldığı zaman onlara karşı kör ve sağır davranmazlar."[26] Ellerinden geldiği kadarıyla âyetleri dinlemeye, anlamaya, anlayıp gereğini yapmaya ve iman etmeye çalışırlar. Başkaları gibi âyetlere karşı kör ve sağır davranmazlar. Bununla beraber insanların kendilerine sataşmalarına da kerim bir tavır gösterir, onlarla münakaşa etmezler, bunu yaparken de onları küçümsemezler, yanlarından güzellikle geçerler. **"İşte onlar, (sıkıntılara) sabretmelerine karşılık (âhirette) köşklerle mükâfatlandırılırlar ve orada selam ve hürmetle karşılanırlar."**[27]

Allah, bu âyetlerle kullarına karşı nasıl bir tavır içinde olmamız gerektiğini bize öğretir ve "kullarım sana yanlış yaparsa senden istediğim tavır onlarla kavga etmen, münakaşa etmen, tartışman, 'onlar bir söyledi, ben de iki şey söyleyeyim' demen değildir. Senden istediğim tavır kulumu hoş görmendir; çünkü bilseydi kendini ateşe atmazdı. Sen onunla kavga etme, aksine kuluma yardım et. Madem ikrama nail olmuşsun o zaman bu

[25] Furkân /72
[26] Furkân /73
[27] Furkân /75

ikramı, güzelliği, büyüklüğü üzerinde göster. Gösterirsen karşılığında cennette selamla karşılanırsın. Selamla karşılanmayı istiyorsan sabret. Kullarıma 'selam' deyip geç, selamı da benden al" buyurur. **"(Onlar) Orada ebedi kalacaklardır. (Orası) Ne güzel kalınacak bir yer ve (ne güzel) bir makamdır."**[28] Sen de güzel yeri tercih et.

Demek ki cennete gitmenin şartları varmış, öyle zannettiğimiz gibi kolay değilmiş! Allah bu şartların ne olduğunu bize tek tek beyan etmiş, yukarıda söylediğimiz gibi "kullarıma güzel davran; çünkü onlarla kazanır, onlarla kaybedersin. Hepsi benim kulumdur ve senin imtihanındır. Senin muhatabın onlar değil benim. İnsanlara nasıl muamele etmen gerektiğini anlatıyorum ki dediğim gibi yapıp kazan, tek kelimeyle insan ol" buyurmuştur. Bunları yaparsak Allah da bize verdiği vaadi yerine getirir ve bizi cennete koyar.

Fe sebbih bismi rabbikel azîm:[29] "Şu hâlde azîm olan rabbinin ismiyle (El Esmâu'l Husnâ'sıyla 'subhâne rabbiyel azîm' diyerek onu) tesbih et!" Azîm olan rabbinin ismiyle tesbih et. Subhâne rabbiyel azîm: Subhân olan rabbim azimdir, de. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bu tesbihi namazın rükû kısmına koymuştur. Bu yüzden rükûda "subhâne rabbiyel azîm" derken Allah'ın emrini yerine getirmiş oluruz.

Aynı şekilde secdeye vardığımızda **subhâne rabbiyel e'âlâ:** "Benim subhân olan rabbim e'âlâdır (yüceler yücesidir)" deriz. Böylelikle "e'âlâ (yüceliği anlaşılamayacak kadar büyük) olan rabbinin ismini tesbih et"[30] emrini de secdedeyken yerine getirmiş oluruz.

[28] Furkân /76
[29] Vâkıa /74
[30] A'lâ /1

İnnehu le kur'ânun kerîm:[31] "Muhakkak ki bu (Kitâb da), elbette çok kerim (değerli ve şerefli) bir Kur'ân'dır." Rabbinizden size ikramdır ve ikrama nail olmanıza sebeptir. Zaten "Kur'ân-ı Kerim" dememizin sebebi de budur ve bu ismi Kur'ân'a Allah vermiştir.

Kur'ân her türlü ikrama nail olmamıza sebeptir, vesiledir. Onun her bir âyeti bir ikramdır ve bir ikramı almamız içindir. Bizim için en büyük ikram; Allah'tır, Allah'ın sevgisi, yakınlığı, dostluğu, cemali, zatıyla, sıfatıyla tecellisidir. İşte, Kur'ân bu şerefi, nimeti almamıza vesiledir.

Fî kitâbin meknûn: "(Onun aslı) Korunmuş bir kitapta (Levh-i Mahfuz'da)dır." Allah, Kur'ân'ı Levh-i Mahfuz'dan parça parça indirmiştir. **Lâ yemessuhû illâl mutahherûn:** "O (Levh-i Mahfuz)a ancak (gönül itibariyle) tertemiz olanlar dokunabilir." Temizlenmişlerin dışında kimse ona dokunamaz. **Tenzîlun min rabbil âlemin:**[32] (Ve bu Kur'ân) Âlemlerin rabbi (Allah) tarafından bir indirilmedir."

Bu âyeti neden okuduğumu izah edeyim.

Bazıları "Levh-i mahfuza, temiz olanların dışında kimse dokunamaz" âyetini delil gösterip "Kur'ân'a dokunmak için abdestli olmak gerekir" der ve Kur'ân'ı abdestli okumanın şartı olarak bu âyeti gösterir. Oysaki âyetin Kur'ân'la alakası yoktur. Allah burada Kur'ân'dan değil Kur'ân'ın indiği Levh-i Mahfuz'dan bahsediyor.

Eğer Kur'ân'a dokunmak için abdest almak şart olsaydı Müslümanlar dışında kimse Kur'ân'a dokunamazdı. Mesela; Yahudi, Hristiyan veya müşrik biri "ben Kur'ân'ı okuyayım" dese ona "git, abdest al yoksa okuyamazsın" mı diyeceğiz! Abdest almadan Kur'ân'a dokunulmaz, diyenler bu konuda yanılmıştır.

[31] Vâkıa /77
[32] Vâkıa /78-80

Herkes Allah'ın kuludur ve Allah'ın kitabını okuma hakkına sahiptir. Allah'ın hitabı insanın bedenine, eline veya abdestine değil; insanın rûhuna, gönlünedir.

Biz "Kur'ân'ı okumak için abdest alma şartı yoktur" dediğimizde şeytan birilerine hile yapar, onlar da bizim hakkımızda "Kur'ân'a gereken saygıyı göstermiyorlar" derler. Onlara söyleyeceğimiz söz "böyle söylemekle cehaletinizi ortaya koyuyorsunuz, bilmiyorsanız Allah'tan öğrenin" demektir. "Abdestsiz Kur'ân'a dokunamazsınız" hükmünü nerden çıkardınız! Allah bu âyette Kur'ân'dan bahsetmiyor ki Kur'ân'ın indiği Levh-i Mahfuz'dan bahsediyor ve şeytanlaşmış cinlerin ona dokunamayacağını, Allah'ın, Kur'ân'ı oradan bize indirdiğini beyan ediyor. Yani âyetin manası "şeytanlar Levh-i Mahfuz'a dokunup hiçbir âyeti bozamaz ve oradan bir şey getiremez" demektir. Hâl böyleyken bu âyetten Kur'ân'a abdestsiz dokunulmayacağını nerden çıkardınız!

Evet, dediğim gibi "abdest almadan Kur'ân'a dokunulmaz" diyenler bu konuda yanılmıştır; çünkü herkes Allah'ın kuludur ve Allah'ın kitabını okuma hakkına sahiptir. Bizim de abdestimiz olmadığında bile Kur'ân okuyabileceğimizi bilmemiz gerekir.

"(Süleymân'ın mektubunu alan Sebe melikesi, meclisini topladı ve) Ey ileri gelenler! Gerçekten bana çok kerim (önemli) bir mektup bırakıldı, dedi." Hz. Süleymân (a.s.) Sebe melikesine bir mektup gönderir. Bu mektubu da bir kuş götürüp oraya bırakır.

Allah Hz. Süleymân (a.s.)'ın yolladığı mektup için "kitâbun kerîm" buyuruyor. Demek ki kitap mektupmuş! Allah biraz önce Kur'ân-ı Kerîm demişti ya, işte Kur'ân da Allah'ın her bir kula kerim olan mektubudur.

Evet, âyet devam ediyor. **“Mektup Süleymân’dandır ve o, rahmân (ve) rahîm olan Allah’ın adıyla (başlamakta)dır.”**[33] Kur’ân âyetlerinin içinde sadece bu âyette bismillâhirrahmânirrahîm kelimesi geçer. Allah’ın bize gönderdiği kitap da “bismillâhirrahmânirrahîm” diye başlar; çünkü Kur’ân, her birimize Allah’tan gelen kerim bir kitaptır. Kur’ân’ı böyle görmemiz gerekir. Böyle görmeyene kadar Kur’ân bize rabbimizden gelen mektup olmuş olmaz.

Okuyacağımız bu âyette Allah, Hz. Süleymân (a.s.)’ın mektupta Sebe melikesine ne söylediğini beyan ediyor. **“(İçinde) Bana baş kaldırmayın ve teslimiyet göstererek bana gelin, diye (yazmaktadır).”**[34] **Ve’tûnî muslimîn:** “Bana Müslüman olarak gelin.” Allah, insanlara gönderdiği mektubunda da her bir kuluna “kibirlenmeyin ve Müslüman olun, bana teslim olun” buyurur.

Allah bizi Müslüman olarak ona teslim olanlardan ve kibirlenmeyenlerden eylesin.

Şimdiye kadar anlattığımız Allah’ın Kerîm isminin tecellisiydi. Hep beraber Allah’ın ne kadar kerim olduğunu, ekrem olduğunu, ikram etmemizi ne kadar sevdiğini ve ciddiye aldığını öğrenmeye çalıştık. Bir sonraki sohbetimizde Kerîm isminin tecellisini anlatmaya ve ekreme “ikram etti” fiilini öğrenmeye devam edeceğiz inşallah.

Allah’ın beş yüzden fazla efâli vardır. Biz beş yüz tanesini bile ders edinirsek Allah’ın fiillerini öz itibariyle anlamamıza yeterli olur inşallah. Şimdiye kadar yaptığımız bütün sohbetlerde ben de sadece anlaşılması gerekenleri öz itibariyle anlattım. Yoksa hiçbir şekilde “ben Allah’ın esmâsını ya da efâlini anlatıyorum” demedim, demeyeceğim! Sadece Allah’ın bir ismini ya da efâlini anlaşılması gerektiği kadarıyla kısaca özetlemeye çalışıyorum.

[33] Neml /29-30
[34] Neml /31

Bunu yaparken de öncelikle acil olarak bilmemiz gereken âyetleri anlatmaya çalışıyorum ki hem rabbimizin kendini bize nasıl tanıttığını hem de vahyinde bize ne anlattığını anlamış olalım.

Bütün sohbetlerimizde kesin olarak anlattığımız tek bir şey vardır; o da Allah'ın güzelliğidir. Anlattığımız her şeyi Allah'a âşık olmak için; yani iman edip âbd olmak için anlatıyoruz; çünkü Allah'a âbd olmak yaratılışımızın gayesidir. Allah bütün peygamberleri "Allah'a hiçbir şeyi şirk koşmayın ve sadece Allah'a âbd olun"[35] demeleri için göndermiştir. İşin özü, hakikati, özeti budur. Dolayısıyla Allah'tan başka ilâh olmadığını ve hiçbir şeyi Allah'a şirk koşmamak gerektiğini anlatmak Allah'ın emridir. Bizim de yapmak istediğimiz budur.

Kim neyi isterse alabileceği şey odur. İnsan sevmeyince isteyemez. Birini sevmiyorsak niye onun sevgisini isteyelim! Ama seviyorsak onun sevgisini ister, sevgisini kazanmak için de gereğini yapar, sevdiği gibi olmaya çalışırız. Aynısı kulluğumuz için de geçerlidir. İman etmeden yapılan ibadet, Allah katında kabul olacak bir ibadet değildir. Mesela; bize "bunları neden yapıyorsun" diye sorulduğunda "böyle yaptıkça sevap kazanırız, sonra cennete gideriz" diyorsak bu yaptığımız Allah için olmaz, kendi nefsimiz için olur. Bu da bize cenneti kazandırmaz; çünkü Allah kendi rızası, cemali gözetilmeden yapılan hiçbir işi kabul etmez.[36]

Cennete gidebilmemiz için Allah'ı öyle bir sevmemiz lazım ki onun yolunda malımızı ve canımızı verebilmemiz gerekir. Malımızı, canımızı vermemiz yetmez, bir de bunu yaparken iman ile yapmamız; yani mü'min olmamız gerekir. Yoksa Allah bizden amelimizi kabul etmez; çünkü Allah, cenneti mü'min olmayanlara,

[35] Enbiyâ /25
[36] Leyl /19-20

âşık olmayanlara satmaz, yalnızca mü'minlere, Allah'a âşık olanlara satar.

İman bize ebedi hayatımızı kazandıracak en büyük nimettir. O hâlde kendimize dönüp "acaba imanım var mı yok mu" diye imanımızı test etmeliyiz. Bunun için de Allah'ın huzurunda durup "seni seviyorum ya rabbi" diyelim. Allah bize "beni sevdiğini söylüyorsun da peki, benim için neyini verebilirsin, nasıl bir fedakârlıkta bulunabilirsin" diye sorduğu zaman buna cevap verebilmeliyiz.

Allah bize bunu sorar mı?

Elbette ki sorar. Zaten hayatı yaşarken bu soruyla devamlı karşılaşırız. Misal; birilerine hayırla, güzellikle davranmamız gereken bir durum yaşadığımızda bu soruyla karşı karşıya gelmişiz demektir. Hani Allah'a "seni seviyorum" diyoruz ya o zaman bizim de bu karşımızdakine güzellikle, hayırla muamele ederek Allah'ı sevdiğimizi ispat etmemiz lazım.

"Ben mü'minim, ben Müslümanım" demek "ben Allah'ı her şeyden, canımdan çok seviyorum" demektir. Allah da bu sevgimizi imtihan etmek için karşımıza bir olay getirerek "hani beni seviyorsun ya, haydi gerekeni yap bakayım! Haydi, sana gönderdiğim kula güzellikle muamele et, kulluğun için bu fedakârlığı yap. Madem beni seviyorsun o zaman tabi tutulduğun imtihanı geç ve hayırda, güzellikte bulun" der. Biz de ya, kem küm eder o imtihanın gereğini yapmayız ya da delikanlı gibi elimizden geleni yapar ve imtihandan geçeriz. İşte, o zaman doğru söylediğimizi ispatlamış olur ve sadıklardan oluruz. Aksi takdirde Allah hiç kimseye durup dururken "sen sadıklardan oldun" demez; çünkü sadakat ispat ister.

Bütün hayat sadakatimizi, imanımızı, Allah'a olan sevgimizi, âşıklığımızı ortaya koyup ispatlamamız ve bunun karşılığında rabbimizden onun sevgisini, rızasını, yakınlığını kazanmamız

içindir. Bunun için de gönlümüzü rabbimizle beraber tutup onunla meşgul olmamız şarttır. Kim neyle meşgul oluyorsa meşgul olduğu o şey onun zikridir. Allah "ayaktayken, otururken, yan üzeri yatarken sabah akşam beni zikret."[37] **"Günahın için istiğfar et ve akşam sabah rabbini hamd ile tesbih et"**[38] Yani devamlı "bir tek beni zikret, beni tesbih et" buyurmuştur. Neden? -Gönlümüz yalnızca rabbimizle meşgul olmalıdır da ondan.

Allah'ı tesbih etmek bir tek dilimizle tesbih etmek değildir. Zikir hatırlamak demektir. Allah bize "gece gündüz rabbini zikret" derken "rabbinin huzurunda olduğunu ve rabbinin sana her anda muamelede, ikramda bulunduğunu unutma" buyuruyor.

Bunları Allah'ın fiillerini neden anlamamız gerektiğini izah etmek için söylüyorum. Her anda rabbimizle muhatabız. Her anda rabbimiz bizi muhatap alır ve bize bir muamelede bulunur. Biz de nasıl yaparsak Allah'ın muamelesine onun istediği, razı olduğu gibi bir karşılık vereceğimizi anlatıyoruz.

Allah bize "yakınlığımı istiyorsanız, isimlerimin güzelliği üzerinizde tecelli etsin. Sizden razı olmamı istiyorsanız size emrettiğim gibi yapın. Sizi kerim kılmamı istiyorsanız siz de kullarıma ikram edin" buyuyorsa bilelim ki kesinlikle başka türlü olmaz. Eğer "olabilir" diyorsak Allah'ı bilmiyoruz, bize ne söylediğini bilmiyoruz ve Allah'ı kabul etmemişiz demektir.

Bu duruma düşmemek için hep birlikte Allah'ın bize ne söylediğini dinleyeceğiz; çünkü Allah'ın mü'minlere, kâfirlere, müşriklere, münafıklara, kalbinde hastalık olanlara, kalbi kilitli olanlara, mühürlü olanlara, perdeli olanlara nasıl muamele ettiğini görüp anlayacağız ki biz de onlar gibi kaybetmeyelim. Allah mü'minlere, velilere, sadıklara, muttakilere nasıl muamele

[37] Âli İmrân /191, İnsân /25
[38] Mu'min /55

ettiğini anlatmıştır. Bunu da anlamaya çalışacağız ki onların yaptığı gibi yapıp onların kazandığı nimetleri kazanalım.

Biraz önce okuduğumuz âyetlerde Allah “günahları sevaba, kötülüğü güzelliğe çeviririm” buyurmuştu. Allah’ın hem günahları affetmesi hem safhetmesi hem mağfiret etmesi, hem de sevaba çevirmesi vardır. Tabi, bunlar kulların hâllerine, imanına, tövbesine, istiğfarına, Allah’a dönüşüne göredir.

Allah bizi onu bilelim, tanıyalım, kendimizi bilelim, tanıyalım, anlayalım, nasıl kazanacağımızı öğrenip manevi olarak kazanalım diye dünyaya göndermiştir. Bunu da ancak Allah’ın efâlinden, fiillerinden, bize olan muamelesinden öğrenebiliriz. Allah, kazanmamız için bize her şeyi apaçık beyan ediyor ve hangi hâlde olursak olalım bize “gel, sana ikram edeceğim, hiç endişen olmasın, günahlarını sevaba çeviririm” buyuruyor.

Evet, hep birlikte Allah’ın senukri “okutacağız” fiilini, yessere “kolaylaştırır” fiilini bir de ekreme “ikram etti” fiilini anlamaya çalıştık.

Allah bizi onun kendisini tanıttığı gibi tanıyanlardan, anlattığı gibi anlayanlardan ve muamelesini anlayıp kazanmaya çalışanlardan eylesin inşallah. Allah bizi rabbinin kendisine olan muamelesinin saf hayır, saf güzellik, saf ikram, saf nimet olduğunu anlayanlardan eylesin. Allah bizi nimete, ikrama, güzelliğe hamd edenlerden, şükredenlerden ve rabbini hamd ile tesbih edenlerden eylesin inşallah.

Allah hepinizden razı olsun.

14.Bölüm

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyai vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Hep beraber Allah'ın El Efâlu'l Husnâ'sı ve Aşk'ı; yani Allah'ın güzel fiillerini, bize olan muamelesini ve her muamelesinin saf aşk, saf hayır olduğunu anlamaya çalışıyorduk.

Şimdiye kadar hiç kimse özel olarak Allah'ın efâlini anlatmamıştır, dolayısıyla Allah'ın fiilleriyle ilgili geniş kapsamlı ne sohbet ne de kitap vardır. Hep birlikte yaptığımız El Efâlu'l Husnâ ve Aşk sohbetleri bu bakımdan bir ilk olacak inşallah.

Elbette ki her şeyi takdir eden Allah'tır ve Allah her zamanda insanların durumuna göre muamele eder. Eğer insanlar imani bir konuda herhangi bir yeri anlamamışsa ya da unutmuşsa o kısım karanlıkta kalmıştır ve mutlaka Allah'ın vahyiyle aydınlanmalıdır; çünkü Allah'ın âyetleri cehalet karanlığını aydınlatan bir nûrdur. Demek ki şu anda da genel olarak Allah'ın güzel fiillerini anlamada ve iman etmede karanlıkta kalmışız ki Allah bize El Efâlu'l Husnâ'sını anlattırıyor.

Derdimiz; insanlara rableri hakkında kuru bilgi vermek değildir. İlimle beraber herkese marifetullahı, hikmeti, imanı kazandırmak, aynı şekilde hayatı Allah'ın huzurunda yaşamayı kendilerine talim ettirmektir. Kardeşlerimiz anlattıklarımızın bilgiden ibaret olmadığını anlayıp gönüllerini açmalı ve Allah'ın âyetlerinin gönüllerine yazılmasına müsaade etmelidir. Böyle yaparlarsa inşallah El Efâlu'l Husnâ ve Aşk sohbetlerimiz vesilesiyle rablerini tanıdıklarına ve rablerinin istediği, razı olduğu gibi bir iman kazandıklarına kendi üzerlerinde şahid olurlar.

Rabbimizi bilmeden, tanımadan ona iman etme imkânımız olmaz; ancak Allah'ı bilince, tanıyınca, yakınlığını tadınca ona iman etme imkânımız olur. Aksi takdirde kuru bir bilgi iman değildir, sadece yüktür. Nasıl ki Allah, ilmiyle amel etmeyen Tevrat âlimleri için "onlar kitap yüklü merkep gibidir"[1] buyurduysa öğrendiklerimiz üzerimizde imana, ahlaka, amele dönüşmediği müddetçe biz de onlar gibi oluruz. Öğrendiklerimizin üzerimizde aşka, muhabbete, hikmete, Allah'ın yakınlığını, beraberliğini tatmaya dönüşmesi lazım ki bilgimiz bize yük olmasın, aksine imanımız rabbimizin sevdiği bir iman olsun. İşte, bütün derdimiz, gayemiz hepimizin bu imanı kazanmasıdır.

Her zaman söylüyoruz; herkes mutlaka Allah'ın vahyini, Kur'ân'ı tekrar tekrar okumalıdır; çünkü kendini en güzel, en doğru tanıtan Allah'tır. Kardeşlerimiz Allah'ın kendilerine ne buyurduğunu anladıkça, rablerini tanıdıkça, Allah'a yakınlığı tattıkça bu aşkı, hikmeti kazanır inşallah.

Tabi ki aciz bir kul olarak bizim de kendimize göre rabbimizin rızasını, yakınlığını kazanma derdimiz vardır. Bütün çabamız, gayretimiz; rabbimizin bize "beni güzel anlattın, güzel tanıttın, kullarıma yakınlığımı tattırdın ve onları bana veli bir kul hâline getirdin" demesidir.

Allah'ı anlatmak ya da anlamak mümkün değildir. Biz sadece gönlümüzün alabildiği kadarıyla Allah'a ait bilgiyi, marifeti almaya çalışıyoruz. El Efâlu'l Husnâ ve Aşk sohbetleriyle inşallah Allah'a ait bilgiyi gönlümüz alabildiği kadar alır, böylece Allah'a iman eder ve her muamelesine onun istediği gibi karşılık veririz.

Evet, geçen sohbetimizde en son Allah'ın ekreme "ikram etti" fiilini anlamaya çalışıyorduk. Bu sohbetimizde de "ikram etti" fiiline devam edeceğiz inşallah.

[1] Cuma /5

Allah ikram eder, edecek, etti, ediyor. Allah, ikramının karşılığında insana "yeryüzündeki halifem olarak sen de ikram et" buyurur. Rabbimizi anladıkça onun yaptığı gibi yapmamız gerekir ki ona halife olmuş, Hz. İnsan olmuş olalım. Yoksa "Allah böyledir, peygamber böyledir" demekle kulluk olmaz, halifelik olmaz ya da "ben peygamberimizin kerim olduğuna iman ediyorum" demekle peygambere iman edilmiş olunmaz, iman bu değildir. İman, peygambere tabiyeti gerektirir; yani peygambere iman etmişsen bu durumda ona tabi olman, onun yürüdüğü yolda yürümen ve onun yaptığı gibi yapmaya çalışman gerekir ki peygambere tabi olmuş olasın.

Allah'ın El Efâlu'l Husnâ'sı onun El Esmâu'l Husnâ'sından tecelli eder. Nasıl ki El Esmâu'l Husnâ, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in üzerinde kâmil olarak görünüyorsa El Efâlu'l Husnâ da Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in üzerinde kâmil olarak görünür.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bir kul olarak nasıl yapması gerekiyorsa sadece öyle yapmış ve bizim için her konuda örnek olmuştur. Bu, kıyamete kadar böyledir. Eğer kıyamete kadar böyleyse o zaman Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in vârisleri de onun gibidir ve Allah'ın El Esmâu'l Husnâ'sı ile El Efâlu'l Husnâ'sı onlar üzerinde de tecelli etmiş demektir. Sahtekârlığa hiç lüzum yoktur, her şeyi apaçık söylüyoruz. Mesela baktığımızda "işte, falan yerde bir peygamber vârisi vardı, gidip ona tabi olduk, onunla beraber gidiyoruz" denilir. Peki, onun peygamber vârisi olduğunu nereden biliyorsunuz! Allah'ın isimleri, efâli onda tecelli ediyor mu? Eğer ediyorsa doğrudur, o bir peygamber vârisidir; ama onun üzerinde böyle bir tecelli yoksa "oraya gittik, bize zikir tarif etti, biz de ona tabi olduk sonra geri geldik, başka da bir alakamız yok" deniyorsa bu durumda o kişi bir peygamber vârisi değildir.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e baktığımızda herkesin ne sorunu ne ihtiyacı olsa gidip Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e anlatır,

ondan isterdi. Özellikle de kıtlık zamanı olunca herkes gidip ondan isterdi. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz de istenilen şey kendisinde olunca verir, olmayınca da hangi sahabede varsa ondan alıp ihtiyacı olanlara verirdi. Sahabelerde de yoksa bu defa başka yerden borç ederdi; yani ihtiyacı olanlara "falan esnafa git, benim seni gönderdiğimi söyle, ihtiyacını karşılasın" der, kendisinden isteyen insanların ihtiyacını mutlaka görürdü.

Bununla ilgili olarak bir örnek vereyim.

Sahabeler anlatır. *Birileri Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e gelip bir şey istedi. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz de istedikleri şey kendisinde olmadığı için onları başkasına gönderdi. Bunun üzerine Hz. Ömer (r.a.) mescidin içinde ayağa kalkıp "ya Resulullah, insanları istemekten alıkoyamıyoruz. Bunlar geçen gün de gelip senden aynı şeyi istemişlerdi. Allah seni onlara vermemekten sorumlu tutmaz; çünkü sende yoktur. Sahabede olmadığı için onlardan da alıp veremiyorsun, bu yüzden borç ediyorsun sonra da sıkıntı yaşanıyor (tabi ki alınan borç sonra ödeniyordu). Buna mecbur değilsin" dedi. Hz. Ömer'in söyledikleri karşısında Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in rengi değişti, morali bozuldu. Bunu anlayan bir sahabe de hemen ayağı kalkıp "ya Resulullah! Onlara ver. Madem ki Allah 'ver' demiş, o zaman sen de ver; çünkü Allah seni bunun için göndermiştir, borcu da bir şekilde kapattırır" dedi. Bunun üzerine Resulullah (s.a.v.) Efendimiz tebessüm edip "evet, Allah beni bunun için gönderdi"* buyurdu.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in "Allah beni bunun için gönderdi" derken kastettiği şey Allah'ın Kerim isminin tecellisidir. Kerim fiili Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'de tecelli ettiği için devamlı insanlara ikram ederdi, kendisinde olmadığında ise borç edip verirdi. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz böyleyse vârislerinin de böyle olması gerekir.

Aynı şekilde Resulullah (s.a.v.) Efendimiz lazım olduğunda sahabelere de infak etmelerini, vermelerini söylemiş, mesela bir savaşa gidildiğinde "kim ne infak edebiliyorsa etsin" demiştir; yani Resulullah (s.a.v.) Efendimiz hem alır hem infak ederdi, almasını bildiği gibi insanlara ikram etmesini de bilirdi.

Allah'ın El Esmâu'l Husnâ'sını, fiilerini âyetlerle anlatırken eğer bende herhangi bir eksiklik görüyorsanız, "anlattığınız bu âyet ya da Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in bu ahlakı sizde yok" diyorsanız söyleyin. Bir eksiğim varsa bu işi yapmam; çünkü üzerimde eksiklik görüyorsanız zaten bu işi yapamıyorum demektir. Yapamadığım şeyi niye sürdüreyim! Tabi, nefisle, şeytanla bakmak yok, Allah'ın vahyinde, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in ahlakında olmayan bir şey bende varsa söyleyin. Misal; Allah'ın Kerim ismini, ikram etme fiilini anlatıyorum. Eğer her konuda insanlara ikram etmiyorsam o zaman bu işi yapamıyorum; çünkü her konuda örnek olamıyorsam sadece boş konuşuyorum demektir. Bu anlamda anlattıklarım benim üzerimde yoksa söyleyin.

Peygamber vârisliğinin ölçüsü net olarak anlaşılsın diye bunu böyle izah ettim.

Evet, Allah'ın "ikram eder" fiilini anlatıyorduk. İsterseniz şimdi de hep beraber "ikram eder" fiiliyle ilgili âyetleri anlamaya devam edelim inşallah.

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Allah, Hz. Süleyman (a.s.)'ın yanındaki, kendisine nimet ikram edilen bir kuldan bahseder. Bu kul, Sebe melikesinin tahtını Hz. Süleymân (a.s.)'a getirir. Öncesinde Hüdhüd gelip Hz. Süleymân (a.s.)'a Sebe melikesini Hz. Süleymân (a.s.)'a anlatır. **"Gerçekten ben o (Sebeli)lere hükümdarlık eden, kendisine her**

şeyden (nasip) verilmiş ve büyük bir tahtı olan bir kadınla karşılaştım."[2]

"(Sonra Süleymân vezirlerine) Dedi ki: Ey ileri gelenler! Onlar teslimiyet gösterip bana gelmeden önce hanginiz o melikenin tahtını bana getirebilir?" Hz. Süleymân (a.s.) birinin o tahtı getireceğini biliyor ki böyle söylüyor, bilmese söylemezdi. **"Cinlerden bir ifrit, sen makamından kalkmadan önce ben onu sana getiririm. Gerçekten ben bu konuda güvenilir bir güce sahibim, dedi. Kitaptan (Allah tarafından verilmiş) bir ilmi olan kimse ise 'gözünü açıp kapamadan ben onu sana getiririm' dedi. (Süleymân) Onu (melikenin tahtını) yanında yerleşmiş olarak görünce dedi ki: Bu, rabbimin lütfundandır. Şükür mü edeceğim, yoksa nankörlük mü yapacağım diye beni imtihan etmesidir. Kim şükrederse ancak kendisi için şükretmiş olur, kim de nankörlük ederse şüphesiz ki rabbim ğaniyydir, kerîmdir (zengin, her şeyin kendisine muhtaç olduğu ve bütün ikramları yapan tek zattır)."**[3] Keramet, ikram edilen demektir. Bu kerameti gösteren ve kendisine kitaptan ilim verilen zatın ismi Asaf'tı ki o da bir Allah dostuydu.

Hz. Süleymân (a.s.) tahtı yanında hazır bulunca "şükür mü yapacağım yoksa nankörlük mü yapacağım diye Allah beni imtihana tabi tutuyor" buyurdu. Görüyorsunuz değil mi nasıl bir bakışı var! Her durumda imtihanda olduğunu, rabbinin ona muamele ettiğini biliyor. Oysaki kerameti de kendisi değil bir başkası göstermiştir. Buna rağmen "şükür mü yapacağım yoksa nankörlük mü yapacağım diye Allah beni imtihana tabi tutuyor" demiştir. Demek ki ikram nerden ve kimden gelirse gelsin, eğer o ikramda bizimle ilgili bir şey varsa buna şükretmemiz gerekiyormuş! Yoksa şükretmezsek nankörlük yapmış oluruz.

[2] Neml /23
[3] Neml /38-40

“Rabbin, kendisinden başkasına kulluk etmemenize; ana, babanıza da güzellikle davranmanıza hükmetti. Onlardan biri veya her ikisi senin yanında yaşlanırsa onlara sakın ‘öf!’ bile deme, onları azarlama, ikisine de kerim söz söyle!”[4] Anne, baban senin yanında yaşlanır ve sana muhtaç olurlarsa onlara “öf” bile deme; çünkü sen küçükken onlar sana rahmet kanatlarını germişti. Şimdi yaşlandıkları için çocuk gibi olmuş olabilir, yanlış yapıyor olabilirler. Onları azarlama ve onlara kerim bir söz söyle! Demek ki sözün de kerim olanı varmış.

Kerim söz söylediğinde anne, babanın gönlünü alman, onları sevindirmen lazım; yani söylediğin o sözle anne, babanın ikrama nail olmuşlar gibi sevinmeleri gerekir. Senden bir şey isterlerse ve senin de bu isteklerini karşılama imkânın yoksa bu durumda yine onlara kerim bir söz söylemelisin. Hem de öyle bir şekilde söylemelisin ki incinmemeliler.

Peki, kerim sözü sadece anneye, babaya mı söylemek lazım?

Tabi ki hayır! Anne, babanın yaşında olan bütün büyüklere mutlaka bu kerim söz söylenmelidir. Yoksa büyüklerle sanki kendi yaşıtlarıymış gibi konuşmak kerim olmaya, edebe aykırıdır.

Mesela baktığımızda yirmi yaşındaki bir genç, yetmiş yaşındaki adamla arkadaşı gibi konuşur. Hatta kalkıp ona yer verme tenezzülünde bile bulunmaz. Bu nasıl bir şeydir gerçekten anlamakta zorlanıyorum! Böyle bir şey nasıl mümkün olabilir, insan büyüğüne nasıl böyle davranabilir, nasıl onunla bu şekilde konuşabilir, gerçekten anlamıyorum! Samimi konuşmak başka bir şeydir; fakat insan, büyüğüyle her ne kadar samimi olursa olsun nihâyetinde kendisinin büyüğüdür, aradaki yaş farkı hiçbir zaman unutulmamalıdır. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *“büyüklerimize*

[4] İsrâ /23

saygı, küçüklerimize sevgi göstermeyen bizden değildir"[5] buyurmuştur. Bizden değildir demek böyle biri mü'min değildir, Müslüman değildir, benimle bir alakası yoktur demektir. İnsanın hâli ne olursa olsun eğer büyüğüne saygı göstermezse Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in "bizden değildir" dediği zümrenin arasına girer.

Hâl böyleyken insanlar sadece kendilerinden yaşça büyüklerine değil Allah'ın "öf bile deme"[6] dediği anne, babalarına bile edebe aykırı tavır gösterebiliyor, onlara bağırabiliyor, kızabiliyor, laf söyleyebiliyorlar! Hâlbuki annen, baban yanlış yapabilir, yanlış düşünebilir, öyle anlamışlardır, onlar için doğru öyle olabilir; ama her ne olursa olsun annene, babana bağırmaya hakkın yoktur; çünkü onlar Vedud ismiyle seni sevmiş, Allah'ın Kerim ismiyle sana ikramda bulunmuş ve seni büyütmüştür. Senin de onların bu kerimliğine karşılık nankörlük yapmaman gerekir. Mü'min, nankör olmaz. Mü'min; şükreden, teşekkür eden bir kul olur.

"Hani biz meleklere, 'Âdem'e secde edin!' demiştik. Hepsi hemen secde ettiler; ancak (cinlerden olan) iblis, 'ben hiç çamurdan yarattığın bir kimseye secde eder miyim!' dedi. (Devamında) Şu benden üstün kıldığını görüyor musun! Yemin ederim ki eğer bana kıyamet gününe kadar mühlet verirsen pek azı müstesna onun neslini mutlaka hakimiyetim altına alacağım, dedi."[7] Başka bir âyette de iblis **"onlara önlerinden, arkalarından, sağlarından ve sollarından yaklaş(ıp onları kendime bağlay)acağım ve (sen) onların çoğunu şükredenlerden bulmayacaksın!"**[8] dedi. O hâlde nerede bir nankörlük varsa bilelim ki orada şeytana tabi olmak vardır.

[5] Tirmizî, Birr, 15; Ebû Dâvûd, Edeb, 66
[6] İsrâ /23
[7] İsrâ /61-62
[8] A'râf /17

Allah, iblisin sözüne karşılık ne buyurduğunu da beyan ediyor. **"(Allah) 'Haydi, sen (o vakte kadar) mühlet verilenlerdensin. Yerilmiş ve kovulmuş olarak oradan çık! Andolsun ki onlardan her kim sana tabi olursa mutlaka sizin hepinizle cehennemi dolduracağım!"**[9] **"(Çık) Git (oradan)! Onlardan kim sana tabi olursa muhakkak ki (yaptıklarınıza) tam bir karşılık olarak sizin cezanız cehennemdir! Onlardan gücünün yettiği kimseleri davetin (ve vesvesen)le yerinden oynat (ayağını kaydır), süvarilerinle, yayalarınla onları yaygaraya boğ, mallarına ve evlatlarına ortak ol, kendilerine vaadlerde bulun! (Unutmayın!) şeytan, onlara aldatmadan başka bir şey vaad etmez."**[10] Zaten şeytanın bundan başka bir şey yapma gücü de yoktur.

Evet, "onların mallarına, çocuklarına ortak ol" buyurdu Allah. Kendimize bakalım; acaba iblis malımıza, çocuklarımıza ortak olmuş mudur! Bunu anlamanın kolay bir yolu vardır. Eğer malımız şeytanın yolunda harcanıyorsa; yani yediğimiz, içtiğimiz, ahirete gönderdiğimiz dışında malımızı Allah yolunda değil de başka bir yolda sarf ediyorsak, bu durumda şeytan malımıza ortak olmuş, demektir.

Aynı şekilde iblis evlatlara da ortak olur. Allah âyet-i kerimede çocuk konusunda nasıl dua edeceğimizi bize öğretmiş, **"onlar, 'rabbimiz! Bize eşlerimizden ve neslimizden göz aydınlığı olacak (çocuklar) lütfeyle ve bizi muttakilere (kulluk sorumluluğunu bilip yerine getirmeye çalışanlara) imam kıl!' derler"**[11] buyurmuştur. Yani bize "takvâ sahibi olacak, kendisiyle beraber olanlara da bu takvâyı kazandıracak çocuklar isteyin" demiştir. Hâl böyleyken çocuğumuz takvâ sahibi olmamış, ebedi hayatını kazanmamış, şeytanın peşinden gitmişse o zaman

[9] A'râf /15, 18
[10] İsrâ /63-64
[11] Furkân /74

şeytan, çocuğumuza ortak olmuş demektir. Biz çocuğumuzu şeytana teslim etmişiz, şeytan da onu alıp tepe tepe kullanıyordur, dolayısıyla o artık bizim çocuğumuz değildir! Eğer çocuğumuz mü'min olsa Allah'a koşar, Allah yolunda koşar, cennete koşar, hayırda yarışır, cennete davet eder ve Allah yolunda bize yardım eder. Eğer evladımız böyle değilse o zaman iblis ona ortak olmuştur.

Evet, şeytan, Allah'tan mühlet istemiş, Allah da ona bu mühleti vermiştir. Âyet devam ediyor. **İnne ibâdî leyse leke aleyhim sultânun ve kefâ bi rabbike vekîlâ:**[12] "Muhakkak ki benim (ihlâslı) kullarım üzerinde senin hiçbir hakimiyetin yoktur. (Onlara) Vekîl olarak rabbin yeter." O hâlde biri Allah'ın kuluysa şeytanın onunla işi olamaz. Şeytan da zaten "senin ihlaslı kullarınla benim bir işim yok, onlar hariç gerisini kendime bağlayacağım. Sana kul olanlar zaten beni dinlemez, peşimden gelmezler. Onlar bir tek seni dinlerler[13] demişti.

Neden "benim kullarım üzerinde herhangi bir saltanatın (bir gücün) yoktur. Vekil olarak rabbin yeter" âyetini okudum?

Allah, iblise "vekil olarak senin rabbin yeter" buyuruyor; çünkü iblisi de Allah yaratmıştır. Bu yüzden iblis her ne kadar yoldan çıksa bile Allah hâlâ ona "ben senin rabbinim" buyuruyor. Zaten âyetlere baktığımızda iblis de "rabbim" demeye devam ediyor. **"Şeytan, insana '(Allah'ın âyetlerini ve resulünü) inkâr et' der. (İnsan) İnkâr edince de 'şüphesiz ben senden uzağım; çünkü ben âlemlerin rabbi olan Allah'tan korkarım der."**[14] İblis, "ben Allah'a değil Âdem'e secde etmedim. Senin durumunsa çok vahimdir, ben senden uzağım. Ben âlemlerin rabbinden korkarım,

[12] İsrâ /65
[13] Hicr /40, Sâd /82-83
[14] Haşr /16

senin yaptığını yapamam, söylediğini söyleyemem" deyip ondan uzaklaşıyor.

İblis her ne kadar Allah'a itiraz etse de Allah yine de ona "ben senin rabbinim" diyor! Böyle bir sevgiyi, aşkı, muhabbeti akıl alamaz. Herkese düşen; kendine bakıp kendi hesabını yapmak, rabbine kul olmaya ve rabbinin yakınlığını, sevgisini kazanmaya çalışmaktır. Yoksa rabbini hesaba çekip "acaba Allah böyle mi yapıyor, şöyle mi yapıyor, acaba şöyle mi yapacak, böyle mi yapacak" dememektir. Allah'ın ne yapacağını hiç kimse bilemez ve bu kimseyi de ilgilendirmez. İnsanın böyle söylemek yerine "acaba ben ne yapıyorum" deyip kendine bakması lazım.

"Andolsun ki biz, âdemoğullarını mükerrem (ikrama nail) kıldık. Onları (çeşitli nakil vasıtaları ile) karada ve denizde taşıdık, onları temiz şeylerden rızıklandırdık ve yarattıklarımızın birçoğu üzerinde tam bir üstünlükle faziletli kıldık."[15] İnsan, yaratılanların birçoğundan üstünse o zaman birçoğundan da aşağıda demektir; ama âyetin manası bu değildir.

Peki, bu âyeti nasıl anlamalıyız?

İnsan, halife olarak en öndedir; ama güç itibariyle bir filden daha aşağıda oluşu gibi yaratılanların birçoğundan güç itibariyle, kuvvet itibariyle daha aşağıdadır. Örnek vermek gerekirse; bir eşeğe yüz elli kilo yük yüklediğinde eşek onu yüz kilometreye kadar taşıyabilir; ama insan bu yükü o kadar taşıyamaz, dolayısıyla eşek bu konuda insandan daha güçlüdür, daha öndedir. Ya da kuşlar uçabilir; ama insan uçamaz, aynı şekilde balıklar suyun altında kalabilir; ama insan kalamaz. Bir de öyle hayvanlar vardır ki gece yüz kilometre ötesini bile görebilir; ama insan göremez. Bu şekilde diğer yaratılanlar, güç itibariyle ya

[15] İsrâ /70

da farklı özellikler itibariyle insandan üstündür, yoksa Hz. İnsan olarak halife anlamında insanlardan üstün değildir.

Dediğim gibi; insan zahiri olarak diğer varlıkların çoğundan üstün, birçoğundan aşağıdadır; ama manevi olarak hepsine kıyasla en öndedir, Allah'a en yakın olacak olan varlıktır; çünkü insan, Allah'tan rûh taşıyor. Misal; şeytan bile bir anda başka bir şehre gidebiliyorken insan gidemez, dolayısıyla şeytan bu konuda insandan daha üstündür; ama iş halife olmaya, secde edilmeye geldi mi Allah insanı mükerrem kılmış, kendisiyle, yakınlığıyla ikrama nail etmiştir. Hâl böyleyken insan halifeliğini bilmez, Allah'ın ona verdiği bu ikramı görmezse şerefini taşımamış, kendini de anlamamış olur.

"Andolsun biz, onlardan önce Firavun'un kavmini de imtihan etmiştik. Onlara da kerim (Allah'ın katında ikrama nail olmuş) bir resul (olan Mûsâ) gelmişti."[16]

"(Mûsâ onlara) 'Allah'ın kulları! Bana gelin; çünkü ben sizin için (gönderilmiş) güvenilir bir resulüm' diye (davette bulundu). Allah'a karşı büyüklük taslamayın. Çünkü ben size apaçık bir delil (ve mucize) getiriyorum. Muhakkak ki ben, beni taşlamanızdan, benim de rabbim sizin de rabbiniz (olan Allah)a sığındım. Eğer bana iman etmiyorsanız, hiç değilse benden uzak durun"[17] demişti.

Allah hangi kavme resul göndermişse onu mutlaka kerim olarak göndermiştir.

Nasıl?

Allah gönderdiği resullerle kullarına iman ikram eder, hikmeti ikram eder, vahyini öğretip ikram eder, nefsi tezkiye edip ikram eder, kendisini tanıtıp ikram eder, ebedi hayatın nasıl

[16] Duhân /17
[17] Duhân /18-21

kazanıldığını öğretip ikram eder, bunlar saf ikramdır; ama şeytana uyanlar; yani nankör olanlar Allah'ın ikramını görmezler; çünkü manevi olarak kör olmuşlardır. Kendileri için ikram olanı görmez, ters tarafta durup resulleri inkâr eder, taşlar, hatta öldürmeye kalkışırlar. Zaten baktığımızda çoğu kavim kendilerine gelen peygamberleri öldürmeye kalkışmıştır. Bu, kıyamete kadar böyledir.

Zuk, inneke entel azîzul kerîm:[18] "Tat bakalım! Hani sen şerefli (kudretli) ve üstündün!" Hani sen kendini aziz ve kerim zannediyordun! Biri Allah'ın âyetlerine karşı kibirlenirse kendine başka şeylerde şeref arar ve "ben şerefliyim, ben kerimim, benim izzetim var" der. Hem Allah'ın âyetlerine karşı şüphe içindedir hem de kendini şerefli zanneder!

Şimdi okuyacağımız âyetler Allah'ın böyleleri hakkındaki beyanıyla ilgilidir. **"(Zebânilere şöyle emredilir) Tutun onu! Ve cehennemin ortasına sürükleyin! Sonra başına azap olarak (bir de) kaynar su dökün! (Ve ona deyin ki) Tat bakalım! Hani sen şerefli (kudretli) ve üstündün! İşte bu (azap), sizin şüphelenip durduğunuz şeydir."**[19] İşte, bu Allah'ın âyetlerini ciddiye almayışınızın karşılığıdır.

Demek ki bir de kendini şerefli zannetmek, kerim zannetmek varmış! "Ben ikrama nail olmuşum, kazanmışım, benim durumum, hâlim güzeldir" deyip kendi kendini kandırmak varmış!

Şeref ve izzet bütünüyle Allah'a aittir, bu sebeple Allah âyet-i kerimede **"kim izzet (şeref ve üstünlük) istiyorsa (bilsin ki) bütün izzet Allah'a aittir"**[20] buyurmuştur. İnsanı kerim yapan, şerefli kılan Allah'tır. Kul ya Allah'tan şerefi, izzeti, kerimliği alır ya

[18] Duhân /49
[19] Duhân /47-50
[20] Fâtır /10

da şerefsiz kalır ve Kıyamet günü Allah onun ne kadar şerefsiz olduğunu ona gösterir.

Allah Kur'ân için de **"(ey insanlar!) andolsun ki size içinde zikriniz (şeref ve şanınız) bulunan bir kitâb (olan Kur'ân'ı) indirdik"**[21] buyurur. Allah bu Kur'ân'ı indirmekle size şerefinizi indirmiştir. "Sen Kur'ân'la şerefleniyorsun, beni dinlersen şeref alırsın, başka türlü şeref yoktur. Yoksa sen iki damla dökülen sudansın ve hiçbir kıymetin, değerin yoktur. Ya, Allah'ın sana nefhettiği rûh olur, o şerefi alırsın ya da kendini çamurdan zanneder, iki damla dökülen su olursun" buyuruyor Allah.

Hitap Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'edir. **"Biz senden önce hiçbir resul göndermedik ki ona (şöyle) vahyetmiş olmayalım, 'muhakkak ki benden başka İlâh yoktur, öyleyse bana âbd olun (kulluk sorumluluğunuzu bilip yerine getirmeye çalışın)."**[22] Benden başka ilâh yok, mülkün sahibi yok, güzelliğe, El Esmâu'l Husnâ'ya sahip olan yoktur. Siz de sadece bana âbd olun. **"Onlar dediler ki: Rahmân (olan Allah, bazı resulleri) çocuk edindi. (Hâşâ!) O subhândır (bundan münezzehtir). Bilakis (Allah'ın resulleri) ikrama nail olmuş kullardır."**[23] Bütün peygamberler sadece ikrama nail olmuş kullardır, bunun dışında bir şey değildir. Bütün kullara düşen; peygambere tabi olurken Allah'tan onlar gibi ikrama nail olmayı istemek ve bu ikrama nail olmak için çaba, gayret sarf etmektir. Peygamberlere bunun dışında bir konum vermek küfür olur, şirk olur.

"(Allah, kâfirlere) Yıl sayısı olarak yeryüzünde ne kadar kaldınız, buyurur. (Onlar da) Bir gün veya günün bir kısmı kadar kaldık. (Eğer hata ediyorsak) Artık sayanlara (bu hesabı tutan meleklere) sor, derler. (Allah) Buyurur: Çok az (bir zaman)

[21] Enbiyâ /10
[22] Enbiyâ /25
[23] Enbiyâ /26

kaldınız. Ne olurdu siz (bunu vaktiyle) bilmiş olsaydınız!”[24] Keşke dünya hayatının “bir gün ya da günün bir kısmı” dediğiniz kadar kısa olduğunu dünyadayken anlasaydınız!

“Siz, bizim sizi boş yere yarattığımızı ve bize asla döndürülmeyeceğinizi mi sandınız?” Dünya hayatını sanki üzerinizde bir muradımız yokmuş, sanki sizi bir amaçla yaratmamışız gibi zannederek yaşadınız ve bize geleceğinizi hesap etmediniz. Hayatınızı bize geleceğinizi bilerek yaşamıyordunuz. Oysaki geleceğinizi de biliyordunuz. Madem öyle neden gereğini yapmadınız!

“Gerçek melik (hükümdar) olan Allah çok yücedir. Ondan başka ilâh yoktur, (o) kerim olan Arş’ın rabbidir.”[25] Melik olan, hak olan Allah’tır. Ondan başka ilâh yoktur. O, kerim olan arşın sahibidir; ama siz bunu anlamadınız!

Kerim olan arşın sahibi... Allah, arşa tecelli edip bütün varlığı arştan idare eder ve her bir mahlukata ikramda bulunur. Allah’ın istisnasız her emri kulları için saf ikramdır, nimettir, hayırdır.

Zahiri olarak arşın olması gibi bir de insanda arş vardır. İnsandaki arş gönül arşıdır. İnsandaki gönül arşı da kerimdir; çünkü Allah oraya tecelli edip bütün ikramlarını o arştan yapar. “Allah her anda gönle vahyeder” dediğimiz işte bu gönül arşıdır. Allah her anda kulunu kendine davet edip ona “seni seviyorum” der. Bununla beraber her anda “haydi, kulum doğru yap, haydi kulum gel” deyip ona kerimliğini gösterir, tattırır. Bütün kullar buna şahidtir, yeter ki gözünü, kulağını, gönlünü bu vahye kapatmamış olsun, yeter ki kalbi mühürlenmemiş olsun. Kul gönlünü açarsa Allah’ın kerimliğini gönül arşında görür. O, kerim olan arşın sahibidir; yani o, senin gönlünün sahibidir. O hâlde

[24] Mu’minûn /112-114
[25] Mu’minûn /115-116

gönlümüzü sahibimize teslim etmemiz, gönlümüzdeki muhabbetin ona ait olması lazım.

Yâ eyyuhâl insânu mâ garrake bi rabbikel kerîm:[26] "Ey insan! Seni (her türlü ikrama layık görüp yaratan) kerîm rabbine karşı aldatan nedir!" Seni kerim olan rabbine karşı gurura düşüren şey nedir! Neden rabbine karşı böyle mağrur oluyor, kibirleniyorsun! Neden kul olmayı şeref olarak anlamadın, Hz. İnsan olmayı tercih edemedin! Neden rabbine karşı böyle mağrursun! Burada dikkat etmemiz gereken bir şey vardır. Allah âyetin başında "ey insan" buyurdu; yani "seni kerim olan rabbine karşı böyle mağrur eden nedir" hitabını Allah bütün insanlara yapıyor!

"O ki seni (yoktan) yarattı, seni (en güzel şekilde) düzenledi ve sana ölçülü (dengeli) bir biçim verdi. Hangi surette dilemişse seni öyle terkib etti."[27] Sana şekil verip seni düzenledi ve şeklini dengeli kıldı, güzel kıldı, olması gerektiği gibi yaptı. Seni senin istediğin gibi değil dilediği surette yarattı.

Allah kendine nasıl bir âbd yaratmayı dilediyse seni de öyle yarattı, öyle şekillendirdi. Madem öyle neden kibirleniyorsun, seni o yarattı! Kibirleneceğine bunu anlayıp rabbine karşı boyun bükmen gerekmez mi! Neden tam tersine mağrur oluyor, gururlanıyor, kendini bir şey zannediyorsun!

"(Fakat) Hayır! Bütün bunlara rağmen (yine de) siz, (hesap vereceğiniz) din (günün)ü yalanlıyorsunuz."[28] Bunlar kulluğu yalanlayanlardır; yani kulluk yapmayanlardır. Biri "evet, biz Allah'ın kuluyuz, rabbimize kul olmamız gerekir" dediyse peşinden ise "ama" deyip kulluğunu yapmadıysa, Allah'ın âyetlerini dinlediğinde "evet, doğrudur, aynen öyledir" dediyse

[26] İnfitâr /6
[27] İnfitâr /7-8
[28] İnfitâr /9

peşinden yine "ama" deyip gereğini yapmadıysa, bununla beraber "Allah'ın resulünü gerçekten Allah göndermiştir, o bir peygamberdir; ama işte biz ona tabi olamıyor, onun gibi yapamıyoruz" dediyse kulluğu yalanlamıştır. Kulluğu yalanlayınca da Allah'ın dinini yalanlamış demektir. Allah'ın vahyine, emrine karşı "ama" derken Allah'ın gönderdiği dini yalanlamış olur. Allah bu yüzden "siz dini yalanlıyorsunuz" buyuruyor ve bunu da böyle yapan bütün insanlara söylüyor.

Allah, Kıyamet gününde bu hâlde olan insanlara sorar. **"(Hesap yerine) Geldikleri zaman (Allah onlara) buyurur: Siz benim âyetlerimin ne olduğunu kavramadan yalan saydınız öyle mi, değilse yaptığınız neydi?"**[29] Âyetlerimi dinlemeden yalanladınız, yalanlamadıysanız söyleyin o zaman yaptığınız neydi! Bakın, âyetlerimi hiç dinlememiş, anlamaya çalışmamışsınız! "Evet, ben kabul ediyorum" demişsiniz ama yok saymışsınız; yani yalanlamışsınız. Eğer böyle değilse o zaman bunun adına ne denir, siz söyleyin!

"Mü'minler ancak o kimselerdir ki Allah zikredil(ip anıl)dığı zaman (haşyet ve muhabbetle) kalpleri titreyen, kendilerine Allah'ın âyetleri okunduğunda imanlarını (Allah'a olan haşyet ve muhabbetlerini) arttıran ve yalnız rablerine tevekkül eden kimselerdir. Onlar ki namazı ikâme ed(erek her anda Allah'ın huzurunda durmaya çalış)ırlar ve kendilerine verdiğimiz rızıktan (Allah yolunda) infak ederler. İşte onlar hakiki mü'minlerdir. Onlar için rableri katında (nice) dereceler, (büyük) bir mağfiret ve kerim (olan şerefli ve bitmez, tükenmez) bir rızık vardır."[30]

"Onlar için rableri katında mağfiret vardır." Bir beşer olarak yanlış yapmış, eksik yapmış, günaha düşmüşler; ama Allah

[29] Neml /84
[30] Enfâl /2-4

onları mağfiret edecek. Bir de onlar için kerim bir rızık vardır. Bu, Allah'ın Kerîm isminin tecellisidir.

"İman edip de hicret edenler, Allah yolunda mallarıyla, canlarıyla cihad edenler ve (muhacirleri) barındırıp (onlara) yardım edenler (ensâr) var ya, işte onlar hakiki mü'minlerdir. Onlar için (Rableri katında büyük) bir mağfiret ve kerim (olan şerefli ve bitmez, tükenmez) bir rızık vardır."[31]

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"kulluğun daha güzel yapılabilmesi için bir ev öteye taşınması dâhi hicrettir"* buyurur. Hicreti böyle anlamak gerekir. Aynı zamanda küfürden imana da hicret vardır. Biri Allah'a iman ettiğinde manevi hicret yapmıştır.

Zahiri olarak muhacire örnek vermek gerekirse; şu anda bu memlekete gelen bütün Suriyeli mü'minler hicret etmiştir. Bu yüzden onlar muhacir, buradakiler de ensardır.

Allah hicret edenlere yardım edip onları barındıranların gerçek mü'min olduğunu buyurdu. Öyle bahane aramak yoktur. Karşındaki kişi "lâ ilâhe illallah muhammedun resulullah" diyor ya iş bitti! Senin kardeşlerin sana hicret etmiş, sana düşen de onlara yardım elini uzatmaktır. Bu bir imtihandır ve tıpkı Mekke'deki sahabelerin Medine'ye hicreti gibidir. Ya sen de sana hicret eden kardeşlerini karşılar, onlara yardım eder, Allah'ın "onlar gerçek mü'mindir" dediği kulların sınıfına girersin ya da girmezsin.

Allah bir de "onlara mağfiret ve kerim bir rızık vardır" buyurmuştu. Allah'ın muhacirlere ve ensarlara yapacağı ikram sınırsız bir ikramdır. Öyleyse asla şeytanın verdiği vesveseye kapılıp "Suriyeliler neden buraya geldiler, kendi memleketlerinde kalmaları gerekirdi" demememiz, Allah'a göre bakıp hüküm vermemiz gerekir. Allah bizi onlarla imtihana tabi tutuyor. Sahabelerin, peygamberlerin yaşamına benzer bir hâli yaşamadan

[31] Enfâl /74

ölmek yoktur; çünkü Allah onların yaşadığı hâllerin benzerleriyle bizi imtihana tabi tutar. Bu, kıyamete kadar böyledir. Biz de ya Allah'a göre bakar, muhatap olduğumuz imtihanı anlar, gereğini yaparız ya da birilerinin bize söylediğini söyleyerek "şunun şöyle olması, bunun böyle olması lazım" deriz. Böylelikle şeytanın, iblisin verdiği kararla, hükümle hükmeder ve imtihanı, kazanma imkânını kaybederiz.

Bu âyet, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in hanımları için olan âyettir. **"Sizden kim de Allah'a ve resulüne (gönülden) itaat eder ve sâlih amel işlerse ona da mükâfatını iki misli veririz ve ona (cennette) kerim (olan şerefli ve bitmez, tükenmez) bir rızık hazırlamışızdır."**[32]

"Ey iman (ettiğini iddia) edenler! Allah'ı (dilinizle ve kalbinizle) hatırlay(ıp an)arak çokça zikredin! Ve onu sabah akşam tesbih edin! Sizi (nefsani) karanlıklardan nûra çıkarmak için melekleriyle destekleyen, üzerinize (rahmetini indiren) odur. Çünkü (Allah) mü'minlere karşı çok rahîmdir (isimlerinde ve fiillerinde her zaman rahmeti tecelli edendir). Ona kavuştukları gün (Allah'ın) onlara iltifatı, 'selam'dır. (Allah) Onlara (cennette) kerim (olan şerefli ve bitmez, tükenmez) bir mükâfat hazırlamıştır."[33]

Hitap Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'edir. **"Ey nebî! Muhakkak ki biz seni (ancak insanlar için) bir şahid, bir müjdeleyici ve bir uyarıcı olarak gönderdik. Ayrıca onun izni ile (insanları) Allah'a (çağıran) bir davetçi ve nûr saçan bir kandil olarak (gönderdik). O hâlde Allah'tan büyük bir fazilete (kurtuluş ve saadete) ereceklerini (sana böyle bakan ve sana iman eden) mü'minlere müjdele!"**[34]

[32] Ahzâb /31
[33] Ahzâb /41-44
[34] Ahzâb /45-47

“Eğer yasaklandığınız büyük (günah)lardan kaçınırsanız, sizin (küçük) günahlarınızı örteriz ve sizi kerim (olan şerefli) bir yere koyarız.”[35]

“(Ey iman ettiğini iddia edenler!) Verdiğini kendisine arttır(arak öde)mesi için (karşılığını sadece Allah’tan almak üzere malından infak edip) Allah’a güzel bir borç verecek kimdir? Onun için (âhiret günü) kerim (olan şerefli ve bitmez, tükenmez) bir mükâfat vardır.”[36] Allah’a borç; sadakadır, infaktır. Allah onun yolunda verdiğimiz her şeyi kendisine verilmiş olarak kabul eder ve mutlaka kerim bir mükâfatla bize karşılık verir.

“(Allah’a olan sadâkatlarını ispatlamak için onun yolunda) Sadaka veren erkeklerle sadaka veren kadınlar ve Allah’a güzel bir borç verenler var ya, onlara (verdiklerinin karşılığı âhiret günü) kat kat ödenir. Ayrıca onlar için kerim (olan şerefli ve bitmez, tükenmez) bir mükâfat vardır.”[37]

“Allah’a ve resullerine iman edenlere gelince, işte onlar rableri katında (ona âbd olacaklarına dair verdikleri söze sadakat gösteren) sıddıklar ve (her anda Allah’ın esmâsına şahidlik eden, canlarıyla ve mallarıyla Allah yolunda cihad eden) şahidlerdir. Onların (orada vasıl olacağı) mükâfatları ve nûrları vardır. İnkâr edip de âyetlerimizi yalanlayanlara gelince, işte onlar da cehennemliklerdir.”[38]

“O (gökyüzü ve yeryüzü) üzerinde bulunan her şey fânidir (ve yok olacaktır). Ancak zûl celâli vel ikrâm (celal ve ikram sahibi ve celaliyle tecelli ettiği her muamelesinde mutlaka kuluna bir ikramı) olan rabbinin vechi (zatı ve zatından tecelli eden El Esmâu’l Husnâ’sı) bâki kalacaktır. O hâlde rabbinizin

[35] Nisâ /31
[36] Hadîd /11
[37] Hadîd /18
[38] Hadîd /19

nimetlerinden hangisini yalanlıyorsunuz?"[39] **"Zûl celâli vel ikrâm (celal ve ikram sahibi ve celaliyle tecelli ettiği her muamelesinde mutlaka kuluna bir ikramı) olan rabbinin (Rahmân olan) adı mübarek (ve şanı yüce)dir."**[40]

"İman edip sâlih ameller işleyenler var ya, onlar için (rableri katında büyük) bir mağfiret ve kerim (olan şerefli ve bitmez, tükenmez) bir rızık vardır."[41]

"Ey iman (ettiğini iddia) edenler! Zannın çoğundan kaçının; çünkü zannın bazısı (yani kötü zan) günahtır. (Birbirinizin kusurlarını ve günahlarını) Araştır(ıp casusluk yap)mayın!"

Allah bunu kullarına, kul olmayı kabul edenlere söylüyor. Su-i zanda bulunmayın ve "acaba şu ne yaptı, bu ne yaptı" diyerek başkalarının günahını, yanlışını, hatasını araştırıp casusluk yapmayın, birbirinizin gizli yönlerini araştırmayın.

"Birbirinizin gıybetini de yapmayın! Sizden biriniz, ölmüş kardeşinin etini yemekten hoşlanır mı? Bundan tiksindiniz (değil mi)! O hâlde Allah'a karşı takvâ sahibi olun (kulluk sorumluluğunuzu bilip yerine getirmeye çalışın)! Muhakkak ki Allah tevvâbtır, rahîmdir (tövbeleri, kendisine dönenlerin dönüşünü kabul eden, isimlerinde ve fiillerinde her zaman rahmeti tecelli edendir)."[42] Öyle yaptıysanız tövbe edin. Allah size rahmetiyle muamele eder ve tövbenizi kabul eder.

"Ey insanlar! Şüphesiz ki biz, sizi bir erkekle bir dişiden yarattık ve (birbirinize karşı soy ve renginizle övünesiniz diye değil, bilakis) birbirinizle tanışmanız için sizi milletlere ve kabilelere ayırdık (ki Allah'ın kudretine şahid olasınız).

[39] Rahmân /26-28
[40] Rahmân /78
[41] Hacc/ 50
[42] Hucurât /12

Muhakkak ki Allah katında ikrama en nail olanınız, ona karşı (en çok) takvâ sahibi olanınız (yani kulluk sorumluluğunu bilip en çok yerine getirmeye çalışanınız)dır. Muhakkak ki Allah alîmdir, habîrdir (her şeyi, herkesi bilen ve her şeyden, herkesten haberdar olandır).”[43]

Sadakallahulazim.

Evet, rabbimiz bize yol gösteriyor! Allah bu son okuduğum âyetlerde nasıl düşünmemiz gerektiğini öğretir ve bize “ben senden böyle düşünmeni istiyorum. Su-i zanda bulunma, başkasının hatasını araştırma. O benim kulumdur, onun ne yaptığı seni ilgilendirmez. Neden kulumun hatasını araştırıyorsun! Peki, ben senin hatalarını açığa çıkarsam ne olur! Yoksa sen benim böyle yapabileceğimi düşünmüyor musun, buna iman etmemiş misin” buyurur. Biri başkasının hatasını, günahını açığa çıkarırsa Allah da onun günahlarını, hatalarını açığa çıkarır ve onu rezil rüsva eder.

Allah bir de “birbirinizin gıybetini yapmayın, birbirinizi çekiştirmeyin” buyurmuştu. Yani kulumu çekiştirme, ben onu çekiştirmeni kabul etmiyorum” dedi Allah. Ama Allah böyle söylediği hâlde baktığımızda öylesi var ki çekiştirmek şöyle dursun üstüne çekiştirdiği kişiye iftira atar, bir de “ben kulum, ben Allah’a iman etmişim” der!

Gıybet etmek şirktir. Günah başka, şirk başka bir şeydir. Allah günahları affeder; ama şirki affetmez[44] ve bunun cezası çok ağırdır; çünkü bu, kendini Allah’a ortak koşmaktır. Allah “benim kuluma karışma, sen kulluğunu yap, sen güzel yap, en güzel söz neyse onu söyle, yardım edebiliyorsan yardım et, rahmet et, ikram et, bunu yapamıyorsan sus o zaman” diyor, o ise Allah’ın kuluna müdahale ediyor. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *“ya hayır*

[43] Hucurât /13
[44] Nisâ /48

söyleyin ya da susun"[45] buyurmuştur. Hâl böyleyken o çıkmış "yok, ben konuşurum; yalan söylemiyorum ki benim söylediğim doğrudur" diyor! Ama bak, Allah da böyle söylüyor "kulumu arkasından çekiştirme" diyor! Sen kulluğu kabul etmiyorsun, kulluk bu değildir. Sen bu hâlinle Allah'ın gazabına uğruyorsun; ama bundan haberin yoktur! Rabbini kaybetmekten, "Allah" demeyi, rabbine secde etmeyi kaybetmekten daha büyük gazap var mıdır! Allah kaybedenler için "cehennem onlara yeter"[46] buyurur. İşte, asıl kaybediş budur.

Bundan dolayı devamlı "insan, insan için cennet de olur, cehennem de olur" diyoruz. İnsanı seversen, ona iyilik yapar, ikram eder, yardım edersen, ona hayır olur, rahmet olursan o gönülden Allah'ın sevgisini alırsın, hayrı, rahmeti, cenneti alırsın; ama insanı üzersen, kırarsan, ona haksızlık edersen, gıybetini, dedikodusunu yaparsan, iftira atarsan bu yaptığın onu kırdığı için bu defa onun gönlünden Allah'ın gazabını, cehennemi hak edersin.

İnsanların imtihanı birbiriyledir. El Efâlu'l Husnâ'yı öğrenirken Allah bize aynı zamanda insana nasıl muamele etmemiz gerektiğini öğretiyor. Biz de ya hayatı, Allah'ın öğrettiği gibi öğrenir, öyle yaşarız ya da "bence, bana göre" deriz, dolayısıyla "ben de ilâhım, Allah'ın söylediğini kabul etmiyorum, tamam onun söylediği doğrudur; ama işte ben de böyleyim, Allah beni böyle kabul etsin" demiş oluruz. Niye sen Allah'ın ortağı mısın, böyle bir şey olur mu!

İnşallah hep beraber "Allah" der, "rabbim ne derse doğru odur, hak odur, güzel odur" deyip ona iman ederiz. Aynı şekilde hayatı yaşarken neyle karşı karşıya gelirsek gelelim "bu konuda rabbim ne demiş" deyip öyle düşünür, konuşur, hareket ederiz ve kazanırız. Yoksa okumadan, anlamadan, dinlemeden Allah'ın

[45] Buharî, Edeb 85; Müslim, İman, 74; Davûd, Edeb, 123; Tirmizi, Birr, 43
[46] Nisâ /55, Mücâdele /8

beyan ettiği gibi bir hayat yaşamamız mümkün değildir. Zaten bu sohbetleri hayatımızı öyle yaşayalım diye yapıyoruz.

Evet, inşallah rabbimizi dinleyeceğiz, onun "oku" dediğini okuyacak, "anla" dediğini anlayacak, "yap" dediğini de yapacağız. Ramazan ayı Kur'ân ayıdır ya işte El Efâlu'l Husnâ ve Aşk sohbetlerimizle rabbimizin bizden nasıl bir kulluk istediğini öğrenecek, hayatımızı da Kur'ân'a göre yaşayacağız.

Kur'ân ile dirilmek ve onunla nefsimizden kurtulmak için; yani nefsimizin temizlenmesi için onu mutlaka okuyup hayatımıza geçirmemiz gerekir. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in vazifesi Allah'ın âyetlerini okuyup açıklamak, hikmeti öğretmek, nefsi tezkiye etmektir[47] ve Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bunu Allah'ın âyetleriyle yapmıştır. Biz de hep beraber rabbimizin vahyini anlayalım, nefsimizin kirlerinden temizlenelim, gönlümüzdeki, nefsimizdeki yanlış fikirleri, düşünceleri atalım ve onların yerine Allah'ın âyetlerini koyalım diye âyetleri okuyor, anlamaya çalışıyoruz.

Şimdiye kadar El Esmâu'l Husnâ'yı, İman, İslam ve İhsan'ı anlamaya çalıştık. Bunlardan önce de Kur'ân'ın tefsirini anlamaya, öğrenmeye çalıştık. Hayat, baştan sona Allah'ın vahyiyledir. Allah bize her zaman bu imkânı vermez, bunu da böyle bilelim.

Devamlı söylüyoruz; "namaz kılarken belki bu benim son namazımdır, uyandığımızda belki bu benim son günümdür, hacca gittiğimizde belki bu benim son haccımdır, cuma geldiğinde belki bu benim son cumamdır, ramazan ayı geldiğinde ise belki bu benim son ramazanımdır, dememiz gerekir." Biz bunun bizim için son olup olmadığını biliyor muyuz! Ecel saatimizi beklememiz gerekir. Belki bir daha beraber olamayacağız, belki birçok kardeşimiz gelecek sefer burada olmayacak; yani öbür tarafta

[47] Bakara /129, Âli İmrân/164

olacak! Vaktimiz yoktur. “Daha sonra yaparım” diye bir şey de yoktur. Herkesin bunu böyle anlaması gerekir.

Allah’a gitmek; sevgiliye gitmek demektir, hem de ebediyen gitmek demektir. Aynı zamanda zindandan, sürgünden kurtuluş demektir. Buraya cennetten sürgün olmuşuz. Öyle değil mi! Ama baktığımızda adam dünyayı tutmuş, ona dört elle sarılmış, dünyayı bırakmıyor! Bırakmıyor ki bir zerresi bile kaçsın, böylesine cimriliği vardır. Sanki burası ahiretten daha güzelmiş gibi! Kim sana dünyanın daha güzel olduğunu söyledi, sen hiç Allah’ı dinlemedin mi! Allah “asıl hayat, Allah katındadır,[48] çalışan bunun için çalışsın”[49] demedi mi? -Dedi. Madem öyle hani ahirete çalışmıyorsun; ama iş dünyaya gelince “sonuna kadar çalışın” diyorsun!

Anne, babalar da böyledir. Çocukları gidip bir işte çalışınca onunla övünür “çocuğumuz çok çalışıyor” derler. Gece mesaiye kaldıklarında bile onunla övünüp “evladımız gece bile çalışıyor” derler; ama çocukları bir gece gelip burada ibadet etse “senin gece gece orada ne işin var, ibadetini evinde yap” derler. Dünya için çalışmaya böyle söylemiyorsun ama! Yani ahiret bu kadar mı değersizdir! Bu nasıl bir imandır, böyle iman olur mu, bu imanı Allah senden kabul eder mi! Sen imanını kabul ediyor musun! Sen iman etmemişsin, niye yalan söylüyorsun, kimi kandırmaya çalışıyorsun! Çocuğun yarım saat namaza gitse bunu kabul etmezsin; ama beş saat işe gidince hemen onu översin. Vallahi senin imanın yoktur, sende imandan eser yoktur! Hiç kendini kandırmaya çalışma! Hiç Allah’ı kandırmaya çalışma! Böyle söylemek daha kötüdür! Bari tövbe edip ağla “ya rabbi! Benim imanım yok” de, imanının olmadığını anla artık!

[48] Âli İmrân /14
[49] Sâffât /61

Allah bütün peygamberlerini gönderirken müjdeci ve uyarıcı olarak göndermiştir.[50] Peygamberler sadece müjdelemez bir de uyarırlar. İmanı olanları cennetle, Allah'ın rızasıyla, dostluğuyla müjdelerken imanı olmayanlara da "bak arkadaş senin imanın yok, bak sen cehenneme gidiyorsun" derler. Bu durumda peygamber vârisinin de böyle yapması gerekir. Kaldı ki bunu yapmalıdır, yapmak zorundadır; yani insana onun kendi hâlini göstermelidir. Yoksa birini kandırıp ona "senin imanın vardır" demekle o kişi imanlı olmaz.

Allah âyet-i kerimede **"size ne oluyor da münafıklar hakkında iki gruba ayrılıyorsunuz"**[51] buyurur. Neden kiminiz onlara münafık derken kiminiz de "onlar münafık değil" diyorsunuz. Münafık münafıktır, onların münafık olduğunu görmüyor musunuz! Madem öyle neden münafıklara mü'min diyorsunuz, neden böyle ikiye ayrıldınız! Evet, ikiye ayrılmamak lazım, tam tersine münafıklık hâli olan biriyle konuşurken hükmü ortaya koyup "bak, kim böyle olursa münafık olur, kim de şöyle olursa mü'min olur" dememiz, ona iman etme imkânı verip mü'minliğin kapısını ona açmamız gerekir. Yoksa münafığa "sen mü'minsin" dersek ona kapıyı kapatmış "sen orada kal, senin yerin iyidir" demiş oluruz. Bu da zulümdür. Tabi, ona hakkı söylerken sözün en güzelini söylemek gerekir. En güzel söz de Allah'ın söylediğidir, Allah'ın sözüdür. Biz de Allah'ın sözünü ortaya koyacağız ki anlayacaklar. Kim anlayacak? -Bütün insanlık anlayacak, anlamalıdır; çünkü insan için Allah'ın vahyinden başka bir kurtuluş yoktur.

Evet, hep beraber Allah'ın ekreme "ikram etti" fiilini anlamaya çalıştık.

Allah bizi mü'min olduğunu zannedip kendini kandıranlardan eylemesin inşallah. Allah bizi Allah ile, Allah'ın

[50] Furkân /56, Ahzâb /45, Fetih /8
[51] Nisâ /88

vahyi ile, Allah'ın resulüyle Allah'ın resulünün iman ettiği gibi Allah'a iman edenlerden eylesin. Allah bizi rabbini anlayanlardan, tanıyanlardan eylesin. Allah bizi rabbinin fiilleriyle, efâliyle muhatap olurken her bir fiilin rabbinden geldiğini bilenlerden eylesin. Allah bizi rabbine cevap verip karşılık verenlerden, "işittik ve itaat ettik" diyenlerden, "rabbim bana muamelede bulundu, bunu tattım, gereğini de yaparım ya rabbi" diyenlerden eylesin inşallah.

Allah hepinizden razı olsun.

15.Bölüm

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyai vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Hep beraber rabbimizi efâlinden, güzel fiillerinden tanımaya, Allah'ın bütün mahlukata her anda nasıl muamele ettiğini ve onun bütün muamelesinin sevgisinden, muhabbetinden, rahmetinden tecelli ettiğini anlamaya çalışıyorduk.

Allah'ın, bütün güzel fiillerine karşılık kulundan istediği şey; kulunun şükretmesidir; ama Allah'ın her anda bizimle muhatap olduğunu ve bize sevgisiyle, rahmetiyle muamele ettiğini anlamayınca şükretmemiz mümkün olmaz. Aynı şekilde sahip olduğumuz nimetleri Allah'tan bir muamele olarak bilmezsek yine şükredemeyiz. Allah'a şükretmek yerine nimeti kimden biliyorsak şükrümüzü ona yaparız, böyle olunca da o kişiyi Allah'a şirk koşmuş oluruz.

Örnek vermek gerekirse; nimetleri Allah'tan görmezsek yardıma ihtiyacımız olan bir konuda işimiz görüldüğünde "Allah bana yardım etti" demek yerine vesileye bakıp "falanca bana yardım ettiği için sıkıntımdan kurtuldum" deriz. Bu yardımı Allah'tan bağımsız olarak görüp teşekkürü bize yardıma vesile olana yaptığımızda ise o kişiyi Allah'a şirk koşmuş oluruz. Oysaki nimet de yardım da kimden veya nereden gelirse gelsin Allah'tan gelmiştir. İnsanlar bizim için sadece vesiledir. Bu yüzden Allah âyet-i kerimede **"(ey insan!) sana isabet eden her güzellik Allah'tandır"**[1] buyurmuştur. Görüldüğü gibi Allah bize bütün nimetlerin kendisinden bize geldiğini beyan ediyor. O zaman bize

[1] Nisâ /79

düşen; vesilesi her kim olursa olsun bütün nimetlerin bize Allah'tan geldiğini bilmek ve Allah'ın **"benden başka İlâh yoktur, öyleyse bana âbd olun (kulluk sorumluluğunuzu bilip yerine getirmeye çalışın)"**[2] buyurduğu gibi şükrümüzü, dolayısıyla kulluğumuzu Allah'a yapmaktır.

Geçen sohbetimizde Allah'ın "ikram eder" fiilini anlamaya çalışırken Allah'ın bize neleri ikram ettiğini anlamıştık. Bu sohbetimizde ise Allah'ın neâme "nimet verdi" fiilini anlamaya çalışacağız inşallah. Öyle ki bütün nimetlerin bize Allah'tan geldiğine iman edelim ve şükrümüzü yalnızca rabbimize yapalım.

Sevinmemize vesile olan her şey bize Allah'tan bir nimettir. Nimetin hem manevi hem de zahiri olanları; yani hem dünyaya hem de ahirete ait olanları vardır. Manevi nimetleri dünyadayken alanlar onlara ahirette de kavuşurlar. Zahiri nimetlerin gereğini yerine getirmeyenler; nimeti Allah'tan bilip şükretmeyen ve onunla Allah'ın rızasını kazanmaya çalışmayanlar ise ahirette o nimetlerin karşılığını bulamazlar.

Kul bir nimeti aldığında aldığı nimetin sevinci yüzünde, hâlinde, fiilinde görünmelidir. Görünmüyorsa Allah'a şükretmemiş demektir. Mesela; biri Allah kendisine zahiri olarak bir nimet verdiği hâlde sürekli ağlayıp "durumumuz kötüdür, fakiriz, bizim bir şeyimiz yoktur" diyorsa aldığı nimet hâlinde, fiilinde görünmemiş ve nimete karşı nankörlük yapmış demektir.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"Allah verdiği nimeti kulunun üzerinde görmek ister"*[3] buyurur. Çünkü Allah, kuluna ikram ettiği nimetleri onun üzerinde görmeyi sever.

Bununla ilgili olarak sahabeden bir kıssa anlatayım.

[2] Enbiyâ /25
[3] Buhari, Libas 1; İbnu Mace, Libas 23

Sahabeden biri Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i ziyarete gelir. Yalnız, üstü başı dağınık, tabir-i caizse dilenci gibidir. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz o sahabeye *"senin, üstünü düzeltecek kadar malın var mıdır"* diye sorar. O sahabe de Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e *"evet, ya Resulullah hem de çok daha fazlasıyla malım var"* der. Bunun üzerine Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"öyleyse neden böyle dolaşıyorsun? Bunu zahidlik, mütevazilik mi zannediyorsun! Allah verdiği nimeti kulunun üzerinde görmek ister. Sen Allah'ın sana ikram ettiklerini üzerinde taşırsan bu hem şükür olur hem de insanlar senden bir hayır umar. Sen de onlara yardımcı olursun; ama bu hâlin senin hayır yapmana manidir; çünkü seni gören kimse senden bir şey bekleyemez, isteyemez"* diye cevap verir. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz tabi ki o sahabenin durumunu biliyordu. Ona malı olup olmadığını sormasının sebebi ise Allah'ın verdiği nimetlerin insan üzerinde görünmesi gerektiğini ona öğretmek içindi.

Allah âyet-i kerimede **"yiyin, için; fakat israf etmeyin! Çünkü o, (hem maddi hem de manevi nimetlerini) israf edenleri sevmez"**[4] buyurur. Sadece dil ile "ya rabbi! Şükür" demek şükretmek değildir. Şükredebilmek için Allah'ın ikram ettiği nimetlerden Allah'ın kullarına ikram edip nimetleri ahirete göndermek şarttır.

Allah bir de Fâtiha Sûresi'nde bize nasıl dua etmemiz gerektiğini öğretir. **İhdinas sırâtel mustakîm:** "Bizi sırât-ı mustakîme (sana gelen dosdoğru yola hidâyetçinle) hidâyet et!" **Sırâtallezîne en'amte aleyhim:**[5] "Kendilerine nimet verdiğin kimselerin (nebîlerin, sıddıkların, şahidlerin ve sâlihlerin) yoluna."

Neden kendisine nimet verilen kulların yolunda olmayı istemeliyiz ya da onlara verilen nimet nedir?

[4] A'râf /31
[5] Fâtiha /6-7

Bu nimet iman nimeti, aşk nimeti, muhabbet nimeti, hikmet nimeti, ilim nimeti, marifetullah; yani rabbini tanıma, kendini tanıma, hayatı anlama, Allah'ın istediği gibi nasıl bir hayat yaşanması gerektiğini bilme ve sırât-ı mustakîmde Allah'ın emrettiği, sevdiği gibi yürüyebilme nimetidir. Bunların hepsi manevi nimettir. Bizim de Allah'tan öncelikle bu nimetleri istememiz gerekir; çünkü Allah'ı bilmek, tanımak insanın dünyaya geliş gayesidir. Eğer Allah bize bu nimetleri ikram etmiş ve bizi sırât-ı mustakîm yoluna hidâyet etmişse o zaman ilk şükrümüzü de bunlara yapmamız ve her biri için sevinmemiz gerekir.

"Hatırlayın ki rabbiniz size, 'eğer şükrederseniz muhakkak size (olan nimetimi) arttırırım ve eğer nankörlük ederseniz hiç şüphesiz azabım çok şiddetlidir!' diye duyurmuştu."[6] Allah'ın bize zahiri ve manevi olarak ikram ettiklerini kendimiz için nimet olarak görmezsek Allah'a şükredemez, teşekkür edemeyiz. Şükretmeyince de Allah'ın verdiği nimetleri kaybederiz, bu da bize çok şiddetli bir azap olur.

Nimeti yalnızca ekmek olarak, diğer bir deyişle dünya hayatındaki rızık olarak anlamayalım. Zahiri nimetleri eşekler de bilir. Misal; eşekler ottan çok iyi anlarlar, bu yüzden hangi ot daha güzelse otlar arasından öncelikle onu yerler. Hâlbuki insanı hayvanlardan ayıran özellikleri vardır. Bu da insanın yeryüzünde rabbini temsil edebilmesidir. İşte, insan için asıl nimet kendisine halifeliği kazandıran ve halife olmasını sağlayan nimetlerdir; yani Allah'a dönmek, tövbe etmek, rabbini tanımak, rabbini aşkla, muhabbetle tesbih etmek, hamd etmek, tekbir etmek, namaz kılmak, secde etmek, oruç tutmak, "Allah" demek, zikir yapmak, Allah için bir şeyler yapmaya çalışmak, Allah'ın rızasını, yakınlığını, dostluğunu, cemalini dert edinmek ve sırât-ı mustakîmi bilip bu yolda yürümeye çalışmak onun için en büyük nimettir. Kendilerine nimet verilen kulların Allah'tan aldığı nimetler

[6] İbrâhîm /7

bunlardır ve bunların her biri peygamberi nimetlerdir. Aynı zamanda sıddıkların (Allah'a sadakatini ispat edenlerin), şahidlerin (hayatını imanına, kulluğuna şahid kılanların), salihlerin (nefsini ıslah edip Allah'ın isimlerinin güzelliğiyle güzelleşenlerin) kazandığı nimetlerdir.

Allah bize rûhundan nehfetmiştir. Bizim de öncelikle Allah'ın bize nefhettiği rûhun şerefini taşımamız ve kim olduğumuzu unutmamamız, aynı zamanda peygamberimizin bize örnek olduğunu ve onun kazandığı nimetleri kazanmamız gerektiğini bilmemiz lazım. Bunun için de kendilerine nimet verilen kulların yolunda olup onların kazandığı nimetleri istememiz gerekir. Şayet bunları nimet olarak görmezsek nankörlük yapmış ve kaybetmiş oluruz.

Allah bize kendisine manevi nimetler ikram ettiği kullarının; nebîlerin, resullerin, sıddıkların, şehidlerin, salihlerin de zahiri olarak nimet verdiklerinin de hâllerini tek tek beyan etmiştir. Nimeti Allah'tan ikram olarak görüp asıl nimetin Allah'a âbd olmak olduğunu bilenler Allah kendilerini bir nimetle imtihan edince "rabbimin bunda bir hikmeti, takdiri vardır"[7] derler. Nimet denince dünyevi rızkı, malı anlayanlar ise Allah kendilerini nimeti kısmakla imtihana tabi tuttuğunda umutsuzluğa düşüp isyan ederler.

Allah onları anlatırken **"insan, ne zaman rabbi kendisini imtihan edip böylece ona ikramda bulunsa ve ona nimet verse, 'rabbim bana ikram etti' der. Ne zaman da onu imtihan edip rızkını daraltsa, 'rabbim (beni önemsemedi ve) bana ihanet etti' der"**[8] buyurur. Nimeti zahirden ibaret gördükleri için onu kaybettiklerinde "rabbim bana ihanet etti" derler. Asıl nimeti Allah'a âbd olmak olarak görmezler; çünkü imanları yoktur!

[7] Neml /40
[8] Fecr /15-16

Evet, Allah bize nasıl dua etmemiz gerektiğini öğretiyordu. **İhdinâs sırâtel mustakîm, sırâtallezîne en'amte aleyhim ğayril mağdûbi aleyhim ve lâd dâllîn:**[9] "Bizi sırât-ı mustakîme (sana gelen dosdoğru yola hidâyetçinle) hidâyet et! Kendilerine nimet verdiğin kimselerin (nebîlerin, sıddıkların, şahidlerin ve sâlihlerin) yoluna. (Sana âbd olmayı kabullenmeyerek) Gazaba uğramışların ve dalâlette kalanların (yoluna) değil!" Allah bizden nimet verdiği kullarının yolunda olmamızı istiyor. Bu kullar hidâyetçilerdir ve her zamanda vardır; çünkü Allah "her kavmin bir hidâyetçisi vardır"[10] başka âyette de "o gün her kavmin içinden bir şahid çıkarırız"[11] buyurmuştur. Buradaki şahid; hidâyetçi olan, imam olan, örnek olan manasına gelir. Allah, her kavme içlerinden hidâyetçiler gönderir. Hidâyetçi de onlara sırât-ı mustakîmde nasıl yürüyeceklerini gösterir ve onlarla beraber yürür. Bu nedenle sırât-ı mustakîmde olabilmek için mutlaka bir hidâyetçi gereklidir.

İnsan, hidâyetçi ile beraber olunca Allah'ın kendisine nimet verdiği kullarla beraber olmuş olur. Dolayısıyla hidâyetçi insan için ayrı bir nimettir. Biz de Allah'tan öncelikle manevi nimetleri isteyeceğiz ki iman edebilelim ve hayatın ahireti kazanmak için olduğunu anlayabilelim. Bunun sonucunda sırât-ı mustakîmde yürüyüp rabbimizin sevdiği, razı olduğu gibi bir âbd olabilelim. İşte, nimetle ilgili ilk âyetin Fâtiha Sûresi'yle başlamasındaki hikmet budur.

Şimdi de hep birlikte neâme "nimet verdi" fiiliyle ilgili âyetleri anlamaya çalışalım inşallah.

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

[9] Fâtiha /6-7
[10] Ra'd /7
[11] Nahl /84

Nûn vel kalemi ve mâ yesturûn: "Nûn. Kaleme ve (onunla) satır satır yazılan (bu âyet)lere andolsun ki." Hitap, Resulullah (s.a.v.) Efendimize'dir. **Mâ ente bi ni'meti rabbike bi mecnûn:** "(Resulüm!) Sen, rabbinin (nübüvvet ve vahiy) nimeti sayesinde bir mecnun değilsin." Mecnun, kelime manası itibariyle cinlenmiş demektir. Müşrikler Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e "mecnun" dedi. Allah da âyetini indirip ona "sen rabbinin nimeti sayesinde mecnun değilsin" buyurdu.

Dikkat edersek Allah "rabbinin nimeti sayesinde mecnun değilsin" buyuruyor. O hâlde Allah bir kula nimet vermiş ve onu desteklemişse o kul şaşırmaz demektir.

Ve inne leke le ecran gayra memnûn: "Şüphesiz ki senin için (bizim katımızda) elbette kesintisiz bir mükâfat vardır." Senin için sonu olmayan ebedi bir nimet vardır. Bu, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in Allah ile beraber olmasından dolayıdır. **Ve inneke le alâ hulukın azîm:**[12] "Muhakkak ki sen, (rabbinin isimlerinin üzerinde tecelli etmesiyle) elbette azim (ve yüce) bir ahlak üzeresin." Resulullah (s.a.v) Efendimiz azim bir ahlak üzere olduğu için ona kesintisiz bir nimet vardır. Demek ki güzel ahlaklı olanlar kesintisiz bir nimet kazanıyormuş!

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz güzel ahlakla ilgili olarak *"kişi güzel ahlakıyla gece sabaha kadar ibadet, gündüz de oruçlu sevabı alır."*[13] *"Sizin, Allah'a en sevgili olanınız ahlakça en güzel olanınızdır"*[14] buyurmuştur. Azim ahlak, Allah'ın isimlerinin kul üzerinde tecelli etmesidir; yani Allah'ın isimleri kul üzerinde tecelli eder, kul da bu sayede güzel ahlaklı olur. Biri güzel ahlaklı olunca da daimî olarak ibadet hâlinde olur. Aslında Allah güzel ahlaklı kulun üzerinde kendi isimlerini sever. Onda kendi

[12] Kalem /1-4
[13] Ebû Davud, Edep 7; Tirmizi, Birr 62
[14] Taberani, Buhari, i. Suyuti, Camiu's Sağir

isimlerinin güzelliğini sevdiği için de güzel ahlaklı kul, Allah'a en sevgili olan kul olmuş olur.

"Muhakkak ki muttakiler (Allah'a karşı kulluk sorumluluğunu bilip yerine getirmeye çalışanlar) için rableri katında Naîm cennetleri vardır. Biz hiç, (Allah'a teslim olan) Müslümanları (nefsinin hevâsına uyan) mücrimlerle bir tutar mıyız?"[15] Allah'a teslim olanları, muttakileri, ahlakı güzel olanları Allah'a karşı cürüm işleyen suçlularla bir tutar mıyız! Onlara aynı muameleyi yapar mıyız!

"Sen, rabbinin hükmünü sabırla bekle ve balık sahibi (Yûnus) gibi olma. Hani o, (pişmanlık içinde) içi yanarak (rabbine yalvarıp) nidâ etmişti."[16]

Allah bu âyette Hz. Yûnus (a.s.)'ın nasıl nidâ ettiğini beyan eder. **"Nihayet (balığın karnında) karanlıklar içinde (kalıp), 'senden başka ilâh yoktur. Sen subhânsın (her türlü noksanlıktan münezzehsin). Ben gerçekten (senin emrini beklemeden kavmimi terk ederek) zalimlerden oldum!' diye nidâ etmişti."**[17] Allah Hz. Yûnus (a.s.)'ın içinde bulunduğu durum için "karanlık" buyuruyor.

Hz. Yûnus (a.s.) balığın karnında, karanlıklar içinde **lâ ilâhe illâ ente subhâneke innî kuntu minez zâlimîn:** "Senden başka ilâh yoktur. Sen subhânsın (her türlü noksanlıktan münezzehsin). Ben gerçekten (senin emrini beklemeden kavmimi terk ederek) zalimlerden oldum" diyerek Allah'a dua etti. Tabi ki bu duayı onun gönlüne vahyedip "tövbeni, istiğfarını böyle yap" diyen yine Allah'tır.

"Şayet rabbinden ona (tövbe edip mağfiret dileme nimeti gibi büyük) bir nimet yetişmiş olmasaydı, o mutlaka kınanmış bir

[15] Kalem /34-35
[16] Kalem /48
[17] Enbiyâ /87

hâlde ıssız bir yere atılacaktı. Fakat rabbi onu (kavmine resul olarak göndermek için bir daha) seçti ve onu sâlihlerden kıldı."[18] Allah, tövbe etmeye manevi nimet diyor. Ayrıca manevi nimet; iman nimeti, teslimiyet nimeti, itaat nimeti ve rabbine ters düşmeme nimetidir.

Allah Hz. Yûnus (a.s.)'ı anlatıyorsa bize öğretmek istediği bir şey vardır. Yoksa Allah bize hikâye anlatmıyor. Bizim de kendimize dönüp karanlıklar içinde olup olmadığımıza bakmamız lazım.

Peki, karanlıklar içinde miyiz?

Elbette ki öyleyiz! Genel olarak baktığımızda hepimiz rabbimizden kaçmışız, rabbimizi bilememiş, bulamamışız. Rabbimizin bizden ne istediğini anlayamamış ve rabbimizden ters tarafa gitmişiz. Öyleyse bizim de Allah'ın "yapma" dediği şeyleri yapıp karanlıkta kaldığımız zamanlarda yapmamız gereken dua Hz. Yûnus (a.s.)'ın söylediği "lâ ilâhe illâ ente subhâneke innî kuntu minez zâlimîn" duasıdır. Bu duayı yapalım ki nefis mağarasından çıkalım ve düştüğümüz karanlıktan kurtulalım. Bu karanlık; nefis, benlik karanlığıdır. Mağara da nefis, benlik mağarasıdır.

Bu yüzden devamlı olarak "biri bir belaya veya hapse düştüğünde ya da kendi nefsinin zindanına düştüğünde yapması gereken dua; lâ ilâhe illâ ente subhâneke innî kuntu minez zâlimîn duasıdır" diyoruz. Biri bu duayı yaparsa Allah onu mutlaka kurtarır; çünkü dikkat edersek Allah Hz. Yûnus (a.s.) için özel olarak "biz Yûnus'u kurtardık" dememiş, bunun yerine "biz mü'minleri böyle kurtarırız" buyurmuştur. Dolayısıyla mü'minler de karanlıklar için de kaldığında bu duayı yaparsa Allah onları karanlıklardan kurtarır. Allah'ın bu konuda vaadi vardır ve Allah vaadinden dönmez.[19]

[18] Kalem /49-50
[19] Rûm /6, Zumer /20, Âli İmrân /9

Yalnız bunun bir şartı vardır. Kul bu duayı bütün samimiyetiyle yapmalı ve kendine zulmettiğini bütünüyle kabul etmelidir. Eğer "falanca böyle yaptı onun için böyle oldu, falanca bana yanlış yaptı, o yüzden ben de mecburen öyle yaptım" derse bu duayı yapamamış olur. Bunun neticesinde de karanlıklar içinde kalmaya devam eder.

Kardeşlerimizin de bildiği gibi "lâ ilâhe illâ ente subhâneke innî kuntu minez zâlimîn" duasını aynı zamanda derviş kardeşlerimizin çekmesi için ders kağıdımıza ekledik. Bu duayı kardeşlerimize zikir olarak verdik ki onu çekip nefsimizden, benliğimizden ve şirkimizden kurtulalım. Böylelikle Allah ile aramızdaki perdeler kalksın. Nasıl ki Allah Hz. Yûnus (a.s.) için bu duayı yapması üzerine "rabbi onu seçti ve salihlerden kıldı" buyurduysa Allah bu duayı yapanları da seçer ve onları salihlerden kılar; çünkü onlar rablerini seçmiş, tercih etmiştir.

"O, doğunun da batının da (doğanın da ölenin de görünenin de görünmeyenin de) rabbidir, ondan başka ilâh yoktur. Öyleyse (yalnız ona güvenip teslim olarak) onu vekîl edin!"[20]

"Rabbini vekil edin" demek vekâletini rabbine ver, "rabbim benim vekilimdir" de ve bütünüyle ona güven, demektir. Allah, doğunun da batının da, dünyanın da ahiretin de rabbiyse ve her şey ona aitse bu durumda her konuda ona güvenmemiz ve onu kendimize vekil olarak kabul etmemiz gerekir. Hem dünyamız hem ahiretimiz, hem canımız hem de malımız için vekilimiz Allah olsun ve hiçbir şeyden endişe etmeyelim. Bize düşen; rabbimize koşmak, ona firar etmek ve onun emrettiği, sevdiği gibi yapmaktır. Bunun için de kendimizi rabbimize bırakıp teslim etmemiz şarttır.

[20] Muzzemmil /9

Hitap Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e ve onun üzerinden hepimizedir. **"(Resulüm! Sen) O (müşrik)lerin söylediklerine sabret ve onlardan güzel bir hicretle (sana yakışır şekilde güzellikle ve vakarla ayrılıp) hicret et!"** Güzel bir hâl ile onlardan ayrıl. Gürültü yapma, kavga etme, onların senin hakkındaki konuşmaları seni ilgilendirmez, sen sadece güzellik yap. Müşrikler sana saldırabilir, laf söyleyebilir, sen yine de onlara karşılık verme ve güzel bir şekilde onlardan ayrıl.

"Nimet sahibi (olup refah içinde yüzen ve âyetlerimi) yalanlayanları ise bana bırak ve onlara biraz mühlet ver!"[21] Onların işleri, hesapları bana aittir. Onlara nimetleri veren benim, bu yüzden onları bana bırak.

"(O gün) Onun (Allah'ın) yanında hiçbir kimseye verilecek bir nimet yoktur. E'Âlâ (yüceliği anlaşılamayacak kadar büyük) olan Rabbinin vechini (cemâlini ve rızasını) isteye(rek gerekeni yapa)n müstesna! Elbette yakında (Allah ona istediğini verecek, o da rabbinden) razı olacaktır."[22] Onun yanında (Allah'ın yanında) hiç kimsenin nimete layık bir ameli yoktur." Hiç kimse Allah'tan nimet olarak bir şey hak etmez. Allah kimlerin nimeti hak ettiğini beyan ediyor. "Kim e'âlâ rabbinin cemalini istiyorsa." Kim yaptığını rabbinin cemali için yapıyorsa sadece o kişi Allah katında nimete layıktır. "Ve o yakında razı olacak." Yani Allah ona cemalini ikram eder ve onu razı eder; çünkü o razı olunmaya layık bir kuldur.

Peki, bu nimet sadece ahirette mi geçerlidir?

Hayır! Bu nimet dünya hayatında da geçerlidir. Bir kul, Allah'ın cemalini müşahade etmeyi ister ve karşılığında gerekeni yaparsa Allah o kulu manevi olarak huzuruna alır ve ona cemalini

[21] Muzzemmil /10-11
[22] Leyl /19-21

müşahade ettirir. Tabi, bu müşahade baş gözüyle değil, Allah'ın nefhettiği rûh ile yapılır.

Burada dikkat etmemiz gereken bir husus daha vardır. Baktığımızda Allah bu âyette "kim rabbinin rızasını isterse" demedi, bunun yerine "kim rabbinin cemalini isterse" buyurdu. Demek ki Allah'ın cemalini müşahade etmeyi istemek de gerekiyormuş! İman bunu gerektirir. Razı olunmaya layık olanlar da; cenneti isteyip gerekeni yapanlar değil sadece rabbinin cemalini isteyip onun karşılığında gereken her şeyi yapanlardır ve yalnızca onların yaptıklarının nimet olarak karşılığı vardır. Onlar da bu nimete; yani Allah'ın cemaline kavuşurlar ve duaları kabul olduğu için de razı olurlar.

Bazıları "Allah'ın cemalini müşahade etmek diye bir şey yoktur. İnsan sadece Allah'ın rızasını ve günahlarının affedilmesini isteyebilir" der. Oysa ki şöyle bir düşünelim; bir kul olarak Allah'ı biliyor, tanıyor, onu seviyorsun ve ona iman etmişsin. Bu durumda seni yaratan rabbinin cemalini müşahade etmeyi istemez misin! Böyle bir şey mümkün müdür! Allah'ı isteyemiyorsan Allah'ı tanımıyorsun. Onun rahman olduğunu, rahim olduğunu, seni nasıl sevdiğini ve sana her anda nasıl muamele ettiğini bilmediğin için onu isteyemiyorsun demektir! Eğer bilseydin Allah'ın cemalini müşahade etmeyi ve onunla konuşmayı istememen mümkün olmazdı.

Öyleleri var ki mü'mindirler; ama onlara "Allah'ın cemalini müşahade etmek vardır" denilince "acaba var mıdır yok mudur" deyip şüphe ederler. Hatta Allah apaçık **"o gün birtakım yüzler (cennetle müjdelendikleri için nûrdan) ışıl ışıl parıldar. (Muhabbetle) Rablerine nazar eder (ve bakar)lar"**[23] buyurduğu hâlde yine de "acaba ahirette Allah'ın cemalini müşahede etmek var mı yok mu" diye sorarlar! Yani siz rabbinizi sevdiğinizi

[23] Kıyâme /22-23

söylüyorsunuz, insan sevdiğini görmeyi, sevdiğiyle konuşmayı istemez mi! İstemiyorsanız imanınız nasıl bir imandır!

Evet, Allah "beni seveceksin, beni isteyeceksin, amelini benim cemalimi müşahade etmek, benimle olmak, beni tanımak için işleyeceksin. Bu benim hakkımdır. Ancak öyle olursa yaptıklarını kabul ederim. Hani sen cemalimi istiyorsun ya, onu da verir ve seni razı ederim. Bunun dışında kimsenin yaptığı iş nimete layık olmaz" buyurdu.

Ve emmâ bi ni'meti rabbike fe haddis:[24] "Ve rabbinin (sana olan) nimetini (hamd ve şükürle) anlat!" Allah'ın bir de "rabbinin nimetini kesintisiz anlat" emri vardır. Rabbinin sana verdiği nimetleri her anda anlat.

Nimeti anlatmak demek; "rabbim bana şöyle nimetler ikram etti. Her anda bana rahmetiyle muamele edip ikram ediyor ve beni cennete, kendine, yakınlığına davet ediyor" deyip rabbimize hamd edip şükretmek demektir. Aslında şu anda yaptığımız şey de budur. Hep beraber rabbimizi, rabbimizin nimetini anlatmaya çalışıyor ve rabbimize hamd edip şükrediyoruz.

Evet Allah "rabbinin nimetini anlat" buyurdu. Allah bunu emretmişken biri manevi olarak güzel bir rüya görünce ona "sakın rüyanı anlatma yoksa bir daha göremezsin" denilir. Bilmemiz lazım ki bu şeytanın yaptığı bir hiledir. Aksine Allah bir nimet vermişse onu gizlemek doğru değildir. İnsan manevi bir rüya gördüğünde ya da manevi bir nimet aldığında onu söyleyecek ki insanlar bundan istifade etsin.

Aynısı diğer manevi nimetler için de geçerlidir. Birinde iman nimeti mi var, öyleyse insanlara "ben rabbimi seviyorum" demelidir. Allah ona marifet vermişse onu insanlarla paylaşıp

[24] Duhâ /11

ikram etmelidir. İlim vermişse insanlara öğretmeli, anlatmalıdır. Bunları gizlemesi doğru değildir. Gizlerse kimseye yardımcı olamaz, dolayısıyla bu nimetlerin şükrünü yerine getirmemiş olur.

Zahiri nimetler için de durum böyledir. Allah birine mal nimeti vermişse o kişi ahireti kazanmak için "hamd olsun, şükürler olsun, rabbim bana ikram etti, devamlı da ikram ediyor" deyip malını Allah yolunda vermelidir. Yoksa rabbinin nimetini yok saymış olur.

Sohbetimizin başında söyledim; Allah, verdiği nimeti kulunun üzerinde görmeyi ister. En büyük nimet de manevi nimettir. Her ne kadar insanlar "iman ile paranın kimde olduğu belli değildir" deseler de bu yanlıştır. Bazıları para ehli olduğu için sırf kimse kendilerinden bir şey istemesin diye paraları olduğunu belli etmeyebilirler; ama iman için böyle bir şey kesinlikle söz konusu değildir, imanın kimde olduğu mutlaka bellidir. İman ehlinin sadece dikkat etmesi gereken şey; iman sevincini üzerinde göstermektir. Gösterecek ki insanlar onda Allah'a aşkın, muhabbetin olduğunu bilsin ve o da karşılaştığı insanlara aşkından, muhabbetinden verebilsin. Böylelikle iman nimetinin şükrünü yerine getirebilsin.

"Lût'un kavmi (de onlara resulümüz ve âyetlerimizle gönderdiğimiz) uyarılarımızı yalanladı. Şüphesiz biz de onların üzerlerine (taş yağdıran) bir fırtına gönderdik; ancak Lût ailesini (karısı müstesna) bir seher vakti kurtardık. Katımızdan bir nimet olarak. İşte biz, şükreden(ler)i böyle mükâfatlandırırız."[25]

Allah bu âyette bize bir şey öğretir. Eğer Allah'ın nimetlerine şükredersek Allah, tarafından bir nimet olarak bizi tehlikelerden korur. Şayet bulunduğumuz yere gazap gelirse önce bizi o yerden çıkarır sonra oraya gazabını indirir.

[25] Kamer /33-35

Daha önce okuduğumuz âyette Allah bize "sen rabbini vekil edin. Rabbine tevekkül et, güven. Kulluğunu, şükrünü, hamdını yap ve rabbinin nimeti anlat. Gerisi için ben senin vekilinim" buyurmuştu ya işte, Allah'ı vekil edinip şükrettiğimizde Allah da bizim için gerekeni yapar ve bizi azabından kurtarır.

Allah bu âyette de bütün insanlara birden hitap eder. **"Ey insanlar! Allah'ın size olan nimetini hatırlayın! Allah'tan başka size gökten ve yerden rızık veren bir yaratıcı mı var? Ondan başka ilâh yoktur. O hâlde nasıl (oluyor da Allah'a kulluktan) döndürülüyorsunuz."**[26] Madem size bütün nimetleri veren Allah'sa o zaman nasıl Allah'tan başkasına dönebiliyor, nimeti nasıl başkalarından biliyor, sadece onlara teşekkür edebiliyorsunuz! Böyle yapmak Allah'a şirk koşmaktır. Nasıl oluyor da Allah'a şirk koşabiliyorsunuz!

Bu şirke düşmemek için yapmamız gereken şey; Allah'ın bizim üzerimizdeki nimetini hatırlamak ve nimete vesile olanları, vesilenin sahibinin önüne koymamaktır. Aksi takdirde Allah'tan başka tarafa dönmüş ve Allah'a şirk koşmuş oluruz. Bu da bize ebediyen kaybettirir.

"Fakat (ölen kişi Allah'a) yakın olanlardan ise, ona (Allah tarafından cemâlini müşahede etmek gibi büyük) bir lütuf, güzel koku(lu bir rızık) ve Naîm cenneti vardır. Eğer o, sağdakilerden (kitabını sağından alanlardan) ise, (ona) '(ey) sağdakilerden (olan)! Sana selam olsun' (denir). Ama o, dalâlette olan (hakkı) yalanlayıcılardan ise, işte (ona da) kaynar sudan bir ziyafet vardır."[27]

Naîm cenneti; nimetlerle donatılmış, nimetlerin tecelli ettiği cennettir. Mukarrebunlar (Allah'a yakın olanlar) öldüklerinde Naîm cennetine giderler. Bir de onlar için rûha ait

[26] Fâtır /3
[27] Vâkıa /88-93

nimetler; yani Allah'ın cemalini müşahade etmek vardır. Demek ki vefat edenlerin bir kısmı hemen cennete gidiyormuş!

Şimdi okuyacağımız âyette Allah Hz. İbrâhîm (a.s.)'ın kavmine olan sözlerini beyan ediyor. **"(İbrâhîm) Dedi ki: İyi ama sizin ve geçmişteki atalarınızın âbd ol(up kulluk et)tiği şeyleri gördünüz mü? İyi bilin ki muhakkak, onlar benim düşmanımdır; ancak âlemlerin rabbi (benim dostumdur). O ki beni yarattı ve beni hidâyete erdirdi. Beni yediren de içiren de odur. Hastalandığım zaman bana şifa veren de odur. Benim canımı alacak sonra beni (hesap günü) diriltecek de odur. (Hesap günü olan o) Din günü hatalarımı mağfiret edeceğini umduğum da (yalnızca) odur. Rabbim! Bana hüküm (ve hikmet) ver ve beni sâlih kulların arasına kat. Sonra gelecekler arasında beni (hayır ve) doğrulukla anılanlardan kıl. Beni Naîm cennetinin vârislerinden eyle."** [28] Hz. İbrâhîm (a.s.) dua ederken "ben Naîm cennetini istiyorum" diyor.

Hz. İbrâhîm (a.s.), Allah'ın Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'den sonra bize örnek gösterdiği bir peygamberdir. Eğer o dua ederken Allah'tan Naîm cennetini istiyorsa bizim de böyle dua etmemiz gerekir.

Allah okuyacağımız bu âyette ise bize Hz. Mûsâ (a.s.)'ı anlatır. Hz. Mûsâ (a.s.) İsrâîloğullarındandı, Firavun ise Kıpti'ydi. Tabir-i caizse birbirlerine düşman iki kavim gibiydiler. Firavun, İsrâîloğullarını esir alıp hepsini köle olarak çalıştırıyordu; ama Hz. Mûsâ (a.s.) Allah'ın takdiri üzere Firavun'un yanında büyümüştü.

"Mûsâ, halkın habersiz olduğu bir sırada (kimse ortada yokken) şehre girdi. Orada, biri kendi kabilesinden (İsrâîloğulları'ndan), diğeri düşmanından (Mısırlı bir Kıpti) olan iki adamı birbiriyle öldüresiye dövüşürken buldu. Kendi kabilesinden olan, düşmanından olana karşı ondan yardım

[28] Şuarâ /75-85

istedi. Mûsâ da ötekine bir yumruk vurup onun işini bitirdi (ölümüne sebep oldu).” Bu olay sırasında Hz. Mûsâ (a.s.) henüz peygamber olduğunu bilmiyordu.

Şimdi de Hz. Mûsâ (a.s.)’ın, adamın ölmesi üzerine söylediği söze bakalım; çünkü burası çok önemlidir. **“(Bunun üzerine çok pişman olup) ‘Bu, şeytanın işidir. Gerçekten o (insanları) dalâlete düşürücü apaçık bir düşmandır’ dedi.”** Yani şeytana uydum ve yanlış yaptım, aslında böyle yapmamam gerekirdi, dedi.

“(Mûsâ) Rabbim! Şüphesiz ben kendi nefsime zulmettim. Beni mağfiret et, dedi. (Allah da) Onu mağfiret etti; çünkü o, ğafûrdur, rahîmdir (her türlü günahı mağfiret eden, isimlerinde ve fiillerinde her zaman rahmeti tecelli edendir).”[29] Hz. Mûsâ (a.s.) yanlış yaptığını anladığında “ben kendime zulmettim, bundan sonra öyle yapmayacağım, beni mağfiret et ya rabbi” deyince rabbi de onu bağışladı; çünkü o ğafur ve rahimdir. Zaten Hz. Mûsâ (a.s.) da bu hatayı bilmeden, anlamadan yapmıştı.

Görüldüğü gibi peygamberler yanlış yaptıklarında hemen “ben kendime zulmettim” diyorlar! O zaman mü’minler de yanlış yaptıklarında rahatlıkla “ben kendime zulmettim” diyebilmelidir. Başka türlü “ben haklıyım” demekle kimse mağfiret olmaz.

Bu âyette de Allah Hz. Mûsâ (a.s.)’ın daha sonra ne dediğini beyan eder. **“(Mûsâ) Rabbim! Bana bahşettiğin nimetler hakkı için bir daha asla mücrimlere arka çıkmayacağım, dedi.”**[30] Tövbe ya rabbi! Bana verdiğin nimetlere yemin ederim ki bundan sonra zalimlere, mücrimlere, günahkârlara, yanlış yapanlara destek olmayacak ve onlara yardım etmeyeceğim, dedi. Sonra adamı öldürdüğü için oradan uzaklaştı ve başka yere gitti.

“(Mûsâ) Şehirde korku içinde (etrafı) gözetleyerek sabahladı. (Sabah olunca) Bir de ne görsün, dün kendisinden

[29] Kasas /15-16
[30] Kasas /17

yardım isteyen o kimse, (bugün başka biriyle dövüşüyor ve ona karşı) kendisinden (yine) yardım istiyor. (Bunun üzerine) Mûsâ ona dedi ki: Gerçekten sen apaçık bir azgınsın!"[31] Bu yanlışı dün yaptım; ama bir daha yapmayacağıma dair yemin edip tövbe, istiğfar ettim. O yüzden sana asla yardım etmeyeceğim; çünkü bu şeytanın insanı tuzağa düşürmesidir.

Allah Hz. Mûsâ (a.s.) ile kavmini anlatırken bize yanlış yaptığımız durumlarda ne yapmamız gerektiğini öğretir. Bizim de bir yanlış yaptığımızda Hz. Mûsâ (a.s.)'ın yaptığı gibi yapıp "ya rabbi! Bana verdiğin nimetlerin hakkı için bir daha yanlış yapmayacağım. Sen bana iman nimetini, seni bilme, kendimi bilme, sırât-ı mustakîmde yürüme nimetini vermişsin. Ben bana verdiğin nimetlere nankörlük yapamam. Benim şükreden bir kul olmam lazım. Bu yüzden bir daha şeytana taviz verip onun işini yapmam" dememiz gerekir.

"Biz, Kur'ân'dan öyle şeyler indiriyoruz ki o, mü'minler için bir şifa ve bir rahmettir, zalimlerin ise yalnızca hüsranını artırır."[32] Kur'ân'da insanlara şifa ve rahmet olacak şeyleri indiriyoruz; ama biri iman etmemişse, kendine zulmediyorsa bu âyetler ona şifa olmaz, yalnızca kayıplarını artırır.

Kur'ân bir tek mü'minlere şifa ve rahmet olur. Zalimler iman etmediği için onlara şifa olmaz. Kayıpları arttığı için de Allah'tan biraz daha uzaklaşırlar.

"Biz insana (dünyevi bir) nimet verdiğimiz zaman (bizi unutur ve bizden) yüz çevirip yan çizer. Ona (fakirlik ve hastalık gibi bir) şer dokunduğu zaman da (hemen) umutsuzluğa düşer. De ki: Herkes kendi mizacına (karakterine) göre amel eder. Fakat rabbiniz kimin hidâyet yolunda olduğunu en iyi bilendir."[33]

[31] Kasas /18
[32] İsrâ /82
[33] İsrâ /83-84

“Muhakkak ki iman edip sâlih ameller işleyenler ise iman etmeleri sebebiyle rableri onları hidâyete erdirir. Onların Naîm cennetlerinde altlarından ırmaklar akar.”[34]

“Eğer insana tarafımızdan bir rahmet tattırır da sonra bunu ondan çekip alırsak, muhakkak o hemen ümitsiz ve nankör olur.” Allah böylelerini nimeti kısmakla imtihan ettiğinde “rabbim dün ikram ederek beni imtihana tabi tutmuştu, demek bugün de ikramını kısarak imtihana tabi tuttu” demez, bunun yerine rabbine itiraz eder ve sanki rabbi ona hiç nimet vermemiş gibi nankörlük yapar.

“Kendisine dokunan bir zarardan sonra ona bir nimet tattırırsak da mutlaka, ‘kötülükler benden gitti’ der. “Allah bana bir daha nimet verdi ve üzerimdeki sıkıntıyı kaldırdı” demez. Sanki Allah onun sıkıntısını almamış gibi “sıkıntılar benden gitti” der. **“Çünkü o çok şımarıktır (ve) çok kibirlidir.”**[35]

Allah bu âyette ise başına gelen sıkıntıyı Allah’tan bir imtihan olarak bilip sabredenlerin akıbetini beyan ediyor. **“Ancak sabredip sâlih ameller işleyenler müstesna. İşte, onlar için bir mağfiret ve pek büyük bir mükâfat vardır.”**[36]

Mü’minler de mücrimler de (Allah’a karşı suçlu olanlar da) nimet ve musibet esnasında belli olur. Mü’minler bir sıkıntı yaşadıklarında bunun Allah’tan bir imtihan olduğunu bilir ve sabrederler. Mücrimler ise hemen itiraz eder ve sanki rableri onlara nimet ikram etmemiş gibi isyan ederler. Allah bize onların tavırlarını anlatarak imtihanlar karşısında ne yapmamız, nasıl durmamız gerektiğini anlatıyor.

[34] Yûnus /9
[35] Hûd /9-10
[36] Hûd /11

“İnsanlar içinde bilgisi, bir hidâyetçisi ve aydınlatıcı bir kitabı olmadan Allah hakkında mücadele edenler vardır.”[37] İnsanlardan öyleleri var ki Allah’tan bir hidâyetçisi ve hiçbir ilmi yoktur, söyledikleri de nûr saçan kitaptan değildir. Sadece Allah’ın âyetlerini hükümsüz bırakmak için kendi zannına göre konuşur ve Allah hakkında mücadele eder. Allah bizi böyle bir hâlden muhafaza etsin inşallah. Zaten bu duruma düşmemek için ısrarla “Allah hakkında, ahiret hakkında, iman hakkında, İslam hakkında, peygamber hakkında bir şey söylüyorsak mutlaka bir bilgiye sahip olalım” diyoruz. Çünkü Allah bize “bunları sana kim söyledi” diye sorarsa “ya rabbi! Sen söylemiştin” diyebilmemiz gerekir. Aynı şekilde “peki, hangi âyette söyledim” diye sorarsa delilimizi gösterip “ya rabbi! Falan âyette söyledin” dememiz gerekir. Yoksa sırf kendi zannımıza göre konuşamayız. Konuşursak hesabını veremeyiz; ama buna rağmen baktığımızda hiçbir bilgisi olmayanlar bile “falanca şöyle yanlış yaptı, kâfir oldu” deyip din hakkında konuşur. Bunun sebebi; insanların Allah’tan bir hidâyetçiyle beraber olmaması ve kendi zannına göre hüküm vermesidir.

“Onlara ‘Allah’ın indirdiğine tabi olun’ denildiği zaman, ‘hayır, biz babalarımızı üzerinde bulduğumuz şeye tabi oluruz’ derler.” Âlimlerimiz, büyüklerimiz böyle söylemişler, biz de onların söylediklerine uyarız, deyip Allah’ın indirdiği kitabı kabul etmezler. Ya da “bakın, siz böyle söylüyorsunuz; ama Allah bu konu hakkında şöyle buyuruyor” dediğimizde bazı Müslüman kardeşlerimizin yaptığı gibi şimdiki moda ile “ama Resulullah (s.a.v.) Efendimiz böyle söylemiş” deyip işin içinden çıkarlar. Hadis diye öne sürdükleri sözün uydurma olup olmadığına, Kur’ân’a ters düşüp düşmediğine bakmazlar.

Evet, onlara “Allah’ın kitabına uyun” denildiği zaman “biz sadece atalarımızı üzerinde bulduğumuz şeye tabi oluruz” derler.

[37] Lokmân /20

“Ya şeytan (ataları vasıtasıyla) onları alevli ateşin azabına çağırıyor olsa da mı (onların yoluna tabi olacaklar)?”[38] İnsan sırf ataları öyle yapmış diye doğru olup olmadığını sorgulamadan atasının yoluna uyar mı! Bu, aklı nasıl kullanmaktır!

“Oysa kim, muhsin olarak (güzellik yapıp güzel olmaya çalışarak) yüzünü Allah’a teslim eder (ve Allah’ı her şeyden çok, canından da çok sever)se, muhakkak ki o (kopmayan) en sağlam kulpa yapışmıştır. Zaten (bütün) işlerin âkıbeti Allah’a varır.”[39] Bütün işlerin sonu Allah’a varır.

İşler iki türlü Allah’a varır. Birincisinde herhangi bir iş yapmak istersin; ama sonunun ne olacağını bilemezsin. Manevi olarak kazanma durumuna göre kazanıp kazanmayacağını Allah takdir eder. İkincisinde ise işlediğin bütün ameller Allah’a arz olunur ve Allah hepsinin hesabını senden sorar.

“(Resulüm! Artık seni ve bu âyetleri) Kim inkâr ederse onun inkârı (ve küfrü) seni üzmesin. Onların dönüşleri ancak bizedir. (İşte) O zaman (biz de) yaptıklarını onlara (tek tek) haber vereceğiz. Muhakkak ki Allah, göğüslerin içinde (gizli) olanı (dahi en ince ayrıntısına kadar) bilendir.” Allah kimin ne düşündüğünü ve ne hesap yaptığını bilendir. **“Biz onları (dünyada) biraz (nimetlerden) faydalandırırız. Sonra da onları ağır bir azaba mahkûm ederiz.”**[40] Allah’ın âyetlerini yok sayanları, inkâr edenleri dünyada nimetlendiririz, ahirette ise onları ağır bir azapla azaplandırırız.

Hitap bütün insanlaradır. **“Ey İnsanlar! Rabbinize karşı takvâ sahibi olun (kulluk sorumluluğunuzu bilip yerine getirmeye çalışın). Öyle bir günden korkun ki (o gün) ne baba, evladı (namı)na (bir şey) ödey(ip onu kurtar)abilir ne de evlat,**

[38] Lokmân /21
[39] Lokmân /22
[40] Lokmân /23-24

babası (namı)na bir şey ödey(ip onu kurtar)abilir. Muhakkak ki Allah'ın vaadi haktır, sakın dünya hayatı sizi aldatmasın ve o aldatıcı (şeytan) da Allah(ın affına güvendirmek suretiy)le sizi kandırmasın!"[41] Demek ki bir de Allah ile aldatmak varmış! Şeytan da şeytana uyanlar da insanları Allah ile aldatır.

Peki, nasıl aldatır?

İnsanlara "Allah rahmandır, rahimdir, sana rahmetiyle muamele eder. Allah afuvvdur seni affeder. Allah'a inandıysan tamamdır, senin imanın vardır" deyip insanları Allah'ın rahmeti ile aldatır. Böyleleri yanlıştan sakınmaz ve ters tarafa doğru gider. Başkalarını da kendileriyle beraber ters tarafa doğru sürüklerler. Bir de sanki Allah'ın hakkı yokmuş gibi, bütün mesele sadece kul hakkı yememekmiş gibi "Allah, 'kul hakkıyla gelme, neyle gelirsen gel' demiş. Biz de kul hakkını yememeye çalışıyoruz. Yemişsek bile hakkımızı birbirimize helal eder, cennete gideriz" deyip Allah'ın söylemediği bir şeyi Allah söylemiş gibi anlatırlar.

Unutmamamız lazım ki Allah kimi rahmetinin içine alırsa o kurtuluşa erer; ama biri rahmetten kaçar üstüne de "Allah'ın rahmeti çoktur" derse -evet "Allah'ın rahmeti çoktur" ama- ona rahmet olmaz; çünkü kendisi rahmetten kaçmıştır. Allah âyet-i kerimede **"o, dilediğini (Allah'ın rahmetiyle hem kendine hem de başkalarına merhamet edenleri) rahmetinin içine alır"**[42] buyurur. Allah, rahmetin içine girmek isteyenleri rahmetinin içine alır ve Allah kimi rahmetinin içine alırsa o kul rahmete gark olur. Rahmetten kaçanlar ise rahmetin içine giremez. Mesela; Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"siz birbirinize rahmet ederseniz Allah da size rahmet eder; ama siz birbirinize rahmet etmezseniz Allah da size rahmet etmez"*[43] buyurmuştur. O yüzden rahmete girmenin bir ölçüsü vardır. Bu ölçü de insanlara, mahlukata

[41] Lokmân /33
[42] Şûrâ /8
[43] Ebû Dâvûd, Edeb 58; Tirmizî, Birr 16

rahmet etmektir. Başka türlü insan her ne kadar "Allah rahmet sahibidir" dese de rahmet etmeyi başta kendisi kabul etmediği için rahmetten istifade edemez.

"İnsana bir zarar (bir sıkıntı) dokunduğu zaman (hemen) rabbine yönelerek ona (yalvarıp) dua eder. Sonra (Allah) kendinden ona bir nimet verince, önceden ona (yalvararak) dua ettiğini unutur ve (insanları) Allah'ın yolundan saptırmak için ona (mülkünde ortak olan) eşler koşar. (Resulüm! Böyle olanlara) De ki: Sen küfrünle biraz eğlenedur; çünkü sen muhakkak ateş ehlindensin!"[44] Kendisine bir zarar dokunduğu zaman bütün gönlü ve samimiyetiyle Allah'a dua eder, Allah ondan sıkıntısını giderip kendisine nimet verince ise dua ettiğini ve Allah'ın kendisini kurtardığını unutur.

Daha iyi anlaşılması için izah edeyim.

Sıkıntısı giderilip kendisine ikram gelince "bunu Allah yaptı" demez, aksine "ben yaptım, ben kazandım" der ve kendini Allah'a şirk koşar. Ya da "falanca olmasaydı bu sıkıntım geçmezdi" der ve başkalarını Allah'a şirk koşar. Oysaki Allah'a o kadar yalvarmış, dua etmiş, bütün gönlünle feryad etmiştin! Ne oldu da şimdi "ben kendi aklımla kurtuldum" ya da "falanca bana yardım etti ve beni sıkıntımdan kurtardı" diyorsun! Madem dua edip Allah'tan sıkıntının geçmesini istedin, öyleyse sıkıntın bitince "Allah duamı kabul etti ve bana yardım edip düştüğüm sıkıntıdan beni kurtardı" demen gerekmez miydi! Neden kendini ya da başkalarını Allah'a şirk koşuyorsun! Allah böylelerinin ateş ehli olduğunu söylüyor.

İnsanın karşılaştığı bir sıkıntıdan sonra "ben kurtuldum" veya "filanca kişi beni kurtardı" demesi ne kadar basit bir şeymiş gibi görünüyor! Ama âyete baktığımızda ne kadar vahim bir durummuş! Şirk böyle bir şeydir, gözle görünmez. İnsan bazen söylediği bir sözü hafife alır; ama o sözün şirk olduğunu ve

[44] Zumer /8

kendisine ebediyen kaybettireceğini anlamaz. Zaten böyle birine de "bak, sen Allah'a şirk koştun" dediğimizde mutlaka "ben kötü bir şey söylemedim ki olanı söyledim, sonuçta rabbimden istemiştim, rabbim de bana verdi" der. Madem Allah verdiyse neden "ben kendi aklımla kazandım" diyorsun! Ya da neden "falanca olmasaydı mahvolmuştum" diyorsun! Vesileden önce vesilenin sahibini görüp ona hamd etmen, şükretmen gerekmez mi! Bak, Allah böyle söyleyenlere gazap ettiğini ve onların ateş ehli olduğunu söylüyor. Senin de artık vesileyi Allah'a şirk koşmaman ve sıkıntıdan kurtulduğunda ya da sana bir nimet geldiğinde "Allah bana yardım etti" demen lazım değil mi!

"İnsana bir zarar (bir sıkıntı) dokunduğu zaman (o sıkıntının giderilmesi için) bize (yalvarıp) dua eder sonra kendisine tarafımızdan bir nimet verdiğimiz vakit, 'bu bana ancak bilgimden dolayı verildi' der." Ben işimi bildiğim için bunları kazandım, der. Allah da ona cevap verir. **"Hayır (öyle değil)! O bir imtihandır; fakat onların çoğu (bunu) bil(ip idrak et)mezler."**[45] Allah, insan "rabbim Allah'tır" diyor mu demiyor mu diye hem nimet verirken hem de nimeti alırken insanı imtihana tabi tutar; ama insanların çoğu bunun imtihan olduğunu bilmez.

"Şüphesiz, 'rabbimiz Allah'tır' deyip sonra da istikamet üzere olanlara (Allah'ın rızasına varan yolda bütün çabası ve gayretiyle yürüyenlere bu dünyada da âhirette de hiçbir) korku yoktur ve onlar mahzun da olmazlar."[46] Allah başka bir âyette velileri anlatırken **"dikkat edin! Şüphesiz Allah'ın dostlarına hiçbir korku yoktur ve onlar mahzun da olmazlar"**[47] buyurmuştur. Bu âyette de Allah sırât-ı mustakîmde yürüyenler için "onlara hiçbir korku yoktur ve onlar mahzun olmazlar" buyuruyorsa bu durumda Allah veliyi anlatıyor demektir. Öyleyse

[45] Zumer /49
[46] Ahkâf /13
[47] Yûnus /62

bizim de bu âyetten velilerin hâlini anlamamız gerekir. Demek ki veliler "rabbimiz Allah'tır" deyip sonra sırât-ı mustakîmde yürüyenlermiş!

"İşte onlar cennet ehlidirler. (Dünyada) Yaptıklarına karşılık (rablerinden bir mükâfat) olarak orada ebedi kalacaklardır."[48] Allah, velilerin cennet halkı olduğunu buyurdu. İşte, "rabbim Allah'tır" demek bu kadar büyük bir nimettir. Bu yüzden ısrarla "ben demekten kurtulup 'Allah' dememiz lazım" diyoruz.

Bu âyette de Allah Kıyamet gününden nimetleri anlatır. **"O gün birtakım yüzler de vardır ki nimette (sonsuz bir mutluluk içinde)dirler."** Neden? **"(Dünyadaki) Çaba ve gayretlerinden dolayı (rablerinin kendilerine olan ikramlarından) razı olmuşlardır."** Dünyadayken çaba, gayret sarf ettikleri için Kıyamet gününde nimetler içindedirler. Şimdi de Allah cennetin nimetlerini beyan ediyor. **"(Onlar) Yüce bir cennettedirler. Orada boş bir söz işitmezler. Orada (devamlı) akan bir (çok) pınar(lar) ve orada yükseltilmiş tahtlar, (önlerine) konulmuş kadehler, sıra sıra dizilmiş yastıklar ve (boydan boya) serilmiş (gösterişli) halılar vardır."**[49] Kim burada neyi kazanmışsa orada da onu görecek; çünkü oradaki nimetler aslında dünyadaki manevi nimetlerin zahiri nimetlere dönüşmesidir.

"O hâlde (bunca şeyi sizin için) yaratan (Allah), (hiçbir şeyi) yaratamayan (putlar) gibi olur mu? Hâlâ düşünüp ibret almayacak mısınız!" Söylediklerimden öğüt almayacak mısınız? **"Allah'ın (sadece üzerinizdeki) nimetini saymaya kalksanız onu sayamazsınız. Muhakkak ki Allah ğafûrdur, rahîmdir (her türlü günahı mağfiret eden, isimlerinde ve fiillerinde her zaman rahmeti tecelli edendir)."**[50] Allah sana nimetlerin hepsini say

[48] Ahkâf /14
[49] Ğâşiye /8-16
[50] Nahl /17-18

demiyor. Görmediğin, anlamadığın nimetleri sayamamanı Allah zaten mağfiret edip rahmetiyle muamele ediyor. Bari gördüğün nimetleri say ve onlar için şükret.

"Göklerde ve yerde ne varsa (hepsi) onundur, din (âbdiyet ve kulluk) da daima onadır. Hâl böyleyken Allah'tan başkasından mı korkuyorsunuz?"[51] Allah'a karşı sorumluluğunuzu unutup kendinizi başkalarına karşı mı sorumlu görüyorsunuz?"

"Nimet olarak size ulaşan ne varsa hepsi Allah'tandır. Sonra size bir sıkıntı geldiğinde (bir zarar dokunduğunda) zaten ona yalvarıyorsunuz (ona yalvarmıyor musunuz)? Sonra sizden zararı kaldırdığında sizden bir kısmı rabbine hemen şirk koşar."[52] "Allah yapmadı" dediğin her şey için Allah'a şirk koşmuş olursun, buyuruyor Allah.

"Allah size kendi nefislerinizden eşler verdi, eşlerinizden de sizin için oğullar ve torunlar var etti ve sizi temiz şeylerden rızıklandırdı. Durum böyleyken onlar (hâlâ) bâtıla inanıp Allah'ın (üzerlerindeki) nimetini inkâr mı ediyorlar?"[53]

Bu nimetleri Allah'tan bilmiyor ve onlar için Allah'a şükretmiyor musunuz! Allah "her şey bendendir, size bütün nimetleri ben veriyorum" buyurdu. O hâlde biri kendisine verilen nimetler hakkında "biz yaptık, biz kazandık" deyip şükretmezse nimeti kendisine Allah'ın verdiğini inkâr etmiş olur.

"Hiç şüphe yok ki İbrâhîm, Allah'a itaat eden, (hakka yönelmiş) Hanîf olan (tüm güzellikleri kendinde toplamış başlı başına) bir ümmet idi ve o, müşriklerden değildi. Onun nimetlerine şükrediciydi; çünkü (Allah) onu seçmiş ve sırât-ı mustakîme (dosdoğru olan yoluna) hidâyet etmişti. Biz ona

[51] Nahl /52
[52] Nahl /53-54
[53] Nahl /72

dünyada güzellik verdik. Muhakkak ki o, âhirette de sâlihlerdendir."[54]

Allah bu defa Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e, dolayısıyla onun üzerinden hepimize hitap eder. **"Sonra da sana, '(hakka yönelmiş) hanîf olan İbrâhîm'in dinine tabi ol! Çünkü o, müşriklerden değildi' diye vahyettik."**[55] Allah bize "İbrâhîm'in dinine uyun. Allah onu dostu olarak seçti; çünkü o, Allah'a gönülden itaat ediyor ve ona hiçbir şeyi şirk koşmuyordu. Allah'ın nimetlerine karşı şükrediciydi. Biz de hem dünyada hem de ahirette ona güzellik verdik ve onu salihlerden kıldık" buyuruyor. Bize de düşen Hz. İbrâhîm (a.s.)'ın yaptığı gibi yapıp Allah'ın nimetlerini görüp şükretmek ve salihlerden olmaya çalışmaktır.

Dikkat edersek okuduğumuz bütün âyetlerde Allah bize verdiği nimetlerini sayıp "size verdiğim nimetleri görün ve şükredin" buyurdu. Bununla beraber "size gelen bütün nimetleri ben veriyorum, sıkıntılarınızı da üstünüzden ben kaldırıyorum" buyurdu. Allah'ın, sıkıntıları bizim üzerimizden kaldırması bizim için ayrı bir nimettir; çünkü sıkıntıyı kaldırdıysa beraberinde mutlaka bir nimet geliyor demektir.

Sohbetimizin başında **ve emmâ bi ni'meti rabbike fe haddis:**[56] "Ve rabbinin (sana olan) nimetini (hamd ve şükürle) anlat" âyetini okumuştuk. Allah'ın verdiği nimetleri önce kendimize anlatacağız ki Allah'a imanımız, şükrümüz, teşekkürümüz, hamdımız olsun. Eğer nimeti kendimize anlatmaz ve Allah'ın verdiklerini nimet olarak görmezsek nimetin üstünü örtmüş oluruz ki örtmek de küfür demektir.

Mesela; çiftçilere Arapçada "kâfir" yani "örten" denilir. Çünkü çiftçiler tohumun üstüne toprak attıkları zaman tohumu

[54] Nahl /120-122
[55] Nahl /123
[56] Duhâ /11

örtmüş olurlar. Bu anlamda düşündüğümüzde nimeti yok sayıp onu örtersek nimetin kâfiri oluruz.

İnsan için sadece iki seçenek vardır ya nimetin şakiri, şükredeni olur ya da kâfiri, inkâr edeni, yok sayanı olur. Hiç kimse için üçüncü bir seçenek daha yoktur. Kazananlar da mutlaka Allah'ın verdiği nimetleri görüp rabbine şükredenlerdir. Nankörler; yani Allah'ın verdiği nimetleri görmeyenler ise şükretmedikleri için kaybederler. İşte, şeytanın bütün derdi; insanı şükürsüz yapıp ona kaybettirmektir. Bu yüzden Allah'ın huzurundan kovulurken "beni azdırman sebebiyle sırât-ı mustakîminde oturacağım. Sonra onları yoldan çıkarıp kendime bağlayacağım ve onların çoğunu şükredenlerden bulmayacaksın"[57] demişti.

Şükürsüz insan; kâfir insan, nankör insandır; çünkü rabbinin nimetini inkâr ederek rabbini inkâr etmiş olur.

Daha iyi anlaşılması için izah edeyim.

Bize gelen nimetler Allah'ın efâlinin, güzel fiillerinin tecellisidir, dolayısıyla nimeti inkâr edenler Allah'ın fiilini inkâr ederler. Allah'ın efâlini inkâr edince de esmâyı inkâr etmiş olurlar; çünkü Allah'ın fiilleri isimlerinden tecelli eder. İsimleri inkâr edince de bu defa isimler zattan tecelli ettiği için Allah'ın zatını inkâr etmiş olurlar.

İnsan, hayatını yaşarken karşılaştığı bütün güzelliklerde Allah'ın efâline bakmazsa daha en baştan Allah'ın nimetini perdelemiş, kapatmış, örtmüş ve onu başkalarından gelmiş gibi zannetmiş olur; yani Allah'ın fiilini görmediği için nimetleri Allah'tan değil başkalarından gelmiş gibi görür. Allah'tan görmeyince de zaten şükredemez. Bu da Allah'ı kerim olarak görmediğini ve Allah'ın Kerîm ismini inkâr ettiğini gösterir. Kerim

[57] A'râf /16-17

olan Allah'tır; ama o, nimetleri başkalarından görerek Allah'ı kerim olarak kabul etmemiştir.

Allah'ın fiillerini anlarken beraberinde El Esmâu'l Husnâ'yı anlatıyoruz ki rabbimizi onun kendisini tanıttığı gibi tanımış olalım. Burada bütün iş fiilde biter. Allah'ın fiilini görmezsek onun ismine şahid olamaz ve güzelliğini tadamayız. Allah'ın bize yaptığı muameleyi ancak fiili ile beraber görür, isimlerini de fiiliyle beraber tadarız.

Nasıl?

Yanlış yaptığımızda tıpkı peygamberlerin yaptığı gibi tövbe etmek ve rabbimize istiğfar etmek zorundayız. Öyle değil mi! Diyelim ki tövbe ettik ve "ya rabbi! Ben kendime zulmettim, beni mağfiret et. Sen benim rabbimsin, günahları senden başka mağfiret edecek yoktur. Senden mağfiretini istiyorum. Subhân olan; hatasız, kusursuz olan sensin. Ben ise senin aciz kulunum. Hata işledim, kendime zulmettim. Sen peygamberlerini bize tanıtırken 'hiç kimse günahtan masum değildir' diye tanıttın. Onlar da hata yapmışlardı ve tövbe ettiklerinde sen onları affettin. Şimdi ben de hata işledim, beni de affet, mağfiret et" deyip bütün gönlümüzle rabbimize yöneldik. O da "tamam, seni affettim" dedi. Biz de gönül itibariyle rabbimizin bizi affettiğini tattık. Allah'ın bizi affettiğini tadınca aslında rabbimizin ğafur oluşunu, ğaffar oluşunu, tevvab oluşunu, afuvv oluşunu; yani Allah'ın isimlerini tatmış oluruz.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz duanın, tövbenin, istiğfarın kabul olup olmadığının nasıl anlaşılacağını beyan ederken *"dua ettiğimizde ya da tövbe, istiğfar ettiğimizde vücudumuz diken diken olursa (tenimiz ürperir, içimize bir titreme gelirse) bu hâlimiz Allah'ın rahmetinin tecellisidir ve duamız, istiğfarımız kabul olmuş demektir"* buyurur.

Yoksa dua ya da tövbe, istiğfar ederken Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in saydığı hâller bizde olmazsa tövbe, istiğfar etmemişiz, duamız da kabul olmamış demektir. Kabul olduğunu bilmemiz için o anda bir şey hissetmemiz şarttır; çünkü Allah bizi affettiğinde mutlaka gönlümüzdeki günahın ağırlığını alıp bize rahmetiyle tecelli eder ve hâlimiz bir anda değişir. Bunların hepsi bizim için ayrı ayrı nimetlerdir.

Allah kiminle verirse versin gelen her nimet Allah'tan gelir. Elbette ki nimete vesile olana teşekkür etmeliyiz. Yoksa vesileye "seni tanımıyorum, bu nimet bana Allah'tan gelmiş" demek doğru olmaz. Bu nedenle Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"nimete vesile olana teşekkür etmeyen, Allah'a şükretmiş olmaz"*[58] buyurmuştur. Biri Allah'a karşı nankörse o zaten nankördür dolayısıyla insana karşı da nankör olur. Bu yüzden "ben nimete vesile olana teşekkür etmiyorum; ama Allah'a şükrediyorum" diyen biri yalan söylüyordur.

Biri insanlara ne kadar teşekkür ediyorsa Allah'a karşı da o kadar şükreden bir kuldur; çünkü gönül insana karşı nasılsa Allah'a karşı da öyledir. Allah'a karşı şükreden bir kula herhangi bir kuldan küçücük bir nimet, bir ikram gelse, hatta bir tebessüm bile gelse o bütün gönlü ile karşısındakine teşekkür etmek ister. Bu onun içinden gelir ve onun elindeki bir şey değildir. Dediğim gibi; onun gönlü böyledir; ama Allah'a karşı nankör birine en büyük ikramı, yardımı bile yapsan sende ufak bir hata bulur ve sanki ona hiçbir iyilikte bulunmamışsın gibi yaptığın ikramın hepsini siler. Bunu da nankör olduğu için yapar.

Anlayalım diye söylüyorum; gayemiz, derdimiz kimseyi eleştirmek, çekiştirmek değildir. Her birimiz "ben şükreden, yoksa nankör olan bir kul muyum" diye kendimizi anlamaya çalışalım, diyedir; çünkü şükür demek iman demektir. Şükretmeyenler

[58] Ebu Davud: (40) Kitabü'1-Edeb, (11.) Bab: Fi Şükri'l-Ma'rufi. Tirmizî: (25) Kitabü'l-Birri, Bab: 35.

şeytana tabi olmuş, şeytanın peşinden gidiyordur. Bunlar Allah'ın "kim sana uyarsa hepinizi cehenneme dolduracağım"[59] buyurduğu zümredir. Şükürsüz kullar, nankör kullardır.

Bir nimet ister manevi ister zahiri olsun durum böyledir, ona şükretmedin mi nankör olursun.

Korkarım ki genel olarak buradan kaybediyoruz! Sırât-ı mustakîme girip yürüyoruz; ama şeytan da sırât-ı mustakîmde oturuyor, bekliyor ve gelenleri şükürsüz olan, teşekkür etmeyen bir kul yapıp sırât-ı mustakîmden çıkarıyor.

Aslında devamlı söylüyorum; birbirimize teşekkür borçluyuz; çünkü birbirimiz için cennete vesile oluyoruz. Sahabeler kendi zamanındaki yoksullara, fakirlere ikram ederken "bunlar bizim için cenneti sırtında taşıyanlardır. Biz onlara vermezsek kazanamayız, dolayısıyla onların sayesinde cennete gidiyoruz, onlar bizim cennetimizi sırtlarında taşıyorlar" deyip onlara teşekkür ederdi.

Sahabeler bunu fakirler için söylüyordu. Bir de fakirleri küçümseyenleri, alay edenleri düşünün, bir de böyleleri "biz mü'miniz" derler!

Evet, hep birlikte neâme "nimet verdi" fiiliyle ilgili âyetleri anlamaya çalıştık.

Allah bizi şeytana tabi olup nimetlerine şükretmeyen şükürsüz kullardan eylemesin inşallah. Allah bizi kendisine gelen her nimeti Allah'tan bilip rabbine şükredenlerden eylesin. Allah bizi nimeti kendisinden alınca isyan etmeyen, itiraz etmeyen ve bunu bir imtihan olarak gören kullarından eylesin. Allah bizi zatının tecellisi ile, isimleri ile, efâli ile nimetlendirsin. Allah bizi nimetlerine, efâline, esmâsına şahid kılsın inşallah.

[59] A'râf /18

Allah hepinizden razı olsun.

16.Bölüm

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyai vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Hep beraber Allah'ın El Efâlu'l Husnâ'sı ve Aşk'ı, Allah'ın, kulunu nasıl sevdiğini ve ona yaptığı bütün muamelesinin sevgisinden dolayı olduğunu anlamaya çalışıyorduk.

Kul, Allah'ın kendisini sevdiğini ve sevdiği için kendisine muamelede bulunduğunu en fazla kendisi kadar anlayabilir. Bu yüzden "ben rabbimin beni sevmesini anladım" demek doğru değildir. Kul, Allah'a göre anlayabilir mi, hâşâ! Ancak kendisi kadar anlayabilir ve bu da onun kul olması için yeterlidir; ama kulun Allah'ın sevgisinin onun zatından geldiğini, sonsuz ve sınırsız olduğunu da bilmesi gerekir.

En son Allah'ın neâme "nimet verdi, nimetlendirdi, nimeti ikram etti" fiilini anlamaya çalıştık. Bu sohbetimizde de "neâme" fiilini anlamaya devam edeceğiz inşallah.

Aslında neye bakarsak bakalım sadece Allah'ın nimetlerini görürüz, başka bir şey göremeyiz. Allah yerde, gökte, ikisi arasında her ne varsa hepsini insanın hizmetine vermişse bu durumda her şey insan için bir nimettir. Allah'ın, insanı yaratması bambaşka bir nimettir ve geriye kalan her şey onun içindir. Mesela; Güneş insanı ısıtınca, aydınlatınca bu ona nimettir ve Güneş'in ayrıca insan için faydaları vardır. Her ne varsa insan içindir ve ona bir nimettir. Her nimete şükür gerekir; ama "işte bunu verdin, teşekkür ederim, ya rabbi şükür" demek şükür değildir. Bu nimetlerden dolayı gönlün derinliğinden Allah'a karşı bir minnettarlık olması gerekir. Minnet duygusu, minnet hâli nimete karşı yapılır.

Eğer "en büyük nimet nedir" diye sorulsa bu soruya Resulullah (s.a.v.) Efendimiz cevap vermiştir. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"en büyük nimet iman nimetidir, imandan sonra sağlık (sıhhat) nimetidir"*[1] buyurur. Demek ki en büyük nimet iman nimetiymiş! Çünkü iman hem dünya saadeti için hem de ebedi hayat için, ebediyen kazanmak için lazım olan, gerekli olan tek nimettir. İmandan başka hiçbir nimet insana ebedi hayatı kazandıramaz, dünya hayatında insanın gönlünü huzura erdiremez, Allah'ın kendinden nefhettiği rûha yolu gösterip, onu sırât-ı mustakîmde yürütüp Allah'a yaklaştıramaz. Hayatın tadı, huzuru, muhabbeti baştan sona imandan kaynaklanır.

İnsanın diri olabilmesi için imanlı olması gerekir. Birinde iman yoksa o kişi manevi olarak ölüdür. Allah ona "ölü"[2] demiş, "sağır, kör, kalpsiz, gönülsüz"[3] demiştir. Dolayısıyla iman, kulun her şeyidir, onun insan olabilmesi için gerekli olandır ve ona hem dünyası hem de ahireti için lazım olan en önemli şeydir.

İman; sevmektir, Allah'ın beyanıyla çok şiddetli muhabbet demektir, başka bir şey değil! Zaten insan ve bütün varlık muhabbetin eseridir. Allah kendini sevdiğinden dolayı rabbini bilecek, tanıyacak, sevecek, iman edecek, âbd olacak insanı yaratmak için kâinatı, varlığı yaratmış; yani her şeyi insan için yaratmıştır. Bu yüzden Pir Abdulkadir Geylani Hazretleri'nin beyan ettiği bir hadis-i kutside Allah *"âlemi insan için, insanı da kendim için yarattım. Dünyayı insanı taşısın diye, insanı da beni taşısın diye yarattım"* buyurmuştur. Beni taşısın demek; insanın, Allah'ın nefhettiği rûhu taşıması demektir.

Evet, Allah kendini sevdiği için kendisini sevecek ve kendisinin seveceği kullar, âbdlar, âşıklar yaratmıştır. Demek ki yaratılışın sebebi aşkmış, Allah'ın aşkıymış! Bütün varlık aynı

[1] Tirmizi H. No: 3553
[2] Neml /80, Rûm /52
[3] A'râf /179

zamanda aşktan tecelli etmiştir. Allah tecelli edip öyle yaratmıştır. Hepsi birbirine, bir de Allah'a aşk ile bağlıdır. Bu bağ manevi bağdır, aşkın bağıdır.

Her şey Allah'a âşıktır ve her şey rabbini hamd ile tesbih eder; bir yandan hamd edip rabbini över, bir yandan da tesbih eder. Tabir-i caizse her şey aşktan sarhoş vaziyette semah hâlindedir. En küçüğünden en büyüğüne her ne varsa, her şey kendi etrafında ve birbiri etrafında semah hâlinde döner. İnsanın da kendi etrafında semah etmesi gerekir. Zaten semah ediyor da. Yine Pir Abdulkadir Geylani Hazretlerinin beyan ettiği bir başka hadis-i kutside Allah, *"rûhlar rabbimizi gördük diye bedenlerinde semah ederler"* buyurmuştur. Rûhumuz sarhoş bir şekilde semah hâlindedir; ama biz onun önünü kapatıp rûhumuzu hissetmediğimiz, tatmadığımız için rûhumuzun semah hâlinde olduğunu tadamıyoruz; ama bütün gönlümüzle rabbimize dönüp rabbimizle aramızdaki perdeyi kaldırınca hemen içimizden şiddetle semah etmek gelir; çünkü zaten bizde semah eden biri var, semah ediyor!

En büyük nimet aşk nimetidir, iman nimetidir. Aynı zamanda kulluk da böyledir. Kul, âbd; Allah'a âşık olan ve Allah'ın sevgisini istediği için onun sevgisinin peşinden koşandır.

Peki, kul, Allah'ın sevgisinin peşinden nasıl koşar?

Tabi ki Allah'ın sevdiği şeyleri; ibadetleri, hayırları, güzellikleri yapmaya çalışarak onun peşinden koşar. Neden? - Rabbim beni sevsin, rabbimin sevgisine layık olayım diye. İşte, âbd, kul budur.

Allah vahyinde her şeyi anlatmış, her bir şeyi apaçık söylemiştir; yani "Allah şunu yapmanı sever, bunu yapmanı sevmez. Sakın şunu yapma, sana yap dediklerimi yap" demiştir.

Bununla beraber “hayırda yarışın, cennete koşun”[4] demiştir. Cennetin nimetlerini anlatırken de “yarışanlar bunun için yarışsın”[5] demiştir. Allah’a yakın olan kulların hâlini beyan ederken “hayırda yarışanlar mukarrebundur”[6] buyurmuştur. Mukarrebun; Allah’a en yakın olanlardır. Öyle “ben, bence, bana göre” deyip bencillik yapanlar değildir! Allah da her bir kulundan hayırda yarışıp mukarrebun olmasını ister.

Allah, insanın en yüksek makamı kazanması için ne yapması ve ne yapmaması gerektiğini en ince ayrıntısına kadar anlatmıştır. Bu durumda rabbini dinleyip hayırda yarışanlar mukarrebun olur, Allah’a yakın olur, Allah’ın rızasını, dostluğunu, en yüksek makamı kazanır. Rabbini dinlemek yerine şeytanın peşinden gidenler ise rabbini, aşkı, muhabbeti, kendini kaybeder.

Allah, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz’i ümmetin önüne örnek olarak, şahid olarak koymuştur ki insanlık ona bakıp örnek alsın, iman etsin, Allah’a âbd olsun ve Allah’ın muradı kulu üzerinde gerçekleşsin. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz’e tabi olmaktan gaye Allah’a onun gibi âbd olmaktır. Bu yüzden kelime-i şehadet getirirken **eşhedu en la ilâhe illallah ve eşhedu enne muhammeden âbduhu ve resuluhu:** “Şahidlik ederim ki Allah’tan başka ilâh yoktur ve yine şahidlik ederim ki Muhammed onun âbdi (kulu) ve resulüdür” deriz. Yani öncelikle Resulullah (s.a.v.) Efendimiz’in kul olduğunu söyleriz. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz resullüğünü âbd olarak yapmıştır. Zaten bütün ümmet Resulullah (s.a.v.) Efendimiz’in Allah’a nasıl âşık olduğunu bilir.

Allah başka bir âyet-i kerimede **“işte böylece sizin insanlığa (örnek ve) şahidler olmanız, resulün de size şahid olması için sizi (sırât-ı mustakîmin tam) orta(sın)da (yürüyen) bir**

[4] Bakara /148, Âli İmrân /133
[5] Mutaffifîn /26
[6] Vâkıa /10-11

ümmet kıldık”[7] buyurur. Vasat bir ümmet kıldı; dengede, dengesiz değil, dengede! Yanlış yapmayan, örnek olan, gönlü nizam olmuş, terazi olmuş olan, dengede bir ümmet kılmıştır. “Allah’ın resulü size örnektir, siz de bütün kullarıma örnek olun. Yahudi olsun, Hristiyan olsun, müşrik olsun insanlığınızla, imanınızla, kulluğunuzla, aşkınızla, muhabbetinizle, merhametinizle, güzelliğinizle, hayrınızla, affınızla, mağfiretinizle, ikramınızla hepsine örnek olun. Bütün isimlerim, güzelliğim üzerinizde tecelli etsin. İnsanlara örnek olun ki İslam’ı, rablerini sizin üzerinizden sevsinler ve ‘ben de böyle bir kul olmak istiyorum’ desinler” buyurdu Allah.

Evet, hep beraber Allah’ın neâme “nimet verdi, nimetlendirdi, nimeti ikram etti” fiilini anlamaya çalışıyorduk. Şimdi neâme fiiliyle ilgili âyetleri anlamaya devam edelim inşallah.

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

“Hatırlayın ki rabbiniz size, ‘eğer şükrederseniz muhakkak size (olan nimetimi) arttırırım ve eğer nankörlük ederseniz hiç şüphesiz azabım çok şiddetlidir!’ diye duyurmuştu.”[8] Yani iman nimetine şükretmezseniz bu nimeti kaybedersiniz, Allah’ın sevgisini kaybedersiniz.

En büyük nimet; iman nimetidir, âbdiyet nimetidir, dolayısıyla aşk nimetidir. Allah sana sevgisinden dolayı fiilleriyle muamele ederken sen onun sevgisini, aşkını görmez, yok sayar, yalanlar, onlar için “tesadüf” dersen, “ben yaptım” veya “falancalar yaptı” dersen bu durumda Allah’ın sevgisini kaybedersin. Allah’ın sevgisini kaybettiysen senin işin bitti demektir. Artık nimet ne olursa olsun sana bir faydası olmaz. Öyle buyurdu Allah âyet-i kerimede **“biz onları (dünyada) biraz**

[7] Bakara /143
[8] İbrâhîm /7

(nimetlerden) faydalandırırız. Sonra da onları ağır bir azaba mahkûm ederiz."[9] Böyleleri zahiri olarak nimet almıştır; ama nankörlüklerinden, şükürsüzlüklerinden, nimeti Allah'tan göremediklerinden dolayı en büyük nimeti; yani rablerinin sevgisini kaybetmiştir.

Aynı şey insanlar için, hayvanlar için, bitkiler için, kısacası bütün varlık için geçerlidir. Onları sevince Allah'ın da sevgisini kazanırsın, sevmeyince ise Allah'ın sevgisini kaybedersin. Allah seni yaratırken fıtrat itibariyle sana her şeyin sevgisini vermiştir. Sen de ya varlığı sever ve Allah'tan bu sevginin karşılığını alırsın ya da varlığı sevmezsin Allah'tan da sevginin karşılığını almazsın; yani rabbinin sevgisini kaybedersin.

Hiç kimse ne bir başkasına ne de Allah'a "sen beni sev; ama ben seni sevmeyeyim" diyemez. Allah bunu kabul etmez ve böyle söyleyen birine "ya sevgime karşılık verip şükreder, bu nimetin sevincini hâlinde, gönlünde, sözünde, fikrinde, düşüncende yaşar, bu nimetin şükrünü üzerinde gösterirsin ya da onu yalan sayar, inkâr eder, yok sayar, nankörlük yaparsın, o zaman da sevgimi kaybedersin" buyurur.

Kul, Allah'a âbd olmayı, iman etmeyi ve rabbini nasıl sevmesi, nasıl şükretmesi gerektiğini bilsin, anlasın diye Allah ona bu sevgiyi örneklerle, misallerle tattırır, yaşatır ve yeri gelir kaybettirir. Öyle ki kul, rabbini kendi üzerinden, gönlünden tanısın, onun sevgisini anlasın, tatsın, rabbine şükretmeyince, teşekkür etmeyince onu nasıl kaybettiğini anlasın.

Bununla beraber Allah, ona sevgisine karşı nankörlük yapanları da gösterir ve nankörlüğün ne kadar ağır olduğunu, acı bir şey olduğunu ona tattırır; yani, Allah ona "bak, bir kul, sevgine nankörlük yapınca sana nasıl ağır geldi, gördün mü! Haydi, şimdi beni anla. Ben seni kendi rûhumdan nefhederek yaratan

[9] Lokmân /24

rabbinim. Sana olan bütün muamelem muhabbetimdendir, sevgimdendir, rahmetimdendir. Nankörlüğün ne kadar kötü bir şey olduğunu anladın, o hâlde benim sevgime karşı nankörlük yapma" buyurur. Bu yüzden devamlı "kul bir tavrıyla, hareketiyle, sözüyle bile Allah'ı sevindirebilir, bir tavrıyla, bir sözüyle de Allah'ı darıltabilir, gücendirebilir" diyoruz. Her neyi söylüyorsak bilin ki öyledir.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bir hadis-i şerifinde "*Allah, kulunun kendisine dönmesinden daha çok hiçbir şeye sevinmemiştir"*[10] buyurur. Neden? -Seviyor da ondan. Kul ters tarafa gidip yanlış yapmış, rabbinden kaçmış, rabbini ciddiye almamıştır; ama sonra aklı başına gelince rabbine dönüp "sana döndüm ya rabbi" der ve tövbe eder. İşte, Allah bundan daha çok hiçbir şeye sevinmemiştir. Zaten onun için Allah âyet-i kerimede **"şüphesiz ki Allah, (günahından dönüp) tövbe edenleri sever"**[11] buyurmuştur.

Allah sana "düşme" demiyor. "Beşersin elbette düşeceksin; ama önemli olan senin rabbin olduğumu bilmen, düşünce tövbe edip kalkmandır. Ben senden, 'sana döndüm ya rabbi! Beni affet, mağfiret et, bana merhamet et' demeni istiyorum. Seni atmıyorum, bırakmıyorum; çünkü seni kazanasın diye yaratmış, sevdiğim için yaratmışım. Senin de beni sevdiğini, bana olan sevgini ispatlamaya çalışmanı, 'ya rabbi! Senin için bunu yapıyorum' dediğini görmek istiyorum" buyuruyor.

Allah bizden her neyi istiyorsa o mutlaka Allah'a olan sevgimizi göstermemiz içindir. Allah bize "haydi, kulum! Hele bir seni seviyorum de" diyor. Allah bizden ona "seni seviyorum ya rabbi" dememizi istiyor. Bizden tek istediği budur. Bu; kulluktur, âbdiyettir, imandır, Allah'a teslimiyettir, Allah'ı istemektir. Bu

[10] Müslim, 7 (2747)
[11] Bakara /222

aynı zamanda Allah'ın muradının kulu üzerinde gerçekleşmesidir, başka bir şey değildir! Bütün nimetler de bunun içindir.

Nimetin tersi musibettir ve nimetin olmayışı da bir imtihandır. Öyle buyurdu Allah âyet-i kerimede **"insanlar, (sadece) 'biz iman ettik' demekle imtihan edilmeden bırakılıverileceklerini mi sandılar."**[12] Yani iman ettiğinizi söylüyorsanız bilin ki sizi imtihana tabi tutacağız. Bu yüzden Allah "sizi mallarınızla, evlatlarınızla, eşinizle, çocuğunuzla, ticaretinizle, evlerinizle, canınızla, her şeyle imtihana tabi tutarız"[13] buyuruyor. İmtihanların hepsi manevi olarak kazanmamız içindir. Allah bizi biz kazanalım diye imtihana tabi tutar.

Evet, musibet nimetin tersidir, öteki yüzüdür. Yalnız musibet de zahiri nimetler gibi bizim için manevi nimettir; çünkü ikisi de bizim için kazanma imkânıdır. Nimet, kazanma imkânının bir yüzü, musibet ise öteki yüzüdür ve ikisi de Allah'tan gelir. Allah böyle yapmakla kulunu kendine davet eder ve ona kazanma imkân verip "haydi, kulum şöyle yap" ya da "sakın şöyle yapma" buyurur. Bunları da Allah'a âbd olduğumuzu, âşık olduğumuzu ispatlayalım diye yapar.

Örnek vereyim; Allah birine nimet olarak bir mal verdiğinde o kulun Allah'ın verdiği maldan infak edip "ya rabbi! Senin için bunu veririm; çünkü ben seni bu maldan daha çok seviyorum" demesi gerekir. Çünkü Allah mü'minleri anlatırken **"iyilik, yüzlerinizi (namazda) doğu ve batı tarafına çevirmeniz değildir. Asıl iyilik o kimsenin yaptığıdır ki; Allah'a, âhiret gününe, meleklere, kitap(lar)a, nebîlere iman eder. (Allah'ı sevdiği için) Sevdiği maldan yakınlara, yetimlere, yoksullara, yolda kalmışlara, (ihtiyacından dolayı) isteyenlere ve esaret**

[12] Ankebût /2
[13] Enfâl /28, Tevbe /24

altında bulunanlara verir”[14] buyurmuştur. Mü’min, Allah için ikram etmekten, yardıma ihtiyacı olanlara infak etmekten asla geri durmaz. Kul bir şeyi Allah yolunda verdiğinde onu her nereye verirse versin Allah’a vermiştir, dolayısıyla ticareti Allah ile yapmıştır.

Aynı şekilde bir musibet, bir yokluk, bir sıkıntı geldiğinde kul bu defa “bunu sen verdin ya rabbi! Sen böyle dilemişsin o zaman bu benim için hayırdır. Ben de boynumu büküyorum, mülk senindir, her şey senin elindedir. Sen rızkı dilediğine daraltır, dilediğine genişletir, dilediğine de hesapsız verirsin. Bunu sen söyledin. Ben de boynumu büktüm ya rabbi” demelidir. Rızkın daralmasına sebep her ne olursa olsun bu durum karşısında kulun hâli, tavrı böyle olmalıdır. Yoksa “şu yaptı, bu yaptı, onlar yüzünden böyle oldu” demek kula yakışmaz.

Tabi ki insanın yaşadığı durumlarda bir vesile vardır; ama bir de Allah’ın bir muradı vardır. Allah imtihanı birileriyle yapacak ki arada perde olsun. Bu; kul gayba olan imanıyla bunu anlayıp bilsin ve gerekeni yapsın diyedir. Bütün hayat bu aşkı, âşıklığı kazanmaktan, âbd olmaktan, Allah’a olan sevgiyi, imanı ispatlamaktan ibarettir. Kul, Allah için nimette de sıkıntıda da gerekeni yaptıkça aşk kazanır, iman kazanır, Allah’a yakınlık kazanır.

Aşk Allah’tan tecelli eder. Öyle havadan gelmez ya da kendi kendine olmaz. Kul, Allah için bir şey yapınca Allah onu sever ve bu sevgisi, aşkı da kulun gönlüne Allah’tan tecelli eder. Sonra kul bir de bakar ki rabbini sevmiştir. İnsan, Allah için bir şeyler yaptıkça, imtihanları kazandıkça Allah’ı sever. Aksi takdirde o insan boş, kup kuru bir kütüktür!

Evet, Allah’ın nimetlerini anlamaya çalışıyoruz. Önce en büyük nimet olan iman nimetini anlamak gerekir; çünkü her şey o

[14] Bakara /177

nimet içindir. Şimdiye kadar öbür tarafa gidenler hayatlarını yaşarken ya imanı kazandılar ya da imanı kaybettiler veya imanı ne kadar kazandılarsa o kadar kazanmış oldular, Allah'ın muradı onların üzerinde o kadar gerçekleşti.

Allah, kuluna imtihanı, kazanma imkânını her anda verir. Bir tebessüm sadakadır, güzel iki kelime sadakadır, kimsenin ayağı takılmasın diye yoldan bir şey alıp kenara koymak sadakadır. Birine yol vermek de sadakadır. Aynı şekilde araba sürdüğünde geçiş hakkı sende olmasına rağmen birine geçiş hakkını verdiysen sadaka vermiş oldun. Senin "acaba nasıl kazanırım" derdinde olman gerekir. Eğer bu dertte olmaz "hak benimdir, benim geçmem lazım" diyorsan doğrudur, hak senindir; ama hakkını kardeşine verirsen sadaka vermiş olursun. O zaman kardeşin sana teşekkür eder. Ona yol verdiğin için gönlü hoş olur. Böylelikle Allah'ın sevgisini, rahmetini alırsın. Unutmaman lazım ki Allah'ın sevgisini, rahmetini insanların gönlünden alırsın. Hâl böyleyken baktığımızda geçiş hakkı kendisinde olan birine yol verilmediğinde sanki elinden ekmeği alınmış gibi bağırıp çağırır. Biraz insan olmak lazım insan! İnsan bu değildir, insan böyle değildir, böyle olmamalıdır!

Biraz önce örnekliği söyledim. Örnek Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'dir. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz hem nimetleri ikram etmede hem musibetleri, sıkıntıları, başkalarının küfrünü, hakaretini Allah için yutmada hem de affetmede, mağfiret etmede böyleydi; yani devamlı "acaba nasıl kazanırım" derdindeydi. İnsanlar iman etsin de ne olursa olsun biri ona hakaret etmiş, biri onun yakınını öldürmüş, hiç önemli değil, yeter ki insanlar iman edip cennete gitsin. Gerisi onun için önemli değildi. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz sadece insanların cennete gitmesinin derdindeydi.

Neden?

Çünkü “ben” demiyor, “Allah” diyordu. “Ya rabbi! Ben seni istiyorum, başka bir şey istemiyorum. Bana ne olursa olsun, önemli değil yeter ki senin muradın gerçekleşsin. Sen bana aşkınla, muhabbetinle, sevginle tecelli et de kim bana ne yaparsa yapsın, isterlerse beni taşlasınlar! Varsın taşlasınlar hiç önemli değil” diyordu. Yani “ben yokum” diyordu! Âşık bu! Rabbine âşık, rabbini istiyor!

Aşk yakar, âşığa şeytan yaklaşamaz, ateş yaklaşamaz. Nemrut, Hz. İbrâhîm (a.s.)’ı ateşe atınca ateş Hz. İbrâhîm’i yakmış mıydı? -Hayır. Neden? -Çünkü **hasbunâllâhu ve ni’mel vekîl**: “Allah bize kâfidir ve (o) ne güzel vekîldir.” Ateşe atılmam beni hiç ilgilendirmez. Ben de beni ilgilendirmiyorum. O dilerse beni yakar, dilerse başka bir şey yapar. O benim vekilimdir. Ben rabbime güvendim, kendimi ona bıraktım, o nasıl istiyorsa, nasıl biliyorsa öyle olsun, demişti. O böyle söyleyince Allah da onun için “ey ateş! İbrâhîm için serin ve selamet ol”[15] buyurdu. Bu yüzden bir kul, Allah’a bu şekilde güvenip dayanırsa Allah ateşe “o kulum için serin ve selamet ol” der.

Allah’ın yakınlığını bilmeyince, anlamayınca, tatmayınca, yaşamayınca, daha doğrusu Allah’ın efâline, esmâsına, onun ilâhlığına, âlemlerin rabbi, maliki oluşuna iman etmeyince, onu anlamayınca ortaya çok garip çok tuhaf bir varlık çıkar. Öyle ki insan desen insan değil hayvan desen hayvan değil! Baktığımızda öyleleri var ki her canavardan daha canavar kesilmiştir, ne yaptığını, daha doğrusu ne yapacağını bilmiyor! Sen nereye gidiyorsun! Allah seni kendine davet edip “rabbine firar et, rabbine koş”[16] “cennete koş”[17] buyurdu. Peki, sen nereye koşuyorsun! Nerede senin cennetin, hani senin cennetin! Allah, sana “ben seni güzel yapasın diye gönderdim. Ben senin rabbinim,

[15] Enbiyâ /69
[16] Zâriyât /50
[17] Âli İmrân /133

kendimden sana rûh nefhettim, isimlerimi sana verdim, senin benim gibi yapman lazım. Ben öyle mi yapıyorum" diye sorarsa ne cevap verebilirsin!

Bakıyorsun, biri dedikodu yapar, biri bir başkasını eleştirir, diğeri ötekini öldürür. Siz nereye gidiyorsunuz böyle! Sizde zerre kadar iman yok mudur! İmansızlığın bu kadarı da fazla değil midir! Fıtratındaki, Allah'ın sana kendinden nefhettiği rûh bütün güzellikleri üzerinde taşır. Hâl böyleyken sende o güzellikten hiç mi bir şey kalmadı! Fıtratını, insanlığını bu kadar mı kaybettin!

İnsanın uykudan uyanması gerekir. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"insanlar uykudadır, ölünce uyanırlar"*[18] buyurmuştur. Ölmeden önce uyanmak lazım. Zaten bütün feryadımız bunun içindir. Ölünce bütün bu söylediklerimle karşı karşıya geleceğiz. O gün geldiğinde kaybetmiş olmamak için ölmeden evvel uyanalım, kendimize gelelim, aklımızı başımıza alalım, şöyle bir gönlümüze bakalım; bunca insan bu dünyaya geldi sonra da kazandığıyla yahut kaybettiğiyle öbür tarafa gitti. Bundan ibret alalım.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz başka bir hadis-i şerifinde "*imanın yarısı sabır, yarısı şükürdür"*[19] buyurur. En büyük nimet olan iman nimetini, aşk nimetini, âbdiyet nimetini anlatıyoruz. Bu nimetin yarısı şükür, yarısı sabırmış!

Şükür; Allah'ın nimetlerine şükürdür, sabır da musibetlere karşı sabırdır. Etrafımıza bakarsak sabırsız ve şükürsüz insanlar görürüz. Sabır ve şükür imanın meyvesidir. Birinde iman varsa onun üzerinde sabır ve şükür tecelli eder. Kimde ne kadar iman varsa sabrı da, şükrü de ona göredir. Şükür; Allah'a teşekkürdür. Bu şükür nimetleri görmenin şükrüdür, gönlün şükrüdür, gönlün hamdıdır.

[18] Gazâlî, IV, 494
[19] El Kârî, Mirkât, 9, 89; Beyhâki, Deylemi

Allah her anda bize ikramda bulunur; yani her anda bir nimetin içindeyiz. Durum böyle olduğu hâlde bakıyorsun adam sanki her şeyini kaybetmiş gibi somurtuyor, başı önünde duruyor! Nedir bu hâlin, ne olmuş! Evinde yiyecek ekmeğin, yatacak yerin varsa artık sana düşen kulluk yoluna koyulmaktır.

Mesela; yüzünden şükürsüzlük akan insanlar görürüz. Oysaki Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in en öndeki hâli tebessüm hâlidir. Biraz peygamberine benze, yüzünde biraz tebessüm olsun; yani biraz şükür hâli olsun! Unutmamamız lazım ki şükürsüz, suratsız insanlar cennete giremez; çünkü nankördürler, şükürsüzdürler! Böyleleri en ufak bir sıkıntıyla karşılaştıklarında sanki dünyanın sonu gelmiş gibi feryad ederler.

Daha kötüsü ellerinde her ne kadar nimet olursa olsun mutlaka bir kusur bulurlar. Şeytan onlara böyle yaptırıyor ki şükretmesinler. En ufak bir sıkıntıya feryad ettikleri gibi sıkıntı olmayınca bile kendilerine bir sorun, sıkıntı çıkarırlar. Daha doğrusu şeytan onlara "şu niye böyledir, bu niye şöyle oldu, falanca niye böyle söyledi" deyip her türlü sorun çıkarır. Yazık! Gerçekten yazık! Bu hâlinle nasıl mü'min olacaksın, nasıl kul olacaksın! Kulluk böyle midir, kul bu mudur! Sen şeytana kul olmuşsun! Sen şeytana âbd olmuşsun! Allah "şeytana âbd olmayın"[20] derken sana bir şey söylüyor, "kulum, bak böyle yapma" buyuruyor.

Evet, ikramın, nimetin en büyüğü aşk nimetidir, muhabbet nimetidir, sevme nimetidir, âbdiyet nimetidir. Sevme nimeti aynı zamanda insanın insana olan ikramının da en büyüğüdür.

Nasıl?

Seven sevdiğine yardım eder, ikram eder, onu kırmaz, üzmez, sevdiği mutlu olsun diye gerekeni yapar. Görüldüğü gibi

[20] Yâsîn /60

insanın insana olan ikramının en büyüğü de aşk nimeti, sevgi nimetidir. Bu nimetin kıymetini, değerini bilmeyenler onu kaybederler. Allah'ın bu konuda vaadi vardır.[21] Çünkü biri birini sevdiğinde ona olan bu muhabbet ikramı yine Allah'tandır, Allah'tan bağımsız değildir; yani biri sana bir muhabbet beslediğinde bu muhabbet ondan değil Allah'tandır. Aslında Allah onun üzerinden sana "seni seviyorum ve seni sevdiğim için sana ikram ediyorum" demiştir. Allah'tan bağımsız hiçbir şey yoktur. Bu yüzden Allah âyet-i kerimede **"onun ilmi dışında bir yaprak bile (yere) düşmez."**[22] Allah'ın iradesi, tercihi olmadan ağaçtan bir yaprak bile düşmez, buyurmuştur.

Allah bunları söylerken her konuda bize örnek gösterir. Söyledim, örneğimiz Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'dir, sahabelerdir. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz ile sahabeler böyleydi. Kıyamete kadar gelecek olan peygamber vârisleri de aynen böyledir. İnsan bir peygamber vârisini görmemişse haklı olarak kendi kendine "insan böyle olabilir mi, acaba böyle bir insan var mıdır" der. Allah, kuluna böyle olan birini gösterecek ki ona "işte, bunun gibi olman lazım" desin. Ben de soruyorum; yirmi yıldır bizi tanıyanlar şimdiye kadar bizde aşktan, muhabbetten başka bir şey gördüler mi! Gören Allah için söylesin! Bizde aşkın, muhabbetin dışında bir şey olduğunu gören varsa söylesin. -Olamaz! Bende bunun dışında bir şey olursa o benim için küfürdür, şirktir. Allah bunu kabul etmez. Allah hem bizi alsın öne koyup "işte bunun gibi yapın" deyip kullarına örnek göstersin bir de üzerimizde küfür olsun, şirk olsun! Hiç böyle bir şey olur mu! Bu yüzden hiç kimse bende aşktan başka bir şey bulamaz.

Evet, en büyük nimeti anladık inşallah. Öyleyse en büyük nimete sarılmak gerekir; çünkü bu nimet hem dünya hem de ahiret saadeti demektir. En büyük nimeti anlamayanlar, anlamak

[21] İbrâhim /7
[22] En'âm /59

istemeyenler, “bence, bana göre” diyenler bir gün mutlaka bunun böyle olduğunu kabul etmek zorunda kalır ve bu nimete sarılır; ama iş işten geçmiş olur. Allah, kuluna verdiği nimeti ondan alırsa artık o nimeti Allah’tan geri almak öyle kolay değildir, neredeyse imkânsız denecek kadar zordur.

Evet, Allah’ın neâme “nimet verdi, nimetlendirdi, nimeti ikram etti” fiiliyle ilgili âyetleri anlamaya çalışıyorduk, devam edelim.

“Allah’ın (üzerinizdeki) nimetini saymaya kalksanız onu sayamazsınız. (Buna rağmen) Doğrusu insan (hem kendi nefsine hem de diğer insanlara karşı) çok zalim, (rabbine karşı ise) çok nankördür!”[23] İnsan, Allah’ın kendisine nasıl nimetler ikram ettiğini görmüyor ve kendine zulmediyor!

“Muhakkak ki muttakiler (Allah'a karşı kulluk sorumluluğunu bilip yerine getirmeye çalışanlar) için rableri katında Naîm cennetleri vardır.”[24]

Allah kıyamet yerinden bir sahne anlatır. **“(Resulüm!) O kâfirlere ne oluyor ki (o gün) gruplar hâlinde sağından ve solundan sana doğru koşuyorlar? Onlardan her biri Naîm cennetine konulacağını mı umuyor?”**[25] Hayatlarını yaşarken senden kaçtılar, gerekeni yapmadılar, seni örnek alıp sana tabi olmadılar, seni yok saydılar, kendi bildikleri gibi yaptılar, şimdi de “bize şefaat etsin ki cennete gidelim” diye sana doğru koşuyorlar!

Sağdan, soldan, her taraftan bölükler hâlinde sana koşuyorlar. Onlar, her birini Naîm cennetine koyacağımızı mı zannediyorlar, buyurdu Allah.

Peki, bu âyetten ne anlamamız lazım?

[23] İbrâhîm /34
[24] Kalem /34
[25] Meâric /36-38

Allah durumun ciddiyetini bize haber verip "sakın, o bizim peygamberimizdir, onu çok seviyoruz, o bize şefaat eder demeyin" buyuruyor. Eğer peygamberine tabi olup onu kendine örnek aldıysan, onun yaptığı gibi yaptıysan, Allah'a onun gibi âşık olup her şeyini ortaya koyduysan, ona tabi olanlar gibi yaptıysan doğrudur, peygamberin yanında senin yerin vardır; ama yok, bu saydıklarımı yerine getirmediysen o zaman onun yanında yerin olmaz. Aksine onunla alay etmiş "sen peygambersin; ama ben senden daha iyi biliyorum, ben kendi bildiğim gibi yapıyorum" demiş olursun!

Aynı şekilde bazı kardeşlerimiz de "biz size tabiyiz" derler; ama onlara "şunu şöyle yapın" dediğimde tam tersini yaparlar; yani dalga geçiyor, alay ediyorlar! Hani bana tabiydiniz, tabi olmak böyle midir!

"(Onlar) Kendilerine verdiğimiz (nimetler)e nankörlük etmek için (böyle yaparlar). O hâlde (dünyada) bir süre daha faydalanın (bakalım), fakat yakında (buna karşılık hak ettiğiniz azabı) bil(ip gör)eceksiniz!"[26] Onlara nasıl nankörlük yaptıklarını göstereceğim.

"Bir de o (Mekkeli)ler, çevrelerinde insanlar kapılıp götürülürken (kimisi öldürülüp kimisi esir edilirken), bizim (Mekke'yi) dokunulmaz, güvenli bir yer yaptığımızı görmediler mi? Hâl böyleyken (onlar hâlâ) bâtıla inanıp Allah'ın (üzerlerindeki) nimetini inkâr mı ediyorlar! Allah hakkında yalan uydurup iftira edenden ya da kendisine gelen Hakk'ı (bu Kur'ân'ı) yalanlayandan daha zalim kim vardır! Kâfirlere cehennemde yer mi yok!"[27]

"Bizim için cihad ed(ip mücadele ed)enlere gelince, elbette biz onları (rızamıza kavuşacakları) yollarımıza hidâyet

[26] Nahl /55
[27] Ankebût /67-68

edeceğiz. Muhakkak ki Allah, muhsinlerle (güzellik yapıp güzel olanlarla her daim) beraberdir."[28] Bizim yolumuzda bize gelmek, yakınlığımızı, sevgimizi kazanmak için çaba, gayret sarf edenlere yollarımızı açar ve onlara bize gelecek yolu gösteririz. Allah güzel olanlarla, güzel yapanlarla, güzel olmayı isteyenlerle beraberdir. Allah böyle bir derdi olanlarla beraberdir, onlara yardım eder ve yollarını açar.

"Hep birlikte Allah'ın ipi (olan Kur'ân'a ve onun resulü)ne sımsıkı sarılın, sakın parçalanıp bölünmeyin." Allah'ın ipi Allah'ın kitabıdır, Kur'ân'dır, Allah'ın âyetleridir, Allah'ın resulüdür. Hep beraber Allah'ın ipine sarılın, parçalanmayın, bölünmeyin, şucu bucu olmayın. Bu hitap öncelikle sahabeleredir; ama Allah bunu hepimize söylüyor. Eğer mü'minseniz o zaman kardeşsiniz, öyleyse bir ve beraber olun, "biz şöyleyiz, şunlar böyledir" demeyin, buyuruyor.

"Allah'ın sizin üzerinizdeki nimetini (size verdiği hidâyeti) hatırlayın; hani siz (birbirinize) düşman (kimse)ler idiniz de (o), kalplerinizi birleştirmişti ve onun nimeti sayesinde kardeş (kimse)ler olmuştunuz. Yine siz (gönlünüzde var olan küfürle dolu) ateşten bir çukurun kenarında idiniz de (o) sizi oradan kurtarmıştı." Yani cehenneme yuvarlanıyordunuz, tam düşecektiniz ki Allah sizi cehenneme düşmekten kurtardı ve aranıza muhabbeti, ülfeti koyup sizi birbirinize sevdirdi. Siz de Allah'ın bu nimeti sayesinde kardeşler oldunuz. **"İşte, Allah, âyetlerini size umulur ki hidâyeti bulursunuz diye böyle açıklar."**[29]

Allah bununla ilgili olarak başka bir âyet-i kerimede bir de **"(Allah, mü'minlerin) kalplerinin arasını (iman ve muhabbet ile) birleştirmiştir. Sen yeryüzünde bulunan her şeyi verseydin, yine de onların kalplerinin arasını birleştiremezdin; fakat Allah,**

[28] Ankebût /69
[29] Âli İmrân /103

(onları birbirlerine kardeş yaparak) aralarını (muhabbetle) kaynaştırdı; çünkü o, azîzdir, hakîmdir (bütün şeref ve kudretin sahibi olan, her işinde hikmet ve hayır olandır)”[30] buyurmuştur.

Birinin gönlünde kardeşlerine karşı sevgi, muhabbet, yakınlık yoksa o kişi Allah’ın bu nimetinden nasibini almamıştır, bu nimetten mahrumdur. Birileri hâlâ kardeş olamayıp birbirine “şucu, bucu” deyip birbirini parçalıyor, dağıtıyor, tefrika yapıyorlarsa Allah’ın bu sevgi nimetinden, muhabbet nimetinden, ülfet, yakınlık nimetinden almadığı içindir.

Herkesin “ben lâ ilâhe illallah muhammedun resulullah, diyenleri kardeşim biliyor muyum, bilmiyor muyum onları Allah için seviyor muyum, sevmiyor muyum, kendim için istediğimi onlar için de istiyor muyum, istemiyor muyum, bunun için elimden geleni yapıyor muyum, yapmıyor muyum” deyip kendi gönlünü kontrol etmesi gerekir. Eğer bunu yapmıyorsak bir sorun vardır, bu da Allah’tan nasibimizi almamışız demektir.

Nimetlere şükretmek lazım. Zaten biz de bunu anlatmaya çalışıyoruz. Şükredebilmek için önce nimeti görmek lazım. Eğer kardeş olmayı nimet olarak bilmiyor, görmüyorsak zaten bunun için şükretmemiz de mümkün değildir.

“Kim Allah’a ve resul(ün)e itaat ederse, işte onlar; Allah’ın kendilerine nimet verdiği nebîler, (rablerine âbd olacaklarına dair verdikleri söze sadakat gösteren) sıddıklar, (her anda Allah’ın esmâsına şahidlik eden, canlarıyla, mallarıyla Allah yolunda cihad eden) şahidler ve (nefsini ıslah eden) sâlih kimselerle beraberdirler. Bunlar ne güzel yoldaştırlar!”[31] Bu nimet, Allah’a ve resulüne itaat karşılığındadır.

[30] Enfâl /63
[31] Nisâ /69

“Bu lütuf Allah’tandır. (Onları) Bilen olarak Allah (onlara) yeter.”[32] Peygamberlerle, salihlerle beraber olmak Allah’ın ikramıdır, fazlıdır. Yani peygamberlerle beraber olmaktan daha büyük bir nimet olabilir mi! Allah size böyle söylüyor, siz de böyle bilin. Allah size kendi bilgisi ile haber veriyor. Yoksa “ben kim, peygamber kim” demeyin. Siz elinizden geldiği kadarıyla Allah’a ve resulüne itaat edin, tabi olun. Konuşurken, düşünürken, bir şey yaparken her konuda “acaba peygamberim nasıl yaptı, o olsaydı nasıl yapardı” deyin ve öyle de yapın. Bunun karşılığında peygamberlerle, sıddıklarla, şehidlerle, salihlerle beraber olursunuz, onların gittiği yere gider, onlara arkadaş olursunuz. Onlar ne güzel arkadaştır.

Herkes biliyor ki Allah’a itaat Allah’ın vahyine itaattir. Resulüne itaat da ona tabi olmaktır; yani onun gibi yapmaya, onun gibi iman etmeye, Allah’a onun gibi teslim olmaya, edepli olmaya, çevremize, etrafımıza, âlemlere onun gibi rahmet olmaya ve Allah’ın vahyini, âyetlerini onun gibi taşımaya çalışmaktır. Aslında herkes bunu bilir; ama işine gelmeyince “işim var, meşguliyetim var, bu zaman eski zaman değil, insanlar ne der, herkes böyle yapıyor” der. Böyle söyleyenler de o zaman herkesin gittiği yere gider. Öyle buyurdu Allah âyet-i kerimede **“eğer yeryüzünde bulunan (insan)ların çoğuna tabi olursan seni Allah’ın yolundan saptırırlar. Onlar ancak zanna tabi olurlar ve onlar sadece yalan söylerler.”**[33] Yani kaybedersiniz.

Allah bu âyette cenneti anlatır. **“Ne yana bakarsan bak, (tarifi mümkün olmayan) bir nimet ve büyük bir saltanat görürsün.”**[34] Allah bu nimetleri muttaki kulları için, mallarıyla, canlarıyla Allah yolunda cihad edenler için hazırlamıştır.

[32] Nisâ /70
[33] En’âm /116
[34] İnsân /20

“O gün mülk (hakimiyet ve hükümranlık tamamen) Allah’a aittir. (Kullarının) Arasında (o) hüküm verir. (Bu hüküm gereği) İman edip sâlih ameller işleyenler Naîm cennetlerindedirler.”[35]

Allah’ın “neâme” fiilini anlamaya çalışıyorduk. Şimdiye kadar saydıklarımız ahiretteki nimetlerdir. Allah’ın bize dünyada ikram ettiği nimetler bizim için ahirette nimetlere, eğer Allah’ın nimetlerini görmemişsek de kazandıklarımız bizim için ahirette azaba dönüşür. Ahirette nimete dönüşecek olanlar; iman nimeti, şükür nimeti, sabır nimeti, takvâ nimeti, muhsin olma nimeti, Müslüman olma nimeti, Allah’a teslim olma nimetidir. Nimetin tam tersi olan küfür, şirk, nifak da ahirette ateşe, cehenneme dönüşür. Bu yüzden Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *“cennette nimet yoktur, herkes nimetini beraberinde götürür, cehennemde ateş yoktur, herkes ateşini beraberinde götürür”* buyurmuştur.

Cennetlik ya da cehennemlik olanlar burada bellidir. Birinin üzerinde cenneti kazanacak nimetler varsa o kişi cennetliktir; ama üzerinde cehennemlik ameller olan küfür, şirk, kibir, gurur, riya, haset varsa o da cehennemliktir. Bunu anlamayacak hiçbir şey yoktur. Herkes başkasına değil kendine bakmalıdır. Bir başkasını hesaba çekip “işte bu, cehennemliktir” dersen yanlış yaparsın; çünkü onun hesabı sana değil Allah’a aittir. Sen kendi hesabına bak! Acaba sende cennetlik nimetler mi, yoksa cehennemlik azaplar mı var diye kendi hesabını gör. Sende cennetlik nimetler varsa onları arttırmaya devam et, şükret, hamd et. Cehennemlik azaplar varsa da tövbe et, istiğfar et, kendini onlardan temizle, rabbine sığın, rabbine dön!

Bu yüzden “henüz kimin nereye gideceği belli değil, cennete mi yoksa cehenneme mi gideceğimi bilmiyorum” demek doğru değildir; çünkü nereye gideceğini biliyorsun. Nereden

[35] Hacc /56

biliyorsun? -Allah bunu sana haber vermiştir. Eğer cennete ya da cehenneme gideceğini bilmezsen Allah sanki seni tuzağa düşürmüş gibi olur ki hâşâ böyle bir şey söz konusu değildir! Allah'ın muradı sana bunu öğretmek değilse Allah neden kitap gönderip "şunu şöyle yap, bunu böyle yap, bunu da yapma" desin, neden sana âyetlerini açıklayan peygamber göndersin! Allah sana vahyini indirip peygamber gönderiyorsa bilesin, doğru yapasın, güzel yapasın diyedir. Onun için herkes kendini Allah'ın vahyine, peygamberinin örnekliğine göre hesaba çektiğinde nereye gideceğini yüzde doksan dokuz değil yüzde yüz bilir. Kul bunu bilmezse Allah onu cahil bırakmış, ona bildirmemiş, bildirmediği hâlde ona azap edecek demektir. Bu, Allah'a yakışır mı hâşâ!

Evet, Allah, başka bir nimetini daha beyan eder. **"Bilin ki şüphesiz içinizde Allah'ın resulü vardır. Şayet o, birçok işte size uysaydı, gerçekten (türlü) zahmet ve meşakkat(ler) çekerdiniz. Fakat Allah, size (yaratılıştaki fıtratınız gereği) imanı sevdirdi ve onu kalplerinizde süsledi. Küfrü, fıskı ve isyanı da size çirkin gösterdi. İşte (Allah'ın resulüne itaat ederek) rüşdüne er(ip kâmil insan ol)anlar bunlardır."**[36]

Allah'ın resulüne tabi olanlar, imanı sevenler, mü'minin, hâli ne olursa olsun "lâ ilâhe illallah muhammedun resulullah" diyenin imanını sevenler, Allah'ı sevmeyi, imanı kazanmayı, aşkı, muhabbeti, âşıklığı, sevmeyi ve sevilmeyi sevenler rüşt yolunu bulmuştur. Allah imanı çekici kılmış, fasıklığı, küfrü, hakikati örtmeyi, nimete nankörlüğü de çirkin göstermiştir. Eğer sen de imanı seviyorsan mü'minsin; ama yok sevmiyorsan o zaman mü'min değilsin!

Allah bir de "irşad yolu, rüşt yolu" buyurdu. **Ulâike humur râşidûn**. İşte rüştüne erecek olanlar, kâmil insan olanlar bunlardır. Manevi olarak büyüyenler, kemale erenler bunlardır.

[36] Hucurât /7

“(Bu) Allah’tan bir lütuf ve nimettir. Allah alîmdir, hakîmdir (her şeyi ve herkesi bilen, her işinde hikmet ve hayır olandır).”[37] Allah her şeyi bilir, bu yüzden kuluna muamele ederken hikmetle muamele eder. Bu, Allah’ın hikmetle yaptığı bir iştir.

Âyetleri okurken hep beraber varlığımız dâhil her şeyin bir nimet olduğunu, nimet olmayan hiçbir şeyin olmadığını gördük. **“(Resulüm!) De ki: Sizi yaratan, size kulaklar, gözler ve kalpler veren odur. Ne kadar da az şükrediyorsunuz!?”**[38] Allah’ın bize verdiği her azaya şükür gerekir, hamd gerekir. Dolayısıyla bütün bunları birer nimet olarak görmek gerekir. İman en büyük nimettir, hem de insan için olmazsa olmaz olan bir nimettir. Şayet birinde iman yoksa o kişi insan değildir, insanlığını kaybetmiştir; yani gözünü de, kulağını da, gönlünü de, hatta aklını da kaybetmiştir; çünkü Allah, âyetlerini dinlemeyenler için **“onların kalpleri vardır (ancak küfürleri sebebiyle) onunla (apaçık ortada olan hakikati idrak edip) fıkhetmezler, onların gözleri vardır (ama) onlarla (hakkı) görmezler, onların kulakları vardır (fakat) onlarla (nasihatleri) işitmezler. İşte bunlar hayvanlar gibi hatta daha (idrakten yoksun ve) şaşkındırlar. İşte bunlar (Allah’tan ve kendilerinden) gâfil olanlardır”**[39] buyurmuştur.

İnsanda iman olmayınca insan olmayı da kaybeder; çünkü insan olmak için önce iman etmek, Allah’ı her şeyden, canından da çok sevmek gerekir. Bu sebeple Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *“sizden biriniz Allah ve resulünü her şeyden, canından da çok sevmedikçe iman etmiş olmaz”*[40] buyurmuştur. Madem öyle “iman inanmaktır” deyip şeytanın tuzağına düşmek doğru değildir. Seviyorsan sevdiğin için her şeyi yaparsın. Allah mü’minleri tarif ederken **“mü’minler ancak o kimselerdir ki;**

[37] Hucurât /8
[38] Mulk /23
[39] A’râf /179
[40] Buhari, İman, 7

Allah'a ve resulüne iman ederler (Allah'ı ve resulünü canlarından çok severler), (böyle bir imandan) sonra asla şüpheye düşmezler ve Allah yolunda mallarıyla ve canlarıyla cihad ederler"[41] buyurdu. Sevmeden malını, canını nereye veriyorsun! Verebilir misin, veremezsin! Zaten sevemediğimiz için canımızı, malımızı veremiyoruz. "Aşksız insan ölüdür; âşık, Allah ile diridir" dememizin nedeni budur. Mü'min, Allah ile diridir. Allah ile diri olmayanlar, Allah'a aşkı, muhabbeti, âşıklığı, âbdiyeti olmayanlar ölüdür.

Allah âyet-i kerimede **"(resulüm!) muhakkak ki sen ölülere işittiremezsin, arkalarını dönüp giderlerken sağırlara da (hakka olan bu) daveti duyuramazsın"**[42] buyurur. İmansız insan ölü insandır. İnsan kendine zulmetmemelidir. Hâlbuki rabbine dönüp "sana döndüm ya rabbi" dese Allah ona ikram eder; çünkü Allah onunla beraberdir, ona ondan daha yakındır. Allah, kulundan yanadır, kulunun kazanmasını diler, yeter ki kul bir adım atsın. Öyle buyurdu Allah hadis-i kutside *"kulum bana bir adım atarsa ben ona on adım atarım."*[43] İşte, Allah kulundan o bir adımı istiyor; ama sen "yok, ben bir adım atmayayım, o bana dokuz adım gelsin" dersen böyle bir şey yoktur. Allah senden o bir adımı istiyor ve "bana dön" diyor. Sen bir sefer "Allah" de ben sana on sefer "kulum" diyeyim, diyor Allah!

Evet, hep beraber iman nimetini, aşk nimetini, muhabbet nimetini, Allah'ı sevme, Allah için sevme nimetini anlamaya çalıştık.

Allah bizi nimeti görmeyenlerden eylemesin inşallah. Allah bizi insan olmayı, Allah'a yeryüzünde halife olmayı anlayanlardan eylesin. Allah bizi imanı, âşıklığı, aşkı, âbdiyeti anlayanlardan, âşık olanlardan, Allah'a iman edenlerden, âbd

[41] Hucurât /15
[42] Rûm /52
[43] Müslim, Zikr 22 (2687)

olanlardan eylesin. Allah bizi rabbini öyle bir aşkla, öyle bir muhabbetle sevenlerden eylesin ki onun yolunda her şeyimizi canımızı, malımızı, vaktimizi, zamanımızı kurban edebilelim inşallah.

Allah hepinizden razı olsun.

17.Bölüm

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyai vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Allah'ın El Efâlu'l Husnâ'sı ve Aşk'ı anlamaya, rabbimizi efâlinden tanımaya çalışıyorduk. Bununla beraber insanı; yani kendimizi tanımaya ve Allah'ın bize nasıl muamelede bulunduğunu anlamaya çalışıyorduk.

Devamlı söylüyoruz; rabbimizi anladıkça, tanıdıkça rabbimizi sevme, onun yakınlığını, sevgisini, rahmetini, ikramını, nimetlerini, affını, mağfiretini ve kulunu nasıl sevdiğini anlama imkânımız olur. Biz Allah'ı efâlinden, isimlerinden tanıdıkça, anladıkça hâlimiz bizde aşka, muhabbete, Allah'a güvene, teslimiyete, tevekküle ve Allah'tan emin olmaya dönüşür.

Geçen sohbetimizde Allah'ın "nêame" fiilini anlamaya çalışmıştık. Bu sohbetimizde "neâme" fiilini anlamaya devam edeceğiz inşallah.

Allah nimetlendirir, nimet verir veya nimeti keser. Allah nimeti hem dünyada hem de ahirette verir. Allah zaten cennetleri anlatırken Naîm cennetinden bahseder.[1] Bütün cennetlere nimetler Naîm cennetinden iner, böyle olunca aslında bütün cennetler Naîm cenneti olur.

Aslında nimet kelimesi güzellik manasındadır. Misal; Allah âyet-i kerimede **fe ni'mel mevlâ ve ni'men nasîr:**[2] "O, sizin mevlânız (sahibiniz ve dostunuz)dur. O ne güzel mevlâ ve ne güzel nasîr (yardımcı)dır" buyurmuştur. Size nimetleri veren mevlanızdır, dostunuzdur, en yakınınızdır. Bununla beraber Allah

[1] Vâkıa /89, Lokmân /8
[2] Hacc /78

sizin yardımcınızdır, kazanmanız için nimet vererek size yardımda bulunur.

Görüldüğü gibi Allah bu âyette "ni'mel" kelimesini "güzel" manasında kullanmıştır; çünkü kulun bir şeye "nimet" diyebilmesi için öncelikle o şeyin kendisi için güzel olduğunu görmesi, anlaması gerekir. Kul için güzellik neyse kendisi için nimet de odur.

İman bir nimettir ve bu nimeti Allah ikram eder. Bundan önceki sohbetimizde hep beraber iman nimetini, aşk nimetini, muhabbet nimetini, insanın aşktan olduğunu, varlığın aşktan dolayı yaratıldığını, Allah'ın, kuluna olan her muamelesinin aşktan olduğunu anlamaya çalışmıştık. İnşallah bu vesileyle kardeşlerimiz asıl nimetin ne olduğunu öğrenmişlerdir.

Bütün fiiller Allah'ın esmâsından, isimlerinden tecelli eder, demiştik. Allah'ın her bir ismi kul için bir nimettir. Kul için bir zati nimet vardır, bir de dışarıdan aldığı izafi nimetler vardır. Zati nimet; Allah'ın kendi isimlerinden insana vermesidir. Allah, insana rûhundan nefhettiği için bütün El Esmâu'l Husnâ insanın kendisinde mevcuttur. Bu, Allah'ın insana verdiği, insana ait olan zati nimetidir ve en büyük nimet de bu nimettir. O zaman en büyük şükür yine bu nimete yapılmalıdır; çünkü Allah, nimetlerine şükretmemizi istiyor. Bu yüzden âyet-i kerimelerde tekrar tekrar **"siz hiçbir şey bilmezken Allah sizi analarınızın karnından çıkardı. Şükredesiniz diye size kulaklar, gözler ve gönüller verdi."**[3] ya da **"sizi yaratan, size kulaklar, gözler ve kalpler veren odur. Ne kadar da az şükrediyorsunuz."**[4] **"Onlar Allah'ın nimetinin farkındadırlar; fakat onu inkâr ederler; çünkü onların çoğu kâfirdir."** [5] Yani nimetlerin karşılığını onları inkâr ederek mi

[3] Nahl /78
[4] Mulk /23
[5] Nahl /83

veriyorsunuz, nimetleri yok sayarak mı şükrediyorsunuz buyurmuştur.

Kendimize, hayatımıza dönüp baktığımızda şükretmeyeceğimiz hiçbir nimet yoktur. Allah hayatımızın her anında mutlaka bize nimetler ikram etmiştir. Allah'ın bizdeki her bir ismi, her bir esmâsı, her bir güzelliği; yani bizdeki vasıflar, görmemiz, işitmemiz, bilmemiz, sevmemiz, merhamet etmemiz, ikram etmemiz, affetmemiz, Halim ismi ile alçak gönüllü olmamız, Hafiz ismi ile korumamız, muhafaza etmemiz birer nimettir. Allah'ın isimlerinin tecellisiyle bizde olan her şey Allah'ın bize kendinden verdiği bir nimettir, dolayısıyla şükrü önce bunlara yapmamız gerekir; çünkü insanı insan yapan, Allah'a yakın yapan, ayna yapan, halife yapan, Hz. İnsan yapan tek şey Allah'ın isimleridir.

Allah'ın isimleri kul üzerinde fiile dönüşünce kul hayatını yaşarken Allah'ın emrettiği, sevdiği gibi yapar, bunun sonucunda manevi olarak kazanır; ama Allah'ın isimleri kendisinde tecelli etmez, hayatını yaşarken etrafına o isimlerle muamele etmezse bu defa da bütünüyle kaybeder.

Daha iyi anlaşılması için örnek vereyim.

Allah'ın Rahmân ve Rahîm isimleri kulun fıtratında zaten mevcuttur. Kul rahmetle muamele etmesi gerektiği bir imtihanla karşılaştığında şayet karşısındakine rahmetle muamele ederse kazanır, etmezse kaybeder.

Peki, neyi kazanır ve neyi kaybeder?

Kul, Allah'ın Rahmân ve Rahîm isimleriyle muamele ettiğinde öncelikle bu isimlerin kemale doğru yol almasını kazanır, rahimse biraz daha rahim olur; yani Allah'ın Rahmân ve Rahim isimleri onun üzerinde biraz daha tecelli eder; çünkü Allah âyet-i kerimede **"güzellik yapanlara (âhirette) karşılık olarak daha**

güzeli vardır, bir de fazlası (Allah'ın rızası ve cemâli) vardır"[6] buyurmuştur. Allah hem kulu güzellik yaptığı için ona güzellik verir hem de kendinden ikram eder.

Allah'ın kendinden vermesi; kuluna ismiyle bir daha tecelli etmesidir. Allah, kuluna kendinden verince kuldaki isim büyür ve manevi olarak çoğalır. Kul, etrafına karşı önce biraz merhametliyken kullara, varlığa Allah'ın Rahîm ismiyle merhamet ettiği için bunun sonucunda biraz daha merhametli olur. Ne kadar çok merhamet ederse Rahîm ismi onda o kadar artar, o kadar tecelli eder.

Bu sadece Allah'ın Rahim ve Rahmân isimleri için değil Allah'ın diğer isimleri için de böyledir. Mü'minler rûhlarındaki cömertliği (kerimliği) artırmak için ikram ederler. Mesela; Allah başka bir âyet-i kerimede **"Allah'ın rızasını istemek ve kendilerinde olan (iman)ı sağlamlaştırmak için mallarını infak edenlerin durumu bir tepede bulunan üzerine bol yağmur yağmış da iki kat ürün vermiş (güzel) bir bahçeye benzer ki ona bol yağmur yağmasa bile bir çisinti düşer (de yine ürün verir)"**[7] buyurur.

Kul etrafına ikram ettikçe kerim olur, kerimliği çoğalır; yani Allah'ın Kerim isminin tecellisi kendisinde artar. Tabi, kulun yaptığı ikramlara karşılık Allah'tan ayrıca ikramlar alması başka bir şeydir. Allah, kuluna ayrıca ikramda bulunur; ama bir de kendinden verir. İşte, Allah'ın "kendinden verir" dediği nimet El Esmâu'l Husnâ'sıdır, kendi isimleridir. Allah kendi isimlerini kuluna verince onu kendine yaklaştırmış, halife kılmış, ayna kılmış, o ismiyle kulunu sevmiş olur.

Bunlar kulun ikram edince kazandıklarıdır. Kul ikram etmezse bu defa tam tersi olur ve kendisinde olanı da kaybeder.

[6] Yûnus /26
[7] Bakara /265

Allah kendi isimlerini fıtrat itibariyle ona verdiği için bu isimler zaten kendisinde mevcuttur; ama o etrafına ikram etmediği için Kerim ismini yavaş yavaş kaybeder. Allah'ın ona verdiği her imkânda gerekeni yapmadığında fıtratındaki Kerim ismi yavaş yavaş kaybolur. Örnek vermek gerekirse; yanına muhtaç biri gelirse, onun da yardıma ihtiyacı olan kula yardım etme gücü varsa buna rağmen ona vermezse bu durumda kerimliğinden kaybetmiş olur. En son da Kerim isimini bütünüyle kaybeder ve cimri bir insan hâline gelir.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"cömert insan (kerim insan) Allah'a yakın, resulüne yakın, insanlara yakın, cennete yakındır. Cimri insan ise Allah'tan uzak, resulünden uzak, insanlardan uzak, şeytana yakın, cehenneme yakındır"*[8] buyurur. Kul, karşılaştığı imtihanlarda gerekeni yapıp ikram etmediği için Kerîm ismini kaybetmiştir, dolayısıyla ebedi hayatını kaybetmiştir.

Dediğim gibi; bu, Allah'ın bütün isimleri için geçerlidir. Nasıl ki kerim insan, Allah'a ve resulüne yakınsa merhamet eden insan da Allah'a yakın, resulüne yakın, insanlara yakın, cennete yakındır. Aynı şekilde merhametsiz insan, Allah'tan uzak, peygamberden uzak, cennetten uzak, cehenneme, şeytana yakındır. O hâlde insan için asıl nimet; zati nimettir, Allah'ın El Esmâu'l Husnâ'sıdır.

Allah'ın isimlerini öğrenirken bir de Allah'a yeryüzünde halife olan insanı, kendimizi öğreniyoruz. Herkes kendini tanımalıdır. İnsan kendini tanırken aynı zamanda diğer insanları da tanımış, anlamış olur.

Bir insanın, Allah'a yakın mı, uzak mı olduğunu nerden bileceğiz?

[8] Tirmizî, Birr, 40/1961; Buhari, 2174

Allah'ın isimlerinden bileceğiz. Bir insana bakarken onun Allah'a yakın mı yahut uzak mı olduğunu Allah'ın isimlerinden biliriz. Allah'ın isimleri bir kulun üzerinde ne kadar fiile dönüşmüşse o kişi Allah'a o kadar yakın, o kadar halife, o kadar Hz. İnsan olmuştur, cennete de o kadar yakındır, gönlü o kadar cennete dönmüştür, Allah ile o kadar beraberdir.

Allah'a yakınlık Allah'ın isimlerinin kul üzerinde tecelli etmesiyledir. Bu yüzden "belki ben Allah dostuyum" demekle Allah dostu olunmaz, Allah'a yakın olunmaz. Hiç böyle bir saçmalık olur mu! Eğer "belki ben mukarrebundanım, Allah'a yakın olanlardanım" diyorsan üzerinde Allah'ın isimlerinin ne kadar tecelli ettiğine bak, o zaman Allah'a yakın olup olmadığını anlarsın. Bunu anlamayacak bir şey yoktur; çünkü kimin Allah'a ne kadar yakın olduğu onun üzerinde mutlaka görünür.

Peki, nereden görünür?

En net şekilde fiillerinde, efâlinde görünür. İnsanın efâlinin El Esmâu'l Husnâ'dan mı, yoksa kendi nefsinden mi, şeytandan mı tecelli ettiği çok net görünür. Bundan daha net hiçbir şey yoktur. Tabi ki bu; Allah'ı, El Esmâu'l Husnâ'yı bilenler, anlayanlar içindir. Yoksa biri Allah'ın isimlerini bilmiyorsa manevi hâlinin nasıl olduğunu zaten bilemez, sadece hayal âleminde yaşar ve kendi kendine hayal kurar.

Evet, insan için asıl nimet, Allah'ın nefhettiği rûhtur. Bununla beraber o rûhun taşıdığı özelliklerdir, El Esmâu'l Husnâdır; yani Allah'ın güzelliğidir. İnsan da ya Allah'ın isimleriyle hareket eder, her ne yaparsa Allah'ın isimleriyle yapar, böylelikle Allah'ın isimleri kendisinde fiile dönüşür ya da işi Allah'ın isimleriyle yapmaz; örfe, âdete, çevresine, annesine, babasına veya başkalarına göre yapar. İşi başkalarına göre yapınca da Allah'ın isimleri kendisinden perdelenmiş olur.

Allah'ın hesabını yapmadığımız, Allah'ın isimleriyle hareket etmediğimiz her anda kayıptayız. Kaybetmemek için başta kendimiz Allah'ın El Esmâu'l Husnâ'sına göre hareket etmeliyiz sonra da ehlimizi Allah'ın vahyine, El Esmâu'l Husnâ'sına göre yetiştirmeliyiz.

Nasıl?

Çocuğumuza herhangi bir konu hakkında bir şey söylerken kesinlikle "ben şöyle yapmanı istiyorum" dememeli, bunun yerine ona "biz Allah'ın kuluyuz, Allah böyle yapmamızı istiyor, bu yüzden ikimiz de böyle yapacağız. Böyle yaparsak Allah bizi sever, şöyle yaparsak Allah bizi sevmez" deyip çocuğumuzu bu şekilde Allah'a bir kul, bir halife olarak yetiştirmeliyiz. Çocuğumuz Allah'a kul, halife olursa salih bir evlat olur, bizim için göz aydınlığı olur, muttakilere imam olur, şefaatçi olur, insana, insanlığa, kendisine, ailesine karşı sadece hayr olur, rahmet olur, muhabbet olur, güzellik olur.

Biri de çocuğunu Allah'ın vahyine göre değil de kendine göre yetiştirirse ve çocuğu ona uyarsa kendisi neyse çocuğu da en fazla o olur. Biri çocuğunu kendine göre yetiştirirse çocuğuna "Allah ve resulü bilmiyor, ben biliyorum, sen benim gibi yap" demiş olur. Allah hiç bunu kabul eder mi! O her şeyden önce Allah'ın kuludur ve Allah onu babasına emanet etmiştir. Öyleyse evladını kendine göre yetiştirmek emanete ihanettir, en büyük hainliktir; çünkü böyle yaparak çocuğunu kendisine ait zannetmiş "bu çocuk benimdir, ona istediğimi yaparım, onu istediğim şekilde yetiştiririm, çocuğum benim istediğim gibi olsun" demiştir.

İman insanı mü'min eder. Zaten imanı olana mü'min denir ve bu imanı da sadece Allah ikram eder. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz sahabelere *"iman bir nûrdur, Allah onu kulunun gönlüne indirir"* buyurur. Bunun üzerine sahabeler Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e *"ya resulullah, peki iman bizim kalbimize inmiş*

mi, inmemiş mi" diye sorar. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz de cevap olarak *"imanın kalbe inmesinin alametleri vardır. Bu alametler kimde varsa iman onun kalbine inmiştir, yoksa iman onun kalbine inmemiştir"* buyurur.

Mü'min olmak için imanın kalbe inmesi şarttır. "Ben İslam'ı, Allah'ı, peygamberi, Kur'ân'ı kabul ediyorum" demek yalnızca İslam'ı kabul etmektir, İslam'ın dairesi içine girmektir. Allah'ı ve resulünü kabul eden bir kul daha yeni İslam dairesine adım atmıştır, onun artık yolu yürüdükçe imanı kazanması, imanı istediğine dair tavrını göstermesi gerekir. Bu yüzden Allah "ben iman etmişim" diyenler için âyet-i kerimede **"de ki: Siz iman etmediniz; fakat 'biz (Allah ve resulüne) teslim ol(arak Müslüman ol)duk' deyin; çünkü iman sizin kalplerinize henüz dâhil olmadı"**[9] buyurmuştur. Yani madem Müslüman olduğunuzu, İslam'ı kabul ettiğinizi, iman ettiğinizi söylüyorsunuz, o hâlde Allah'ın emirlerini uygulayın! Namazınızı kılın, orucunuzu tutun, zekâtınızı verin, infakınızı yapın, Allah yolunda cehd edin, iyilik yapın, güzellik yapın! Böyle yaparsanız amelleriniz sizin için imana dönüşür, Allah yaptıklarınıza karşılık size iman verir ve amelinizi de zayi etmez.

Allah önce "fiilinizi, efâlinizi göreyim" buyuruyor! İmanı lafımıza göre değil efâlimize, fiilimize göre kazanırız. Hayatımızı Allah'ın isimleriyle, fiilleriyle yaşadıkça imanımızı ispatlamış "ben Allah ve resulünü, Kur'ân'ı kabul ettim, âyetlerin gereğini de yerine getiriyorum" demiş oluruz sonra Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in, hadisin devamında beyan ettiği gibi *"Allah iman nûrunu kulunun kalbine indirir."* Böylelikle iman nûru kalbimize iner.

Hadis devam ediyor. *"Bu nûr kalbe indiğinde o kalp latif sahralar gibi genişler. Bunun alameti de o kul, Allah'ı sever*

[9] Hucurât /14

(Allah'a âşık olur) bir de Allah için sever. Allah'ı sevmeyen birini de en yakını bile olsa sevemez, bu da onun elinde olan bir şey değildir." Çünkü seven, kulun gönlüdür. İman onun gönlüne inmiştir, dolayısıyla o da ancak imanı sever. Kim hangi ırktan, hangi mezhepten, hatta hangi hâlde olursa olsun eğer Allah'ı seviyorsa kalbine iman nûru inen kul mutlaka onu, onun imanını sever; yani iman imanı sever. Bununla beraber o, Allah'ı sevdiği için Allah da onu sever.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz hadisin sonunda *"bu, imanın kalbe indiğinin birinci alametidir. İkinci alameti ise o kul ateşe düşmekten korkar gibi imanını kaybetmekten korkar"*[10] buyurmuştur. İmanını kaybetmekten korktuğu için imanına sarılır, aşkını, muhabbetini kaybetmeyi göze alamaz, imanını kaybetmeyi ateşe düşmek gibi görür. İşte, böyle olanların kalbine iman inmiştir.

Allah, isimleri için El Esmâu'l Husnâ; yani "güzel isimler" demiştir. "Bütün isimlerim sadece güzelliktir, güzellikten ibarettir. Bütün güzellikler bana aittir ve ben bu güzellikten sana da vermişim. Nasıl ki ben sana güzellik yapıyorsam senden de kullarıma, mahlûkata karşı güzellik yapmanı istiyorum. Öyle ki beni temsil etmiş, bana halife, ayna olmuş olasın" buyuruyor Allah. Allah bundan başka bir şey istemiyor. Onun için âyet-i kerimede **"O, hanginizin daha güzel amel edeceğini imtihan etmek için ölümü ve hayatı yaratmıştır"**[11] buyurmuştur. Bu âyetten de anlaşılacağı gibi Allah, kulundan sadece güzel olmasını, güzellik yapmasını istiyor.

Allah bir de **"güzellik yapanlara (âhirette) karşılık olarak daha güzeli vardır, bir de fazlası (Allah'ın rızası ve cemâli)**

[10] Buhari, iman 9, 14, İkrah 1, Edep 42; Müslim, İman 67; Tirmizi, İman 10
[11] Mulk /2

vardır”[12] buyurmuştur. Allah güzel yapanlara güzel muamelede, ikramda bulunur bir de kendinden onlara güzellik verir.

Biri Allah ile güzel olursa acaba onun bu güzelliği nasıl bir şey olur! Bütün peygamberler Allah ile güzel olmuştur. Aynı şekilde peygamberlere tabi olanlar da bütün güzelliklerini Allah’tan almış, Allah ile güzel olmuştur. Mü’min olanlar, imanı olanlar; Allah ile güzel olanlara baktıklarında onlardaki bu güzelliği görür ve bu onların elinde olan bir şey değildir. İmanları onlardaki bu güzelliği görür. Başka bir tabirle Allah’ın kendilerine nefhetmiş olduğu rûh, Allah ile güzel olanlara bakarken onların üzerinde kendini, kendi güzelliğini görür. İnsan da kendi güzelliği ne kadar perdelenmemişse, üzerindeki perde ne kadar kalkmışsa o kadar şiddetle Allah ile güzel olanları sever. Dediğim gibi; bu insanın elindeki bir şey değildir. İnsanın gönlündeki perdeler kalktıkça muhabbeti de şiddetlenir; çünkü gördüğü karşısındaki kişi değildir, onda bir aynadan kendini seyreder gibi kendi güzelliğini görür.

Evet, Allah’ın efâlini, fiillerini anlarken bir de insanın efâlini, insanın nasıl bir amelde, fiilde bulunması gerektiğini anlamaya çalışıyoruz. Biz bunu anladıkça aslında insanın fiilinin Allah’ın fiilinden tecelli ettiğini anlarız. Allah “ben nasıl yapıyorsam sen de öyle yap, ben nasıl seviyorsam sen de öyle sev, ben nasıl ikram ediyorsam sen de öyle ikram et, ben nasıl affediyorsam sen de öyle affet, ben nasıl mağfiret ediyorsam sen de öyle mağfiret et, nasıl koruyorsam, nasıl dost olmuşsam sen de aynen öyle yap, tek kelimeyle benim yaptığım gibi, emrettiğim gibi yap. Ben resulümü senin önüne koymuşum ve onun gibi yapmanı, onu örnek almanı istiyorum” buyuruyor. Yoksa “namazı şöyle kılacaksın, abdesti şöyle alacaksın” demek din değildir. Allah önce seni görmek

[12] Yûnus /26

istiyor! Bütün bu fiiller senin gönlünden, rûhundan tecelli eder, öyleyse Allah'ın güzelliğini üzerinde taşıman gerekir.

İnsan neden sevilmeye bu kadar layıktır, meleklerin secde ettiği, bütün varlığın emrine amade kılındığı, hizmetine verildiği varlıktır?

Elbette ki Allah'ın güzelliğini, Allah'ın nefhettiği rûhu taşıdığı için bütün varlığın kendisine hizmete verildiği varlıktır. Bu rûhu taşıyanlar şerefini kazanır, taşımayanlar ise Allah'a ait olan şerefini kaybeder.

O hâlde bu şerefi taşıyor muyuz, taşımıyor muyuz diye kendimize bakalım. Aynı şekilde ümmet, insanlık bu şerefi taşıyor mu, taşıyorsa ne kadar taşıyor, diye bakalım. Bize düşen; bu şerefi ne kadar taşıdığımıza dair öncelikle kendimize bakmaktır sonra da insanın insan olabilmesi ve bu şerefi taşıyabilmesi için ne yapabileceğimize, insanlara nasıl yardım edebileceğimize bakmaktır ve derdimizin de bu olmasıdır.

Mesele; ibadet meselesi değildir. Mesele âbdiyet meselesidir, Allah'a âbd olma meselesidir. Daha önceki sohbetlerimizde söylemiştim "âbd olmak; âşık olmaktır, sevmektir, sevdiğinin sevgisini kazanmaktır, sevdiğinin sevgisini kazanmak için onun sevdiği gibi yapmaktır.

Müslüman ülkelerde birbirinin kanını dökenlere baktığımızda hepsi "ben mü'minim, Müslümanım" derler. Hatta onların yaptığı ibadeti belki birçok insan yapamaz, bunca kanı dökenler böylesine de ibadet ehlidirler. En ufak bir şeye dahi "bu şirktir, şu günahtır" deyip hüküm veren insanlardır; ama onlarda iman yoktur, insanı sevmek yoktur, vicdan, merhamet yoktur, insanlık yoktur, insanlıktan çıkmışlardır. Bunun sebebi imanlarının taklidi olmasıdır. Onlara baktığımızda imanları da, amelleri de, insanlıkları da taklididir, insan olmamışladır.

Okuyacağımız bu âyette Allah hitabı Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e yapar. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e olan hitap aynı zamanda bütün ümmetedir; çünkü Allah bir peygambere hangi emri vermişse o emir bütün ümmet için de geçerlidir. **İnnâ a'taynâkel kevser:**[13] "(Resulüm!) Muhakkak ki biz sana (ve sana tabi olanlara ebedi nimetleri kazandıran bu) Kevser'i (Kur'ân'ı) verdik." Kevser; bitmeyen, tükenmeyen, kesintisiz nimet manasındadır.

Âlimlerimiz bu nimetin ne olduğu konusunda birçok şey söylemiştir. Bir nimetin devamlı ve kesintisiz olabilmesi için onun mutlaka bâki olan, ebedi bir nimet olması, bununla beraber ebedi bir nimete vesile olması gerekir.

Âlimlerimiz Kevser nimeti için "Kevser, cennetteki bir havuzun, bir nehrin ismidir" demiş ve onun Kevser Havuzu olduğunu söylemiştir.

Peki, bu nimet nedir?

Kevser, Kur'ân demektir. Allah sana bitmeyen, tükenmeyen bir nimet vermiştir; yani Allah sana bitmez, tükenmez bir nimeti kazandıracak olan bir nimet vermiştir. Bu, Allah'ın vahyidir. Demek ki Allah'ın vahyi, Kur'ân nimetmiş! Hem de bitmeyen, tükenmeyen nimetleri bize kazandıracak olan bir nimetmiş. Kur'ân bütün nimetlerin kaynağıdır, özüdür, sebebidir. Bu nimet, insanı Hz. İnsan yapacak, müşriği sahabe yapacak, gökteki yıldız yapacak bir nimettir. Biz de bütün nimetleri anlatırken zaten bu nimetin içinden anlatıyoruz. Allah bize Kur'ân'la bu nimetleri haber vermeseydi onları bilebilir miydik? -Elbette ki hayır, dolayısıyla anlattığımız bütün bu nimetler Kur'ân nimetinin içindendir.

[13] Kevser /1

Fe salli li rabbik: "Bundan dolayı rabbin için salât et (bir kul olarak yalnızca ona itaat et)." Daha önce söylemiştim "salât" kelimesi on sekiz farklı manaya gelir, bunlardan bir tanesi namazdır. Salât kelimesi aynı zamanda ibadet etmek, yardım etmek, destek olmak, yaslanmak, güvenmek (rabbine güvenmek), yanmak, yanıp doğrulmak (aşkla yanıp doğrulmak), kendini düzeltmek (o aşkla, imanla kendini düzeltmek), vasıl olmak (Allah'a vasıl olmak, kavuşmak), Allah'ın huzurunda durmak manalarına gelir. Salât kelimesi bütün bunların hepsini birden kapsar, bu yüzden Allah Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e bütün manalarıyla birlikte öyle yapmasını buyurmuştur.

Venhar:[14] "Ve (rabbinin sana verdiklerini onun yolunda) kurban et!"

Neyi nasıl kurban edeceğiz?

Biraz önce saydığım gibi namaz kılar, ibadet eder, yanar, kendini düzeltir, doğrulur, Allah'ın dinine, resulüne, destek olur, kendine, Allah'ın kullarına yardım edersen zaten nefsini, kendini, dünyayı kurban etmiş olursun. Allah sadece "kurban kes" buyurmuyor "kurban ol" buyuruyor. Kurbanı herkes keser; ama bir kula bitmez, tükenmez bir nimet verildiyse o da bu nimeti görüp aldıysa; yani Kur'ân'ı aldıysa sonra da aşkla, muhabbetle yanıp kendini düzelttiyse, Allah'ın huzurunda durduysa, namaza, miraca durduysa kurban olması gerekir. Böyle biri kendini kurban etmiştir. Kurban edince de Allah'a vasıl olur.

Peki, bu hâle gelen bir kula Allah ne der?

İnne şânieke huvel ebter:[15] "Şüphesiz ki (ebedi hayatını kaybeden) ebter, (sana verilen bu Kur'ân'dan dolayı) sana buğz edendir." Kim sana laf söyler, seni hafife alır, küçümser, basite alırsa, sendeki güzelliği, kulluğu, âbdiyeti, Allah'a teslimiyeti

[14] Kevser /2
[15] Kevser /3

görmez, insan olarak seni örnek almazsa onun işi bitmiş, sonu kesilmiştir. Dolayısıyla hem dünyada hem de ahirette ebediyen kaybetmiştir.

Demek ki Kur'ân en büyük nimetmiş, nimetlerin kaynağıymış! Bizi bize tanıtan, rabbimizi bize tanıtan, anlatan, müşrikleri gökteki yıldızlar yapan Kur'ân elimizdeyse ve biz de onunla Hz. İnsan olamadıysak, rabbimizin yakınlığını, dostluğunu, cemalini kazanamadıysak, gökteki yıldızlar gibi olamadıysak onu yok saymış, görmezden gelmişiz ve anlamaya çalışmamışız demektir. Hatta onu yalanlamışız. "Evet, öyledir, ama" demişiz; fakat ona sarılıp gereğini yapmamışız demektir.

Herkesin Kur'ân'a tek tek sarılması mümkün değildir. Bu yüzden Allah âyet-i kerimede **"hep birlikte Allah'ın ipi (olan Kur'ân'a ve onun resulü)ne sımsıkı sarılın, sakın parçalanıp bölünmeyin"**[16] buyurmuştur; yani Kur'ân'a tek tek sarılamazsınız, hep beraber sarılın. Şu anda biz de burada hep birlikte Kur'ân'a, Allah'ın ipine sarılıyoruz, başka şehirlerde sohbetlerimizi dinleyen kardeşlerimiz de bizi dinlerken bizimle beraber sarılmış olur. Bütün mesele; âyetler okununca "rabbim bunu bana söylüyor, benim böyle yapmam, rabbimin istediği gibi olmam lazım" diyebilmektir. Böyle söylemediysek işitmeden işitmiş gibi yapmış, tabir-i caizse Allah'a numara yapmış oluruz.

Evet, Allah'ın neâme "nimet verdi, nimetlendirdi" fiilini anlamaya çalışıyorduk, devam edelim inşallah.

Takvâ da bir nimettir. Allah "kurbanı kes" demişti. **"Onların ne etleri ne de kanları Allah'a ulaşır; fakat ona (sadece) sizin takvânız (kulluk sorumluluğunuzu bilip bunu yerine getirmeye çalışırken ona olan imanınız) ulaşır."**[17] Hani gönül itibariyle rabbini seviyor, ona karşı sorumluluğunu yerine getirmeye

[16] Âli İmrân /103
[17] Hacc /37

çalışmak için kurban kesip fakir, fukaraya dağıtıyorsun ya işte, Allah'a ulaşan şey senin gönlündeki bu sorumluluğundur. Allah senden bu sorumluluğunu, bu kulluğunu kabul eder. Bu yüzden "Allah'a ulaşan, hayvanın eti, kanı değil senin gönlündeki takvândır" buyurdu Allah. Bu bir nimettir, Allah'ın ikramıdır. Allah bu takvâ nimetini imanla, marifettullahla beraber ikram eder. Allah, vuslat yolculuğunu yaparken sana bunu ikram eder ve takvâ elbisesini giydirir. Takvâ elbisesi velâyet elbisesidir. Allah âyet-i kerimelerde **"Allah mü'minlerin velisi (dostu ve yardımcısı)dır."**[18] **"Allah muttakilerin (kulluk sorumluluğunu bilip yerine getirmeye çalışanların) velisi (gerçek ve hakiki dostu)dur"**[19] buyurmuştur. Velâyet karşılıklıdır. Kul, Allah'a karşı sorumluluğunu bilip yerine getirmeye çalışınca Allah da ona mutlaka takvâyı ikram eder.

Evet, "onların ne etleri ne de kanları Allah'a ulaşır; fakat ona (sadece) sizin takvânız (kulluk sorumluluğunuzu bilip bunu yerine getirmeye çalışırken ona olan imanınız) ulaşır" buyurdu Allah. Âyet devam ediyor. **"İşte böylece sizi hidâyete erdirmesine karşılık Allah'ı tekbir etmeniz için (Allah) onları sizin istifadenize verdi. (Resulüm! Sen) Muhsinleri (rabbinin rızasını kazanmak için tüm mahlûkata karşı güzellik yapıp güzel olanları) müjdele!"**[20] Muhsin; güzel demektir, aynı zamanda Allah'a göre güzel olan ve güzel yapan manasına gelir. Her şeylerini Allah'a kurban edenler, hidâyette olanlar, takvâ sahibi olanlar güzeldir. "O güzel olanları, güzellik yapanları cennetle, Allah'ın rızasıyla, dostluğuyla, yakınlığıyla, cemaliyle müjdele" buyurdu Allah. Allah'ın müjdelemesi de bir nimettir, ikramdır.

Allah cenneti mü'minlere satıyor; ama bunun şartı **"muhakkak ki Allah, mü'minlerden canlarını ve mallarını,**

[18] Âli İmrân /68
[19] Câsiye /19
[20] Hacc /37

kendilerine mutlaka (vereceği) cennet karşılığında satın almıştır."[21] âyetinde buyrulduğu üzere canını ve malını vermektir. Allah, cenneti mü'minlere satıyor ve iman edenler bilir ki Allah cenneti gerçekten çok ucuza satıyor.

Allah, ebedi hayat dediği cennetin nimetlerini beyan ederken hadis-i kutside *"orada gözlerin görmediği, kulakların işitmediği, aklın (kalbin) fehmetmediği (anlamadığı, hayal edemediği) nimetler vardır."*[22] Âyet-i kerimede ise **"ne yana bakarsan bak, (tarifi mümkün olmayan) bir nimet ve büyük bir saltanat görürsün"**[23] buyurmuştur. Cennetteki bütün nimetler her bir kul için bitmez ve tükenmez nimettir. Hepsinin üstünde ise ebedi olmak üzere Allah'ın rızası vardır[24] ki bu nimet başka hiçbir nimete benzemez, kıyas dahi kabul etmez.

"Orada sizin için canlarınızın çektiği her şey vardır ve istediğiniz her şey orada sizin için hazırdır."[25] Biri "cennette şu var mı" diye sorarsa bilsin ki bu sorusunun cevabını Allah vermiş ve "orada istediğiniz her şey vardır" buyurmuştur. Hâl böyleyken ebedi bir hayata karşılık neyi versen onun bedelini ödeyebilirsin! Ebedi olan hayatta bitmez, tükenmez nimetlere karşılık sana emanet olarak verilen şeyi de, canını da, bütün hayatını da versen yine de cenneti bedavaya, çok ucuza almışsın demektir.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"mü'min ticaret adamıdır (hesap adamıdır) çünkü ticareti (hesabı) Allah ile yapar"* buyurur. Mü'minler kendilerini bir hesabın beklediğini bilirler. Bu yüzden ticareti Allah ile yaparlar, hesaplarını da ahiretteki hesaba göre yaparlar. Hesabımızı yapalım, cenneti alacağız inşallah ve bilelim

[21] Tevbe /111
[22] Buhari, Bed'ü'l-Halk 8, Tefsir, Secde 1, Tevhid 35; Müslim, Cennet 2, (2824); Tirmizi, Tefsir, (3195)
[23] İnsân /20
[24] Âli İmrân /15
[25] Fussilet /31

ki karşılığında her neyi verirsek verelim cenneti çok ucuza, hatta bedavaya almış oluruz.

Dikkat edilirse **"Allah mü'minlerden canlarını ve mallarını, kendilerine mutlaka (vereceği) cennet karşılığında satın almıştır"** âyetinde Allah cenneti sattığını beyan ederken oraya mü'min olma şartını koydu. Yani "cenneti mü'mine, tek kelimeyle; beni her şeyden çok sevene ve beni tercih edene veririm" buyurdu. Allah bizden hayatımızı yaşarken güzel olmamızı istiyor. Bu yüzden "muhsinleri (rabbinin rızasını kazanmak için tüm mahlûkata karşı güzellik yapıp güzel olanları) müjdele"[26] buyuruyor. Güzel yapmak için Allah'ın güzelliğinin üzerimizde tecelli etmesi; yani Allah'ın yaptığı, emrettiği gibi yapmaya çalışmamız şarttır. İşte, Allah'ın El Efâlu'l Husnâ'sını anlatmaya çalışıyoruz ki Allah'ın güzelliğini bilelim, anlayalım ve tabi tutulduğumuz imtihanlarda güzel yapabilelim.

Bir de Allah, kulunun duasına icabet ettiğini buyurmuştur.[27] Duaya icabet etmek Allah'ın bize bir nimetidir, ikramdır. Allah; peygamberlerin, mü'minlerin duasına icabet edendir. Allah, kulunun duasına icabet ederken kul bunu hak ettiği için ya da kulun bir emeği olduğu için icabet etmez. Kuluna ikram etmek için icabet eder ve dualara icabet etmesi de yine onun ikramıdır.

Allah bizim duamıza nerede icabet etmiş diye kendi hayatımıza bakmamız lazım. Allah her duamıza manevi olarak kesintisiz bir şekilde devamlı icabet etmiştir; yani Hz. İnsan olmamız için bize her ne gerekiyorsa duamıza icabet edip onu bize ikram etmiştir; çünkü biri dua ederken kendisi için hayır olanı ister. Allah da ona mutlaka hayrı yaratmış, böylelikle onun her duasına icabet etmiştir.

[26] Hacc /37
[27] Bakara /186

Bu zahiri olarak da böyledir. Kul, henüz dua yapmasını bilmeden önce de arzusu, isteği neyse, daha doğrusu kendisine ne lazımsa, ihtiyacı neyse Allah o ihtiyacı doğrultusunda kulun duasına icabet etmiştir. Örnek vereyim; kul anne karnındayken Allah onu büyütür, daha doğmadan annesinin memesinden ona sütünü, rızkını gönderir ve duasına icabet eder; yani Allah onun ihtiyacına cevap verir.

Kul dünyaya geldikten sonra büyürken de Allah kendisini büyütenlerle kulunun duasına, isteğine cevap verir ve ailesini ona hizmet ettirir. Kul buluğa erdiğinde ise bu sefer Allah ona "artık anlayacak yaşa geldin, şimdi sıra sende, artık sen benim davetime icabet et, bana iman et ve hiçbir şeyi bana şirk koşma" der. Allah ona akıl verdiği için zaten o da aramaya başlar. Allah da bir vesileyle ona hidâyet yolunu gösterir ve ona hidâyetini ulaştırır. Zaten Allah, kulu hidâyeti bulsun diye bu hazırlığı yapmış, onu daha dünyaya göndermeden kuluna yolu çizmiştir. Bunların hepsi Allah'ın nimetidir ve her birinde Allah'ın bir fiili vardır. Allah kulunu hidâyete her davet edişinde mutlaka bir fiiliyle tecelli eder. Kim bilir Allah'ın hidâyeti kaç yüz bin kere önümüze gelmiş ve Allah bizi kendine davet etmiştir! Bunun sayısı belli değildir. Belki Allah günde yüz sefer bizi kendine davet etmiştir; ama biz bunu fark etmediğimiz için sanki Allah bizi hiç davet etmemiş gibi zannederiz. Hâlbuki öyle değildir.

Allah sadece hidâyete davet etmez, bir de hidâyette olanları ayrıca kendine davet eder. **"Şüphesiz benim rabbim sırât-ı mustakîm (dosdoğru bir yol) üzeredir (kendisine âbd olanı da dosdoğru yola iletir)"**[28] buyurdu Allah. Allah, davetine icabet edenleri sürekli olarak sırât-ı mustakîmde kendine doğru çeker. Misal; Fâtiha'yı okurken tekrar tekrar **İhdinas sırâtel mustakîm:**[29] "Bizi sırât-ı mustakîme (sana gelen dosdoğru yola hidâyetçinle)

[28] Hûd /56
[29] Fâtiha /6

hidâyet et!" deriz, hemen peşinden de **Sırâtallezîne en'amte aleyhim:**[30] "Kendilerine nimet verdiğin kimselerin (nebîlerin, sıddıkların, şahidlerin ve sâlihlerin) yoluna" deriz. Yani sırât-ı mustakîme girip Allah'ın nimet verdiği kullarla beraber olacağımızı, onlarla beraber yürüyeceğimizi söyleriz. Eğer Allah'ın nimet verdiği kullarla beraber yürüyorsak sürekli bunu okumaya gerek olmazdı; ama aynı âyeti tekrar tekrar okuyorsak bu durumda her defasında başka bir şey söylüyor, rabbimizden başka bir duada bulunuyoruz, rabbimiz de bu duamıza icabet ediyor demektir. Nereye kadar? -Tabi ki son nefese kadar. Zaten işimiz biterse; yani Allah'ın bize verdiği süre dolarsa o zaman Allah bize "tamam gel, senin işin bitti, görevini tamamladın" ya da "kulluğunu tamamladın artık gel" der. Bu her bir peygamber için de her bir kul için de böyledir.

"(Allah'a karşı) Takvâ sahibi olanlara (kulluk sorumluluğunu bilip yerine getirmeye çalışanlara), 'rabbiniz ne indirdi' denildiğinde (ise onlar), 'hayr (iyilik ve güzelliğe dair her şeyi indirdi)' derler."[31] Allah her neyi indirmişse o bizim için hayırdır. Allah'ın her bir âyeti tek tek bizim için hayırdır. Bununla beraber Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in her tavrı, her hareketi; yani sünneti, hadisi bizim için hayırdır. Allah kulları için hayrı murad etmiş, dilemiş ve indirmiştir.

"Rabbimiz hayrı indirmiştir" sözünü muttakiler, Allah'a karşı kulluk sorumluluğunu bilenler söylüyor. Allah'a karşı kulluk sorumluluğunu kabul etmeyenler için Allah'ın indirdiği hayr olmamıştır; yani Allah'ın indirdiği onların bir işine yaramıyor, onları hiç ilgilendirmiyordur!

Nasıl?

[30] Fâtiha /7
[31] Nahl /30

Mesela “Allah Kur’ân’dan bin tane âyeti yeryüzünden kaldırdı, insanlar onları unuttu” dense acaba bu durum kaç kişiyi ilgilendirir! Acaba kaç kişi “Allah hangi âyetleri kaldırmış, hangi âyetleri artık bilmiyoruz” diye merak eder! Bırakın, kaldırılan âyetleri bilmelerini kaç kişi o âyetlerin hangileri olduğunu merak eder! Allah’a karşı kulluk sorumluluğunu kabul etmeyenlerin zaten Kur’ân’la bir alakası yoktu ki, zaten onunla ilgilenmiyorlardı ki bu yüzden Allah’ın hangi âyetleri kaldırdığını merak bile etmezler!

Aynı şekilde “Allah Kur’ân-ı Kerim’i kaldırdı, artık hiç kimse Kur’ân’ı bilmiyor” dense bu yine Allah’a karşı kulluk sorumluluğunu kabul etmeyenleri ilgilendirmez; çünkü onlar zaten hayatlarını Kur’ân’a göre yaşamıyorlar, Kur’ân’a ihtiyaç duymuyorlardı. Dolayısıyla Allah’ın, âyetlerini kaldırması onlar için bir mana ifade etmez. Neden? -Muttaki değiller de ondan!

Kul; Allah’a, Allah’ın vahyine karşı sorumluluğunu ne kadar biliyorsa o kadar muttakidir, âyetler de onun için o kadar hayr olmuştur, hayrı Kur’ân’dan almıştır. Bir kul hayrı Kur’ân’dan almıyorsa zaten onu hayır olarak da görmez ve ona karşı sorumluluğunu da yerine getirmez.

“Bu dünyada güzellik yapanlara güzellik vardır. Âhiret yurdu ise (onlar için) daha hayırlıdır!” Kim güzel davranırsa ahirete gidene kadar ona güzellik vardır. Allah ona yaşarken de, ölürken de, kıyamet yerinde de, hesap yerinde de güzel bir muamelede bulunur. Bununla beraber o kul için asıl hayırlı olan yer ahirettir, cennettir. Allah bu kulların kim olduğunu ve nereye gideceklerini de beyan ediyor. **“Takvâ sahiplerinin yurdu ne güzeldir!”**[32] Bu kullar takvâ sahipleridir.

Evet, takvâ bir nimettir, güzel yapmak bir nimettir. Onun için biri namaz kılıyorsa bilsin ki namaz kılması bir nimettir,

[32] Nahl /30

dolayısıyla buna ayrıca şükretmesi gerekir. Oruç tutması da bir nimettir ve buna da şükretmesi gerekir; çünkü Allah ona oruç tutma gücünü, kuvvetini, muhabbetini vermiştir. Bunların hepsi bir nimettir ve bu nimetlere ayrıca şükredilmelidir. Takvâlı olanlar aynı zamanda mü'mindir, Müslümandır ve güzel yaparlar. Güzel yapanlar da takvâ sahibidir ve yine mü'mindir. Bu şekilde hepsi iç içedir.

"Allah için ona (hiçbir şeyi) şirk koşmaksızın (Allah'a teslim olmuş ve hakka yönelmiş) hanîfler olun." Allah, kendisine şirk koşanların hâlini anlatmak için bir örnek verir. **"Kim Allah'a şirk koşarsa sanki gökten düş(üp paramparça ol)muş da kendisini kuşlar kapmış veya rüzgâr onu uzak bir yere sürükleyip atmış gibidir."**[33]

Biri Allah'a şirk koşarsa bir anda gökten düşüp paramparça olmuş da kuşlar onun her bir parçasını kapmış ya da rüzgâr onu ıssız bir yere sürüklemiş gibi olur; çünkü insan şirk işleyince maneviyatı, insanlığı, gönlü manevi olarak paramparça olmuş bir hâle gelir. Böyle olunca da rabbini, insanlığını kaybeder. Allah, şirk koşanların böyle olduğunu söylüyor.

"Her kim Allah'ın (hac ve umre ibadeti için tayin ettiği) nişanelerine hürmet gösterirse şüphesiz bu, kalplerin takvâsından (Allah'a karşı kulluk sorumluluğunu bilip yerine getirmeye çalışanın hâlinden)dir."[34] Kalbi takvâ üzere olanlar Allah'ın şiarlarını yüceltirler.

Okuduğumuz bu âyet hacla ilgili bir âyettir. Hac da bir nimettir. Allah'ın hacdaki emirleri; kulluğu, imanı, âbdiyeti anlamak içindir. Kim bu şiarlara, nişanelere layık olduğu kıymeti, değeri verirse bu hâli onun kalbinin takvâsındandır. Kim de haccı, oradaki hareketleri, tavrı ciddiye almazsa onun takvâsı yoktur.

[33] Hacc /31
[34] Hacc /32

Allah bir şey için “bu doğrudur, güzeldir, böyle yapın” dediyse onu yapanlar takvâ sahibidir. Biri de Allah’ın dediğini yapmadıysa, ciddiye almadıysa ya da onu küçümseyip hafife aldıysa bu durumda Allah’a şirk koşmuş olur. Bunun sonucunda gökten düşmüş, paramparça olmuş olur; ama şeytan çok basit bir şekilde hile yapar, vesvese verir. Şeytanın numarası çok zayıftır; ama buna rağmen vesvesesini birine söyletir hem de baktığımızda bu vesvesesini mü’mine söyletir.

Mesela ne der?

Hacla ilgili olarak “paranızı Araplara mı yedireceksiniz” diye vesvese verir. Bunu dinleyenler de “şimdi gidip Araplara para mı yedireceğiz” der. Biri böyle söyleyebiliyorsa mutlaka bir sebebi vardır. Sebebi; o kişinin Kur’ân’ı bilmemesi, Kur’ân nimetinden mahrum olması, Allah’ın ne söylediğini, hacda ona ne vereceğini, nasıl bir muamelede bulunacağını bilmemesidir. Yoksa mü’min durup dururken kendini niye ateşe atsın, niye Allah’a karşı durup “senin söylediğin doğru değildir, doğrusu böyledir” desin! Mü’min hiç bunu söyler mi! Evet, mü’minler böyle söylemez; ama şeytan, mü’minlere cehaletlerinden dolayı bunu söyletir.

Devamlı olarak “Allah’ın ilk emri okudur” diyoruz. Hayatımızın sonuna kadar okumamız gerekir. Allah Kur’ân’ı tekrar tekrar okumamızı buyurmuştur. Zaten Kur’ân da tekrar tekrar okunan demektir. Bir âyeti bir sefer okuduğumuzda bir şey anlarız; ama bir dahaki okuyuşumuzda başka bir şey anlarız.

Kur’ân; sevap kitabı değil marifetullah kitabıdır, Allah’ı bilme, tanıma, insanı, kendi kendini bilme, tanıma kitabıdır, dünya hayatını, ebedi hayatı anlama kitabıdır. Kur’ân; bize ebedi hayatımızı nasıl kazanacağımızı, rabbimize nasıl yürüyeceğimizi, adım adım ne yapmamız gerektiğini anlatan kitaptır; ama Kur’ân’dan mahrum kalınca Allah’tan, kendi kendimizden, insan olmaktan, dünya hayatından, ebedi hayattan mahrum kalırız.

Allah âyetlerini dinlemeyenlere "onlar hayvan gibi, hatta hayvandan daha aşağıdır."[35] Âyetlerimiz onlara okunur; ama onlar âyetlerimizi anlamak, duymak istemezler ya da duyar, anlarlar; ama gereğini yapmak istemedikleri için anlamamış gibi yaparlar veya hiç anlamadıkları hâlde anlamış, her şeyi bilmiş numarası yaparlar, buyurur. Allah'ı kabul ettiğini iddia eden bir insan düşünün ki Allah ona "sen hayvandan daha aşağısın" diyor. Hiç bundan daha ağır bir şey var mıdır!

"Eğer sadakaları açıktan verirseniz bu güzeldir. Eğer onları gizleyerek fakirlere verirseniz, (işte) bu sizin için daha hayırlıdır." Sadakayı açıktan da, gizliden de verin; ama verirken karşındakini rencide etmeden vermeniz daha hayırlıdır. Allah bunun karşılığında insanın neyi kazandığını da beyan ediyor. "**Böylece (Allah) sizin kötülüklerinizden bir kısmını örter(de kıyamet günü onlardan sorguya çekilmezsiniz)."** Allah'ın muamelesi sadakana, niyetine, gücüne göre farklıdır. **"Allah, yaptıklarınızdan tamamen haberdardır."**[36]

Sadaka vermek de bir nimettir; çünkü sadaka verdiğimizde Allah bizim günahımızı mağfiret eder, kerimliğimizi, cömertliğimizi arttırır. Bununla beraber sadaka verdiğimiz kişiye rahmet ettiğimiz için Allah bize Rahîm ismiyle tecelli eder ve rahmetimizi arttırır. Yetmez, kardeşimizi sevdiğimiz için sadaka verdiğimizden dolayı Allah da bizim imanımızı arttırır ki bu da Allah'ın bize olan muhabbeti artar manasına gelir. Yine yetmez, Allah bir de bizim hidâyetimizi arttırır.

Genel olarak sadakanın fakirlere bozuk para vermek manasına geldiğini zannederiz. Oysaki sadaka para vermek demek değildir. Sadaka; Allah'a karşı sadakatimizi, takvâ sahibi olduğumuzu ispatlamak ve insana karşı sorumlu olduğumuzu bildiğimizi göstermektir; yani Allah'ın bizi imtihana tabi tuttuğunu

[35] Furkân /44, A'râf /179
[36] Bakara /271

ve önümüze gelen her imtihanın kazanmamız için bir imkân olduğunu bilip Allah'a kulluğumuzu, sadakatimizi ispatlamaktır. İşte, sadaka bu kadar önemlidir. Öyle sadaka deyip geçmeyelim. Bize kazandırdığı nimetler bizi rabbimize yaklaştırır ve bize rabbimizin rızasını kazandırır.

Evet, Allah neyi sadaka olarak vermemiz gerektiğini de beyan eder. **"(Size verilse) Gözünüzü kapatmadıkça almayacağınız kötü şeyleri (hayır diye Allah yolunda) infak etmeye kalkışmayın."**[37] Birine bir şey verdiğinizde onun en güzelini verin. Vereceğiniz şey gözünüzü kapatarak alacağınız derecede güzel olsun; çünkü onu Allah'a veriyorsunuz.

Allah fakire, ihtiyaç sahiplerine verilenleri kendine verilmiş kabul eder. Bu durumda giydiğimiz elbise eskiyince "bari, sadaka olarak vereyim" dersek yanlış yapmış oluruz; çünkü o elbise zaten bir işe yaramıyor, kimseye vermesek çöpe atacağımız hâle gelmiştir. Allah bize; insanlara vereceğimiz elbisenin çöpe atacağımız elbise olmamasını, gözümüz kapalı bir şekilde alıp giyebileceğimiz kadar güzel bir elbise olmasını söylüyor.

Unutmamamız lazım ki infak güzel olandan, sevdiğimiz şeylerden yapılır. Bundan dolayı Allah âyet-i kerimede **"sevdiğiniz şeylerden (Allah yolunda) infak etmedikçe iyiliğe eremezsiniz. Her ne infak ederseniz muhakkak ki Allah, onu hakkıyla bilir**[38] buyurmuştur.

İnsanın sevdiği şeylerden infak etmesi gerektiğiyle ilgili sahabeden bir örnek vereyim.

Bu âyet indiğinde sahabeden biri Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in yanına gelip *"ya Resulullah! Falan yerde bir bahçem var, içinde de pınarı, kuyusu, yedi yüz, sekiz yüz adet hurma ağacı, ayrıca üzüm asması var. Orası benim en sevdiğim bahçemdir, onu*

[37] Bakara /267
[38] Âli İmrân /92

Allah için infak etmek istiyorum" der ve infak eder. Neden? -Allah "sevdiğiniz şeylerden Allah yolunda infak etmedikçe iyiliğe eremezsiniz" buyurmuş ya ondan. Bu âyet indiğinde sahabeler en sevdiklerinden infak ederler. Hatta zengin bir sahabe de şeker dağıtır. Ona *"sen niye para değil de şeker dağıtıyorsun"* diye sorduklarında cevap olarak "*Allah sevdiğinizden infak edin, demedi mi! Ben de şekeri çok seviyorum, bu yüzden şeker dağıtıyorum"* der. Tabi ki o sahabe ayrıca para da dağıtıyordu. Sadece en çok şekeri sevdiği için Allah'ın emri yerine gelsin diye şeker dağıtmıştı.

Allah için yaptığımız her şey bize kazandırır. Allah için vermek de imtihanlara, sıkıntılara, zorluklara, hastalığa, musibete, belaya, dedikoduya, iftiraya karşı sabretmek de bize kazandırır. Allah sabrın karşılığı olarak âyet-i kerimede **"(dünyadaki imtihanlara) sabrettiğinizden dolayı size selam olsun. (Dünya) Yurdun(un en güzel) sonucu (olan cennet) ne güzeldir!"**[39] buyurur.

Selâmun kavlen min rabbin rahîm:[40] "(Bir de onlara) Rahîm olan (isimlerinde ve fiillerinde her zaman rahmeti tecelli eden) rabb(lerin)den 'selam' hitâbı vardır." Allah sabredenler için "siz dünyanın imtihan olduğunu bildiniz. Benim size muamelede bulunduğumu anladınız ve başınıza gelen musibetlerde sabrettiniz. Size selam olsun, cennet sizin yurdunuzdur" buyuruyor. Demek ki Allah sabredenlere selam hitabıyla hitap ediyormuş!

Peki, itiraz edenlere, isyan edenlere, imtihanı Allah'tan görmeyip, anlamayıp feryad edenlere, "Allah yapmadı, imtihana o tabi tutmadı, falanca yaptı, filanca yaptı" deyip buna göre

[39] Ra'd /24
[40] Yâsîn /58

hareket edenlere ne vardır? -Onlara da sadece yazıklar olsun, denilir ve cehenneme giderler.

Allah'tan selamı alanlardan olmak için nimeti Allah'tan bir imtihan olarak bilip şükretmemiz, musibeti de Allah'tan bir imtihan olarak bilip sabretmemiz lazım. Sabredenler "Allah bunun olmasına müsaade etmeseydi, ben bunu yaşamazdım. Demek ki Allah'ın müsaade etmesinde bir muradı vardır. Allah benim sabretmemi ve sevdiği, razı olduğu gibi yapıp kazanmamı istiyor" diyenlerdir.

Sabretmeyenler ise; isyan edenler, itiraz edenler, rablerine karşı su-i zanda bulunanlar ve "bu niye böyle, şu niye şöyle oldu, neden işim düzgün gitmiyor, falanca böyle yaptığı için başıma bu geldi" diyenlerdir. O bir imtihandır. Bu yüzden başımıza her ne gelirse gelsin, nereden gelirse gelsin o, haktan gelir. Eğer onu haktan bilirsek boynumuzu büker, sabrederiz. Sabredince de Allah bize "sana selam olsun" der ve demiştir.

Allah âyet-i kerimelerde **"Allah sabredenlerle beraberdir"**[41] **"Allah sabredenleri sever"**[42] buyurur. Sabrettiğimizde Allah bizimle beraber olur, bizi sever ve bize "selam olsun" der. Öyleyse karşımıza nasıl bir imtihan gelirse gelsin sabretmeye değmez mi! Her türlü sorun, sıkıntı, musibet, bela, dedikodu ve iftira karşısında sabretmemiz buna değmez mi! "Senin için bunu yutuyorum ya rabbi" dememiz gerekmez mi! Eğer Allah'ın bize "kulum, sana selam olsun" demesini istiyorsak mutlaka sabretmemiz lazım.

Evet, hep beraber Allah'ın "nêame" fiilini anlamaya çalıştık.

Allah bizi rabbi hakkında su-i zanda bulunanlardan ve Allah'ın işini beğenmeyip kabul etmeyenlerden eylemesin inşallah. Allah bizi "bence, bana göre" diyenlerden eylemesin.

[41] Bakara /153, Enfâl /46
[42] Âli İmrân /146

Allah bizi karşılaştığı imtihanları Allah'tan bir muamele olarak görenlerden ve o imtihanlarda Allah'ın fiillerinin tecelli ettiğini bilenlerden eylesin. Allah bizi bizimle beraber olmayı, bizi sevmeyi, bize selam etmeyi dilediği için bize imtihanlarla muamelede bulunduğunu anlayanlardan ve imtihanlara karşı sabredip kazananlardan eylesin. Allah bizi kendisine nasıl bir muamelede bulunursa bulunsun "bu benim için güzeldir, rabbim benim için hayrı indirmiştir. Allah her neyi emretmişse o benim için hayırdır" diyenlerden eylesin inşallah.

Allah hepinizden razı olsun.

18.Bölüm

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyai vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Hep beraber Allah'ın El Efâlu'l Husnâ'sı ve Aşk'ı; yani Allah'ın, kullarına yaptığı muameleyi ve bu muamelenin de saf aşktan, muhabbetten, ikramdan, güzellikten ibaret olduğunu anlamaya ve Allah'ı onun fiilleri üzerinden anlamaya, tanımaya çalışıyorduk. Bununla beraber Allah'ın yeryüzündeki halifesi olan, Allah'ın kendisine nefhettiği rûhu taşıyan Hz. İnsanı, kendimizi anlamaya, tanımaya çalışıyorduk.

İnsanın, rabbini tanıması, efâlini anlaması, aynı şekilde kendini tanıması, bilmesi hiçbir zaman bitmez. Biz de bu sohbetimizde rabbimizi ve kendimizi tanımaya devam edeceğiz inşallah.

Kul, hayatı boyunca Allah ile muhataptır. Yaratılmadan önce de yaratılıp dünyaya gönderildikten sonra da devamlı Allah ile muhataptır ve Allah'ın fiilleriyle, efâliyle, ikramıyla, muamelesiyle, nimetiyle karşı karşıyadır. Bu sadece yetişkinler için değil çocuklar için de geçerlidir. Çocuklar da her anda devamlı olarak Allah'ın fiilleriyle karşı karşıyadır. Allah onlara kiminle muamelede bulunursa bulunsun çocuklar muhatap oldukları kişiler üzerinden devamlı Allah'ın fiilleriyle karşı karşıyadır.

Peki, çocuklara bakınca neyi görmeli ve neyi anlamalıyız?

Biz çocuklarda neyi görür, neyi anlarsak onlara o şekilde muamele ederiz. Allah da bize muameleyi buna göre yapar.

İsterseniz ben çocuklarda ne gördüğümü, çocuklarla neden bu kadar haşir neşir olduğumu, samimi olduğumu söyleyeyim.

Çocuklar, Allah'ın huzurundan henüz yeni gelmişler, daha bir şey bilmiyorlar, huzurdan ayrıldıklarını bilmiyorlar ve dünyaya gelişleri yeni olduğu için daha kirlenmemişlerdir. Mesela; çocuklar sürekli olarak koşuşturur, iki dakika otursalar üçüncü dakikada mutlaka ayağa kalkar, bir şeyler yaparlar; çünkü geldikleri yerde böyleydiler. Geldikleri yerde yorgunluk yoktu, rûh itibariyle Allah'ın huzurunda uçup dolaşıyor, semah ediyor, rablerini zikrediyor, tesbih ediyorlardı. Şimdi ise gelip bu dünya mağarasının içine düşmüşler! Zavallılar, bu yüzden ne yapacaklarını bilmiyorlar, onun için sürekli sağa sola saldırıp koşuşturuyorlar.

Anneler, babalar "çocuklarımız yaramazdır" diye şikâyet ederler; ama aslında çocuklar yaramaz değiller. Onların bu yaptığı yaramazlık değildir, onlar zaten geldikleri yerde böyleydi. Bütün bu koşuşturmaları da "belki tekrar öyle olurum" diye geldikleri yeri aramalarından dolayıdır. Her ne kadar o özlemle koşuştursalar da geldikleri yere dair bir şey de hatırlamazlar. Orası kendilerinden perdelenmiştir; çünkü geldikleri yeri hatırlarlarsa burada dayanamazlar, bu yüzden orayı hatırlamamaları gerekir. Bundan dolayı onlara bakınca iradesiz olarak hemen içim geçiyor!

Mesela; annesini, babasını, ailesini, her şeyini kaybedip tek başına, yapayalnız kalan bir çocuğu görünce ona hemen sarılır, teskin etmeye çalışırız ya, işte şu anda ben de onlara böyle davranıyorum. Onlara bu kadar yakın olmamın, onlarla samimi olmamın sebebi budur.

Peki, Allah da onlara böyle bir muamelede bulunuyor mu?

Elbette ki bulunuyor. Allah, çocuklara bir anneleri üzerinden, bir babaları üzerinden bir de yakınları üzerinden,

kısacası herkesin üzerinden rahmetle, muhabbetle muamelede bulunur. Çocuklara yapılan bütün muamele aslında Allah'ın rahmetinden, muhabbetindendir. Bu rahmet de çocuklar Allah'ın huzurundan yeni geldikleri için burada sakinleşsin ve bu derin ayrılığın acısını tatmasınlar diyedir.

Çocuklar, geldikleri yerde gerçek sevgiyi, rabbinden sevgiyi tatmıştır. Rabbini sevip orada onun huzurunda kalmış, onunla olmuştur. Şimdi ise ondan ayrılmış, perdelenmiştir. İşte, Allah da çocuklar bu ayrılığı bütün şiddetiyle tatmasın, bulunduğu yere alışsın diye bütün kullarıyla onlara rahmetini, sevgisini, yakınlığını gösterir.

Allah'ın, kuluna olan bu muamelesi kulu büyüyünce de aynı şekilde devam eder. Allah hepimize bu muameleyi yapmıştır, şu anda da yapmaya devam ediyor. Her ne kadar biz kendimizi büyümüş zannetsek, onları da çocuk olarak görsek bile Allah, çocuklara gösterdiği rahmeti, yakınlığı bize de gösterir. Evet, büyüdüğümüz doğrudur; ama sırtımızdaki yük büyümüştür. "İşte, dünya böyledir, şöyle kazanmak, şöyle koşturmak, şöyle mücadele etmek gerekir" deyip gereksiz birçok yükü sırtımıza almışız ve büyüdüğümüzü zannediyoruz.

Mesela; çocukların hiçbir dertleri, tasaları yoktur; çünkü anne, babalarına güvenirler. Hâl böyleyken bir kul için Allah, anne ve babadan daha merhamet sahibi, daha kerim, daha ikram eden, daha seven, daha gücü her şeye yeten değil midir! Öyleyse bu güveni bizi seven ve bize her anda ikram eden rabbimize karşı duymamız gerekmez mi! Rabbimize bu güveni duyamıyorsak bunun bir sebebi vardır. Kötü büyümüşüz; yani doğru büyümemişiz, yanlış büyümüşüz. Şayet doğru büyüseydik çocuklardan hiçbir farkımız olmazdı. Onların, anne babalarına güvendiği gibi biz de rabbimize güvenirdik.

Evet, rabbimizi tanıyalım ve her anda bize rahmetiyle, sevgisiyle, ikramıyla muamele ettiğini bilelim diye Allah'ın El Efâlu'l Husnâ'sını, güzel fiillerini anlamaya çalışıyoruz. Geçen sohbetimizde neâme fiilini öğrenmiştik. Bu sohbetimizde ise Allah'ın câe fiilini öğrenmeye çalışacağız inşallah.

Câe kelimesi "geldi, gelir" ya da "gelecek" manalarındadır. İsterseniz şimdi câe kelimesiyle ilgili âyetleri okuyalım. Böylelikle câe fiilinin ne olduğunu âyetler üzerinden, rabbimizin anlattığı gibi öğrenelim inşallah.

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Kellâ izâ dukketil ardu dekken dekkâ: "Hayır (yapmanız gereken bu değildir)! Yeryüzü paramparça olup dümdüz edildiği zaman!" Son saat geldiğinde; yani kıyamet koptuğunda. **Ve câe rabbuke vel meleku saffen saffâ:**[1] "Rabbin (tecelli edip) geldiği ve melekler saf saf dizildiği (zaman)."

Âyetlerin arası boşluktur. Bu boşluğu konuyla ilgili diğer âyetlerle doldurmak gerekir. Aynı şey okuduğumuz bu âyet için de geçerlidir. Allah bu âyette "yer parça parça olup dümdüz edildiğinde" dedikten hemen sonra direkt mahşer alanında yaşanılacak durumları beyan etmiştir. Allah zaten diğer âyetlerde kıyametle ilgili hadiseleri beyan ettiği için kıyametle ilgili diğer âyetleri artık bu âyetin arasına alıp öyle düşünmemiz gerekir.

Daha iyi anlaşılması için izah edeyim.

Şimdi **"yeryüzü paramparça olup dümdüz edildiği zaman"** âyetinin arasını kıyametle ilgili olan başka âyetlerle dolduralım. **"Güneş dürül(üp ışığı gideril)diği (ve âyetlerin nûru artık insana fayda vermediği) zaman, yıldızlar (kararıp) döküldüğü (insanın büyük zannettikleri, onun için hiçbir mana**

[1] Fecr 21-22

ifade etmediği) zaman, dağlar yürütüldüğü (insanın yüce zannettikleri, ondan uzaklaştığı) zaman, denizler kaynatıldığı (insan, için için yandığı) zaman."[2] **"Yer şiddetli bir sarsıntıyla sarsıldığı (ve ölüm anında insan hâlden hâle geçtiği) zaman, yeryüzü, ağırlıklarını (dışarı) çıkardığı (o anda insanın gönlündeki şirk ve küfür dışarı çıktığı zaman) ve insan, 'buna ne oluyor!' dediği (ve kendi hâline şaşırdığı zaman)."**[3] **"O gün gökyüzü erimiş maden gibi olur. Dağlar da (etrafa saçılmış) renkli yünlere benzer. (O gün) Hiçbir candan dost, dostu(nun hâlini) sormaz."**[4] **"(Kâria; dehşeti her yanı saran kıyamet günüdür) O gün insanlar (her yana) uçuşan kelebekler gibi olurlar. Dağlar da (etrafa saçılarak) atılmış renkli yünler gibi olur."**[5]

Evet, **"yeryüzü paramparça olup dümdüz edildiği zaman."** Son saat geldiği; yani kıyamet koptuğu ve her şey darmadağın olup yıkıldığı zaman… Bu, Sûr'a birinci üfleyiştir, diğer bir tabirle bildiğimiz manada dünyanın yıkılmasıdır. Allah bu âyette bize son saatte; yani Kıyamet gününde neler olacağını beyan ediyor. Sonra tekrar Sûr'a üfürülür, bu defa da ölen bütün insanlar dirilir ve bütün varlık hesap konumunu alır.[6]

Ve câe rabbuke vel meleku saffen saffâ:[7] "Rabbin (tecelli edip) geldiği ve melekler saf saf dizildiği (zaman)!" Bu âyet de Sûr'a ikinci üfleyişle insanlar dirilip hesap vaziyeti aldıktan sonra gerçekleşir. Dediğim gibi; Allah bu iki âyet arasında boşluk bırakmış ve ilk başta kıyametin kopuşunu anlatırken hemen sonrasında yaşanacak olaylarla ilgili detay vermeden, birden Sûr'a ikinci defa üfürülüşten sonra yaşanacakları beyan etmeye başlamıştır. Biz de zaten az önce diğer âyetlerde Sûr'â birinci

[2] Tekvîr /1-3, 6
[3] Zilzâl /1-3
[4] Meâric /8-10
[5] Kâria /4-5
[6] Zumer /68-69
[7] Fecr /22

üfleyişte neler olduğunu detaylı şekilde anladık ve bu iki âyetin arasını doldurduk. Sadece Kıyamet günü ile ilgili âyetlerde değil diğer âyetlerde de bu şekilde âyetlerin arasını doldurmamız gerekir.

Mesela; aynısı peygamberlerin kıssasının anlatıldığı âyetler için de geçerlidir. Örnek vermek gerekirse; Allah bazı âyetlerde Hz. Mûsâ (a.s.)'ın yaptığı bir şeyi anlatır; ama o şeyle ilgili detay vermez; çünkü farklı âyetlerde onu zaten söylemiştir. İşte, Hz. Mûsâ (a.s.) hakkındaki âyetleri bir bütün olarak alıp onların arasını doldurduğumuzda âyetleri tamamlamış oluruz.

Her zaman söylüyoruz; Allah bu kitabı biz anlayalım diye indirmiştir, dolayısıyla rabbimizin bize ne vahyettiğini en ince ayrıntısına kadar anlamamız lazım. Şâyet âyetlerin arasını aynı konuyla ilgili diğer âyetlerle bu şekilde doldurursak rabbimizin bize ne vahyyettiği daha iyi anlamış oluruz inşallah.

Evet, **"rabbin (tecelli edip) geldiği ve melekler saf saf dizildiği (zaman)!"** buyurdu Allah. Hepimiz biliyoruz ki Allah zamandan ve mekândan münezzehtir. Şâyet Allah isteseydi "rabbin tecelli ettiğinde" ya da "rabbinin emri geldiğinde" kelimelerini kullanabilirdi. Madem öyle Allah neden benzetme yaparak "rabbin geldiğinde" tabirini kullandı?

Çünkü Allah, kuluna onun seviyesinden konuşur. Allah'ın efâlini anlamaya çalıştığımız için bunu izah ediyorum. Allah, bu şekilde benzetme yaparak kuluna "sen net olarak, iyice anlayasın diye sana senin anladığın gibi muamele ederim. Sen biriyle nasıl muhatap oluyorsan ben de seninle anladığın şekilde bire bir böylesine muhatap olacağım" buyuruyor.

"O gün cehennem getirilir." Cehennemi bulunduğunuz yere getiririz. **"İnsan o gün (yaptığı ve yapması gerektiği hâlde yapmadığı her şeyi) hatırlar."** İnsan o gün her şeyi hatırlar. O gün herkes dünyada yaşadıklarını, Allah'ın kendisini nasıl bir imtihana

tabi tuttuğunu, kendisine nasıl kazanma imkânları verdiğini, buna karşılık ise kendisinin nasıl kazandığını ya da kaybettiğini tek tek hatırlar. **"Fakat (bu) hatırlama(nın) ona ne (faydası) var!"**[8] Çünkü dünya hayatını yaşarken ya gereğini yapıp kazanmış ya da kaybetmiştir. İnsanın Kıyamet günü bütün bunları tek tek hatırlaması kendisine artık bir fayda vermez; ama insan hepsini bir bir hatırlar.

"(İşte o zaman insan) 'Yazıklar olsun bana, (keşke ben bu) hayatım için (dünyada iken bir şeyler) yapıp gönderseydim' der." Artık dünya hayatı bitmiştir. Dünyadayken hayırdan veya kötülükten yana her ne yapmışsak onu ahirete göndermişiz, dünya hayatı bittiği için de artık yapacak bir şey kalmamıştır, kazanacağımızı kazanmış, kaybettiğimizi kaybetmişizdir. Bu yüzden o gün kaybedenler "keşke bu hayatım için önceden bir şeyler yapıp takdim edebilseydim" derler. **"Artık o gün hiç kimse onun azabı gibi azap edemez."**[9] Allah'ın azabı o gün çok şiddetlidir.

Allah o gün gazap etmiştir; çünkü kuluna dünyadayken bütün hayatı boyunca yardım etmiş, ikram etmiş, kazanması için ona muamelede bulunmuştur, kul da bunu yok saymış, görmezden gelmiş, anlamamış gibi yapmış ya da anlamış; ama gereğini yapmamıştır. Bu yüzden o gün hiç kimse Allah'ın yaptığı azabı ona yapamaz, ona vuracağı bağı hiç kimse vuramaz; çünkü Allah'ın azabı kullarının azabına, onların verdiği sıkıntıya benzemez.

Demek ki Allah, kuluna geliyormuş! Evet, Allah gelir, tecelli eder. Bu, ahirette de, Kıyamet yerinde de, dünya hayatında da her anda böyledir. Mesela; Allah âyet-i kerimede **"(resulüm!) kullarım sana benden sorar(lar)sa (söyle onlara), 'muhakkak ki ben Karîb (ismimle herkese ve her şeye çok yakın)ım. Bana dua**

[8] Fecr /23
[9] Fecr /24-25

ettiği vakit dua edenin duasına icabet ederim. O hâlde (onlar da) benim (kulluk davetime) icabet etsinler ve bana iman etsinler ki rüşdlerine (manevi olarak kemâlâtlarına) ersinler"[10] buyurmuştur. Allah senin her davetine, her duana icabet ettiğinde kendi tabiriyle herkesin anlayacağı şekilde "geldi, tecelli etti" demektir.

Allah zaten sana senden daha yakındır, her anda seninle muhatap olur ve sana yardım eder, ikram eder. Belki amiyane bir tabir olacak; ama Allah senin başını okşar, gönlünü okşar. Yine amiyane bir tabirle söyleyeyim; senin de başını onun göğsüne koyman gerekir. Allah, amiyane bir tabir kullanıp "rabbin geldiğinde" buyurduğu için ben de meselenin insani seviyede en iyi şekilde anlaşılması için amiyane bir tabir kullandım. Demek ki Allah geliyormuş!

Bu fiilden sonra okuyacağım bütün fiillerin hepsi Allah'ın "câe" fiiliyle ilgilidir. Bu yüzden bütün fiilleri câe fiiliyle beraber anlamak gerekir. Hayatımızı yaşarken karşımıza nereden ve nasıl bir muamele gelirse gelsin o muameleyi bize Allah yapmıştır; yani biz büyüyelim, kemale erelim, ebedi hayatımızı, cenneti, rabbimizin rızasını, dostluğunu kazanalım diye Allah davetimize icabet etmiş, gelmiş, tecelli etmiştir.

"Eğer Allah, insanları zulümleri yüzünden (hemen) cezalandırsaydı, (yeryüzü) üzerinde hiçbir canlı bırakmazdı; fakat onları belirlenmiş bir süreye kadar erteler. Ecelleri geldiği zaman ise ne bir an geri kalabilirler ne de bir an ileri gidebilirler."[11] Allah herkese bir ecel vakti takdir etmiştir ve o an geldiğinde artık iş biter.

Allah insanları hemen hesaba çekseydi o zaman insanların hemen cezalarını vermesi gerekirdi; ama henüz hesap zamanı

[10] Bakara /186
[11] Nahl /61

değil imtihan zamanıdır, dolayısıyla kulların yaptığı yanlışlar, günahlar, Allah'a karşı işlediği cürümler, suçlar, şirkler, küfürler Kıyamet gününe, hesap gününe kaldığı için Allah onları bu dünyada hesaba çekmez. Eğer insanları zulümlerinden dolayı hesaba çekseydi o zaman yeryüzünde hiç kimse kalmazdı.

Aslında insan kimseye zulmetmez, zulmedenler kimseye zulmetmez, kendilerine zulmederler. Her ne kadar zahiri olarak sanki birilerine zulmetmişler, zarar vermişler gibi görünse de aslında öyle değildir; çünkü Allah âyet-i kerimede **"kim sâlih bir amel işlerse (bu) kendi lehinedir. Kim de kötülük yaparsa (o da) kendi aleyhinedir"**[12] buyurur. Hiç kimse kimseye manevi olarak zarar veremez. Allah'a göre baktığımızda bu böyledir.

Nasıl?

Biri bir başkasına zarar verdiğinde eğer zarara uğrayan kişi o anda sabrederse kazanır, kazandığı için de bu sıkıntıdan zarar değil fayda görmüş olur. Kim nasıl bir olay yaşarsa yaşasın karşılaştığı zararı imtihan olarak görüp sabrederse her kötülükten mutlaka fayda görür. Böyle olunca da hiçbir kötülükten zarar görmez. Bununla ilgili olarak Allah başka bir âyet-i kerimede buyurur **"takvâ sahibi olursanız (Allah'a karşı kulluk sorumluluğunuzu bilip yerine getirmeye çalışırsanız), onların hileleri size hiçbir zarar veremez."**[13] Siz iyi olun, kötülük yapanların kötülüğü size dokunmaz. Eğer başkasının kötülüğü bize dokunmuyorsa o zaman bu kadar feryad nedir, neden insanlık olarak birbirimize düşüp "şu bana zulmetti, bu bana zarar verdi" diyoruz! Madem kimse kimseye zulmedemiyorsa o hâlde neden bu kadar kan döküyoruz? -Elbette ki Allah'ı bilmediğimiz, kiminle muhatap olursak olalım Allah'ın bizi her anda imtihana

[12] Fussilet /46
[13] Âli İmrân /120

tabi tuttuğunu anlamadığımız için bu kadar feryad ediyor, kan döküyoruz.

Evet, Allah insanları zulümlerinden dolayı hemen hesaba çekseydi yeryüzünde canlı varlık bırakmazdı; ama Allah herkese bir ecel vakti tayin etmiştir. Ecel saati geldiğinde ise onu ne bir an öne alır, ne de erteler. Allah herkese bir vakit tayin etmiştir, dolayısıyla hesap, bu vaktin sona ermesinden sonra başlar. Allah'ın verdiği vakit bitmeyinceye kadar hesap yoktur.

"(Resulüm!) O gün her ümmetin içinden kendilerine birer şahid çıkaracağız." Şahid demek örnek demektir. Allah her ümmet içinden, her kavim içinden hayatıyla, kulluğuyla, imanıyla mü'min ve Müslüman olmaya, Allah'a kul, âbd, dost olmaya örnek birini, şahid birini mutlaka göndermiştir. Allah böyle söylüyor. **"Ve seni de hepsinin üzerine şahid olarak getireceğiz."** Allah, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz için "o, şahidlerin şahididir" yani örnek olanların örneğidir, buyuruyor. Örnek olanlar onu kendine örnek almıştır. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz onlara örnek olmuş, onlar da içinde bulundukları topluma örnek olmuştur. Allah da Kıyamet günü önce o şahidleri (örnekleri) getirir sonra da Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i hepsinin üzerine şahid (örnek) kılar.

"Biz bu kitâbı sana, her şey için bir açıklama ve Müslümanlar için bir hidâyet, bir rahmet ve bir müjde olarak indirdik."[14] Şahid, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'dir. Bir de her kavmin, her ümmetin içinden Allah'ın çıkardığı şahidler vardır, dedik. Bunların hepsi canlı Kur'ân 'dır ve bu şahidler insanları Allah'a, Kur'ân'a; yani onun vahyine teslim olmaya, Müslüman olmaya davet ederler. Allah bir de "Kur'ân onlara hidâyet olur, rahmet olur, müjde olur" dedi. Kur'ân birine hidâyet olduğunda ona doğru yolu, sırât-ı mustakîmi gösterir. Allah zaten onu

[14] Nahl /89

hidâyetçiyle beraber kılmıştır. Bununla beraber Kur'ân ona rahmet olur ve o kul, Kur'ân'la Allah'ın rahmetinin içine girer.

Allah ayrıca "Kur'ân'ı müjde olarak indirdik" buyurdu. Başka bir âyette de **"dünya hayatında da âhirette de onlara müjde vardır. Allah'ın kelimelerinde asla değişme yoktur (Allah sözünden caymaz). İşte azîm kurtuluş (ve saadet) budur"**[15] buyurmuştur. Bu müjde; rahmetin müjdesidir, cennetin, Allah'a yakınlığın, dostluğun müjdesidir. Neden? -Çünkü onlar Allah'a teslim olmuşlar! Bir de müjdeci ile, şahid olanla beraber olmuşlar, onun gibi yapmaya, onun gibi olmaya çalışmışlardır; yani şahidle beraber onun kazandığını kazanmışlardır.

Allah bu âyette yine Kıyamet yerini anlatmış oldu, bununla beraber yine Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i anlattı. Allah "o gün geldiğinde ve her ümmetin içinden şahidleri çıkarıp seni hepsinin üzerine şahid olarak getirdiğimizde" buyurarak her kavmin içinden çıkardığı şahidleri, şahid (örnek) olanın; yani Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in ölçüsüne vurduğunu beyan etti.

Nasıl?

Allah o örneklerin her birini Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e ne kadar uydular, ne kadar benzediler, ne kadar onun gibi oldular diye Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in ölçüsüne vurur; çünkü örnek odur. Kim ne kadar onunla olup onun gibi yaptıysa Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e o kadar uymuştur. Aynı şekilde ondan ne kadar kaçtıysa o kadar da Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'den kaçmıştır. Bu da yetmez, aynı zamanda Allah'ın vahyinden, hidâyetten, rahmetten, müjdeden kaçmış, mahrum kalmıştır.

Allah bu âyet-i kerimede yine Kıyamet gününü, son saati anlatır. **"Derken (kulakları sağır edecek derecede) şiddetli o (ikinci Sûr'a üfürülüş) ses(i) geldiği zaman."**[16] Son saati Allah

[15] Yûnus /64
[16] Abese /33

getiriyor. Son saat kıyametin kopma anıdır. Daha önce söylediğim gibi; burada yine âyetlerin arasını doldurmak gerekir. Son saat geldiğinde kıyamet kopar sonra Allah bütün insanları, bütün varlığı yeni bir yaratılışla yaratır, yeryüzü rabbinin nûruyla aydınlanır[17] ve hesap başlar. Bu âyette ise Allah daha hesap başlamadan önceki hâli anlatır. **"O gün kişi; kardeşinden, annesinden, babasından, eşinden ve çocuklarından kaçar."** Allah neden herkesin birbirinden kaçacağını da beyan ediyor. **"Onlardan her birinin o gün (kendinden başka kimseyi göremeyecek kadar) kendine yet(ip art)acak bir işi (ve derdi) vardır."**[18]

O gün herkes kendi derdine düşmüştür. Bu yüzden kimse ne annesine, ne babasına, ne kardeşine, ne evladına ne de eşine bakar. Allah bütün akrabalık bağını tek tek saydı. O gün herkesin kendine yetecek kadar derdi vardır ve herkes ister ki her şeyi, herkesi versin ve bir tek kendisi kurtulsun.[19] İşte, o gün böyle dehşetli bir gündür. Onun için söz konusu Allah'ın emri, rızası olunca hiç kimseyi tanımayalım; çünkü Kıyamet günü zaten onlardan kaçacağız. Hele bir de başkasının hesabını yaptığı için Allah'tan kaçanlar ve Allah'ın emrini yerine getirmeyenler o gün kim bilir nasıl bir kaçış içinde olacak!

"O gün birtakım yüzler (cennetle müjdelendikleri için nûrdan) parıldar. Güleç (ve) sevinçlidir." Öyle yüzler vardır ki sevinçten, muhabbetten aydınlıktır, nûr saçar ve güler, sevinç içindedir. **"Yine o gün birtakım yüzler de vardır ki (dünyanın geçiciliğine aldandıkları için) toz toprak içindedir. Onları(n yüzlerini) katran (gibi bir siyahlık) bürümüştür."** Neden? - Sıkıntıdan dolayı, yanlış yapıp kaybettiği için hüzünden, kederden dolayı yüzünü karanlık bürümüştür. **"İşte onlar; kâfirler, (haktan**

[17] Zumer /68-69
[18] Abese /34-37
[19] Meâric /14

sapan suçlu) fâcirlerdir."[20] O gün yüzü kararanlar kâfirlerdir, facirlerdir. Tek kelimeyle Allah'a karşı yanlış yapanlardır, rabbini dinlemeyenlerdir, hakikati örtenlerdir, nimeti, Allah'ın kendisine olan güzel muamelesini görmezden gelip yok sayanlardır. **"(Kıyamet) Saat(i) mutlaka gelecektir, bunda hiç şüphe yoktur. Fakat insanların çoğu (buna) iman etmezler."**[21] **"Muhakkak ki o (kıyamet) saat(i) mutlaka gelecektir."**[22]

"Ölüm sarhoşluğu hak olarak (insana) gelir (de ona), 'işte bu, senin (öteden beri) kaçıp durduğun şeydir' (denir)."[23] Allah, ölüm anındaki o sekerat hâline "ölüm sarhoşluğu" buyuruyor. Bu yüzden ölüm döşeğinde olmaya "sekerat" denilir; çünkü sekerat, sarhoşluk manasına gelen bir kelimedir. Ölüm sarhoşluğu gelince Allah'ın hesabını yapmadan yaşayanlara "bu, senin (öteden beri) kaçıp durduğun şeydir" denir.

"(İnsanlar öldükten sonra tekrar dirilmeleri için o gün) Sûr'a üfürülmüştür. İşte bu, vaad edilen gündür."[24] Birinin ölüm anı geldiğinde ona böyle söylenir. Öyleyse biri öldüğünde onun için Sur'a üfürülmüş ve kıyameti kopmuş demektir.

Allah başka bir âyet-i kerimede **"(can) boğaza dayandığı zaman ki siz, o zaman (çaresizce ölmek üzere olan o kişiye) bakar durursunuz. Biz ise ona sizden daha yakınız; fakat siz (ne bizi ne de onun ne hâlde olduğunu) göremezsiniz"**[25] buyurur. Ona asıl yakın olan Allah'tır; çünkü o artık rabbiyle muhataptır. Daha önce de rabbiyle muhataptı; ama bundan kendisinin haberi yoktu. Şimdi ise perde açılacak, hayatını yaşarken rabbiyle muhatap olduğunu görecek ve rabbine gidecek.

[20] Abese /38-42
[21] Mu'min /59
[22] Hicr /85
[23] Kaf /19
[24] Kaf /20
[25] Vâkıa /83-85

“(O gün) Herkes beraberinde bir sevk edici (melek) ve bir de şahidle beraber (hesap vermek için huzura) gelir.”[26] Onun yanında hem bir şahid vardır hem de onu yürüten biri vardır. Bu şahid biraz önce okuduğumuz âyetlerde Allah’ın söylediği her kavmin içinde olan şahidtir (örnektir). İnsanlar bu şahide uymuş mu, uymamış mı, uymuşlarsa ne kadar uymuşlar, nasıl uymuşlar diye yanında şahidle beraber gelir; çünkü Allah ona uyanların amellerini o şahidin ölçüsüne vuracak. O şahidin üzerinde de bir şahid vardır. Bu şahid de okuduğumuz âyette Allah’ın beyan ettiği üzere Resulullah (s.a.v.) Efendimiz’dir; yani ölçü her zaman için Resulullah (s.a.v.) Efendimiz’dir ve Allah’ın vahyidir. Allah’ın insanlar içinde çıkardığı şahidler de Resulullah (s.a.v.) Efendimiz’in ölçüsüne vurulur.

Hepimizin mutlaka Resulullah (s.a.v.) Efendimiz’e tabi olması gerekir. Ona tabi olurken de kafamıza göre değil ona uyan şahidler gibi yapmamız gerekir; çünkü Allah bizim içimizden şahid çıkarıp “bunun gibi yapın” demiştir. Hâl böyleyken şahide uymaz, kendi bildiğimiz gibi yaparsak o zaman kendi kendimize hayal kurarız. Bu durumda kavmin içindeki şahidten kaçanlar Allah’ın resulünden, Allah’ın rahmetinden, hidâyetinden, müjdeden kaçmıştır. Allah böyle söylüyor.

Mesela; “biz Kur’ân’a uyuyoruz” diyenlere “Kur’ân’ın neyine uyuyorsunuz” diye sormak lazım. Yani “işte, âyetleri okuyoruz” diyorsunuz da âyetleri okumakla olmuyor! Sizin Allah’ın sizden ne istediğini anlamanız, sizi nasıl, neyle ve kime göre hesaba çekeceğini bilmeniz gerekir.

“(Ona şöyle denir) Andolsun ki sen (dünyada iken) bundan gaflette idin. Şimdi senden (gaflet) perdeni (kaldırıp) açtık, artık bugün gözün keskin görür.”[27] Bugün keskin görüyorsun. Şimdi bak da durum neymiş! Allah Kıyamet günkü

[26] Kaf /21
[27] Kaf /22

hâli şimdi anlatıyor ki o gün geldiğinde şaşırmayasın, böyle olduğunu bilesin. Kabul etsen de etmesen de -kabul etmeyenler zaten kaybetmiştir- Kıyamet günü gözün keskin görecek ve dünyadayken Allah ile muhatap olduğunu göreceksin.

Biri öldüğünde Allah onun üzerindeki perdeyi kaldırır ve ona "sen dünyada iken bundan gafletteydin; ama şimdi senden gaflet perdeni kaldırıp açtık, bugün gözün keskin görür. Şimdi dön de benim sana nasıl bir muamelede bulunduğuma, senin ise nasıl davrandığına bak! Hayatını yaşarken her anda seni nasıl davet ettiğime, senin ise nasıl kaçtığına bak! Artık gözlerin keskin görüyor, şimdiye kadar neler yaptığına bak" buyurur.

Bu âyette de Allah kazananları anlatır. **"(Onlara şöyle denir) İşte, size vaad edilen (cennet) budur! (Burası) Daima (Allah'a) yönelen, (kendi nefsini Allah'ın yasaklarına karşı) muhafaza eden, gıyâben Rahmân'dan haşyet duyan ve (ona) yönelmiş bir kalp ile gelenler içindir."**[28] Kazananlar bütün gönülleriyle Allah'a dönmüş, yönelmiştir ve rahman olan rablerine karşı içleri titrer; yani haşyet hâlindedir.

Dikkat edersek Allah bu âyette "Allah" ismi yerine "Rahmân" ismini kullandı; çünkü rabbinden haşyet duyan biri Allah'ın rahmetini umar, rahmetini bekler. Şâyet biri rabbinden haşyet duymuyor, rabbine yönelmiyor ve rahman olan Allah'tan rahmeti ummuyorsa o kişiye cennet yoktur. Bunu Allah söylüyor. Zaten bu âyetin öncesinde Allah **"(o gün) cennet, muttakilere (Allah'a karşı kulluk sorumluluğunu bilip yerine getirmeye çalışanlara) uzak olmayacak bir şekilde yaklaştırılır"**[29] buyuruyor. Allah cenneti süslemiş ve muttakiler için kıyamet yerine çekmiştir. Cennet muttakilere yakındır; çünkü onların

[28] Kaf /32-33
[29] Kaf /31

gönlü cennettir. O gün cehennem kendisine yakın olanların da gönlü cehennemdir.

"İşte böyle, biz hangi ülkeye bir uyarıcı göndermişsek mutlaka oranın (varlık içinde) sefahate dalmış olanları (resullerimize), 'şüphesiz biz, babalarımızı bir din üzerinde bulduk ve elbette biz, onların izlerine uymaktayız' demiş olmasınlar. (Resulleri onlara) Ben size, babalarınızı üzerinde bulduğunuz şeyden daha doğrusunu (asıl hidâyeti) getirmiş olsam da mı, dedi. (Onlar da) Doğrusu biz sizinle gönderilen şeyi inkâr ediyoruz, dediler." [30]

Gönderdiğimiz bütün uyarıcılar kendi kavimlerine "ben size atalarınızın dininden daha doğru, daha güzel olan Allah'ın dinini getirdim. Atalarınızın dininde Allah'ın kelamı parça parça vardır; ama genel olarak bozulmuş, tahrif olmuştur. Ben ise size tahrif olmamış şeklini, hakikisini getirdim" demiştir; ama kavimler hem resullerini inkâr etmiş hem de "biz atalarımızın üzerinde olduğu dine tabi oluruz. Büyüklerimiz, âlimlerimiz bize böyle söyledi, biz de dinimizi onlardan öğrendik, bu yüzden sana değil atalarımıza uyarız" diye cevap vermiştir.

Allah vahyini mutlaka bir şekilde her kavme ulaştırır; yani doğruyu bir şekilde her bir kula tek tek ulaştırır. Senin üzerinde bulunduğun din atalarının dinidir. Allah'ın dini ise vahiydir, Allah'ın vahyettiğidir, emrettiğidir. Bununla beraber bu vahiy tahrif olmaz. Al, kitabını oku, bu senin kitabındır. Allah bunu hem sana hem de her bir kula tek tek göndermiştir. Bahaneye gerek var mıdır! "Falancaların söylediği doğrudur" demek doğru değildir. Doğruyu Allah söylüyor. Sana da düşen; Allah'ın kitabını okuyup anlamaya çalışmaktır; yani rabbinin senden ne istediğini anlamaya çalışmaktır. Allah'ın göndermiş olduğu bütün peygamberler bunun dışında bir şey söylememiştir, söylemezler.

[30] Zuhrûf /23- 24

Aslında peygamberleri, Allah'ın resullerini inkâr edenler ya da biraz önce söylediğim her kavmin içinden gelen şahidleri, hidâyetçileri, Mürşid-i kâmilleri, imamları -bunların hepsi Allah'ın tabiridir- inkâr edenler onları inkâr etmiyor. Hepsi aslında onların getirdiğini; yani Allah'ın vahyini inkâr ediyorlar.

"Nihayet (o kimse şeytanıyla beraber hesap günü) bize geldiğinde (arkadaşına), 'keşke benimle senin aranda iki doğu (doğu ile batı) arası kadar uzaklık olsaydı, (meğer sen) ne kötü arkadaşmış(sın)' der." [31]

"Biz atalarımızın dini üzereyiz ve atalarımıza uyarız" deyip Allah'ın vahyi yerine başkalarını dinleyenler bize geldikleri zaman atalarına ya da uydukları kişilere, kendi şeytanlarına baktıklarında "keşke benimle senin aranda doğuyla batı kadar uzaklık olsaydı. Keşke seni hiç görmeseydim, tanımasaydım, seninle beraber olmasaydım, seni dinlemeseydim. Meğer sen ne kötü bir arkadaşmışsın" der.

Allah'tan başka her kimi dinlersek dinleyelim mutlaka kaybederiz. Kazanmamızı isteyen, bizim hesabımızı bizden daha çok yapan ve bizim dostumuz olan sadece Allah'tır bir de Allah'ın dost diye tanıttıklarıdır. Gerisi bize yalnızca kaybettirir. Allah âyet-i kerimede ısrarla **"sizin dostunuz ancak Allah'tır, resulüdür ve iman edenlerdir"**[32] buyurur. Bizim de kaybetmemek için yapmamız gereken şey; rabbimizin dost diye tanıttıklarına dost dememiz ve bizi Allah'tan başka tarafa davet edenleri dinlememezdir. Eğer Allah'ın vahyi yerine başkalarını dinlersek o gün geldiğinde dinlediğimiz kişilere "keşke benimle senin aranda doğuyla batı kadar uzaklık olsaydı. Meğer sen ne kötü bir arkadaşmışsın" deriz; ama o zaman da bu pişmanlığımız bize bir fayda vermez.

[31] Zuhrûf /38
[32] Mâide /55

“Andolsun ki biz size hakkı getirdik; fakat çoğunuz hakkı kerih gör(üp ondan hoşlanm)ıyorsunuz.”[33] Birçoğunuz Allah’ın kelamından, vahyinden tiksiniyor, onu duymak istemiyor. Allah’ın vahyi nefsinize ağır geliyor; ama Allah hakkı getirmiştir, dedi Allah. Bununla beraber Allah hakkı kiminle getirirse getirsin, onu Allah getirmiştir; yani âyetler kiminle birine giderse gitsin o vahyi taşıyanı Allah ona götürmüştür; çünkü onun muhatabı Allah’tır. Allah hiç öğretmeden kulunu hesaba çeker mi? Hâşâ! Elbette ki çekmez.

Hiç kimse “ben öğrenmedim, anlamadım” diyemez. Öyleleri var ki “bunları duymak istemiyorum, bana böyle şeyler anlatma, bana başka şeylerden haber ver” tabir-i caizse “bana dünyayı anlat, bana ticareti, parayı anlat” der; yani âyetler onu ilgilendirmez. Böyle olanlar öğrenemezler; çünkü öğrenmek istemezler, hatta öğrenmeyi, anlamayı bile reddederler. Tek kelimeyle “Allah” denmesine tahammül edemezler.

Allah her şeyi apaçık beyan etmiştir. Bunun dışında kim ne söylerse söylesin yalancıdır, iftiracıdır. Allah böyle söylüyor. **“Allah hakkında yalan uydurup iftira eden ya da onun âyetlerini yalanlayandan daha zalim kim vardır”**[34] buyuruyor Allah. Allah’a yalan yere iftira eden biri Allah’ın söylemediği bir şey için “Allah böyle söylemiş, Allah böyle istiyor” ya da “cenneti böyle kazanırız” deyip iftira eder. Biri Allah hakkında her ne söylerse söylesin eğer söylediği sözü Allah söylememişse bu durumda “Allah hakkında yalan uydurup iftira atar” ya da “Allah’ın âyetlerini yalan sayar” âyetinin muhatabı olur.

“Evet, Allah böyle söylemiş; ama aslında şöyle olsa daha doğrudur” demek âyetleri yalan saymaktır. Allah da “bunlardan daha zalim kim vardır” buyurdu. Böyleleri kendilerine zulmeder, bir de kendileri gibi olanlara, kendilerine uyanlara yol gösterip “siz

[33] Zuhrûf /78
[34] A'râf /37

de kendinize zulmedin" der ve onlara da zulmederler. Aslında onlara uyanlar zaten uymak için bahane arayıp kendi yolunu bulmuştur. Yoksa onlar kendilerine uyanlara zulmedemezler, insanlar onlara uymayı istemiştir.

Allah bu âyette de melekleri resul olarak beyan eder. **"Onların kitaptaki nasipleri (ezelde kendileri için takdir edilen rızık ve ömür) resullerimiz (olan melekler) gelip canlarını alıncaya kadar onlara erişecektir. (O gün melekler) Onlara, '(dünyada iken) Allah'tan başka (dua edip) yalvardığınız şeyler (bugün) nerede!' derler."** Yani rabbinizi değil başkalarını dinlediniz. Sizin ilâhlarınız onlardı, öyleyse gelsinler de size yardım etsinler ve sizi kurtarsınlar. Bu âyette de Allah onların meleklere ne cevap verdiğini beyan ediyor. **"(Bizi yüzüstü bırakıp) Bizden kayboldular, derler. Ve kâfir olduklarına dair kendi aleyhlerine şahidlik ederler."**[35] Onlar kâfirdir, kendi aleyhlerine kâfir olduklarına dair bir de şehadet ederler.

Bunlar Allah hakkında yalan uydurup Allah'a iftira atanlar, Allah'ın âyetlerini yalanlayanlar, yalan sayanlardır. Allah'ın âyetlerini yalan sayma sınıfında mü'minler vardır; yani "ben mü'minim, ben Müslümanım" deyip ibadet edenler vardır. Allah inkâr edenlere "kâfir" der; ama âyetlerini yalan sayan sınıfa da "bunlar kâfirlerdir" buyurur. Bu ikinci grup dünyadayken Müslüman olduğunu ve iman ettiğini söyleyenlerdir.

"Andolsun ki biz onlara (resulümüz aracılığıyla) bir Kitâb da getirdik ve iman eden bir toplum için bir yol gösterici ve bir rahmet olarak (kesin) bir ilim üzere onu ayrıntılı olarak açıkladık."[36] Allah onlara hidâyeti, rahmeti vermek için kitap göndermiştir. Bu kitap ilme, bilgiye, anlamaya dayanır. O zaman kulun mutlaka bu kitabın ilmine sahip olması, onu dinleyip anlamaya çalışması gerekir; çünkü kul bu kitabı anlarsa bu kitap

[35] A'râf /37
[36] A'râf /52

ona hidâyet ve rahmet olur. Yoksa yaşadığı hayat ona zahmet olur, bela olur, ateş olur, Allah'tan uzaklaşmak olur.

"(Şimdi onlar) Ancak onun tevili (olan kıyametin kopacağı an)ı mı gözlüyorlar?" Böyleleri âyetleri kendine göre tevil edip yorumlayıp "işte, Allah bu âyette böyle söylemiş" der. Hâlbuki her âyetin bir ölçüsü ve âyeti getiren bir peygamber vardır! O peygamber âyetleri nasıl anladıysa, nasıl uyguladıysa senin de öyle yapman gerekir. Birbirimizi kandırmanın âlemi yoktur. O, âlemlere rahmet, Allah'a âşık bir âbd idi. O, âyetleri nasıl anladıysa senin de öyle anlaman lazım.

"Onun tevili (olan kıyamet) geldiği gün önceden onu unutmuş olanlar derler ki: Doğrusu rabbimizin resulleri bize hakkı getirmişler. Şimdi bizim şefâatçilerimiz var mı ki bize şefâat etsinler veya (dünyaya) geri döndürülür müyüz ki yapmış olduğumuz (ameller)den başkasını yapalım?" [37] Sanki doğru yapmışlar gibi "biz böyle anlamıştık" şeklinde âyetleri unutmuş numarası yaparlar. Bu yüzden "dünyaya geri gönderilsek de artık âyetleri kendi kendimize anlamaya çalışıp tevil etmesek, Allah'ın resulünün anladığı, yaptığı gibi anlayıp yapsak" derler. Siz kitabı anlamak istemediniz ki doğru yapasınız! Anlamak isteseydiniz Allah onu size zaten anlatmıştı.

Böyleleri âyetlerde anladıkları gibi tevil yaparlar. Mesela "biz şucuyuz, işte şöyle yapacağız, bunları öldürün, asın, kesin" derler. Bununla beraber insanların bir kısmına "kâfir" bir kısmına da "münafık" deyip onları cehenneme göndermeye çalışırlar. Bunu yaparlarken de kendilerine göre hüküm verirler, hem de âyetlerle hüküm verirler. Allah da onlar için "siz böyle yapmaya devam edin, buraya geldiğinizde size onun tevilini gösteririm" buyuruyor.

[37] A'râf /53

Böyle olanlar o gün pişman olacaklar; ama iş işten geçmiş olacak! Onların söyleyecekleri söz yalnız "Allah'ın resulleri doğru söylemiş, hakkı söylemiş, hakkı getirmişler. Acaba bize şefaat edecek biri var mıdır, acaba dünyaya geri dönüp bu sefer güzel şeyler yapma imkânımız var mıdır" sözüdür.

Ölçü her zaman için Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'dir. Bizim de Allah'ın âyet-i kerimede **âmener resûlu bimâ unzile ileyhi min rabbihî vel mu'minûn:**[38] "Resul, rabbinden kendisine indirilene iman etti, mü'minler de (onun iman ettiği gibi iman ettiler)" buyurduğu gibi, Allah'ın resulünün iman ettiği gibi iman etmemiz şarttır. Başka türlü iman olmaz. Eğer Resulullah (s.a.v.) Efendimiz gibi iman ettiysek imanımız doğrudur; ama onun iman ettiği gibi iman etmediysek imanımız iman değildir, dolayısıyla Allah bizden bu imanı kabul etmez. Kabul ederse bu defa resulünün imanını kabul etmemesi gerekir. Allah'ın ölçüsü böyledir.

Allah'ın ölçüsüne uymak için bize düşen; Resulullah (s.a.v.) Efendimiz gibi iman etmek, Allah'tan onun haşyet duyduğu gibi haşyet duymak, onun edepli olduğu gibi Allah'a karşı edepli olmak, Allah'a onun gibi kul, âbd olmak, âlemlere onun gibi rahmet olmaya çalışmak ve mü'minlere karşı onun gibi rauf ve rahim olmaktır. Allah, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz için **"muhakkak ki sen, (rabbinin isimlerinin üzerinde tecelli etmesiyle) elbette azim (ve yüce) bir ahlak üzeresin"**[39] buyurmuştu, bize düşen de onun gibi azim bir ahlak üzere olmaya çalışmaktır. Azim aynı zamanda Allah'ın ismidir. Eğer Resulullah (s.a.v.) Efendimiz gibi olmaya çalışmazsak ona da ona indirilene de onun iman ettiği gibi iman etmemiş oluruz. Sonra Kıyamet gününde "eyvah" deriz ki o zaman da bu pişmanlık bize bir fayda vermez.

[38] Bakara /285
[39] Kalem /4

“Andolsun ki onlar kendilerini hüsrana uğratanlardır ve (o gün Allah’a şirk koşarak) iftira ettikleri şeyler de kendilerinden sapmış (kaybolup gitmiş)tir.”[40] Kendi kendine “işte bak âyet böyle söylüyor” diyenleri söylüyor Allah. Böyle konuşmayın sonra pişman olur, kaybedersiniz. Benimle karşı karşıya geldiğinizde âyetlerin tevilini size gösteririm. Allah’ın âyetleri ile oynamak neymiş, Allah’a yalan isnat edip iftira atmak neymiş, bunu size gösteririm, dedi Allah. Bu yüzden “Allah bunu böyle söylüyor” dediğimizde eğer o söylediğimiz Allah’ın vahyi, muradı değilse Allah’a iftira atmış oluruz.

“İçlerinden bir adama, ‘insanları uyar ve iman edenlere rableri katında onlar için bir sıdkiyet makamı (sadakatını ispatlayanların büyük bir makamı) olduğunu müjdele’ diye vahyetmemiz insanlar için şaşılacak bir şey mi oldu ki o kâfirler, ‘muhakkak bu, apaçık bir sihirbazdır’ dediler?”[41]

Allah herkesi mutlaka bir adamla uyarır ve insanlara onun üzerinden bir âyetle muamelede bulunur. Bunu ben yapıyorum ve bu size acayip gelmesin, şaşırmayın, buyuruyor Allah.

Allah bir yandan peygamberini gönderir, kullarını peygamberiyle muhatap eder, bir yandan da her bir kulunu birbiriyle tek tek muhatap eder. Mesela; bugün biri birine bir âyet okur, öteki gün de başkası başka birine bir âyet okur; ama okuyan kim olursa olsun aslında kulu üzerinden insanlara âyeti okuyan ve kullarını kendine davet eden Allah’tır.

Allah’ın El Efâlu’l Husnâ’sını anlamaya çalışırken şimdiye kadar gördük ki meğerse bütün muameleyi bize Allah yapıyormuş. Her ne kadar zahiri olarak insanlarla muhatap olsak da manevi olarak büyüyüp kazanmamız için vesilenin sahibi bize kazanma imkânını gönderiyormuş! Öyleyse yapmamız gereken şey; her

[40] A’râf /53
[41] Yûnus /2

anda rabbimizle muhatap olduğumuzu bilip karşımıza çıkan bütün muamelelerin Allah'tan geldiğini bilmek ve "ses etmiyorum ya rabbi! Ben birebir her anda seninle muhatap olduğumu biliyorum. Kiminle bana muamelede bulunursan bulun bütün güzelliğin, efâlin senden olduğuna, El Esmâu'l Husnâ'ndan tecelli ettiğine iman ettim. Âyeti bize okuyan da, hidâyetin, cennetin yolunu bize gösteren de sensin" demektir.

Kim Allah'ın kitabından, zikrinden yüz çevirirse kendisine ölüm anı geldiğinde söyleyeceği söz şudur. **"Andolsun ki (iman edenler için bir) zikir (olan Kur'ân) bana geldikten sonra o beni dalâlete düşürdü. Zaten şeytan, insanı (uçuruma sürükler sonra da) yüzüstü bırakır."**[42] Allah'ın vahyi, Kur'ân bana gelmişti; ama buna rağmen şeytana uydum, o da beni Allah'ın zikrinden ayırıp uzaklaştırdı sonra ise beni yalnız bıraktı.

"Onlar sana hiçbir misal getirmezler ki (buna karşılık) biz sana hak olan ve en güzel açıklamayı getirmiş olmayalım."[43] Kim ne söylerse söylesin, delil olarak ne getirirse getirsin, mutlaka onun karşısında sana hakkı vahyetmişiz, dedi Allah. Bu yüzden *"cevabı olmayan hiçbir soru yoktur"* diyoruz. Neden? -Çünkü cevabı Allah vermiştir. Kim hangi örneği getirirse getirsin, Allah ona karşılık hakkı getirmiştir. Batıl karanlıktır, hak da nûrdur, dolayısıyla hak geldiğinde batıl yok olur. Onun için hiç kimse konuşamaz, hiç kimse mazeret gösteremez; çünkü Allah her şeye cevap vermiştir, onun cevap vermediği bir şey yoktur; ama biri anlamak istemezse ona da bir şey öğretemez, veremezsin.

"(Resulüm!) Eğer o (kâfir)ler seni yalanlıyorlarsa (üzülme), andolsun onlardan öncekiler de (kendilerine gelen resullerini) yalanlamışlardı. (Oysa) Onlara da resulleri apaçık

[42] Furkân /29
[43] Furkân /33

deliller, (kutsal) sahifeler ve nûrlandırıcı (bir) kitapla gelmişlerdi."[44]

Allah, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz üzerinden bize ne yapmamız gerektiğini öğretiyor ve bize "birine bir âyet okuduğunda o kişi âyeti inkâr ettiyse ona kızma; çünkü önceki resulleri de senin peygamberini de yalanlamışlardı. Nasıl ki resullerim iman etmeleri için kimseyi zorlamadıysa sen de hidâyeti kabul etmeyenleri zorlayamazsın" buyuruyor.

"Onlar orada şöyle feryad ederler: Rabbimiz! Bizi (bu cehennemden) çıkar(ıp dünyaya geri gönder) ki (daha önce) yapmakta olduğumuz (ameller)den başka, sâlih bir amel yapalım! (Onlara şöyle nidâ edilir) Biz size orada (düşünüp) öğüt alabilecek birinin (anlayıp) öğüt alacağı kadar bir ömür vermedik mi? Size (bugünü haber veren bir) uyarıcı da gelmişti." Onlar da bu soruya "evet" derler. Bunun üzerine Allah **"şimdi tadın (azabı)! Çünkü (bugün) zalimler için hiçbir yardımcı yoktur"**[45] buyurur. Yani siz kendinize zulmettiniz.

Allah hem dünyada hem de ahirette bütün kullarıyla, cennetliklerle de cehennemliklerle de bire bir muhataptır. Son okuduğum âyetlerde Allah cehennemliklerle muhataplığını beyan etmiştir; ama cehennemliklerle en son bir muhatap oluş şekli var ki bu bütün azaplardan daha büyük bir azaptır.

Allah onlara **"(azap içinde kalın) susun ve artık (bir daha) benimle konuşmayın"**[46] buyurur. Allah böyle buyurunca onların işi biter ve hepsi hayvan gibi olur, artık konuşamaz hâle gelir. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz onların bu hâlini beyan ederken *"konuşmak istediklerinde devenin böğürmesi gibi bir ses*

[44] Fâtır /25
[45] Fâtır /37
[46] Mu'minûn /108

çıkarırlar" buyurur. Dünyadayken insan olmayı kaybettikleri için orada da insan olmayı kaybeder ve hayvan gibi olurlar.

Hayatını yaşarken "ben rabbime onun razı olduğu gibi bir âbd olmak istiyorum" diyenler ise insan olmayı tercih etmiştir. Allah da onlara hem dünyada hem de ahirette mutlaka karşılıklarını verir. Dünyadayken rızasını, yakınlığını, rahmetini, dostluğunu ikram eder. Cennette ise nasıl nimetler ikram edeceğini bir tek Allah bilir. Âyetleri okurken bunları göreceğiz inşallah. Allah âyet-i kerimede **"orada onlar için diledikleri her şey vardır. Ayrıca katımızda (onların henüz bilmedikleri zahiri ve manevi nimetlerden) daha fazlası da vardır"**[47] buyurur. Sadece istedikleriniz değil, bir de isteyemedikleriniz, istemeyi bilmedikleriniz vardır. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz cennetteki nimetleri anlatırken *"o nimetleri ne görmüşsünüz, duymuşsunuz, işitmişsiniz ne de anlamışsınız"*[48] buyurur.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz bir de *"cennette de âlimlere ihtiyaç vardır"* buyurmuştur. Âlim derken ezbercileri kastetmiyoruz. Her ne kadar insanlar bir şey ezberleyenlere âlim deseler de âlim birkaç bilgi ezberleyen değildir. Âlim, Allah'ın ismidir. Âlim olan birinde Allah'ın Âlim isminin tecelli etmesi gerekir; yani o kulun Allah'ı, Allah'ın muradını bilmesi, kendini, rabbini tanıması gerekir. Bunun için Allah âyet-i kerimede **"kulları içinden ancak (onu bilen) âlimler Allah'tan haşyet duyarlar"**[49] buyurur. Neden? -Allah'ın azametini biliyor da ondan, şahid olmuş da ondan. Âlim ezberci olan değildir. Biri bin tane kitap da ezberlese âlim değildir, ezbercidir.

Mesela; bir bilgisayara, CD'ye veya flash belleğe bir şey yüklersek onu kaydeder, şimdi bunlar âlim mi oldu? -Hayır, sadece veriyi kaydettiler. Birinin de âlim olup olmadığının ölçüsü

[47] Kaf /35
[48] Et-Tâc, El-Câmiu Li'l-Usül, Fî Ahâdisi'r-Rasul, V, 402
[49] Fâtır /28

ezberlediği bilgi değildir. Onun Allah'tan haşyet duyup duymadığına bakmak gerekir. Âlimler Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in hem zahiri hem manevi ilminin vârisleridir, ilmi kuru kuruya ezberleyenler değildir. Allah'ın vahyine iman eden, her âyeti hayatına geçiren, rablerini bildikleri için de Allah'tan haşyet duyanlardır.

Allah, cennette kullarına her türlü nimeti ikram eder sonra onlara *"bu sefer ne istiyorsunuz"* diye buyurur (tabi bunu nasıl yapacağını Allah bilir). Artık isteyecek bir şey yoktur; çünkü her ne istemişsek o isteğimizi Allah cennette kabul etmiştir. Bunun üzerine insanlar dönüp birbirlerine bakarlarken Resulullah (s.a.v.) Efendimiz onlara yolu gösterir ve *"âlimlerinize sorun, onlar ne istemeniz gerektiğini bilirler"* der. Demek ki âlimlerin, cennetin ötesini de cennetliklerin bilmediği nimeti de bilmesi gerekiyormuş! Onlar biraz önce "şahid" dediğim, tabi oldukları kişiye gidip "bu sefer ne isteyelim" diye sorarlar ve o da onlara ne isteyeceklerini söyler; yani "bu sefer bunu isteyin, bir dahaki sefer de şunu isteyin" der. Kul bu şekilde Allah'ın fiilleri ile, muamelesi ile hem dünyada hem de ahirette karşı karşıyadır. Bu fiillerde kulun ne yapması gerektiğini bilenler ise peygamber vârisi olan âlimlerdir.

Burada Allah ile, aşkla, imanla muhatap olmak istemeyenler orada Allah ile nasıl muhatap olur! Biraz önce söylediğim gibi; Allah cehennemliklere en son "susun ve bir daha benimle konuşmayın" buyurur. Bunun sebebi; onların dünyadayken Allah ile konuşmamaları, dua etmemeleri, onunla dertleşmemeleri, ondan istememeleri, ona sığınmamaları, onun emrettiği gibi yapmaya çalışmamaları ve onun söylediğini söylememeleridir.

Allah başka bir âyet-i kerimede de **"şüphesiz ki Allah'a verdikleri (ona âbd olacaklarına dair) sözü ve yeminlerini (dünya malı gibi) az bir pahaya satanlar var ya, işte onlar için âhirette**

bir nasip yoktur. Kıyamet günü Allah onlarla ne konuşacak, ne de onlara bakacaktır"[50] buyurur. Bu kıyamet yerindeki cezadır ve kul için en büyük cezadır. Zaten cehennemde "susun bir daha benimle konuşmayın" buyurur Allah.

Peki, kıyamet yerinde bu cezayı vermesinin sebebi nedir?

Çünkü dünyadayken rableriyle konuşmaya ve rablerine dua etmeye tenezzül etmemişlerdi. Bu yüzden Allah da Kıyamet günü onlarla konuşmaz ve dualarına icabet etmez. Unutmamamız lazım ki biri burada Allah ile konuşmazsa ahirette Allah'la konuşmaya layık olmaz, Allah onunla konuşmaz.

Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"biri Kur'ân'ı okur sonra 'ben Allah ile konuştum, Allah benimle konuştu' deyip yemin ederse onun yeminine kefaret gerekmez"* buyurur. Bunu Resulullah (s.a.v.) Efendimiz söylüyor. O zaman kendimize bakalım, Allah ile konuşuyor muyuz, onu dinliyor muyuz ya da ne kadar dinliyoruz? Allah onlara nazar etmeyecek, onların yüzlerine bakmayacak, dedi Allah. Niye? -Çünkü onlar da burada Allah'a bakmadılar.

O gün kaybedenlerden olmak istemiyorsak yapmamız gereken şey; rabbimize bakmak ve onu dinlemektir. Allah'ın efâllerini anlamaya çalışırken tabi tutulduğumuz tüm imtihanların failinin Allah olduğuna bakmamız ve Allah'ın bize her anda muamelede bulunduğunu görüp "acaba rabbim benden nasıl yapmamı istiyor" dememiz gerekir. Yoksa Kıyamet günü kimse kimseyi suçlayamaz, başkasını mazeret gösterip "ben imtihanı bu kişiden dolayı kazanamadım" diyemez; çünkü insan ister nimet içinde isterse de musibet ve bela içinde olsun hiç fark etmez, Allah imtihanı kazanması için ona yardım eder.

Misal; musibetin içinde olan birine dışarıdan bakınca "ben bunun yerinde olsam dayanamam" deriz. Oysaki bu yanlış bir

[50] Âli İmrân /77

düşüncedir; çünkü o musibeti veren sabrı da vermiş ve onun gönlüne farklı bir muamelede bulunmuştur. Biz bunu anlayamayız. Dışarıdan baktığımızda o kişinin imtihanı dayanılamayacak bir imtihan gibi görünebilir; ama öyle değildir. Ona yardım eden bir rabbi vardır. Allah'ın, kullarına olan bu muamelesi çok farklıdır. Allah, kulunun hiç kaybetmesini ister mi, hâşâ! Bu yüzden hiç kimse yaşadığı sıkıntılar için "ben bunu kaldıramam" diyemez. Biri böyle söylerse şeytana uymuş, tabi olmuştur; çünkü Allah her kuluna gerekli gücü, kuvveti, imanı, muhabbeti verir ve ona muameleyi birebir en ince ayrıntısına kadar yapar.

Keşke mümkün olsa da Allah'ın inceden inceye bize nasıl muamele ettiğini seyretsek! Bir kul bir sefer böyle bir muameleyi seyrederse başını secdeye koyar ve "sen âlemlerin rabbisin, sen bizim rahman ve rahim olan rabbimizsin. Bu kadar sevilmeye, ciddiye alınmaya layık mıyız ki bize böyle bir muamelede bulunuyorsun" der.

Evet, hep beraber Allah'ın câe "geldi, gelir" fiilini anlamaya çalıştık.

Allah bizi rabbine bakmaya, onu dinlemeye, onunla konuşmaya tenezzül etmeyip ahirette de Allah'ın "susun ve bir daha benimle konuşmayın" diye hitap ettiği kullarından eylemesin inşallah. Allah bizi her anda kendisini Allah ile muhatap görüp rabbinin sevdiği, emrettiği gibi yapanlardan eylesin. Allah bizi El Esmâu'l Husnâ'sının tecellisini, El Efâlu'l Husnâ'sını anlamaya çalışırken her anda bize kazanmamız için muamele ettiğini anlayanlardan eylesin. Rabbinin zatının güzelliğini anlayanlardan eylesin inşallah.

Allah hepinizden razı olsun.

19.Bölüm

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyai vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Hep beraber El Efâlu'l Husnâ ve Aşk'ı; Allah'ın bize nasıl nazar ettiğini bize yaptığı muamelelerden anlamaya ve Allah katındaki yerimizi öğrenmeye çalışıyorduk.

İnsanın, Allah'ı tanıması ile Allah'a âbd olması iç içedir.

Nasıl?

Bir kul marifetullaha ne kadar sahipse, Allah'ı ne kadar biliyor, tanıyorsa imanı, âbdiyeti, Allah'a olan haşyeti, edebi, teslimiyeti de ona göre olur. Olmayan bir marifet imana dönüşmez, marifet yoksa iman da olmaz. Kendimize göre "bence Allah böyledir" demekle âlemlerin rabbi olan Allah'a iman etmiş olmayız, o bizim kendi kendimize ürettiğimiz putumuz olmuş olur, demiştik. Allah kendini nasıl tanıtıyorsa Allah'ı öyle tanımamız, anlamamız gerekir ki putumuzdan kurtulup âlemlerin rabbi olan Allah'a iman etmiş olalım.

Karşımızda bize düşmanlık yapan, bizi küfre, şirke, nifaka sürükleyen, cehalete, zanna, vehme, vesveseye sevk eden azılı bir düşmanımız vardır. Allah bunu âyetlerinde bize haber vermiştir. Bu düşmanımız iblistir ve iblise tabi olan şeytanlardır. İblis, şeytan bizi tuzağa düşürürse bütün hayatımız boyunca orada çırpınır dururuz. Bunun olmaması için mutlaka rabbimizi bilmemiz, tanımamız, anlamamız; yani marifetullaha sahip olmamız ve bu marifetin imana dönüşmesi lazım. Yoksa bin sene ömrümüz de olsa şeytanın bizi düşürdüğü bataklıktan, zandan kurtulamayız. Bu zandan ve kendi kendimize tasvir ettiğimiz puttan kurtulmanın

tek çaresi de; rabbimizi bilmek, tanımak, dolayısıyla rabbimize iman etmektir.

Şu anda bütün ümmetin, insanlığın sorunu budur. Kul, rabbini bilmeyince, tanımayınca, anlamayınca kendini de kim olduğunu da dünyaya niye geldiğini de bilmez, anlamaz. Yahut anlamak istemez, anlayınca bile "ben anlamadım" der. Bu yüzden Allah âyet-i kerimelerde; "insanların çoğu şükretmez,[1] insanların çoğu akletmez,[2] insanların çoğu iman etmez,[3] şeytana tabi olanların hepsini cehenneme dolduracağım"[4] buyurur. Yani "bakın, haberiniz olsun, söz benden çıkmıştır. Bunu böyle yapacağım. Ya beni dinlersiniz ya da şeytanı dinler, şeytana uyarsınız. Zaten beni dinlemezseniz dinleyeceğiniz başka kimse olmaz" buyurmuştur.

İnsanın bu tehlikeye düşmemesi için önce kendini ciddiye alması gerekir; çünkü kendini ciddiye alan biri rabbini, rabbinin kelamını da ciddiye alır ve âbd olmak için gücünün yettiği kadarıyla gereken her şeyi yapar. Allah hiç kimseden gücünden fazlasını istemez. Kul, gücünün yettiğini yaptığında Allah da ona yardım eder ve onun önünü açar.

Allah âyet-i kerimede **"şüphesiz ki Allah, kendisine şirk koşulmasını asla bağışlamaz, bunun dışında kalan (günah)ları ise (kendi rahmet ve mağfiretinden) dilediği kimse için bağışlar"**[5] buyurmuştur. Yani "bir beşer olarak yanlışa, hataya, günaha düşebilirsin; ama sakın bana kafa tutmayasın, bunu affetmem, sakın bana itiraz etmeyesin, sakın söylediğim bir şeyin karşısında durup 'ben de biliyorum' demeyesin. Böyle bir hakkın yoktur. Hatta leşi, kanı, domuz etini haram kıldığım hâlde buna mecbur

[1] Mu'min /61
[2] Ankebût /63
[3] Ra'd /1
[4] A'râf /18, Sâd /85
[5] Nisâ /116

kalınca onlardan yiyebileceğini bile söyledim, bu müsaadeyi yaptım.[6] Ben senin her türlü yanlışını, eksiğini kabul eder, sanki hiç yanlış yapmamışsın gibi sana muamele edebilirim; ama gönlünden bana itiraz etmeni kabul etmem. Seni ben yaratmışım, sen nasıl benden daha iyi bilebilirsin! Nasıl senin söylediğin benim söylediğimden daha güzel olabilir! Ben sana akıl vermişim ve sen benim senden daha iyi bildiğimi, daha rahim olduğumu biliyorsun. Yetmez, senin fıtratına isimlerimi yazmış ve kendimi sana tanıtmışım. Hâl böyleyken nasıl benden daha âli, daha rahim olduğunu söyleyebilir, sana olan, varlığa olan takdirime, muameleme itiraz edebilirsin! Günahlarını affederim; ama böyle yapmanı affetmem. Sonra gazaba uğrarsın ve seni darmadağın ederim. Kimse de seni elimden kurtaramaz" buyurdu Allah.

Görüldüğü gibi Allah, kullarına günah işleme ve yanlış yapma hakkını verir; ama şirk işleme hakkını vermez.

Allah âyet-i kerimede **"(resulüm!) hani bir zaman da rabbin, âdemoğullarının sırtından zürriyetlerini çıkarmış ve onları kendi nefisleri üzerine şahid tutarak, '(ben) sizin rabbiniz değil miyim' (buyurmuştu. O anda onlar da Allah'ın cemâlini ve kudretini müşahede ederek) 'evet! Şahidiz (ki sen bizim rabbimizsin)' demişlerdi"** buyurur. Allah'ın böyle yapmasındaki hikmet nedir? **"Kıyamet günü 'biz bundan habersizdik' demeyesiniz diye (bunu böyle yaptık)."**[7] Öyleyse hepimiz fıtrat itibariyle iç âlemimizde, gönlümüzde rabbimizi biliyor, ona şahid olmuşuz. Zaten bir şey fıtratımızda, iç âlemimizde yoksa onu asla anlayamayız. Onu anlayabilmemiz için önce onun karşılığının fıtratımızda olması gerekir.

Bu, Allah'ın vahyi için de geçerlidir. Dışarıdaki vahiy geldiğinde içimizdeki vahiyle karşılaşır ve birbiriyle uyuşur; yani fıtratımızdaki Kur'ân onu kabul eder; ama dışarıdan aldığımız bir

[6] Bakara /173
[7] A'râf /172

şey Allah'ın gönlümüze yazdığı vahye, Kur'ân'a aykırıysa gönlümüz "bu yanlıştır, doğru değildir" der ve fıtrattaki imanımız onu reddeder. Genel olarak eksiğimiz işte bu fıtratımızı perdelememizdir. Bu, sıradan bir eksiklik ya da ibadetlerimizdeki eksiklik değildir, iman eksikliğidir, insan olma eksikliğidir. Bize insanlığımızı, rabbimizi, ebedi hayatımızı kaybettirecek bir eksikliktir ve fıtratımızdaki perdelerimizden kurtulup gönlümüzdeki Kur'ân'ı ortaya çıkarmamız gerekir.

Devamlı söylüyoruz; rabbimizi dinlemediğimiz, ciddiye almadığımız için hâlimiz ortadadır. Rabbimizi neden dinlemiyor, ciddiye almıyoruz? -Çünkü rabbimizi tanımıyoruz. Kendi kendimizi kandırmışız, daha doğrusu bizi kandırmışlar. İblis, şeytanlarla beraber insanları da kullanarak bize "namazını kıl, orucunu tut, paran olursa zekâtını verir, hacca da gidersin, zaten kelime-i şehadet getiriyorsun ya bunlar yeterlidir, sen cennete gidersin" deyip bizi kandırmış.

Rabbimizi dinleyince ise üzerimizde bir muradının olduğunu ve bizden bir şey istediğini anlarız. Allah'ın bizden istediği; ibadetlerin üzerinde bir şeydir; Allah'ın muradını üzerimizde tamamlayıp Hz. İnsan olmamız ve Allah'a dost, ayna, halife olmamızdır. Geriye kalan her şey bu nimeti kazanmamız içindir. İbadetler de dünya da imtihan da cennet de insan içindir.

Peki, Allah için ne vardır! Onun için de bir şey olması gerekmiyor mu! İnsanı yaratmasında bir muradının olması gerekmiyor mu! O da bir şeyden tat almıyor mu, haz almıyor mu, muhabbet almıyor mu! Almıyor, diyorsak duygusuz, düşüncesiz bir robota iman etmişiz demektir ki bu da hâşâ Allah değil, bizim kendi kendimize ürettiğimiz putumuzdur.

Allah kendindekini kuluna vermiştir. Bu yüzden kulun kendi üzerinden rabbini bilmesi, tanıması, anlaması lazım, diyoruz. Allah seviyor mu, seviyor. Allah, kulunun kendisini

sevmesini; yani iman etmesini, âbd olmasını, dolayısıyla hiçbir şeyi onu sever gibi sevmemesini istiyor. İşte, Allah bundan haz alıyor, muhabbet alıyor. Allah'ın muradı beşerî seviyeden ancak böyle izah edilebilir. Onun için kul bir tavrıyla, hâliyle rabbini sevindirebilir, bir tavrıyla da gazaplandırabilir; yani muhatap olduğumuz rabbimiz bizim tavrımızdan dolayı sevinebilir ya da küsebilir, darılabilir. Allah âyetinde **"(resulüm!) rabbin seni terk etmedi ve (sana) darılmadı"**[8] buyuruyorsa buradan da anlayalım ki Allah küsüyormuş, kızıyormuş, darılıyor, gazap ediyormuş! Allah her ne için "bunu yap" diye emretmişse de onu yaptığımızda Allah'ı sevindirmiş oluruz ki biz onu sevindirince Allah da bizi sever.

Muhatap olduğumuz rabbimizi kendimize göre değil onun anlattığı gibi anlamamız lazım. Rabbimizi en güzel, en doğru şekilde tanıyan Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'dir. Biz de Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e bakalım. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz hiç kimseyi kırmayan, üzmeyen, sertçe bakmayan, konuştuğu kişiye bütünüyle dönüp onu ciddiye alan çok nazik bir kuldu. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz böyleyse elbette ki karşısındaki insanlardan da bu tavrı beklerdi; çünkü ona göre doğru tavır buydu. Eğer Resulullah (s.a.v.) Efendimiz böyleyse acaba Allah nasıldır! İşte, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in üzerinden rabbimizi böyle tanıyabilir, anlayabiliriz.

Allah çok naziktir. Kendisine yakın olanların küçücük bir tavrından, düşüncesinden hemen küser, darılır. Allah'ı bilmeyenlerin değil! Kul, Allah'a yaklaştıkça Allah onun sözünü, hâlini ciddiye alır; çünkü kul artık işi anlamış ve rabbinin neyi sevip sevmediğini anlayacak olgunluğa erişmiştir.

Kendi üzerimizden düşünürsek sevdiğimiz biri kendisinden beklemediğimiz bir yanlış yapınca ona kızar, darılır,

[8] Duhâ /3

küseriz; ama tanımadığımız birinin yanlışına o kadar kızmayız. Biri bize ne kadar yakınsa, onu ne kadar tanıyor, seviyorsak ondan o kadar etkileniriz.

Bununla ilgili olarak bir kıssa anlatayım.

Allah dostlarından halkın "deli" dediği meczup bir zat, pazarda yürürken çocuklar ona sebze, meyvelerin kabuklarını atar. O da eliyle kendini korumaya çalışır ve çocuklardan hiçbirine kızmaz, bir şey demez. Bu arada Allah dostlarından bir zat da bir esnafın yanında oturmuş onları seyreder. Elinde de birilerinin kendisine verdiği bir gül vardır. Kendini sebze, meyve kabuklarından korumaya çalışan meczup zat onun yanından geçerken elindeki gülü meczubun üzerine atar ve gül ona dokunduğu gibi meczup zat birden bağırmaya başlar. Veli zat da ona "millet sana karpuz kabuğu atıyor, taş atıyor, domates atıyor, kimseye bir şey demiyorsun; ama ben sana gül atınca bağırıyorsun" der. Bunun üzerine meczup zat "olsun, onlar beni tanımıyor; ama sen beni tanıyorsun. Sen bana bir şeyi öyle atamazsın. Senden bana gül de gelse beni incitir" der. İşte, Allah'a yaklaştıkça durum böyledir.

Evet, Allah şirki affetmez, küfrü, nankörlüğü affetmez, dedik. Hiç kimse gönül itibariyle "benden bir şey olmaz" dememelidir. Bir şey yapacağı zaman da muhatabının kendisini yaratan âlemlerin rabbi olduğunu bilmelidir. Allah, kuluna öyle bir kıymet, değer, şeref vermiş ve kulunu öyle sevmiştir ki kulun en ufak yanlış bir tavrı, fikri, düşüncesi Allah'ı darıltır, incitir. Allah'ı en çok darıltan, inciten şey de kulun gönlünden geçirdiği yanlış şeylerdir; yani şirke, küfre düşürecek ya da nankörlüğe sebep olacak şeylerdir. Allah bunu asla kabul etmez.

Biraz önce söylediğim gibi şeytan bizi bu hâle getirmiştir. Daha doğrusu şeytan, âlimlerimizi kullanıp bizi bu hâle getirmiş ve

bize Allah'ın, kuluyla beraberliğini, yakınlığını unutturup İslam'ı sanki ibadetlerden ibaret bir dinmiş gibi göstermiştir.

Televizyonu açtığımızda yirmi tane âlim konuşuyorsa en fazla onda biri âlemlerin rabbinden söz ediyor. Gerisi bildiğimiz şeyleri anlatıyor. Ne zamana kadar bunları anlatacaksınız! Allah'a âbd olmak; Allah'ı tanımak demektir. Sizin de önce âbdiyetliği; yani Allah'a nasıl âbd olmamız gerektiğini anlatmanız lazım. İbadeti zaten bilmeyen kimse yoktur.

Peki, Allah'ı, Allah'a kulluğu anlatmamalarının sebebi nedir?

Sebebi; kendilerinin de Allah'ı tanımamalarıdır. Kendileri âbd olmayı bilmiyor ki insanlara Allah'a âbdiyeti anlatsınlar. Bu yüzden Allah'ı anlatmak yerine bilinen şeyleri anlatıyorlar. Onları dinleyen de "herhâlde Resulullah (s.a.v.) Efendimiz de böyleydi" diyor ve Allah'ın resulünü öyle tanıyor. Biri Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i tanımıyorsa onu ancak kendisi gibi anlatır. Yetmez, fikri, düşüncesi, imanı neyse rabbini de öyle anlatır. Hâlbuki anlattığı ne âlemlerin rabbidir ne de Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'dir, anlattığı sadece kendi nefsidir; ama buradaki en büyük hata onları dinleyip ciddiye alan ve onlara "âlim" diyenlerdedir.

Evet, Allah'ın El Efâlu'l Husnâ'sını güzel fiillerini anlamaya çalışıyorduk. En son câe "geldi, gelir" fiilini anlamaya çalışmıştık. Şimdi de câe fiiliyle ilgili âyetleri anlamaya devam edelim inşallah.

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

"İşte âhiret yurdu! Biz onu yeryüzünde büyüklük taslamayan ve fesad çıkarmayan kimselere (has) kılarız. (En güzel) Âkıbet ise takvâ sahiplerinin (Allah'a karşı kulluk

sorumluluğunu bilip yerine getirmeye çalışanların)dır."[9] Ahiret yurdu, ebedi hayat takvâ sahiplerinindir (Allah'a karşı kuluk sorumluluğunu bilip yerine getirmeye çalışanlarındır).

Biri Allah'a karşı kulluk sorumluluğunu bilip yerine getirmeye çalışmıyorsa Allah'a karşı büyüklenmiş, kibirlenmiş ve iblise tabi olup onun durumuna düşmüştür. Biri "ben biliyorum, benim söylediklerim doğrudur" derse iblisin söylediğini söylemiş olur ki iblis de ona yolu gösterir.

"Kim (Allah'ın huzuruna bir) güzellikle gelirse ona ondan daha hayırlısı vardır. Kim de (bir) kötülükle gelirse o kötülükleri yapanlar ancak yaptıklarıyla cezalandırılır."[10]

"(Resulüm!) Muhakkak ki Kur'ân'ı (okumayı, yaşamayı ve tebliğ etmeyi) sana farz kılan (Allah) elbette seni dönülecek yere iade edecektir. De ki: Rabbim kimin hidâyetle geldiğini ve kimin apaçık bir dalâlet içinde olduğunu en iyi bilendir."[11] Bunu kullarına âyetleriyle, vahyiyle gösterendir.

Biri tembellik yapıp Allah'ın emrini gerektiği gibi yerine getiremeyebilir ya da kendine hâkim olamayıp bir yanlış yapabilir; ama hiçbir yanlışı için "bu doğrudur" diyemez ya da yapmadığı Allah'ın bir emri için "bir şey olmaz, onu yapmasak da olur" diyemez. Kim böyle söylerse kâfir olur.

Biri gece gündüz içki içse; ama "içki haramdır" derse yalnızca günahkâr olur, içkinin günahını alır; ama içki içmese bile "içki önemli bir şey değildir, isteyenler içebilir" derse kâfir olur. Allah'ın "doğru" dediğine "yanlış," "yanlış" dediğine "doğru" demek iman meselesidir ve asla basit bir şey değildir. Allah'ın

[9] Kasas /83
[10] Kasas /84
[11] Kasas /85

hiçbir emri hafife, basite alınamaz. Allah'ın bir emrine bile "yanlış" denmesi Allah'ın gazabına sebep olur.

Allah "içki haramdır, ben içki içerek yanlış yapıyorum" deyip gece gündüz içki içeni affedebilir; ama "içki içmek önemli değildir" diyeni affetmez; çünkü Allah günahları affedeceğini; ama şirki affetmeyeceğini[12] buyurmuştur. Biri Allah'ın bir emrine karşılık "bir şey olmaz, öyle yapsak da yapmasak da olur" derse Allah'tan daha çok bildiğini iddia etmiş ve Allah'a kafa tutmuş olur. Bu durumda Allah onu affeder mi!

Allah âyet-i kerimede **"insan, gerçekten bizim kendisini bir nutfeden (dökülen bir damla sudan) yarattığımızı görmedi mi? Buna rağmen bir de bakarsın ki o (nefsini şirk koşarak bize) apaçık bir hasım kesilmiştir"**[13] buyurur. Ağzımızdan çıkan her kelime için hesap vardır. Allah "kulum bunu niye söyledin" diye sorarsa söyleyebileceğimiz tek cevap "ya rabbi! Sen söylediğin için söyledim. Sen söylemeseydin ben hiç öyle der miydim! Ben senin kulun olarak senin sözünün yanında nasıl söz söyleyebilirim" cevabı olmalıdır. Aksi hâlde Allah'a hesap veremeyiz.

Söylediğimiz her kelimeye nasıl bir hesap olduğuyla ilgili Hz. Îsâ (a.s.)'dan örnek vereyim. Allah âyet-i kerimede **"Allah (kıyamet günü), 'ey Meryem oğlu Îsâ! İnsanlara sen mi 'beni ve annemi, Allah'tan başka iki ilâh edinin' dedin, buyurduğu zaman, o, (hâşâ!) dedi, 'sen subhânsın (her türlü noksanlıktan münezzehsin), hakkım olmayan bir şeyi söylemek benim haddime değildir! Eğer ben onu söylemiş olsaydım, kesinlikle sen onu bilirdin. Sen benim nefsimde olanı bilirsin, ben ise senin zatında olanı bilmem. Muhakkak ki gayb (olan tüm gizlilik)leri hakkıyla bilen ancak sensin"**[14] buyurur. Görüldüğü gibi; Allah, Hz. Îsâ (a.s.)'a onun söylemediği bir şeyin hesabını soruyor! Eğer bir

[12] Nisâ /116
[13] Yâsîn /77
[14] Mâide /116

de Hz. Îsâ (a.s.) bunu söyleseydi acaba ne olurdu! Bu; değil herhangi bir şeyi söylemek, söylenmesine en ufak bir katkın bile olsa hesabını sorarım demektir. Tabi, bu âyette Hz. Îsâ (a.s.)'ın böyle yapmadığı, kavminin şahidi olarak hesaba çekildiği de görülmelidir.

Allah bize hesabı haber veriyor ki yaptıklarımıza da söylediklerimize de dikkat edelim; ama insan buna rağmen konuşur! Cehenneme giden çoğu insanın konuştuklarından dolayı oraya gittiğini söylesek yanlış bir şey söylemiş olmayız. Dilinden dolayı derken sıradan bir konuşmadan bahsetmiyoruz; Allah adına konuşmasından dolayı cehenneme gider, diyoruz; çünkü insanlar onları dinledikçe yanlışı doğru zannederler. Onların söylediğini tasdik edenler de onların yanlışına katkıda bulunmuş olurlar.

"De ki: Hak geldi, bâtıl yok oldu. Zaten bâtıl yok olmaya mahkûmdur."[15] Her ne gelirse gelsin onu getiren Allah'tır. Hak gelince bâtıl yok olur. Hak nûrdur, bâtıl da karanlıktır. Doğru geldiğinde yanlış yok olur. Bu elbette ki gözü görenler ve aklını kullananlar içindir. Birine hak geldiğinde onun karşısındaki bâtıl yok olur, yok olmalıdır.

Nasıl?

Hak; Allah'ın kelamıdır. Bir gönle âyetler geldiğinde oradaki yanlış fikirlerin, düşüncelerin, vesveselerin Allah'ın vahyi karşısında yok olması gerekir. Yok olmuyorsa o kişi hakkı kabul etmiyor, inkâr ediyor, yok sayıyor demektir. Allah "hak geldi, bâtıl yok oldu" buyuruyorsa; ama birindeki yanlış fikirler, vesveseler yok olmuyorsa hak onun gönlüne gelmemiş ve o gönül kendindeki yanlışları tutup hakkı reddediyor, içeriye almıyor demektir. Şayet içeriye alırsa hak o bâtılı yok eder.

[15] İsrâ /81

Unutmamamız lazım ki Allah'ın âyetlerine karşılık kendi fikirlerimize, düşüncelerimize ya da şeytanın verdiği vesveselere saplanıp kalıyorsak hakkı gönlümüze davet etmiyor, gönlümüzü hakka açmıyor, hak geldiğinde gönlümüzü kapatıyoruzdur. Gönlünü hakka kapatanlar, hakkı bulamaz, hakkı da kendini de kaybeder.

"And olsun ki sizden önce resulleri kendilerine apaçık mucizelerle geldiği hâlde (onları yalanlayıp onlara) zulmettiklerinden ve onlara iman edecek de olmadıklarından dolayı nice nesilleri helâk ettik. İşte, biz mücrim (Allah'a karşı suç işleyen) toplumu böyle cezalandırırız."[16] Biri iman etmezse üstüne bir de Allah ve resulünü yalanlıyorsa artık ona ceza gelir.

Evet, Allah "insanlar iman etmek istemeyince her türlü uyarıyı, ikazı görseler bile iman etmezler" buyurdu. Allah bunun için bir örnek verir. **"Sizi karada ve denizde gezdiren odur. Hatta siz gemide bulunduğunuz, (o gemi de içindekileri) tatlı bir rüzgârla alıp götürdüğü ve (içindeki yolcular) bu yüzden neşelendikleri bir anda o gemiye şiddetli bir fırtına gelip çatar ve her yerden onlara dalgalar hücum eder, onlar çepeçevre kuşatıldıklarını (anlarlar ve öleceklerini) zannederler de dini yalnız ona has kılarak, 'andolsun ki eğer bizi bundan kurtarırsan mutlaka şükredenlerden olacağız' diye Allah'a dua ederler."**[17] Gemi batmak üzereyken o anda kâfiri de, müşriki de mü'min olur; çünkü ölüm tehlikesi gelmiştir ve Allah'a sığınmaktan başka yapacak bir şey kalmamıştır.

Allah böyle söylediyse bilelim ki öyledir. İnsan her ne kadar rabbini, rabbinin vahyini inkâr etse, yalanlasa da ölüm tehlikesiyle karşılaştığında bütün gönlüyle Allah'a hiçbir şeyi şirk koşmadan sadece ona yalvarır ve yeminler ederek "beni buradan

[16] Yûnus /13
[17] Yûnus /22

kurtarırsan, bundan sonraki hayatımda şükredenlerden olacağım" der.

"Fakat (Allah) onları kurtarınca bir de bakarsın ki onlar yeryüzünde haksız yere azgınlık yaparlar." Eskiden nasıl yapıyorlarsa yine öyle yapmaya devam ederler. Allah bu sefer bütün insanlara hitap eder. **"Ey insanlar! Sizin azgınlığınız ancak kendi aleyhinizedir, (bununla sadece fâni) dünya hayatının menfaatini (elde edersiniz) sonra dönüşünüz (yine) bizedir. (Biz de) Artık (o gün) yaptıklarınızı size (tek tek) haber veririz."**[18] Sözünüzden nasıl döndüğünüzü, hayatınızı yaşarken neler yaptığınızı gösterip size haber vereceğiz.

"Her ümmetin bir resulü vardır. Resulleri onlara (Allah'ın vahyini tebliğ etmek için) geldiği zaman onların aralarında adaletle hükmedilir ve onlara asla zulmedilmez."[19] Kimseyi tek başına huzura alıp hesaba çekmiyoruz.

Allah, resulü neden getirir?

Resul ona "ben sana Allah'ın emrini anlatmadım mı, bugüne kavuşacağını söylemedim mi" der. Allah'ın resulü ona her şeyi haber verdiği için kul artık hiçbir şekilde itiraz edemez.

Evet, Allah bize sıkıntıdan kurtulunca Allah'a döneceklerini söyleyen kulların hâlini beyan etmek için gemiyi örnek verdi. Bütün hayatımız böyledir. Bunun ille de gemide yaşanan bir sıkıntı olması şart değildir. Biri hapse düşse o da "ya rabbi! Beni buradan kurtar. Beni kurtarırsan şükreden bir kul olacak, bundan sonra güzel yapacağım" der. Hapisten kurtulunca ise eski hâline devam eder. Ya da biri hastalanınca ölüme doğru gittiğini anladığında hemen tövbe etmeye başlar ve "ya rabbi!

[18] Yûnus /23
[19] Yûnus /47

Bana imkân verirsen şükredeceğim, senin istediğin gibi bir kul olacağım" der. İyileştiği zaman ise eski hâline geri döner.

Allah, kuluna devamlı imkânlar veriyorsa kulu kendisine dönsün, şükretsin, rabbine teşekkür etsin, güzel yapsın, kazansın diyedir. Kulların bir kısmı şükredip kazanırken bir kısmı eski hâline dönüp kaybeder.

Hiçbir şey tesadüf değildir. Her şeyi yapan Allah'tır ve Allah'ın onları yapmasında bir muradı vardır. Allah nasıl ki deryada yüzen geminin içindeki insanlar için fırtınayı koparıp onları kendisine dönsün diye uyarıyorsa bütün insanlar da bu imtihan deryasında mutlaka tehlikelerle karşı karşıya gelirler. İşte, bu tehlikelerin, musibetlerin hepsi biz rabbimize dönelim diye Allah'ın ihsanıdır, ikramıdır.

"Ey insanlar! Andolsun ki size rabbinizden bir nasihat, göğüslerde olan (manevi hastalıklar)a bir şifa, mü'minler için bir hidâyet ve bir rahmet (olan Kur'ân) gelmiştir."[20] Allah'ın âyetleri hem şifadır, hem hidâyettir, hem de rahmettir.

Allah'ın anlatım tarzı herkesin anlayacağı şekildedir. Bundan dolayı hiç kimse "ben âyetleri anlamıyorum" diyemez. İnsanların en akıllısı da, en aklı çalışmayanı da, en âlimi de, en cahili de bir âyeti okuduğunda Allah'ın ne dediğini anlar. Kim neyi ne kadar anlarsa kendisine lazım olan odur ve anladığıyla amel etmelidir. Kul bugün bir âyetten bir şey anlar, üç gün sonra başka bir şey anlar; ama hepsi bulunduğu hâl itibariyle kendisine gereklidir ve öyle amel etmelidir. Bu nedenle Allah âyet-i kerimede **"şayet yeryüzündeki ağaçlar kalem, deniz de arkasından yedi deniz (daha ona) katılarak (mürekkep olsa, yine de) Allah'ın kelimeleri (yazmakla, hikmeti de anlamakla) tükenmez"**[21] buyurur. Hiç kimse Allah'ın kelimelerini bütünüyle

[20] Yûnus /57
[21] Lokmân /27

izah edemez. Her insanın kendi mertebesinde anlayacağı mana aynı âyetin içindedir ve o âyette olduğu gibi mevcuttur. Biz de şu anda âyetleri anlamaya çalışırken sonsuz bir deryadan içip hidâyeti bulmaya çalışıyor ve gönlümüz şifa bulsun, manevi olarak iyileşelim, rahmetin içine girelim istiyoruz.

"Muhakkak ki üzerlerine rabbinin (azap) kelimesi (hükmü) hak olanlar, kendilerine bütün âyetler gelmiş olsa dahi o elem verici (iç yakan) azabı görünceye kadar iman etmezler."[22] Biri her şeyi iyice anladığı hâlde "ben anlamadım, bilmiyorum" deyip küfürde ısrar eder ve işine gelmediği için rabbini tercih etmemek adına farklı farklı bahaneler üretirse rabbini küstürür, darıltır, gazaplandırır. Sonunda da Allah ona "cehenneme kadar yolun var" der. Artık hiç kimse ona yardım edemez. Peygamberin en yakını bile olsa kimse onu kurtaramaz. Örnek vermek gerekirse Hz. Nûh (a.s.)'ın evladı ve hanımı, Hz. İbrâhîm (a.s.)'ın babası ve Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in amcası iman etmemişti. Bu nedenle Allah Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e **"(resulüm!) sen sevdiğin kimseyi hidâyete erdiremezsin; fakat Allah dilediğini (hidâyete ermek isteyeni) hidâyete erdirir ve o, hidâyete erecek olanları en iyi bilendir."**[23] Sen sadece davet eder, Allah'ın âyetlerini okursun; ama biri beni kabul etmezse sen istediğin kadar onu sevsen de ona hidâyet veremezsin, buyurmuştur.

Baktığımızda her biri peygamberlerin en yakınında olan kişilerdi; ama rablerinden, rablerinin kelamından yüz çevirmişler, anladıkları hâlde anlamamış gibi yapıp iman etmemiş ve küfürlerinde ısrar etmişlerdi. Bunun sonucunda ise azap kelimesi üzerlerine hak oldu. İman etmemekte ısrar edenler azabı görünceye kadar iman etmezler. Ne zaman cehennemi görseler o zaman iman ederler.

[22] Yûnus /96-97
[23] Kasas /56

“De ki: Ey insanlar! And olsun ki size rabbinizden hak (olan bu Kur’ân) gelmiştir. Artık kim hidâyete ererse ancak kendisi için hidâyete ermiş olur. Kim de dalâlete düşerse o da ancak kendi aleyhine dalâlete düşmüş olur ve ben sizin üzerinize vekil değilim (sizin yaptıklarınızdan sorumlu değilim).”[24] Sen kimsenin vekili değilsin. Onların muhatabı benim. Sen sadece benim söylediğimi aktar, kabul ederlerse gelip seninle yürürler; ama kabul etmezlerse ben senin üzerinde vekil değilim, de, buyurdu Allah. Allah’ın resulü onların üzerine vekil değildir; ama kendisine iman edenlerin üzerine vekildir.

“O gün geldiğinde Allah’ın izni olmadan hiç kimse konuşamaz. O (insan)lardan (o gün) kimi şakidir (bedbahttır), kimi de saadettedir (mutludur).”[25] Allah’ın izni olmadan hiç kimse söz söyleyemez, konuşamaz.

O gün Allah kime söz hakkı verir?

Allah başka bir âyet-i kerimede **“o gün rûh ve melekler saf saf kıyamda durur, Rahmân’ın izin verdiklerinden başkası konuşamaz, (konuşan da ancak) doğruyu söyler”**[26] buyurur. Orada konuşabilenler dünyadayken doğruyu, hakkı söyleyenlerdir. Allah ancak dünyadayken hakkı söyleyenlere orada konuşma hakkını verir. Onlar da konuşurken burada konuştukları gibi yalnızca hakkı konuşurlar, haktan başka bir şey konuşmazlar.

“Eğer rabbin dileseydi (bütün) insanları bir tek ümmet yapardı.” Rabbin dileseydi herkes iman ederdi; ama Allah, kullarına tercih hakkı vermiş ve kendi tercihleriyle iman etmelerini

[24] Yûnus /108
[25] Hûd /105
[26] Nebe /38

dilemiştir. **“Ama onlar (yine de) ihtilaf etmekten geri durmazlardı.”**[27]

Aynısı şimdi için de geçerlidir. Baktığımızda “ben mü’minim, Müslümanım” diyenler kendilerine âyetler geldiği hâlde işlerine gelen âyetleri kabul ediyor, işlerine gelmeyen âyetleri kabul etmiyorlar. Bazıları âyetlerin birkaç tanesini alıp “biz bir cemaatiz” diyor, diğerleri de başka âyetleri alıp “en doğru cemaat biziz” diyor!

Allah bunun sebebini beyan ederken **“(ehl-i kitab) kendilerine ilim (olarak vahyimiz) geldikten sonra sadece aralarındaki kıskançlık yüzünden ayrılığa düştüler”**[28] buyurur. Devamlı söylüyoruz; Allah vahyinde her kimi anlatırsa anlatsın bizi anlatır. O yüzden bu âyet sadece Hristiyanlar ya da Yahudiler için geçerli değildir. Bizim de bu âyette kendimize bir ders çıkarmamız gerekir.

Nasıl?

Genel olarak baktığımızda cemaatlere bölünmüşüz ve herkes kendi cemaatini hak cemaat olarak görüp “hak benim, doğru benim, her şeyi ben biliyorum, ben üstünüm” diyor. Bizim işimiz kardeşlerimizden üstün olmak mıydı! Hepimizin işi Allah’a kul olmaktır. İnsanların bize “ne kadar âlim bir kul, ne kadar çok şey biliyor” demesi değildir. Allah bize “sen âlimsin” demedikten sonra bütün insanlar bize “âlim” derse bile hiçbir şey kazanamayız. Hele bir de kendimizi kardeşlerimizden üstün görüyorsak imanımız yok demektir.

Evet, “rabbin dileseydi bütün insanları bir tek ümmet yapardı; ama onlar yine de ihtilaf etmekten geri durmazdılar” buyurdu Allah. Âyet devam ediyor. **“Ancak rabbinin merhamet**

[27] Hûd /118
[28] Şûrâ /14

ettikleri müstesna. Zaten (rabbin) onları bunun için yarattı.”[29] Allah’ın rahmet ettiği kimseler gönülleri rahmet ile dolanlar ve iman etmiş olanlardır. Allah onlara rahmetiyle muamele edip rahmetinin içine almıştır.

Bunlar insanlara bakarken rahmetle bakar ve herkes rahmetin içinde olsun isterler. Kimseyi “cehennemlik, cennetlik” diye ayırmazlar. Onlar için herkes Allah’ın kuludur. Bu yüzden herkesin Allah’ın rahmetinin içine girmesi, cennete gitmesi için ellerinden geleni yaparlar. Allah onları zaten bunun için yaratmıştır. Demek ki insanların yaratılış sebebi; Allah’ın rahmetinin içine girmek ve rahmet olmakmış.

Ve mâ halaktul cinne vel inse illâ li ya’budûn:[30] “Ben cinleri ve insanları bana âbd olsunlar diye yarattım.” Allah’a âbd olmak yaratılışın temelidir, özüdür. Bununla beraber Allah insanları ne için yarattığını beyan ederken âyet-i kerimelerde “hiçbir şeyi şirk koşmasınlar diye,[31] rahmet olsunlar diye,[32] Allah ölümü ve hayatı yarattı ki hanginiz daha güzel yaparsınız diye,[33] duanız olmasaydı Allah size ne diye kıymet, değer versin”[34] buyurmuştur.

Demek ki insan; dua için, rahmet için, güzel yapmak için, Allah’a âbd olmak, âşık olmak, iman etmek için yaratılmıştır. Bunlar yaratılışın gayesi ve Allah’ın üzerimizdeki muradıdır. Allah’ın bunlar dışında bir muradı yoktur ve emrettiği her şey; insan rahmet olsun, dua olsun, güzel olsun, güzellik yapsın, âbd olsun, âşık olsun, iman etsin diyedir. Birbirine rahmet olsun, güzellik olsun, dua olsun, aşk olsun, muhabbet olsun diyedir. Bu, Allah’ın tarif ettiği insandır, insanın yaratılış gayesidir. Eğer

[29] Hûd /119
[30] Zâriyât /56
[31] Nûr /55
[32] Enbiyâ /107
[33] Mülk /2
[34] Furkân /77

insanın yaratılması konusunda "bunun dışında bir amaç var" dersen senin amacın bâtıldır, şeytan sana yol göstermiştir. Bunu söylerken kimin ismini kullanırsan kullan, Allah'ın ismini bile kullanıp "ben Allah için böyle yapıyorum" desen bile Allah senden bunu kabul etmez. Allah sana kulluğun yolunu, yaratılışın gayesini âyetleriyle apaçık göstersin, sen ise "ben şöyle yaparak Allah'a yardım ediyorum" de! Allah senin bu yardımını kabul eder mi! Allah için bir şeyi yapacaksan onu mutlaka Allah'ın söylediği ve istediği gibi yapman şarttır.

"Böylece rabbinin, 'andolsun ki cehennemi hem cinlerden hem de insanlardan (mücrimlerle) dolduracağım sözü kesinleşmiştir."[35] Yani bir kere söz benden çıktı. Bir kere içinizden kim şeytana tabi olursa hepsini cehenneme dolduracağımı söyledim, buyurdu Allah.

Allah, cehennemi ihtilafa düşenlerle, bir ve beraber olmayanlarla, "lâ ilâhe illallah muhammedun resulullah, diyen benim kardeşimdir, mü'mindir, Müslümandır" demeyip, onu sevmeyen ve gerekeni yapmayanlarla dolduracak. Gel de şimdi feryad etme!

"(Resulüm!) Sana resullerin haberlerinden senin kalbini sağlamlaştıracak her şeyi sana anlatıyoruz. Bu (Kur'ân)da sana hak, mü'minlere de bir nasihat ve bir hatırlatma gelmiştir."[36] Biz hakkı söyler, haktan haber veririz. Bu haberlerde de hem sana hem de mü'minlere bir uyarı, zikir, nasihat ve hatırlatma gelmiştir.

Evet, rabbimizi anlamaya, her şeyi onun yaptığını anlamaya çalışıyoruz. Allah her bir kuluna kazansın, iman etsin, Hz. İnsan olsun, rabbini, kendini bilsin ve gerekeni yapıp kazansın diye muamelede bulunur; ama burada asla unutmamamız gereken önemli bir husus vardır. Herkes kendi fiilinin

[35] Hûd /119
[36] Hûd /120

sorumlusudur; çünkü Allah, insana irade vermiş, tercih etme hakkı vermiş, kendinden güç ve kuvvet vermiştir. Bununla beraber isimlerini ona verip "haydi, güzel yapıp kazan" demiştir; ama her ne kadar insan her şeyi kendi tercihiyle yapsa da Allah bazen kuluna müdahale eder. Mesela; biri bize bir muamelede bulunacaksa ve o muamele kazanmamız için gerekli bir muamele değilse ya da yanlışsa Allah duamıza göre müdahale eder ve o kişinin muamelesinden bizi korur; ama muamelenin gerçekleşmesine müsaade ettiyse Allah'ın burada bizim için bir muradı vardır ve bizden bir şey yapmamızı bekliyordur.

Hepimiz Hz. Yûsuf (a.s.)'ın kıssasını biliriz. Hz. Yûsuf (a.s.)'ın kardeşleri onu kuyuya atar, sonra Hz. Yûsuf (a.s.) köle olarak Mısır'da satılır, daha sonra bir iftira sonucu zindana atılır, en son da Mısır'a sultan olur. Allah bu kıssayı haber verirken âyet-i kerimede **"işte böylece (Mısır'da insanları imana davet etsin, orada adaletle hükmetsin) ve kendisine (rüyadaki) olayların yorumunu öğretelim diye Yûsuf'u o yere yerleştirdik. Allah emrinde ğâlibdir; fakat insanların çoğu (bunu) bilmezler."**[37] Yani "Yûsuf'u ben kuyuya attırdım ve bunda bir muradım vardır" buyuruyor Allah. Çünkü Hz. Yûsuf (a.s.)'ı manevi olarak yetiştirip büyütecek ve onunla vahyini taşıttıracaktır. Bu yüzden Allah onu Mısır'a yerleştirdi ve onu sonunda Mısır'a sultan yaptı. Tabi bu sultanlık zahiri değil manevi sultanlıktır.

Aynısı her insan için geçerlidir. Allah'ın kime neyi murad ettiğini Allah'tan başka kimse bilemez, yalnızca o bilir. Kim her ne yaşarsa yaşasın yaşadığı o şeyde kendisi için Allah'tan bir hayır ve bir nimet vardır. Bu nedenle kuyuya ya da zindana düşünce feryad etmek doğru değildir. Önemli olan; her durum karşısında rabbimizin sevdiği, razı olduğu gibi yapmaktır. İşte, Allah bize Hz. Yûsuf (a.s.)'ın kıssasında yaşadığımız imtihanlara karşı bakışımızın

[37] Yûsuf /21

nasıl olması gerektiğini öğretir. Bundan dolayı Hz. Yûsuf (a.s.)'ı anlattığı kıssaya "kıssaların en güzeli"[38] buyurur.

Çünkü Hz. Yûsuf (a.s.)'ın kıssasında mü'minler için birçok hikmetler vardır. Allah da bizden bu hikmetleri okuyup anlamamızı istiyor. Yoksa Allah bize hikâye anlatmıyor. Hz. Yûsuf (a.s.) iftiraya uğrayıp zindana atılır ve peygamber olmasına rağmen bir sene ya da beş sene değil yıllarca zindanda kalır. Allah Hz. Yûsuf (a.s.) kıssasıyla bize "her biriniz üzerinde muradım vardır. Bir şey yaşadığınızda hemen içinde bulunduğunuz ana bakıp sanki hep öyle olacakmış gibi anlamayın. Size sonradan nasıl bir muamelede bulunacağıma bakın. Kuyuya, zindana düştüyseniz feryad etmeyin, ben sizinleyim, sizin yanınızdayım ve benim sizin üzerinde bir hesabım vardır" buyuruyor.

Mesele; rabbimizi bize yaptığı muamele üzerinden anlamak ve rabbimize karşı kör ve sağır davranmamaktır. "Ben anlamadım, Allah'ın bu işte ne muradı var" dememek, tam tersine "yaşadığım her şey manevi olarak kazanman için Allah'tan bir muameledir" demektir. Böyle dediğimizde imtihanın ne olduğunu, ne için geldiğini anlamış oluruz ki bunun sonucunda da kazanmak için elimizden gelen çabayı gösteririz.

Hep birlikte Allah'ın güzel fiillerine iman edelim ve rabbimizi onun kendisini tanıttığını gibi tanıyalım diye çalışıyoruz. Bu kadar feryad etmemizin bir sebebi vardır. Ahiret sanki bize uzakmış gibi gelebilir; ama ahiret bize çok yakındır. Şimdiye kadar milyarlarca insan dünyaya geldi ve ardından öteki âleme gitti. Hiç farkında olmadan bir de baktılar ki ömürleri bitti ve huzura davet edildiler. Biz de aynen onlar gibi mutlaka ahirete gideceğiz.

Allah âyet-i kerimede **"o gün varılıp durulacak yer sadece rabbin(in huzur)udur."**[39] Huzura alırken de **"andolsun sizi ilk defa**

[38] Yûsuf /3
[39] Kıyâme /12

yarattığımız gibi (bugün de) tek başınıza (yapayalnız) huzurumuza geldiniz ve (dünyada) size verdiğimiz şeyleri (her türlü dünyalık nimeti) sırtlarınızın gerisinde (arkanızda) bıraktınız"[40] buyurur. Hiç kimse oraya elbisesini bile götüremez. Hepimiz mutlaka huzura çıkacağız. Madem öyle huzurda duracak yüzümüzün, konuşacak sözümüzün olması gerekir.

Allah bize tekrar tekrar "huzuruma geleceksiniz" diye haber veriyorsa onun huzuruna gitmeden önce "acaba onun huzuruna gidecek yüzümüz, söyleyecek sözümüz var mıdır" diye tefekkür edelim. Acaba "ya rabbi! Senin için şöyle yaptım, şunu kurban ettim, şu hâlimden, yanlışımdan vazgeçtim" ya da "senin için sevdiğim şu şeyden vazgeçtim, senin sevdiğin gibi yaptım. Senin için şu fedakarlıkları yaptım, bana yanlış yapanları affettim" diyecek bir sözümüz var mıdır! Varsa kaç tanedir! Allah'ın huzuruna çıkınca Allah önce bize verdiği nimetlerini bir bir sayar. Allah'ın nimetlerini düşündüğümüzde acaba yaptıklarımız onun bize verdiği nimetleri ne kadar karşılıyor! Yoksa "ya rabbi! İki sefer sadaka verdim, şükrümü öyle yerine getirdim, yaptığım yanlışları ona say" mı diyeceğiz! Hepimiz kendimize dönüp Allah için neler yaptığımıza ve huzura ne götürdüğümüze bakalım. Baktığımızda zaten bunu görürüz.

Şu anda bunları anlatmaya çalışırken sakin durduğuma bakmayın. Aslında hiç de sakin değilim, gerçekten değilim. İnsan nasıl sakin olabilir! Bütün insanlık hâlleri ne olursa olsun bizim insan kardeşimizdir ve yeryüzünde yaşayanların hepsi birbirinden sorumludur. İnsanlar birbirleri için ya cennet olurlar ya da cehennem olurlar veya hiçbir şey olmazlar. Hele bir de aynı mekânda ya da yakın mekânda yaşayanların sorumlulukları çok daha fazladır. Allah'ın meleklerinin secde ettiği kul, insan! Birinin meleklerin secde ettiği varlık olabilmesi için onun hâlinin, tavrının, gönlünün, Allah'a olan yakınlığının, Allah'ı sevmesinin, imanının

[40] En'âm /94

meleklerden çok daha üstün olması gerekir ki melekler ona secde etsin. Acaba birine baktığımızda onda bunu görebiliyor muyuz? -Tabi ki göremiyoruz. İşte feryadımız bundan dolayıdır. Kendimizi insanlara karşı sorumlu hissediyor ve herkese Allah'ın vahyini ulaştırmak, rablerini tanıtmak için çabalıyoruz. Öyle ki insan, meleklerin secde ettiği kul hâline gelsin.

Evet, Allah'ın güzel fiillerini anlamaya çalışıyorduk. Peki, şu anda zahiri olarak bulunduğumuz yerde Allah'ın hangi fiilleri, emri tecelli etmiştir? -Mesela; klima çalışıyor, Allah "klima çalışsın" demiştir. Işıklar yanıyor, Allah "yansın" demiştir. Nefes alıyoruz, Allah nefes almamızı dilemiştir. Allah bize "âyetleri anlat" demiş, biz de anlatmaya çalışıyoruz. Size de "dinleyin" demiş, siz de dinliyorsunuz. Zahiri, manevi fark etmez her şey Allah'ın izni, dilemesi ve tecellisiyledir. Bu durumda her şey onunladır. Bütün fiiller ondan tecelli eder, her şey onun emriyle olur. Allah bize "anlat" dediği için de bizim gönlümüz çıldırıyor; çünkü âyetlerin karşılığının insanda olmadığını görüyoruz. Allah "ben şirki affetmem" buyuruyor. Âyetteki bir kelimeyi bile kabul etmezsen Kur'ân'ı kabul etmemiş olursun, bir âyet bile sana ağır gelirse imanını kaybetmiş olursun. Allah'ın vahyine en ufak bir itirazda dahi bulunmak böylesine felaket bir şeydir. Benim de bütün feryadım bundan dolayıdır.

Peki, Allah'ın vahyini, güzel fiillerini anlatabiliyor muyum?

Kesinlikle hayır! Gönlümüz sonsuz bir deryadan şifa bulsun, rahmetle dolsun, hidâyet olsun diye sadece Allah'ın vahyinden içmeye çalışıyoruz. Başka türlü Allah'ın güzelliğini anlatmak gibi bir imkânımız yoktur. Hâşâ! Yaratılmış bir kul, âlemlerin rabbini nasıl anlatabilir! Kendini anlatan, en doğru, en güzel şekilde tanıtan sadece Allah'tır. Kul ise ancak gereğini yapmak için Allah'ın kendisine bildirdiğini anlamaya çalışır. Biz de hep beraber aynen böyle yapmaya çalışıyoruz.

Câe "geldi, gelir" fiiliyle ilgili âyetleri anlamaya çalışıyorduk, devam edelim inşallah. **"Andolsun ki Allah'a kavuşmayı yalanlayanlar hüsrana uğramıştır."** Mutlaka herkese ölüm gelir ve herkes Allah'a kavuşur. Allah'a kavuşmayı yalan sayanlar, inkâr edenler değil; "evet, doğrudur, rabbimizin huzuruna gideceğiz" deyip gerekeni yapmayanlardır. **"Nihâyet onlara ansızın o (kıyamet) saat(i) gelip çatınca."** Kul bir de bakar ki zamanı dolmuş ve Allah ona "gel" diyor. **"Onlar günahlarını sırtlarına yüklenerek diyecekler ki: Orada (dünyada rabbimize karşı) işlediğimiz kusurlardan (ve onun emrettiklerini yapmamamızdan) dolayı yazıklar olsun bize! Dikkat edin, yüklendikleri şey ne kötüdür."**[41] Takvâ; sorumluluk, takvâsızlık da sorumsuzluktur. Takvâ olmayınca insan böyle mahcup olur.

"Âyetlerimize iman edenler sana geldikleri zaman (onlara) de ki: Selam size! Rabbiniz rahmeti zatına yazdı." Allah, rahmeti iman edenler için zatına yazmıştır. **"Gerçek şu ki sizden kim cahillikle bir kötülük yapar, sonra ardından tövbe edip (kendini) ıslah ederse bilsin ki Allah ğafûrdur, rahîmdir (her türlü günahı mağfiret eden, isimlerinde ve fiillerinde her zaman rahmeti tecelli edendir)."**[42] Allah iman edenleri mağfiret edip rahmetinin içine alır. Bir de onlara selam söyler.[43] İman edenler, Allah'ı sevenlerdir.

Allah sevilmeye layık değil midir! Allah'ın sözü, kelamı sevilmeye layık değil midir! Allah'ın resulü sevilmeye layık değil midir! Allah'ı sevenler, Allah'ın sevdikleri, "ben mü'minim" diyenler, "lâ ilâhe illallah muhammedun resulullah" diyenler sevilmeye layık değil midir! İmanı, sevmeyi, Allah'ın kulunu da sevmeyeceksek neyi seveceğiz! Sevgisiz iman olur mu? -Tabi ki olmaz. Allah kulundan iman istiyor, âbdiyet istiyor, güzellik istiyor,

[41] En'âm /31
[42] En'âm /54
[43] Nahl /32

dua istiyor. Allah, kulunun kendisini sevmesini seviyor. Allah'ın bütün mahlûkat üzerindeki muradı budur; yani kulun, rabbini sevmesidir. Demek ki iş sevmekte bitiyormuş.

Varlıkta her ne varsa her şey Allah'ı sever, hamd ile tesbih eder. Allah âyet-i kerimede **"yedi gök, yer ve bunların içinde bulunan herkes onu tesbih eder. Onu hamd ile tesbih etmeyen hiçbir şey yoktur"**[44] buyurur. Hamd ile tesbih etmek "sen sevilmeye layıksın. Sen en güzelini yapmışsın. Sen en güzelsin, tek güzelsin ya rabbi! Sen subhânsın, senin hem zati güzelliğin hem esmâ güzelliğin hem de fiili güzelliğin hiçbir şeye benzemez. Hiçbir şey senden ve yaptığın işten daha güzel olamaz. Her ne ki yapıyorsan ne bir eksik ne de bir fazladır, yerli yerindedir ve güzeldir" yani "seni seviyorum" demektir. Allah bizden böyle söylememizi istiyor. El hamdu lillâhi rabbil âlemin derken de "bütün âlemlerden sana hamd olsun ya rabbi! Bütün âlemlerde övme, övülme sana, bütün güzellikler sana mahsustur" deriz. Allah o kadar güzeldir ki onu ifade edecek tek kelime elhamdulillah kelimesidir. Hâl böyleyken nasıl olur da Allah'tan başka tarafa dönebilir, onun huzurunda onun muamelesine itiraz edebiliriz!

Rabbimiz bizden birbirimize güzellik yapmamızı, birbirimiz için rahmet olmamızı, hayır olmamızı istiyor. Bu nedenle âyet-i kerimelerde "(ey mü'minler!) siz hayır işlerinde yarışın!"[45] "Allah'a en yakın olanlar hayırda yarışanlardır."[46] "Cennete koşun."[47] "Hepiniz Allah'a firar edin, Allah'a koşun"[48] buyuruyor. Peki, şu anda insanlık olarak böyle mi yapıyoruz! Allah ile

[44] İsrâ /44
[45] Bakara /148
[46] Vâkıa /10-11
[47] Hadîd /21
[48] Zâriyât /50

aramızdaki bağ ne kadar da kopmuş! Allah'ın kelamı ile aramızdaki bağ nasıl da kopmuş! Bu nasıl bir kopmadır!

Allah insanı birbiriyle imtihana tabi tutar. İnsan, insan için cennet de olur cehennem de olur. Sen insana güzellik olur, rahmet olur, ikram olur, yardım eder, onu sever, sevindirirsen insan senin için cennet olur. Dolayısıyla o gönülden Allah'ın sevgisini, rahmetini, mağfiretini, yakınlığını alırsın; ama ona zulmeder, haksızlık eder, küser, zarar verir, onu kırar, darılttırsan o gönülden Allah'ın gazabını alır ve cehennemi hak edersin ve bunu da sen kendin kazanmış olursun.

Hepimiz şöyle bir bakalım, acaba şu anda insanlık birbirleri için cennet mi yoksa cehennem mi oluyor! Elbette ki birbirlerine cennet olanlar, rabbini sevenler, peygamberlerin, sahabenin güzelliğini üzerinde taşıyanlar vardır. Zaten böyle olmasa dünya yıkılır. Biz yalnızca çoğunluğun nasıl bir durumda olduğunu söylüyoruz. Söylerken de gayemiz; insanların eksiğini, yanlışını anlatmak değildir. Aksine neyin yanlış neyin doğru olduğunu anlatıp insanlara yardım etmek ve onları güzelliğe davet etmektir. Tek derdimiz; Allah'ın onları niçin yarattığını ve onlardan nasıl olmalarını istediğini anlatıp rablerine dönmeleridir. Bu yardımı da onlara bilenler yapabilir; çünkü Allah'ın, hakkı bildirdiği kimseler insanı Allah'a, Allah'ın güzelliğine, vahyine davet etmekten sorumludur. Bizim de bu sorumluluğu taşımamız ve insanların rablerine dönmelerini dert edinmemiz gerekir. İşte, bütün bunları anlatmamızın sebebi budur.

Mesela; Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in Veda Hutbesi'nde onu dinleyen yüz yirmi beş bin sahabe vardı; ama baktığımızda Medine'deki sahabe kabristanı yaklaşık on bin kişidir. Geriye kalan yüz on beş bin sahabe ortada yoktur.

Peki, o kadar sahabe nereye gitti?

Hepsi de insanlara hakkı götürmek ve Allah'ın vahyini taşımak için dünyanın her tarafına dağıldılar; çünkü onların muallimi Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'di ve hepsi de işin ciddiyetini biliyordu. Bu sebeple yerlerinde oturup kalmadılar, Allah'ın vahyini taşımak için dünyanın her yerine gittiler.

Hatta Resulullah (s.a.v.) Efendimiz sahabeden iki kişiyi Çin'e göndermişti. İki sahabe de iki yıl boyunca Çin'de insanları hakka davet ettiler. Bu sahabelerden bir tanesi *"ben Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i çok özledim, artık dayanamıyorum, onu görmeye gidiyorum"* demişti; çünkü davetinin meyvesini almış, iman edenler olmuş ve iman edenlerden bazıları davet etme işini yapıyordu. Böyle olunca o sahabe de Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i ziyarete gitmişti; öteki sahabe ise "ben biraz daha bekleyeyim" deyip gitmemişti. Yola çıkan sahabe Medine'ye geldiğinde Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in ahirete gittiğini öğrenince *"o yoksa tekrar gidiyorum"* demiş ve hiç beklemeden Çin'e geri gitmişti.

Sahabeler bu şekilde dünyanın her yerine gitmiş ve Allah'ın vahyinin sorumluluğunu taşımıştır. Mesele bizim de illa bir yerlere gitmemiz değildir. Mesele; gönlümüzün bu hâlde olması ve gerektiğinde her türlü vesileye sarılıp Allah'ın vahyini taşıyabilmemizdir. Aynı zamanda eleştirmeden, çekiştirmeden, yermeden, "ben daha güzel yapıyorum" demeden Allah'ın vahyine davet edenlere yardımcı ve destek olmaktır.

Güzel yapıyorsak kendimizi Allah'a beğendirelim. Allah bize "sen güzel yaptın" dediyse doğrudur, güzel yapmışızdır; ama Allah güzel yaptığımızı söylemediyse bütün insanlar bize "sen güzel yaptın" dese bile güzel yapmış olmayız, yaptığımızdan da bir şey kazanamayız. Bize düşen; Allah'ın, ahiretin hesabını yapmaktır. Aynı zamanda bir şey yaparken Allah'ın huzurunda olduğumuzu unutmadan yapmaktır; çünkü hesabı bir tek rabbimize vereceğiz.

Mesela; şu anda Allah'ın âyetlerini anlatıyorum. Burada yanlış bir kelime söylesem Allah bunun hesabını sorar ve bu hesap verilebilecek bir hesap değildir. Eğer bütünü, Allah'ın muradını, Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in okuduğumuz âyetleri nasıl anladığını, kendi üzerinde nasıl gösterdiğini, sahabelere nasıl anlattığını bilmiyorsam Allah'ın âyetlerini, fiillerini, güzelliğini nasıl anlatırım! Bilmiyorsam bu defa meali olduğu gibi söylemem gerekir. O zaman da âyetleri nasıl hayata geçireceğimiz ve o âyetler üzerinden Allah'ın fiillerini nasıl anlayacağımız anlaşılmaz.

Allah'ın vahyini içmemiz lazım. Allah onu içelim diye bizi göndermiştir. Kıraat; okumak, anlamak, aynı şekilde arkasındaki manayı anlamak demektir. Kur'ân'ı tertil üzerine okumak demek ise; Allah'ın âyet-i kerimede **rettilil kur'âne tertîlâ:**[49] "Kur'ân'ı tertil üzere (anlayarak tane tane) oku" buyurduğu gibi onu içmek demektir. Allah bize "gece kalk, Kur'ân'ı oku, iç"[50] buyuruyor. Bizim de Kur'ân'ı içmemiz, tatmamız; yani Allah'ın âyetlerini tefekkür ederek okumamız ve onu imana dönüştürmemiz gerekir.

Evet, ramazan ayı Kur'ân ayı olduğu için hep birlikte âyetleri okuyoruz. Bir tek oruç tutmakla ramazan olmaz. Kur'ânsız ramazan olmaz. Ramazan ayına Kur'ân ayı diyoruz; ama ramazan ayının nûru diğer ayları da kapsamalıdır.

Nasıl?

Ramazanda öğrendiğimiz Allah'ın âyetlerini gönlümüze öyle bir şekilde alıp ahlaka, imana, amele, fiile dökmemiz lazım ki âyetlerin nûru diğer ayları da kapsasın ve bütün aylar bizim için ramazan olsun. Her gecemiz de Kadir Gecesi olsun.

Kadir Gecesi diğer geceler gibi bir gecedir; ama bin aydan daha hayırlıdır. Kadir Gecesi'nin özelliği; Kur'ân'ın o gecede inmeye başlamasıdır. Cuma günü de diğer günler gibi bir gündür;

[49] Muzzemmil /4
[50] Muzzemmil /2

ama günlerin en hayırlısıdır. Ramazan ayı diğer aylar gibidir; ama en hayırlı olan aydır. Aynı zamanda ramazan ayı bütün mevsimleri, ayları dolaşır. Kâbe de siyah taştan yapılmıştır; ama her beldeden daha hayırlıdır.

Allah burada bize bir şey öğretiyor. Bütün bunların hepsinin merkezinde insan vardır; çünkü Kur'ân insana inmiştir. Beytullah da insanların ilk ibadet ettiği yerdir. Mekke, Medine, Kudüs de Allah'ın vahyi orada insana indiği için diğer yerlerden daha hayırlıdır. Görüldüğü gibi kıymetli, değerli, şerefli olan insandır. Allah, insana muamelede bulununca Allah'ın fiilleri onda tecelli eder. Allah'ın, kuluna muamelesi birebir tecelli edince şehir bile şereflenir, mukaddes belde olur. O gece Kadir Gecesi, o ay da ramazan ayı olur. Allah bize "kıymetinizi, değerinizi bilin" buyuruyor.

İnsanlar ikiye ayrılır. Hem kendini Allah'ın kıymet, değer, şeref verdiği bir kul olarak bilenler, görenler, anlayanlar ve bu şerefi taşıyanlar vardır hem de sanki Allah vahyini indirmemiş, insan, Allah'ın kulu değilmiş gibi yaşayanlar vardır ki bu çok dehşet verici bir şeydir.

Allah âyet-i kerimede **"herkesin, peşinde koştuğu şeyin karşılığını bulması için muhakkak ki (o kıyamet) saat(i) gelecektir. Neredeyse onu (kendimden bile) gizleyeceğim"**[51] buyurur. Demek ki insanlar başka şeylerin peşinden koşuyormuş! Allah da kullarına "bak, ben seni niçin yarattım, sen neyin peşinden koştun" diyecek ve herkese neyin peşinde koştuğunu gösterecek. Durum o kadar vahim, o kadar dehşet vericidir ki Allah "o günü nerdeyse kendimden bile gizleyeceğim" buyuruyor ve kaybetmememiz için o günün dehşetini bize haber veriyor.

Hepimiz kendimize dönelim ve neyin peşinden koştuğumuza bakalım. Eğer peşinden koştuğumuz; Allah değilse,

[51] Tâhâ /15

Allah'ın rızası, ebedi hayatımız, Allah'ın sevgisi, yakınlığı, Hz. İnsan olmak, cennete gitmek değilse kendimizi, rabbimizi, kaybetmişiz. Neyin peşinden koşuyorsak ona tapmış, onu sevmiş ve hayatımızı onun yolunda kurban etmişiz.

Allah, kulundan vazgeçmez. Kul hangi hâlde olursa olsun Allah her anda ona "bana dön! Ben seni kabul eder ve bütün yanlışlarını hiç yaşanmamış gibi silerim. Kötülüklerinin üstünü kapatır, inkâr ederim.[52] Farz et ki sana bir ömür vermişim ve ömrünün çoğunu yanlışta harcamışsın, olsun yine de yeni doğmuşsun gibi sana tertemiz olarak muamele ederim. Sen yeter ki bana dön, geçmişini saymam" buyurur. Yeni doğmuşsun gibi derken, Allah, kullarının sevaplarını silmez, yalnızca günahlarını siler, örter ve olmamış gibi muamele eder. Allah bir şey için "olmamış" buyurduysa o şey olmamıştır. Bu nasıl bir rahmettir, nasıl bir sevmek, nasıl bir aşk, nasıl bir muhabbettir! Kulunu nasıl ciddiye almak, ona nasıl bir değer, kıymet, şeref vermektir! Hiçbir akıl bunu anlayamaz, idrak edemez.

Allah bizi rabbinin kendisini ne kadar sevdiğini gören ve rabbinin güzelliğine şahid olan kullarından eylesin inşallah.

Evet, hep beraber câe "geldi, gelir" fiilini anlamaya çalıştık.

Allah bizi Allah'a kavuşmayı yalanlayanlardan eylemesin inşallah. Allah bizi kendisine verdiği şerefi bilenlerden ve bu şerefi taşıyanlardan eylesin. Allah bizi Allah'ın kendisine verdiği şerefi yok sayanlardan, şerefi Allah'tan değil de mevkide, makamda, dünyada arayanlardan eylemesin. Allah bizi huzurunda olduğunu tadanlardan ve bir an bile kul olduğunu unutmayanlardan eylesin. Allah bizi tabi tutulduğu imtihanlara Allah'ın emrettiği, sevdiği gibi karşılık verenlerden eylesin inşallah.

[52] Ankebût /7

Allah hepinizden razı olsun.

20.Bölüm

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyai vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Hep beraber Allah'ın El Efâlu'l Husnâ'sı ve Aşk'ı anlamaya, rabbimizin her muamelesinin saf aşktan, hayırdan, güzellikten ibaret olduğunu öğrenmeye çalışıyorduk.

İnsan, rabbini ne kadar tanırsa o kadar arif olur. Arif; tanıyan, rabbini tanıyan demektir. İlim sahibi olmak, âlim olmak farklı, arif olmak farklıdır. Âlim sadece ilim sahibi değil arif de olmalıdır. Arif olmayana âlim denmez, yalnızca malumat sahibi, bilgi sahibi denir ki bu bilgisi de ona bir şey kazandırmaz; çünkü arif olmayan birinin ilmi amele, imana, ahlaka dönüşmemiştir. O da Allah'ın tabiriyle kitap yüklü merkep[1] olmuştur.

Allah'ın fiillerini rabbimizi tanımak, arif olmak, rabbimizin fiillerinin ilmine sahip olmak için öğreniyoruz. Yalnız bu kuru bir öğrenme değildir. Öğrendiklerimiz bize imanı, Allah'ın fiillerinde Allah'ın isimlerini görüp rabbimizi sevmeyi, dolayısıyla rabbimizin sevgisini kazandırmalıdır.

İnsanı Allah'a yaklaştıran, Allah ile beraber eden, ona iman kazandıran, bilgi değil irfandır, arif olmaktır. Allah ile aramızdaki perdeyi aralayan, Allah'ın gönlümüze tecelli etmesine vesile olan, ilim ya da akıl değil gönüldür, irfandır, arif olmaktır; çünkü Allah gönle tecelli eder. Bunu da ancak Allah'ın emrettiği gibi tesbih etmekle, zikretmekle, hamd etmekle kazanırız. Arif olunca rabbimizi artık iradesiz bir şekilde tesbih eder, zikreder, hamd

[1] Cuma /5

ederiz. Bu, Allah'ı akıl ile değil gönül ile tesbih etmek, zikretmek, hamd etmektir.

Eğer her anda Allah'ın bize muamelede bulunduğunu anlar, tadarsak iradesiz olarak hem rabbimizi tesbih eder, zikrederiz hem de ona hamd ederiz. Böyle olunca da her hâlimiz zikir olur, tesbih olur, tefekkür olur, gönlümüz nûrlanır ve gönlümüzün üzerindeki perde kalkar, Allah da gönlümüze tecelli eder. Hak gönlümüze tecelli eder.

Bir âbd olarak, kul olarak gönlümüzün üzerindeki perdeyi kaldırmamız lazım. Gönlümüzdeki perde kalkıp gönlümüze hak tecelli edince daha önce kendimizi Allah'tan bağımsız bir varlık olarak görürken artık Allah'tan başka varlık olmadığını, her zerreye tecelli edenin o olduğunu görür, bunu bütün şiddetiyle tadarız.

Gönlümüze hakkın tecelli etmesi hak olduğumuz manasına gelmez. Bu, "ben" dediğimiz varlığımızın aslında hakkın tecellisinden ibaret olduğuna şahid olmamız ve bunu müşahede etmemizdir. Gerçek manadaki şahadeti de gönlümüze hak tecelli edince, her zerreye tecelli edenin Allah olduğuna şahid olunca getiririz; yani "eşhedu enlâ ilâhe illallah" dediğimizde Allah'tan başka hiçbir varlığın olmadığına şahadet ederiz.

Bütün varlık Allah ile vardır, onunla şereflenmiştir, şerefini ondan alır. Onun tecellisi de onunla beraber vardır, hiçbir şey onsuz bir varlığa sahip değildir. İşte, bu şehadeti bize kazandıracak olan bilgi ya da akıl değil, gönüldür.

Aklın bir vazifesi vardır. Akıl kendindeki bilgiye göre ölçer, biçer, tartar "herhâlde bu böyledir" deyip kıyas yapar; ama gönül, Allah'ın tecelli ettiği nazargâhtır. Bu yüzden iman edebilmek için aklın tasdiki değil; gönlün, kalbin tasdikinin ve dilin ikrarının olması gerekir.

Gönül; Beytullah'tır, Allah'ın evidir. Bir kulun gönlü Allah'ın tecelli etme yeri olursa o kul Hz. İnsan olur. Bunun için olması gereken şey gönlün bütünüyle Allah'ın aşkıyla, muhabbetiyle dolu olmasıdır. Aksi takdirde nasıl ki paslanmış bir aynada görüntü olmazsa çöplüğe dönmüş bir gönülde de tecelli görünmez.

Bunları Allah'ın efâlini neden öğrenmemiz gerektiğini bilelim diye anlatıyorum. Allah'ın efâli ile muhatap olursak, daha doğrusu her anda Allah'ın efâli ile muhatap olduğumuzun farkına varırsak bu idrakımız bizim için hem zikir hem tesbih olur. Bu tesbihimiz de gönül tesbihidi; yani iradesiz tesbihtir. İşte, o zaman Allah'ın her anda bize muamelede bulunduğunu ve Allah'ın her fiilinin subhân olduğunu anlarız. Subhân, Allah'ın sıfatıdır. Allah'ın bütün isimleri de aynı şekilde subhândır.

Allah her şeyin en güzelini yaptığı için övülmeye layıktır. Sen de Allah'ın efâliyle muhatap olduğunu anladığında iradesiz olarak tesbih ve hamd hâlinde olursun. Allah muameleyi sana yaptığı için iradesizce bir şükür, teşekkür hâlinde olursun. Bu hâl de Allah'ın seni sevmesine, marifetullaha sebep olur. Marifetullahın ise aşka, muhabbete dönüşür. Böylelikle aşk gönlüne dolar sen de rabbine âşık olursun. Allah'a âşık olmanın başka bir yolu yoktur. Allah'ın emri de, isteği de budur.

Bu âleme rabbimizi tanımaya, anlamaya, iman etmeye, sevmeye, âşık olmaya, ona âbd olmaya, rabbimizin sevgisini kazanmaya, güzel olmaya, muhsin olmaya gelmişiz! Bütün güzellik ondadır! Allah ile olunca güzel olur, güzelliğimizi, şerefimizi ondan alırız. Bunun haricinde insan sadece hayal kurmuş olur.

Allah âyet-i kerimede **"(resulüm!) kullarım sana benden sorar(lar)sa (söyle onlara), 'muhakkak ki ben Karîb (ismimle herkese ve her şeye çok yakın)ım. Bana dua ettiği vakit dua edenin duasına icabet ederim. O hâlde (onlar da) benim (kulluk**

davetime) icabet etsinler ve bana iman etsinler ki rüşdlerine (manevi olarak kemâlâtlarına) ersinler"[2] buyurur. **Vel yu'minû bî:** "Benimle (benimle beraber) iman etsinler." Yani "ben başkayım, sen başkasın" diyerek değil kendini benden bağımsız, ayrı bir varlık görmeden iman etsinler.

Efâli anlatırken âyetleri okuyoruz. Daha önce söylemiştim, âyetleri okurken âyetlerin arasındaki boşluğu doldurmamız gerekir. Allah bir konuyu bir âyette söylemişse, mutlaka devamını başka bir âyette söylemiş ya da izahını başka bir âyette yapmıştır. Örnek vermek gerekirse; Allah Hz. Mûsâ (a.s.)'a **"muhakkak ki ben, (evet) ben, senin rabbinim! Hemen ayakkabılarını çıkar; çünkü sen mukaddes vadi Tuvâ'dasın"**[3] buyurmuştur. Başka bir âyette yine Hz. Mûsâ (a.s.)'a mukaddes vadi Tuvâ'da bir ağaçtan tecelli ettiğini[4] ve Hz. Mûsâ (a.s.)'a "ilâh benim, benden başka ilâh yoktur, ben Allah'ım" dediğini sonra ise yaşanan olayları anlatır. Başka âyette de "Hârûn'u ve Mûsâ'yı Firavun'a gönderdik, ona şöyle şöyle vahyettik"[5] derken Hz. Mûsâ (a.s.)'ı anlattığı başka bir âyette ise "elini koynuna sok, kusursuz, bembeyaz (nûr saçan bir el olarak) çıkacaktır"[6] buyurur. Bunların hepsi farklı âyetlerde aynı şeyleri anlatır.

Bizim de bu âyetleri birbirine bağlayıp âyetlerin arasını doldurmamız gerekir; çünkü Allah âyetleri bize indirdiyse o hâlde bize buradan bir şey anlatıyor demektir; yani Allah bize Hz. Mûsâ (a.s.)'ın hikâyesini anlatmaz, bize onun üzerinden bir şey anlatır, bizim de âyetleri birbirine bağlayarak Allah'ın bize ne anlattığını anlamamız lazım. Biz de sohbetlerimizde âyetleri anlatırken hep

[2] Bakara /186
[3] Tâhâ /12
[4] Nâziât /16, Kasas /30
[5] Yûnus /75
[6] Kasas /32

beraber âyetleri birbirine bağlayıp Allah'ın bize ne anlattığını anlamaya çalışıyoruz.

Her âyeti Allah bize söylemiştir ve her âyet bizim için gereklidir. Eğer âyetlere bir bütün olarak iman etmez ve Allah'ın bize ne anlatmak istediğini, her âyeti birbirine bağlayarak anlamaya çalışmazsak âyetler gönlümüze inmemiş ve Allah bizimle konuşmamış olur. Âyetlerin gönlümüze inmesini istiyorsak âyetleri anlamaya çalışırken birbirine bağlayarak anlamalı ve her bir âyeti yaşadığımız ana taşıyıp "acaba rabbimiz burada bize ne söylüyor" deyip anlamaya çalışmalıyız.

Bunları neden izah ediyorum?

Çünkü Allah ile olmamız lazım. Rabbimizi kaybetmişiz. Eğer iş aklımıza kalırsa sonra iman ettiğimiz Allah olmaz, hayal ettiğimiz put olur. Gözün ve kulağın sınırı olduğu gibi aklın da bir sınırı vardır. Yaratılmış bir mahlûk, akıl, sahibini nasıl idrak edebilir! Eğer rabbimizi sınırlı olan akılla anlamaya çalışırsak rabbimizi sınırlamış oluruz ki o zaman da iman ettiğimiz hâşâ Allah olmaz! Aklıyla "ben rabbimi anladım" diyenlerin de "anladım" dedikleri Allah değil, onların putudur.

Allah'ın isimlerini, güzelliğini, tecellisini idrak eden, âyet-i kerimede Allah'ın "fuad"[7] olarak buyurduğu gönüldür. Allah kendini tanıttığı zaman gönle tecelli eder, kul da rabbini tanımış olur. Allah kendini ne kadar tanıtırsa kul, Allah'ı o kadar tanıyabilir, anlayabilir. Bununla beraber kul, rabbini tanırken kendini de, kim olduğunu da, nasıl bir kıymete, değere, şerefe layık olduğunu da Allah'tan öğrenmiş olur.

"(Yahudiler) Allah'ın hakkını takdîr edemediler; çünkü, 'Allah hiçbir beşere bir şey indirmedi' dediler."[8] Allah, beşere hiçbir şey indirmemiştir, demekle Allah'ın hakkını takdir

[7] Necm /11, Kasas /10
[8] En'âm /91

edemediler. Allah'ı tanıyamadılar, tanımadıkları için de hakkını takdir edemediler.

İnsan bir tek "Allah beşere bir şey indirmedi" demekle mi Allah'ın hakkını takdir etmemiş olur? -Elbette ki hayır. Biri herhangi bir şey hakkında "Allah'ın bu konuda bir emri, hükmü yoktur" dediğinde ya da hayatının her anında gönül itibari ile "Allah benden nasıl yapmamı istiyor" demediğinde "Allah bu konuda bir şey indirmemiş" demiş olur. Aynı şekilde Allah'ın emrini, muradını anlamaya çalışmaya tenezzül etmemişse yine "Allah hiçbir şey indirmemiş" demiş olur.

Evet, Allah'ın hakkını takdir etmek için Allah her ne indirmişse ona cevap vermemiz şarttır. Şayet cevap vermiyorsak "Allah hiçbir şey indirmemiş" demiş oluruz ve Allah'ın hakkını takdir edememiş oluruz. Oysaki Allah'ı onun indirdiğinden, vahyettiğinden tanımamız gerekir ki hem Allah'ın hakkını takdir edebilelim, hem de rabbimizi hakkıyla tesbih edebilelim, hamd edebilelim, şükredebilelim, bize olan yakınlığını, muamelesini, melekleri bize secde ettirdiğini ve Hz. İnsan olduğumuzu bilelim, bunu tadalım.

Allah'ın bize söylediklerini anlamaya, iman etmeye çalışmamız gerekir. Allah bize "sen Hz. İnsansın, benim halifemsin" buyurmuştur; ama biz kendimizi batırmışız. Değil meleklerin secde ettiği Hz. İnsan, şeytanın bile kaçtığı insan olmuş ve insanlıktan çıkmışız. Şeytan bile bizden Allah'a sığınacak duruma gelmiş. Acaba etrafımıza baktığımızda kaç tane insan için "bu, meleklerin secdesine layık biridir" diyebiliriz! Genel olarak bütün insanların hâli apaçık ortadadır.

Evet, "(Yahudiler) Allah'ın hakkını takdîr edemediler; çünkü, Allah hiçbir beşere bir şey indirmedi dediler." **De ki: Öyle ise Mûsâ'nın insanlara bir nûr ve hidâyet olarak getirdiği kitabı (Tevrât'ı) kim indirdi? Siz onu parça parça kağıtlar hâline getirip**

(istediğinizi) açıklıyor, çoğunu da gizliyorsunuz. Sizin de atalarınızın da bilmediği şeyler (Tevrât'ta) size öğretilmiştir." Allah'ın hakkını takdir edememenizin sebebi budur; Allah'ın âyetlerinden hesabınıza geleni açıklayıp hesabınıza gelmeyeni gizlemenizdir.

"(Resulüm! Sen) 'Allah' de, sonra onları bırak (bırak onlar) daldıkları (küfür bataklığı)nda oynayadursunlar!"[9] Böyle yapanları bırak battıkları bataklıklarında; yani saçma sapan düşüncelerinde, fikirlerinde, uğraşlarında oynayıp dursunlar.

Her bir âyet okunduğunda ya da okuduğumuzda, dinlediğimizde Allah'ın isimleri o âyetle beraber nûr olarak tecelli eder. Zikir de böyledir. "Allah" dediğimizde, "subhânallah" dediğimizde, "Allah u ekber" dediğimizde bu zikrimizle beraber bir nûr tecelli eder. Allah da bizim manevi tarafımıza, gönlümüze tecelli eder.

"Sonra onlar hak mevlâları olan Allah'a döndürülürler. Dikkat edin, hüküm yalnız onundur ve o, hesap görenlerin en süratlisidir."[10] Her neyi kazanırsak kazanalım Allah hesabımızı hemen görür. Örneğin; "Allah" deyince Allah'ın isminin nûru gönlümüze tecelli eder. Her hesap böyle süratli bir şekilde hemen görülür.

"(Onlara o gün deriz ki) And olsun sizi ilk defa yarattığımız gibi (bugün de) tek başınıza (yapayalnız) huzurumuza geldiniz ve (dünyada) size verdiğimiz şeyleri (her türlü dünyalık nimeti) sırtlarınızın gerisinde (arkanızda) bıraktınız! Hani (Allah'ın) ortakları olduğunu zannettiğiniz şefâatçilerinizi de yanınızda görmüyoruz? Andolsun ki (bugün) aranızdaki bağlar tamamen kopmuş ve (Allah'ın ortağı olduklarını) zannettiğiniz şeyler

[9] En'âm /91
[10] En'âm /62

sizden sapmış (kaybolup gitmiş)tir."[11] Bu; sizin benden, rızamdan, yakınlığımdan, sevgimden başka kazanacağınız hiçbir şey yoktur demektir. Allah bize "başka bir şeye bağlanma, gönül verme, güvenme, peşinden koşma, bir tek rabbine güven ve rabbinin yakınlığını, sevgisini, rızasını iste" buyuruyor.

"Muhakkak ki dinlerini parça parça edip gruplara ayrılanlar var ya." Allah, dinlerini parçalayıp grup grup, cemaat cemaat olanların olduğunu buyurdu. Hitap Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'edir. **"Senin onlarla hiçbir ilişiğin yoktur."** Sen dinini parça parça edenlerden değilsin, onlar da senden değildir. **"Onların işi ancak Allah'a kalmıştır."** Sen onlar hakkında hüküm verme, onların işi bana aittir. **"Sonra (Allah) onlara yaptıklarını (tek tek) haber verecektir."**[12] Bu yüzden ısrarla feryad edip "ellerinde dinin bir parçası olsa bile lâ ilâhe illallah Muhammed'un resulullah diyenler kardeşimizdir, onları küfürle itham etmeyin" diyoruz. Öyleleri var ki dinin bir parçasını almış ve onu din zannetmiştir, buna rağmen insanlara "din bendedir. Benden olmayanlar mü'min, Müslüman değildir" der! İşte, Allah bu âyette böyle olanları anlatır.

Dini parça parça etmek birkaç âyeti alıp "ben bunu kabul ediyorum, gerisini kabul etmiyorum" demektir. Böyleleri işlerine gelmediği için diğer âyetlere karşı sürekli kendini savunur. Zaten şu anda ümmet dinini parça parça etmemiş olsaydı bütün mü'minler, Müslümanlar bir ve beraber olup tek bir vücut gibi olur, kardeş olurdu. Öyle ki Allah'ın rızasını kazanmak için kardeşlerini kendi nefislerine tercih edecek kadar severdi.

Allah'ın dinini parça parça edenlere ne söylememiz lazım?

Korkma, neden Allah'ın kitabını baştan sona okumuyorsun! Allah'ın kitabını okurken kovulmuş şeytandan Allah'a sığınman ve

[11] En'âm /94
[12] En'âm /159

“acaba rabbim bana ne demek istiyor” deyip kitabını bir bütün olarak anlamaya çalışman gerekir. “Bir tek benim düşündüğüm gibi olan âyetler doğrudur, diğerleri zaten nesholmuş” dersen Allah’ın kitabına uymuyor, aksine Allah’ın kitabını kendine uydurmuş oluyorsun. Yetmez, rabbini onun kendini tanıttığı gibi tanımak istemiyor “ben tanıdığım gibi bir ilâh istiyorum” demiş oluyorsun. Bir de kalkmış “Allah böyledir” diyorsun! Hâşâ, Allah âyet-i kerimelerde **subhânallâhi ammâ yasifûn:**[13] “(Dikkat edin!) Allah subhândır, onların vasıflandırmalarından (ve her türlü noksanlıktan) münezzehtir.” **Subhânallâhi ammâ yuşrikûn:**[14] “Allah subhândır, (onların) şirk koştuklarından (ve her türlü noksanlıktan münezzeh olandır).” buyuruyor. Allah senin vasıflandırmandan münezzehtir. Senin anlattığın Allah değildir, kendi kendine hayal ettiğin putundur, dememiz lazım.

Bütün bunları anlatırken bir derdimiz vardır. Kardeşlerimiz bizi dinlerken rableri ile beraber olsun, rablerinin karşısında varlık iddia etmesin, fikir beyanında bulunmasın, “rabbim Allah’tır, rabbim ne dediyse hak odur, doğru odur, güzel odur” desin. Rablerinin her muamelesinin saf aşkından, muhabbetinden, rahmetinden, ikramından, hayrından, güzelliğinden, affından, mağfiretinden tecelli ettiğini bilsin ve buna iman etsin ki gönüllerinin üzerindeki perde kalksın. Rableri kardeşlerimizin gönlüne rahmetiyle, muhabbetiyle tecelli etsin, “seni seviyorum kulum! Sen bana halife oldun, ayna oldun, senin gönlünde benim güzelliğim tecelli etmiş” desin ve her bir kardeşimiz Allah’a dost olsun, veli olsun. Bütün derdimiz budur. Yoksa kardeşlerimiz bilgi sahibi olsunlar diye bunları anlatmıyoruz.

Bizim işimiz; Allah’a dost, veli yetiştirmek, Hz. İnsan yetiştirmektir. Bütün hayatımız boyunca bunu yapmaya çalıştık.

[13] Sâffât /159
[14] Haşr /23

Bizi dinleyenler alır, dinlemeyenler de dinlemiş gibi yapar ama bir şey alamazlar; çünkü tercih etmemişlerdir.

"Kim (Allah'ın huzuruna) güzellikle gelirse ona getirdiğinin on katı vardır. Kim de kötülükle gelirse o sadece getirdiğinin dengiyle cezalandırılır. Onlar haksızlığa uğratılmazlar."[15] Kötülüğe bir ceza, iyiliğe on kat mükâfat vardır.

İşte, rahmet böyledir, sevmek böyledir! Bu durumda biri on tane yanlış yaptığında bir tane bile güzel yapamıyorsa bütünüyle kötülük olmuş demektir. Hâlbuki bir tane güzel yapsa Allah bire on verdiği için güzelliği kötülüğünün önüne geçecek ve cennete gidecek. Buna rağmen o bir güzelliği yapamıyorsa bütünüyle kötülüğe batmıştır. **"De ki: Şüphesiz rabbim beni dosdoğru bir yola, doğru bir dine, hanîf olan İbrâhîm'in dinine hidâyet etti ve o, müşriklerden değildi."**[16] Hz. Âdem (a.s.)'dan kıyamete kadar Allah'a hiçbir şeyin şirk koşulmadığı din budur.

Bu din; Allah'a hiçbir şeyi şirk koşmadan Allah'ın huzurunda kıyamda durmak, o şerefi taşımak, Allah ile olduğunun idrakine varıp her anda onunla olmak, onunla muhatap olduğunu bilmek, imtihana tabi tutulduğunu, kazanabileceğini bilmek ya da kaybedeceğini bilmektir. Bu, kulun gönül hâlidir. Kul bir beşer olarak hayatı yaşarken farklı farklı hâller yaşayabilir, eksik yapabilir, yanlış yapabilir, günaha düşebilir, yeter ki rabbine dönsün, rabbi onu affeder; ama hadis-i kutside *"kulum bana şirk koşmadıkça bana dünya dolusu günahla gelirse onu dünya dolusu mağfiretle karşılarım"*[17] buyrulduğu gibi Allah'a şirk koşmama şartı vardır.

"De ki: Muhakkak ki benim rabbim (her zaman) hakkı ortaya koyar; çünkü (o), gaybları (gizli olan her şeyi) en iyi

[15] En'âm /160
[16] En'âm /161
[17] Tirmizi, 3534

bilendir."[18] Kulun kalbine hakkı o koyar; ama kul bunu isterse yapar. Allah bir kulun gönlüne hakkı koydu mu orada batılın yeri olmaz; çünkü hak; nûrdur, batıl ise karanlıktır. Nûrun olduğu yerde karanlık barınamaz.

Hitap Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'edir. **"De ki: Eğer ben dalâlette isem kendi aleyhime sapmış olurum. Eğer hidâyette isem bu da rabbimin bana vahyettiği (Kur'ân) sayesindedir. Muhakkak ki o, semî'dir, karîbtir (her şeyi ve herkesi işiten, her şeye ve herkese kendisinden daha yakın olandır)."**[19]

Birine bir şey anlattığımızda bizi kabul etmez, inkâr eder, üstelik bizi dalâletle suçlarsa ona "ben dalâletteysem, yanlış yapıyorsam seni ilgilendirmez, ben kaybediyorum. Eğer hidâyetteysem bu da Kur'ân'ın, Allah'ın vahyinin sayesindedir. Rabbimiz bizi görüyor, işitiyor, bize bizden daha yakındır ve bize muameleyi o yapıyor" dememiz lazım. Allah bize "onunla tartışmayın, münakaşa etmeyin, kimseyi zorlamayın" buyuruyor. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in işi hakka davet etmektir, dolayısıyla bütün mü'minlerin işi de sadece hakka, hakikate davet etmektir.

Bu davet insanları Allah'ın ikram ettiklerine davettir. İnsanları hakikate davet etmek; tıpkı, biriyle görüştüğümüzde onu soframıza davet edip "buyrun beraber yiyelim" demeye benzer. Nasıl ki karşımızdaki "ben yemiyorum" dediğinde onu yemeye zorlama hakkımız yoksa insanları da hakikati kabul etmeye zorlama hakkımız yoktur; ama biri çıkıp "sizin yemeğiniz yenilmez" derse; yani "siz yanlış yapıyorsunuz, yanlış yoldasınız" derse işte o zaman ona "ben dalâletteysem, yanlış yapıyorsam seni ilgilendirmez, ben kaybediyorum. Eğer hidâyetteysem bu da

[18] Sebe /48
[19] Sebe /50

Kur'ân'ın, Allah'ın vahyinin sayesindedir" diye cevap vermemiz lazım.

Allah bize tek kelimeyle "kullarımı bana bırakın" buyuruyor. Bu hem genel olarak hem de tek tek böyledir. Peki, Allah'ın kullarını Allah'a bırakıyor muyuz? -Hayır, bırakmıyoruz. Bıraksaydık bu kadar kan dökülmezdi. Zaten bütün sorunlar rabbimizi dinlemediğimiz, Allah'ın kullarını Allah'a bırakmadığımız için yaşanır. Rabbimizi aramızda hakem kılmamış, onun hakemliğini, hükmünü kabul etmemişiz. Biraz önceki okuduğum âyetteki gibi dinin bir parçasını alıyor, gerisini yok sayıyor, buna rağmen Allah'ın kitabına uyduğumuzu söylüyoruz. Oysaki İslam; silm, barış demektir; yani kulun, Allah ile barışmasıdır. Allah ile, Allah'ın âyetleri ile mücadele etmemesi, Allah'ın resulüne tabi olup ona itiraz etmemesidir.

Müslüman olduğunu söyleyen bir kul, Allah ile, Allah'ın vahyi ile, Kur'ân ile, Allah'ın resulü ile, kendisi ile barışık olmalıdır. Kul; Hz. İnsan olduğunu, kendisine Allah'ın rûhundan nefhettiğini anlarsa kendisi ile barışır. Allah bir kula tecelli ederse o kul her şey ile barışık olmaz mı! Ama kul cahil olunca, bilmeyince, daha doğrusu bilmemek için çaba, gayret sarf edince kendisi ile barışamaz ve sürekli olarak "ben şöyle yanlış yaptım" der. Tamam, yanlış yapıyorsun; ama Allah sana "yanlış yapma" mı dedi! Yanlış yapmazsan Allah'ın Ğafûr, Ğaffâr, Tevvâb, Afuvv ismi sende nasıl tecelli etsin! Bırak bu isimler sende tecelli etsin. Sen sadece yanlışlarından mı ibaretsin! Neden kendindeki güzelliği, Allah'ın sana nefhettiği rûhu, kendindeki rahmeti, kerimliği, affı, mağfireti, sevmeyi görmüyorsun! Niye Allah'ın sana verdiği güzellikleri görüp şükretmiyor, kendinle barışmıyorsun! Niye kendinle savaş hâlindesin! Sen kendini gör, kendinden, hakikatinden yana ol ki güçlü olasın, yanlışlarının, şeytanın ve nefsinin hakkından gelebilesin.

Şeytan iki de bir bizi dürtüp "senin durumun çok kötüdür" der. Şeytan bize böyle bir hile yaptığında ona "sana ne benden! Benim durumum ne kadar kötü olsa da senin kadar kötü değildir" dememiz lazım. Ne demişler "dinime söven bari Müslüman olsa!" Bize "sen yanlıştasın" diyen bari kendi Müslüman olsaydı, bizden daha iyi olsaydı. Şeytan kendi durumuna bakmaz; ama bize "senin durumun iyi değildir" diyerek bizi dürter. Bize düşen; şeytanın bu hilesini görüp ona taviz vermemektir.

Biraz önce söylediğim *"kulum bana şirk koşmadıkça bana dünya dolusu günahla gelirse onu dünya dolusu mağfiretle karşılarım"* hadis-i kutside Allah'ın buyurduğu gibi şirk koşulmadıkça Allah bütün günahları mağfiret eder. Allah âyet-i kerimede **"şüphesiz ki Allah kendisine şirk koşulmasını asla bağışlamaz, bunun dışında kalan (günah)ları ise (kendi rahmet ve mağfiretinden) dilediği kimse için bağışlar"**[20] buyurmadı mı! Madem öyle neden günahlarını Allah ile arana perde yapıyorsun!

İnsanın, nefsini Allah'a şirk koşması gibi bir de günahını Allah'a şirk koşması vardır.

Nasıl?

Biri "ben öyle bir günah işledim ki affolacak gibi değildir" ya da "ben günahımı unutamıyorum" dediğinde günahını Allah'a şirk koşmuş olur; çünkü günahını Allah'ın rahmetinden üstün tutmuştur. Oysaki neden günahını unutmuyorsun! Allah "ey iman (ettiğini iddia) edenler! Samimi bir tövbe ile Allah'a (yönelip) tövbe edin"[21] demedi mi! O zaman senin de nasuhi (samimi) bir tövbeyle tövbe etmen gerekmez mi! Nasuhi tövbe; silen tövbe, nesheden tövbe demektir. Sen nasuhi bir tövbeyle Allah'a dönersen Allah zaten günahını siler; ama senin de günahının hatırasını gönlünden silmen gerekir. Aksi takdirde sürekli o günah

[20] Nisâ /48, 116
[21] Tahrîm /8

çamurunda bocalar durur, onunla meşgul olursun. Günahınla meşgul olman demek günahını zikretmen demektir. Hâlbuki senin Allah'ın zikri ile, rabbini tesbih etmekle meşgul olman lazımdı. Sen ise Allah'ı zikretmek yerine günahını zikrediyorsun.

Şeytan sana hile yapıp "bak, sen tövbe ediyormuşsun gibi yapıyorsun; ama tövbe etmiyorsun, Allah seni affetmez" diyor. Sen de kendi günahını rabbinle arana perde yapıp şeytanın bu hilesine kanıyorsun! Şeytanın hilesine kanarsan tövbenin kabul olmadığına iman etmiş olursun, bu sefer de büsbütün yanlışa batarsın. Yanlışa batmaman için geçmişin geçmişte kaldığını bilip bütünüyle tövbe etmen ve bir daha geçmişe dönüp bakmaman gerekir.

Senin yapacağın şey; alacağın dersi alıp bir daha aynı yanlışa düşmemek için çaba, gayret sarf etmek ve o yanlıştan aldığın ibreti unutmamaktır. İbreti unutmayacaksın ki bir daha aynı yanlışa düşmeyesin; ama günahını iki de bir önüne koyup "ben şöyle günahlar işledim, şöyle yanlışlar yaptım" demen doğru değildir. Günahın ne kadar büyük olursa olsun Allah'ın mağfireti yanında günahın hiçbir şey değildir. Öyleyse iki de bir günahını öne sürmen Allah'a karşı ayıp olmuyor mu! Allah, bütün hayatları boyunca Allah'a şirk koşan, puta tapan insanları iman edince affetti ve onları gökteki yıldızlar gibi yaptı. Sen niye gökteki yıldız gibi olmak için elinden geleni yapmaya çalışmıyor, bunun yerine arkana dönüp günahınla oyalanıyorsun!

Allah'a yemin ediyorum bir kul bütün gönlüyle arada bir şirk olmaksızın bir sefer Allah'a dönüp "seni seviyorum ya rabbi" derse o kul cennetliktir. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz *"kim lâ ilâhe illallah derse cennete girer"*[22] buyurmuştur. Öyle kuru kuruya "lâ ilâhe illallah" değil ölümüne; çünkü biri "her şeyim sana kurban olsun" diyerek bütün gönlünden bunu hissederek söylerse onda

[22] Ebu Davud, Cenaiz 20, (3116)

ne günah kalır, ne şirk kalır ne de onunla Allah arasında perde kalır. Allah zaten ona **Fezkurûnî ezkurkum:**[23] "Öyle ise siz beni zikredin (her anda benim hesabımı yapın) ki ben de sizi zikredeyim (sizin hesabınızı yapıp size rahmetimle muamele edeyim)." buyurur. Allah'ın vaadi vardır ve Allah vaadinden dönmez.[24] O, rabbine "ben seni seviyorum" deyip zikredince cevabını alır. Eğer Allah ona "ben de seni seviyorum" dediyse Allah onu hiç bırakır mı, hiç cehenneme gönderir mi? -Göndermez. Söz ondan çıktıysa o artık vaadinden dönmez. Yoksa "işte bir vakit namaz kılmazsan bu kadar cehennemde yanarsın" veya "bir gün oruç yediysen altmış gün peş peşe oruç tutman gerekir" demek din değildir, Allah'ın dini değildir!

"Allah hakkında yalan uydurup iftira edenden ya da kendisine gelen hakkı (bu Kur'ân'ı) yalanlayandan daha zalim kim vardır! Kâfirlere cehennemde yer mi yok!"[25] Allah, vahyini yalanlamayı hiç kimseden kabul etmez. Allah'ın "kâfirlere cehennemde yer mi yok" âyetine muhatap olmak istemiyorsan sana hak gelmişse, Kur'ân gelmişse hayatını ona göre yaşaman, hakkı da, yanlışı da ona göre söylemen gerekir.

Dikkat edilirse Allah "inkâr edenden" değil "yalanlayandan" buyurdu; yani hakkı, hakikati olduğu gibi kabul etmeyenden, gereğini yapmayandan, yapmaya çalışmayandan daha zalim kim vardır, buyurdu. Bir de onlar için kâfir buyurdu. Kâfirlere cehennemde yer mi yok! Allah hiçbir âyetini inkâr etmeni kabul etmez. Zaten bütün sorunumuz da budur. Mesela; yüz tane âyeti kabul eder, bin tane âyeti de inkâr ederiz. Bir de bir âyeti yanlış yorumladıysak bir kere öyle söylediğimiz için artık bu yanlışımızdan vazgeçmiyor, hatta onu tasdik etmek için bin tane

[23] Bakara /152
[24] Rûm /6
[25] Ankebût /68

âyeti de artık farklı yorumlamak zorunda kalıyoruz. Maalesef âlimlerimiz böyle yapıyor.

"Doğruyu (apaçık beyan eden bu Kur'ân'ı) getiren ve onu tasdik edenler var ya, işte onlar takvâ sahibi olanlar (Allah'a karşı kulluk sorumluluğunu bilip yerine getirmeye çalışanlar)dır."[26] Onlar Allah'a karşı kulluk sorumluluğunu bilenlerdir, doğru olanlardır. Zaten biri Allah'a karşı kulluk sorumluluğunu bildi mi, tavrını ona göre ortaya koyar ve "Allah ne dediyse doğru olan odur" der; yani onun için söz bitmiştir. Eğer o kulsa, Allah'ın kuluysa fikir beyan edemez, ayrıca bir şey söyleyemez. Hangi konu, hangi mesele olursa olsun, bir çocuğa bile muamelede bulunurken mutlaka Allah'ın rızasını gözetip "acaba böyle bir durumda rabbim ne ister, nasıl yaparsam onun rızasına uygun olur, nasıl yaparsam rabbimi sevindiririm, nasıl yaparsam gücendirir, darıltır, gazaplandırırım" der.

Allah Kıyamet gününü anlatır. **"O gün yer başka bir yere, gökler de (başka göklere) dönüştürülür ve (herkes) vâhid, kahhâr (sıfatlarında ve isimlerinde tek olan ve dünyadayken onun sıfatlarına, isimlerine sahip çıkanları kahredecek) olan Allah'ın huzuruna çıkarlar."**[27] **"Sûr'a (ilk kez) üflenince Allah'ın diledikleri müstesna, göklerde ve yerde ne varsa hepsi ölecektir. Sonra ona bir daha üflenince bir de bakarsın ki onlar ayağa kalkmış (etraflarına) bakınıp duruyorlar. (O gün) Yeryüzü, rabbinin nûru ile aydınlanmıştır. Kitap (amel defteri ortaya) konulmuş, nebîler ve şahidler getirilmiş ve aralarında hak ile hüküm verilmiştir. Onlar (o gün) haksızlığa da uğratılmazlar."**[28] O gün Allah tecelli eder ve yeryüzü Allah'ın nûru ile aydınlanır; yani orada Güneş yoktur! Sonra Allah'ın kitabı konur ve bütün hesap Allah'ın kitabına göre görülür.

[26] Zumer /33
[27] İbrâhîm /48
[28] Zumer /68-69

Allah'ın kitabı şimdi de elimizdedir. Madem o gün Allah'ın kitabıyla hesabımız görülecek o zaman şimdi de kitabımızı önümüze koyup hesabımızı Allah'a göre görebiliriz. Eğer hesabımızı görme imkânımız olmazsa, Kıyamet günü kaybedenlerden olduğumuzu anlamak için ne yapmamız gerektiğini bilmezsek tuzağa düşmüş gibi oluruz ki Allah da bundan münezzehtir. Allah mutlaka kullarına neyin doğru, neyin yanlış olduğunu öğretmiştir. Biz de yaptıklarımızı, hâlimizi Allah'ın kitabının ölçüsüne vurup kendi hesabımızı şimdiden görme imkânına sahibiz. İstersek her yaptığımızı Allah'ın bir âyetine göre yapar "ya rabbi! Ben bunu senin şu âyetine göre yaptım" deriz. İstersek de âyetleri kabul etmez, yaptıklarımıza başka sebepler buluruz. Bu yüzden Allah âyet-i kerimede **"helâk olan açık bir delille (gözüyle gördükten sonra) helâk olsun, yaşayan da açık bir delille (Allah'ın yardımı ile galip geldiklerini görerek) yaşasın."**[29] Yani iman eden bir delille iman etsin, kâfir olan da bir delille kâfir olsun, buyurur. Her şey apaçık ortadadır, gerisi artık kulun tercihine kalmıştır.

Evet, **"kitap (amel defteri ortaya) konulmuş, nebîler ve şahidler getirilmiş ve aralarında hak ile hüküm verilmiştir. Onlar (o gün) haksızlığa da uğratılmazlar."**[30] Şahidler; nebîlerin peygamber vârisi dediğimiz vârisleridir. Aynı zamanda hayatları ile, her şeyiyle örnek olanlardır; yani Mürşid-i kâmillerdir. O gün hem nebîler hem de her kavmin nebîlere tabi olan, vâris olan şahidleri getirilir ve aralarında hüküm verilir. Eğer vazifelerini yapmamış, anlatmamış, eksik bırakmışlarsa onlara da hesap sorulur.

Mürşid-i kâmile tabi olmayı kabul etmeyenlerin âyette geçen şahidleri inkâr etmesi ya da onlara "nebîleri, resulleri anladık, peki şahidler kimlerdir" dediğimizde bunu izah etmeleri

[29] Enfâl /42
[30] Zumer /69

gerekir. Madem hepimiz Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in ümmetiysek ve bir tek ona tabiysek o zaman neden nebînin yanında bir de şahid getiriliyor! Demek ki "ben yalnızca Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'e uyarım" demek yetmiyormuş, insanın bir de canlı bir şahidle beraber olması gerekiyormuş!

"(O gün) Herkese yaptığı(nın karşılığı) tam olarak verilir. Allah, onların yaptıklarını en iyi bilendir."[31] Allah herkesin neyi kazandığını, neyi hak ettiğini, neye layık olduğunu bilendir.

Okuyacağımız bu âyet cehennemliklere söylenen hitaptır. **"Onlara, 'içinde ebedi kalacağınız cehennemin kapılarından girin!' denilir. (Rabbine karşı) Kibirlenenlerin yeri ne kötüdür!"**[32] Mütekebbirlik, büyüklük tasladığınızdan dolayı cehenneme girin. Kibir, onların ebediyen cehenneme gitmelerine sebep olmuştur. Bu nedenle cehenneme gitmenin asıl sebebi kibirlenmektir.

İblis kibirlendiği için, büyüklük tasladığı için lanetlenmiş, kovulmuştur. Biri bu büyüklüğü ne ile taslarsa taslasın o fark etmez kibirlendiyse kaybetmiştir. Hiçbir şeyi olmayan da kibirlenebilir mi? -Evet, kibirlenebilir; çünkü kibir insanın gönlündedir. Biri kime karşı kibirlenirse kibirlensin Allah'a kibirlenmiştir. Bir kul bir hayvana veya bir taşa karşı kibirlense yine Allah'a karşı kibirlenmiş olur. Kibir böyle bir şeydir. Büyüklenmek demek; ben biliyorum, ben akıllıyım, ben başkayım, ben üstünüm demektir. Allah âyetinde üstünlüğün ölçüsünü takvâ olarak; yani Allah'a karşı kulluk sorumluluğunu bilip yerine getirmeye çalışmak olarak beyan etmiştir.[33] Üstünlük takvâyladır, dolayısıyla birinin bunun dışında bir üstünlük düşünmesi, taslaması kesinlikle kibirdir, kibirden başka bir şey değildir!

[31] Zumer /70
[32] Zumer /72
[33] Hucurât /13

Hiç kimse bir başkasını küçümseyemez. Allah ona o kadar vermişse sana ne! Senin aklın ve ilmin ondan çok olabilir, sen ondan daha güçlü olabilirsin, Allah onu öyle yaratmış, seni de böyle yaratmıştır, bundan dolayı ona üstünlük taslayamazsın. Allah sana da ona da "kulum" diyor, ikiniz de kulsunuz. Kul olarak hanginiz takvâ sahibi iseniz üstün olanınız odur, dolayısıyla herhangi bir şeyinle ona üstünlük taslayamazsın. Sen en yüksek makamda olabilirsin, o yerde sürünebilir, yine ona üstünlük taslayamazsın. Eğer ona üstünlük taslarsan ebediyen cehenneme gidersin. Allah, "o kibirlenenlerin yeri ne kötüdür" buyurdu.

"Rablerine karşı takvâlı olanlar (kulluk sorumluluğunu bilip yerine getirmeye çalışanlar) ise bölük bölük cennete sevk edilir. Oraya vardıkları zaman (cennetin) kapıları açılır ve (cennetin) bekçileri onlara, 'selamun aleykum (selam sizin üzerinize olsun)! Tertemiz geldiniz. Artık ebedi kalmak üzere girin buraya' derler."[34] Rablerine karşı takvâ sahibi olanların tam tersi mütekebbir olanlar, kibirlenenler, büyüklük taslayanlardır.

İnsan öğrendiği kadarıyla iman edebilir. Onun için söylüyoruz "Resulullah (s.a.v.) Efendimiz son nefesine kadar öğrenmiş ve öğretmiştir. Allah ona vahyetmiş o da Allah'ın vahyettiklerini öğrenmiş, ona iman ederek onu ahlaka, amele dönüştürmüş sonra hem öğretmiş hem de örnek olmuştur."

Bu konuda devamlı Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'i örnek vermemizin bir sebebi vardır.

Çünkü insan kendini yeterli görerek kibirlenir ve bundan haberi bile olmaz. Dolayısıyla "ben zaten her şeyi biliyorum, zaten öğrendim, Allah'ı da, peygamberi de, ibadeti de, imanı da, her şeyi biliyorum, ayrıca öğrenmeme artık gerek yok" der. Bu yüzden biz de ona "bak, haddini aşıp kendini Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'den daha üstün görüyorsun. O bütün hayatı boyunca

[34] Zumer /73

öğrendiyse; yani Allah ona öğretip o da öğrendiyse ve öğrettiyse senin de böyle olman gerekir. Yoksa ona tabi olmuş olmaz, tam tersine kibirlenmiş, mütekebbir davranmış olursun; ama bundan haberin bile olmaz" diyoruz. Bu, karşımızdaki kendine gelsin, aklını başına alsın diyedir.

Mü'minin bakışı mutlaka böyle olmalıdır. Hayatımızın sonuna kadar, son nefese kadar öğreneceğiz, öğrenip iman etmeye, rabbimize firar etmeye, cennete koşmaya, Allah ile aramızdaki perdeleri kaldırmaya, aralamaya çalışacağız. Allah ile aramızdaki perdeler cehalettendir. Bildikçe, öğrendikçe, anladıkça o perdeler yırtılır, parçalanır, yanar!

Bu dünyada kazanabileceğimiz tek şey; rabbimizi bilmektir, tanımaktır, sevmektir, ona iman etmektir, âşık olmaktır, âbd olmaktır, onun güzelliği ile güzel olmaktır, muhsin olmaktır, ona ayna olmaktır, halife olmaktır, onun güzelliğini üzerimizde göstermektir.

Allah bizi kendini yeterli görenlerden, kibirlenenlerden eylemesin inşallah. Allah bizi hayatının son anına kadar rabbini dinleyip, anlamaya çalışıp, iman edip Allah'ın isimlerinin, güzelliğinin, El Esmâu'l Husnâ'nın üzerinde tecelli ettiği kullarından eylesin. Allah bizi kendisine yakın olanlardan, mukarrebundan, "yakınım" dediği kullarından eylesin. Allah bizi aşk ile, muhabbet ile, rabbine âşık olmakla rabbine yakın olan, mukarrebun olan kullarından eylesin. Allah bizi huzurunda mahcup eylemesin inşallah.

Allah hepinizden razı olsun.

21.Bölüm

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

Elhamdulillahi rabbil âlemin esselatu vesselamu aleyke ya seyyidel evveline vel ahirin ve ila cemiil enbiyayi vel murselin ve ila cemiil evliyai vel hamdulillahi rabbil âlemin.

Hep beraber Allah'ın güzel fiillerini ve her anda bize nasıl muamele ettiğini anlamaya, rabbimizi onun kendisini tanıttığı gibi tanımaya çalışıyorduk.

Ramazan ayı boyunca yaptığımız El Efâlu'l Husnâ sohbetlerinin birinci cildinin sonuna geldik. Bugünün Kadir Gecesi olması dolayısıyla isterseniz bu sohbetimizde Kadir Gecesi'ni nasıl anlayacağımızı ve bu gecede gönlümüzün nasıl bir hâlde olması gerektiğini izah etmeye çalışayım. Daha sonra El Efâlu'l Husnâ ve Aşk sohbetlerinin 2. Cildi'nde kaldığımız yerden devam ederiz inşallah.

Öncelikle Kadir Gecemiz mübarek olsun. Hepimiz biliyoruz ki Kadir Gecesi'nin nûru bütün ramazan ayını kapsamıştır. Bir şeyi Allah söylediyse doğru olan kesinlikle odur, onun dışında kalan her şey yanlıştır. Allah Kadir Gecesi'ni anlatırken **"şüphesiz ki biz, bu (Kur'ân)ı Kadir Gecesi'nde indirdik"**[1] buyurur. Dikkat edersek Allah Kadir Gecesi'ni bütün ramazanla birledi. Bu yüzden her ramazan gecesi Kadir Gecesi'dir. Allah böyle takdir etmiştir.

Bugün de hep beraber Kadir Gecesi'nin merkezine, nûrun saçıldığı geceye geldik; ama bilmemiz lazım ki her ramazan gecesi Kadir Gecesi'dir; yani her gece Allah'ın vahyiyle şereflenme, Allah'ın vahyinin gönlümüze inme, Allah adına okumayı, anlamayı öğrenme gecesidir. Biz de bu ramazanda hep beraber El Efâlu'l

[1] Kadir /1

Husnâ sohbetlerimizle Allah'ın vahyinin, Kadir Gecesi'nin nûrundan istifade etmeye çalıştık inşallah.

Kadir Gecesi'nin ramazan ayının son gecelerinde olmasının mutlaka bir hikmeti vardır. Allah, Kadir Gecesi'ni ramazan ayının sonlarına bırakmakla "kulum bütün ramazan ayı boyunca gönlünü hazırlasın ki Kadir Gecesi'ne geldiğinde gönlünü bana, vahyime açabilsin" buyurur.

Şimdi de hep beraber Kadir Gecesi'yle ilgili âyetleri okuyalım inşallah.

EUZUBİLLAHİMİNEŞŞEYTANİRRACİM
BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

İnnâ enzelnâhu fî leyletil kadr: "Şüphesiz ki biz, bu (Kur'ân)ı Kadir Gecesi'nde indirdik." **Ve mâ edrâke mâ leyletul kadr:** "Kadir Gecesi'nin ne olduğunu sen biliyor musun?" **Leyletul kadri hayrun min elfi şehr:** "Kadir Gecesi bin aydan daha hayırlıdır." **Tenezzelul melâiketu ver rûhu fîhâ bi izni rabbihim min kulli emr:**[2] "O (gece)de melekler ve rûh, rablerinin izniyle her bir iş (ve her bir kişi) için inerler." Melekler ve rûh o gecede peş peşe inerler. Bu rûh, Hakikat-i Muhammediyedir; yani bütün rûhların kendisinden yaratıldığı rûhtur.

Daha önce söylemiştim "emr" kelimesinin harekesini alta koyduğumuzda bu defa âyet "min kulli imr" hâline gelir. Böyle olunca da âyet "melekler ve rûh her bir kişiye inerler" anlamında olur. Bir de bu gecede öyle bir şeyin inmesi gerekir ki bütün emirleri kapsamış olsun.

Peki, bu inen şey nedir?

Kur'ân bütün emirleri kapsar. Allah, bu gecede her bir kişiye okusun diye Kur'ân'ı indirir. Kadir Gecesi'nde ilk inen

[2] Kadir /1-4

âyetler gönlümüze inerse zaten bütün Kur'ân gönlümüze inmiş olur.

Ikra'bismi rabbikellezî halak: "(Zatıyla ve sıfatlarıyla tecelli edip tüm mevcudatı) Yaratan rabbinin adıyla (kendini ve tüm mahlûkatı) oku (anla, idrak et)!" **Halakal insâne min alak:** "(O) İnsanı alaktan (zahiren bir kan pıhtısından, manen de alakasından ve sevgisinden) yarattı." **Ikra' ve rabbukel ekrem:**[3] "Oku (anla, idrak et ki)! Senin rabbin ekremdir (zatında kerim olan ve kullarına kerim olmayı ikram edendir)." Rabbin kerimdir, ikram edendir. Allah, kuluna kendinden varlık ikram etmiş, sevgi ikram etmiş, aşk ikram etmiş, muhabbet ikram etmiştir. Sen de Allah'ın sana bu ikram ettiklerini oku!

Bunu okuduğumuzda, anladığımızda rabbimizin yakınlığını, kerimliğini anlar, tadarız, o zaman da bütün hayatımız boyunca Allah'ın bize ikramıyla muamele ettiğini anlar, buna iman ederiz. Zaten bütün sorun; Allah'ın bize muamelede bulunduğuna iman edip etmeme sorunudur. Rabbimizi anlamadıkça, tanımadıkça ona iman etmemiz de mümkün olmaz. İşte, Allah'ın ilk emrinin "oku" olmasının hikmeti; Allah'ın bize "anla ve iman et" buyurmasıdır. Okuyacağız ki rabbimizi tanıyalım ve rabbimizin bize her anda muamelede bulunduğunu anlayalım. Böylelikle rabbimize iman edebilelim.

Evet, bu gecede melekler her bir kişi ve her bir emir için inerler. Allah bu gecede bize vahyini alma imkânı veriyorsa biz de gönlümüzü Allah'a açalım. Açalım ki her ne için gelmişlerse gerekeni yapmaları için meleklere müsaade edelim. Gönlümüzü açmazsak ve melekler gerekeni yapamazsa gece gelip geçer ve bizde de manevi olarak hiçbir şey değişmez. Böyle olunca da Kadir Gecesi'ni eda edememiş oluruz. Gecemizin Kadir Gecesi olması için Kadir Gecesi'nden sonra üzerimizde bir farklılık görmeliyiz;

[3] Alak /1-3

yani rabbimize döndüğümüzü, bütün gönlümüzle ona yöneldiğimizi, rabbimizin de gönlümüze her bir emri indirdiğini tatmalı ve o geceden sonra bambaşka birine dönüşmeliyiz.

"Kadir Gecesi bin aydan daha hayırlıdır"[4] buyurdu Allah. Bin ay; seksen üç sene eder. Allah bu gecede kuluna seksen üç sene çalışmış, çaba, gayret sarf etmiş gibi muamelede bulunacaksa o zaman bu gecenin bir farkı, meyvesi olmalıdır ve bu meyve üzerimizde görünmelidir. Eğer bu gecenin hiçbir alameti üzerimizde görünmediyse gönlümüzü rabbimize açmamışız, gerekeni yapmamışız, dolayısıyla hiçbir şey olmamışız demektir; çünkü Allah seriu'l hisaptır; hesabı anında görendir.[5] Şayet gönlümüzü rabbimize açsaydık Allah hesabımızı anında görür ve gönlümüze aşkıyla, muhabbetiyle tecelli ederdi.

Ramazan ayının başında kardeşlerimize manevi yolculuğun, itminana kadar ve itminandan sonra olmak üzere iki bölümden oluştuğunu söyledik. Bu yolculuğun itminana kadar olan bölümü tehlikelidir; çünkü kul her an en aşağıya, nefs-i emmareye düşüp imanını kaybetme tehlikesiyle karşı karşıyadır.

İnsan itminan mertebesine kadar manevi olarak sürekli yukarı çıkıp aşağı iner. Rabbine dönünce, rabbinin rızası için bir şeyler yapınca manevi olarak yukarı çıkar; yanlış yapınca, ters tarafa dönünce, yanlış fikirlere, şeytanın verdiği vesveseye kapılınca ise aşağı iner. Böyle bir hâlde ölürse de imanını, neticede ebedi hayatını kaybeder.

Allah âyet-i kerimede **"(ölen kişi Allah'a) yakın olanlardan ise, ona (Allah tarafından cemâlini müşahede etmek gibi büyük) bir lütuf, güzel koku(lu bir rızık) ve Naîm cenneti vardır."**[6] Ona hemen Naîm cenneti vardır, bir de revh ve reyhan vardır, buyurur.

[4] Kadir /3
[5] Bakara /202, İbrâhîm /51, Mu'min /17
[6] Vâkıa /88-89

Mukarrebun olan, Allah'a yakın biri vefat ettiğinde ona rûha ait bir tecelli vardır. Neden? -Allah, ona tecelli ediyor ki hiçbir endişe taşımasın ve Allah'ın kendisine nasıl bir muamele yapacağını bilsin. Sonra Allah ona son nefeste perdeyi açar ve "haydi, gel kulum" der.

"Eğer o, sağdakilerden (kitabını sağından alanlardan) ise, (Ona) (Ey) Sağdakilerden (olan)! Sana selam olsun, (denir)."[7] Ölen kişi kitabını sağından alacak cennetlik biriyse ona cennetten, cennetliklerden selam vardır; yani Allah'tan selam ve cennetle müjdelenme vardır. "**Ama o, dalâlette olan (hakkı) yalanlayıcılardan ise, işte (ona da) kaynar sudan bir ziyafet vardır."**[8] Son nefeste ölecek olan kişi dalâlette olan ve hakkı yalanlayanlardan biriyse, diğer bir tabirle kitabını solundan alacak cehennemlik biriyse ona da kaynar sudan ziyafet vardır.

Tekrar tekrar söyledim; her şey son nefeste biter. Öyle "işte öldükten sonra sevaplarımız, günahlarımız tartılır daha sonra kimin nereye gideceği belli olur" diye düşünmeyelim; çünkü nereye gideceğimiz son nefeste bellidir. Bize de düşen; hayatımızı yaşarken gönlümüzü rabbimize ait kılmak ve imanımızı korumaya çalışmaktır. Bunun için de rabbimizin sevdiği, razı olduğu gibi yaşamaktır.

Bütün mesele; imanı kurtarabilme ve Kıyamet günü kitabımızı sağımızdan alabilme meselesidir. Kitabımızı sağımızdan alabilmenin yolu; öncelikle imanımızı kaybetme tehlikesinden kurtulmaktır.

Nasıl?

Manevi yolculukta itminana kadar olan bölüm tehlikelidir; çünkü şeytanın vesvesesi peşine takılıp imanımızı kaybetme tehlikesi vardır; ama itminan mertebesinde imanımız şuhudi

[7] Vâkıa /90-91
[8] Vâkıa /92-93

imana dönüştüğü için artık her anda rabbimizle beraber olduğumuzu bilir, tadarız. Bu yüzden imani konuda şeytanın hiçbir tuzağına düşmez, imanımızı kaybetmeyiz. İşte, itminan mertebesinden sonra imanı kaybetme tehlikesi olmadığı için bütün kardeşlerimizden istediğimiz şey; itminan kapısından içeriye girmeleri ve gönüllerinin Allah ile, Allah'ın sevgisiyle, zikriyle, aşkıyla, muhabbetiyle, tevhid ile itminan bulmasıdır.

Kardeşlerimiz bütün kuvvetin, kudretin, mülkün, Allah'a ait olduğuna iman edince itminan kapısından geçerler. Böylelikle imanlarını kaybetme tehlikesinden kurtulurlar. Hamd olsun birçok kardeşimiz çabalarını, gayretlerini sarf edip itminan kapısından geçmiştir. Diğer kardeşlerimizin de çaba, gayret gösterip itminan kapısından geçmesi gerekir. Öyle ki onlar da imanlarını kaybetme tehlikesinden kurtulsunlar.

İtminan mertebesini doğru anlayalım. Birinin itminan kapısından geçmesi günahsız olacağı manasına gelmez. O kişi sadece şirkten kurtulur. Gerçek manada "lâ ilâhe illallah" der, "rabbim Allah'tır" der ve rabbine hiçbir şeyi şirk koşmaz. Elbette ki yolu yürürken çamura düşer, kalkar; ama düşmesi önemli değildir; çünkü her ne kadar çamura düşse de asıl önemli olan yanlışa düşmez; yani rabbine hiçbir şeyi şirk koşmaz. Asıl yolculuk da bundan sonra başlar.

Allah itminana eren bir kul için âyet-i kerimede buyurur. **"Ey (Allah'ın zikri, muhabbeti ve yakınlığıyla mutmain olup) itminana ermiş nefis!"** Okuyacağımız bu âyette ise Allah, itminana erdikten sonra gelecek olan şeyi beyan eder. "**Sen ondan razı, o da senden razı (ve onun tecellisine mazhar) olarak dön rabbin(in huzurun)a ve gir (veli) kullarımın arasına! Gir, (marifetullah) cennetime."** [9]

[9] Fecr /27-30

Dikkat edersek Allah önce “sen rabbinden razı olarak” buyuruyor. Önce sen Allah’tan razı olursun sonra Allah senden razı olur. Sen Allah’tan ne kadar razı olursan Allah da senden o kadar razı olur. Senin rızan ile Allah’ın rızası beraber tecelli eder.

Evet, kul itminana erince Allah ile mutmain olur, huzur bulur, rabbine tevekkül eder ve rabbinden emin olur. Allah’ın yaptığı bütün muamelelerin kendisi için saf hayır, saf rahmet, saf güzellik olduğunu bilir, bundan emindir. Bu yüzden rabbine güvenir ve ondan razı olur. O Allah’tan razı olunca Allah da ondan razı olur ve ona “sen benim veli kullarımdansın. Gir razı olduğum kullarımın arasına, gir cennetime” der.

Allah bu âyette “cennete gireceksin” demez, bunun yerine “gir cennetime” buyurur. Peki, bunu nasıl anlamamız lazım?

“Gir cennetime” demek “senin gönlün cennet oldu. Ben gönlüne tecelli ettim” demektir. Allah, onun gönlüne tecelli edince kul, Allah’ın cemaline kendi gönlünde şahid olur. İşte, itminandan sonraki nimet budur. Yalnız kendisine perde açılması veya Allah’ın ona hitap etmesi kulun bütünüyle Allah’tan razı olduğu ya da Allah’ın ondan bütünüyle razı olduğu anlamına gelmez. Kul itminandan sonraki yolculuğunda “Allah” dedikçe, tefekkür ettikçe yavaş yavaş yukarı çıkar ve Allah’tan hitabı alır; ama bir daha aşağı düşebilir sonra bir daha yukarı çıksa yine aynı hitabı alır. “Aşağı düşer” derken itminandan aşağı düşmez, rıza hâlinden düşer. Ne zaman orada durmayı başarırsa o zaman orası kendisine makam olur. Namazı da artık gerçek miraç olur; yani rûhani miraç olur. Bunları manevi yolculuk anlaşılsın diye izah ediyorum.

Kardeşlerimiz nefislerine taviz vermeden kendi gönüllerine bakıp “ben Allah’a canım dâhil her şeyi kurban ederim” diyorsa bilsin ki kapıyı geçer. Kaç ramazandır bunu bir türlü yapamamıştık; ama Allah’a hamd olsun ki Allah bize bunu

ihsan etti, ikram etti. Allah böyle bir beraberliği her zaman nasip etmez. Allah'ın kime ne zaman "gel" diyeceğini de kimse bilemez. Her an Allah birimize "gel" diyebilir. O gün geldiğinde kazanmış olmamız şarttır.

Tekrar tekrar söylemiştim; biz buradayken kazanın. Yoksa bir daha aynı imkânları bulamayabiliriz. Giden gün geri gelmez. Boşa geçireceğimiz bir günümüz, bir anımız bile yoktur. Her günümüze neyi yazdırırsak Allah'ın huzuruna onu göndermiş oluruz.

Tek isteğimiz; huzura giderken Allah'ın bizi bir dost, bir sevgili gibi karşılamasıdır. Bu duayı boşuna yapmıyoruz. Duamızı yaparken kardeşlerimizi itminana gelecek ve şefaatçi olabilecek vasıfta yetiştirmeye çalışıyoruz. Onlardan da Kıyamet günü şefaatçi olmalarını istiyoruz.

Allah âyet-i kerimede **"o gün rûh ve melekler saf saf kıyamda durur, Rahmân'ın izin verdiklerinden başkası konuşamaz, (konuşan da ancak) doğruyu söyler"**[10] buyurur.

Allah kime izin verir?

Allah başka bir âyette bununla ilgili olarak **"o gün, Rahmân'ın izin verdiği ve sözünden razı olduğu kimseden başkasının şefâati fayda vermez"**[11] buyurmuştur. Âyetleri anlamaya çalışırken diğer âyetleri de yan yana getirip anlayalım. Mesela; Allah kimlerin sözünü sevdiğini beyan ederken **"Allah'a davet eden, sâlih amel işleyen ve 'ben Müslümanlardanım' diyenden daha güzel sözlü kim vardır"**[12] buyurmuştur. Demek ki Allah "ben Allah'a teslim oldum" diyenin ve Allah'a teslim olmaya davet edenin sözünü seviyormuş! İşte, Allah, Kıyamet günü onu

[10] Nebe /38
[11] Tâhâ /109
[12] Fussilet /33

konuşturur, “o da konuşunca hakkı söyler.”[13] Çünkü dünyada da hakkı konuşmuş, “rabbim Allah’tır, ben Allah’a teslim oldum” demiş ve insanları Allah’a, Allah’a teslim olmaya, âbd olmaya, itaat etmeye, Allah’ı sevmeye, Allah’tan haşyet duymaya, Allah’a karşı edepli olmaya davet etmişti. Dünyadayken onu dinleyenler de o gün o kulun şefaatine nail olur. Diğer bir ifadeyle Allah’ın izin verdiği kullar sadece kendilerini dinleyenlere şefaat edebilir. Başkalarına şefaat edemez. Kıyamet günündeki şefaat böyledir.

Her bir kardeşimiz için insanlara şefaat etme hakkını rabbimizden istiyoruz; ama bu duamız kuru bir lafla, “ben bunu istiyorum” demekle değildir! Kardeşlerimizi yetiştirirken veli olmaları, şefaatçi olmaları için yetiştirmeye, büyütmeye çalışıyor ve her birini şefaatçi olmaya hazırlıyoruz. Yarın, Kıyamet günü binlerce, yüz binlerce insanı arkamızda görünce onların arasında güneş gibi parlayan, nûr saçan şefaat edecek kardeşlerimizi göreceğiz inşallah.

Yolu hep beraber yürüyoruz. İtminan mertebesini geçenin önü açıktır, artık onun o yolda yürüyüp hakikatine ermesi gerekir. Bunu da hep beraber becereceğiz inşallah.

İnsanlığın, ümmetin hâli ortadadır. Ümmetin, imanı gönlünde taşıyacak, Allah’ın vahyini taşıyacak, kulluğu, âbdiyeti taşıyacak hidâyetçilere, imamlara ihtiyacı vardır. Herkes bulunduğu yerde muhatap olduklarına bunu vermeli ve şefaat etmelidir; yani gönüllere şifa olmalıdır, ümmet bu şifaya muhtaçtır. Şifa yarım kaldığında ise Allah Kıyamet günü kuluna şefaat ettirerek onu tamamlatır.

Allah, insanı yaratma sebebini beyan ederken **“ben cinleri ve insanları ancak bana âbd olsunlar (hiçbir şeyi bana şirk koşmayarak aşkla, muhabbetle kulluk etsinler) diye yarattım.”**[14]

[13] Nebe /38
[14] Zâriyât /56

Beni sevsin, âşık olsun, sevgimi kazansın, çabasını, gayretini sarf etsin diye insanı yarattım, buyurmuştur. Allah insanı bir de muhsin olsun, güzel olsun, güzel yapsın, rahmet olsun, dua olsun diye yaratmıştır.[15] Biz de "insanlar şu anda böyle midir, Allah'ın istediği gibi olmayı mı dert ediniyorlar yoksa başka şeyler peşinde mi koşuyorlar" diye bakalım. Baktığımızda insanların nasıl bir durumda olduğunu net olarak anlarız. İşte, biz de nerede olursak olalım, Allah'ın sevgisini gönüllere taşımak için cehd edelim, çaba, gayret gösterelim ki insanların gönlüne şifa olabilelim. İnsanlar bizimle Allah'a âbd olmayı, âşık olmayı, muhsin olmayı kazansın.

İnsanın, hayatını Allah'ın huzurunda yaşamasının kestirme bir yolu vardır. İnsan her yeni güne uyandığında "rabbim beni bu dünyaya ne için gönderdi, benden ne yapmamı istiyor, ben ise ne yapıyorum" sorularını kendine hatırlatıp gününü nasıl geçirdiği konusunda kendini hesaba çektiğinde, sonra da yeni hayatını, gününü buna göre yaşadığında hayatını Allah'ın huzurunda Allah'ın hesabını yaparak yaşamış olur.

Allah, âyet-i kerimede "Allah'ın öyle kulları var ki ne bir alışveriş ne bir ticaret onları Allah'ı zikirden alıkoyar."[16] Hiçbir şey onları 'Allah' demekten, Allah'ın hesabını yapmaktan alıkoymaz. Yaptıkları her şeyi Allah'ın huzurunda olduklarını bilerek yaparlar, buyurmuştur. İnsan bu hâli kazanmalıdır ki Allah'ın kendisini yaratmasındaki muradını yerine getirebilsin ve ebedi hayatını kazanabilsin. Başka türlü insan nefsine uyarak ve nefsinin hesabını yaparak ne Allah'a âbd olabilir ne de ebedi hayatını kazanabilir.

Şimdiye kadar gelen bütün insanların hepsi öbür tarafa gitti, biz de gideceğiz. Ölmeyecek hiç kimse yoktur. Unutmamamız gereken bir şey vardır; o da bu dünyaya ölmeye geldiğimizdir. Hepimiz öleceğiz ve ne zaman gideceğimizi de bilmiyoruz. Allah her an bize "artık tamam, gel" diyebilir, biz de

[15] Mulk /2
[16] Nûr /37

mecbur gideriz. Bütün mesele Allah'ın huzuruna bir dost gibi, sevgili gibi gitmek için ölüme hazırlanmaktır. Nasıl ki Mevlâna ölüm gecesi için *"bu gece benim düğün gecemdir"* dediyse biz de ölüme düğün gecesi gibi hazırlanmalıyız; ama baktığımızda öyle insanları görüyoruz ki giderken neredeyse korkudan ölecek! Hani, Allah'a iman etmiştik, hani o bizim en sevdiğimizdi! Hani her şeyimizi, canımızı ona kurban ediyorduk! İnsan, sevdiğine gidiyor diye korkar mı! Sevmek bu mudur! Yoksa sevdiğimizi söylerken kendimizi mi kandırıyoruz!

Her zaman söylüyoruz; ahireti dünyadan daha çok sevmedikçe ahirete iman etmiş olmayız. Ahireti mutlaka sevmemiz gerekir. Ahirete yatırım yapmışsak ahireti sevebiliriz, yatırım yapmamışsak ahireti sevemeyiz. Yatırım yapmadığımız için de bizi orada neyin beklediğini bilmeyiz ve korkarız; ama ahirete ne gönderdiğimizi ve bizi orada neyin beklediğini bilsek, Allah'a güvensek bu durumda ahirete severek gideriz.

Ölüme karşı bakışımızı doğru yapalım ve ölümü ortadan kaldıralım; çünkü ölüm diye bir şey yoktur. Ölüm; Allah'a vuslattır, Allah'ın huzuruna çıkmak, en sevgiliye gitmektir; ama bunun için en sevgiliye olan sevgiyi ispatlamak gerekir. Hayatımızı yaşarken Allah'a olan sevgimizi ispatlamamışsak ahireti düşününce "acaba" deriz ve ölmekten korkarız.

Allah hadis-i kutside *"kulum bana kavuşmayı severse ben de ona kavuşmayı severim. Kulum bana kavuşmayı kerih görürse (ikrah edici) görürse ben de ona kavuşmayı sevmem"*[17] buyurur. Ona kavuşmayı sevmek; ölmeyi sevmek demektir. Kendimize bakalım acaba ölümü seviyor muyuz ya da seviyorsak ne kadar seviyoruz! Acaba yüz bin kişiye sorsak kaç kişi "ben ölümü seviyorum, ölmeye hazırım" diyebilir! Ölümü sevmek gerçekten zor bir şeydir!

[17] K: Sahihi Buhari 12. cilt hadis no. 2043

Peki, kimler ölümü sever?

Elbette ki Allah dostları sever. Allah'ın velileri "burada biraz daha Allah için çalışayım" der; ama ölüm anı geldiğinde "ya rabbi! Seni seviyorum, sana gelmeyi de seviyorum" deyip düğüne gider gibi ölüme giderler; çünkü Allah'ın kendilerine o kadar ömür takdir ettiğini bilirler. Bizim için de asıl kazanç; Allah dostlarının ahirete gittiği gibi rabbinin sevgisini kazanmış olarak aşkla, muhabbetle rabbimize gitmek olmalıdır.

Ahireti dünyadan daha çok seven, Allah'a kavuşmayı seven birinin veli olduğu çok net ortadadır. Dünyayı ahiretten daha çok seven ve Allah'a kavuşmayı istemeyen birinin de mü'min olup olmadığı bellidir. **"Allah mü'minlerin velisi (dostu ve yardımcısı)dır."**[18] **"Allah muttakilerin (kulluk sorumluluğunu bilip yerine getirmeye çalışanların) veliyysi (gerçek ve hakiki dostu)dur"**[19] buyurdu Allah. Biri Allah'a kavuşmayı seviyorsa o kişi mü'mindir, Allah'ın veli kuludur.

Bunları anlatıyorum ki gönlümüz imanla dolsun, rabbimizle aramızdaki perdeyi, dünya hayatının sevgisini aradan çekelim ve gönlümüzde bir tek rabbimize kavuşmanın sevgisi olsun.

İnşallah bundan sonra ölüme karşı bakışımızı doğru yapar ve ölümün rabbimize, asıl vatanımıza gitmek olduğunu anlarız. Rabbimizin huzuruna onun razı olduğu şekilde gitmek için de elimizden gelen bütün çabayı gösteririz.

Evet, bugün Kadir Gecesi'dir. Kadir Gecesi için genel olarak "bu gecede şu kadar namaz kılman, şu kadar salâvat çekmen, zikir yapman lazım" denir. Hâlbuki böyle bir şey yoktur! Kadir Gecesi geldiğinde an gelip çatmıştır, artık yapmamız gerekenler bunlar değildir; çünkü her şeyi o geceye sığdıramayız! Olur ki o gece

[18] Âli İmrân /68
[19] Câsiye /19

hasta olduk ya da o kadar namaz kılmak, salavat çekmek için müsait olamadık. Şimdi Kadir Gecesi'nin nûrunu kaybetmiş mi olacağız! Böyle bir şey olabilir mi!

Bütün ramazan geceleri Kadir Gecesi'dir; çünkü Kadir Gecesi'nin nûru bütün bu geceleri kaplamıştır. Bizim de bu gecede yapmamız gereken şey; Allah'ın güzelliğini, isimlerini, fiillerini bütün varlıkta okumak ve bütün gönlümüzle Allah'a dönmektir. Bu gece dua gecesidir, rabbimizden isteme gecesidir; ama dünyayı değil rabbimizi isteme gecesidir. Bu gecede bize düşen; bütün gönlümüzle rabbimize dönüp "ya rabbi! Seni seviyorum, seni istiyorum, sana kul olmak, âbd olmak, yakın olmak, mukarrebun olmak, dost olmak, veli olmak, muhsinlerden, muttakilerden olmak istiyorum. Ben beceremiyorum, bu gecenin hürmetine sana yakın olmayı, âbd olmayı bana ikram et, senden sadece seni, senin rızasını istiyorum ya rabbi" demektir. Eğer Allah kendi ismiyle bize okutursa, hayatı onun ismine okursak; yani onun muradını anlamaya çalışarak okursak Allah bize mutlaka bu nimetleri ikram eder.

Arada ufak tefek sorunlar olsa da birçok kardeşimiz Allah'ın ismiyle okur ve Allah'ın hesabını yapar. Allah da o kardeşlerimize velayet kapısından içeriye girmeyi ve itminana ermeyi ikram etmiştir.

Biraz önce söylediğim gibi; Kıyamet günü kardeşlerimizin güneş gibi parlamasını, nûr saçmasını ve şefaatçi olmasını istiyoruz. Kardeşlerimiz şefaat etme hakkını gönülleriyle, yaptıklarıyla burada kazanırlar. Aksi hâlde durup dururken hayal kurmakla hiç kimse bir şey kazanamaz. Hayal kuranların alacağı nimet de hayalidir, hakiki değildir.

Hayal kurmakla bir şey kazanılmayacağına dair Nasreddin Hoca'nın bir fıkrasını anlatayım.

Köyde iki kişi buğday dövmeye giderler. Buğdayları dibek taşına döküp tokmakla döverler. Bir adam onların yanına gelir ve "size yardım edeyim, ortağınız olayım" der. Onlar da adama "bu iş zaten iki kişiliktir, başkasının yardımına ihtiyacımız yoktur" derler. Adam onlara yardım etmek için ısrar eder; ama onlar kabul etmezler. Bu sırada adamlar, buğdayı dövmeye başlarlar. Buğday dökmek bayağı yorucu olan, insanı terleten bir iştir. *Adamlar tokmağı kaldırıp indirirken diğer adam da yanlarında durup her tokmak inişinde "hahh" der. İşleri bitip adamlar ücretlerini alınca yanlarındaki adam "ben de siz tokmakları vururken yanınızda kalıp 'hahh' dedim, o yüzden parayı paylaşacağız" der. Tartışma büyüyünce Nasreddin Hoca'nın yanına gider, durumu ona anlatırlar. Nasreddin Hoca üçünü de dinler sonra adamlara "parayı bana verin" der. Adamlar parayı ona verirler. Sonra Nasreddin Hoca parayı avucuna alıp "hahh" diye ses çıkaran adama "paranın sesini duyuyor musun?" diye sorar. Adam "evet" der. Nasreddin Hoca parayı bir kez daha sallar, "iyice dinle, paranın sesi sana geliyor mu" der. Adam yine "evet, geliyor" deyince bu defa Nasreddin Hoca "tamamdır, ücretini aldın. Onlar çalışırken sen 'hahh' diyorsan, paranın da ancak sesini duyarsın, hakkını aldın artık git" der ve parayı buğday döven adamlara geri verir.*

Evet, bir şey yapmadan karşılık beklemek yanlıştır. Allah kime neyi vermişse onu ondan sorumlu tutar ve onu yapmasını ister. Mesela; Allah âyet-i kerimede mü'minin hâlini anlatırken **"onlar ki (bu Kur'ân'da anlatılanları zahiri olarak görmediği hâlde) gayba iman ederler, namazı ikâme ed(erek her anda Allah'ın huzurunda durmaya çalış)ırlar ve kendilerine verdiğimiz rızıktan (Allah yolunda) infak ederler"**[20] buyurmuştur. Allah kime ne ikram etmişse kulun onlardan Allah yolunda infak edip kazanması gerekir. Birine rızık olarak mal vermişse, birine akıl,

[20] Bakara /3

ilim, hikmet, aşk, muhabbet, iman vermişse ikisi de kendisine verilenleri insanlara ikram etmelidir. O yüzden "ben sadece kendimi düşünürüm" demek mü'mine yakışmaz. Mü'min en azından kendisine verilen nimetlerin zekâtını vermelidir. Böyle yaparsa infak edenlerden, Allah'ı, ahireti tercih edip dünyayı kurban edenlerden ve güzel yapanlardan olmuş olur.

Her ne olursa olsun başkalarının değil Allah'ın hesabını yapalım. Allah'ın hesabını yaparken de kulların gönüllerinden Allah'ın rahmetini, muhabbetini alalım ve "ben, bence, bana göre" demekten kurtulup "Allah" diyelim, "Allah'a göre güzel neyse onu yapacağım" diyelim. Unutmamamız lazım ki "Allah'a göre" diyenler kazanır.

Şimdiye kadar yapmış olduğumuz bütün sohbetlerimizde aslında hep beraber "Allah'a göre" demeye çalıştık. Allah bu nimeti ikram etmiş ki binlerce, yüz binlerce insan bizimle beraber "Allah" diyor, "rabbim Allah'tır" diyor. Tabi bu vesileyle Allah'ın muradı, kullarına olan daveti gerçekleşmiş oldu. Buna da hamd ediyor, şükrediyoruz.

Biraz önce söylediğim gibi bu gece dua gecesidir; ama bu dua nefsani değil rabbani olmalıdır. Allah zaten rezzaktır; rızkı verendir. Resulullah (s.a.v.) Efendimiz'in *"himmetinizi yüksek tutun"* buyurduğu gibi rabbimizden isterken himmetimizi yüksek tutalım. Çünkü bizim rabbimiz, âlemlerin rabbidir. Cenneti isterken bile en yüksek makamdaki cenneti istemeliyiz.

Biz de rabbimizden en yüksek olanı; rabbimizin rızasını, yakınlığını, dostluğunu istiyoruz. Ne diyoruz? "Sen rahmansın ya rabbi, sen rahimsin ya rabbi! Sen bizim rahman ve rahim olan rabbimizsin. Biz senin rahmetine muhtacız, rahmetini istiyoruz ya rabbi! Bizi rahmetinin içine aldığın kullarından eyle ya rabbi! Bize rahmetinle muamele et ya rabbi! Sen ğafursun, sen ğaffarsın, günahlarımızı mağfiret et ya rabbi! Mağfiretinle bize muamele et

ya rabbi! Sen tevvabsın, tövbeleri kabul edensin, biz de tövbe ediyoruz ya rabbi! Sana dönüyoruz, dönüşümüzü kabul eyle ya rabbi! Senden başka tarafa dönmemize müsaade etme ya rabbi! Sana dönüyoruz, sana döndük, dönüşümüzü kabul eyle ya rabbi! Sen bizim kerim olan, ekrem olan, vehhab olan rabbimizsin, ikram et ya rabbi, hibe et ya rabbi! Senden seni istiyoruz ya rabbi! Senden rızanı istiyoruz ya rabbi! Yakınlığını istiyoruz ya rabbi! Cemalini istiyoruz ya rabbi! Dostluğunu istiyoruz ya rabbi! Senden seni istiyoruz ya rabbi!

Sana kul olmayı, âbd olmayı istiyoruz. Sana âşık olmayı, teslim olmayı, mü'min olmayı, Müslüman olmayı, muttaki olmayı, muhsin olmayı istiyoruz. Biz yalnızca seni istiyoruz ya rabbi! Sana kul olmak, âbd olmak istiyoruz. Bizi sana âbd olanlardan, âşık olanlardan eyle ya rabbi! Bizi "maşukum Allah'tır" diyenlerden, "rabbim Allah'tır" diyenlerden eyle. Subhân olan sensin ya rabbi! Biz senin aciz, günahkâr, zayıf, eksik kullarınız. Bütün yanlışlardan, eksiklerden sana sığınıyoruz ya rabbi! Eksiklerimizi tamamla, günahlarımızı bağışla ya rabbi! Sen bizim subhân olan rabbimizsin, subhân olan bir tek sensin ya rabbi! Bizi şirk koşanlardan eyleme ya rabbi! Huzurunda "ben, bence, bana göre, falancalara göre" diyenlerden eyleme! "Allah'a göre" diyenlerden, "rabbim Allah'tır" diyenlerden, "rabbim neyi emretmişse hak odur, doğru odur, güzel odur" diyenlerden eyle ya rabbi! Sen bizim rahim olan, kerim olan, vehhab olan rabbimizsin. Senden yakınlığını, dostluğunu, cemalini istiyoruz. Senden seni istiyoruz ya rabbi!

Günahlarımızdan mağfiretine, gazabından rahmetine, senden yine sana sığınıyoruz. Bizi affet, mağfiret et ya rabbi! Sen "yaratan yarattığını bilmez mi"[21] buyurdun. Sen her şeyi bilensin. Eğer senden başka tarafa döndüysek, yanlış yaptıysak, günaha düştüysek sana itiraz ettiğimiz için değil, acziyetimizdendir ya rabbi! Subhân olan sensin, kebir olan sensin, âliyy olan sensin,

[21] Mulk /14

e'âla olan sensin, metin olan sensin, her şeye kadir olan sensin. Biz senin zayıf kullarınız, sana sığınıyoruz ya rabbi! Eksiklerimizi tamamla, ikram et ya rabbi! Bütün gönlümüzle sana döndük ya rabbi! Zatının, sıfatlarının, subhânlığının, isimlerinin, El Esmâu'l Husnâ'nın, mübarek Kadir Gecesi'nin hürmetine gönlümüzü senden başka tarafa döndürme, gönlümüze tecelli eyle ya rabbi! Zatınla, aşkınla, muhabbetinle, güzelliğinle, rahmetinle, kereminle gönlümüze tecelli eyle ya rabbi! Sen subhânsın. Subhânallâhi âmma yesifûn, subhânallâhi âmma yuşrikûn.

Kadir Gecesi dua gecesidir. Dua etmeye devam edelim. Duamız bir kula, mü'mine yakışır şekilde olsun ki melekler duamıza âmin desinler.

Allah âyet-i kerimede **"nerede olursanız olun, (kıyamet günü) Allah hepinizi bir araya getirir"**[22] buyurmuştur. Bir araya toplanacağımız o günde Allah bizi huzurunda mahcup eylemesin inşallah. **"O gün birtakım yüzler (cennetle müjdelendikleri için nûrdan) parıldar, güleç (ve) sevinçlidir. Yine o gün birtakım yüzler de vardır ki (dünyanın geçiciliğine aldandıkları için) toz toprak içindedir. Onları(n yüzlerini) katran (gibi bir siyahlık) bürümüştür."**[23] Allah bizi o günde yüzü nûr saçanlardan eylesin. Allah bizi hem dünyada hem ahirette birbirimize karşı mahcup eylemesin. Allah sizi bize karşı, bizi de size karşı mahcup eylemesin inşallah.

Allah hepinizden razı olsun.

[22] Bakara /148
[23] Abese /38-41